॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အင်္ဂုတ္တရနိကာယေ

ဧကကနိပါတ-အဋ္ဌကထာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

‘‘ကရုဏာသီတလဟဒယံ ၊ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ။
သနရာမရလောကဂရုံ၊ ဝန္ဒေ **သုဂတံ** ဂတိဝိမုတ္တံ။

‘‘ဗုဒ္ဓောပိ ဗုဒ္ဓဘာဝံ၊ ဘာဝေတွာ စေဝ သစ္ဆိကတွာ စ။
ယံ ဥပဂတော ဂတမလံ၊ ဝန္ဒေ တမနုတ္တရံ **ဓမ္မံ** ။

‘‘သုဂတဿ ဩရသာနံ၊ ပုတ္တာနံ မာရသေနမထနာနံ။
အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟံ၊ သိရသာ ဝန္ဒေ **အရိယသင်္ဃံ** ။

‘‘ဣတိ မေ ပသန္နမတိနော၊ ရတနတ္တယဝန္ဒနာမယံ ပုညံ။
ယံ သုဝိဟတန္တရာယော၊ ဟုတွာ တဿာနုဘာဝေန။

‘‘ဧကကဒုကာဒိပဋိမဏ္ဍိတဿ **အင်္ဂုတ္တရာဂမဝရဿ** ။
ဓမ္မကထိကပုင်္ဂဝါနံ၊ ဝိစိတ္တပဋိဘာနဇနနဿ။

‘‘အတ္ထပ္ပကာသနတ္ထံ၊ **အဋ္ဌကထာ** အာဒိတော ဝသိသတေဟိ။
ပဉ္စဟိ ယာ သင်္ဂီတာ၊ အနုသင်္ဂီတာ စ ပစ္ဆာပိ။

‘‘သီဟဠဒီပံ ပန အာဘတာထ ဝသိနာ မဟာမဟိန္ဒေန။
ဌပိတာ သီဟဠဘာသာယ၊ ဒီပဝါသီနမတ္ထာယ။

‘‘အပနေတွာန တတောဟံ၊ သီဟဠဘာသံ မနောရမံ ဘာသံ။
တန္တိနယာနုစ္ဆဝိကံ၊ အာရောပေန္တော ဝိဂတဒောသံ။

‘‘သမယံ အဝိလောမေန္တော၊ ထေရာနံ ထေရဝံသဒီပါနံ။
သုနိပုဏဝိနိစ္ဆယာနံ၊ မဟာဝိဟာရေ နိဝါသီနံ။

‘‘ဟိတွာ ပုနပ္ပုနာဂတမတ္ထံ၊ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ။
သုဇနဿ စ တုဋ္ဌတ္ထံ၊ စိရဋ္ဌိတတ္ထဉ္စ ဓမ္မဿ။

‘‘သာဝတ္ထိပဘူတီနံ၊ နဂရာနံ ဝဏ္ဏနာ ကတာ ဟေဋ္ဌာ။
ဒီဃဿ မဇ္ဈိမဿ စ၊ ယာ မေ အတ္ထံ ဝဒန္တေန။

‘‘ဝိတ္ထာရဝသေန သုဒံ၊ ဝတ္ထူနိ စ တတ္ထ ယာနိ ဝုတ္တာနိ။
တေသမ္ပိ န ဣဓ ဘိယျော၊ ဝိတ္ထာရကထံ ကရိဿာမိ။

‘‘သုတ္တာနံ ပန အတ္ထာ၊ န ဝိနာ ဝတ္ထူဟိ ယေ ပကာသန္တိ။
တေသံ ပကာသနတ္ထံ၊ ဝတ္ထူနိပိ ဒဿယိဿာမိ။

‘‘သီလကထာ ဓုတဓမ္မာ၊ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ စေဝ သဗ္ဗာနိ။
စရိယာဝိဓာနသဟိတော၊ ဈာနသမာပတ္တိဝိတ္ထာရော။

‘‘သဗ္ဗာ စ အဘိညာယော၊ ပညာသင်္ကလနနိစ္ဆယော စေဝ။
ခန္ဓာဓာတာယတနိန္ဒြိယာနိ၊ အရိယာနိ စေဝ စတ္တာရိ။

‘‘သစ္စာနိ ပစ္စယာကာရဒေသနာ သုပရိသုဒ္ဓနိပုဏနယာ။
အဝိမုတ္တတန္တိမဂ္ဂါ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ စေဝ။

‘‘ဣတိ ပန သဗ္ဗံ ယသ္မာ၊ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** မယာ သုပရိသုဒ္ဓံ။
ဝုတ္တံ တသ္မာ ဘိယျော၊ န တံ ဣဓ ဝိစာရယိဿာမိ။

‘‘မဇ္ဈေ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂော၊** ဧသ စတုန္နမ္ပိ အာဂမာနဉှိ။
ဌတွာ ပကာသယိဿတိ၊ တတ္ထ ယထာဘာသိတမတ္ထံ။

‘‘ဣစ္စေဝ ကတော တသ္မာ၊ တမ္ပိ ဂဟေတွာန သဒ္ဓိမေတာယ။
အဋ္ဌကထာယ ဝိဇာနထ၊ အင်္ဂုတ္တရနိဿိတံ အတ္ထ’’န္တိ။

သံခေပကထာ

၁. ရူပာဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

တတ္ထ **အင်္ဂုတ္တရာဂမော** နာမ ဧကကနိပါတော ဒုကနိပါတော တိကနိပါတော စတုက္ကနိပါတော ပဉ္စကနိပါတော ဆက္ကနိပါတော သတ္တကနိပါတော အဋ္ဌကနိပါတော နဝကနိပါတော ဒသကနိပါတော ဧကာဒသကနိပါတောတိ ဧကာဒသ နိပါတာ ဟောန္တိ။ သုတ္တတော –

"နဝ သုတ္တသဟဿာနိ, ပဉ္စ သုတ္တသတာနိ စ။
သတ္တပညာသ သုတ္တာနိ, ဟောန္တိ အင်္ဂုတ္တရာဂမေ"။

တဿ နိပါတေသု **ဧကကနိပါတော** အာဒိ, သုတ္တေသု **စိတ္တပရိယာဒါနသုတ္တံ**။ တဿာပိ "ဧဝံ မေ သုတ"န္တိအာဒိကံ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ဝုတ္တံ နိဒါနမာဒိ။ သာ ပနေသာ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ အာဒိမှိ ဝိတ္ထာရိတာ, တသ္မာ သာ တတ္ထ ဝိတ္ထာရိတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နိဒါနဝဏ္ဏနာ

၁. ယံ ပနေတံ "ဧဝံ မေ သုတ"န္တိအာဒိကံ နိဒါနံ, တတ္ထ **ဧဝ**န္တိ နိပါတပဒံ, **မေ**တိအာဒီနိ နာမပဒါနိ။ **သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတီ**တိ ဧတ္ထ **ဝိ**ဣတိ ဥပသဂ္ဂပဒံ, **ဟရတီ**တိ အာချာတပဒန္တိ ဣမိနာ တာဝ နယေန ပဒဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အတ္ထတော ပန **ဧဝံ**သဒ္ဒော တာဝ ဥပမူပဒေသ-သမ္ပဟံသန-ဂရဟဏဝစန-သမ္ပဋိဂ္ဂဟာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏာဒိ-အနေကတ္ထပ္ပဘေဒေါ။ တထာ ဟေသ "ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန, ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ ဗဟု"န္တိ ဧဝမာဒီသု (ဓ. ပ. ၅၃) ဥပမာယံ အာဂတော။ "ဧဝံ တေ အဘိက္ကမိတဗ္ဗံ, ဧဝံ တေ ပဋိက္ကမိတဗ္ဗ"န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၂၂) ဥပဒေသေ။ "ဧဝမေတံ ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ သုဂတာ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၆၆) သမ္ပဟံသနေ။ "ဧဝမေဝံ ပနာယံ ဝသလီ ယသ္မိံ ဝါ တသ္မိံ ဝါ တဿ မုဏ္ဍကဿ သမဏကဿ ဝဏ္ဏံ ဘာသတီ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၈၇) ဂရဟဏေ။ "ဧဝံ, ဘန္တေတိ ခေါ တေ ဘိက္ခူ ဘဂဝတော ပစ္စဿောသု"န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁) ဝစနသမ္ပဋိဂ္ဂဟေ။ "ဧဝံ ဗျာခေါ အဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမီ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၉၈) အာကာရေ။ "ဧဟိ တွံ, မာဏဝက, ယေန သမဏော အာနန္ဒော တေနုပသင်္ကမ; ဥပသင်္ကမိတွာ မမ ဝစနေန သမဏံ အာနန္ဒံ အပ္ပာဗာဓံ အပ္ပာတင်္ကံ လဟုဋ္ဌာနံ ဗလံ ဖာသုဝိဟာရံ ပုစ္ဆ – 'သုဘော မာဏဝေါ တောဒေယျပုတ္တော ဘဝန္တံ အာနန္ဒံ အပ္ပာဗာဓံ။ပေ.။ ဖာသုဝိဟာရံ ပုစ္ဆတီ'တိ, ဧဝဉ္စ ဝဒေဟိ "သာဓု ကိရ ဘဝံ အာနန္ဒော ယေန သုဘဿ မာဏဝဿ တောဒေယျပုတ္တဿ နိဝေသနံ, တေနုပသင်္ကမတု အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယာ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၅) နိဒဿနေ။ "တံ ကိံ မညထ, ကာလာမာ, ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါတိ? အကုသလာ, ဘန္တေ။ သာဝဇ္ဇာ ဝါ အနဝဇ္ဇာ ဝါတိ? သာဝဇ္ဇာ, ဘန္တေ။ ဝိညုဂရဟိတာ ဝါ ဝိညုပ္ပသတ္ထာ ဝါတိ? ဝိညုဂရဟိတာ, ဘန္တေ။ သမတ္တာ သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ နော ဝါ, ကထံ ဝါ ဧတ္ထ ဟောတီတိ? သမတ္တာ, ဘန္တေ, သမာဒိန္နာ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ, ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၆၆) အဝဓာရဏေ။ သွာယမိဓ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တတ္ထ အာကာရတ္ထေန **ဧဝံ**သဒ္ဒေန ဧတမတ္ထံ ဒီပေတိ – နာနာနယနိပုဏံ အနေကဇ္ဈာသယသမုဋ္ဌာနံ အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ ဝိဝိဓပါဋိဟာရိယံ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရံ သဗ္ဗသတ္တာနံ သကသကဘာသာနုရူပတော သောတပထမာဂစ္ဆန္တံ တဿ ဘဂဝတော ဝစနံ သဗ္ဗပ္ပကာရေန ကော သမတ္ထော ဝိညာတုံ, သဗ္ဗထာမေန ပန သောတုကာမတံ ဇနေတွာပိ ဧဝံ မေ သုတံ, မယာပိ ဧကေနာကာရေန သုတန္တိ။

နိဒဿနတ္ထေန "နာဟံ သယမ္ဘူ, န မယာ ဣဒံ သစ္ဆိကတ"န္တိ အတ္တာနံ ပရိမောစေန္တော "ဧဝံ မေ သုတံ, မယာပိ ဧဝံ သုတ"န္တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ သကလံ သုတ္တံ နိဒဿေတိ။

အဝဓာရဏတ္ထေန “ဧဝဒ္ဓ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဗဟုဿုတာနံ ယဒိဒံ အာနန္ဒော, သတိမန္တာနံ, ဂတိမန္တာနံ, ဓိတိမန္တာနံ, ဥပဋ္ဌာကာနံ ယဒိဒံ အာနန္ဒော”တိ (အ. နိ. ၁.၂၁၉, ၂၂၃) ဧဝံ ဘဂဝတာ, “အာယသ္မာ အာနန္ဒော အတ္ထကုသလော ဓမ္မကုသလော ဗျဉ္ဇနကုသလော နိရုတ္တိကုသလော ပုဗ္ဗာပရကုသလော”တိ (အ. နိ. ၅.၁၆၉) ဧဝံ ဓမ္မသေနာပတိနာ စ ပသတ္ထဘာဝါနုရူပံ အတ္တနော ဓာရဏဗလံ ဒဿေန္တော သတ္တာနံ သောတုကာမတံ ဇနေတိ “ဧဝံ မေ သုတံ, တဉ္စ ခော အတ္ထတော ဗျဉ္ဇနတော စ အနူနမနဓိကံ, ဧဝမေဝ, န အညထာ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”န္တိ။

မေသဒ္ဒော တီသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟိဿ “ဂါထာဘိဂီတံ မေ အဘောဇနေယျ”န္တိအာဒီသု (သု. နိ. ၈၁; သံ. နိ. ၁.၁၉၄) မယာတိ အတ္ထော။ “သာဓု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတူ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၈၈) မယှန္တိ အတ္ထော။ “ဓမ္မဒါယာဒါ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဘဝထာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၉) မမာတိ အတ္ထော။ ဣဓ ပန “မယာ သုတ”န္တိ စ, “မမ သုတ”န္တိ စ အတ္ထဒွယေ ယုဇ္ဇတိ။

သုတန္တိ အယံ **သုတ**သဒ္ဒော သဥပသဂ္ဂော စ အနုပသဂ္ဂော စ ဂမန-ဝိဿုတ-ကိလိန္နဥပစိတာနုယောဂ-သောတဝိညေယျ-သောတဒွါရာနုသာရဝိညာတာဒိအနေကတ္ထပ္ပဘေဒော။ တထာ ဟိဿ – “သေနာယ ပသုတော”တိအာဒီသု ဂစ္ဆန္တောတိ အတ္ထော။ “သုတဓမ္မဿ ပဿတော”တိအာဒီသု (ဥဒါ. ၁၁) ဝိဿုတဓမ္မဿာတိ အတ္ထော။ “အဝဿုတာ အဝဿုတဿာ”တိအာဒီသု (ပါစိ. ၆၅၇) ကိလိန္နာကိလိန္နဿာတိ အတ္ထော။ “တုမှေဟိ ပုညံ ပသုတံ အနပ္ပက”န္တိအာဒီသု (ခု. ပါ. ၇.၁၂) ဥပစိတန္တိ အတ္ထော။ “ယေ ဈာနပ္ပသုတာ ဓီရာ”တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၈၁) ဈာနာနုယုတ္တာတိ အတ္ထော။ “ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတ”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၄၁) သောတဝိညေယျန္တိ အတ္ထော။ “သုတဓရော သုတသန္နိစယော”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၃၉) သောတဒွါရာနုသာရဝိညာတဓရောတိ အတ္ထော။ ဣဓ ပနဿ သောတဒွါရာနုသာရေန ဥပဓာရိတန္တိ ဝါ ဥပဓာရဏန္တိ ဝါတိ အတ္ထော။ မေ-သဒ္ဒဿ ဟိ မယာတိ အတ္ထေ သတိ “ဧဝံ မယာ သုတံ သောတဒွါရာနုသာရေန ဥပဓာရိတ”န္တိ ယုဇ္ဇတိ။ မမာတိ အတ္ထေ သတိ “ဧဝံ မမ သုတံ သောတဒွါရာနုသာရေန ဥပဓာရဏ”န္တိ ယုဇ္ဇတိ။

ဧဝမေတေသု တီသု ပဒေသု **ဧဝ**န္တိ သောတဝိညာဏာဒိဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော။ **မေ**တိ ဝုတ္တဝိညာဏသမင်္ဂိပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသော။ **သုတ**န္တိ အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော အနူနာဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒေသော။ တထာ **ဧဝ**န္တိ တဿာ သောတဒွါရာနုသာရေန ပဝတ္တာယ ဝိညာဏဝီထိယာ နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တဘာဝပ္ပကာသနံ။ **မေ**တိ အတ္တပ္ပကာသနံ။ **သုတ**န္တိ ဓမ္မပ္ပကာသနံ။ အယဉှေတ္ထ သင်္ခေပေါ – “နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တာယ ဝိညာဏဝီထိယာ မယာ န အညံ ကတံ, ဣဒံ ပန ကတံ, အယံ ဓမ္မော သုတော”တိ။

တထာ **ဧဝ**န္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗပ္ပကာသနံ။ **မေ**တိ ပုဂ္ဂလပ္ပကာသနံ။ **သုတ**န္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စပ္ပကာသနံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယံ သုတ္တံ နိဒ္ဒိသိဿာမိ, တံ မယာ ဧဝံ သုတန္တိ။

တထာ **ဧဝ**န္တိ ယဿ စိတ္တသန္တာနဿ နာနာကာရပ္ပဝတ္တိယာ နာနတ္ထဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ, တဿ နာနာကာရနိဒ္ဒေသော။ **ဧဝ**န္တိ ဟိ အယံ အာကာရပညတ္တိ။ **မေ**တိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ **သုတ**န္တိ ဝိသယနိဒ္ဒေသော။ ဧတ္တာဝတာ နာနာကာရပ္ပဝတ္တေန စိတ္တသန္တာနေန တံသမင်္ဂိနော ကတ္တု ဝိသယေ ဂဟဏသန္နိဋ္ဌာနံ ကတံ ဟောတိ။

အထ ဝါ **ဧဝ**န္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စနိဒ္ဒေသော။ **သုတ**န္တိ ဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော။ **မေ**တိ ဥဘယကိစ္စယုတ္တပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသော။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပေါ – မယာ သဝနကိစ္စဝိညာဏသမင်္ဂိနာ ပုဂ္ဂလေန ဝိညာဏဝသေန လဒ္ဓသဝနကိစ္စဝေါဟာရေန သုတန္တိ။

တတ္ထ **ဧဝ**န္တိ စ **မေ**တိ စ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ကိဉှေတ္ထ တံ ပရမတ္ထတော အတ္ထိ, ယံ ဧဝန္တိ ဝါ မေတိ ဝါ နိဒ္ဒေသံ လဘေထ။ **သုတ**န္တိ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ယဉှိ တံ ဧတ္ထ သောတေန ဥပလဒ္ဓံ, တံ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနန္တိ။ တထာ **ဧဝ**န္တိ စ **မေ**တိ စ တံ တံ ဥပါဒါယ ဝတ္တဗ္ဗတော ဥပါဒါပညတ္တိ။ **သုတ**န္တိ ဒိဋ္ဌာဒီနိ ဥပနိဓာယ ဝတ္တဗ္ဗတော ဥပနိဓာပညတ္တိ။

တ္တေ စ **ဇေ**န္တိ ဝစနေန အသမ္မောဟံ ဒီပေတိ။ န ဟိ သမ္မူဠ္ဟော နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓသမတ္ထော ဟောတိ။ **သုတ**န္တိ ဝစနေန သုတဿ အသမ္မောသံ ဒီပေတိ။ ယဿ ဟိ သုတံ သမ္မုဋ္ဌံ ဟောတိ, န သော ကာလန္တရေန မယာ သုတန္တိ ပဋိဇာနာတိ။ ဣစ္စဿ အသမ္မောဟေန ပညာသိဒ္ဓိ, အသမ္မောသေန ပန သတိသိဒ္ဓိ။ တတ္ထ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ သတိယာ ဗျဉ္ဇနာဝဓာရဏသမတ္ထတာ, သတိပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ပညာယ အတ္ထပဋိဝေဓသမတ္ထတာ။ တဒုဘယသမတ္ထတာယောဂေန အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နဿ ဓမ္မကောသဿ အနုပါလနသမတ္ထတော ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကတ္တသိဒ္ဓိ။

အပရော နယော – **ဧဝ**န္တိ ဝစနေန ယောနိသော မနသိကာရံ ဒီပေတိ, အယောနိသော မနသိကရောတော ဟိ နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓာဘာဝတော။ **သုတ**န္တိ ဝစနေန အဝိက္ခေပံ ဒီပေတိ, ဝိက္ခိတ္တစိတ္တဿ သဝနာဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ပုဂ္ဂလော သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ ဝုစ္စမာနောပိ “န မယာ သုတံ , ပုန ဘဏထာ”တိ ဘဏတိ။ ယောနိသော မနသိကာရေန စေတ္ထ အတ္တသမ္မာပဏိဓိံ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတံ သာဓေတိ သမ္မာ အပ္ပဏိဟိတတ္တဿ ပုဗ္ဗေ အကတပုညဿ ဝါ တဒဘာဝတော။ တထာ အဝိက္ခေပေန သဒ္ဓမ္မဿဝနံ သပ္ပုရိသူပနိဿယဉ္စ သာဓေတိ။ န ဟိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော သောတုံ သက္ကောတိ, န စ သပ္ပုရိသေ အနုပဿယမာနဿ သဝနံ အတ္ထီတိ။

အပရော နယော – ယသ္မာ **“ဧဝ**န္တိ ယဿ စိတ္တသန္တာနဿ နာနာကာရပ္ပဝတ္တိယာ နာနတ္ထဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ, တဿ နာနာကာရနိဒ္ဒေသော”တိ ဝုတ္တံ။ သော စ ဧဝံ ဘဒ္ဒကော အာကာရော န သမ္မာ အပ္ပဏိဟိတတ္တနော ပုဗ္ဗေ အကတပုညဿ ဝါ ဟောတိ, တသ္မာ **ဧဝ**န္တိ ဣမိနာ ဘဒ္ဒကေနာကာရေန ပစ္ဆိမစက္ကဒ္ဝယသမ္ပတ္တိမတ္တနော ဒီပေတိ။ **သုတ**န္တိ သဝနယောဂေန ပုရိမစက္ကဒ္ဝယသမ္ပတ္တိံ။ န ဟိ အပ္ပတိရူပဒေသေ ဝသတော သပ္ပုရိသူပနိဿယဝိရဟိတဿ ဝါ သဝနံ အတ္ထိ။ ဣစ္စဿ ပစ္ဆိမစက္ကဒ္ဝယသိဒ္ဓိယာ အာသယသုဒ္ဓိ သိဒ္ဓါ ဟောတိ, ပုရိမစက္ကဒ္ဝယသိဒ္ဓိယာ ပယောဂသုဒ္ဓိ။ တာယ စ အာသယသုဒ္ဓိယာ အဓိဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ, ပယောဂသုဒ္ဓိယာ အာဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ။ ဣတိ ပယောဂာသယသုဒ္ဓဿ အာဂမာဓိဂမသမ္ပန္နဿ ဝစနံ အရုဏုဂ္ဂံ ဝိယ သူရိယဿ ဥဒယတော, ယောနိသော မနသိကာရော ဝိယ စ ကုသလကမ္မဿ, အရဟတိ ဘဂဝတော ဝစနဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဘဝိတုန္တိ ဌာနေ နိဒါနံ ဌပေန္တော **ဧဝံ မေ သုတ**န္တိအာဒိမာဟ။

အပရော နယော – **ဧဝ**န္တိ ဣမိနာ နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓဒီပကေန ဝစနေန အတ္တနော အတ္ထပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝံ ဒီပေတိ။ **သုတ**န္တိ ဣမိနာ သောတဗ္ဗဘေဒပဋိဝေဓဒီပကေန ဝစနေန ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါသမ္ပတ္တိသဗ္ဘာဝံ။ **ဧဝ**န္တိ စ ဣဒံ ယောနိသော မနသိကာရဒီပကဝစနံ ဘာသမာနော “ဧတေ မယာ ဓမ္မာ မနသာ အနုပေက္ခိတာ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ”တိ ဒီပေတိ။ **သုတ**န္တိ ဣဒံ သဝနယောဂဒီပကဝစနံ ဘာသမာနော “ဗဟူ မယာ ဓမ္မာ သုတာ ဓာတာ ဝစသာ ပရိစိတာ”တိ ဒီပေတိ။ တဒုဘယေနပိ အတ္ထဗျဉ္ဇနပါရိပူရိံ ဒီပေန္တော သဝနေ အာဒရံ ဇနေတိ။ အတ္ထဗျဉ္ဇနပရိပုဏ္ဏံ ဟိ ဓမ္မံ အာဒရေန အဿုဏန္တော မဟတာ ဟိတာ ပရိဟာယတီတိ ဟောတီတိ အာဒရံ ဇနေတွာ သက္ကစ္စံ ဓမ္မော သောတဗ္ဗောတိ။

ဧဝံ မေ သုတန္တိ ဣမိနာ ပန သကလေန ဝစနေန အာယသ္မာ အာနန္ဒော တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မံ အတ္တနော အဒဟန္တော အသပ္ပုရိသဘူမိံ အတိက္ကမတိ, သာဝကတ္တံ ပဋိဇာနန္တော သပ္ပုရိသဘူမိံ ဩက္ကမတိ။ တထာ အသဒ္ဓမ္မာ စိတ္တံ ဝုဋ္ဌာပေတိ, သဒ္ဓမ္မေ စိတ္တံ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ “ကေဝလံ သုတမေဝေတံ မယာ , တဿေဝ ပန ဘဂဝတော ဝစန”န္တိ ဒီပေန္တော အတ္တာနံ ပရိမောစေတိ , သတ္ထာရံ အပဒိသတိ, ဇိနဝစနံ အပ္ပေတိ, ဓမ္မနေတ္တိံ ပတိဋ္ဌာပေတိ။

အပိစ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိ အတ္တနာ ဥပ္ပာဒိတဘာဝံ အပ္ပဋိဇာနန္တော ပုရိမဝစနံ ဝိဝရန္တော “သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတမိဒံ မယာ တဿ ဘဂဝတော စတုဝေသာရဇ္ဇဝိသာရဒဿ ဒသဗလဓရဿ အာသဘဋ္ဌာနဋ္ဌာယိနော သီဟနာဒနာဒိနော သဗ္ဗသတ္တုတ္တမဿ ဓမ္မိဿရဿ ဓမ္မရာဇဿ ဓမ္မာဓိပတိနော ဓမ္မဒီပဿ ဓမ္မသရဏဿ သဒ္ဓမ္မဝရစက္ကဝတ္တိနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဝစနံ, န ဧတ္ထ အတ္ထေ ဝါ ဓမ္မေ ဝါ ပဒေ ဝါ ဗျဉ္ဇနေ ဝါ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ ကတ္တဗ္ဗာ”တိ သဗ္ဗဒေဝမနုဿာနံ ဣမသ္မိံ ဓမ္မေ အဿဒ္ဓိယံ ဝိနာသေတိ, သဒ္ဓါသမ္ပဒံ ဥပ္ပာဒေတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

“ဝိနာသယတိ အဿဒ္ဓံ, သဒ္ဓံ ဝဍ္ဎေတိ သာသနေ။

ဧဝံ မေ သုတမိစ္စေဝံ၊ ဝဒံ ကေတမသာဝကော''တိ။

ဧကေန္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော။ **သမယန္တိ** ပရိစ္ဆိန္နနိဒ္ဒေသော။ **ဧကံ သမယန္တိ** အနိယမိတပရိဒီပနံ။ တတ္ထ **သမယ**သဒ္ဒော –

''သမဝါယေ ခဏေ ကာလေ၊ သမူဟေ ဟေတုဒိဋ္ဌိသု။
ပဋိလာဘေ ပဟာနေ စ၊ ပဋိဝေဓေ စ ဒိဿတိ''။

တထာ ဟိဿ ''အပ္ပေဝ နာမ သွေပိ ဥပသင်္ကမေယျာမ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပါဒါယာ''တိ ဧဝမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၇) သမဝါယော အတ္ထော။ ''ဧကောဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ခဏော စ သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၂၉) ခဏော။ ''ဥဏှသမယော ပရိဠာဟသမယော''တိအာဒီသု (ပါစိ. ၃၅၈) ကာလော။ ''မဟာသမယော ပဝနသ္မိ''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂) သမူဟော။ ''သမယောပိ ခေါ တေ ဘဒ္ဒါလိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ အဟောသိ, ဘဂဝါ ခေါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ, ဘဂဝါပိ မံ ဇာနိဿတိ 'ဘဒ္ဒါလိ နာမ ဘိက္ခု သတ္ထု သာသနေ သိက္ခာယ အပရိပူရကာရီ'တိ, အယမ္ပိ ခေါ တေ, ဘဒ္ဒါလိ, သမယော အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ အဟောသီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၁၃၅) ဟေတု။ ''တေန ခေါ ပန သမယေန ဥဂ္ဂါဟမာနော ပရိဗ္ဗာဇကော သမဏမုဏ္ဍိကာပုတ္တော သမယပ္ပဝါဒကေ တိန္ဒုကာစီရေ ဧကသာလကေ မလ္လိကာယ အာရာမေ ပဋိဝသတီ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၂၆၀) ဒိဋ္ဌိ။

''ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စ ယော အတ္ထော၊ ယော စတ္ထော သမ္ပရာယိကော။
အတ္ထာဘိသမယာ ဓီရော၊ ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတီ''တိ။ –

အာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၂၉) ပဋိလာဘော။ ''သမ္မာ မာနာဘိသမယာ အန္တမကာသိ ဒုက္ခဿာ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၈) ပဟာနံ။ ''ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော သင်္ခတဋ္ဌော သန္တာပဋ္ဌော ဝိပရိဏာမဋ္ဌော အဘိသမယဋ္ဌော''တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၂.၈) ပဋိဝေဓော။ ဣဓ ပနဿ ကာလော အတ္ထော။ တေန သံဝစ္ဆရ-ဥတု-မာသ-အဍ္ဎမာသ-ရတ္တိ-ဒိဝ-ပုဗ္ဗဏှ-မဇ္ဈန္ဟိက-သာယန္ဟ-ပဌမ-မဇ္ဈိမ- ပစ္ဆိမယာမ-မုဟုတ္တာဒီသု ကာလပ္ပဘေဒဘူတေသု သမယေသု ဧကံ သမယန္တိ ဒီပေတိ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဧတေသု သံဝစ္ဆရာဒီသု ယံ ယံ သုတ္တံ ယမှိ ယမှိ သံဝစ္ဆရေ ဥတုမှိ မာသေ ပက္ခေ ရတ္တိဘာဂေ ဒိဝသဘာဂေ ဝါ ဝုတ္တံ, သဗ္ဗံ တံ ထေရဿ သုဝိဒိတံ သုဝဝတ္ထာပိတံ ပညာယ။ ယသ္မာ ပန ''ဧဝံ မေ သုတံ အသုကသံဝစ္ဆရေ အသုကဥတုမှိ အသုကမာသေ အသုကပက္ခေ အသုကရတ္တိဘာဂေ အသုကဒိဝသဘာဂေ ဝါ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တေ န သက္ကာ သုခေန ဓာရေတုံ ဝါ ဥဒ္ဒိသိတုံ ဝါ ဥဒ္ဒိသာပေတုံ ဝါ, ဗဟု စ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ, တသ္မာ ဧကေနေဝ ပဒေန တမတ္ထံ သမောဓာနေတွာ ''ဧကံ သမယ''န္တိ အာဟ။

ယေ ဝါ ဣမေ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိသမယော ဇာတိသမယော သံဝေဂသမယော အဘိနိက္ခမနသမယော ဒုက္ကရကာရိကသမယော မာရဝိဇယသမယော အဘိသမ္ဗောဓိသမယော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသမယော ဒေသနာသမယော ပရိနိဗ္ဗာနသမယောတိ ဧဝမာဒယော ဘဂဝတော ဒေဝမနုဿေသု အတိဝိယ သုပ္ပကာသာ အနေကကာလပ္ပဘေဒာ ဧဝ သမယာ, တေသု သမယေသု ဒေသနာသမယသင်္ခါတံ ဧကံ သမယန္တိ ဒီပေတိ။ ယော စာယံ ဉာဏကရုဏာကိစ္စသမယေသု ကရုဏာကိစ္စသမယော, အတ္တဟိတပရဟိတ-ပဋိပတ္တိသမယေသု ပရဟိတ-ပဋိပတ္တိသမယော, သန္နိပတိတာနံ ကရဏီယဒွယသမယေသု ဓမ္မိကထာသမယော, ဒေသနာပဋိပတ္တိသမယေသု ဒေသနာသမယော, တေသုပိ သမယေသု အညတရံ သန္ဓာယ ''ဧကံ သမယ''န္တိ အာဟ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ယထာ အဘိဓမ္မေ ''ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရ''န္တိ စ, ဣတော အညေသု စ သုတ္တပဒေသု ''ယသ္မိံ သမယေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ''တိ စ ဘုမ္မဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော, ဝိနယေ စ ''တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ''တိ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော, တထာ အကတွာ ''ဧကံ သမယ''န္တိ ဥပယောဂဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတောတိ။ တတ္ထ တထာ, ဣဓ စ အညထာ အတ္ထသမ္ဘဝတော။ တတ္ထ ဟိ အဘိဓမ္မေ ဣတော အညေသု သုတ္တပဒေသု စ အဓိကရဏတ္ထော ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။ အဓိကရဏံ ဟိ ကာလတ္ထ

ထော သမူဟတ္တော စ သမယော, တတ္ထ ဝုတ္တာနံ ဖဿာဒိဓမ္မာနံ ခဏသမတဃဟေတုသင်္ခာတဿ စ သမယဿ သ ဘာဝေန တေသံ ဘာဝေ လက္ခီယတိ, တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ တတ္ထ ဘုမ္မဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။

ဝိနယေ စ ဟေတုအတ္ထော ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ။ ယော ဟိ သော သိက္ခာပဒပညတ္တိသမယော သာရိပုတ္တာဒီဟိပိ ဒုဗ္ဗိညေယျော, တေန သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရဏဘူတေန စ သိက္ခာပဒာနိ ပညာပယန္တော သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော ဘဂဝါ တတ္ထ တတ္ထ ဝိဟာသိ။ တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ တတ္ထ ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော။

ဣဓ ပန အညသ္မိဉ္စ ဧဝံဇာတိကေ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ ယဉ္ဟိ သမယံ ဘဂဝါ ဣမံ အညံ ဝါ သုတ္တန္တံ ဒေသေသိ, အစ္စန္တမေဝ တံ သမယံ ကရုဏာဝိဟာရေန ဝိဟာသိ။ တသ္မာ တဒတ္ထဇောတနတ္ထံ ဣဓ ဥပယောဂဝစနနိဒ္ဒေသော ကတောတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

''တံ တံ အတ္ထမပေက္ခိတွာ, ဘုမ္မေန ကရဏေန စ။
အညတြ သမယော ဝုတ္တော, ဥပယောဂေန သော ဣဓာ''တိ။

ပောရာဏာ ပန ဝဏ္ဏယန္တိ – ''တသ္မိံ သမယေ''တိ ဝါ ''တေန သမယေနာ''တိ ဝါ ''ဧကံ သမယ''န္တိ ဝါ အဘိလာပမတ္တဘေဒော ဧသ, သဗ္ဗတ္ထ ဘုမ္မမေဝတ္ထောတိ။ တသ္မာ ''ဧကံ သမယ''န္တိ ဝုတ္တေပိ ''ဧကသ္မိံ သမယေ''တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘဂဝါတိ ဂရု။ ဂရုဉ္ဟိ လောကေ ''ဘဂဝါ''တိ ဝဒန္တိ။ အယဉ္စ သဗ္ဗဂုဏဝိသိဋ္ဌတာယ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဂရု, တသ္မာ ''ဘဂဝါ''တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပောရာဏေဟိပိ ဝုတ္တံ –

''ဘဂဝါတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ, ဘဂဝါတိ ဝစနမုတ္တမံ။
ဂရု ဂါရဝယုတ္တော သော, ဘဂဝါ တေန ဝုစ္စတီ''တိ။

အပိစ –

''ဘာဂျဝါ ဘဂ္ဂဝါ ယုတ္တော, ဘဂေဟိ စ ဝိဘတ္တဝါ။
ဘတ္တဝါ ဝန္တဂမနော, ဘဝေသု ဘဂဝါ တတော''တိ။ –

ဣမိဿာပိ ဂါထာယ ဝသေန ဿ ပဒဿ ဝိတ္ထာရတော အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော စ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၂, ၁၄၄) ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တောယေဝ။

ဧတ္တာဝတာ စေတ္ထ **ဧဝံ မေ သုတ**န္တိ ဝစနေန ယထာသုတံ ဓမ္မံ ဒဿေန္တော ဘဂဝတော ဓမ္မသရီရံ ပစ္စက္ခံ ကရောတိ။ တေန ''န ဣဒံ အတိက္ကန္တသတ္ထုကံ ပါဝစနံ, အယံ ဝေါ သတ္ထာ''တိ သတ္ထု အဒဿနေန ဥက္ကဏ္ဌိတံ ဇနံ သမဿာသေတိ။ **ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ**တိ ဝစနေန တသ္မိံ သမယေ ဘဂဝတော အဝိဇ္ဇမာနဘာဝံ ဒဿေန္တော ရူပကာယပရိနိဗ္ဗာနံ သာဓေတိ။ တေန ''ဧဝံဝိဓဿ နာမ အရိယဓမ္မဿ ဒေသကော ဒသဗလဓရော ဝဇိရသင်္ဃာတသမာနကာယော သောပိ ဘဂဝါ ပရိနိဗ္ဗုတော, ကေန အညေန ဇီဝိတေ အာသာ ဇနေတဗ္ဗာ''တိ ဇီဝိတမဒမတ္တံ ဇနံ သံဝေဇေတိ, သဒ္ဓမ္မေ စဿ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။ **ဧဝ**န္တိ စ ဘဏန္တော ဒေသနာသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ။ **မေ သုတ**န္တိ သာဝကသမ္ပတ္တိံ။ **ဧကံ သမယ**န္တိ ကာလသမ္ပတ္တိံ။ **ဘဂဝါ**တိ ဒေသကသမ္ပတ္တိံ။

သာဝတ္ထိယန္တိ ဧဝံနာမကေ နဂရေ။ သမီပတ္ထေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။ **ဝိဟရတီ**တိ အဝိသေသေန ဣရိယာပထဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေသု အညတရဝိဟာရသမင်္ဂိပရိဒီပနမေတံ။ ဣဓ ပန ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသယနပ္ပဘေဒေသု ဣရိယာပထေသု အညတရဣရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ, တေန ဌိတောပိ ဂစ္ဆန္တောပိ နိသိန္နောပိ သယာနောပိ ဘဂဝါ ဝိဟရ

တိစ္စေဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ဟိ ဧကံ ဣရိယာပထဗာဓနံ အညေန ဣရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ အပရိပတန္တံ အတ္တဘာဝံ ဟရတိ ပဝတ္တေတိ, တသ္မာ “ဝိဟရတီ”တိ ဝုစ္စတိ။

ဇေတဝနေတိ ဇေတဿ ရာဇကုမာရဿ ဝနေ။ တဉှိ တေန ရောပိတံ သံဝဍ္ဎိတံ ပရိပါလိတံ, သော စဿ သာမီ အဟောသိ, တသ္မာ ဇေတဝနန္တိ သင်္ခံ ဂတံ, တသ္မိံ ဇေတဝနေ။ **အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ**တိ အနာထပိဏ္ဍိကေန ဂဟပတိနာ စတုပဉ္ဉာသဟိရညကောဋိပရိစ္စာဂေန ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ နိယျာတိတတ္တာ အနာထပိဏ္ဍိကဿာတိ သင်္ခံ ဂတေ အာရာမေ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ပပဉ္စသူဒနိယာ မဇ္ဈိမဋ္ဌကထာယ သဗ္ဗာသဝသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄ အာဒယော) ဝုတ္တော။

တတ္ထ သိယာ – ယဒိ တာဝ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ, “ဇေတဝနေ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ အထ တတ္ထ ဝိဟရတိ, “သာဝတ္ထိယ”န္တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ န ဟိ သက္ကာ ဥဘယတ္ထ ဧကံ သမယံ ဝိဟရိတုန္တိ။ န ခေါ ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နနု အဝေါစုမှ “သမီပတ္ထေ ဘုမ္မဝစန”န္တိ။ တသ္မာ ယထာ ဂင်္ဂါယမုနာဒီနံ သမီပေ ဂေါယူထာနိ စရန္တာနိ “ဂင်္ဂါယ စရန္တိ, ယမုနာယ စရန္တီ”တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝမိဓာပိ ယဒိဒံ သာဝတ္ထိယာ သမီပေ ဇေတဝနံ, တတ္ထ ဝိဟရန္တော ဝုစ္စတိ “သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ”တိ။ ဂေါစရဂါမနိဒဿနတ္ထံ ဟိဿ သာဝတ္ထိဝစနံ, ပဗ္ဗဇိတာနုရူပနိဝါသနဋ္ဌာနနိဒဿနတ္ထံ သေသဝစနံ။

တတ္ထ သာဝတ္ထိဝစနေန အာယသ္မာ အာနန္ဒော ဘဂဝတော ဂဟဋ္ဌာနုဂ္ဂဟကရဏံ ဒဿေတိ, ဇေတဝနာဒိကိတ္တနေန ပဗ္ဗဇိတာနုဂ္ဂဟကရဏံ။ တထာ ပုရိမေန ပစ္စယဂ္ဂဟဏတော အတ္တကိလမထာနုယောဂဝိဝဇ္ဇနံ, ပစ္ဆိမေန ဝတ္ထုကာမပ္ပဟာနတော ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂဝိဝဇ္ဇနူပါယဒဿနံ။ ပုရိမေန စ ဓမ္မဒေသနာဘိယောဂံ, ပစ္ဆိမေန ဝိဝေကာဓိမုတ္တိံ။ ပုရိမေန ကရုဏာယ ဥပဂမနံ, ပစ္ဆိမေန ပညာယ အပဂမနံ။ ပုရိမေန သတ္တာနံ ဟိတသုခနိပ္ဖာဒနာဓိမုတ္တိတံ, ပစ္ဆိမေန ပရဟိတသုခကရဏေ နိရုပလေပတံ။ ပုရိမေန ဓမ္မိကသုခာပရိစ္စာဂနိမိတ္တဖာသုဝိဟာရံ, ပစ္ဆိမေန ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနုယောဂနိမိတ္တံ။ ပုရိမေန မနုဿာနံ ဥပကာရဗဟုလတံ, ပစ္ဆိမေန ဒေဝတာနံ။ ပုရိမေန လောကေ ဇာတဿ လောကေ သံဝဍ္ဎဘာဝံ, ပစ္ဆိမေန လောကေန အနုပလိတ္တတံ။ ပုရိမေန “ဧကပုဂ္ဂလော, ဘိက္ခဝေ, လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဗဟုဇနဟိတာယ ဗဟုဇနသုခာယ လောကာနုကမ္ပာယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ ဒေဝမနုဿာနံ။ ကတမော ဧကပုဂ္ဂလော? တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိ (အ. နိ. ၁.၁၇၀) ဝစနတော ယဒတ္ထံ ဘဂဝါ ဥပ္ပန္နော, တဒတ္ထပရိနိပ္ဖာဒနံ, ပစ္ဆိမေန ယတ္ထ ဥပ္ပန္နော, တဒနုရူပဝိဟာရံ။ ဘဂဝါ ဟိ ပဌမံ လုမ္ဗိနိဝနေ, ဒုတိယံ ဗောဓိမဏ္ဍေတိ လောကိယလောကုတ္တရာယ ဥပ္ပတ္တိယာ ဝနေယေဝ ဥပ္ပန္နော။ တေနဿ ဝနေယေဝ ဝိဟာရံ ဒဿေတီတိ ဧဝမာဒိနာ နယေနေတ္ထ အတ္ထယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတြာတိ ဒေသကာလပရိဒီပနံ။ တဉှိ ယံ သမယံ ဝိဟရတိ, တတြ သမယေ။ ယသ္မိဉ္စ အာရာမေ ဝိဟရတိ, တတြ အာရာမေတိ ဒီပေတိ။ ဘာသိတဗ္ဗယုတ္တေ ဝါ ဒေသကာလေ ဒီပေတိ။ န ဟိ ဘဂဝါ အယုတ္တေ ဒေသေ ဝါ ကာလေ ဝါ ဓမ္မံ ဘာသတိ။ “အကာလော ခေါ တာဝ, ဗာဟိယာ”တိအာဒိ (ဥဒါ. ၁၀) စေတ္ထ သာဓကံ။ **ခေါ**တိ ပဒပူရဏမတ္တေ အဝဓာရဏေ အာဒိကာလတ္ထေ ဝါ နိပါတော။ **ဘဂဝါ**တိ လောကဂရုဒီပနံ။ **ဘိက္ခူ**တိ ကထာသဝနယုတ္တပုဂ္ဂလဝစနံ။ အပိ စေတ္ထ “ဘိက္ခကောတိ ဘိက္ခု, ဘိက္ခာစရိယံ အဇ္ဈုပဂတောတိ ဘိက္ခူ”တိအာဒိနာ (ပါရာ. ၄၅; ဝိဘ. ၅၁၀) နယေန ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာမန္တေသီ**တိ အာလပိ အဘာသိ သမ္ဗောဓေသီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ အညတြ ပန ဉာပနေပိ ဟောတိ။ ယထာဟ – “အာမန္တယာမိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဋိဝေဒယာမိ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ”တိ။ ပက္ကောသနေပိ။ ယထာဟ – “ဧဟိ တွံ, ဘိက္ခု, မမ ဝစနေန သာရိပုတ္တံ အာမန္တေဟီ”တိ (အ. နိ. ၉.၁၁; သံ. နိ. ၂.၃၂)။

ဘိက္ခဝေတိ အာမန္တနာကာရပရိဒီပနံ။ တဉ္စ ဘိက္ခနသီလတာဒိဂုဏယောဂသိဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဘိက္ခနသီလတာဂုဏယုတ္တောပိ ဟိ ဘိက္ခု, ဘိက္ခနဓမ္မတာဂုဏယုတ္တောပိ ဘိက္ခု, ဘိက္ခနေ သာဓုကာရိတာဂုဏယုတ္တောပီတိ သဒ္ဒဝိဒူ မညန္တိ။ တေန စ နေသံ ဘိက္ခနသီလတာဒိဂုဏယောဂသိဒ္ဓေန ဝစနေန ဟီနာဓိကဇနသေဝိတံ ဝုတ္တိံ ပကာသေန္တော ဥဒ္ဓတဒီနဘာဝနိဂ္ဂဟံ ကရောတိ။ **ဘိက္ခဝေ**တိ ဣမိနာ ကရုဏာဝိပ္ဖာရသောမ္မဟဒယနယနနိပါတပုဗ္ဗင်္ဂမေန ဝစနေန တေ အတ္တနော မုခာဘိမုခေ ကရောတိ။ တေနေဝ စ ကထေတုကမျတာဒီပကေန ဝစနေန တေသံ သောတုကမျ

တံ ဇနေတိ။ တေနေဝ စ သမ္ဗောဓနတ္ထေန သာဓုကံ သဝနမနသိကာရေပိ တေ နိယောဇေတိ။ သာဓုကံ သဝနမနသိကာရာယတ္တာ ဟိ သာသနသမ္ပတ္တိ။

အပရေသုပိ ဒေဝမနုဿေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ကသ္မာ ဘိက္ခူယေဝ အာမန္တေသီတိ စေ? ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌာသန္နသဒါသန္နိဟိတဘာဝတော။ သဗ္ဗပရိသသာဓာရဏာ ဟိ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာ။ ပရိသာယ စ ဇေဋ္ဌာ ဘိက္ခူ ပဌမုပ္ပန္နတ္တာ, သေဋ္ဌာ အနဂါရိယဘာဝံ အာဒိံ ကတွာ သတ္ထုစရိယာနုဝိဓာယကတ္တာ သကလသာသနပဋိဂ္ဂါဟကတ္တာ စ။ အာသန္နာ တေ တတ္ထ နိသိန္နေသု သတ္ထုသန္တိကတ္တာ။ သဒါသန္နိဟိတာ သတ္ထုသန္တိကာဝစရတ္တာတိ။ အပိစ တေ ဓမ္မဒေသနာယ ဘာဇနံ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပတ္တိသဗ္ဘာဝတောတိပိ တေ ဧဝ အာမန္တေသိ။

ကိမတ္ထံ ပန ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ပဌမံ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ, န ဓမ္မမေဝ ဒေသေသီတိ? သတိဇနနတ္ထံ။ ဘိက္ခူ ဟိ အညံ စိန္တေန္တာပိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာပိ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခန္တာပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရောန္တာပိ နိသိန္နာ ဟောန္တိ, တေ အနာမန္တေတွာ ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ ''အယံ ဒေသနာ ကိံနိဒါနာ ကိံပစ္စယာ ကတမာယ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ ဒေသိတာ''တိ သလ္လက္ခေတုံ အသက္ကောန္တာ ဒုဂ္ဂဟိတံ ဝါ ဂဏှေယျုံ, န ဝါ ဂဏှေယျုံ။ တေန နေသံ သတိဇနနတ္ထံ ဘဂဝါ ပဌမံ အာမန္တေတွာ ပစ္ဆာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

ဘဒန္တေတိ ဂါရဝဝစနမေတံ, သတ္ထု ပဋိဝစနဒါနံ ဝါ။ အပိ စေတ္ထ ''ဘိက္ခဝေ''တိ ဝဒမာနော ဘဂဝါ တေ ဘိက္ခူ အာလပတိ။ ''ဘဒန္တေ''တိ ဝဒမာနာ တေ ဘဂဝန္တံ ပစ္စာလပန္တိ။ တထာ ''ဘိက္ခဝေ''တိ ဘဂဝါ အာဒိမှိ ဘာသတိ, ''ဘဒန္တေ''တိ တေ ပစ္စာဘာသန္တိ။ ''ဘိက္ခဝေ''တိ ပဋိဝစနံ အပေတိ, ''ဘဒန္တေ''တိ ပဋိဝစနံ ဒေန္တိ။ **တေ ဘိက္ခူ**တိ ယေ ဘဂဝါ အာမန္တေသိ, တေ။ **ဘဂဝတော ပစ္စဿောသု**န္တိ ဘဂဝတော အာမန္တနံ ပဋိအဿောသုံ, အဘိမုခါ ဟုတွာ သုဏိံသု သမ္ပဋိစ္ဆိံသု ပဋိဂ္ဂဟေသုန္တိ အတ္ထော။ **ဘဂဝါ ဧတဒဝေါစာ**တိ ဘဂဝါ ဧတံ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ သကလံ သုတ္တံ အဝေါစ။ ဧတ္တာဝတာ စ ယံ အာယသ္မတာ အာနန္ဒေန ဣမဿ သုတ္တဿ သုခါဝဂါဟဏတ္ထံ ကာလဒေသဒေသကပရိသာပဒေသပဋိမဏ္ဍိတံ နိဒါနံ ဘာသိတံ, တဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာ သမတ္တာတိ။

ရူပါဒိဝဏ္ဏနာ

ဣဒါနိ **နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကရူပမ္ပိ သမနုပဿာမိ**တိအာဒိနာ နယေန ဘဂဝတာ နိက္ခိတ္တဿ သုတ္တဿ ဝဏ္ဏနာယ ဩကာသော အနုပ္ပတ္တော, သာ ပနေသာ သုတ္တဝဏ္ဏနာ ယသ္မာ သုတ္တနိက္ခေပံ ဝိစာရေတွာ ဝုစ္စမာနာ ပါကဋာ ဟောတိ, တသ္မာ သုတ္တနိက္ခေပဝိစာရဏာ တာဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စတ္တာရော ဟိ သုတ္တနိက္ခေပါ အတ္တဇ္ဈာသယော ပရဇ္ဈာသယော ပုစ္ဆာဝသိကော အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကောတိ။ တတ္ထ ယာနိ သုတ္တာနိ ဘဂဝါ ပရေဟိ အနဇ္ဈိဋ္ဌော ကေဝလံ အတ္တနော အဇ္ဈာသယေနေဝ ကထေသိ, သေယျထိဒံ – အာကင်္ခေယျသုတ္တံ ဝတ္ထသုတ္တန္တိ ဧဝမာဒီနိ, တေသံ အတ္တဇ္ဈာသယော နိက္ခေပေါ။ ယာနိ ပန ''ပရိပက္ကာ ခေါ ရာဟုလဿ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ ဓမ္မာ, ယံနူနာဟံ ရာဟုလံ ဥတ္တရိ အာသဝါနံ ခယေ ဝိနေယျ''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၁၂၁; မ. နိ. ၃.၄၁၆) ဧဝံ ပရေသံ အဇ္ဈာသယံ ခန္တိံ မနံ အဘိနီဟာရံ ဗုဇ္ဈနဘာဝဉ္စ ဩလောကေတွာ ပရဇ္ဈာသယဝသေန ကထိတာနိ, သေယျထိဒံ – ရာဟုလောဝါဒသုတ္တံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနန္တိ ဧဝမာဒီနိ, တေသံ ပရဇ္ဈာသယော နိက္ခေပေါ။ ဘဂဝန္တံ ပန ဥပသင်္ကမိတွာ တေ တေ ဒေဝမနုဿာ တထာ တထာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ ပုဋ္ဌေန ဘဂဝတာ ယာနိ ကထိတာနိ ဒေဝတာသံယုတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂသံယုတ္တာဒီနိ, တေသံ ပုစ္ဆာဝသိကော နိက္ခေပေါ။ ယာနိ ပန ဥပ္ပန္နံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ကထိတာနိ ဓမ္မဒါယာဒသုတ္တပုတ္တမံသူပမာဒီနိ, တေသံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော နိက္ခေပေါ။ ဧဝမိမေသု စတူသု နိက္ခေပေသု ဣမဿ သုတ္တဿ ပရဇ္ဈာသယော နိက္ခေပေါ။ ပရဇ္ဈာသယဝသေန ဟေတံ နိက္ခိတ္တံ။ ကေသံ အဇ္ဈာသယေနာတိ? ရူပဂရုကာနံ ပုရိသာနံ။

တတ္ထ **နာဟံ, ဘိက္ခဝေ**တိအာဒီသု နကာရော ပဋိသေဓတ္ထော။ **အဟ**န္တိ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဘိက္ခဝေ**တိ ဘိက္ခူ အာလပတိ။ **အည**န္တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗာ ဣတ္ထိရူပတော အညံ။ **ဧကရူပမ္ပိ**တိ ဧကမ္ပိ ရူပံ။ **သမနုပဿာမိ**တိ ဒွေ သမနုပဿနာ ဉာဏသမနုပဿနာ စ ဒိဋ္ဌိသမနုပဿနာ စ။ တတ္ထ ''အနိစ္စတော သမနုပဿတိ, နော နိစ္စတော''တိ (ပဋိ. မ. ၃.၃၅) အယံ **ဉာဏသမနုပဿနာ** နာမ။ ''ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ''တိအာဒိကာ (ပဋိ. မ. ၁.၁၃၀) ပန **ဒိဋ္ဌိသမနုပဿနာ** နာမ။ တာသု ဣဓ ဉာဏသမနုပဿနာ အဓိပ္ပေတာ။ ဣမဿ ပန ပဒဿ နကာရေန

သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣဒံ ဟိ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗညုတညာဏေန ဩလောကေန္တောပိ အညံ ဧကရူပမ္ပိ န သမနုပဿာမီတိ။ **ယံ ဧဝံ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတီ** တိ ယံ ရူပံ ရူပဂရုကဿ ပုရိသဿ စတုဘူမကကုသလစိတ္တံ ပရိယာဒိယိတ္ဝာ ဂဏှိတ္ဝာ ခေပေတ္ဝာ တိဋ္ဌတိ။ “သဗ္ဗံ ဟတ္ထိကာယံ ပရိယာဒိယိတ္ဝာ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၂၆) ဟိ ဂဟဏံ ပရိယာဒာနံ နာမ။ “အနိစ္စသညာ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သဗ္ဗံ ကာမရာဂံ ပရိယာဒိယတီ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၁၀၂) ခေပနံ။ ဣဓ ဥဘယမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ တတ္ထ ဣဒံ ရူပံ စတုဘူမကကုသလစိတ္တံ ဂဏှန္တံ န နီလုပ္ပလကလာပံ ပုရိသော ဝိယ ဟတ္ထေန ဂဏှာတိ, နာပိ ခေပယမာနံ အဂ္ဂိ ဝိယ ဥဒ္ဓနေ ဥဒကံ သန္တာပေတ္ဝာ ခေပေတိ။ ဥပ္ပတ္တိဉ္စဿ နိဝါရယမာနမေဝ စတုဘူမကမ္ပိ ကုသလစိတ္တံ ဂဏှာတိ စေဝ ခေပေတိ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ – “ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတီ”တိ။

ယထယိဒန္တိ ယထာ ဣဒံ။ **ဣတ္ထိရူပ** န္တိ ဣတ္ထိယာ ရူပံ။ တတ္ထ “ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရူပံ ဝဒေထ? ရုပ္ပတီတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, တသ္မာ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ။ ကေန ရုပ္ပတိ? သီတေနပိ ရုပ္ပတိ ဥဏှေနပိ ရုပ္ပတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၇၉) သုတ္တာနုသာရေန ရူပဿ ဝစနတ္ထော စေဝ သာမညလက္ခဏဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ရူပသဒ္ဒော ခန္ဓဘဝနိမိတ္တပစ္စယသရီရဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒီသု အနေကေသု အတ္ထေသု ဝတ္တတိ။ အယဉှိ “ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္န”န္တိ (ဝိဘ. ၂; မဟာဝ. ၂၂) ဧတ္ထ ရူပက္ခန္ဓေ ဝတ္တတိ။ “ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီ”တိ (ဓ. သ. ၁၆၁; ဝိဘ. ၆၂၄) ဧတ္ထ ရူပဘဝေ။ “အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတီ”တိ (ဓ. သ. ၂၀၄-၂၃၂ အာဒယော) ဧတ္ထ ကသိဏနိမိတ္တေ။ “သရူပါ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ နော အရူပါ”တိ (အ. နိ. ၂.၈၃) ဧတ္ထ ပစ္စယေ။ “အာကာသော ပရိဝါရိတော ရူပန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၃၀၆) ဧတ္ထ သရီရေ။ “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ”န္တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၀; ၃.၄၂၁) ဧတ္ထ ဝဏ္ဏေ။ “ရူပပ္ပမာဏော ရူပပ္ပသန္နော”တိ (အ. နိ. ၄.၆၅) ဧတ္ထ သဏ္ဌာနေ။ အာဒိသဒ္ဒေန “ပိယရူပံ သာတရူပံ, အရသရူပေါ”တိအာဒီနိပိ သင်္ဂဏှိတဗ္ဗာနိ။ ဣဓ ပနေသ ဣတ္ထိယာ စတုသမုဋ္ဌာနေ ရူပါယတနသင်္ခါတေ ဝဏ္ဏေ ဝတ္တတိ။ အပိစ ယော ကောစိ ဣတ္ထိယာ နိဝတ္ထနိဝတ္ထသဿ တ အလင်္ကာရဿ တ ဂန္ဓဝဏ္ဏကာဒိနံ တ ပိဠန္ဓနမာလာဒိနံ တတိ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓော စ ဝဏ္ဏော ပုရိသဿ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏံ ဟုတ္ဝာ ဥပကပ္ပတိ, သဗ္ဗမေတံ ဣတ္ထိရူပန္တွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဣတ္ထိရူပံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတီ**တိ ဣဒံ ပုရိမသ္သေဝ ဒဠှီကရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ပုရိမံ တ “ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထိရူပ”န္တိ ဧဝံ ဩပမ္မဝသေန ဝုတ္တံ, ဣဒံ ပရိယာဒာနာနုဘာဝဒဿနဝသေန။

တတ္ရိဒံ ဣတ္ထိရူပဿ ပရိယာဒာနာနုဘာဝေ ဝတ္ထု – မဟာအင်္ဂိကနာဂရာဇာ ကိရ စေတိယဂိရိမှိ အမ္ဗတ္ထလေ မဟာထူပံ ကာရာပေတ္ဝာ ဂိရိဘဏ္ဍပူဇံ နာမ ကတ္ဝာ ကာလေန ကာလံ ဩရောဓဂဏပရိဝုတော စေတိယဂိရိံ ဂန္တွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒာနံ ဒေတိ။ ဗဟူနံ သန္နိပတဋ္ဌာနေ နာမ န သဗ္ဗေသံ သတိ သူပဋ္ဌိတာ ဟောတိ, ရညော စ ဒမိဠဒေဝီ နာမ မဟေသီ ပဌမဝယေ ဌိတာ ဒဿနီယာ ပာသာဒိကာ။ အထေကော စိတ္တတ္ထေရော နာမ ဝုဍ္ဍပဗ္ဗဇိတော အသံဝရနိယာမေန ဩလောကေန္တော တဿာ ရူပါရမ္မဏေ နိမိတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ ဥမ္မာဒပ္ပတ္တော ဝိယ ဌိတနိသိန္နဋ္ဌာနေသု “ဟန္ဒ ဒမိဠဒေဝီ, ဟန္ဒ ဒမိဠဒေဝီ”တိ ဝဒန္တော ဝိစရတိ။ တတော ပဋ္ဌာယ စဿ ဒဟရသာမဏေရာ ဥမ္မတ္တကစိတ္တတ္ထေရောတွေဝ နာမံ ကတ္ဝာ တေဟရိံသု။ အထ သာ ဒေဝီ နစိရဿေဝ ကာလမကာသိ။ ဘိက္ခုသင်္ဃော သိဝထိကဒဿနံ ဂန္တွာ အာဂတေ ဒဟရသာမဏေရာ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝေမာဟံသု – “ဘန္တေ စိတ္တတ္ထေရ, ယဿတ္ထာယ တ္ဝံ ဝိလပသိ, မယံ တဿာ ဒေဝိယာ သိဝထိကဒဿနံ ဂန္တွာ အာဂတာ”တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေပိ အသဒ္ဒဟန္တော “ယဿာ တ တဿာ တ တုမှေဟ သိဝထိကဒဿနတ္ထာယ ဂတာ, မုခံ တုမှာကံ ဓူမဏ္ဏ”န္တိ။ ဥမ္မတ္တကဝစနမေဝ အဘာသိ။ ဧဝံ ဥမ္မတ္တကစိတ္တတ္ထေရဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ အဋ္ဌာသိ ဣဒံ ဣတ္ထိရူပံ။

အပရမ္ပိ ဝတ္ထု – သဒ္ဓာတိဿမဟာရာဇာ ကိရ ဧကဒိဝသံ ဩရောဓဂဏပရိဝုတော ဝိဟာရံ အာဂတော ။ ဧကော ဒဟရော လောဟပါသာဒဒ္ဝါရကောဋ္ဌကေ ဌတ္ဝာ အသံဝရေ ဌိတော ဧကံ ဣတ္ထိံ ဩလောကေသိ။ သာပိ ဂမနံ ပစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ တံ ဩလောကေသိ။ ဥဘောပိ အဗ္ဘန္တရေ ဥဋ္ဌိတေန ရာဂဂ္ဂိနာ ဍယှိတ္ဝာ ကာလမကံသု။ ဧဝံ ဣတ္ထိရူပံ ဒဟရဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ။

အပရမ္ပိ ဝတ္ထု – ကလျာဏိယမဟာဝိဟာရတော ကိရေကော ဒဟရော ဥဒ္ဒေသတ္ထာယ ကာဠဒီဃဝါပိကမဒ္ဝါရ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ နိဋ္ဌိတုဒ္ဒေသကိစ္စော အတ္တကာမာနံ ဝစနံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ “ဂတဋ္ဌာနေ ဒဟရသာမဏေရေဟိ ပုဋ္ဌေ

န ကမဿ နိဝိဋ္ဌာကာရော ကထေတဗ္ဗော ဘဝိဿတီ’’တိ ကမေ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ဝိသဘာဂရမ္မဏေ နိမိတ္တံ ဂ ဟေတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ဂတော တာယ နိဝတ္ထဝတ္ထံ သဥ္ဇာနိတွာ ‘‘ကဟံ, ဘန္တေ, ဣဒံ လဒ္ဓ’’န္တိ ပုစ္ဆန္ တော တဿာ မတဘာဝံ ဉတွာ ‘‘ဧဝရူပာ နာမ ဣတ္ထီ မံ နိဿာယ မတာ’’တိ စိန္တေန္တော အန္တောဥဋ္ဌိတေန ရာဂ ဂ္ဂိနာ ဍယှမာနော ဒီဃရတ္တံ ဇာလေတွာ ဖလံ ပပုဏိ။ ဧဝမ္ပိ ဣဒံ ဣတ္ထိရူပံ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂. ဒုတိယာဒီနိ သဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနိ အာသယဝသေန ဝုတ္တာနိ။ တေသု **ဣတ္ထိသဒ္ဒော** တိ ဣတ္ထိယာ စိတ္တသမုဋ္ဌာ နော ကထိတဂီတဝါဒိတသဒ္ဒေါ။ အပိစ ဣတ္ထိယာ နိဝတ္ထနိဝတ္ထာ သဿပိ အလင်္ကာရလင်္ကတာယပိ ဣတ္ထိ ပယောဂနိဖ္ဖန္နော ဝီဏာသင်္ခပဏဝါဒိသဒ္ဒေါပိ ဣတ္ထိသဒ္ဒေါတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဗ္ဗောပိ ဟေသော ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ။

တတ္ထ သုဝဏ္ဏကက္ကဋကသုဝဏ္ဏမောရဒဟရဘိက္ခုအာဒီနံ ဝတ္ထူနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ပဗ္ဗတန္တရံ ကိရ နိဿာယ မဟန္တံ ဟတ္ထိနာဂကုလံ ဝသတိ။ အဝိဒူရဋ္ဌာနေ စဿ မဟာပရိဘောဂသရော အတ္ထိ, တသ္မိံ ကာယူပပန္နော သုဝဏ္ဏက က္ကဋကော အတ္ထိ။ သော တံ သရံ ဩတိဏ္ဏောတိဏ္ဏေ သဏ္ဍာသေန ဝိယ အဠေဟိ ပာဒေ ဂဟေတွာ အတ္တနော ဝသံ နေတွာ မာရေတိ။ တဿ ဩတာရာပေက္ခာ ဟတ္ထိနာဂ ဧကံ မဟာဟတ္ထိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ ဝိစရန္တိ။ သော ဧကဒိဝသံ တံ ဟတ္ထိနာဂံ ဂဏှိ။ ထာမသတိသမ္ပန္နော ဟတ္ထိနာဂော စိန္တေသိ – ‘‘သစာဟံ ဘီတရဝံ ရဝိဿာမိ, သဗ္ဗေ ယထာရုစိယာ အဂီဋ္ဌတွာ ပလာယိဿန္တီ’’တိ နိစ္စလောဝ အဋ္ဌာသိ။ အထ သဗ္ဗေသံ ဥတ္တိဏ္ဏဘာဝံ ဉတွာ တေန ဂဟိတဘာဝံ အတ္တနော ဘရိယံ ဇာနာပေတုံ ဝိရဝိတွာ ဧဝမာဟ –

‘‘သိင်္ဂီမိဂေ အာယတစက္ခုနေတ္တော,
အဋ္ဌိတ္တစော တရိသယော အလောမော။
တေနာဘိဘူတော ကပဏံ ရုဒာမိ,
မာ ဟေဝ မံ ပာဏသမံ ဇဟေယျာ’’တိ။ (ဇာ. ၁.၃.၄၉)။

သာ တံ သုတွာ သာမိကဿ ဂဟိတဘာဝံ ဉတွာ တံ တမ္ဟာ ဘယာ မောစေတုံ ဟတ္ထိနာ စ ကုဋီရေန စ သဒ္ဓိံ သလ္လပန္တီ ဧဝမာဟ –

‘‘အယျ န တံ ဇဟိဿာမိ, ကုဉ္ဇရံ သဋ္ဌိဟာယနံ။
ပထဗျာ စာတုရန္တာယ, သုပ္ပိယော ဟောသိ မေ တုဝံ။

‘‘ယေ ကုဋီရာ သမုဒ္ဒသ္မိံ, ဂင်္ဂာယ ယမုနာယ စ။
တေသံ တွံ တရိဇော သေဋ္ဌော, မုဉ္စ ရောဒန္တိယာ ပတိ’’န္တိ။ (ဇာ. ၁.၃.၅၀-၅၁)။

ကုဋီရော သဟ ဣတ္ထိသဒ္ဒဿဝနေန ဂဟဏံ သိထိလမကာသိ။ အထ ဟတ္ထိနာဂေ ‘‘အယမေဝေတဿ ဩ ကာသော’’တိ ဧကံ ပာဒံ ဂဟိတာကာရေနေဝ ဌပေတွာ ဒုတိယံ ဥက္ခိပိတွာ တံ ပိဋ္ဌိကပာလေ အက္ကမိတွာ ဝိစုဏ္ဏိ ကံ ကတွာ ထောကံ အာကမိတွာ တီရေ ခိပိ။ အထ နံ သဗ္ဗဟတ္ထိနော သန္နိပတိတွာ ‘‘အမှာကံ ဝေရီ’’တိ ဝိစုဏ္ဏ ယိံသု။ ဧဝံ တာဝ ဣတ္ထိသဒ္ဒော သုဝဏ္ဏကက္ကဋကဿ စိတ္တံ ပရိယာဒိယိတွာ တိဋ္ဌတိ။

သုဝဏ္ဏမောရောပိ ဟိမဝန္တံ အနုပဝိသိတွာ မဟန္တံ ပဗ္ဗတဂဟနံ နိဿာယ ဝသန္တော နိစ္စကာလံ သူရိယဿ ဥ ဒယကာလေ သူရိယမဏ္ဍလံ ဥလ္လောကေတွာ အတ္တနော ရက္ခံ ကရောန္တော ဧဝံ ဝဒတိ –

‘‘ဥဒေတယံ စက္ခုမာ ဧကရာဇာ,
ဟရိဿဝဏ္ဏော ပထဝိပ္ပဘာသော။
တံ တံ နမဿာမိ ဟရိဿဝဏ္ဏံ ပထဝိပ္ပဘာသံ,
တယာဇ္ဇ ဂုတ္တာ ဝိဟရေမု ဒိဝသံ။

"ယေ ဗြာဟ္မဏာ ဝေဒဂူ သဗ္ဗဓမ္မေ၊
တေ မေ နမော တေ စ မံ ပါလယန္တု။
နမတ္ထု   ဗုဒ္ဓါနံ နမတ္ထု ဗောဓိယာ၊
နမော ဝိမုတ္တာနံ နမော ဝိမုတ္တိယာ။
ဣမံ သော ပရိတ္တံ ကတွာ၊
မောရော စရတိ ဧသနာ"တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၇)။

သော ဒိဝသံ ဂေါစရံ ဂဟေတွာ သာယန္ဟသမယေ ဝသနဋ္ဌာနံ ပဝိသန္တော အတ္ထင်္ဂတံ သူရိယမဏ္ဍလံ ဩလောကေတွာပိ ဣမံ ကထံ ဝဒတိ –

"အပေတယံ စက္ခုမာ ဧကရာဇာ၊
ဟရိဿဝဏ္ဏော ပထဝိပ္ပဘာသော။
တံ တံ နမဿာမိ ဟရိဿဝဏ္ဏံ ပထဝိပ္ပဘာသံ၊
တယာဇ္ဇ ဂုတ္တာ ဝိဟရေမု ရတ္တိံ။

"ယေ ဗြာဟ္မဏာ ဝေဒဂူ သဗ္ဗဓမ္မေ၊
တေ မေ နမော တေ စ မံ ပါလယန္တု။
နမတ္ထု ဗုဒ္ဓါနံ နမတ္ထု ဗောဓိယာ၊
နမော ဝိမုတ္တာနံ နမော ဝိမုတ္တိယာ။
ဣမံ သော ပရိတ္တံ ကတွာ၊
မောရော ဝါသမကပ္ပယီ"တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၁၈)။

ဣမိနာ နိယာမေန သတ္တ ဝဿသတာနိ ဝီတိနာမေတွာ ဧကဒိဝသံ ပရိတ္တကမ္မတော ပုရေတရမေဝ မောရကုက္ကုဋိကာယ သဒ္ဒံ သုတွာ ပရိတ္တကမ္မံ အသရိတွာ ရညာ ပေသိတဿ လုဒ္ဒကဿ ဝသံ ဥပဂတော။ ဧဝံ ဣတ္ထိသဒ္ဒေါ သုဝဏ္ဏမောရဿ စိတ္တံ ပရိယာဒိယိတွာ တိဋ္ဌတီတိ။ ဆာတပဗ္ဗတတသိ ဒဟရော ပန သုဓာမုဏ္ဍကတသိ ဒဟရော စ ဣတ္ထိသဒ္ဒံ သုတွာ အနယဗျသနံ ပတ္တာတိ။

၃. တတိယေ **ဣတ္ထိဂန္ဓော** တိ ဣတ္ထိယာ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ဂန္ဓာယတနံ။ သွာယံ ဣတ္ထိယာ သရီရဂန္ဓော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဟောတိ, ကာယာရုဠှော ပန အာဂန္တုကအနုလေပနာဒိဂန္ဓော ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ ဧကစ္စာ ဟိ ဣတ္ထီ အဿဂန္ဓိနီ ဟောတိ, ဧကစ္စာ မေဏ္ဍကဂန္ဓိနီ, ဧကစ္စာ သေဒဂန္ဓိနီ, ဧကစ္စာ သောဏိတဂန္ဓိနီ ။ ဧကစ္စော အန္ဓဗာလော ဧဝရူပာယပိ ဣတ္ထိယာ ရဇ္ဇတေဝ။ စက္ကဝတ္တိနော ပန ဣတ္ထိရတနဿ ကာယတော စန္ဒနဂန္ဓော ဝါယတိ, မုခတော စ ဥပ္ပလဂန္ဓော။ အယံ န သဗ္ဗာသံ ဟောတိ, အာဂန္တုကအနုလေပနာဒိဂန္ဓောဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ တိရစ္ဆာနဂတာ ပန ဟတ္ထိအဿဂေဏာဒယော တိရစ္ဆာနဂတာနံ သဇာတိကိတ္ထီနံ ဥတုဂန္ဓေန ယောဇနဒွိယောဇနတိယောဇနစတုယောဇနမ္ပိ ဂစ္ဆန္တိ။ ဣတ္ထိကာယေ ဂန္ဓော တ ဟောတု ဣတ္ထိယာ နိဝတ္ထနိဝတ္ထသနအနုလိတ္တာလေပနပိဠန္ဓမာလာဒိဂန္ဓော တ, သဗ္ဗောပိ ဣတ္ထိဂန္ဓောတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄. စတုတ္ထေ **ဣတ္ထိရသော** တိ ဣတ္ထိယာ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ရသာယတနံ။ တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရာ ပန "သွာယံ ဣတ္ထိယာ ကိံကာရပဋိဿာဝိတာဒိဝသေန သဝနရသော စေဝ ပရိဘောဂရသော စ, အယံ ဣတ္ထိရသော"တိ ဝဒန္တိ။ ကိံ တေန? ယော ပနာယံ ဣတ္ထိယာ ဩဋ္ဌမံသသမ္မက္ခနခေဠာဒိရသောပိ , သာမိကဿ ဒိန္နယာဂုဘတ္တာဒီနံ ရသောပိ, သဗ္ဗော သော ဣတ္ထိရသောတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အနေကေ ဟိ သတ္တာ အတ္တနော မာတုဂါမေန ယံကိဉ္စိ သဟတ္ထာ ဒိန္နမေဝ မဓုရန္တိ ဂဟေတွာ အနယဗျသနံ ပတ္တာတိ။

၅. ပဉ္စမေ **ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗော** တိ ဣတ္ထိယာ ကာယသမ္ဖဿော, ဣတ္ထိသရီရာရုဠှာနံ ဝတ္ထာလင်္ကာရမာလာဒီနမ္ပိ ဖဿော ဣတ္ထိဖောဋ္ဌဗ္ဗောတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဗ္ဗောပေသ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒိယတိ မဟာစေတိယင်္ဂဏေ ဂဏသဇ္ဈာယံ ဂဏှန္တဿ ဒဟရဘိက္ခုနော ဝိသဘာဂါရမ္မဏဖဿော ဝိယာတိ။

ဣတိ သတ္တာ သတ္တာနံ အာသယာနုသယဝသေန ရူပာဒီသု ဧကေကံ ဂဟေတွာ အညံ ဤဒိသံ န ပဿာမီတိ
အာဟ။ ယထာ ဟိ ရူပဂရုကဿ ပုရိသဿ ဣတ္ထိရူပံ စိတ္တုပ္ပာဒံ ဂမေတိ ပလိဗုန္ဓတိ ဗဇ္ဈာပေတိ ဗန္ဓာပေတိ မော
ဟေတိ သံမောဟေတိ, န တထာ သေသာ သဒ္ဒါဒယော။ ယထာ စ သဒ္ဒါဒိဂရုကာနံ သဒ္ဒါဒယော, န တထာ ရူပာဒီနိ အာရ
မ္မဏာနိ။ ဧကစ္စဿ စ ရူပာဒီသု ဧကမေဝါရမ္မဏံ စိတ္တံ ပရိယာဒိယတိ, ဧကစ္စဿ ဒွေပိ တီဏိပိ စတ္တာရိပိ ပဉ္စ
ပိ။ ဣတိ ဣမေ ပဉ္စ သုတ္တန္တာ ပဉ္စဂရုကဝသေန ကထိတာ, န ပဉ္စဂရုကဇာတကဝသေန။ **ပဉ္စဂရုကဇာတကံ** ပန သင်္ခိ
ဘာဝတ္ထာယ အာဟရိတွာ ကထေတဗ္ဗံ။ တတြ ဟိ အမနုဿေဟိ ကန္တာရမဇ္ဈေ ကတာယ အာပဏာဒိဝိစာရဏာယ
မဟာပုရိသဿ ပဉ္စသု သဟာယေသု ရူပဂရုကော ရူပာရမ္မဏေ ဗဇ္ဈိတွာ အနယဗျသနံ ပတ္တော, သဒ္ဒါဒိဂရုကာ
သဒ္ဒါရမ္မဏာဒီသု။ ဣတိ တံ သင်္ခိဘာဝတ္ထာယ အာဟရိတွာ ကထေတဗ္ဗံ။ ဣမေ ပန ပဉ္စ သုတ္တန္တာ ပဉ္စဂရုကဝ
သေနေဝ ကထိတာ။

၆. ယသ္မာ စ န ကေဝလံ ပုရိသာယေဝ ပဉ္စဂရုကာ ဟောန္တိ, ဣတ္ထိယောပိ ဟောန္တိယေဝ, တသ္မာ တာသမ္ပိ ဝ
သေန ပုန ပဉ္စ သုတ္တန္တေ ကထေသိ။ တေသမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝတ္ထုသုပိ ပဌမသုတ္တေ
လောဟပါသာဒဒွါရေ ဌိတံ ဒဟရံ ဩလောကေတွာ မတာယ ရာဇောရောဓာယ ဝတ္ထု ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိ
တမေဝ။

၇. ဒုတိယသုတ္တေ ဗာရာဏသိယံ ရူပူပဇီဝိနော မာတုဂါမဿ ဝတ္ထု ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဂုတ္တိလဝီဏာဝါဒကော ကိရေကိ
ဿာ ဣတ္ထိယာ သဟဿံ ပဟိဏိ, သာ တံ ဥပ္ပဏ္ဍေတွာ ဂဏှိတုံ န ဣစ္ဆိ။ သော “ကရိဿာမေတ္ထ ကတ္တ
ဗ္ဗ”န္တိ သာယန္ဟကာလသမနန္တရေ အလင်္ကတပဋိယတ္တော တဿာ ဂေဟဿ အဘိမုခဋ္ဌာနေ အညဿ ဂေဟ
ဒွါရေ နိသိန္နော ဝီဏာယ တန္တိယော သမေ ဂုဏေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ တန္တိဿရေန ဂီတဿရံ အနတိက္ကမန္တော
ကာယိ။ သာ ဣတ္ထီ တဿ ဂီတသဒ္ဒံ သုတွာ ဒွါရန္တိ သညာယ “ဝိဝဋ္ဋတတဟနေန တဿ သန္တိကံ ဂမိဿာ
မီ”တိ အာကာသေယေဝ ဇီဝိတက္ခယံ ပတ္တာ။

၈. တတိယသုတ္တေ စက္ကဝတ္တိရညော ကာယတော စန္ဒနဂန္ဓော ဝါယတိ, မုခတော စ ဥပ္ပလဂန္ဓောတိ ဣဒံ
အာဟရိတဗ္ဗံ။ ဣဒံ စေတ္ထ ဝတ္ထု ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာဝတ္ထိယံ ကိရေကိဿာ ကုဋုမ္ဗိကဓီတာယ သာမိကော သတ္ထု ဓမ္မ
ဒေသနံ သုတွာ, “န သက္ကာ မယာ အယံ ဓမ္မော ဂိဟိဘူတေန ပူရေတု”န္တိ အညတရဿ ပိဏ္ဍပါတိကတ္ထေရဿ
သ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ အထဿ ဘရိယံ “အဿာမိကာ အယ”န္တိ ဉတွာ ရာဇာ ပသေနဒိကောသလော အန္တေပုရံ
အာဟရာပေတွာ ဧကဒိဝသံ ဧကံ နီလုပ္ပလကလာပံ အာဒာယ အန္တေပုရံ ပဝိဋ္ဌော ဧကေကိဿာ ဧကေကံ နီလုပ္ပလံ
အဒါပေသိ။ ပုပ္ဖေသု ဘာဇိယမာနေသု တဿာ ဣတ္ထိယာ ဒွေဝ ဟတ္ထံ ပတ္တာနိ။ သာ ပဟဋ္ဌာကာရံ ဒဿေတွာ ဥပသိ
ဃိတွာ ပရောဒိ။ ရာဇာ တဿာ ဥဘယာကာရံ ဒိသွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ ပုစ္ဆိ။ သာ အတ္တနော ပဟဋ္ဌကာရဏ
ဉ္စ ရောဒနကာရဏဉ္စ ကထေသိ။ ယာဝတတိယံ ကထိတေပိ ရာဇာ အသဒ္ဒဟန္တော ပုနဒိဝသေ သကလရာဇနိဝေသနေ
သဗ္ဗမာလာဝိလေပနာဒိသုဂန္ဓဂန္ဓံ ဟရာပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာသနာနိ ပညာပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ
သ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ တံ ဣတ္ထိံ “ကတရော တေ ထေရော”တိ ပုစ္ဆိတွာ
တ, “အယ”န္တိ ဝုတ္တေ ဉတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃော ဂစ္ဆတု, အမှာ
ကံ အသုကတ္ထေရော အနုမောဒနံ ကရိဿတီ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ တံ ဘိက္ခုံ ဌပေတွာ ဝိဟာရံ ဂတော။ ထေရေ အနု
မောဒနံ ဝတ္တုံ အာရဒ္ဓမတ္တေ သကလံ ရာဇနိဝေသနံ ဂန္ဓပူရံ ဝိယ ဇာတံ။ ရာဇာ “သစ္စမေဝသော အာဟာ”တိ ပသီဒိတွာ
တ ပုနဒိဝသေ သတ္ထာရံ တံ ကာရဏံ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ “အယံ အတီတေ ဓမ္မကထံ သုဏန္တော ‘သာဓု သာဓူ’တိ သာဓု
ကာရံ ပဝတ္တေန္တော သက္ကစ္စံ အဿောသိ, တမ္ဗူလကော တေန မဟာရာဇ အယမာနိသံသော လဒ္ဓေ”တိ အာစိက္
ခိ။

“သဒ္ဓမ္မဒေသနာကာလေ၊ သာဓု သာဓူတိ ဘာသတော။
မုခတော ဇာယတေ ဂန္ဓော၊ ဥပ္ပလံဝ ယထောဒကေ”တိ။

သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။ ဣမသ္မိံ ဝဂ္ဂေ ဝဋ္ဋမေဝ ကထိတံ။

ရူပါဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၂. နီဝရဏပ္ပဟာနဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၁၁. ဒုတိယဿ ပဌမေ **ကေဝမ္မမ္ပိ** တိ ဧတ္ထ ''တသ္မိံ ခော ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ''တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၂၁) ဝိယ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဓမ္မော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တသ္မာ ကေဝမ္မမ္ပိတိ နိဿတ္တံ ကေဝလဘာဝမ္ပိတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **အနုပ္ပန္နော** တိ ဧတ္ထ ပန ''ဘူတာနံ ဝါ သတ္တာနံ ဌိတိယာ သမ္ဘဝေသီနံ ဝါ အနုဂ္ဂဟာယ (မ. နိ. ၁.၄၀၂; သံ. နိ. ၂.၁၁) ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ''တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀) ဝေမာဒီသု ဝိယ သမုစ္စယတ္ထော ဝါသဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န ဝိကပ္ပတ္ထော။ အယဥ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – ယေန ဓမ္မေန အနုပ္ပန္နော စ ကာမစ္ဆန္ဒော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နော စ ကာမစ္ဆန္ဒော ဘိယ္ယောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတိ, တမဟံ ယထာ သုဘနိမိတ္တံ, ဧဝံ အညံ န ပဿာမီတိ။ တတ္ထ **အနုပ္ပန္နော** တိ အဇာတော အသဉ္ဇာတော အပာတုဘူတော အသမုဒာဂတော။ **ကာမစ္ဆန္ဒော** တိ ''ယော ကာမေသု ကာမစ္ဆန္ဒော ကာမရာဂေါ ကာမနန္ဒီ ကာမတဏှာ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁၅၆) နယေန ဝိတ္ထာရိတံ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ။ **ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ နိဗ္ဗတ္တတိ ပာတုဘဝတိ။ သော ပနေသ အသမုဒာစာရဝသေန ဝါ အနနုဘူတာရမ္မဏဝသေန ဝါ အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အညထာ ဟိ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ အနုပ္ပန္နော နာမ နတ္ထိ။

တတ္ထ ကေစ္စဿ ဝတ္တဝသေန ကိလေသော န သမုဒာစရတိ, ကေစ္စဿ ဂန္ထဓုတင်္ဂသမာဓိ- ဝိပဿနာနဝကမ္မာဒီနံ အညတရဝသေန။ ကထံ? ကေစ္စော ဟိ ဝတ္တသမ္ပန္နော ဟောတိ, တဿ ဒွေအသီတိ ခုဒ္ဒကဝတ္တာနိ စုဒ္ဒသ မဟာဝတ္တာနိ စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏပာနီယမာဠဥပေါသထာဂါရအာဂန္တုကဂမိကဝတ္တာနိ စ ကရောန္တဿေဝ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ။ အပရဘာဂေ ပနဿ ဝတ္တံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဘိန္နဝတ္တဿ စရတော အယောနိသောမနသိကာရဉ္စေဝ သတိဝေါဿဂ္ဂဉ္စ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝမ္ပိ အသမုဒာစာရဝသေန အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ကေစ္စော ဂန္ထယုတ္တော ဟောတိ, ဧကမ္ပိ နိကာယံ ဂဏှာတိ ဒွေပိ တယောပိ စတ္တာရောပိ ပဉ္စပိ။ တဿ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ အတ္ထဝသေန ပါဠိဝသေန အနုသန္ဓိဝသေန ပုဗ္ဗာပရဝသေန ဂဏှန္တဿ သဇ္ဈာယန္တဿ ဝါစေန္တဿ ဒေသေန္တဿ ပကာသေန္တဿ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ။ အပရဘာဂေ ပနဿ ဂန္ထကမ္မံ ပဟာယ ကုသီတဿ စရတော အယောနိသောမနသိကာရသတိဝေါဿဂ္ဂေ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝမ္ပိ အသမုဒာစာရဝသေန အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ကေစ္စော ပန ဓုတင်္ဂဓရော ဟောတိ, တေရသ ဓုတင်္ဂဂုဏေ သမာဒါယ ဝတ္တတိ။ တဿ ပန ဓုတင်္ဂဂုဏေ ပရိဟရန္တဿ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ။ အပရဘာဂေ ပနဿ ဓုတင်္ဂါနိ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဗာဟုလ္လာယ အာဝတ္တဿ စရတော အယောနိသောမနသိကာရသတိဝေါဿဂ္ဂေ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝမ္ပိ အသမုဒာစာရဝသေန အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ကေစ္စော အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စိဏ္ဏဝသီ ဟောတိ, တဿ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု အာဝဇ္ဇနဝသိအာဒီနံ ဝသေန ဝိဟရန္တဿ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ။ အပရဘာဂေ ပနဿ ပရိဟီနဇ္ဈာနဿ ဝါ ဝိဿဋ္ဌဇ္ဈာနဿ ဝါ ဘဿာဒီသု အနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော အယောနိသောမနသိကာရသတိဝေါဿဂ္ဂေ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝမ္ပိ အသမုဒာစာရဝသေန အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ကေစ္စော ပန ဝိပဿကော ဟောတိ, သတ္တသု ဝါ အနုပဿနာသု အဋ္ဌာရသသု ဝါ မဟာဝိပဿနာသု ကမ္မံ ကရောန္တော ဝိဟရတိ။ တဿေဝံ ဝိဟရတော ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ။ အပရဘာဂေ ပနဿ ဝိပဿနာကမ္မံ ပဟာယ ကာယဒဠှီဗဟုလဿ ဝိဟရတော အယောနိသောမနသိကာရသတိဝေါဿဂ္ဂေ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝမ္ပိ အသမုဒာစာရဝသေန အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ကေစ္စော နဝကမ္မိကော ဟောတိ, ဥပေါသထာဂါရဘောဇနသာလာဒီနိ ကာရေတိ။ တဿ တေသံ ဥပကရဏာနိ စိန္တေန္တဿ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ။ အပရဘာဂေ ပနဿ နဝကမ္မေ နိဋ္ဌိတေ ဝါ ဝိဿဋ္ဌေ ဝါ အ

ယောနိသောမနသိကာရသတိတေသ္ဝေဂ္ဂေ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝေမှိ အသမုဒာစာရဝသေန အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ကေစ္စော ပန ဗုဟ္မလောကာ အာဂတော သုဒ္ဓသတ္တော ဟောတိ, တဿ အနာသေဝနတာယ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ။ အပရဘာဂေ ပနဿ လဒ္ဓါသေဝနဿ အယောနိသောမနသိကာရသတိတေသ္ဝေဂ္ဂေ အာဂမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝေမှိ အသမုဒာစာရဝသေန အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။ ဧဝံ တာဝ အသမုဒာစာရဝသေန အနုပ္ပန္နဿ ဥပ္ပန္နတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကထံ အနနုဘူတာရမ္မဏဝသေန? က္လေကေစ္စော အနနုဘူတပုဗ္ဗံ မနာပိယံ ရူပာဒိအာရမ္မဏံ လဘတိ, တဿ တတ္ထ အယောနိသောမနသိကာရသတိတေသ္ဝေဂ္ဂေ အာဂမ္မ ရာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ အနနုဘူတာရမ္မဏဝသေန အနုပ္ပန္နော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ဥပ္ပန္နော တိ ဇာတော သဉ္ဇာတော နိဗ္ဗတ္တော အဘိနိဗ္ဗတ္တော ဟတုဘူတော။ **ဘိယျောဘာဘတယာ** တိ ပုနပ္ပုနဘာဘတယ။ **ဝေပုလ္လာယာ** တိ ဝိပုလဘာဘတယ ရာသိဘာဘတယ။ တတ္ထ သကိံ ဥပ္ပန္နော ကာမစ္ဆန္ဒော န နိရုဇ္ဈိဿတိ, သကိံ နိရုဒ္ဓေ တ သေ့ဝဝ ပုန ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ အဌာနမေတံ။ ကေသိံ ပန နိရုဒ္ဓေ တဿိံ တ အာရမ္မဏေ အညသိံ တ အာရမ္မဏေ အပရာပရံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဘိယျောဘာဘတယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတိ နာမ။

သုဘနိမိတ္တ န္တိ ရာဂဌာနိယံ အာရမ္မဏံ။ ''သနိမိတ္တာ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ, နော အနိမိတ္တာ''တိ ဧတ္ထ နိမိတ္တန္တိ ပစ္စယဿ နာမံ။ ''အဓိစိတ္တမနုယုတ္တေန, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနာ ပဉ္စ နိမိတ္တာနိ ကာလေန ကာလံ မနသိကာတဗ္ဗာနိ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၁၆) ဧတ္ထ ကာရဏဿ။ ''သော တံ နိမိတ္တံ အာသေဝတိ ဘာဝေတိ''တိ (အ. နိ. ၉.၃၅) ဧတ္ထ သမာဓိဿ။ ''ယံ နိမိတ္တံ အာဂမ္မ ယံ နိမိတ္တံ မနသိကရောတော အနန္တရာ အာသဝါနံ ခယော ဟောတိ''တိ (အ. နိ. ၆.၂၇) ဧတ္ထ ဝိပဿနာယ။ က္လေ ပန ရာဂဌာနိယော က္လဌာရမ္မဏဓမ္မော ''သုဘနိမိတ္တ''န္တိ အဓိပ္ပေတော။ **အယောနိသောမနသိကရောတော**တိ။ ''တတ္ထ ကတမော အယောနိသောမနသိကာရော? အနိစ္စေ နိစ္စန္တိ, ဒုက္ခေ သုခန္တိ, အနတ္တနိ အတ္တာတိ, အသုဘေ သုဘန္တိ, အယောနိသောမနသိကာရော ဥပ္ပထမနသိကာရော, သစ္စဝိပ္ပဋိကူလေန ဝ စိတ္တဿ အာဝဇ္ဇနာ အနွာဝဇ္ဇနာ အာဘောဂေ သမန္နာဟာရော မနသိကာရော။ အယံ ဝုစ္စတိ အယောနိသောမနသိကာရော''တိ (ဝိဘ. ၉၃၆) ဝုတ္တဿ မနသိကာရဿ ဝသေန အနုဟယေန မနသိကရောန္တဿာတိ။

၁၂. ဒုတိယေ **ဗျာပါဒေ** တိ ဘတ္တဗျာပတ္တိ ဝိယ စိတ္တဿ ဗျာပဇ္ဇနံ ပကတိဝိဇဟနဘာဘတော။ ''တတ္ထ ကတမံ ဗျာပါဒနီဝရဏံ? အနတ္ထံ မေ အစရီတိ အာဃာတော ဇာယတီ''တိ (ဓ. သ. ၁၁၆၀) ဧဝံ ဝိတ္တာရိတဿ ဗျာပါဒနီဝရဏဿေတံ အဓိဝစနံ။ **ပဋိဃနိမိတ္တ** န္တိ အနိဋ္ဌ နိမိတ္တံ။ ပဋိဃဿပိ ပဋိဃာရမ္မဏဿပိ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ အဋ္ဌကထာယံ – ''ပဋိဃမ္ပိ ပဋိဃနိမိတ္တံ, ပဋိဃာရမ္မဏောပိ ဓမ္မော ပဋိဃနိမိတ္တ''န္တိ။ သေသမေတ္ထ ကာမစ္ဆန္ဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ က္လတော ပရေသုပိ။ တတ္ထ တတ္ထ ဟိ ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

၁၃. တတိယေ **ထိနမိဒ္ဓ**န္တိ ထိနဉ္စေဝ မိဒ္ဓဉ္စ။ တေသု စိတ္တဿ အကမ္မညတာ **ထိနံ,** အာလသိယဘာဝဿေတံ အဓိဝစနံ။ တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ အကမ္မညတာ **မိဒ္ဓံ,** ကပိမိဒ္ဓဿ ပစလာယိကဘာဝဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဥဘိန္နမ္ပိ ''တတ္ထ ကတမံ ထိနံ? ယာ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ ဩလီယနာ သလ္လီယနာ။ တတ္ထ ကတမံ မိဒ္ဓံ? ယာ ကာယဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ ဩနာဟော ပရိယောနာဟော''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁၆၂-၁၁၆၃) နယေန ဝိတ္ထာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အရတီ**တိအာဒီနိ ဝိဘင်္ဂေ ဝိဘတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ –

''တတ္ထ ကတမာ **အရတိ**? ပန္တေသု တ သေနာသနေသု အညတရညတရေသု တ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု အရတိ အရတိတာ အနဘိရတိ အနဘိရမနာ ဥက္ကဏ္ဌိတာ ပရိတဿိတာ, အယံ ဝုစ္စတိ အရတိ။ တတ္ထ ကတမာ **တန္ဒီ** ? ယာ တန္ဒီ တန္ဒိယနာ တန္ဒိမနတာ အာလဿံ အာလဿာယနာ အာလဿာယိတတ္တံ, အယံ ဝုစ္စတိ တန္ဒီ။ တတ္ထ ကတမာ **ဝိဇမ္ဘိတာ** ? ယာ ကာယဿ ဇမ္ဘနာ ဝိဇမ္ဘနာ အာနမနာ ဝိနမနာ သန္နမနာ ပ

ဏမနာ ဗ္ယာဓိယကံ, အယံ ဝုစ္စတိ ဝိဇမ္ဘိတာ။ တတ္ထ ကတမော **ဘတ္တသမ္မဒေါ** ? ယာ ဘုတ္တာဝိဿ ဘတ္တမုစ္ဆာ ဘတ္တကိလမထော ဘတ္တပရိဠာဟော ကာယဒုဋ္ဌုလ္လံ, အယံ ဝုစ္စတိ ဘတ္တသမ္မဒေါ။ တတ္ထ ကတမံ **စေတသော စ လီနတ္တံ** ? ယာ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ ဩလီယနာ သလ္လီယနာ လီနံ လီယနာ လီယိတတ္တံ ထိနံ ထိယနာ ထိယိတတ္တံ စိတ္တဿ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ စေတသော စ လီနတ္တ''န္တိ (ဝိဘ. ၈၅၆, ၈၅၇, ၈၅၉, ၈၆၀)။

ဧတ္ထ စ ပုရိမာ စတ္တာရော ဓမ္မာ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏဿ သဟဇာတဝသေနာပိ ဥပနိဿယဝသေနာပိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, စေတသော စ လီနတ္တံ အတ္တနောဝ အတ္တနာ သဟဇာတံ န ဟောတိ, ဥပနိဿယကောဋိယာ ပန ဟောတီတိ။

၁၄. စတုတ္ထေ **ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စန္တိ** ဥဒ္ဓစ္စဉ္စေဝ ကုက္ကုစ္စဉ္စ။ တတ္ထ **ဥဒ္ဓစ္စံ နာမ** စိတ္တဿ ဥဒ္ဓတာကာရော။ **ကုက္ကုစ္စံ နာမ** အကတကလျာဏဿ ကတပာပဿ တပ္ပစ္စယာ ဝိပ္ပဋိသာရော။ **စေတသော အဝူပသမောတိ** ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿေဝေတံ နာမံ။ **အဝူပသန္တစိတ္တဿာ** တိ ဈာနေန ဝါ ဝိပဿနာယ ဝါ အဝူပသမိတစိတ္တဿ။ အယံ ပန အဝူပသမော ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ ဥပနိဿယကောဋိယာ ပစ္စယော ဟောတီတိ။

၁၅. ပဉ္စမေ **ဝိစိကိစ္ဆာ**တိ ''သတ္ထရိ ကင်္ခတီ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁၆၇) နယေန ဝိတ္ထာရိတံ ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏံ။ အယောနိသောမနသိကာရော ဝုတ္တလက္ခဏောယေဝါတိ။

၁၆. ဆဋ္ဌေ **အနုပ္ပန္နော ဝါ ကာမစ္ဆန္ဒော နုပ္ပဇ္ဇတီ** တိ အသမုဒာစာရဝသေန ဝါ အနနုဘူတာရမ္မဏဝသေန ဝါ တိ ဒွိဓာပိ ဟေဝံ ကာရဏေဟိ အနုပ္ပန္နော န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ, ပုန ဟောတုံ ဝါ ပစ္စယံ န လဘတိ။ ဣဓာပိ ဝတ္တာဒီနံယေဝ ဝသေန အသမုဒာစာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေစိဿ ဟိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝတ္တေ ယုတ္တဿ ဝတ္တံ ကရောန္တဿေဝ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ, ဝတ္တဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတော ဟောတိ။ သော တံ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘိတမေဝ ကတွာ ဝိဝဋ္ဋေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ မိလက္ခတိဿတ္ထေရော ဝိယ။

သော ကိရ ယသ္မာ ရောဟဏဇနပဒေ ကမ္မေဏ္ဍတလမဟာဝိဟာရဿ ဘိက္ခာစာရေ နေသာဒကုလေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဝယံ အာဂမ္မ ကတဃရတသော ''ပုတ္တဒာရံ ပောသေဿာမီ''တိ အဒူဟလသတံ သဏ္ဍာပေတွာ ဟာသသတံ ယောဇေတွာ သူလသတံ ရောပေတွာ ဗဟုံ ပာပံ အာယူဟန္တော ဧကဒိဝသံ ဂေဟတော အဂ္ဂိဉ္စ လောဏဉ္စ ဂဟေတွာ အရညံ ဂတော။ ဟာသေ ဗဒ္ဓမိဂံ ဝဓိတွာ အင်္ဂါရပက္ကမံသံ ခါဒိတွာ ပိပာသိတော ဟုတွာ ကမ္မေဏ္ဍတလမဟာဝိဟာရံ ပဝိဋ္ဌော ဟနီယမာဠကေ ဒသမတ္တေသု ဟနီယဃဋေသု ပိပာသာဝိနောဒနမတ္တမ္ပိ ဟနီယံ အလဘန္တော, ''ကိံ နာမေတံ ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ ဝသနဋ္ဌာနေ ပိပာသာယ အာဂတာနံ ပိပာသာဝိနောဒနမတ္တံ ဟနီယံ နတ္ထီ''တိ ဥဇ္ဈာယိတုံ အာရဒ္ဓော။ စူဠပိဏ္ဍပါတိကတိဿတ္ထေရော တဿ ကထံ သုတွာ တဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တော ဟနီယမာဠကေ ဒသမတ္တေ ဟနီယဃဋေ ပူရေ ဒိသွာ ''ဇီဝမာနပေတကသတ္တော အယံ ဘဝိဿတီ''တိ စိန္တေတွာ, ''ဥပာသက, သစေ ပိပာသိတောသိ, ပိဝ ဟနီယ''န္တိ ဝတွာ ကုဋံ ဥက္ခိပိတွာ တဿ ဟတ္ထေသု အာသိဉ္စိ။ တဿ ကမ္မံ ပဋိစ္စ ပီတပီတံ ဟနီယံ တတ္တကပာလေ ပက္ခိတ္တမိဝ နဿတိ, သကလေပိ ဃဋေ ပိဝတော ပိပာသာ န ပစ္ဆိဇ္ဇိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – ''ယာဝ အရုဏဉ္စ တေ, ဥပာသက, ကမ္မံ ကတံ, ဣဒါနေဝ ပေတော ဇာတော, ဝိပါကော ကီဒိသော ဘဝိဿတီ''တိ?

သော တဿ ကထံ သုတွာ လဒ္ဓသံဝေဂေ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ တာနိ အဒူဟလာဒီနိ ဝိသဇ္ဇေတွာ ဝေဂေန ဃရံ ဂန္တွာ ပုတ္တဒာရံ ဩလောကေတွာ သတ္တာနိ ဘိန္ဒိတွာ ဒီပကမိဂပက္ခိနော အရညေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ထေရံ ပစ္စုပသင်္ကမိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ ဒုက္ကရာ, အာဝုသော, ပဗ္ဗဇ္ဇာ, ကထံ တွံ ပဗ္ဗဇိဿသီတိ? ဘန္တေ, ဧဝရူပံ ပစ္စက္ခကာရဏံ ဒိသွာ ကထံ န ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ? ထေရော တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော ဝတ္တာရာဘိတော ဟုတွာ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှန္တော ဧကဒိဝသံ ဒေဝဒူတသုတ္တေ ''တမေနံ, ဘိက္ခဝေ, နိရယပာလာ ပုန မဟာနိရယေ ပက္ခိပန္တီ''တိ (မ. နိ. ၃.၂၇၀; အ. နိ. ၃.၃၆) ဣမံ ဌာနံ သုတွာ ''ဧတ္တကံ ဒုက္ခရာသိံ အနုဘဝိတသတ္တံ ပုန မဟာနိရယေ ပက္ခိပန္တိ, အဟော ဘာရိယော, ဘန္တေ, မဟာနိရယော''တိ အာဟ။ အာမာဝုသော, ဘာရိယောတိ။ သက္ကာ, ဘန္တေ, ပဿိတုန္တိ? ''န သက္ကာ ပဿိတုံ, ဒိဋ္ဌသဒိသံ ကာတုံ ဧကံ ကာရဏံ ဒဿေဿာမီ''တိ သာမဏေရေ သမာဒပေတွာ

ဟာသာဏပိဋ္ဌေ အလ္လအရုရာသိံ ကာရေဟီတိ။ သော တထာ ကာရေသိ။ ထေရော ယထာနိသိန္နောဝ ဣဒ္ဓိယာ အဘိသင့္ခရိတွာ မဟာနိရယတော ခဇ္ဇောပနကမတ္တံ အဂ္ဂိပပဋိကံ နီဟရိတွာ ပဿန္တာနံယေဝ တဿ ထေရဿ အရုရာသိမ္ဟိ ပက္ခိပိ။ တဿ တတ္ထ နိပတတော စ အရုရာသိနော ဈာယိတွာ ဆာရိကဘာဝူပဂမနဉ္စ အပဏ္ဏာ အပုရိမံ အဟောသိ။

သော တံ ဒိသွာ, ''ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ သာသနေ ကတိ ဓုရာနိ နာမာ''တိ ပုစ္ဆိ။ အာဝုသော, ဝိပဿနာဓုရံ, ဂန္ထဓုရန္တိ။ ''ဘန္တေ, ဂန္ထော နာမ ပဋိဗလဿ ဘာရော, မယှံ ပန ဒုက္ခူပနိသာ သဒ္ဓာ, ဝိပဿနာဓုရံ ပူရေဿာမိ ကမ္မဋ္ဌာနံ မေ ဒေထာ''တိ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိ။ ထေရော ''ဝတ္တသမ္ပန္နော ဘိက္ခူ''တိ ဝတ္တသီသေ ဌတွာ တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေသိ။ သော ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဝိပဿနာယ စ ကမ္မံ ကရောတိ, ဝတ္တဉ္စ ပူရေတိ။ ဇောဒိဝသံ စိတ္တလပဗ္ဗတမဟာဝိဟာရေ ဝတ္တံ ကရောတိ, ဇောဒိဝသံ ကမေဏ္ဍလမဟာဝိဟာရေ, ဇောဒိဝသံ ဇောစရကမမဟာဝိဟာရေ။ ထိနမိဒ္ဓေ ဩက္ကန္တမတ္တေ ဝတ္တပရိဟာနိဘယေန ပလာလဝရဏကံ တေမေတွာ သီသေ ဌပေတွာ ဟဒေ ဥဒကေ ဩတာရေတွာ နိသီဒတိ။ သော ဇောဒိဝသံ စိတ္တလပဗ္ဗတမဟာဝိဟာရေ ဒွေဝ ယာမေ ဝတ္တံ ကတွာ ဗလဝပစ္စူသကာလေ နိဒ္ဒာယ ဩက္ကမိတုံ အာရဒ္ဓာယ အလ္လပလာလံ သီသေ ဌပေတွာ နိသိန္နော ဟစီနပဗ္ဗတပဿေ သာမဏေရဿ အရုဏဝတိယသုတ္တန္တံ သဇ္ဈာယန္တဿ –

''အာရမ္ဘထ နိက္ကမထ၊ ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ။
ဓုနာထ မစ္စုနော သေနံ၊ နဠာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော။

''ယော ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိဟဿတိ။
ပဟာယ ဇာတိသံသာရံ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၈၅) –

ဣဒံ ဌာနံ သုတွာ ''မာဒိသဿ အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ဘိက္ခုနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဣဒံ ကထိတံ ဘဝိဿတီ''တိ ပီတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တဒေဝ ပာဒကံ ကတွာ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ အပရာပရံ တယမန္တော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ပရိနိဗ္ဗာနကာလေ စ တဒေဝ ကာရဏံ ဒဿေန္တော ဝေမာဟ –

''အလ္လံ ပလာလပုဉ္ဇာဟံ၊ သီသေနာဒာယ စင်္ကမိံ။
ပတ္တောသ္မိ တတိယံ ဌာနံ၊ ဧတ္ထ မေ နတ္ထိ သံသယော''တိ။

ဝေရူပဿ ဝတ္တဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသော တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ။

ဇောစ္စဿ ဝုတ္တနယေနေဝ ဂန္ထေ ယုတ္တဿ ဂန္ထံ ဥဂ္ဂဏှန္တဿ သဇ္ဈာယန္တဿ တစေန္တဿ ဒေသေန္တဿ ပကာသေန္တဿ စ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ, ဂန္ထဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ။ သော တံ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတမေဝ ကတွာ ဝိဝဋ္ဋေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ **မလိယဒေဝတ္ထေရော** ဝိယ။ သော ကိရာယသ္မာ တိဝဿဘိက္ခုကာလေ ကလ္လကမဂေ မဏ္ဍလာရာမမဟာဝိဟာရေ ဥဒ္ဒေသဉ္စ ဂဏှာတိ, ဝိပဿနာယ စ ကမ္မံ ကရောတိ။ တဿေကဒိဝသံ ကလ္လကမေ ဘိက္ခာယ စရတော ဇော ဥပာသိကာ ယာဂုဥဋ္ဌင်္က ဒတွာ ပုတ္တသိနေဟံ ဥပ္ပာဒေတွာ ထေရံ အန္တောနိဝေသနေ နိသီဒာပေတွာ ပဏီတဘောဇနံ ဘောဇေတွာ ''ကတရကမတာသိကောသိ တာတာ''တိ ပုစ္ဆိ။ မဏ္ဍလာရာမမဟာဝိဟာရေ ဂန္ထကမ္မံ ကရောမိ, ဥပာသိကေတိ။ တေန ဟိ တာတ ယာဝ ဂန္ထကမ္မံ ကရောသိ, ဣဓေဝ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ ဂဏှာဟီတိ။ သော တံ အဓိဝါသေတွာ တတ္ထ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ ဂဏှာတိ, ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ အနုမောဒနံ ကရောန္တော ''သုခံ ဟောတု, ဒုက္ခာ မုစ္စတူ''တိ ပဒဒွယမေဝ ကထေတွာ ဂစ္ဆတိ။ အန္တောဝဿေ တေမာသံ တဿာယေဝ သင်္ဂဟံ ကရောန္တော ပိဏ္ဍာပစိတိံ ကတွာ မဟာပတရဏာယ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ နေတသိကမဟာထေရော အာဟ – ''အာဝုသော မဟာဒေဝ, အဇ္ဇ ဝိဟာရေ မဟာဇနော သန္နိပတိဿတိ, တဿ ဓမ္မအနံ ဒဒေယျာသီ''တိ။ ထေရော အဓိဝါသေသိ။

ဒဟရသာမဏေရာ ဥပာသိကာယ သညံ အဒံသု – ''အဇ္ဇ တေ ပုတ္တော ဓမ္မံ ကထေဿတိ, ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သုဏေယျာသီ''တိ။ တာတာ, န သဗ္ဗေဝ ဓမ္မကထံ ဇာနန္တိ, မမ ပုတ္တော ဧတ္တကံ ကာလံ မယှံ ကထေန္တော ''သုခံ

ဟောတု, ဒုက္ခာ မုစ္စတူ''တိ ပဒဒွယမေဝ ကထေသိ, မာ ကေဠိံ ကရောထာတိ။ မာ, တွံ ဥပာသိကေ, ဇာနန္တံ တ အဇာနန္တံ
တ ဥပဋ္ဌဟသ္သု, ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မမေဝ သုဏာဟီတိ။ ဥပာသိကာ ဂန္ဓမာလာဒီနိ ဂဟေတွာ ဂန္တွာ ပူဇေတွာ ပရိသ
န္တေ ဓမ္မံ သုဏမာနာ နိသီဒိ။ ဒိတဓမ္မကထိကော စ သရဘာဏကော စ အတ္တနော ပမာဏံ ဉတွာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တတော မလိ
ယဒေဝတ္ထေရော ဓမ္မာသနေ နိသီဒိတွာ စိတ္တဗီဇနိံ ဂဟေတွာ အနုပုဗ္ဗိံ ကထံ ဝတွာ – ''မယာ မဟာဥပာသိကာယ
တယော မာသေ ဒွိဝီဟေဝ ပဒေဟိ အနုမောဒနာ ကတာ, အဇ္ဇ သဗ္ဗရတ္တိံ တီဟိ ပိဋ္ဌကေဟိ သမ္မသိတွာ တသ္သေဝ ပဒဒွ
ဝယသ္သ အတ္ထံ ကထေသ္သာမီ''တိ ဓမ္မဒေသနံ အာရဘိတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ ကထေသိ။ အရုဏုဂ္ဂမနေ ဒေသနာပရိယော
သာနေ မဟာဥပာသိကာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။

အပရောပိ တသ္မိံယေဝ မဟာဝိဟာရေ **တိဿဘူတိတ္ထေရော** နာမ ဝိနယံ ဂဏှန္တော ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ အ
န္တောကမံ ပဝိဋ္ဌော ဝိသဘာဂာရမ္မဏံ ဩလောကေသိ။ တဿ လောဘော ဥပ္ပဇ္ဇိ, သော ပတိဋ္ဌိတပာဒံ အစာလေတွာ
တ အတ္တနော ပတ္တေ ယာဂုံ ဥပဋ္ဌာကဒဟရဿ ပတ္တေ အာကိရိတွာ ''အယံ ဝိတက္ကော ဝမ္မမာနော မံ စတူသု အ
ပါယေသု သံသီဒာပေဿတီ''တိ တတောဝ နိဝတ္တိတွာ အာစရိယဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ ဌိ
တော အာဟ – ''ဧကော မေ ဗျာဓိ ဥပ္ပန္နော, အဟံ တံ တိကိစ္ဆိတုံ သက္ကောန္တော အာဂမိဿာမိ, ဣတရထာ
နာဂမိဿာမိ။ တုမှေ ဒိတ ဥဒ္ဒေသဿ သာယံ ဥဒ္ဒေသဿ မံ ဩလောကေတွာ ဌပေထ, ပစ္ဆိမသကာလေ ဥဒ္ဒေသံ ပန
မာ ဌပယိတ္ထာ''တိ ဇဝံ ဝတွာ မလယတသိမဟာသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။ ထေရော အတ္တနော
ပဏ္ဏသာလာယ ပရိဘဏ္ဍံ ကရောန္တော တံ အနောလောကေတွာဝ ''ပဋိသာမေဟိ, အာဝုသော, တဝ ပတ္တစီဝရ''န္တိ
အာဟ။ ဘန္တေ, ဧကော မေ ဗျာဓိ အတ္ထိ, သစေ တုမှေ တံ တိကိစ္ဆိတုံ သက္ကောထ, ပဋိသာမေဿာမီတိ။
အာဝုသော, ဥပ္ပန္နံ ရောဂံ တိကိစ္ဆိတုံ သမတ္ထဿ သန္တိကံ အာဂတောသိ, ပဋိသာမေဟီတိ။ သုဗ္ဗစော ဘိက္ခု ''အမှ
ဟာကံ အာစရိယော အဇာနိတွာ ဇဝံ န ဝက္ခတီ''တိ ပတ္တစီဝရံ ဌပေတွာ ထေရဿ ဝတ္တံ ဒဿေတွာ ဝန္ဒိတွာ
ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

ထေရော ''ရာဂစရိတော အယ''န္တိ ဉတွာ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေသိ။ သော ဥဋ္ဌာယ ပတ္တစီဝရံ အံသေ လဂ္
ဂေတွာ ထေရံ ပုနပ္ပုနံ ဝန္ဒိ။ ကိံ, အာဝုသော, မဟာဘူတိ အတိရေကနိပစ္စကာရံ ဒဿေသီတိ? ဘန္တေ, သစေ အတ္တ
နော ကိစ္စံ ကာတုံ သက္ခိဿာမိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ, ဣဒံ မေ ပစ္ဆိမဒဿနန္တိ! ဂစ္ဆာဝုသော, မဟာဘူတိ
တာဒိသဿ ယုတ္တယောဂဿ ကုလပုတ္တဿ န ဈာနံ တ ဝိပဿနာ တ မဂ္ဂေ တ ဖလံ တ ဒုလ္လဘန္တိ။ သော
ထေရဿ ကထံ သုတွာ နိပစ္စကာရံ ဒဿေတွာ အာဂမနကာလေ ဝဝတ္ထာပိတံ ဆန္နံ သေပဏ္ဏိဂစ္ဆမူလံ ဂန္တွာ
တ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ ဟာဒကံ ကတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာယ ပစ္ဆိမ
သကာလေ ဥဒ္ဒေသံ သမ္ပာပုဏိ။ ဧဝရူပာနံ ဂန္ထဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတာ ကိလေသာ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတာဝ ဟောန္တိ။

ဧကစ္စဿ ပန ဝုတ္တနယေနေဝ ဓုတင်္ဂါနိ ပရိဟရတော ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ, ဓုတင်္ဂဝသေန ဝိက္ခ
မ္ဘိတောဝ ဟောတိ။ သော တံ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတမေဝ ကတွာ ဝိဝဋ္ဋေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ **ကာမန္တပဗ္ဘာရ
တသီ မဟာသီဝတ္ထေရော** ဝိယ။ ထေရော ကိရ မဟာကမေ တိဿမဟာဝိဟာရေ ဝသန္တော တေပိဋကံ အတ္ထဝသေန
စ ပာဠိဝသေန စ အဋ္ဌာရသ မဟာဂဏေ ဝာစေတိ။ ထေရဿ ဩဝါဒေ ဌတွာ သဋ္ဌိသဟဿ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပ
ပုဏိံသု ။ တေသု ဧကော ဘိက္ခု အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နသောမနဿော စိန္တေသိ – ''အတ္ထိ နု ခော
ဣဒံ သုခံ အမှာကံ အာစရိယဿာ''တိ။ သော အာဝဇ္ဇေန္တော ထေရဿ ပုထုဇ္ဇနဘာဝံ ဉတွာ ''ဧကေနုပါယေန
ထေရဿ သံဝေဂံ ဥပ္ပါဒေဿာမီ''တိ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနတော ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဝတ္တံ ဒ
ဿေတွာ နိသီဒိ။ အထ နံ ထေရော ''ကိံ အာဂတောသိ, အာဝုသော, ပိဏ္ဍပါတိကာ''တိ အာဟ။ ''သစေ မေ ဩကာသံ
ကရိဿထ, ဧကံ ဓမ္မပဒံ ဂဏှိဿာမီ''တိ အာဂတောသ္မိ, ဘန္တေတိ။ ဗဟူ, အာဝုသော, ဂဏှန္တိ, တုယှံ ဩကာ
သော န ဘဝိဿတီတိ။ သော သဗ္ဗေသု ရတ္တိဒိဝသဘာဂေသု ဩကာသံ အလဘန္တော, ''ဘန္တေ, ဧဝံ ဩကာသေ အ
သတိ မရဏဿ ကထံ ဩကာသံ လဘိဿထာ''တိ အာဟ။ တဒါ ထေရော စိန္တေသိ – ''နာယံ ဥဒ္ဒေသတ္ထာယ အာဂ
တော, မယှံ ပန သံဝေဂဇနနတ္ထာယ အာဂတော''တိ။ သောပိ ထေရော ''ဘိက္ခုနော နာမ, ဘန္တေ, မာဒိသေန ဘဝိတ
ဗ္ဗ''န္တိ ဝတွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ မဏိဝဏ္ဏေ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ အဂမာသိ။

ထေရော တဿ ဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဇာတသံဝေဂော ဒိဝါ ဥဒ္ဒေသဉ္စ သာယံ ဥဒ္ဒေသဉ္စ ဝါစေတွာ ပတ္တစီဝရံ ဟတ္ထပါသေ ဌပေတွာ ပစ္စူသကာလေ ဥဒ္ဒေသံ ဂဟေတွာ ဩတရန္တေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ဩတိဏ္ဏော တေရသ ဓုတဂုဏေ ပရိပုဏ္ဏေ အဓိဋ္ဌာယ ကမန္တပဗ္ဘာရသေနာသနံ ဂန္တွာ ပဗ္ဘာရံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ မဉ္စပီဌံ ဥဿာပေတွာ "အရဟတ္တံ အပတွာ မဉ္စေ ပိဋ္ဌိံ န ပသာရေဿာမီ"တိ မာနသံ ဗန္ဓိတွာ စင်္ကမံ ဩတရိ။ တဿ "အဇ္ဇ အရဟတ္တံ ဂဏှိဿာမိ အဇ္ဇ အရဟတ္တံ ဂဏှိဿာမီ"တိ ဃဋေန္တဿေဝ ပဝါရဏာ သမ္ပတ္တာ။ သော ပဝါရဏာယ ဥပကဋ္ဌာယ "ပုထုဇ္ဇနဘာဝံ ပဟာယ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏံ ပဝါရေဿာမီ"တိ စိန္တေန္တော အတိဝိယ ကိလမတိ။ သော တာယ ပဝါရဏာယ မဂ္ဂံ ဝါ ဖလံ ဝါ ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကောန္တော "မာဒိသောပိ နာမ အာရဒ္ဓဝိပဿကော န လဘတိ, ယာဝ ဒုလ္လဘဉ္စ ဝတိဒံ အရဟတ္တ"န္တိ ဝတွာ တေနေဝ နိယာမေန ဌာနစင်္ကမဗဟုလော ဟုတွာ တိံသ ဝဿာနိ သမဏဓမ္မံ ကတွာ မဟာပဝါရဏာယ မဇ္ဈေ ဌိတံ ပုဏ္ဏစန္ဒံ ဒိသွာ "ကိံ နု ခော စန္ဒမဏ္ဍလံ ဝိသုဒ္ဓံ, ဥဒာဟု မယှံ သီလ"န္တိ စိန္တေန္တော "စန္ဒမဏ္ဍလေ သသလက္ခဏံ ပညာယတိ, မယှံ ပန ဥပသမ္ပဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝဇ္ဇဒိဝသာ သီလဿ ကာဠကံ ဝါ တိလကော ဝါ နတ္ထီ"တိ အာဝဇ္ဇေန္တော သဉ္ဇာတပီတိသောမနဿော ပရိပက္ကဉာဏတ္တာ ပီတိံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဧဝရူပဿ ဓုတင်္ဂဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတော ကိလေသော တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ။

မဟာတိဿတ္ထေရော

ကေစိဿ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမာပဇ္ဇနဗဟုလတာယ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ, သမာပတ္တိဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ။ သော တံ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတမေဝ ကတွာ ဝိဝဋ္ဋေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ မဟာတိဿတ္ထေရော ဝိယ။ ထေရော ကိရ အဋ္ဌဝဿိကကာလတော ပဋ္ဌာယ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ။ သော သမာပတ္တိဝိက္ခမ္ဘိတာနံ ကိလေသာနံ အသမုဒါစာရေန ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဝသေနေဝ အရိယမဂ္ဂသာမန္တံ ကထေတိ, သဋ္ဌိဝဿကာလေပိ အတ္တနော ပုထုဇ္ဇနဘာဝံ န ဇာနာတိ။ အထေကဒိဝသံ မဟာဂါမေ တိဿမဟာဝိဟာရတော ဘိက္ခုသင်္ဃော တလင်္ဂရဝါသိဓမ္မဒိန္နတ္ထေရဿ သာသနံ ပေသေသိ "ထေရော အာဂန္တွာ အမှာကံ ဓမ္မကထံ ကထေတူ"တိ။ ထေရော အဓိဝါသေတွာ "မမ သန္တိကေ မဟလ္လကတရော ဘိက္ခု နတ္ထိ, မဟာတိဿတ္ထေရော ခော ပန မေ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယော, တံ သင်္ဃတ္ထေရံ ကတွာ ဂမိဿာမီ"တိ စိန္တေန္တော ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ထေရဿ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဒိဝါဋ္ဌာနေ ထေရဿ ဝတ္တံ ဒဿေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

ထေရော အာဟ – "ကိံ, ဓမ္မဒိန္န, စိရဿံ အာဂတောသီ"တိ? "အာမ, ဘန္တေ, တိဿမဟာဝိဟာရတော မေ ဘိက္ခုသင်္ဃော သာသနံ ပေသေသိ, အဟံ ဧကကော န ဂမိဿာမိ, တုမှေဟိ ပန သဒ္ဓိံ ဂန္တုကာမော ဟုတွာ အာဂတောမှီ"တိ သာရဏီယကထံ ကထေန္တောဝ ပပဉ္စေတွာ "ကဒါ, ဘန္တေ, တုမှေဟိ အယံ ဓမ္မော အဓိဂတော"တိ ပုစ္ဆိ။ သဋ္ဌိမတ္တာနိ, အာဝုသော ဓမ္မဒိန္န, ဝဿာနိ ဟောန္တီတိ ။ သမာပတ္တိံ ပန, ဘန္တေ, ဝဠဉ္ဇေထာတိ။ အာမ, အာဝုသောတိ။ ဧကံ ပောက္ခရဏိံ မာပေတုံ သက္ကုဏေယျာထ, ဘန္တေတိ? "န, အာဝုသော, ဘာရိယ"န္တိ ဝတွာ သမ္မုခဋ္ဌာနေ ပောက္ခရဏိံ မာပေသိ။ "ဧတ္ထ, ဘန္တေ, ဧကံ ပဒုမဂစ္ဆံ မာပေထာ"တိ စ ဝုတ္တော တမ္ပိ မာပေသိ။ ဣဒါနေတ္ထ မဟန္တံ ပုပ္ဖံ ဒဿေထာတိ။ ထေရော တမ္ပိ ဒဿေသိ။ ဧတ္ထ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကံ ဣတ္ထိရူပံ ဒဿေထာတိ ။ ထေရော သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကံ ဣတ္ထိရူပံ ဒဿေသိ။ တတော နံ အာဟ – "ဣဒံ, ဘန္တေ, ပုနပ္ပုနံ သုဘတော မနသိ ကရောထာ"တိ။ ထေရော အတ္တနာဝ မာပိတံ ဣတ္ထိရူပံ ဩလောကေန္တော လောဘံ ဥပ္ပာဒေသိ။ တဒါ အတ္တနော ပုထုဇ္ဇနဘာဝံ ဉတွာ "အဝဿယော မေ သပ္ပုရိသ ဟောဟီ"တိ အန္တေဝါသိကဿ သန္တိကေ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိ။ "ဧတဒတ္ထမေဝါဟံ, ဘန္တေ, အာဂတော"တိ ထေရဿ အသုဘဝသေန သလ္လဟုကံ ကတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတွာ ထေရဿ ဩကာသံ ကာတုံ ဗဟိ နိက္ခန္တော။ သုပရိမဒ္ဒိတသင်္ခါရော ထေရော တဿ ဒိဝါဋ္ဌာနတော နိက္ခန္တမတ္တေယေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ အထ နံ သင်္ဃတ္ထေရံ ကတွာ ဓမ္မဒိန္နတ္ထေရော တိဿမဟာဝိဟာရံ ဂန္တွာ သင်္ဃဿ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ဧဝရူပဿ သမာပတ္တိဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတော ကိလေသော တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ။

ကေစိဿ ပန ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တဿ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ, ဝိပဿနာဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ။ သော တံ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတမေဝ ကတွာ ဝိဝဋ္ဋေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ, ဗုဒ္ဓကာလေ သဋ္ဌိမတ္တာ အာရဒ္ဓဝိပဿကာ ဘိက္ခူ ဝိယ။ တေ ကိရ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဝိဝိတ္တံ အရညံ ပဝိသိတွာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တာ ကိလေသာနံ အသမုဒါစာရဝသေန "ပဋိဝိဒ္ဓမဂ္ဂဖလာ

မယ”န္တိ သညာယ မဂ္ဂဖလတ္တာယ တယာမံ အကတ္တ “အမ္ဟေဟိ ပဋိဝိဒ္ဓမမ္ပိ ဒသဗလဿ အာရောစေဿာ မာ”တိ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂစ္ဆန္တိ။

သတ္ထာ တေသံ ပုရေ အာဂမနတောဝ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာဟ – “အာနန္ဒ, ပဓာနကမ္မိကာ ဘိက္ခူ အဇ္ဇ မံ ပဿိတုံ အာဂမိဿန္တိ, တေသံ မမ ဒဿနာယ ဩကာသံ အကတ္တ ‘အာမကသုသာနံ ဂန္တွာ အလ္လအသုဘဘာဝနံ ကရောထာ’တိ ပဟိဏေယျာသီ”တိ။ ထေရော တေသံ အာဂတာနံ သတ္ထာရာ ကထိတသာသနံ အာရောစေသိ။ တေ “တထာဂတော အဇာနိတ္တ န ကထေဿတိ, အတ္ထာ ဧတ္ထ ကာရဏံ ဘဝိဿတီ”တိ အာမကသုသာနံ ဂန္တွာ အလ္လအသုဘံ ဩလောကေန္တာ လောဘံ ဥပ္ပာဒေတ္တ “က္ကဒံ နူန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဒိဋ္ဌံ ဘဝိဿတီ”တိ ဇာတသံဝေဂါ လဒ္ဓမဂ္ဂံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အာရဘိံသု။ သတ္ထာ တေသံ ဝိပဿနာယ အာရဒ္ဓဘာဝံ ဥတ္တ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နော ဝ ဩဘာသံ ဖရိတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“ယာနိမာနိ အပတ္ထာနိ၊ အလာဗူနေဝ သာရဒေ။
ကာပေါတကာနိ အဋ္ဌီနိ၊ တာနိ ဒိသွာန ကာ ရတီ”တိ။ (ဓ. ပ. ၁၄၉)။

ကထာပရိယောသာနေ အရဟတ္တဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ ဧဝရူပါနံ ဝိပဿနာဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတာ ကိလေသာ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတာဝ ဟောန္တိ။

ကေစိဿ ဝုတ္တနယေနေဝ နဝကမ္မံ ကရောန္တဿ ကိလေသော ဩကာသံ န လဘတိ, နဝကမ္မဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတော ဟောတိ။ သော တံ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတမေဝ ကတွာ ဝိပဿိတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ **စိတ္တလပဗ္ဗတေ တိဿတ္ထေရော** ဝိယ။ တဿ ကိရ အဋ္ဌဝဿိကကာလေ အနဘိရတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ, သော တံ ဝိနောဒေတုံ အသက္ကောန္တော အတ္တနော စီဝရံ ဓောဝိတွာ ရဇိတွာ ပတ္တံ ပစိတွာ ကေသေ ဩဟာရေတွာ ဥပဇ္ဈာယံ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – “ကိံ, အာဝုသော မဟာတိဿ, အတုဋ္ဌော ဝိယ တေ အာကာရော”တိ? အာမ, ဘန္တေ, အနဘိရတိ မေ ဥပ္ပန္နာ, တံ ဝိနောဒေတုံ န သက္ကောမီတိ။ ထေရော တဿာသယံ ဩလောကေန္တော အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ အနုကမ္ပာဝသေန အာဟ – “အာဝုသော တိဿ, မယံ မဟလ္လကာ, ဧကံ နော ဝသနဋ္ဌာနံ ကရောဟီ”တိ ။ ဒုတိယကထံ အကထိတပုဗ္ဗော ဘိက္ခု “သာဓု, ဘန္တေ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။

အထ နံ ထေရော အာဟ – “အာဝုသော, နဝကမ္မံ ကရောန္တော ဥဒ္ဒေသမဂ္ဂဥ္စ မာ ဝိဿဇ္ဇိ, ကမ္မဋ္ဌာနဥ္စ မနသိ ကရောဟိ, ကာလေန စ ကာလံ ကသိဏပရိကမ္မံ ကရောဟီ”တိ။ “ဧဝံ ကရိဿာမိ, ဘန္တေ”တိ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ တထာရူပံ သပ္ပာယဋ္ဌာနံ ဩလောကေတွာ “ဧတ္ထ ကာတုံ သက္ကာ”တိ အရူဟိ ပူရေတွာ ဈာပေတွာ သောဓေတွာ က္လင်္ဂကာဟိ ပရိက္ခိပိတွာ ဒွာရဝါတပါနာဒီနိ ယောဇေတွာ သဒ္ဓိံ စင်္ကမနဘူမိဘတ္တိပရိကမ္မာဒီဟိ လေဏံ နိဋ္ဌာပေတွာ မဥ္စပီဌံ သန္ထရိတွာ ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, နိဋ္ဌိတံ လေဏေ ပရိကမ္မံ, ဝသထာ”တိ အာဟ။ အာဝုသော, ဒုက္ခေန တယာ ဧတံ ကမ္မံ ကတံ, အဇ္ဇ ဧကဒိဝသံ တွဝညေဝေတ္ထ ဝသာဟီတိ။ သော “သာဓု, ဘန္တေ”တိ ဝန္ဒိတွာ ဟာဒေ ဓောဝိတွာ လေဏံ ပဝိသိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသိန္နော အတ္တနာ ကတကမ္မံ အာဝဇ္ဇိ။ တဿ “မနာပံ မယာ ဥပဇ္ဈာယဿ ကာယဝေယျာဝစ္စံ ကတ”န္တိ စိန္တေန္တဿ အဗ္ဘန္တရေ ပီတိ ဥပ္ပန္နာ။ သော တံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ။ ဧဝရူပဿ နဝကမ္မဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတော ကိလေသော တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ။

ကေစ္စော ပန ဗြဟ္မလောကတော အာဂတော သုဒ္ဓသတ္တော ဟောတိ။ တဿ အနာသေဝနတာယ ကိလေသော န သမုဒာစရတိ, ဘဝဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတော ဟောတိ။ သော တံ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတမေဝ ကတွာ ဝိပဿိတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ **အာယသ္မာ မဟာကဿပေ** ဝိယ။ သော ဟိ အာယသ္မာ အဂါရမဇ္ဈေပိ ကာမေ အပရိဘုဥ္ဇိတွာ မဟာသမ္ပတ္တိံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတွာ နိက္ခန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ပစ္စုဂ္ဂမနတ္တာယ အာဂတံ သတ္ထာရံ ဒိသွာ ဝန္ဒိတွာ တီဟိ ဩဝါဒေဟိ ဥပသမ္ပဒံ လဘိတွာ အဋ္ဌမေ အရုဏေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ။ ဧဝရူပဿ ဘဝဝသေန ဝိက္ခမ္ဘိတော ကိလေသော တထာ ဝိက္ခမ္ဘိတောဝ ဟောတိ။

ယော ပန အနနုဘူတပုဗ္ဗံ ရူပာဒိအာရမ္မဏံ လဘိတ္ဝာ တတ္ထေဝ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ ဝိဝဋ္ဋေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ, ဧဝရူပဿ အနနုဘူတာရမ္မဏဝသေန ကာမစ္ဆန္ဒော အနုပ္ပန္နောဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ဥပ္ပန္နော တ ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတီ တိ ဧတ္ထ **ဥပ္ပန္နော** တိ ဇာတော ဘူတော သမုဒာဂတော။ **ပဟီယတီ**တိ တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ, ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ, သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ, နိဿရဏပ္ပဟာနန္တိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပဟာနေဟိ ပဟီယတိ, န ပုန ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ဝိပဿနာယ ကိလေသာ တဒင်္ဂဝသေန ပဟီယန္တီတိ ဝိပဿနာ **တဒင်္ဂပ္ပဟာန** န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သမာပတ္တိ ပန ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေတီတိ သာ **ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာန** န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မဂ္ဂေ သမုစ္ဆိန္ဒန္တော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဖလံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘယမာနံ, နိဗ္ဗာနံ သဗ္ဗကိလေသေဟိ နိဿဋန္တိ ဣမာနိ တီဏိ **သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိဿရဏပ္ပဟာနာနီ** တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣမေဟိ လောကိယလောကုတ္တရေဟိ ပဉ္စဟိ ပဟာနေဟိ ပဟီယတီတိ အတ္ထော။

အသုဘနိမိတ္တ န္တိ ဒသသု အသုဘေသု ဥပ္ပန္နံ သာရမ္မဏံ ပဌမဇ္ဈာနံ။ တေနာဟု ပောရာဏာ – ''အသုဘမ္ပိ အသုဘနိမိတ္တံ, အသုဘာရမ္မဏာ ဓမ္မာပိ အသုဘနိမိတ္တ''န္တိ။ **ယောနိသောမနသိကရောတော**တိ။ ''တတ္ထ ကတမော ယောနိသောမနသိကာရော? အနိစ္စေ အနိစ္စ''န္တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တဿ ဥပာယမနသိကာရဿ ဝသေန မနသိ ကရောတော။ **အနုပ္ပန္နော စေဝ ကာမစ္ဆန္ဒော နုပ္ပဇ္ဇတီ** တိ အသမုဒာဂတော န သမုဒာဂစ္ဆတိ။ **ဥပ္ပန္နော စ ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတီ**တိ သမုဒာဂတော စ ကာမစ္ဆန္ဒော ပဉ္စဝိဓေန ပဟာနေန ပဟီယတိ။

အပိစ ဆ ဓမ္မာ **ကာမစ္ဆန္ဒဿ** ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ – အသုဘနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော, အသုဘဘာဝနာနုယောဂေါ, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ သပ္ပာယကထာတိ။ ဒသဝိဓဉ္ဟိ အသုဘနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှန္တဿာပိ ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတိ, ဘာဝေန္တဿာပိ, ဣန္ဒြိယေသု ပိဟိတဒွါရဿာပိ, စတုန္နံ ပဉ္စန္နံ အာလောပါနံ ဩကာသေ သတိ ဥဒကံ ပိဝိတွာ ယာပနသီလတာယ ဘောဇနေ မတ္တညုနောပိ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ –

> ''စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ၊ အဘုတွာ ဥဒကံ ပိဝေ။
> အလံ ဖာသုဝိဟာရာယ၊ ပဟိတတ္တဿ ဘိက္ခုနော''တိ။ (ထေရဂါ. ၉၈၃)။

အသုဘကမ္မိကတိဿတ္ထေရသဒိသေ အသုဘဘာဝနာရတေ ကလျာဏမိတ္တေ သေဝန္တဿာပိ ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီယတိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု ဒသအသုဘနိဿိတသပ္ပာယကထာယပိ ပဟီယတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဆ ဓမ္မာ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ''တိ။

၁၇. သတ္တမေ **မေတ္တာ စေတောဝိမုတ္တီ** တိ သဗ္ဗသတ္တေသု ဟိတဖရဏကာ မေတ္တာ။ ယသ္မာ ပန တံသမ္ပယုတ္တစိတ္တံ နီဝရဏာဒီဟိ ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ ဝိမုစ္စတိ, တသ္မာ သာ ''စေတောဝိမုတ္တီ''တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိသေသတော ဝါ သဗ္ဗဗျာပါဒပရိယုဋ္ဌာနေန ဝိမုတ္တတ္တာ သာ စေတောဝိမုတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ''မေတ္တာ''တိ ဧတ္တာဝတာ ပုဗ္ဗဘာဂေါပိ ဝဋ္ဋတိ, ''စေတောဝိမုတ္တီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ ပန ဣဓ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန အပ္ပနာဝ အဓိပ္ပေတာ။ **ယောနိသောမနသိကရောတော**တိ တံ မေတ္တံ စေတောဝိမုတ္တိံ ဝုတ္တလက္ခဏေန ဥပာယမနသိကာရေန မနသိကရောန္တဿ။

အပိစ ဆ ဓမ္မာ **ဗျာပါဒဿ** ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ – မေတ္တာနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော, မေတ္တာဘာဝနာနုယောဂေါ, ကမ္မဿကတာပစ္စဝေက္ခဏာ, ပဋိသင်္ခါနဗဟုလတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ။ ဩဒိဿကအနောဒိဿကဒိသာဖရဏာနဉ္ဟိ အညတရဝသေန မေတ္တံ ဥဂ္ဂဏှန္တဿာပိ ဗျာပါဒော ပဟီယတိ, ဩဓိသော အနောဓိသော ဒိသာဖရဏဝသေန မေတ္တံ ဘာဝေန္တဿာပိ။ ''တွံ ဧတဿ ကုဒ္ဓော ကိံ ကရိဿသိ, ကိမဿ သီလာဒီနိ နာသေတုံ သက္ခိဿသိ, နနု တွံ အတ္တနော ကမ္မေန အာဂန္တွာ အတ္တနော ကမ္မေနေဝ ဂမိဿသိ? ပရဿ ကုဇ္ဈနံ နာမ ဝီတစ္စိတင်္ဂါရတတ္တအယသလာကဂူထာဒီနိ ဂဟေတွာ ပရံ ပဟရိတုကာမတာသဒိသံ ဟောတိ။ ဧသောပိ တဝ ကုဒ္ဓော ကိံ ကရိဿတိ, ကိံ တေ သီလာဒီနိ နာသေတုံ သက္ခိဿတိ? ဧသ အတ္တနော ကမ္မေန အာဂန္တွာ အတ္တနော ကမ္မေနေဝ ဂမိဿတိ, အပ္ပဋိစ္ဆိတပဟေဏကံ ဝိယ ပဋိဝါတံ ခိတ္တရဇောမုဋ္ဌိ ဝိယ စ ဧတဿေဝေသ

ကောဓော မတ္တကေ ပတိဋ္ဌိတော”တိ ဧဝံ အတ္တနော စ ပရဿ စ ကမ္မဿကတံ ပစ္စဝေက္ခတောပိ, ဥဘယကမ္မဿ ကတံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပဋိသင်္ခာနေ ဌိတဿာပိ, အဿဂုတ္တတ္ထေရသဒိသေ မေတ္တာဘာဝနာရတေ ကလျာဏ မိတ္တေ သေဝန္တဿာပိ ဗျာပာဒော ပဟီယတိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု မေတ္တာနိန္နသပ္ပာယကထာယပိ ပဟီယတိ။ တေန ဝုတ္တံ – “ဆ ဓမ္မာ ဗျာပာဒဿ ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ”တိ။ သေသမိဓ ကာမစ္ဆန္ဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဝိသေသမတ္တမေဝ ပန ဝက္ခာမ။

၁၈. အဋ္ဌမေ **အာရမ္ဘဓာတု** အာဒီသု **အာရမ္ဘဓာတု** နာမ ပဌမာရမ္ဘဝီရိယံ။ **နိက္ကမဓာတု** နာမ ကောသဇ္ဇတော နိက္ခန္တတ္တာ တတော ဗလဝတရံ။ **ပရက္ကမဓာတု** နာမ ပရံ ပရံ ဌာနံ အက္ကမနတော တတောပိ ဗလဝတရံ။ အဋ္ဌကထာ ယံ ပန “အာရမ္ဘော စေတသော ကာမာနံ ပနူဒနာယ, နိက္ကမော စေတသော ပလိဃုဂ္ဃာဋနာယ, ပရက္ကမော စေတ သော ဗန္ဓနစ္ဆေဒနာယာ”တိ ဝတွာ “တီဟိပိ ပေတေဟိ အဓိမတ္တဝီရိယမေဝ ကထိတ”န္တိ ဝုတ္တံ။

အာရဒ္ဓဝီရိယဿာ တိ ပရိပုဏ္ဏဝီရိယဿ စေဝ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယဿ စ။ တတ္ထ စတုဒောသာပဂတံ ဝီရိယံ အာ ရဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န စ အတိလီနံ ဟောတိ, န စ အတိပဂ္ဂဟိတံ, န စ အဇ္ဈတ္တံ သံခိတ္တံ, န စ ဗဟိဒ္ဓာ ဝိက္ခိတ္တံ။ တဒေတံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ – ကာယိကံ, စေတသိကဉ္စ။ တတ္ထ “ဣဓ ဘိက္ခု ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတီ”တိ (ဝိဘ. ၅၁၉) ဧဝံ ရတ္တိဒိဝသဿ ပဉ္စ ကောဋ္ဌာသေ ကာယေန ဃဋေန္တဿ တ ယမန္တဿ **ကာယိကဝီရိယံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “န တာဝတာဟံ ဣတော လေဏာ နိက္ခမိဿာမိ, ယာဝ မေ န အနုပာဒာယ အာ သဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတီ”တိ ဧဝံ ဩကာသပရိစ္ဆေဒေန ဝာ, “န တာဝတာဟံ ဣမံ ပလ္လင်္ကံ ဘိန္ဒိဿာမီ”တိ ဧဝံ နိသဇ္ဇာဒိပရိစ္ဆေဒေန ဝာ မာနသံ ဗန္ဓိတွာ ဃဋေန္တဿ ဝါယမန္တဿ **စေတသိကဝီရိယံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဒုဘယမ္ပိ ဣဓ ဝဋ္ဋတိ။ ဒုဝိဓေနာပိ ဟိ ဣမိနာ ဝီရိယေန အာရဒ္ဓဝီရိယဿ အနုပ္ပန္နဉ္စေဝ ထိနမိဒ္ဓံ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နဉ္စ ထိနမိဒ္ဓံ ပ ဟီယတိ မိလက္ခတိဿတ္ထေရဿ ဝိယ, ကမ္ဗတ္ထပဗ္ဗာရတသိမဟာသိဝတ္ထေရဿ ဝိယ, ပီတိမလ္လကတ္ထေရ ဿ ဝိယ, ကုဋုမ္ဗိယပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ ဝိယ စ။ ဧတေသု ဟိ ပုရိမာ တယော အညေ စ ဧဝရူပါ ကာယိကဝီရိ ယေန အာရဒ္ဓဝီရိယာ, ကုဋုမ္ဗိယပုတ္တတိဿတ္ထေရော အညေ စ ဧဝရူပါ စေတသိကဝီရိယေန အာရဒ္ဓဝီရိယာ, ဥစ္စ တလုကတဿီ မဟာနာဂတ္ထေရော ပန ဒွီဟိပိ ဝီရိယေဟိ အာရဒ္ဓဝီရိယောဝ။ ထေရော ကိရ ဧကံ သတ္တာဟံ စင်္ကမ တိ, ဧကံ တိဋ္ဌတိ, ဧကံ နိသီဒတိ, ဧကံ နိပဇ္ဇတိ။ မဟာထေရဿ ဧကေကဣရိယာပထောပိ အသပ္ပာယော နာမ နတ္ထိ, စတုတ္ထေ သတ္တာဟေ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ။

အပိစ ဆ ဓမ္မာ **ထိနမိဒ္ဓဿ** ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ – အတိဘောဇနေ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော, ဣရိယာပထသမ္ပရိ ဝတ္တနတာ, အာလောကသညာမနသိကာရော, အဗ္ဘောကာသဝါသော, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ။ အာ ဟရဟတ္ထက-ဘုတ္တဝမိတက-တတြဝဋ္ဋက-အလံသာဋက-ကာကမာသက-ဗြာဟ္မဏာဒယော ဝိယ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနေ နိသိန္နဿ ဟိ သမဏဓမ္မံ ကရောတော ထိနမိဒ္ဓံ မဟာဟတ္ထီ ဝိယ ဩတ္ထရန္တံ အာဂစ္ဆတိ, စတုပဉ္စအာလောပဩကာသံ ပန ဌပေတွာ ပာနီယံ ပိဝိတွာ ယာပနသီလဿ ဘိက္ခုနော တံ န ဟောတီတိ ဧဝံ အတိ ဘောဇနေ နိမိတ္တံ ဂဏှန္တဿာပိ ထိနမိဒ္ဓံ ပဟီယတိ။ ယသ္မိံ ဣရိယာပထေ ထိနမိဒ္ဓံ ဩက္ကမတိ, တတော အညံ ပရိဝတ္တေန္တဿာပိ, ရတ္တိံ စန္ဒာလောကဒီပာလောကဥက္ကာလောကေ ဒိဝါ သူရိယာလောကံ မနသိကရောန္တဿာပိ , အဗ္ဘောကာသေ ဝသန္တဿာပိ, မဟာကဿပတ္ထေရသဒိသေ ပဟီနထိနမိဒ္ဓေ ကလျာဏမိတ္တေ သေဝန္တဿ ာပိ ထိနမိဒ္ဓံ ပဟီယတိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု ဓုတင်္ဂနိဿိတသပ္ပာယကထာယပိ ပဟီယတိ။ တေန ဝုတ္တံ – “ဆ ဓမ္မာ ထိနမိဒ္ဓဿ ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ”တိ။

၁၉. နဝမေ **ဝူပသန္တစိတ္တဿာ** တိ ဈာနေန ဝါ ဝိပဿနာယ ဝါ ဝူပသမိတစိတ္တဿ။

အပိစ ဆ ဓမ္မာ **ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ** ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ – ဗဟုဿုတတာ, ပရိပုစ္ဆကတာ, ဝိနယေ ပကတညုတာ, ဝုဒ္ဓသေဝိတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ။ ဗာဟုသစ္စေနာပိ ဟိ ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ စတ္တာရော ဝါ ပဉ္စ ဝါ နိကာယေ ပာဠိဝသေန စ အတ္ထဝသေန စ ဥဂ္ဂဏှန္တဿာပိ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီယတိ, ကပ္ပိ ယာကပ္ပိယပရိပုစ္ဆာဗဟုလဿာပိ, ဝိနယပညတ္တိယံ စိဏ္ဏဝသီဘာဝတာယ ပကတညုနောပိ, ဝုဍ္ဎေ မဟလ္လကတ္ထေ ရေ ဥပသင်္ကမန္တဿာပိ, ဥပါလိတ္ထေရသဒိသေ ဝိနယဓရေ ကလျာဏမိတ္တေ သေဝန္တဿာပိ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ

ပဟီယတိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု ကပ္ပိယာကပ္ပိယနိဒ္ဒိသိတသပ္ပာယကထာယပိ ပဟီယတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဆ ဓမ္မာ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ''တိ။

၂၀. ဒသမေ **ယောနိသော, ဘိက္ခဝေ, မနသိကရောတော** တိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပာယတော မနသိကရောန္တဿ။

အပိစ ဆ ဓမ္မာ **ဝိစိကိစ္ဆာယ** ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ – ဗဟုဿုတတာ, ပရိပုစ္ဆကတာ, ဝိနယေ ပကတညုတာ, အဓိမောက္ခဗဟုလတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ။ ဗဟုသစ္စေနာပိ ဟိ ဧကံ ဝါ။ပေ.။ ပဉ္စ ဝါ နိကာယေ ပာဠိဝသေန စ အတ္ထဝသေန စ ဥဂ္ဂဏှန္တဿာပိ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယတိ, တီဏိ ရတနာနိ အာရဗ္ဘ ပရိပုစ္ဆာဗဟုလဿာပိ, ဝိနယေ စိဏ္ဏဝသီဘာဝဿာပိ, တီသု ရတနေသု ဩကပ္ပနိယသဒ္ဓါသင်္ခါတအဓိမောက္ခဗဟုလဿာပိ, သဒ္ဓါဓိမုတ္တေ ဝက္ကလိတ္ထေရသဒိသေ ကလျာဏမိတ္တေ သေဝန္တဿာပိ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယတိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဂုဏနိဒ္ဒိသိတသပ္ပာယကထာယပိ ပဟီယတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဆ ဓမ္မာ ဝိစိကိစ္ဆာယ ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ''တိ။ ဣမသ္မိံ နီဝရဏပ္ပဟာနဝဂ္ဂေ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋံ ကထိတန္တိ။

နီဝရဏပ္ပဟာနဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၃. အကမ္မနိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၁-၂၂. တတိယဿ ပဌမေ **အဘာဝိတန္တိ** အဝဍ္ဎိတံ ဘာဝနာဝသေန အပ္ပဝတ္တိတံ။ **အကမ္မနိယံ ဟောတီ**တိ ကမ္မက္ခမံ ကမ္မယောဂ္ဂံ န ဟောတိ။ ဒုတိယေ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ ပဌမေ **စိတ္တ**န္တိ ဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တံ, ဒုတိယေ ဝိဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တံ။ တတ္ထ စ ဝဋ္ဋံ ဝဋ္ဋပာဒံ, ဝိဝဋ္ဋံ ဝိဝဋ္ဋပာဒန္တိ အယံ ပဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝဋ္ဋံ** နာမ တေဘူမကဝဋ္ဋံ, **ဝဋ္ဋပာဒံ** နာမ ဝဋ္ဋပဋိလာဘာယ ကမ္မံ, **ဝိဝဋ္ဋံ** နာမ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာ, **ဝိဝဋ္ဋပာဒံ** နာမ ဝိဝဋ္ဋပဋိလာဘာယ ကမ္မံ။ ဣတိ ဣမေသု သုတ္တေသု ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋမေဝ ကထိတန္တိ။

၂၃-၂၄. တတိယေ ဝဋ္ဋဝသေနေဝ ဥပ္ပန္နစိတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မဟတော အနတ္ထာယ သံဝတ္တတီ**တိ ဒေဝမနုဿသမ္ပတ္တိယော မာရဗ္ရဟ္မဣဿရိယာနိ စ ဒဒမာနမ္ပိ ပုနပ္ပုနံ ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏသောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပာယာသေ ခန္ဓဓာတုအာယတနပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝဋ္ဋာနိ စ ဒဒမာနံ ကေဝလံ ဒုက္ခက္ခန္ဓမေဝ ဒေတီတိ မဟတော အနတ္ထာယ သံဝတ္တတိ နာမာတိ။ စတုတ္ထေ **စိတ္တ**န္တိ ဝိဝဋ္ဋဝသေနေဝ ဥပ္ပန္နစိတ္တံ။

၂၅-၂၆. ပဉ္စမဆဋ္ဌေသု **အဘာဝိတံ အဟတုဘူတ**န္တိ အယံ ဝိသေသော။ တတ္ရာယမဓိပ္ပာယော – ဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တံ နာမ ဥပ္ပန္နမ္ပိ အဘာဝိတံ အဟတုဘူတမေဝ ဟောတိ။ ကသ္မာ ? လောကုတ္တရပာဒကဇ္ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနေသု ပက္ခန္ဒိတုံ အသမတ္ထတ္တာ။ ဝိဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နံ ပန ဘာဝိတံ ဟတုဘူတံ နာမ ဟောတိ။ ကသ္မာ? တေသု ဓမ္မေသု ပက္ခန္ဒိတုံ သမတ္ထတ္တာ။ ကုရုန္ဒကတ္ထေရာ ပနာဟ – "မဂ္ဂစိတ္တမေဝ, အာဝုသော, ဘာဝိတံ ဟတုဘူတံ နာမ ဟောတီ"တိ။

၂၇-၂၈. သတ္တမဋ္ဌမေသု **အဗဟုလီကတ**န္တိ ပုနပ္ပုနံ အကတံ။ ဣမာနိပိ ဒွေ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တာနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ။

၂၉. နဝမေ "ဇာတိပိ ဒုက္ခာ"တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တံ ဒုက္ခံ အဓိဝဟတိ အာဟရတီတိ **ဒုက္ခာဓိဝဟံ**။ ဒုက္ခာဓိတဟန္တိပိ ပာဌော။ တဿတ္ထော – လောကုတ္တရပာဒကဇ္ဈာနာဒိ အရိယဓမ္မာဘိမုခံ ဒုက္ခေန အဓိတဟီယတိ ပေသီယတီတိ ဒုက္ခာဓိတဟံ။ ဣဒမ္ပိ ဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တမေဝ။ တဉှိ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဒေဝမနုဿာဒိသမ္ပတ္တိယော ဒဒမာနမ္ပိ ဇာတိအာဒီနံ အဓိဝဟနတော ဒုက္ခာဓိဝဟံ, အရိယဓမ္မာဓိဂမာယ ဒုပ္ပေသနတော ဒုက္ခာဓိတဟဉ္စ နာမ ဟောတီတိ။

၃၀. ဒသမေ ဝိဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တမေဝ စိတ္တံ။ တဉှိ မာနုသကသုခတော ဒိဗ္ဗသုခံ, ဒိဗ္ဗသုခတော ဈာနသုခံ, ဈာနသုခတော ဝိပဿနာသုခံ, ဝိပဿနာသုခတော မဂ္ဂသုခံ, မဂ္ဂသုခတော ဖလသုခံ, ဖလသုခတော နိဗ္ဗာနသုခံ အဓိဝဟတိ အာဟရတီတိ **သုခာဓိဝဟံ** နာမ ဟောတိ, သုခာဓိတဟံ တ။ တဉှိ လောကုတ္တရပာဒကဇ္ဈာနာဒိအရိယဓမ္မာဘိမုခံ သုပေသယံ ဝိဿဇ္ဇက္ကန္တဝဇိရသဒိသံ ဟောတီတိ သုခာဓိတဟန္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ဣမသ္မိမ္ပိ ဝဂ္ဂေ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋမေဝ ကထိတန္တိ။

အကမ္မနိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၄. အဒန္တဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၁. စတုတ္ထဿ ပဌမေ **အဒန္တ** န္တိ သဝိသေဝနံ အဒန္တဟတ္ထိအဿာဒိသဒိသံ။ **စိတ္တ** န္တိ ဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တမေဝ။

၃၂. ဒုတိယေ **ဒန္တ** န္တိ နိဗ္ဗိသေဝနံ ဒန္တဟတ္ထိအဿာဒိသဒိသံ။ ဣမသ္မိမ္ပိ သုတ္တဒွယေ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တမေဝ ကထိတံ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဣတော ပရေသုပီတိ။

၃၃. တတိယေ **အဂုတ္တ** န္တိ အကေပိတံ သတိသံဝရရဟိတံ အဂုတ္တဟတ္ထိအဿာဒိသဒိသံ။

၃၄. စတုတ္ထေ **ဂုတ္တ** န္တိ ကေပိတံ အဝိဿဋ္ဌသတိသံဝရံ ဂုတ္တဟတ္ထိအဿာဒိသဒိသံ။

၃၅-၃၆. ပဉ္စမဆဋ္ဌာနိ **အရက္ခိတံ ရက္ခိတ** န္တိ ပဒဝသေန ဗုဇ္ဈနကာနံ အဇ္ဈာသယေန ဝုတ္တာနိ။ အတ္ထော ပနေတ္ထ ပုရိမသဒိသောယေဝ။

၃၇-၃၈. သတ္တမဋ္ဌမေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဥပမာ ပနေတ္ထ အသံဝုတဃရဒွါရာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၃၉-၄၀. နဝမဒသမာနိ စတူဟိပိ ပဒေဟိ ယောဇေတွာ ဝုတ္တာနိ။ ဣမသ္မိမ္ပိ ဝဂ္ဂေ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋမေဝ ကထိတန္တိ။

အဒန္တဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၅. ပဏိဟိတအစ္ဆဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၁. ပဌမသ္မိံ ပဌမေ **သေယျထာပီ** တိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ တတ္ထ ဘဂဝတာ ကတ္ထစိ အတ္ထေန ဥပမံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ ဒဿိတံ ဝတ္ထသုတ္တေ (မ. နိ. ၁.၇၀ အာဒယော) ဝိယ, ဟာရိဒ္ဒသုတ္တကောပမ- (အ. နိ. ၇.၆၉) အင်္ဂိကက္ခန္ဓောပမာဒိသုတ္တေသု (အ. နိ. ၇.၇၂) ဝိယ စ, ကတ္ထစိ ဥပမာယ အတ္ထံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ ဒဿိတံ လောဏမ္ဗိလသုတ္တေ (အ. နိ. ၃.၁၀၁) ဝိယ, သုဝဏ္ဏကာရသုတ္တသူရိယောပမာဒိသုတ္တေသု (အ. နိ. ၇.၆၆) ဝိယ စ။ ဣမသ္မိံ ပန သာလိသူကောပမေ ဥပမာယ အတ္ထံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ ဒဿေန္တော **သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သာလိသူက**န္တိ သာလိဖလဿ သူကံ။ **ယဝသူကေပိ** ဧသေဝ နယော။ တ-သဒ္ဒော ဝိကပ္ပတ္ထော။ **မိစ္ဆာပဏိဟိတ**န္တိ မိစ္ဆာဌပိတံ။ ယထာ ဝိဇ္ဈိတုံ သက္ကောတိ, န ဧဝံ ဥဒ္ဓဂ္ဂံ ကတွာ ဌပိတန္တိ အတ္ထော။ **ဘေစ္ဆတီ** တိ ဘိန္ဒိဿတိ, ဆဝိံ ဆိန္ဒိဿတီတိ အတ္ထော။ **မိစ္ဆာပဏိဟိတေန စိတ္တေနာ** တိ မိစ္ဆာဌပိတေန စိတ္တေန။ ဝဋ္ဋဝသေန ဥပ္ပန္နစိတ္တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ **အဝိဇ္ဇ**န္တိ အဋ္ဌသု ဌာနေသု အညာဏဘူတံ ဃနဗဟလံ မဟာအဝိဇ္ဇံ။ **ဝိဇ္ဇံ ဥပ္ပာဒေဿတီ** တိ ဧတ္ထ **ဝိဇ္ဇ**န္တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ။ **နိဗ္ဗာန**န္တိ တဏှာဝါနတော နိက္ခန္တဘာဝေန ဧဝံ ဝုတ္တံ အမတံ။ **သစ္ဆိကရိဿတီ** တိ ပစ္စက္ခံ ကရိဿတိ။

၄၂. ဒုတိယေ **သမ္မာပဏိဟိတ**န္တိ ယထာ ဘိန္ဒိတုံ သက္ကောတိ, ဧဝံ ဥဒ္ဓဂ္ဂံ ကတွာ သုဋ္ဌု ဌပိတံ။ **အက္ကန္တ**န္တိ ဧတ္ထ ဟာဒေနေဝ အက္ကန္တံ နာမ ဟောတိ, ဟတ္ထေန ဥပ္ပီဠိတံ။ ရုဠှိသဒ္ဒဝသေန ပန အက္ကန္တန္တေဝ ဝုတ္တံ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ ကသ္မာ ပန အယံ သေပဏ္ဏိကဏ္ဋကမဒနကဏ္ဋကာဒယော မဟန္တေ အဂ္ဂဟေတွာ သုခုမံ ဒုဗ္ဗလံ သာလိသူကယဝသူကမေဝ ဂဟိတန္တိ? အပ္ပမတ္တကဿာပိ ကုသလကမ္မဿ ဝိဝဋ္ဋာယ သမတ္ထဘာဝဒဿနတ္ထံ။ ယထာ ဟိ သုခုမံ ဒုဗ္ဗလံ သာလိသူကံ တ ယဝသူကံ တ ဟောတု, မဟန္တမဟန္တာ သေပဏ္ဏိကဏ္ဋကမဒနကဏ္ဋကာဒယော တ, ဧတေသု ယံကိဉ္စိ မိစ္ဆာ ဌပိတံ ဟတ္ထံ တ ဟာဒံ တ ဘိန္ဒိတုံ လောဟိတံ တ ဥပ္ပာဒေတုံ န သက္ကောတိ, သမ္မာ ဌပိတံ ပန သက္ကောတိ, ဧဝမေဝ အပ္ပမတ္တကံ တိဏမုဋ္ဌိမတ္တအနုကုသလံ တ ဟောတု, မဟန္တံ ဝေလာမအနာဒိကုသလံ တ, သစေ ဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေတွာ ဝဋ္ဋသန္နိဿိတဝသေန မိစ္ဆာ ဌပိတံ ဟောတိ, ဝဋ္ဋမေဝ အာဟရိတုံ သက္ကောတိ, နော ဝိဝဋ္ဋံ။ "ဣဒံ မေ အနံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတူ"တိ ဧဝံ ပန ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တေန ဝိဝဋ္ဋဝသေန သမ္မာ ဌပိတံ အရဟတ္တမ္ပိ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမ္ပိ သဗ္ဗညုတဉာဏမ္ပိ အတုံ သက္ကောတိယေဝ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> "ပဋိသမ္ဘိဒာ ဝိမောက္ခာ စ, ယာ စ သာဝကပာရမီ။
> ပစ္စေကဗောဓိ ဗုဒ္ဓဘူမိ, သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတီ"တိ။ (ခု. ပ. ၈.၁၅)။

ဣမသ္မိံ သုတ္တဒ္ဓယေ စ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋံ ကထိတံ။

၄၃. တတိယေ **ပဒုဋ္ဌစိတ္တ**န္တိ ဒောသေန ပဒုဋ္ဌစိတ္တံ။ **စေတသာ စေတောပရိစ္စာ** တိ အတ္တနော စိတ္တေန တဿ စိတ္တံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ။ **ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော** တိ ယထာ အာဟရိတွာ ဌပိတော။ **ဧဝံ နိရယေ**တိ ဧဝံ နိရယေ ဌိတောယေဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗော။ **အပါယ**န္တိအာဒိ သဗ္ဗံ နိရယဝေဝစနမေဝ။ နိရယော ဟိ အယသင်္ခာတာ သုခါ အပေတောတိ **အပါယော,** ဒုက္ခဿ ဂတိ ပဋိသရဏန္တိ **ဒုဂ္ဂတိ,** ဒုက္ကဋကာရိနော ဧတ္ထ ဝိဝသာ နိပတန္တီတိ **ဝိနိပါတော,** နိရဿာဒဋ္ဌေန **နိရယော**။

၄၄. စတုတ္ထေ **ပသန္န**န္တိ သဒ္ဓါပသာဒေန ပသန္နံ။ **သုဂတိ**န္တိ သုခဿ ဂတိံ။ **သဂ္ဂံ လောက**န္တိ ရူပါဒိသမ္ပတ္တီဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂံ လောကံ။

၄၅. ပဉ္စမေ **ဥဒကရဟဒေ**တိ ဥဒကဒဟော။ **အာဝိလော**တိ အဝိပ္ပသန္နော။ **လုဠိတော**တိ အပရိသဏ္ဌိတော။ **ကလလီဘူတော**တိ ကဒ္ဒမီဘူတော။ **သိပ္ပိသမ္ဗုက**န္တိအာဒီသု သိပ္ပိယော စ သမ္ဗုကာ စ **သိပ္ပိသမ္ဗုကံ**။ သက္ခရာ စ ကဌလာနိ စ **သက္ခရကဌလံ**။ မစ္ဆာနံ ဂုမ္ဗံ ဃဋာတိ **မစ္ဆဂုမ္ဗံ။ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပီ** တိ ဧတ္ထ သက္ခရကဌလံ တိဋ္ဌတိယေဝ, ဣတရာနိ စရန္တိပိ တိဋ္ဌန္တိပိ။ ယထာ ပန အန္တရန္တရာ ဌိတာသုပိ နိသိန္နာသုပိ နိပဇ္ဇမာနာသုပိ "ဧတာ ကာဝိယော စရ

န္တိ’’တိ စရန္တိယော ဥပဟာယ ႀကတရာပိ “စရန္တိ’’တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ တိဋ္ဌန္တမေဝ သက္ခရကဌလံ ဥပဟာယ ႀကတရမ္ပိ ဒွ၀ယံ “တိဋ္ဌန္တ’’န္တိ ဝုတ္တံ, ႀကတရံ ဒွ၀ယံ စရန္တံ ဥပဟာယ သက္ခရကဌလမ္ပိ “စရန္တ’’န္တိ ဝုတ္တံ။

အာဝိလေနာတိ ပဥ္စဟိ နီဝရဏေဟိ ပရိယောနဒ္ဓေန။ **အတ္တတ္ထံ တ** တိအာဒီသု အတ္တနော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော လောကိယလောကုတ္တရမိဿကော အတ္ထော အတ္တတ္ထော နာမ။ အတ္တနော၀ သမ္ပရာယေ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကော အတ္ထော ပရတ္ထော နာမ ဟောတိ။ သော ဟိ ပရတ္ထ အတ္ထောတိ ပရတ္ထော။ တဒုဘယံ ဥဘယတ္ထော နာမ။ အပိစ အတ္တနော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကောပိ လောကိယလောကုတ္တရော အတ္ထော အတ္တတ္ထော နာမ, ပရဿ တာဒိသော၀ အတ္ထော ပရတ္ထော နာမ, တဒုဘယမ္ပိ ဥဘယတ္ထော နာမ။ **ဥတ္တရိံ ဝါ မနုဿဓမ္မာ** တိ ဒသကုသလကမ္မပထသင်္ခာတာ မနုဿဓမ္မာ ဥတ္တရိံ။ အယဥ္ဟိ ဒသဝိဓော ဓမ္မော ဝိနာပိ အညံ သမာဒပကံ သတ္တန္နံ ပကတိယာ ဝသာနေ ဇာတသံဝေဂေဟိ မနုဿေဟိ သယမေဝ သမာဒိန္နတ္တာ မနုဿဓမ္မောတိ ဝုစ္စတိ, တတော ဥတ္တရိံ ပန ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသ** န္တိ အရိယာနံ ယုတ္တံ, အရိယဘာဝံ ဝါ ကာတုံ သမတ္ထံ ဉာဏဒဿနသင်္ခာတံ ဝိသေသံ။ ဉာဏမေဝ ဟိ ဇာနနဋ္ဌေန ဉာဏံ, ဒဿနဋ္ဌေန ဒဿနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဝိပဿနာဉာဏမဂ္ဂဉာဏဖလဉာဏပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနမေတံ အဓိဝစနံ။

၄၆. ဆဋ္ဌေ **အစ္ဆော** တိ အဗဟုလော, ပသန္နောတိပိ ဝဋ္ဋတိ။ **ဝိပ္ပသန္နော** တိ သုဋ္ဌု ပသန္နော။ **အနာဝိလော**တိ န အာဝိလော, ပရိသုဒ္ဓောတိ အတ္ထော, ဖေဏပုပ္ဖုဠသေဝါလပဏကဝိရဟိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနာဝိလေနာ** တိ ပဥ္စနီဝရဏဝိမုတ္တေန။ သေသံ စတုတ္ထေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ႀကမသ္မိမ္ပိ သုတ္တဒွ၀ယေ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋမေဝ ကထိတံ။

၄၇. သတ္တမေ **ရုက္ခဇာတာန**န္တိ ပစ္စတ္တေ သာမိဝစနံ, ရုက္ခဇာတာနီတိ အတ္ထော။ ရုက္ခာနမေတံ အဓိဝစနံ။ **ယဒိဒ** န္တိ နိပါတမတ္တံ။ **မုဒုတာယာ**တိ မုဒုဘာဝေန။ ကောစိ ဟိ ရုက္ခော ဝဏ္ဏေန အဂ္ဂေါ ဟောတိ, ကောစိ ဂန္ဓေန, ကောစိ ရသေန, ကောစိ ထဒ္ဓတာယ။ ဖန္ဒနော ပန မုဒုတာယ စေဝ ကမ္မညတာယ စ အဂ္ဂေါ သေဋ္ဌောတိ ဒဿေတိ။ **စိတ္တံ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတ**န္တိ ဧတ္ထ သမထဝိပဿနာဝသေန ဘာဝိတဉ္စေဝ ပုနပ္ပုနကတဉ္စ စိတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ ကုရုန္ဒကတသိ ဖုဿမိတ္တတ္ထေရော ပနာဟ – “ဧကေန္တံ မုဒု စေဝ ကမ္မနိယဉ္စ စိတ္တံ နာမ အဘိညာဟဒကစတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တမေဝ, အာဝုသော’’တိ။

၄၈. အဋ္ဌမေ **ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တ** န္တိ ဧဝံ လဟုံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ လဟုံ နိရုဇ္ဈနကံ။ **ယာဝဉ္စာ** တိ အဓိမတ္တပမာဏတ္ထေ နိပါတော, အတိဝိယ န သုကရာတိ အတ္ထော။ **ႀကဒ**န္တိ နိပါတမတ္တံ။ **စိတ္တ** န္တိ ဧကစ္စေ တာဝ အာစရိယာ “ဘဝင်္ဂစိတ္တ’’န္တိ ဝဒန္တိ, တံ ပန ပဋိက္ခိပိတွာ “ႀကဓ စိတ္တန္တိ ယံကိဥ္စိ အန္တမသော စက္ခုဝိညာဏမ္ပိ အဓိပ္ပေတမေတ’’တိ ဝုတ္တံ။ ႀကမသ္မိံ ပနတ္ထေ မိလိန္ဒရာဇာ ဓမ္မကထိကံ နာဂသေနတ္ထေရံ ပုစ္ဆိ, “ဘန္တေ နာဂသေန, ဧကသ္မိံ အစ္ဆရာက္ခဏေ ပဝတ္တိတစိတ္တသင်္ခာရာ သစေ ရူပိနော အဿု, ကိံ၀ မဟာရာသိ ဘဝေယျာ’’တိ? “တဟာသတာနံ ခေါ, မဟာရာဇ, ဝီဟိနံ အမ္ဗဏဝှ တဟာ ဝီဟိသတ္တမ္ဗဏာနိ ဒွေ၀ စ တုမ္ဗာ ဧကစ္ဆရာက္ခဏေ ပဝတ္တိတဿ စိတ္တဿ သင်္ခမ္ပိ န ဥပေန္တိ, ကလမ္ပိ န ဥပေန္တိ, ကလဘာဂမ္ပိ န ဥပေန္တိ’’တိ (မိ. ပ. ၄.၁.၂)။ အထ ကသ္မာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန “ဥပမာပိ န သုကရာ’’တိ ဝုတ္တံ? ယထေ၀ ဟိ ဥပမံ ပဋိက္ခိပိတွာပိ ကပ္ပဒီဃဘာဝဿ ယောဇနိကပဗ္ဗတေန ယောဇနိကသာသပပုဏ္ဏနဂရေန, နိရယဒုက္ခဿ သတ္တိသတာဟတောပမေန, သဂ္ဂသုခဿ စ စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိယာ ဥပမာ ကတာ, ဧဝမိဓာပိ ကာတဗ္ဗာတိ? တတ္ထ “သက္ကာ ပန, ဘန္တေ, ဥပမာ ကာတု’’န္တိ ဧဝံ ပုစ္ဆာ၀သေန ဥပမာ ကတာ, ႀကမသ္မိံ သုတ္တေ ပုစ္ဆာယ အဘာဝေန န ကတာ။ ႀကဒဥ္ဟိ သုတ္တံ ဓမ္မဒေသနာပရိယောသာနေ ဝုတ္တံ။ ႀကတိ ႀကမသ္မိံ သုတ္တေ စိတ္တရာသိ နာမ ကထိတောတိ။

၄၉. နဝမေ **ပဘဿရ** န္တိ ပဏ္ဍရံ ပရိသုဒ္ဓံ။ **စိတ္တ** န္တိ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ။ ကိံ ပန စိတ္တဿ ဝဏ္ဏော နာမ အတ္ထိတိ? နတ္ထိ။ နီလာဒီနဥ္ဟိ အညတရဝဏ္ဏံ တ ဟောတု အဝဏ္ဏံ တ ယံကိဥ္စိ ပရိသုဒ္ဓတာယ “ပဘဿရ’’န္တိ ဝုစ္စတိ။ ႀကဒမ္ပိ နိရုပက္ကိလေသတာယ ပရိသုဒ္ဓန္တိ ပဘဿရံ။ **တဉ္စ ခေါ** တိ တံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ။ **အာဂန္တုကေဟီ**တိ အသဟဇာတေဟိ ပစ္ဆာ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇနကေဟိ။ **ဥပက္ကိလေသေဟီ** တိ ရာဂါဒီဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌတ္တာ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ နာမာတိ ဝုစ္စတိ။ ကထံ? ယထာ ဟိ သီလဝန္တာ အာစာရသမ္ပန္နာ မာတာပိတရော တ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ တ ဒုဿီလာနံ ဒုရာစာရာနံ အဝတ္တသမ္ပန္နာနံ ပုတ္တာနဉ္စေ၀ အန္တေဝါသိကသဒ္ဓိဝိဟာရိကာနဉ္စ ဝသေန “အတ္တနော ပုတ္တေ တ အ

န္တေတသိကသဒ္ဓိဝိဟာရိကေ တ န တဇ္ဇေန္တိ န သိက္ခာပေန္တိ န ဩဝဒန္တိ နာနုသာသန္တီ’’တိ အဝဏ္ဏံ အကိတ္တိံ လဘန္တိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာစာရသမ္ပန္နာ မာတာပိတရော ဝိယ စ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ ဝိယ စ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ပုတ္တာဒီနံ ဝသေန တေသံ အကိတ္တိလာဘော ဝိယ ဇဝနက္ခဏေ ရဇ္ဇနဒုဿနမုယှနသဘာတနံ လောဘသဟဂတာဒီနံ စိတ္တာနံ ဝသေန ဥပ္ပန္နေဟိ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ပကတိပရိသုဒ္ဓမ္ပိ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ နာမ ဟောတီတိ။

၅၀. ဒသမေပိ ဘဝင်္ဂစိတ္တမေဝ **စိတ္တံ။ ဝိပ္ပမုတ္တ** န္တိ ဇဝနက္ခဏေ အရဇ္ဇမာနံ အဒုဿမာနံ အမုယှမာနံ တိဟေတုကဉာဏသမ္ပယုတ္တာဒိကုသလဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တံ နာမ ဟောတိ။ ဣဓာပိ ယထာ သီလဝန္တာနံ အာစာရသမ္ပန္နာနံ ပုတ္တာဒီနံ ဝသေန မာတာဒယော ‘‘သောဘနာ ဧတေယေဝ အတ္တနော ပုတ္တကာဒယော သိက္ခာပေန္တိ ဩဝဒန္တိ အနုသာသန္တီ’’တိ ဝဏ္ဏကိတ္တိလာဘိနော ဟောန္တိ, ဧဝံ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပန္နကုသလစိတ္တဝသေန ဣဒံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တန္တိ ဝုစ္စတီတိ။

ပဏိဟိတအစ္ဆဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၆. အစ္စရာသင်္ဃာတဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၅၁. ဆဋ္ဌသ္သ ပဌမေ **တံ အသ္သုတတ ပုထုဇ္ဇနော** တိ တံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ သုတဝိရဟိတော ပုထုဇ္ဇနော။ တတ္ထ အာဂမာဓိဂမာဘာဝတ ဉေယျော အသ္သုတတ က္တတိ။ ယော ဟိ က္ခဒံ သုတ္တံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အတ္ထဝသေန ဥပပရိက္ခန္တော "က္ခဒံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ နာမ ပကတိပရိသုဒ္ဓမ္ပိ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပန္နေဟိ လောဘာဒီဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌ"န္တိ နေဝ အာဂမဝသေန န အဓိဂမဝသေန ဇာနာတိ, ယသ္သ စ ခန္ဓဓာတုအာယတနပစ္စယာကာရသတိပဋ္ဌာနာဒီသု ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဝိနိစ္ဆယဝိရဟိတတ္တာ ယထာဘူတဉာဏပဋိဝေဓသောဓကော နေဝ အာဂမော, ပဋိပတ္တိယာ အဓိဂန္တဗ္ဗသ္သ အနဓိဂတတ္တာ န အဓိဂမော အတ္ထိ။ သော အာဂမာဓိဂမာဘာဝတ ဉေယျော အသ္သုတတ က္တတိ။ သွတယံ –

"ပုထူနံ ဇနနာဒီဟိ၊ ကာရဏေဟိ ပုထုဇ္ဇနော။
ပုထုဇ္ဇနန္တောဂဓတ္တာ၊ ပုထုတယံ ဇနော က္တတိ"။

သော ဟိ ပုထူနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကိလေသာဒီနံ ဇနနာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ပုထုဇ္ဇနော။ ယထာဟ –

"ပုထု ကိလေသေ ဇနေန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု အဝိဟတသက္ကာယဒိဋ္ဌိကာတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု သတ္ထာရာနံ မုခုလ္လောကိကာတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု သဗ္ဗဂတီဟိ အဝုဋ္ဌိတာတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု နာနာဘိသင်္ခါရေ အဘိသင်္ခရောန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု နာနာဩဃေဟိ ဝုယှန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု နာနာသန္တာပေဟိ သန္တပ္ပန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု နာနာပရိဠာဟေဟိ ပရိဍယှန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ရတ္တာ ဂိဒ္ဓါ ဂဓိတာ မုစ္ဆိတာ အဇ္ဈောပန္နာ လဂ္ဂါ လဂ္ဂိတာ ပလိဗုဒ္ဓါတိ ပုထုဇ္ဇနာ, ပုထု ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ အာဝုတာ နိဝုတာ ဩဝုတာ ပိဟိတာ ပဋိစ္ဆန္နာ ပဋိကုဇ္ဇိတာတိ ပုထုဇ္ဇနာ"တိ (မဟာနိ. ၅၁, ၉၄)။

ပုထူနံ ဝါ ဂဏနပထမတီတာနံ အရိယဓမ္မပရမ္မုခါနံ နီစဓမ္မသမာစာရာနံ ဇနာနံ အန္တောဂဓတ္တာပိ ပုထုဇ္ဇနော, ပုထု ဝါ အယံ ဝိသုံယေဝ သင်္ခံ ဂတော, ဝိသံသဋ္ဌော သီလသုတာဒိဂုဏယုတ္တေဟိ အရိယေဟိ ဇနောတိ ပုထုဇ္ဇနော။ ဧဝမေတေဟိ "အသ္သုတတ ပုထုဇ္ဇနော"တိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ယေ တေ –

"ဒုဝေ ပုထုဇ္ဇနာ ဝုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓေနာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
အန္ဓော ပုထုဇ္ဇနော ဧကော၊ ကလျာဏေကော ပုထုဇ္ဇနော"တိ။ –

ဒွေ ပုထုဇ္ဇနာ ဝုတ္တာ, တေသု အန္ဓပုထုဇ္ဇနော ဝုတ္တော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတီ တိ "က္ခဒ္ဓ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ ဧဝံ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ, ဧဝံ ဝိပ္ပမုတ္တံ နာမာ"တိ ယထာသဘာဝတော န ဇာနာတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ န ဇာနာတိ, တသ္မာ။ **စိတ္တဘာဝနာ နတ္ထီ**တိ စိတ္တဋ္ဌိတိ စိတ္တပရိဂ္ဂဟော နတ္ထိ, နတ္ထိဘာဝေနေဝ "နတ္ထီ"တိ ဝဒာမီတိ ဒသ္သေတိ။

၅၂. ဒုတိယေ **သုတဝါ**တိ သုတသမ္ပန္နော။ ဝိတ္ထာရတော ပနေတ္ထ အသ္သုတတတိ ပဒသ္သ ပဋိပက္ခဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အရိယသာဝကော**တိ အတ္ထိ အရိယော န သာဝကော, သေယျထာပိ ဗုဒ္ဓါ စေဝ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ; အတ္ထိ သာဝကော န အရိယော, သေယျထာပိ ဂိဟီ အနာဂတဖလော; အတ္ထိ နေဝ အရိယော န သာဝကော သေယျထာပိ ပုထုတိတ္ထိယာ။ အတ္ထိ အရိယောစေဝ သာဝကော စ, သေယျထာပိ သမဏာ သကျပုတ္တိယာ အာဂတဖလာ ဝိညာတသာသနာ။ က္တမ ပန ဂိဟီ တ ဟောတု ပဗ္ဗဇိတော တ, ယော ကောစိ သုတဝါတိ ဧတ္တ ဝုတ္တသ္သ အတ္ထသ္သ ဝသေန သုတသမ္ပန္နော, အယံ အရိယသာဝကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ**တိ "ဧဝမိဒံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဝိပ္ပမုတ္တံ ဟောတိ, ဧဝံ ဥပက္ကိလိဋ္ဌ"န္တိ ယထာသဘာဝတော ဇာနာတိ။ **စိတ္တဘာဝနာ အတ္ထီ**တိ စိတ္တဋ္ဌိတိ စိတ္တပရိဂ္ဂဟော အတ္ထိ, အတ္ထိဘာဝေနေဝ "အတ္ထီ"တိ ဝဒာမီတိ ဒသ္သေတိ။ က္တမသ္မိံ သုတ္တေ ဗလဝဝိပဿနာ ကထိတာ။ ကေစိ တရုဏဝိပဿနာတိ ဝဒန္တိ။

၅၃. တတိယံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ကထိတံ။ ကတရာယံ ပန အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ? အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တန္တအဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ။ ဘဂဝါ ကိရ ဧကသ္မိံ သမယေ သာဝတ္ထိံ ဥပနိဿာယ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ပဋိဝသတိ။ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပဋိဝသန္တာနံ ပဉ္စဝိဓံ ကိစ္စံ အဝိဇဟိတမေဝ ဟောတိ။ ပဉ္စ ဟိ ဗုဒ္ဓကိစ္စာနိ – ပုရေဘတ္တကိစ္စံ, ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စံ, ပုရိမယာမကိစ္စံ, မဇ္ဈိမယာမကိစ္စံ, ပစ္ဆိမယာမကိစ္စန္တိ။

တတြိဒံ ပုရေဘတ္တကိစ္စံ – ဘဂဝါ ဟိ ပါတောဝ ဝုဋ္ဌာယ ဥပဋ္ဌာကာနုဂ္ဂဟတ္ထံ သရီရဖာသုကတ္ထဉ္စ မုခဓောဝနာဒိသရီရပရိကမ္မံ ကတွာ ယာဝ ဘိက္ခါစာရဝေလာ တာဝ ဝိဝိတ္တာသနေ ဝီတိနာမေတွာ ဘိက္ခါစာရဝေလာယ နိဝါသေတွာ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ စီဝရံ ပါရုပိတွာ ပတ္တမာဒါယ ကဒါစိ ဧကကောဝ, ကဒါစိ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ ကဒါစိ ပကတိယာ, ကဒါစိ အနေကေဟိ ပါဋိဟာရိယေဟိ ဝတ္တမာနေဟိ။ သေယျထိဒံ – ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတော လောကနာထဿ ပုရတော ပုရတော ဂန္တွာ မုဒုဂတဝါတာ ပထဝိံ သောဓေန္တိ, ဝလာဟကာ ဥဒကဖုသိတာနိ မုဉ္စန္တာ မဂ္ဂေ ရေဏုံ ဝူပသမေတွာ ဥပရိ ဝိတာနံ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ, အပရေ ဝါတာ ပုပ္ဖာနိ ဥပသံဟရိတွာ မဂ္ဂေ ဩကိရန္တိ, ဥန္နတာ ဘူမိပ္ပဒေသာ ဩနမန္တိ, ဩနတာ ဥန္နမန္တိ, ပါဒနိက္ခေပသမယေ သမာဝ ဘူမိ ဟောတိ, သုခသမ္ဖဿာနိ ပဒုမပုပ္ဖာနိ ဝါ ပါဒေ သမ္ပဋိစ္ဆန္တိ။ ဣန္ဒခီလဿ အန္တော ဌပိတမတ္တေ ဒက္ခိဏပါဒေ သရီရတော ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော နိက္ခမိတွာ သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရာနိ ဝိယ စိတြပဋပရိက္ခိတ္တာနိ ဝိယ စ ပါသာဒကူဋာဂါရာဒီနိ အလင်္ကရောန္တိယော ဣတော စိတော စ ဓာဝန္တိ, ဟတ္ထိအဿဝိဟင်္ဂါဒယော သကသကဋ္ဌာနေသု ဌိတာယေဝ မဓုရေနာကာရေန သဒ္ဒံ ကရောန္တိ, တထာ ဘေရိဝီဏာဒီနိ တူရိယာနိ မနုဿာနဉ္စ ကာယူပဂါနိ အာဘရဏာနိ။ တေန သညာဏေန မနုဿာ ဇာနန္တိ “အဇ္ဇ ဘဂဝါ ဣဓ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌော”တိ။ တေ သုနိဝတ္ထာ သုပါရုတာ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီနိ အာဒါယ ဃရာ နိက္ခမိတွာ အန္တရဝီထိံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ဘဂဝန္တံ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီဟိ သက္ကစ္စံ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ “အမှာကံ, ဘန္တေ, ဒသ ဘိက္ခူ, အမှာကံ ဝီသတိ, ပညာသံ။ပေ။ သတံ ဒေထာ”တိ ယာစိတွာ ဘဂဝတောပိ ပတ္တံ ဂဟေတွာ အာသနံ ပညာပေတွာ သက္ကစ္စံ ပိဏ္ဍပါတေန ပဋိမာနေန္တိ။ ဘဂဝါ ကတဘတ္တကိစ္စော တေသံ ဥပနိဿယစိတ္တသန္တာနာနိ ဩလောကေတွာ တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ယထာ ကေစိ သရဏဂမနေသု ပတိဋ္ဌဟန္တိ, ကေစိ ပဉ္စသု သီလေသု, ကေစိ သောတာပတ္တိသကဒါဂါမိအနာဂါမိဖလာနံ အညတရသ္မိံ, ကေစိ ပဗ္ဗဇိတွာ အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေတိ။ ဧဝံ မဟာဇနံ အနုဂ္ဂဟေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ ဂန္တွာ ဂန္ဓမဏ္ဍလမာဠေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒတိ ဘိက္ခူနံ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနံ အာဂမယမာနော။ တတော ဘိက္ခူနံ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဥပဋ္ဌာကော ဘဂဝတော နိဝေဒေတိ။ အထ ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသတိ။ ဣဒံ တာဝ **ပုရေဘတ္တကိစ္စံ**။

အထ ဘဂဝါ ဧဝံ ကတပုရေဘတ္တကိစ္စော ဂန္ဓကုဋိယာ ဥပဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ ပါဒေ ပက္ခာလေတွာ ပါဒပီဌေ ဌတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဩဝဒတိ – “ဘိက္ခဝေ, အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ, ဒုလ္လဘော ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒော လောကသ္မိံ, ဒုလ္လဘော မနုဿတ္တပဋိလာဘော, ဒုလ္လဘာ ခဏသမ္ပတ္တိ, ဒုလ္လဘာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, ဒုလ္လဘံ သဒ္ဓမ္မဿဝန”န္တိ။ တတ္ထ ကေစိ ဘဂဝန္တံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆန္တိ။ ဘဂဝါ တေသံ စရိယာနုရူပံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဒေတိ။ တတော သဗ္ဗေပိ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အတ္တနော အတ္တနော ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနာနိ ဂစ္ဆန္တိ။ ကေစိ အရညံ, ကေစိ ရုက္ခမူလံ, ကေစိ ပဗ္ဗတာဒီနံ အညတရံ, ကေစိ စာတုမဟာရာဇိကဘဝနံ။ပေ။ ကေစိ ဝသဝတ္တိဘဝနန္တိ။ တတော ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ သစေ အာကင်္ခတိ, ဒက္ခိဏေန ပဿေန သတော သမ္ပဇာနော မုဟုတ္တံ သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ။ အထ သမဿာသိတကာယော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဒုတိယဘာဂေ လောကံ ဝေါလောကေတိ။ တတိယဘာဂေ ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ, တတ္ထ မဟာဇနော ပုရေဘတ္တံ ဒါနံ ဒတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ သုနိဝတ္ထော သုပါရုတော ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီနိ အာဒါယ ဝိဟာရေ သန္နိပတတိ။ တတော ဘဂဝါ သမ္ပတ္တပရိသာယ အနုရူပေန ပါဋိဟာရိယေန ဂန္တွာ ဓမ္မသဘာယံ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသဇ္ဇ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ကာလယုတ္တံ သမယယုတ္တံ, အထ ကာလံ ဝိဒိတွာ ပရိသံ ဥယျောဇေတိ, မနုဿာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကမန္တိ။ ဣဒံ **ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စံ**။

သော ဧဝံ နိဋ္ဌိတပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စော သစေ ဂတ္တာနိ ဩသိဉ္စိတုကာမော ဟောတိ, ဗုဒ္ဓါသနာ ဥဋ္ဌာယ နှာနကောဋ္ဌကံ ပဝိသိတွာ ဥပဋ္ဌာကေန ပဋိယာဒိတဥဒကေန ဂတ္တာနိ ဥတုံ ဂဏှာပေတိ။ ဥပဋ္ဌာကောပိ ဗုဒ္ဓါသနံ အာနေတွာ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ ပညပေတိ။ ဘဂဝါ သုရတ္တဒုပဋ္ဋံ နိဝါသေတွာ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ဧကံသံ ကရိတွာ တတ္ထ အာဂန္တွာ နိသီဒတိ ဧကကောဝ မုဟုတ္တံ ပဋိသလ္လီနော, အထ ဘိက္ခူ တတော တတော အာဂမ္မ

ဘဂဝတော ဥပဋ္ဌာနံ အာဂစ္ဆန္တိ။ တတ္ထ ဧကစ္စေ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ, ဧကစ္စေ ကမ္မဋ္ဌာနံ, ဧကစ္စေ ဓမ္မဿဝနံ ယာစန္တိ။ ဘဂဝါ တေသံ အဓိပ္ပာယံ သမ္ပာဒေန္တော ပုရိမယာမံ ဝီတိနာမေတိ။ ဣဒံ **ပုရိမယာမကိစ္စံ** ။

ပုရိမယာမကိစ္စပရိယောသာနေ ပန ဘိက္ခူသု ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပက္ကန္တေသု သကလဒသသဟဿိလောကဓာတုဒေဝတာယော ဩကာသံ လဘမာနာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ ယထာဘိသင်္ခတံ အန္တမသော စတုရက္ခရမ္ပိ။ ဘဂဝါ တာသံ ဒေဝတာနံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော မဇ္ဈိမယာမံ ဝီတိနာမေတိ။ ဣဒံ **မဇ္ဈိမယာမကိစ္စံ** ။

ပစ္ဆိမယာမံ ပန တယော ကောဋ္ဌာသေ ကတွာ ပုရေဘတ္တတော ပဋ္ဌာယ နိသဇ္ဇာပီဠိတဿ သရီရဿ ကိလာသုဘာဝမောစနတ္ထံ ဧကံ ကောဋ္ဌာသံ စင်္ကမေန ဝီတိနာမေတိ, ဒုတိယကောဋ္ဌာသေ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိသိတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သတော သမ္ပဇာနော သီဟသေယျံ ကပ္ပေတိ။ တတိယကောဋ္ဌာသေ ပစ္စုဋ္ဌာယ နိသီဒိတွာ ပုရိမဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ ဒာနသီလာဒိဝသေန ကတာဓိကာရပုဂ္ဂလဒဿနတ္ထံ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝောလောကေတိ။ ဣဒံ **ပစ္ဆိမယာမကိစ္စံ**။

တမ္ပိ ဒိဝသံ ဘဂဝါ ဣမသ္မိံယေဝ ကိစ္စေ ဌိတော လောကံ ဩလောကေန္တော ဣဒံ အဒ္ဒသ – မဟာ ကောသလရညော စာရိကံ စရန္တေန အင်္ဂုတ္တရေန ဥပမေတွာ ဧကသ္မိံ သုတ္တေ ဒေသိတေ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿန္တိ, သဋ္ဌိမတ္တာနံ ဥဏှံ လောဟိတံ မုခတော ဥဂ္ဂမိဿတိ, သဋ္ဌိမတ္တာ ဂိဟိဘာဝံ ဂမိဿန္တိ။ တတ္ထ ယေ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿန္တိ, တေ ယံကိဉ္စိ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပာပုဏိဿန္တေဝ။ ဣတရေသံ ပန ဘိက္ခူနံ သင်္ဂဟတ္ထာယ စာရိကံ စရိတုကာမော ဟုတွာ, ''အာနန္ဒ, ဘိက္ခူနံ အာရောစေဟီ''တိ အာဟ။

ထေရော အနုပရိဝေဏံ ဂန္တွာ, ''အာဝုသော, သတ္ထာ မဟာဇနဿ သင်္ဂဟတ္ထာယ စာရိကံ စရိတုကာမော, ဂန္တုကာမာ အာဂစ္ဆထာ''တိ အာဟ။ ဘိက္ခူ မဟာလာဘံ လဘိတွာ ဝိယ တုဋ္ဌမာနသာ ''လဘိဿာမ ဝတ မဟာဇနဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ ဘဂဝတော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ဩလောကေတုံ မဓုရဉ္စ ဓမ္မကထံ သောတုံ''န္တိ ပရိဝုဋ္ဌဟ ကေသာ ကေသေ ဩဟာရေတွာ မလဂ္ဂဟိတပတ္တာ ပတ္တေ ပစိတွာ ကိလိဋ္ဌစီဝရာ စီဝရာနိ ဓောဝိတွာ ဂမနသဇ္ဇာ အဟေသုံ။ သတ္ထာ အပရိစ္ဆိန္နေန ဘိက္ခုသင်္ဃေန ပရိဝုတော ကောသလရဋ္ဌံ စာရိကာယ နိက္ခန္တော ကမနိဂမပဋိပာဋိယာ ဧကဒိဝသံ ကဝုတအဓုယောဇနတိကဝုတယောဇနပရမံ စာရိကံ စရန္တော ဧကသ္မိံ ပဒေသေ မဟန္တံ သုသိရရုက္ခံ အဂ္ဂိနာ သမ္ပဇ္ဇလိတံ ဒိသွာ ''ဣမမေဝ ဝတ္ထုံ ကတွာ သတ္တဟိ အင်္ဂေဟိ ပဋိမဏ္ဍေတွာ ဓမ္မဒေသနံ ကထေဿာမီ''တိ ဂမနံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ အညတရံ ရုက္ခမူလံ ဥပသင်္ကမိတွာ နိသဇ္ဇာကာရံ ဒဿေသိ။ အာနန္ဒတ္ထေရော သတ္ထု အဓိပ္ပာယံ ဉတွာ ''အဒ္ဓာ ကာရဏံ ဘဝိဿတိ, န အကာရဏေန တထာဂတာ ဂမနံ ပစ္ဆိန္ဒိတွာ နိသီဒန္တီ''တိ စတုဂ္ဂုဏံ သင်္ဃာဋိံ ပညာပေသိ။ သတ္ထာ နိသီဒိတွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေတွာ ''ပဿထ နော တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, အမုံ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓ''န္တိ **အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တန္တံ** (အ. နိ. ၇.၇၂) ဒေသေတိ။

ဣမသ္မိဉ္စ ပန ဝေယျာကရဏေ ဘညမာနေ သဋ္ဌိမတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ ဥဏှံ လောဟိတံ မုခတော ဥဂ္ဂဉ္ဆိ, သဋ္ဌိမတ္တာ ဘိက္ခူ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တိံသု, သဋ္ဌိမတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တာနိ ဝိမုစ္စိံသု။ တဉှိ ဝေယျာကရဏံ သုတွာ သဋ္ဌိမတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ နာမကာယော သန္တတ္တော, နာမကာယေ သန္တတ္တေ ကရဇကာယော သန္တတ္တော, ကရဇကာယေ သန္တတ္တေ နိဓာနဂတံ ဥဏှံ လောဟိတံ မုခတော ဥဂ္ဂဉ္ဆိ။ သဋ္ဌိမတ္တာ ဘိက္ခူ ''ဒုက္ကရံ ဝတ ဗုဒ္ဓသာသနေ ယာဝဇီဝံ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတု''န္တိ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တာ, သဋ္ဌိမတ္တာ ဘိက္ခူ သတ္ထု ဒေသနာဘိမုခံ ဉာဏံ ပေသေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။

တတ္ထ ယေသံ ဥဏှံ လောဟိတံ မုခတော ဥဂ္ဂဉ္ဆိ, တေ ပာရာဇိကံ အာပဇ္ဇိံသု။ ယေ ဂိဟိဘာဝံ ပတ္တာ, တေ ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကာနိ သိက္ခာပဒါနိ မဒ္ဒန္တာ ဝိစရိံသု။ ယေ အရဟတ္တံ ပတ္တာ, တေ ပရိသုဒ္ဓသီလာဝ အဟေသုံ။ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနာ ဣမေသံ တိဏ္ဏမ္ပိ သဖလာဝ ဇာတာတိ။ အရဟတ္တံ ပတ္တာနံ တာဝ သဖလာ ဟောတု, ဣတရေသံ ကထံ သဖလာ ဇာတာတိ? တေပိ ဟိ သစေ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ န သုဏေယျုံ, ပမတ္တာဝ ဟုတွာ ဌာနံ ဇဟိတုံ န သက္ကုဏေယျုံ။ တတော နေသံ တံ ပာပံ ဝဍ္ဎမာနံ အပာယေသုယေဝ သံသီဒါပေယျ ။ ဣမံ ပန ဒေသနံ သုတွာ ဇာတသံဝေဂါ ဌာနံ ဇဟိ

တွတ သာမဏေရဘူမိယံ ဌိတာ ဒသ သီလာနိ ပူရေတွတ ယောနိသော မနသိကာရေ ယုတ္တာပ္ပယုတ္တာ ကေစိ သောတာပန္နာ ကေစိ သကဒာဂါမိနော ကေစိ အနာဂါမိနော အဟေသုံ, ကေစိ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု, ဇဝံ ဟရာဇိကာပန္နာနမ္ပိ သဖလာ အဟောသိ။ ဣတရေ ပန သစေ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ န သုဏေယျုံ, ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ အနုပုဗ္ဗေန သဋ္ဌာဒိသေသမ္ပိ ဟရာဇိကမ္ပိ ဟာပုဏိတွတ အပာယေသုယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇိတွတ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝေယျုံ။ ဣမံ ပန ဒေသနံ သုတွတ "အဟော သလ္လေခိတံ ဗုဒ္ဓသာသနံ, န သက္ကာ အမှေဟိ ယာဝဇီဝံ ဣမံ ပဋိပတ္တိံ ပူရေတုံ, သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဥပာသကဓမ္မံ ပူရေတွတ ဒုက္ခာ မုစ္စိဿာမာ"တိ ဂိဟိဘာဝံ ဥပဂမိံသု။ တေ တီသု သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ ပဉ္စ သီလာနိ ရက္ခိတွတ ဥပာသကဓမ္မံ ပူရေတွတ ကေစိ သောတာပန္နာ ကေစိ သကဒာဂါမိနော ကေစိ အနာဂါမိနော ဇာတာ, ကေစိ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တာတိ။ ဇဝံ တေသမ္ပိ သဖလာဝ အဟောသိ။

ဣမံ ပန သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွတ ဒေဝဋ္ဌာ ယေဟိပိ သုတာ, ယေဟိပိ န သုတာ, သဗ္ဗေသံယေဝ အာရောစေန္တာ ဝိစရိံသု။ ဘိက္ခူ သုတွတ သုတွတ "ဒုက္ကရံ, ဘော, ဗုဒ္ဓာနံ သာသနေ ယာဝဇီဝံ ပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတု"န္တိ ကေကုဏ္ဍေနေဝ ဒသပိ ဘိက္ခူ ဝီသတိပိ သဋ္ဌိပိ သတမ္ပိ သဟဿမ္ပိ ဘိက္ခူ ဂိဟီ ဟောန္တိ။ သတ္ထာ ယထာရုစိယာ စာရိကံ စရိတွတ ပုန ဇေတဝနမေဝ အာဂန္တွတ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – "ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော စာရိကံ စရမာနော စိရံ အာကိဏ္ဏော ဝိဟာသိ, ဣစ္ဆာမဟံ, ဘိက္ခဝေ, အဒ္ဓမာသံ ပဋိသလ္လီယိတုံ, နာမှဟိ ကေနစိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော အညတ္ရ ဧကေန ပိဏ္ဍပာတနီဟာရကေနာ"တိ။ အဒ္ဓမာသံ ဧကီဘာဝေန ဝီတိနာမေတွတ ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော အာနန္ဒတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဝိဟာရစာရိကံ စရမာနော ဩလောကိတောလောကိတဋ္ဌာနေ တနုဘူတံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဒိသွတ ဇာနန္တောယေဝ ထေရံ ပုစ္ဆိ – "အာနန္ဒ, အညသ္မိံ ကာလေ တထာဂတေ စာရိကံ စရိတွတ ဇေတဝနံ အာဂတေ သကလဝိဟာရော ကာသာဝပဇ္ဇောတော ဣသိဝါတပဋိဝါတော ဟောတိ, ဣဒါနိ ပန တနုဘူတော ဘိက္ခုသင်္ဃော ဒိဿတိ, ယေဘုယျေန စ ဥပ္ပဏ္ဍုပဏ္ဍုကဇာတာ ဘိက္ခူ, ကိံ နု ခေါ ဧတ"န္တိ? ဧဝရူပိ ဘဂဝတ တုမှာကံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမဓမ္မဒေသနံ ကထိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခူ သံဝေဂပ္ပတ္တာ ဟုတွတ "မယံ ဧတံ ဓမ္မံ သဗ္ဗပ္ပကာရေန ပရိပူရေတုံ န သက္ခိဿာမ, အသမ္မာဝတ္တန္တာနဉ္စ ဇနဿ သဒ္ဓာဒေယျံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ အယုတ္တ"န္တိ ဂိဟိဘာဝံ သင်္ကမန္တိတိ။

တသ္မိံ ခဏေ ဘဂဝတော ဓမ္မသံဝေဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တတော ထေရံ အာဟ – "မယိ ပဋိသလ္လာနေ ဝီတိနာမေန္တေ န ကောစိ မမ ပုတ္တာနံ ဧကံ အဿာသဋ္ဌာနံ ကထေသိ။ သာဂရဿ ဟိ ဩတရဏတိတ္ထာနိ ဝိယ ဗဟူနိ ဣမသ္မိံ သာသနေ အဿာသကာရဏာနိ။ ဂစ္ဆာနန္ဒ, ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ ဗုဒ္ဓာသနံ ပညာပေတွတ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပါတေဟီ"တိ။ ထေရော တထာ အကာသိ။ သတ္ထာ ဗုဒ္ဓာသနဝရဂတော ဘိက္ခူ အာမန္တေတွတ, "ဘိက္ခဝေ, မေတ္တာယ သဗ္ဗပုဗ္ဗဘာဂေ နာမ နေဝ အပ္ပနာ, န ဥပစာရော, သတ္တာနံ ဟိတဖရဏမတ္တမေဝ"တိ ဝတွတ ဣမိဿာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ ဣမံ စူဠစ္ဆရာသင်္ဃာတသုတ္တံ ဒေသေသိ။

တတ္ထ **အစ္ဆရာသင်္ဃာတမတ္တ**န္တိ အစ္ဆရာပဟရဏမတ္တံ, ဒွေ အင်္ဂုလိယော ပဟရိတွတ သဒ္ဒကရဏမတ္တန္တိ အတ္ထော။ **မေတ္တာစိတ္တ**န္တိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟိတဖရဏစိတ္တံ။ **အာသေဝတီ**တိ ကထံ အာသေဝတိ? အာဝဇ္ဇန္တော အာသေဝတိ, ဇာနန္တော အာသေဝတိ, ပဿန္တော အာသေဝတိ, ပစ္စဝေက္ခန္တော အာသေဝတိ, စိတ္တံ အဓိဋ္ဌဟန္တော အာသေဝတိ, သဒ္ဓာယ အဓိမုစ္စန္တော အာသေဝတိ, ဝီရိယံ ပဂ္ဂဏှန္တော အာသေဝတိ, သတိံ ဥပဋ္ဌာပေန္တော အာသေဝတိ, စိတ္တံ သမာဒဟန္တော အာသေဝတိ, ပညာယ ပဇာနန္တော အာသေဝတိ, အဘိညေယျံ အဘိဇာနန္တော အာသေဝတိ, ပရိညေယျံ ပရိဇာနန္တော အာသေဝတိ, ပဟာတဗ္ဗံ ပဇဟန္တော အာသေဝတိ, ဘာဝေတဗ္ဗံ ဘာဝေန္တော အာသေဝတိ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ သစ္ဆိကရောန္တော အာသေဝတီတိ (ပဋိ. မ. ၂.၂)။ ဣဓ ပန မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေန ဟိတဖရဏပ္ပဝတ္တနမတ္တေနေဝ အာသေဝတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိတ္တဇ္ဈာနောတိ အတုစ္ဆဇ္ဈာနော အပရိစ္စတ္တဇ္ဈာနော ဝါ။ **ဝိဟရတီ**တိ ဣရိယတိ ပဝတ္တတိ ပါလေတိ ယပေတိ ယာပေတိ စရတိ ဝိဟရတိ။ တေန ဝုစ္စတိ ဝိဟရတီတိ။ ဣမိနာ ပဒေန မေတ္တံ အာသေဝန္တဿ ဘိက္ခုနော ဣရိယာပထဝိဟာရော ကထိတော။ **သတ္ထုသာသနကရော**တိ သတ္ထု အနုသာသနိကရော။ **ဩဝါဒပတိကရော**တိ ဩဝါဒကာရကော။ ဧတ္ထ စ သကိံဝစနံ ဩဝါဒော, ပုနပ္ပုနဝစနံ အနုသာသနီ။ သမ္မုခါဝစနမ္ပိ ဩဝါဒော, ပေသေတွတ ပရမ္မုခါဝစနံ, အနုသာသနီ။ ဩတိဏ္ဏေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝစနံ ဩဝါဒော, ဩတိဏ္ဏေ ဝါ အနောတိဏ္ဏေ ဝါ ဝတ္ထုသ္မိံ တန္တိ

ဌပနဝသေန ဝစနံ အနုသာသနီ။ ဧဝံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပရမတ္ထတော ပန ဩဝါဒေတိ တ အနုသာသနီတိ တ ဧသေ ဧကေ ဧကဋ္ဌေ သမေ သမဘာဂေ တဇ္ဇာတေ တညေတတိ။ ဧတ္ထ စ “အစ္ဆရာသင်္ဃာတမတ္တမ္ပိ စေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု မေတ္တာစိတ္တံ အာသေဝတိ”တိ ဣဒမေဝ သတ္ထုသာသနဋ္ဌေဝ ဩဝါဒေ စ, တဿ ကရဏတော ဧသ သာသနကရော ဩဝါဒပတိကရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အမောဃန္တိ အတုစ္ဆံ။ **ရဋ္ဌပိဏ္ဍ** န္တိ ဉာတိပရိဝဋ္ဋံ ပဟာယ ရဋ္ဌံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇိတေန ပရေသံ ဂေဟတော ပဋိလဒ္ဓတ္တာ ပိဏ္ဍပါတော ရဋ္ဌပိဏ္ဍော နာမ ဝုစ္စတိ။ **ပရိဘုဉ္ဇတီ** တိ စတ္တာရော ပရိဘောဂါ ထေယျပရိဘောဂေါ ဣဏပရိဘောဂေါ ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ သာမိပရိဘောဂေါတိ။ တတ္ထ ဒုဿီလဿ ပရိဘောဂေါ **ထေယျပရိဘောဂေါ** နာမ။ သီလဝတော အပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေါ **ဣဏပရိဘောဂေါ** နာမ။ သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ ပရိဘောဂေါ **ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ** နာမ။ ခီဏာသဝဿ ပရိဘောဂေါ **သာမိပရိဘောဂေါ** နာမ။ တတ္ထ ဣမဿ ဘိက္ခုနော အယံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍပရိဘောဂေါ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ အမောဃော ဟောတိ။ အစ္ဆရာသင်္ဃာတမတ္တမ္ပိ မေတ္တာစိတ္တံ အာသေဝန္တော ဘိက္ခု ရဋ္ဌပိဏ္ဍဿ သာမိကော ဟုတွာ, အဏဏော ဟုတွာ, ဒါယာဒော ဟုတွာ ပရိဘုဉ္ဇတီတိပိဿ အမောဃော ရဋ္ဌပိဏ္ဍပရိဘောဂေါ။ အစ္ဆရာသင်္ဃာတမတ္တမ္ပိ မေတ္တံ အာသေဝန္တဿ ဘိက္ခုနော ဒိန္နဒါနံ မဟဋ္ဌိယံ ဟောတိ မဟပ္ဖလံ မဟာနိသံသံ မဟာဇုတိကံ မဟာဝိပ္ဖာရန္တိပိဿ အမောဃော ရဋ္ဌပိဏ္ဍပရိဘောဂေါ။ **ကော ပန ဝါဒော ယေ နံ ဗဟုလီကရောန္တီ**တိ ယေ ပန ဣမံ မေတ္တာစိတ္တံ ဗဟုလံ အာသေဝန္တိ ဘာဝေန္တိ ပုနပ္ပုနံ ကရောန္တိ, တေ အမောဃံ ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ ပရိဘုဉ္ဇန္တီတိ ဧတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ ကိံ? ဧဝရူပါ ဟိ ဘိက္ခူ ရဋ္ဌပိဏ္ဍဿ သာမိနော အဏဏာ ဒါယာဒါ ဟုတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တီတိ။

၅၄-၅၅. စတုတ္ထေ **ဘာဝေတီ**တိ ဥပ္ပါဒေတိ ဝဍ္ဎေတိ။ ပဉ္စမေ **မနသိ ကရောတီ**တိ မနသိ ကရောတိ။ သေသံ ဣမေသု ဒွီသုပိ တတိယေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယော ဟိ အာသေဝတိ, အယမေဝ ဘာဝေတိ, အယံ မနသိ ကရောတိ။ ယေန စိတ္တေန အာသေဝတိ, တေနေဝ ဘာဝေတိ, တေန မနသိ ကရောတိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပန ယာယ ဓမ္မဓာတုယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တော နာမ ဟောတိ, တဿာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသံ ဓမ္မိဿရိယတံ ပဋိသမ္ဘိဒါပဘေဒကုသလတံ အပ္ပဋိဟတသဗ္ဗညုတညာဏဉ္စ နိဿာယ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ဧကစိတ္တမေဝ တီဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေသီတိ။

၅၆. ဆဋ္ဌေ **ယေ ကေစီ**တိ အနိယာမိတဝစနံ။ **အကုသလာ**တိ တေသံ နိယာမိတဝစနံ။ ဧတ္တာဝတာ သဗ္ဗာကုသလာ အသေသတော ပရိယာဒိန္နာ ဟောန္တိ။ **အကုသလဘာဂိယာ အကုသလပက္ခိကာ** တိ အကုသလာနမေဝေတံ နာမံ။ အကုသလာယေဝ ဟိ ဧကစ္စေ အကုသလံ သဟဇာတဝသေန, ဧကစ္စေ ဥပနိဿယဝသေန ဘဇန္တိ စေဝ, တေသဉ္စ ပက္ခာ ဘဝန္တီတိ “အကုသလဘာဂိယာ အကုသလပက္ခိကာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **သဗ္ဗေတေ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ** တိ မနော ပုဗ္ဗံ ပဌမ တရံ ဂစ္ဆတိ ဧတေသန္တိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ ဧတေ ဟိ ကိဉ္စာပိ မနေန သဒ္ဓိံ ဧကုပ္ပါဒါ ဧကဝတ္ထုကာ ဧကနိရောဓာ ဧကာရမ္မဏာ စ ဟောန္တိ။ ယသ္မာ ပန တေသံ မနော ဥပ္ပါဒကော ကာရကော ဇနကော သမုဋ္ဌာပကော နိဗ္ဗတ္တကော, တသ္မာ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ နာမ ဟောန္တိ။

ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ တိ ယထာ နာမ “ရာဇာ နိက္ခန္တော”တိ ဝုတ္တေ “ရာဇာယေဝ နိက္ခန္တော, သေသာ ရာဇသေနာ နိက္ခန္တာ အနိက္ခန္တာ”တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗကာရဏံ နတ္ထိ, သဗ္ဗာ နိက္ခန္တာတေဝ ပညာယန္တိ, ဧဝမေဝ မနော ဥပ္ပန္နော တိ ဝုတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ အဝသေသာ သဟဇာတသံသဋ္ဌသမ္ပယုတ္တာ ဥပ္ပန္နာ န ဥပ္ပန္နာတိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗကာရဏံ နတ္ထိ, သဗ္ဗေ တေ ဥပ္ပန္နာ တွေဝ ပညာယန္တိ။ ဧတမတ္ထဝသံ ပဋိစ္စ ဧတေဟိ သံသဋ္ဌသမ္ပယုတ္တော ဧကုပ္ပါဒေကနိရောဓောပိ သမာနော မနော တေသံ ဓမ္မာနံ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တော။ **အန္ဝဒေဝ**တိ အနုဒေဝ, သဟေဝ ဧကတောယေဝါတိ အတ္ထော။ ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယံ ပန ဂဟေတွာ ပဌမံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပစ္ဆာ စေတသိကာတိ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ အတ္ထော ဟိ ပဋိသရဏံ, န ဗျဉ္ဇနံ။ “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ”တိ ဂါထာယပိ ဧသေဝ နယော။

၅၇. သတ္တမေ **ကုသလာ**တိ စတုဘူမကာပိ ကုသလာ ဓမ္မာ ကထိတာ။ သေသံ ဆဋ္ဌေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၅၈. အဌမေ **ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပမာဒော** တိ ဧတ္ထ, **ဘိက္ခဝေ** တိ အာလပနံ, ယထာ အယံ ပမာဒေါတိ အတ္ထော။ **ပမာဒော**တိ ပမဇ္ဇနာကာရော။ ဝုတ္တဥှေတံ –

> ''တတ္ထ ကတမော ပမာဒော? ကာယဒုစ္စရိတေ ဝါ ဝစီဒုစ္စရိတေ ဝါ မနောဒုစ္စရိတေ ဝါ ပဉ္စသု ဝါ ကာမဂုဏေသု စိတ္တဿ ဝေါဿဂ္ဂေါ ဝေါဿဂ္ဂါနုပ္ပဒါနံ ကုသလာနံ ဝါ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ အသက္ကစ္စကိရိယတာ အသာတစ္စကိရိယတာ အနဋ္ဌိတကိရိယတာ ဩလီနဝုတ္တိတာ နိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ နိက္ခိတ္တဓုရတာ အနာသေဝနာ အဘာဝနာ အဗဟုလီကမ္မံ ။ ယော ဧဝရူပေါ ပမာဒော ပမဇ္ဇနာ ပမဇ္ဇိတတ္တံ, အယံ ဝုစ္စတိ ပမာဒော''တိ (ဝိဘ. ၈၄၆)။

ဥပ္ပန္နာ စ ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တီ တိ ဣဒံ ဈာနဝိပဿနာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ မဂ္ဂဖလာနံ ပန သကိံ ဥပ္ပန္နာနံ ပုန ပရိဟာနံ နာမ နတ္ထိ။

၅၉. နဝမေ အပ္ပမာဒော ပမာဒဿ ပဋိပက္ခဝသေန ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၀. ဒသမေ **ကောသဇ္ဇ** န္တိ ကုသီတဘာဝေါ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါတိ။

အဋ္ဌရာသဇ္ဈတဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၇. ဝီရိယာရမ္ဘာဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၆၁. သတ္တမဿ ပဌမေ **ဝီရိယာရမ္ဘော** တိ စတုကိစ္စဿ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဿ အာရမ္ဘော, အာရဒ္ဓပဂ္ဂဟိတပရိပုဏ္ဏဝီရိယတာတိ အတ္ထော။

၆၂. ဒုတိယေ **မဟိစ္ဆတာ** တိ မဟာလောဘော။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

"တတ္ထ ကတမာ မဟိစ္ဆတာ? ဣတရီတရစီဝရပိဏ္ဍပာတသေနာသနဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရေဟိ ပဉ္စဟိ ဝါ ကာမဂုဏေဟိ အသန္တုဋ္ဌဿ ဘိယျောကမျတာ, ယာ ဧဝရူပါ ဣစ္ဆာ ဣစ္ဆာဂတာ မဟိစ္ဆတာ ရာဂေါ သာရာဂေါ စိတ္တဿ သာရာဂေါ။ အယံ ဝုစ္စတိ မဟိစ္ဆတာ"တိ (ဝိဘ. ၈၅၀)။

၆၃. တတိယေ **အပ္ပိစ္ဆတာ** တိ အလောဘော။ **အပ္ပိစ္ဆဿာ** တိ အနိစ္ဆဿ။ ဧတ္ထ ဟိ ဗျဉ္ဇနံ သာဝသေသံ ဝိယ, အတ္ထော ပန နိရဝသေသော။ န ဟိ အပ္ပမတ္တိကာယ ဣစ္ဆာယ အတ္ထိဘာဝေန သော အပ္ပိစ္ဆောတိ ဝုတ္တော, ဣစ္ဆာယ ပန အဘာဝေန ပုနပ္ပုနံ အာသေဝိတဿ အလောဘဿေဝ ဘာဝေန အပ္ပိစ္ဆောတိ ဝုတ္တော။

အပိစေတ္ထ အတိစ္ဆတာ, ပါပိစ္ဆတာ, မဟိစ္ဆတာ အပ္ပိစ္ဆတာတိ အယံ ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ သကလာဘေ အတိတ္တဿ ပရလာဘေ ပတ္ထနာ **အတိစ္ဆတာ** နာမ, ယာယ သမန္နာဂတဿ ဧကဘာဇနေ ပက္ကပူဝေပိ အတ္တနော ပတ္တေ ပတိတေ န သုပက္ကော ဝိယ ခုဒ္ဒကော စ ဝိယ ခါယတိ, သွေဝ ပန ပရဿ ပတ္တေ ပက္ခိတ္တော သုပက္ကော ဝိယ မဟန္တော ဝိယ စ ခါယတိ။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာ ပန ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ အမတ္တညုတာ **ပါပိစ္ဆတာ** နာမ, သာ "ဣဓေကစ္စော အဿဒ္ဓော သမာနော သဒ္ဓောတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ"တိအာဒိနာ နယေန အဘိဓမ္မေ အာဂတာယေဝ, တာယ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ကောဟညေ ပတိဋ္ဌာတိ။ သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာ ပန ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ အမတ္တညုတာ **မဟိစ္ဆတာ** နာမ, သာပိ "ဣဓေကစ္စော သဒ္ဓော သမာနော သဒ္ဓောတိ မံ ဇနော ဇာနာတူတိ ဣစ္ဆတိ, သီလဝါ သမာနော သီလဝါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ"တိ ဣမိနာ နယေန အာဂတာယေဝ။ တာယ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဒုဿန္တပ္ပယော ဟောတိ, ဝိဇာတမာတာပိဿ စိတ္တံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

"အဂ္ဂိက္ခန္ဓော သမုဒ္ဒေါ စ, မဟိစ္ဆော စာပိ ပုဂ္ဂလော။
သကဋေန ပစ္စယေ ဒေန္တု, တယောပေတေ အတပ္ပယာ"တိ။

သန္တဂုဏနိဂူဟနတာ ပန ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ မတ္တညုတာ **အပ္ပိစ္ဆတာ** နာမ, တာယ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဂုဏံ ပဋိစ္ဆာဒေတုကာမတာယ သဒ္ဓော သမာနော "သဒ္ဓောတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ"တိ န ဣစ္ဆတိ။ သီလဝါ, ပဝိဝိတ္တော, ဗဟုဿုတော, အာရဒ္ဓဝီရိယော, သမာဓိသမ္ပန္နော, ပညဝါ, ခီဏာသဝေါ သမာနော "ခီဏာသဝေါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ"တိ န ဣစ္ဆတိ သေယျထာပိ **မဇ္ဈန္တိကတ္ထေရော** ။

ထေရော ကိရ မဟာခီဏာသဝေါ အဟောသိ, ပတ္တစီဝရံ ပနဿ ပါဒမတ္တမေဝ အဂ္ဃတိ။ သော အသောကဿ ဓမ္မရညော ဝိဟာရမဟဒိဝသေ သင်္ဃတ္ထေရော အဟောသိ။ အထဿ အတိလူခဘာဝံ ဒိသွာ မနုဿာ, "ဘန္တေ, ထောကံ ဗဟိ ဟောထာ"တိ အာဟံသု။ ထေရော "မာဒိသေ ခီဏာသဝေ ရညော သင်္ဂဟံ အကရောန္တေ အညော ကော ကရိဿတီ"တိ ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ သင်္ဃတ္ထေရဿ ဥက္ခိတ္တပိဏ္ဍံ ဂဏှန္တောယေဝ ဥမ္မုဇ္ဇိ။ ဧဝံ ခီဏာသဝေါ သမာနော "ခီဏာသဝေါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ"တိ န ဣစ္ဆတိ။ ဧဝံ အပ္ပိစ္ဆော စ ပန ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နံ လာဘံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နံ ထာဝရံ ကရောတိ, အယကာနံ စိတ္တံ အာရာဓေတိ။ ယထာ ယထာ ဟိ သော အတ္တနော အပ္ပိစ္ဆတာယ အပ္ပံ ဂဏှာတိ, တထာ တထာ တဿ ဝတ္တေ ပသန္နာ မနုဿာ ဗဟူ ဒေန္တိ။

အပရောပိ စတုဗ္ဗိဓော အပ္ပိစ္ဆော – ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆော, ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆော, ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆော, အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆောတိ။ တတ္ထ စတူသု ပစ္စယေသု အပ္ပိစ္ဆော **ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆော** နာမ။ သော အယကဿ ဝသံ ဇာနာတိ, ဒေယျဓမ္မဿ ဝသံ ဇာနာတိ, အတ္တနော ထာမံ ဇာနာတိ။ ယဒိ ဟိ ဒေယျဓမ္မော ဗဟု ဟောတိ, အယကော အပ္ပမတ္တကံ အ

တုကာမော, အယကဿ ဝသေန အပ္ပံ ဂဏှာတိ။ ဒေယျဓမ္မော အပ္ပော, အယကော ဗဟုံ အတုကာမော, ဒေယျဓမ္မဿ ဝသေန အပ္ပံ ဂဏှာတိ။ ဒေယျဓမ္မောပိ ဗဟု, အယကောပိ ဗဟုံ အတုကာမော, အတ္တနော ထာမံ ဉတွာ ပမာဏေနေဝ ဂဏှာတိ။

ဓုတင်္ဂသမာအနဿ အတ္တနိ အတ္ထိဘာဝံ နဇာနာပေတုကာမော **ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆော** နာမ။ တဿ ဝိဘာဝနတ္ထံ ဣမာနိ ဝတ္ထူနိ – **သောသာနိကမဟာကုမာရတ္ထေရော** ကိရ သဋ္ဌိ ဝဿာနိ သုသာနေ ဝသိ, အညော ဧကဘိက္ခုပိ န အညာသိ။ တေနေဝါဟ –

> ''သုသာနေ သဋ္ဌိ ဝဿာနိ, အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ ဝသာမဟံ။
> ဒုတိယော မံ န ဇာနေယျ, အဟော သောသာနိကုတ္တမော''တိ။

စေတိယပဗ္ဗတေ ဒွေ **ဘာတိကတ္ထေရာ** ဝသိံသု။ ကနိဋ္ဌော ဥပဋ္ဌာကေန ပေသိတံ ဥစ္ဆုခဏ္ဍိကံ ဂဟေတွာ ဇေဋ္ဌဿ သန္တိကံ အဂမာသိ ''ပရိဘောဂံ, ဘန္တေ, ကရောထာ''တိ။ ထေရဿ စ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ မုခဝိက္ခာလန ကာလော အဟောသိ။ သော ''အလံ, အာဝုသော''တိ အာဟ။ ကစ္စိ, ဘန္တေ, ဧကာသနိကတ္ထာတိ? အာဟရာဝုသော, ဥစ္ဆုခဏ္ဍိကန္တိ ပညာသ ဝဿာနိ ဧကာသနိကော သမာနောပိ ဓုတင်္ဂံ နိဂူဟမာနော ပရိဘောဂံ ကတွာ မုခံ ဝိက္ခာလေတွာ ပုန ဓုတင်္ဂံ အဓိဋ္ဌာယ ဂတော။

ယော ပန **သာကေတတိဿတ္ထေရော** ဝိယ ဗဟုဿုတဘာဝံ ဇာနာပေတုံ န ဣစ္ဆတိ, အယံ **ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆော** နာမ။ ထေရော ကိရ ''ခဏော နတ္ထီတိ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာသု ဩကာသံ အကရောန္တော ကဒာ မရဏက္ခဏံ, ဘန္တေ, လဘိဿထာ''တိ စောဒိတော ဂဏံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကဏိကာရဝာလိကသမုဒ္ဒဝိဟာရံ ဂတော။ တတ္ထ အန္တောဝဿံ ထေရနဝမဇ္ဈိမာနံ ဥပကာရော ဟုတွာ မဟာပဝာရဏာယ ဥပောသထဒိဝသေ ဓမ္မကထာယ ဇနပဒံ ခောဘေတွာ ဂတော။

ယော ပန သောတာပန္နာဒီသု အညတရော ဟုတွာ သောတာပန္နာဒိဘာဝံ ဇာနာပေတုံ န ဣစ္ဆတိ, အယံ **အဓိဂမပ္ပိစ္ဆော** နာမ တယော ကုလပုတ္တာ (မ. နိ. ၁.၃၂၅) ဝိယ ဃဋီကာရကုမ္ဘကာရော (မ. နိ. ၂.၂၈၂ အာဒယော) ဝိယ စ။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ လဒ္ဓာသေဝနေန ဗလဝအလောဘေန သမန္နာဂတော သေက္ခောပိ ပုထုဇ္ဇနောပိ အပ္ပိစ္ဆောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၄. စတုတ္ထေ **အသန္တုဋ္ဌိတာ** တိ အသန္တုဋ္ဌေ ပုဂ္ဂလေ သေဝန္တဿ ဘဇန္တဿ ပယိရုပါသန္တဿ ဥပ္ပန္နော အသန္တောသသင်္ခါတော လောဘော။

၆၅. ပဉ္စမေ **သန္တုဋ္ဌိတာ** တိ သန္တုဋ္ဌေ ပုဂ္ဂလေ သေဝန္တဿ ဘဇန္တဿ ပယိရုပါသန္တဿ ဥပ္ပန္နော အလောဘသင်္ခါတော သန္တောသော။ **သန္တုဋ္ဌဿာ** တိ ဣတရီတရပစ္စယသန္တောသေန သမန္နာဂတဿ။ သော ပနေသ သန္တောသော ဒွာဒသဝိဓော ဟောတိ။ သေယျထိဒံ – စီဝရေ ယထာလာဘသန္တောသော, ယထာဗလသန္တောသော, ယထာသာရုပ္ပသန္တောသောတိ တိဝိဓော။ ဧဝံ ပိဏ္ဍပါတာဒီသု။

တဿာယံ ပဘေဒသံဝဏ္ဏနာ – ဣဓ ဘိက္ခု စီဝရံ လဘတိ သုန္ဒရံ ဝါ အသုန္ဒရံ ဝါ။ သော တေနေဝ ယာပေတိ အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ။ အယမဿ စီဝရေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန ပကတိဒုဗ္ဗလော ဝါ ဟောတိ အာဗာဓဇရာဘိဘူတော ဝါ, ဂရုံ စီဝရံ ပာရုပန္တော ကိလမတိ။ သော သဘာဂေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ တံ ပရိဝတ္တေတွာ လဟုကေန ယာပေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ စီဝရေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော ပဏီတပစ္စယလာဘီ ဟောတိ။ သော ပဋ္ဋစီဝရာဒီနံ အညတရံ မဟဂ္ဃစီဝရံ ဗဟူနိ ဝါ ပန စီဝရာနိ လဘိတွာ ''ဣဒံ ထေရာနံ စိရပဗ္ဗဇိတာနံ, ဣဒံ ဗဟုဿုတာနံ အနုရူပံ, ဣဒံ ဂိလာနာနံ, ဣဒံ အပ္ပလာဘာနံ ဟောတူ''တိ ဒတွာ တေသံ ပုရာဏစီဝရံ ဝါ သင်္ကာရကူဋာဒိတော ဝါ နန္တကာနိ ဥစ္စိနိတွာ တေဟိ သင်္ဃာဋိံ ကတွာ ဓာရေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ စီဝရေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု ပိဏ္ဍပာတံ လဘတိ လူခံ တ ပဏီတံ တ, သော တေနေဝ ယာပေတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တော ပိ န ဂဏှာတိ။ အယမဿ ပိဏ္ဍပာတေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ ယော ပန အတ္တနော ပကတိဝိရုဒ္ဓံ တ ဗျာဓိဝိရုဒ္ဓံ တ ပိဏ္ဍပာတံ လဘတိ, ယေနဿ ပရိဘုတ္တေန အဖာသု ဟောတိ, သော သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော တံ ဒတွာ တဿ ဟတ္ထတော သပ္ပာယဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ပိဏ္ဍပာတေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော ဗဟုံ ပဏီတံ ပိဏ္ဍပာတံ လဘတိ။ သော တံ စီဝရံ ဝိယ ထေရစိရပဗ္ဗဇိတဗဟုဿုတအပ္ပလာဘဂိလာနာနံ ဒတွာ တေသံ တ သေသကံ ပိဏ္ဍာယ တ စရိတွာ မိဿကာဟာရံ ဘုဉ္ဇန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ပိဏ္ဍပာတေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု သေနာသနံ လဘတိ မနာပံ တ အမနာပံ တ, သော တေန နေဝ သောမနဿံ န ဒောမနဿံ ဥပ္ပာဒေတိ, အန္တမသော တိဏသန္ထာရကေနာပိ ယထာလဒ္ဓေနေဝ တုဿတိ။ အယမဿ သေနာသနေ **ယထာလာဘသန္တောသော**။ ယော ပန အတ္တနော ပကတိဝိရုဒ္ဓံ တ ဗျာဓိဝိရုဒ္ဓံ တ သေနာသနံ လဘတိ, ယတ္ထဿ ဝသတော အဖာသု ဟောတိ, သော တံ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ တဿ သန္တကေ သပ္ပာယသေနာသနေ ဝသန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ သေနာသနေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။

အပရော မဟာပုညော လေဏမဏ္ဍပကူဋာဂာရာဒီနိ ဗဟူနိ ပဏီတသေနာသနာနိ လဘတိ။ သော တာနိ စီဝရာဒီနိ ဝိယ ထေရစိရပဗ္ဗဇိတဗဟုဿုတအပ္ပလာဘဂိလာနာနံ ဒတွာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝသန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ သေနာသနေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။ ယောပိ ''ဥတ္တမသေနာသနံ နာမ ပမာဒဋ္ဌာနံ, တတ္ထ နိသိန္နဿ ထိနမိဒ္ဓံ ဩက္ကမတိ, နိဒ္ဒာဘိဘူတဿ ပုန ပဋိဗုဇ္ဈတော ပာပဝိတက္ကာ ပာတုဘဝန္တီ''တိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတွာ တာဒိသံ သေနာသနံ ပတ္တမ္ပိ န သမ္ပဋိစ္ဆတိ, သော တံ ပဋိက္ခိပိတွာ အဗ္ဘောကာသရုက္ခမူလာဒီသု ဝသန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမ္ပိဿ သေနာသနေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု ဘေသဇ္ဇံ လဘတိ လူခံ တ ပဏီတံ တ, သော ယံ လဘတိ, တေနေဝ တုဿတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ။ အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ ယော ပန တေလေန အတ္ထိကော ဖာဏိတံ လဘတိ, သော တံ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ တဿ ဟတ္ထတော တေလံ ဂဟေတွာ အညဒေဝ တ ပရိယေသိတွာ ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာဗလသန္တောသော**။

အပရော မဟာပုညော ဗဟုံ တေလမဓုဖာဏိတာဒိပဏီတဘေသဇ္ဇံ လဘတိ။ သော တံ စီဝရံ ဝိယ ထေရစိရပဗ္ဗဇိတဗဟုဿုတအပ္ပလာဘဂိလာနာနံ ဒတွာ တေသံ အာဘတေန ယေန ကေနစိ ယာပေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ ယော ပန ဧကသ္မိံ ဘာဇနေ မုတ္တဟရီတကံ ဌပေတွာ ဧကသ္မိံ စတုမဓုရံ – ''ဂဏှာဟထ, ဘန္တေ, ယဒိစ္ဆက''န္တိ ဝုစ္စမာနော ''သစဿ တေသု အညတရေနပိ ရောဂေါ ဝူပသမ္မတိ, အထ မုတ္တဟရီတကံ နာမ ဗုဒ္ဓာဒီဟိ ဝဏ္ဏိတ''န္တိ စတုမဓုရံ ပဋိက္ခိပိတွာ မုတ္တဟရီတကေန ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တောပိ ပရမသန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော**။ ဣမေသံ ပန ပစ္စေကပစ္စယေသု တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ သန္တောသာနံ ယထာသာရုပ္ပသန္တောသောဝ အဂ္ဂေါ။

၆၆-၆၇. ဆဋ္ဌသတ္တမေသု အယောနိသောမနသိကာရယောနိသောမနသိကာရာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တလက္ခဏာဝ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝတိ။

၆၈. အဋ္ဌမေ **အသမ္ပဇည** န္တိ အသမ္ပဇာနဘာဝေ, မောဟဿေတံ အဓိဝစနံ။ **အသမ္ပဇာနဿာ** တိ အဇာနန္တဿ သမ္မူဠှဿ။

၆၉. နဝမေ **သမ္ပဇည** န္တိ သမ္ပဇာနဘာဝေ, ပညာယေတံ နာမံ။ **သမ္ပဇာနဿာ** တိ သမ္ပဇာနန္တဿ။

၇၀. ဒသမေ **ပာပမိတ္တတာ** တိ ယဿ ပာပာ လာမကာ မိတ္တာ, သော ပာပမိတ္တော။ ပာပမိတ္တဿ ဘာဝေ ပာပမိတ္တတာ, တေနာကာရေန ပဝတ္တာနံ စတုန္နံ ခန္ဓာနမေဝေတံ နာမံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

“တတ္ထ ကတမာ ဟပမိတ္တတာ? ယေ တေ ပုဂ္ဂလာ အဿဒ္ဓါ ဒုဿီလာ အပ္ပဿုတာ မစ္ဆရိနော ဒုပ္ပညာ။ ယာ တေသံ သေဝနာ နိသေဝနာ သံသေဝနာ ဘဇနာ သမ္ဘဇနာ ဘတ္တိ သမ္ဘတ္တိ သမ္ပဝင္ကတာ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဟပမိတ္တတာ”တိ (ဝိဘ. ၉၀၁)။

ဝီရိယာရမ္ဘာဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၈. ကလျာဏမိတ္တတာဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၇၁. အဋ္ဌမဿ ပဌမေ **ကလျာဏမိတ္တတာ** တိ ကလျာဏာ မိတ္တာ အဿာတိ ကလျာဏမိတ္တော, တဿ ဘာဝေါ ကလျာဏမိတ္တတာ။ သေသံ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၇၂-၇၃. ဒုတိယေ **အနုယောဂေါ**တိ ယောဂေါ ပယောဂေါ။ **အနနုယောဂေါ**တိ အယောဂေါ အပ္ပယောဂေါ။ **အနုယောဂါ**တိ အနုယောဂေန။ **အနနုယောဂါ**တိ အနနုယောဂေန။ **ကုသလာနံ ဓမ္မာန** န္တိ စတုဘူမကကုသလဓမ္မာနံ။ တတိယံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

၇၄. စတုတ္ထေ **ဗောဇ္ဈင်္ဂါ** တိ ဗုဇ္ဈနကသတ္တဿ အင်္ဂဘူတာ သတ္တ ဓမ္မာ။ ယာယ ဝါ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ သော ဗုဇ္ဈတိ, သမ္မောဟနိဒ္ဒါတော ဝါ ဝုဋ္ဌာတိ, စတုသစ္စဓမ္မံ ဝါ သစ္ဆိကရောတိ။ တဿာ ဗောဓိယာ အင်္ဂဘူတာတိပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ “ဗောဇ္ဈင်္ဂါတိ ကေနဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ? ဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အနုဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, ပဋိဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, သမ္ဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, ဗောဓာယ သံဝတ္တန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ”တိ (ပဋိ. မ. ၂.၁၇)။ ဧဝံ ပနေတံ ပဒံ ဝိဘတ္တမေဝ။

၇၅. ပဉ္စမေ **ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တီ** တိ ဣမိနာ ပဒေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ ယာထာဝသရသဘူမိ နာမ ကထိတာ ။ သာ ပနေသာ စတုဗ္ဗိဓာ ဟောတိ – ဝိပဿနာ, ဝိပဿနာပာဒကဇ္ဈာနံ, မဂ္ဂေါ, ဖလန္တိ။ တတ္ထ ဝိပဿနာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကာလေ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ကာမာဝစရာ ဟောန္တိ, ဝိပဿနာပာဒကဇ္ဈာနမှိ ဥပ္ပဇ္ဇနကာလေ ရူပါဝစရအရူပါဝစရာ, မဂ္ဂဖလေသု ဥပ္ပဇ္ဇနကာလေ လောကုတ္တရာ။ ဣတိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ စတုဘူမကာ ကထိတာ။

၇၆. ဆဋ္ဌေ အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ နိက္ခမိံသု။ အဇ္ဈုပေက္ခိတ္တိယံ ဟောတံ နိက္ခိတ္တံ, သမ္ဗဟုလာ ကိရ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ သန္နိသိန္နာ။ တေသံ အန္တရေ ဗန္ဓုလမလ္လသေနာပတိံ အာရဗ္ဘ အယံ ကထာ ဥဒပါဒိ, “အာဝုသော, အသုကံ နာမ ကုလံ ပုဗ္ဗေ ဗဟုဉာတိကံ အဟောသိ ဗဟုပက္ခံ, ဣဒါနိ အပ္ပဉာတိကံ အပ္ပပက္ခံ ဇာတ”န္တိ။ အထ ဘဂဝါ တေသံ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ “မယိ ဂတေ မဟတီ ဒေသနာ ဘဝိဿတီ”တိ ဉတွာ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမ္မ ဓမ္မသဘာယံ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသီဒိတွာ “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ အာဟ။ ဘဂဝါ အညာ ကမ္မဋ္ဌာနာဒိကထာ နတ္ထိ, အသုကံ နာမ ကုလံ ပုဗ္ဗေ ဗဟုဉာတိကံ အဟောသိ ဗဟုပက္ခံ, ဣဒါနိ အပ္ပဉာတိကံ အပ္ပပက္ခံ ဇာတန္တိ ဝဒန္တာ နိသိန္နမှာတိ။ သတ္ထာ ဣမိဿာ အဇ္ဈုပေက္ခိတ္တိယာ **အပ္ပမတ္တိကာ ဧသာ, ဘိက္ခဝေ, ပရိဟာနီ** တိ ဣဒံ သုတ္တံ အာရဘိ။

တတ္ထ **အပ္ပမတ္တိကာ** တိ ပရိတ္တာ ပရိတ္တပ္ပမာဏာ။ ဧတာယ ဟိ ပရိဟာနိယာ သဂ္ဂတော ဝါ မဂ္ဂတော ဝါ ပရိဟာနိ နာမ နတ္ထိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကပရိဟာနိမတ္တမေဝ ဧတန္တိ အာဟ။ **ဧတံ ပတိကိဋ္ဌ** န္တိ ဧတံ ပစ္ဆိမံ ဧတံ လာမကံ။ **ယဒိဒံ ပညာပရိဟာနီ**တိ ယာ ဧသာ မမ သာသနေ ကမ္မဿကတပညာယ ဈာနပညာယ ဝိပဿနာပညာယ မဂ္ဂပညာယ ဖလပညာယ စ ပရိဟာနိ, ဧသာ ပစ္ဆိမာ, ဧသာ လာမကာ, ဧသာ ဆဍ္ဍနီယာတိ အတ္ထော။

၇၇. သတ္တမမ္ပိ အဇ္ဈုပေက္ခိတ္တိယမေဝ ကထိတံ။ ဓမ္မသဘာယံ ကိရ နိသိန္နေသု ဘိက္ခူသု ကေစ္စေ ဧဝံ အာဟံသု – “အသုကံ နာမ ကုလံ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဉာတိကံ အပ္ပပက္ခံ အဟောသိ, ဣဒါနိ တံ ဗဟုဉာတိကံ ဗဟုပက္ခံ ဇာတ”န္တိ။ ကံ သန္ဓာယ ဧဝမာဟံသူတိ? ဝိသာခံ ဥပါသိကံ ဝေသာလိကေ စ လိစ္ဆဝီ။ သတ္ထာ တေသံ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ ပုရိမနယေနေဝ အာဂန္တွာ ဓမ္မာသနေ နိသိန္နော “ကာယ နုတ္ထ, ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ”တိ ပုစ္ဆိ။ တေ ယထာဘူတံ ကထယိံသု။ သတ္ထာ ဣမိဿာ အဇ္ဈုပေက္ခိတ္တိယာ ဣမံ သုတ္တံ အာရဘိ။ တတ္ထ **အပ္ပမတ္တိကာ** တိ တံ သမ္ပတ္တိံ နိဿာယ သဂ္ဂံ ဝါ မဂ္ဂံ ဝါ သမ္ပတ္တာနံ အဘာဝတော ပရိတ္တာ။ **ယဒိဒံ ပညာဝုဍ္ဎိ** တိ ကမ္မဿကတပညာဒီနံ ဝုဍ္ဎိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဉာတီနံ ဝုဍ္ဎိ နာမ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကမတ္တာ အပ္ပာ ပရိတ္တာ, သာ သဂ္ဂံ ဝါ မဂ္ဂံ ဝါ ပါပေတုံ အသမတ္ထာ, တသ္မာ။ **ပညာဝုဍ္ဎိယာ** တိ ကမ္မဿကတာဒိပညာယ ဝုဍ္ဎိယာ။

၇၈. အဋ္ဌမမှိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယမေဝ ကထိတံ။ သမ္ဗဟုလာ ကိရ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ သန္နိသိန္နာ မဟာဓနသေဋ္ဌိပုတ္တံ အာရဗ္ဘ “အသုကံ နာမ ကုလံ ပုဗ္ဗေ မဟာဘောဂံ မဟာဟိရညသုဝဏ္ဏံ အဟောသိ, တံ ဣဒါနိ အပ္ပဘောဂံ ဇာတ”န္တိ ကထယိံသု။ သတ္ထာ ပုရိမနယေနေဝ အာဂန္တွာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ ဣမံ သုတ္တံ အာရဘိ။

၇၉. နဝမမှိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယမေဝ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မသဘာယံ ကိရ သန္နိသိန္နာ ဘိက္ခူ ကာကဝလိယသေဋ္ဌိဉ္စ ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိဉ္စ အာရဗ္ဘ “အသုကံ နာမ ကုလံ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဘောဂံ အဟောသိ, တံ ဣဒါနိ မဟာဘောဂံ ဇာတ”န္တိ ကထယိံသု။ သတ္ထာ ပုရိမနယေနေဝ အာဂန္တွာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ ဣမံ သုတ္တံ အာရဘိ။ သေသံ ဣမေသု ဒွီသုပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၈၀. ဒသမမှိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မသဘာယံ ကိရ ဘိက္ခူ ကောသလမဟာရာဇာနံ အာရဗ္ဘ “အသုကံ နာမ ကုလံ ပုဗ္ဗေ မဟာယသံ မဟာပရိဝါရံ အဟောသိ, ဣဒါနိ အပ္ပယသံ အပ္ပပရိဝါရံ ဇာတ”န္တိ ကထယိံသု။ ဘဂဝါ ပုရိမနယေနေဝ အာဂန္တွာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ အာရဘိ။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ကလျာဏမိတ္တတာဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၉. ပမာအာဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၈၁. နဝမဿာပိ ပဌမံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယမေဝ ကထိတံ။ သမ္ဗဟုလာ ကိရ ဘိက္ခူ ဓမ္မသဘာယံ နိသိန္နာ ကုမ္ဘဃောသကံ အာရဗ္ဘ "အသုကံ နာမ ကုလံ ပုဗ္ဗေ အပ္ပယသံ အပ္ပပရိဝါရံ အဟောသိ, ဣဒါနိ မဟာယသံ မဟာပရိဝါရံ ဇာတ"န္တိ ကထယိံသု။ သတ္ထာ ပုရိမနယေနေဝ အာဂန္တွာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ ဣမံ သုတ္တံ အာရဘိ။ တဿတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၈၂. ဒုတိယာဒီသု **မဟတော အနတ္ထာယာ**တိ မဟန္တဿ အနတ္ထဿ အတ္ထာယ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ပမာအာဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၀. ဒုတိယပမာဒါဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၉၈. ဒသမေ **အဇ္ဈတ္တိက**န္တိ နိယကဇ္ဈတ္တဝသေန အဇ္ဈတ္တိကံ။ **အင်္ဂ**န္တိ ကာရဏံ။ **ဣတိ ကရိတွာ**တိ ဧဝံ ကတွာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဘိက္ခဝေ, အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ အတ္တနော သန္တာနေ သမုဋ္ဌိတံ ကာရဏန္တိ ကတွာ န အညံ ဧကံ ကာရဏမ္ပိ သမနုပဿာမီတိ။

၁၁၀-၁၁၄. **ဗာဟိရ**န္တိ အဇ္ဈတ္တသန္တာနတော ဗဟိ ဘဝံ။ **သဒ္ဓမ္မဿာ**တိ သုဒ္ဓမ္မဿ, သာသနဿာတိ အတ္ထော။ **သမ္မောသာယာ**တိ ဝိနာသာယ။ **အန္တရဓာနာယာ**တိ အပညာဏတ္တာယ။

၁၁၅. **ဋ္ဌိတိယာ**တိ စိရဋ္ဌိတတ္ထံ။ **အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယာ**တိ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသမေတ္ထ စတုက္ကောဋိကေ ဝုတ္တနယမေဝ။

၁၃၀. ကတမော ပနေသ **အဓမ္မံ ဓမ္မောတိ ဒီပေန္တီ**တိအာဒီသု သုတ္တန္တပရိယာယေန တာဝ ဒသ ကုသလကမ္မပထာ ဓမ္မော, ဒသ အကုသလကမ္မပထာ အဓမ္မော။ တထာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ပဉ္စ ဗလာနိ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ ဓမ္မော နာမ; တယော သတိပဋ္ဌာနာ တယော သမ္မပ္ပဓာနာ တယော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဆ ဣန္ဒြိယာနိ ဆ ဗလာနိ အဋ္ဌ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ နဝင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ စ စတ္တာရော ဥပါဒါနာ ပဉ္စ နီဝရဏာနိ သတ္တ အနုသယာ အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တာနိ စ အယံ အဓမ္မော။

တတ္ထ ယံကိဉ္စိ ဧကံ အဓမ္မကောဋ္ဌာသံ ဂဟေတွာ “ဣမံ အဓမ္မံ ဓမ္မောတိ ကရိဿာမ, ဧဝံ အမှာကံ အာစရိယကုလံ နိယျာနိကံ ဘဝိဿတိ, မယံ စ လောကေ ပါကဋာ ဘဝိဿာမာ”တိ တံ အဓမ္မံ “ဓမ္မော အယ”န္တိ ကထယန္တာ **အဓမ္မံ ဓမ္မော**တိ ဒီပေန္တိ နာမ။ တထေဝ ဓမ္မကောဋ္ဌာသေသု ဧကံ ဂဟေတွာ “အယံ အဓမ္မော”တိ ကထေန္တာ **ဓမ္မံ အဓမ္မော**တိ ဒီပေန္တိ နာမ။ ဝိနယပရိယာယေန ပန ဘူတေန ဝတ္ထုနာ စောဒေတွာ သာရေတွာ ယထာပဋိညာယ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ ဓမ္မော နာမ, အဘူတေန ဝတ္ထုနာ အစောဒေတွာ အသာရေတွာ အပဋိညာယ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ အဓမ္မော နာမ။

သုတ္တန္တပရိယာယေန ရာဂဝိနယော ဒေါသဝိနယော မောဟဝိနယော သံဝရော ပဟာနံ ပဋိသင်္ခါတိ အယံ **ဝိနယော** နာမ, ရာဂါဒီနံ အဝိနယော အသံဝရော အပ္ပဟာနံ အပဋိသင်္ခါတိ အယံ **အဝိနယော** နာမ။ ဝိနယပရိယာယေန ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ, ဉတ္တိသမ္ပတ္တိ, အနုဿာဝနသမ္ပတ္တိ, သီမာသမ္ပတ္တိ, ပရိသသမ္ပတ္တီတိ အယံ ဝိနယော နာမ။ ဝတ္ထုဝိပတ္တိ, ဉတ္တိဝိပတ္တိ, အနုဿာဝနဝိပတ္တိ, သီမာဝိပတ္တိ ပရိသဝိပတ္တီတိ အယံ အဝိနယော နာမ။

သုတ္တန္တပရိယာယေန စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ။ပေ။ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ ဣဒံ **ဘာသိတံ လပိတံ တထာဂတေန;** တယော သတိပဋ္ဌာနာ တယော သမ္မပ္ပဓာနာ တယော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဆ ဣန္ဒြိယာနိ ဆ ဗလာနိ အဋ္ဌ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ နဝင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ ဣဒံ **အဘာသိတံ အလပိတံ တထာဂတေန**။ ဝိနယပရိယာယေန စတ္တာရော ပါရာဇိကာ တေရသ သင်္ဃာဒိသေသာ ဒွေ အနိယတာ တိံသ နိဿဂ္ဂိယာ ပါစိတ္တိယာတိ ဣဒံ ဘာသိတံ လပိတံ တထာဂတေန; တယော ပါရာဇိကာ စုဒ္ဒသ သင်္ဃာဒိသေသာ တယော အနိယတာ ဧကတိံသ နိဿဂ္ဂိယာ ပါစိတ္တိယာတိ ဣဒံ အဘာသိတံ အလပိတံ တထာဂတေန။

သုတ္တန္တပရိယာယေန ဒေဝသိကံ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကဝေါလောကနံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေန သုတ္တန္တဒေသနာ ဇာတကကထာတိ ဣဒံ **အာစိဏ္ဏံ,** န ဒေဝသိကံ ဖလသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ။ပေ။ န ဇာတကကထာတိ ဣဒံ **အနာစိဏ္ဏံ**။ ဝိနယပရိယာယေန နိမန္တိတဿ ဝဿာဝါသံ ဝသိတွာ အပလောကေတွာ စာရိကာပက္ကမနံ ပဝါရေတွာ စာရိကာပက္ကမနံ, အာဂန္တုကေဟိ သဒ္ဓိံ ပဌမံ ပဋိသန္ထာရကရဏန္တိ ဣဒံ အာစိဏ္ဏံ, တဿေဝ အာစိဏ္ဏဿ အကရဏံ အနာစိဏ္ဏံ နာမ။

သုတ္တန္တပရိယာယေန စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ။ပေ.။ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ ဣဒံ **ပညတ္တံ** နာမ; တယော သတိပဋ္ဌာနာ။ပေ.။ နဝင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ ဣဒံ **အပညတ္တံ** နာမ။ ဝိနယပရိယာယေန စတ္တာရော ပာရာဇိကာ။ပေ.။ တိံသနိဿဂ္ဂိယာ ပါစိတ္တိယာတိ ဣဒံ ပညတ္တံ နာမ; တယော ပါရာဇိကာ။ပေ.။ ဧကတိံသ နိဿဂ္ဂိယာ ပါစိတ္တိယာတိ ဣဒံ အပညတ္တံ နာမ။

ယံ ပနေတံ သဗ္ဗသုတ္တာနံ ပရိယောသာနေ **တေစိမံ သဒ္ဓမ္မံ အန္တရဓာပေန္တီ** တိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ **ပဉ္စ အန္တရဓာနာနိ** နာမ အဓိဂမအန္တရဓာနံ, ပဋိပတ္တိအန္တရဓာနံ, ပရိယတ္တိအန္တရဓာနံ, လိင်္ဂအန္တရဓာနံ, ဓာတုအန္တရဓာနန္တိ ။ တတ္ထ **အဓိဂမော**တိ စတ္တာရော မဂ္ဂါ, စတ္တာရိ ဖလာနိ, စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ, တိဿော ဝိဇ္ဇာ, ဆ အဘိညာတိ။ သော ပရိဟာယမာနော ပဋိသမ္ဘိဒါတော ပဋ္ဌာယ ပရိဟာယတိ။ ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဝဿသဟဿမေဝ ပဋိသမ္ဘိဒါ နိဗ္ဗတ္တေတုံ သက္ကောန္တိ, တတော ပရံ ဆ အဘိညာ, တတော တာပိ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တာ တိဿော ဝိဇ္ဇာ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ တာပိ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တာ သုက္ခဝိပဿကာ ဟောန္တိ။ ဧတေနေဝ ဥပာယေန အနာဂါမိနော သကဒါဂါမိနော သောတာပန္နာတိ။ တေသု ဓရန္တေသု အဓိဂမော အနန္တရဟိတော နာမ န ဟောတိ။ ပစ္ဆိမကဿ ပန သောတာပန္နဿ ဇီဝိတက္ခယေန အဓိဂမော အန္တရဟိတော နာမ ဟောတိ။ ဣဒံ **အဓိဂမအန္တရဓာနံ** နာမ။

ပဋိပတ္တိအန္တရဓာနံ နာမ ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တာ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလမတ္တံ ရက္ခန္တိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ''သီလံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတ္ွာ ရက္ခာမ, ပဓာနဉ္စ အနုယုဉ္ဇာမ, န စ မဂ္ဂံ ဝါ ဖလံ ဝါ သစ္ဆိကာတုံ သက္ကောမ, နတ္ထိ ဣဒါနိ အရိယဓမ္မပဋိဝေဓော''တိ ဝေသဇ္ဇံ အာပဇ္ဇိတွာ ကောသဇ္ဇဗဟုလာ အညမညံ န စောဒေန္တိ န သာရေန္တိ အကုက္ကုစ္စကာ ဟောန္တိ, တတော ပဋ္ဌာယ ခုဒ္ဒါနုခုဒ္ဒကာနိ မဒ္ဒန္တိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ပါစိတ္တိယထုလ္လစ္စယာနိ အာပဇ္ဇန္တိ, တတော ဂရုကာပတ္တိံ။ ပါရာဇိကမတ္တမေဝ တိဋ္ဌတိ။ စတ္တာရိ ပါရာဇိကာနိ ရက္ခန္တာနံ ဘိက္ခူနံ သတေပိ သဟဿေပိ ဓရမာနေ ပဋိပတ္တိ အနန္တရဟိတာ နာမ န ဟောတိ။ ပစ္ဆိမကဿ ပန ဘိက္ခုနော သီလဘေဒေန ဝါ ဇီဝိတက္ခယေန ဝါ အန္တရဟိတာ ဟောတီတိ ဣဒံ **ပဋိပတ္တိအန္တရဓာနံ** နာမ။

ပရိယတ္တီ တိ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ သာဋ္ဌကထာ ပါဠိ။ ယာဝ သာ တိဋ္ဌတိ, တာဝ ပရိယတ္တိ ပရိပုဏ္ဏာ နာမ ဟောတိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ရာဇယုဝရာဇာနော အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ, တေသု အဓမ္မိကေသု ရာဇာမစ္စာဒယော အဓမ္မိကာ ဟောန္တိ, တတော ရဋ္ဌဇနပဒဝါသိနောတိ။ ဧတေသံ အဓမ္မိကတာယ ဒေဝေါ န သမ္မာ ဝဿတိ, တတော သဿာနိ န သမ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေသု အသမ္ပဇ္ဇန္တေသု ပစ္စယဒါယကာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပစ္စယေ ဒါတုံ န သက္ကောန္တိ, ဘိက္ခူ ပစ္စယေဟိ ကိလမန္တာ အန္တေဝါသိကေ သင်္ဂဟေတုံ န သက္ကောန္တိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ပရိယတ္တိ ပရိဟာယတိ, အတ္ထဝသေန ဓာရေတုံ န သက္ကောန္တိ, ပါဠိဝသေနေဝ ဓာရေန္တိ။ တတော ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ပါဠိမ္ပိ သကလံ ဓာရေတုံ န သက္ကောန္တိ, ပဌမံ အဘိဓမ္မပိဋကံ ပရိဟာယတိ။ ပရိဟာယမာနံ မတ္ထကတော ပဋ္ဌာယ ပရိဟာယတိ ။ ပဌမမေဝ ဟိ ပဋ္ဌာနမဟာပကရဏံ ပရိဟာယတိ, တသ္မိံ ပရိဟီနေ ယမကံ, ကထာဝတ္ထု, ပုဂ္ဂလပညတ္တိ, ဓာတုကထာ, ဝိဘင်္ဂေါ, ဓမ္မသင်္ဂဟောတိ။

ဧဝံ အဘိဓမ္မပိဋကေ ပရိဟီနေ မတ္ထကတော ပဋ္ဌာယ သုတ္တန္တပိဋကံ ပရိဟာယတိ။ ပဌမဉှိ အင်္ဂုတ္တရနိကာယော ပရိဟာယတိ, တသ္မိမ္ပိ ပဌမံ ဧကာဒသကနိပါတော, တတော ဒသကနိပါတော။ပေ.။ တတော ဧကကနိပါတောတိ။ ဧဝံ အင်္ဂုတ္တရေ ပရိဟီနေ မတ္ထကတော ပဋ္ဌာယ သံယုတ္တနိကာယော ပရိဟာယတိ။ ပဌမံ ဟိ မဟာဝဂ္ဂေါ ပရိဟာယတိ, တတော သဠာယတနဝဂ္ဂေါ, ခန္ဓဝဂ္ဂေါ, နိဒါနဝဂ္ဂေါ, သဂါထာဝဂ္ဂေါတိ။ ဧဝံ သံယုတ္တနိကာယေ ပရိဟီနေ မတ္ထကတော ပဋ္ဌာယ မဇ္ဈိမနိကာယော ပရိဟာယတိ။ ပဌမံ ဟိ ဥပရိပဏ္ဏာသကော ပရိဟာယတိ, တတော မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကော, တတော မူလပဏ္ဏာသကောတိ။ ဧဝံ မဇ္ဈိမနိကာယေ ပရိဟီနေ မတ္ထကတော ပဋ္ဌာယ ဒီဃနိကာယော ပရိဟာယတိ။ ပဌမဉှိ ပါထိကဝဂ္ဂေါ ပရိဟာယတိ, တတော မဟာဝဂ္ဂေါ, တတော သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂေါတိ။ ဧဝံ ဒီဃနိကာယေ ပရိဟီနေ သုတ္တန္တပိဋကံ ပရိဟီနံ နာမ ဟောတိ။ ဝိနယပိဋကေန သဒ္ဓိံ ဇာတကမေဝ ဓာရေန္တိ။ ဝိနယပိဋကံ လဇ္ဇိနောဝ ဓာရေန္တိ, လာဘကာမာ ပန ''သုတ္တန္တေ ကထိတေပိ သလ္လက္ခေန္တာ နတ္ထီ''တိ ဇာတကမေဝ ဓာရေန္တိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ဇာတကမ္ပိ ဓာရေတုံ န သက္ကောန္တိ။ အထ တေသံ ပဌမံ ဝေဿန္တရဇာတကံ ပရိဟာယတိ, တ

တော ပဋိလောမက္ကမေန ပုဏ္ဏကဇာတကံ, မဟာနာရဒဇာတကန္တိ ပရိယောသာနေ အပဏ္ဏကဇာတကံ ပရိဟာယတိ။ ဇဝံ ဇာတကေ ပရိဟီနေ ဝိနယပိဋကမေဝ ဓာရေန္တိ။

ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ဝိနယပိဋကမ္ပိ မတ္ထကတော ပဋ္ဌာယ ပရိဟာယတိ။ ပဌမဥဟိ ပရိတရော ပရိဟာယတိ, တတော ခန္ဓကော, ဘိက္ခုနီဝိဘင်္ဂေ, မဟာဝိဘင်္ဂေတိ အနုက္ကမေန ဥပောသထက္ခန္ဓကမတ္တမေဝ ဓာရေန္တိ။ တဒာပိ ပရိယတ္တိ အန္တရဟိတာ န ဟောတိ။ ယာဝ ပန မနုဿေသု စာတုပ္ပဒိကကထာပိ ပဝတ္တတိ, တာဝ ပရိယတ္တိ အနန္တရဟိတာဝ ဟောတိ။ ယဒာ သဒ္ဓော ပသန္နော ရာဇာ ဟတ္ထိက္ခန္ဓေ သုဝဏ္ဏစင်္ကောဋကမှိ သဟဿတ္ထဝိကံ ဌပာပေတွာ "ဗုဒ္ဓေဟိ ကထိတံ စာတုပ္ပဒိကကထံ ဇာနန္တော ဣမံ သဟဿံ ဂဏှာတူ"တိ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေတွာ ဂဏှာနကံ အလဘိတွာ "ဧကဝါရံ စရာပိတေ နာမ သုဏန္တာပိ ဟောန္တိ အသုဏန္တာပီ"တိ ယာဝတတိယံ စရာပေတွာ ဂဏှာနကံ အလဘိတွာ ရာဇပုရိသာ တံ သဟဿတ္ထဝိကံ ပုန ရာဇကုလံ ပဝေသေန္တိ, တဒာ ပရိယတ္တိ အန္တရဟိတာ နာမ ဟောတိ။ ဣဒံ **ပရိယတ္တိအန္တရဓာနံ** နာမ။

ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ စီဝရဂ္ဂဟဏံ ပတ္တဂ္ဂဟဏံ သမ္မိဉ္ဇနပသာရဏံ အာလောကိတဝိလောကိတံ န ပာသာဒိကံ ဟောတိ။ နိဂဏ္ဌသမဏာ ဝိယ အလာဗုပတ္တံ ဘိက္ခူ ပတ္တံ အဂ္ဂဗာဟာယ ပက္ခိပိတွာ အာဒာယ ဝိစရန္တိ, ဧတ္တာဝတာပိ လိင်္ဂံ အနန္တရဟိတမေဝ ဟောတိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ပန ကာလေ အဂ္ဂဗာဟတော ဩတာရေတွာ ဟတ္ထေန ဝါ သိက္ကာယ ဝါ ဩလမ္ဗိတွာ ဝိစရန္တိ, စီဝရမ္ပိ ရဇနသာရုပ္ပံ အကတွာ ဩဋ္ဌဋ္ဌိဝဏ္ဏံ ကတွာ ဝိစရန္တိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ရဇနမ္ပိ န ဟောတိ ဒသစ္ဆိန္ဒနမ္ပိ ဩဝဋ္ဋိကဝိဇ္ဈနမ္ပိ, ကပ္ပမတ္တံ ကတွာ ဝဠဉ္ဇေန္တိ။ ပုန ဩဝဋ္ဋိကံ ဝိဇ္ဈိတွာ ကပ္ပံ န ကရောန္တိ။ တတော ဥဘယမ္ပိ အကတွာ ဒသာ ဆေတွာ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဝိယ စရန္တိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ "ကော ဣမိနာ အမှာကံ အတ္ထော"တိ ခုဒ္ဒကံ ကာသာဝခဏ္ဍံ ဟတ္ထေ ဝါ ဂီဝာယ ဝါ ဗန္ဓန္တိ, ကေသေသု ဝါ အလ္လီယာပေန္တိ, ဒါရဘရဏံ ဝါ ကရောန္တာ ကသိတွာ ဝပိတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတွာ ဝိစရန္တိ။ တဒါ ဒက္ခိဏံ ဒေန္တာ သင်္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ ဧတေသံ ဒေန္တိ။ ဣဒံ သန္ဓာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ –
"ဘဝိဿန္တိ ခေါ, ပနာနန္ဒ, အနာဂတမဒ္ဓါနံ ဂောတြဘုနော ကာသာဝကဏ္ဌာ ဒုဿီလာ ပာပဓမ္မာ, တေသု ဒုဿီလေသု သင်္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ အနံ ဒဿန္တိ, တဒာပဟံ, အာနန္ဒ, သင်္ဃဂတံ ဒက္ခိဏံ အသင်္ခေယျံ အပ္ပမေယျံ ဝဒါမီ"တိ (မ. နိ. ၃.၃၈၀)။ တတော ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ နာနာဝိဓာနိ ကမ္မာနိ ကရောန္တာ "ပပဉ္စော ဧသ, ကိံ ဣမိနာ အမှာက"န္တိ ကာသာဝခဏ္ဍံ ဆိန္ဒိတွာ အရညေ ခိပန္တိ။ ဧတသ္မိံ ကာလေ လိင်္ဂံ အန္တရဟိတံ နာမ ဟောတိ။ ကဿပဒသဗလဿ ကိရ ကာလတော ပဋ္ဌာယ ယောနကာနံ သေတဝတ္ထံ ပါရုပိတွာ စရဏံ စာရိတ္တံ ဇာတန္တိ။ ဣဒံ **လိင်္ဂအန္တရဓာနံ** နာမ။

ဓာတုအန္တရဓာနံ ပန ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – တီဏိ ပရိနိဗ္ဗာနာနိ, ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ – ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ, ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနန္တိ။ တတ္ထ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနံ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ အဟောသိ, ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ ကုသိနာရာယံ, ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနံ အနာဂတေ ဘဝိဿတိ။ ကထံ? တတော တတ္ထ တတ္ထ သက္ကာရသမ္မာနံ အလဘမာနာ ဓာတုယော ဗုဒ္ဓါနံ အဓိဋ္ဌာနဗလေန သက္ကာရသမ္မာနလဘနကဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု သက္ကာရသမ္မာနော န ဟောတိ။ သာသနဿ ဟိ ဩသက္ကနကာလေ ဣမသ္မိံ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ သဗ္ဗာ ဓာတုယော သန္နိပတိတွာ မဟာစေတိယံ, တတော နာဂဒီပေ ရာဇာယတနစေတိယံ, တတော ဗောဓိပလ္လင်္ကံ ဂမိဿန္တိ။ နာဂဘဝနတောပိ ဒေဝလောကတောပိ ဗြဟ္မလောကတောပိ ဓာတုယော မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကမေဝ ဂမိဿန္တိ။ သာသပမတ္တာပိ ဓာတု အန္တရာ န နဿိဿတိ။ သဗ္ဗာ ဓာတုယော မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ သန္နိပတိတွာ ဗုဒ္ဓရူပံ ဂဟေတွာ ဗောဓိမဏ္ဍေ ပလ္လင်္ကေန နိသိန္နဗုဒ္ဓသရီရသိရိံ ဒဿေန္တိ။ ဒွတ္တိံသ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ အသီတိ အနုဗျဉ္ဇနာနိ ဗျာမပ္ပဘာတိ သဗ္ဗံ ပရိပုဏ္ဏမေဝ ဟောတိ။ တတော ယမကပာဋိဟာရိယဒိဝသေ ဝိယ ပာဋိဟာရိယံ ကတွာ ဒဿေန္တိ။ တဒာ မနုဿဘူတသ တ္တော နာမ တတ္ထ ဂတော နတ္ထိ, ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ ပန ဒေဝတာ သဗ္ဗာဝ သန္နိပတိတွာ "အဇ္ဇ ဒသဗလော ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ဣတောဒါနိ ပဋ္ဌာယ အန္ဓကာရံ ဘဝိဿတီ"တိ ပရိဒေဝန္တိ။ အထ ဓာတုသရီရတော တေဇော သမုဋ္ဌာယ တံ သရီရံ အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ ဂမေတိ။ ဓာတုသရီရတော သမုဋ္ဌိတာ ဇာလာ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ ဥဂ္ဂစ္ဆိဿတိ, သာသပမတ္တာယ သေသာယပိ ဓာတုယာ သတိ ဧကဇာလာဝ ဘဝိဿတိ။ ဓာတူသု ပရိယာဒါနံ ဂတာသု ပစ္ဆိဇ္ဇိဿတိ။ ဇဝံ မဟန္တံ အာနုဘာဝံ ဒဿေတွာ ဓာတုယော အန္တရဓာယန္တိ။ တဒါ သန္နိပတိတာ ဒေဝသင်္ဃာ ဗုဒ္ဓါနံ ပရိနိဗ္ဗုတဒိဝသေ ဝိယ ဒိဗ္ဗဂန္ဓမာလာတူရိယာဒီဟိ သက္ကာရံ ကတွာ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဝန္ဒိတွာ "အနာဂ

တေ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ ဗုဒ္ဓံ ပဿိတုံ လဘိဿာမ ဘဂဝတ''တိ ဝတွာ သကသကဌာနမေဝ ဂစ္ဆိံသု။ ဣဒံ **ဓာတုအန္တရဓာ
နံ** နာမ။

ဣမဿ ပဉ္စဝိဓဿ အန္တရဓာနဿ ပရိယတ္တိအန္တရဓာနမေဝ မူလံ။ ပရိယတ္တိယာ ဟိ အန္တရဟိတာယ ပ
ဋိပတ္တိ အန္တရဓာယတိ, ပရိယတ္တိယာ ဌိတာယ ပဋိပတ္တိ ပတိဋ္ဌာတိ။ တေနေဝ ဣမဿိံ ဒီပေ စဏ္ဍာလတိဿမဟာ
ဘယေ သက္ကော ဒေဝရာဇာ မဟာဥဠုမ္ပံ မာပေတွာ ဘိက္ခူနံ အာရောစာပေသိ ''မဟန္တံ ဘယံ ဘဝိဿတိ, န သမ္မာ
ဒေဝော ဝဿိဿတိ, ဘိက္ခူ ပစ္စယေဟိ ကိလမန္တာ ပရိယတ္တိံ သန္ဓာရေတုံ န သက္ခိဿန္တိ, ပရတီရံ ဂန္တွာ
အယျေဟိ ဇီဝိတံ ရက္ခိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဣမံ မဟာဥဠုမ္ပံ အာရုယှ ဂစ္ဆထ, ဘန္တေ။ ယေသံ ဧတ္ထ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနံ နပ္ပ
ဟောတိ, တေ ကဋ္ဌခဏ္ဍေပိ ဥရံ ဌပေတွာ ဂစ္ဆန္တု, သဗ္ဗေသမ္ပိ ဘယံ န ဘဝိဿတီ''တိ။ တဒါ သမုဒ္ဒတီရံ ပတွာ
သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ ကတိကံ ကတွာ ''အမှာကံ ဧတ္ထ ဂမနကိစ္စံ နတ္ထိ, မယံ ဣဓေဝ ဟုတွာ တေပိဋကံ ရက္ခိဿာမာ''တိ
တတော နိဝတ္တိတွာ ဒက္ခိဏမလယဇနပဒံ ဂန္တွာ ကန္ဒမူလပဏ္ဏေဟိ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တာ ဝသိံသု။ ကာယေ ဝဟန္တေ
တေ နိသီဒိတွာ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တိ, အဝဟန္တေ ဝါလိကံ ဥဿာရေတွာ ပရိဝါရေတွာ သီသာနိ ဧကဌာနေ ကတွ
ာ ပရိယတ္တိံ သမ္မသန္တိ။ ဣမိနာ နိယာမေန ဒွါဒသ သံဝစ္ဆရာနိ သာဋ္ဌကထံ တေပိဋကံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ဓာရယိံ
သု။

ဘယေ ဝူပသန္တေ သတ္တသတာ ဘိက္ခူ အတ္တနော ဂတဋ္ဌာနေ သာဋ္ဌကထေ တေပိဋကေ ဧကက္ခရမ္ပိ ဧကဗျဉ္ဇ
နမ္ပိ အနာသေတွာ ဣမမေဝ ဒီပမာဂမ္မ ကလ္လဂါမဇနပဒေ မဏ္ဍလာရာမဝိဟာရံ ပဝိသိံသု။ ထေရာနံ အာဂမနပ္ပဝတ္
တိံ သုတွာ ဣမသ္မိံ ဒီပေ ဩဟီနာ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ ''ထေရေ ပဿိဿာမာ''တိ ဂန္တွာ ထေရေဟိ သဒ္ဓိံ တေပိဋကံ
သောဓေန္တာ ဧကက္ခရမ္ပိ ဧကဗျဉ္ဇနမ္ပိ အသမေန္တံ နာမ န ပဿိံသု။ တသ္မိံ ဌာနေ ထေရာနံ အယံ ကထာ ဥဒပါဒိ
''ပရိယတ္တိ နု ခော သာသနဿ မူလံ , ဥဒါဟု ပဋိပတ္တီ''တိ။ ပံသုကူလိကတ္ထေရာ ''ပဋိပတ္တိမူလ''န္တိ အာဟံသု,
ဓမ္မကထိကာ ''ပရိယတ္တီ''တိ ။ အထ နေ ထေရာ ''တုမှာကံ ဒွိန္နမ္ပိ ဇနာနံ ဝစနမတ္တေနေဝ န ကရောမ, ဇိနဘာသိ
တံ သုတ္တံ အာဟရထာ''တိ အာဟံသု။ သုတ္တံ အာဟရိတုံ န ဘာရောတိ ''ဣမေ စ, သုဘဒ္ဒ , ဘိက္ခူ သမ္မာ ဝိဟရေယျုံ, အသုညော လောကော အရဟန္တေဟိ အဿာတိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၄)။ ပဋိပတ္တိမူလကံ, မဟာရာဇ, သတ္ထုသာသနံ ပဋိ
ပတ္တိသာရကံ။ ပဋိပတ္တိယာ ဓရန္တာယ တိဋ္ဌတီ''တိ (မိ. ပ. ၄.၁.၇) သုတ္တံ အာဟရိံသု။ ဣမံ သုတ္တံ သုတွာ ဓမ္မက
ထိကာ အတ္တနော ဝါဒဌပနတ္ထာယ ဣမံ သုတ္တံ အာဟရိံသု –

''ယာဝ တိဋ္ဌန္တိ သုတ္တန္တာ၊ ဝိနယော ယာဝ ဒိပ္ပတိ။
တာဝ ဒက္ခန္တိ အာလောကံ၊ သူရိယေ အဗ္ဘုဋ္ဌိတေ ယထာ။

''သုတ္တန္တေသု အသန္တေသု၊ ပမုဋ္ဌေ ဝိနယမှိ စ။
တမော ဘဝိဿတိ လောကေ၊ သူရိယေ အတ္ထင်္ဂတေ ယထာ။

''သုတ္တန္တေ ရက္ခိတေ သန္တေ၊ ပဋိပတ္တိ ဟောတိ ရက္ခိတာ။
ပဋိပတ္တိယံ ဌိတော ဓီရော၊ ယောဂက္ခေမာ န ဓံသတီ''တိ။

ဣမသ္မိံ သုတ္တေ အာဟဋေ ပံသုကူလိကတ္ထေရာ တုဏှီ အဟေသုံ, ဓမ္မကထိကတ္ထေရာနံယေဝ ဝစနံ ပုရတော
အဟောသိ။ ယထာ ဟိ ဂဝသတဿ တ ဂဝသဟဿဿ တ အန္တရေ ပဝေဏိပါလိကာယ ဓေနုယာ အသတိ သော ဝံ
သော သာ ပဝေဏိ န ဃဋီယတိ, ဧဝမေဝံ အာရဒ္ဓဝိပဿကာနံ ဘိက္ခူနံ သတေပိ သဟဿေပိ သံဝိဇ္ဇမာနေ ပရိယတ္တိ
ယာ အသတိ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓော နာမ န ဟောတိ။ ယထာ စ နိဓိကုမ္ဘိယာ ဇာနနတ္ထာယ ပာသာဏပိဋ္ဌေ အက္ခရေသု
ဌပိတေသု ယာဝ အက္ခရာနိ ဓရန္တိ, တာဝ နိဓိကုမ္ဘိ နဋ္ဌာ နာမ န ဟောတိ။ ဧဝမေဝံ ပရိယတ္တိယာ ဓရမာနာယ သာသနံ
အန္တရဟိတံ နာမ န ဟောတီတိ။

ဒုတိယပမာအဒိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၁. အဓမ္မဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၁၄၀. ဧကာဒသမေ ဝဂ္ဂေ **အဓမ္မံ အဓမ္မော** တိအာဒီနိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သေသမေတ္ထ ဥတ္တာန မေဝါတိ။

အဓမ္မဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၂. အနာပတ္တိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၁၅၀. ဒွါဒသမေ ပန **အနာပတ္တိံ အာပတ္တီ** တိအာဒီသု ''အနာပတ္တိ အဇာနန္တဿ အထေယျစိတ္တဿ န မရဏာဓိပ္ပာယဿ အနုလ္လပနာဓိပ္ပာယဿ နမောစနာဓိပ္ပာယဿာ''တိ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တာ အနာပတ္တိ **အနာပတ္တိ** နာမ, ''ဇာနန္တဿ ထေယျစိတ္တဿာ''တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာ အာပတ္တိ **အာပတ္တိ** နာမ, ပဥ္စာပတ္တိက္ခန္ဓာ **လဟုကာပတ္တိ** နာမ, ဒွေဝ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ **ဂရုကာပတ္တိ** နာမ။ ဒွေဝ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ **ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိ** နာမ, ပဥ္စာပတ္တိက္ခန္ဓာ **အဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိ** နာမ။ ဆ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ **သာဝသေသာပတ္တိ** နာမ, ဧကော ပာရာဇိကာပတ္တိက္ခန္ဓော **အနဝသေသာပတ္တိ** နာမ။ **သပ္ပဋိကမ္မာပတ္တိ** နာမ သာဝသေသာပတ္တိယေဝ, **အပ္ပဋိကမ္မာပတ္တိ** နာမ အနဝသေသာပတ္တိယေဝ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

အနာပတ္တိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၃. ကေပုဂ္ဂလဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၁၇၀. ကေပုဂ္ဂလဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **ကေပုဂ္ဂလော** တိ ကော ပုဂ္ဂလော။ ဇွေ **ကောတိ** ဒုတိယာဒိပဋိက္ခေပတ္ထော ဂဏနပရိစ္ဆေဒေ။ **ပုဂ္ဂလော** တိ သမ္မုတိကထာ, န ပရမတ္ထကထာ။ ဗုဒ္ဓဿ ဟိ ဘဂဝတော ဒုဝိဓာ ဒေသနာ – သမ္မုတိဒေသနာ, ပရမတ္ထဒေသနာ စာတိ။ တတ္ထ ''ပုဂ္ဂလော သတ္တော ဣတ္ထီ ပုရိသော ခတ္တိယော ဗ္ရာဟ္မဏော ဒေဝေါ မာရော''တိ ဧဝရူပါ **သမ္မုတိဒေသနာ,** ''အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ ခန္ဓာ ဓာတူ အာယတနာနိ သတိပဋ္ဌာနာ''တိ ဧဝရူပါ **ပရမတ္ထဒေသနာ** ။ တတ္ထ ဘဂဝါ ယေ သမ္မုတိဝသေန ဒေသနံ သုတွာ အတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ မောဟံ ပဟာယ ဝိသေသံ အဓိဂန္တုံ သမတ္ထာ, တေသံ သမ္မုတိဒေသနံ ဒေသေတိ။ ယေ ပန ပရမတ္ထဝသေန ဒေသနံ သုတွာ အတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ မောဟံ ပဟာယ ဝိသေသမဓိဂန္တုံ သမတ္ထာ, တေသံ ပရမတ္ထဒေသနံ ဒေသေတိ။

တတြာယံ ဥပမာ – ယထာ ဟိ ဒေသဘာသာကုသလော တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ အတ္ထသံဝဏ္ဏနကော အာစရိယော ယေ ဒမိဠဘာသာယ ဝုတ္တေ အတ္ထံ ဇာနန္တိ, တေသံ ဒမိဠဘာသာယ အာစိက္ခတိ။ ယေ အန္ဓဘာသာဒီသု အညတရာယ ဘာသာယ , တေသံ တာယ တာယ ဘာသာယ။ ဧဝံ တေ မာဏဝကာ ဆေကံ ဗျတ္တံ အာစရိယမာဂမ္မ ခိပ္ပမေဝ သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှန္တိ။ တတ္ထ အာစရိယော ဝိယ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, တယော ဝေဒါ ဝိယ ကထေတဗ္ဗဘာဝေ ဌိတာနိ တီဏိ ပိဋကာနိ, ဒေသဘာသာကောသလ္လမိဝ သမ္မုတိပရမတ္ထကောသလ္လံ, နာနာဒေသဘာသာ မာဏဝကာ ဝိယ သမ္မုတိပရမတ္ထဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈနသမတ္ထာ ဝေနေယျသတ္တာ, အာစရိယဿ ဒမိဠဘာသာဒိအာစိက္ခနံ ဝိယ ဘဂဝတော သမ္မုတိပရမတ္ထဝသေန ဒေသနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာဟ စေတ္ထ –

> ''ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသိ၊ သမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝဒတံ ဝရော။
> သမ္မုတိံ ပရမတ္ထဉ္စ၊ တတိယံ နုပလဗ္ဘတိ။
>
> ''သင်္ကေတဝစနံ သစ္စံ၊ လောကသမ္မုတိကာရဏာ။
> ပရမတ္ထဝစနံ သစ္စံ၊ ဓမ္မာနံ ဘူတကာရဏာ။
>
> ''တသ္မာ ဝေါဟာရကုသလဿ၊ လောကနာထဿ သတ္ထုနော။
> သမ္မုတိံ ဝေါဟရန္တဿ၊ မုသာဝါဒော န ဇာယတီ''တိ။

အပိစ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ – ဟိရောတ္တပ္ပဒီပနတ္ထံ, ကမ္မဿကတာဒီပနတ္ထံ, ပစ္စတ္တပုရိသကာရဒီပနတ္ထံ, အာနန္တရိယဒီပနတ္ထံ, ဗြဟ္မဝိဟာရဒီပနတ္ထံ, ပုဗ္ဗေနိဝါသဒီပနတ္ထံ, ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိဒီပနတ္ထံ, လောကသမ္မုတိယာ အပ္ပဟာနတ္ထဉ္စာတိ။ ''ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ ဟိရိယန္တိ ဩတ္တပ္ပန္တီ''တိ ဟိ ဝုတ္တေ မဟာဇနော န ဇာနာတိ, သမ္မောဟမာပဇ္ဇတိ, ပဋိသတ္တု ဟောတိ ''ကိမိဒံ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ ဟိရိယန္တိ ဩတ္တပ္ပန္တိ နာမာ''တိ? ''ဣတ္ထီ ဟိရိယတိ ဩတ္တပ္ပတိ, ပုရိသော ခတ္တိယော ဗြာဟ္မဏော ဒေဝေါ မာရော''တိ ဝုတ္တေ ပန ဇာနာတိ, န သမ္မောဟမာပဇ္ဇတိ, န ပဋိသတ္တု ဟောတိ။ တသ္မာ ဘဂဝါ **ဟိရောတ္တပ္ပဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

''ခန္ဓာ ကမ္မဿကာ, ဓာတုယော အာယတနာနီ''တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ **ကမ္မဿကတာဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

''ဝေဠုဝနာဒယော မဟာဝိဟာရာ ခန္ဓေဟိ ကာရာပိတာ, ဓာတူဟိ အာယတနေဟီ''တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ **ပစ္စတ္တပုရိသကာရဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

''ခန္ဓာ မာတရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေန္တိ, ပိတရံ, အရဟန္တံ, ရုဟိရုပ္ပာဒကမ္မံ, သင်္ဃဘေဒကမ္မံ ကရောန္တိ, ဓာတုယော အာယတနာနီ''တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ **အာနန္တရိယဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

“ခန္ဓာ မေတ္တာယန္တိ, ဓာတုယော အာယတနာနီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝတ **ဗြဟ္မဝိဟာရဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

“ခန္ဓာ ပုဗ္ဗေနိဝါသမနုဿရန္တိ, ဓာတုယော အာယတနာနီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ ဘဂဝတ **ပုဗ္ဗေနိဝါသဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

“ခန္ဓာ ဒါနံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ, ဓာတုယော အာယတနာနီ”တိ ဝုတ္တေပိ မဟာဇနော န ဇာနာတိ, သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ, ပဋိသတ္တု ဟောတိ “ကိမိဒံ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ နာမာ”တိ? “ပုဂ္ဂလာ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ သီလဝန္တော ကလျာဏဓမ္မော”တိ ဝုတ္တေ ပန ဇာနာတိ, န သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇတိ, န ပဋိသတ္တု ဟောတိ။ တသ္မာ ဘဂဝတ **ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိဒီပနတ္ထံ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

လောကသမ္မုတိဉ္စ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော နပ္ပဇဟန္တိ, လောကသမညာယ လောကနိရုတ္တိယာ လောကာဘိလာပေ ဌိတာယေဝ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ တသ္မာ ဘဂဝတ **လောကသမ္မုတိယာ အပ္ပဟာနတ္ထမ္ပိ** ပုဂ္ဂလကထံ ကထေတိ။

ဣတိ ဧကော စ သော ပုဂ္ဂလော စာတိ **ဧကပုဂ္ဂလော**။ ကေနဋ္ဌေန ဧကပုဂ္ဂလော? အသဒိသဋ္ဌေန ဂုဏဝိသိဋ္ဌဋ္ဌေန အသမသမဋ္ဌေနာတိ။ သော ဟိ ဒသန္နံ ပါရမီနံ ပဋိပါဋိယာ အာဝဇ္ဇနံ အာဒိံ ကတွာ ဗောဓိသမ္ဘာရဂုဏေဟိ စေဝ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ စ သေသမဟာဇနေန အသဒိသောတိ **အသဒိသဋ္ဌေနပိ** ဧကပုဂ္ဂလော။ ယေ စဿ တေ ဂုဏာ, တေ သေသသတ္တာနံ ဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌာတိ **ဂုဏဝိသိဋ္ဌဋ္ဌေနပိ** ဧကပုဂ္ဂလော။ ပုရိမကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ သဗ္ဗသတ္တေဟိ အသမာ, တေဟိ သဒ္ဓိံ အယမေဝ ဧကော ရူပကာယဂုဏေဟိ စေဝ နာမကာယဂုဏေဟိ စ သမောတိ **အသမသမဋ္ဌေနပိ** ဧကပုဂ္ဂလော။

လောကေတိ တယော လောကာ – သတ္တလောကော, ဩကာသလောကော, သင်္ခါရလောကောတိ။ တေသံ ဝိတ္ထာရကထာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၅-၁၃၆) ဝုတ္တာ။ တေသု ဣဓ သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော။ သတ္တလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ စေသ န ဒေဝလောကေ, န ဗြဟ္မလောကေ, မနုဿလောကေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မနုဿလောကေပိ န အညသ္မိံ စက္ကဝါဠေ, ဣမသ္မိံယေဝ စက္ကဝါဠေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတြာပိ န သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု။

“ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ဂဇင်္ဂလံ နာမ နိဂမော, တဿ ပရေန မဟာသာလာ, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ပုရတ္ထိမဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ သလ္လဝတီ နာမ နဒီ, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ သေတကဏ္ဏိကံ နာမ နိဂမော, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ ထူဏံ နာမ ဗြာဟ္မဏဂါမော, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ဥသီရဒ္ဓဇော နာမ ပဗ္ဗတော, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ”တိ (မဟာဝ. ၂၅၉) ဧဝံ ပရိစ္ဆိန္နေ အာယာမတော တိယောဇနသတေ ဝိတ္ထာရတော အဍ္ဍတေယျယောဇနသတေ ပရိက္ခေပတော နဝယောဇနသတေ မဇ္ဈိမဒေသေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ န ကေဝလဉ္စ တထာဂတောဝ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အဂ္ဂသာဝကာ အသီတိ မဟာထေရာ ဗုဒ္ဓမာတာ ဗုဒ္ဓပိတာ စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ အညေ စ သာရပ္ပတ္တာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ ဧတ္ထေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဣဒံ ပန ဥဘယမ္ပိ ဝိပ္ပကတဝစနမေဝ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဗဟုဇနဟိတာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န အညေန ကာရဏေနာတိ ဧဝံ ပနေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝရူပဉ္စေတ္ထ လက္ခဏံ န သက္ကာ ဧတံ အညေန သဒ္ဒလက္ခဏေန ပဋိဗာဟိတုံ။

အပိစ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ, ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ, ဥပ္ပန္နော နာမာတိ အယမေတ္ထ ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧသ ဟိ ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော ပဋ္ဌာယ လဒ္ဓဗျာကရဏော ဗုဒ္ဓကာရကေ ဓမ္မေ ပရိယေသန္တော ဒသ ပါရမိယော ဒိသွာ “ဣမေ ဓမ္မာ မယာ ပူရေတဗ္ဗာ”တိ ကတသန္နိဋ္ဌာနော အနုပါရမိံ ပူရေန္တောပိ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနော** နာမ။ သီလပါရမိံ။ပေ.။ ဥပေက္ခာပါရမီတိ ဣမာ ဒသ ပါရမိယော ပူရေန္တောပိ, ဒသ ဥပပါရမိယော ပူရေန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယော ပူရေန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောဝ နာမ။ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ အတ္တတ္ထစရိယံ ဉာတတ္ထစရိယံ လောကတ္ထစရိယံ ပူရယမာနောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ဗုဒ္ဓကာရကေ ဓမ္မေ မတ္ထကံ ပါပေန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝံ ပဟာ

ယ တုသိတပုရေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ သဋ္ဌိဝဿသတသဟဿာဓိကာ သတ္တပဏ္ဏာသဝဿကောဋိယော တိဋ္ဌန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဒေဝတာဟိ ယာစိတော ပဉ္စမဟာဝိလောကိတံ ဝိလောကေတွာ မဟာမာယာဒေဝိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တောပိ, အနူနာဓိကေ ဒသ မာသေ ဂဗ္ဘဝါသံ ဝသန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဧကူနတိံသ ဝဿာနိ အဂါရမဇ္ဈေ တိဋ္ဌန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ကာမေသု အာဒီနဝံ နေက္ခမ္မေ စ အာနိသံသံ ဒိသွာ ရာဟုလဘဒ္ဒဿ ဇာတဒိဝသေ ဆန္နသဟာယော ကဏ္ဍကံ ဝါဟနဝရံ အာရုယှ နိက္ခမန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောဝ နာမ။ တီဏိ ရဇ္ဇာနိ အတိက္ကမန္တောပိ အနောမာနဒီတီရေ ပဗ္ဗဇန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ဆဗ္ဗဿာနိ မဟာပဓာနံ ကရောန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နာမ။ ပရိပက္ကဂတေ ဉာဏေ ဩဠာရိကာဟာရံ အာဟရန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောဝ နာမ။ သာယနှသမယေ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယ မဟာဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယှ မာရဗလံ ဝိဓမေတွာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ပရိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမသမနန္တရေ ဒွါဒသင်္ဂံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ အနုလောမပဋိလောမတော သမ္မသိတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တောပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောဝ နာမ။ သောတာပတ္တိဖလက္ခဏေပိ သကဒါဂါမိမဂ္ဂက္ခဏေပိ သကဒါဂါမိဖလက္ခဏေပိ အနာဂါမိမဂ္ဂက္ခဏေပိ အနာဂါမိဖလက္ခဏေပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောဝ နာမ။ အရဟတ္တမဂ္ဂက္ခဏေ ပန **ဥပ္ပဇ္ဇတိ** နာမ။ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ **ဥပ္ပန္နော** နာမ။ ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ သာဝကာနံ ဝိယ န ပဋိပါဋိယာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏာဒီနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, သဟေဝ ပန အရဟတ္တမဂ္ဂေန သကလောပိ သဗ္ဗညုတဉာဏာဒိ ဂုဏရာသိ အာဂတောဝ နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ တေ နိပ္ဖတ္တသဗ္ဗကိစ္စတ္တာ အရဟတ္တဖလက္ခဏေ ဥပ္ပန္နာ နာမ ဟောန္တိ။ ဣမသ္မိမ္ပိ သုတ္တေ အရဟတ္တဖလက္ခဏံယေဝ သန္ဓာယ "ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော, ဥပ္ပန္နော ဟောတီတိ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော။

ဗဟုဇနဟိတာယာတိ မဟာဇနဿ ဟိတတ္ထာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဗဟုဇနသုခါယာ**တိ မဟာဇနဿ သုခတ္ထာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **လောကာနုကမ္ပာယာ**တိ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကတရသတ္တလောကဿာတိ? ယော တထာဂတဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ အမတပါနံ ပိဝိတွာ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိ, တဿ။ ဘဂဝတာ ဟိ မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ဗောဓိမဏ္ဍာ ဣသိပတနံ အာဂမ္မ "ဒွေမေ, ဘိက္ခဝေ, အန္တာ ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ"တိ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တေ (မဟာဝ. ၁၃; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁) ဒေသိတေ အာယသ္မတာ အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌာရသကောဋိသင်္ချာ ဗြဟ္မာနော အမတပါနံ ပိဝိံသု, တေသံ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပာယ ဥပ္ပန္နော။ ပဉ္စမဒိဝသေ အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန္တပရိယောသာနေ (မဟာဝ. ၂၀; သံ. နိ. ၃.၅၉) ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ထေရာ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, တေသမ္ပိ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပာယ ဥပ္ပန္နော။ တတော ယသဒါရကပ္ပမုခေ ပဉ္စပဏ္ဏာသ ပုရိသေ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ, တတော ကပ္ပာသိကဝနသဏ္ဍေ တိံသ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယေ တယော မဂ္ဂေ စ တီဏိ ဖလာနိ စ သမ္ပာပေသိ, တေသမ္ပိ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပာယ ဥပ္ပန္နော။ ဂယာသီသေ အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တပရိယောသာနေ (မဟာဝ. ၅၄) ဇဋိလသဟဿံ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ, တာလဋ္ဌိဝနေ ဗိမ္ဗိသာရပ္ပမုခါ ဧကာဒသ နဟုတာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု, ဧကံ နဟုတံ သရဏေသု ပတိဋ္ဌိတံ။ တိရောကုဋ္ဋအနုမောဒနာဝသာနေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿေဟိ အမတပါနံ ပီတံ။ သုမနမာလာကာရသမာဂမေ စတုရာသီတိယာ စ။ ဓနပါလကသမာဂမေ ဒသဟိ ပါဏသဟဿေဟိ, ခဒိရင်္ဂါရဇာတကသမာဂမေ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿေဟိ, ဇမ္ဗုကအာဇီဝကသမာဂမေ စတုရာသီတိယာ စ။ အာနန္ဒသေဋ္ဌိသမာဂမေ စတုရာသီတိယာ စ ပါဏသဟဿေဟိ အမတပါနံ ပီတံ။ ပါသာဏကစေတိယေ ပါရာယနသုတ္တန္တကထာဒိဝသေ စုဒ္ဒသ ကောဋိယော အမတပါနံ ပိဝိံသု။ ယမကပါဋိဟာရိယဒိဝသေ ဝီသတိ ပါဏကောဋိယော, တာဝတိံသဘဝနေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယ နိသီဒိတွာ မာတရံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ သတ္တပ္ပကရဏံ အဘိဓမ္မံ ဒေသေန္တဿ အသီတိ ပါဏကောဋိယော, ဒေဝေါရောဟနေ တိံသ ပါဏကောဋိယော, သက္ကပဉှသုတ္တန္တေ အသီတိ ဒေဝတာသဟဿာနိ အမတပါနံ ပိဝိံသု။ မဟာသမယသုတ္တန္တေ မင်္ဂလသုတ္တန္တေ စူဠရာဟုလောဝါဒေ သမစိတ္တပဋိပဒါယာတိ ဣမေသု စတူသု ဌာနေသု အဘိသမယံ ပတ္တသတ္တာနံ ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ။ တေသမ္ပိ သတ္တလောကဿ အနုကမ္ပာယ ဥပ္ပန္နောတိ။ ယာဝဇ္ဇဒိဝသာ ဣတော ပရံ အနာဂတေ စ သာသနံ နိဿာယ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂေ ပတိဋ္ဌဟန္တာနံ ဝသေနာပိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒေဝမနုဿာနန္တိ န ကေဝလံ ဒေဝမနုဿာနံယေဝ, အဝသေသာနံ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနမ္ပိ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယေဝ ဥပ္ပန္နော။ သဟေတုကပဋိသန္ဓိကေ ပန မဂ္ဂဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ဘဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလေ ဒဿေတုံ ဧတံ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ဧတေသမ္ပိ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယေဝ ဥပ္ပန္နောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကတမော ကေပုဂ္ဂလော တိ အယံ ပုစ္ဆာ။ ပုစ္ဆာ စ နာမေသာ ပဉ္စဝိဓာ ဟောတိ – အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ, ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ ပုစ္ဆာ, ဝိမတိစ္ဆေဒနာ ပုစ္ဆာ, အနုမတိပုစ္ဆာ, ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ။

တာသံ ဣဒံ နာနတ္တံ – ကတမာ **အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ?** ပကတိယာ လက္ခဏံ အညာတံ ဟောတိ အဒိဋ္ဌံ အတုလိတံ အတီရိတံ အဝိဘူတံ အဘာဝိတံ။ တဿ ဉာဏာယ ဒဿနာယ တုလနာယ တီရဏာယ ဝိဘူတတ္ထာယ ဝိဘာဝနတ္ထာယ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, အယံ အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ။

ကတမာ **ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ ပုစ္ဆာ** ? ပကတိယာ လက္ခဏံ ဉာတံ ဟောတိ ဒိဋ္ဌံ တုလိတံ တီရိတံ ဝိဘူတံ ဝိဘာဝိတံ။ သော အညေဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနတ္ထာယ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, အယံ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ ပုစ္ဆာ။

ကတမာ **ဝိမတိစ္ဆေဒနာ ပုစ္ဆာ** ? ပကတိယာ သံသယပက္ခန္ဒော ဟောတိ ဝိမတိပက္ခန္ဒော ဒွေဠှကဇာတော "ဧဝံ နု ခော, န နု ခော, ကိံ နု ခော, ကထံ နု ခော"တိ။ သော ဝိမတိစ္ဆေဒနတ္ထာယ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ, အယံ ဝိမတိစ္ဆေဒနာ ပုစ္ဆာ။

ကတမာ **အနုမတိပုစ္ဆာ?** ဘဂဝါ ဟိ ဘိက္ခူနံ အနုမတိယာ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ – "တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ရူပံ နိစ္စံ ဝါ အနိစ္စံ ဝါ"တိ? "အနိစ္စံ, ဘန္တေ"။ "ယံ ပနာနိစ္စံ, ဒုက္ခံ ဝါ တံ သုခံ ဝါ"တိ? "ဒုက္ခံ, ဘန္တေ"။ "ယံ ပနာနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ, ကလ္လံ နု ခော တံ သမနုပဿိတုံ ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ"တိ? "နော ဟေတံ, ဘန္တေ"တိ, အယံ အနုမတိပုစ္ဆာ။

ကတမာ **ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ** ? ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ကထေတုကမျတာယ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ – "စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, သတိပဋ္ဌာနာ။ ကတမေ စတ္တာရော"တိ? အယံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ။

တတ္ထ ဗုဒ္ဓါနံ ပုရိမာ တိဿော ပုစ္ဆာ နတ္ထိ။ ကသ္မာ? ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ တီသု အဒ္ဓါသု ကိဉ္စိ သင်္ခတံ အဒ္ဓါဝိမုတ္တံ ဝါ အသင်္ခတံ အဒိဋ္ဌံ အဇာနိတံ အတုလိတံ အတီရိတံ အဝိဘူတံ အဝိဘာဝိတံ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ တေသံ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ နတ္ထိ။ ယံ ပန ဘဂဝတာ အတ္တနော ဉာဏေန ပဋိဝိဒ္ဓံ, တဿ အညေန သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနကိစ္စံ နတ္ထိ။ တေနဿ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာပုစ္ဆာ နတ္ထိ။ ယသ္မာ ပနေသ အကထံကထီ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိဟတသံသယော, တေနဿ ဝိမတိစ္ဆေဒနာပုစ္ဆာ နတ္ထိ။ ဣတရာ ပန ဒွေ ပုစ္ဆာ ဘဂဝတော အတ္ထိ, တာသု အယံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣဒါနိ တာယ ပုစ္ဆာယ ပုဋ္ဌံ ဧကပုဂ္ဂလံ ဝိဘာဝေန္တော **တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ** တိ အာဟ။ တတ္ထ **တထာဂတော**တိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ တထာဂတော – တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထာ ဂတောတိ တထာဂတော, တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ တထာဂတော, တထဒဿိတာယ တထာဂတော, တထဝါဒိတာယ တထာဂတော, တထာကာရိတာယ တထာဂတော, အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတောတိ။

ကထံ ဘဂဝါ **တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော?** ယထာ သဗ္ဗလောကဟိတာယ ဥဿုက္ကမာပန္နာ ပုရိမကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အာဂတာ, ယထာ ဝိပဿီ ဘဂဝါ အာဂတော, ယထာ သိခီ ဘဂဝါ, ယထာ ဝေဿဘူ ဘဂဝါ, ယထာ ကကုသန္ဓော ဘဂဝါ, ယထာ ကောဏာဂမနော ဘဂဝါ, ယထာ ကဿပော ဘဂဝါ အာဂတောတိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယေန အဘိနီဟာရေန ဧတေ ဘဂဝန္တော အာဂတာ, တေနေဝ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော။ အထ ဝါ ယထာ ဝိပဿီ ဘဂဝါ။ပေ.။ ယထာ ကဿပော ဘဂဝါ အနုပာရမိံ ပူရေတွာ, သီလနေက္ခမ္မပညာဝီရိယခန္တိသစ္စာဓိဋ္ဌာနမေတ္တာဥပေက္ခာပာရမိံ ပူရေတွာ ဣမာ ဒသ ပာရမိယော, ဒသ ဥပပာရမိယော, ဒသ ပရမတ္ထပာရမိယောတိ သမတိံသ ပာရမိယော ပူရေတွာ, အင်္ဂပရိစ္စာဂံ နယနဓနရဇ္ဇပုတ္တဒါရပရိစ္စာဂန္တိ ဣမေ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇိတွာ, ပုဗ္ဗယောဂပုဗ္ဗစရိယဓမ္မက္ခာနဉာတတ္ထစရိယာဒယော ပူရေတွာ ဗုဒ္ဓိစရိယာယ ကောဋိံ ပတွာ အာဂတော, တထာ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော။ ယထာ စ ဝိပဿီ ဘဂဝါ ။ပေ.။ ကဿပော ဘဂဝါ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ စတ္တာရော

သမ္မပ္ပဓာနေ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပာဒေ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ပဉ္စ ဗလာနိ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ တ ဗုဒ္ဓါ ဟေတွာ တ အာဂတော, တထာ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတောတိ တထာဂတော။

"ယထေဝ လောကမှိ ဝိပဿိအာဒယော၊
သဗ္ဗညုဘာဝံ မုနယော ဣဓာဂတာ။
တထာ အယံ သကျမုနီပိ အာဂတော၊
တထာဂတော ဝုစ္စတိ တေန စက္ခုမာ"တိ။

ဧဝံ တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထာ ဂတောတိ တထာဂတော**? ယထာ သမ္ပတိဇာတော ဝိပဿီ ဘဂဝါ ဂတော။ပေ။ ကဿပေါ ဘဂဝါ ဂတော။ ကထဉ္စ သော ဂတောတိ? သော ဟိ သမ္ပတိဇာတောဝ သမေဟိ ပါဒေဟိ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ ဥတ္တရာဘိမုခေါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂတော။ ယထာဟ – "သမ္ပတိဇာတော, အာနန္ဒ, ဗောဓိသတ္တော သမေဟိ ပါဒေဟိ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဥတ္တရာဘိမုခေါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂစ္ဆတိ သေတမှိ ဆတ္တေ အနုဓာရိယမာနေ, သဗ္ဗာ စ ဒိသာ အနုဝိလောကေတိ, အာသဘိဉ္စ ဝါစံ ဘာသတိ 'အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကဿ, ဇေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿ, သေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿ, အယမန္တိမာ ဇာတိ, နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ'"တိ (မ. နိ. ၃.၂၀၇)။ တဉ္စဿ ဂမနံ တထံ အဟောသိ အဝိတထံ အနေကေသံ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေန။ ယဉှိ သော သမ္ပတိဇာတောဝ သမေဟိ ပါဒေဟိ ပတိဋ္ဌဟိ, ဣဒမဿ စတုရိဒ္ဓိပါဒပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, ဥတ္တရာဘိမုခဘာဝေါ ပန သဗ္ဗလောကုတ္တရဘာဝဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, သတ္တပဒဝီတိဟာရော သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂရတနပဋိလာဘဿ, "သုဝဏ္ဏဒဏ္ဍာ ဝီတိပတန္တိ စာမရာ"တိ (သု. နိ. ၆၉၃) ဧတ္ထ ဝုတ္တစာမရုက္ခေပေါ ပန သဗ္ဗတိတ္ထိယနိမ္မထနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, သေတစ္ဆတ္တဓာရဏံ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိဝရဝိမလသေတစ္ဆတ္တပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနံ သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, အာသဘိဝါစာဘာသနံ အပ္ပဋိဝတ္တိယဝရဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ တထာ အယံ ဘဂဝါပိ ဂတော။ တဉ္စဿ ဂမနံ တထံ အဟောသိ အဝိတထံ တေသံယေဝ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေန။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

"မုဟုတ္တဇာတောဝ ဂဝမ္ပတီ ယထာ၊
သမေဟိ ပါဒေဟိ ဖုသီ ဝသုန္ဓရံ။
သော ဝိက္ကမီ သတ္တ ပဒါနိ ဂေါတမော၊
သေတဉ္စ ဆတ္တံ အနုဓာရယုံ မရူ။

"ဂန္တွာန သော သတ္တ ပဒါနိ ဂေါတမော၊
ဒိသာ ဝိလောကေသိ သမာ သမန္တတော။
အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဂိရမဗ္ဘုဒီရယိ၊
သီဟော ယထာ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိဋ္ဌိတော"တိ။

ဧဝံ တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။

အထ ဝါ ယထာ ဝိပဿီ ဘဂဝါ။ပေ။ ယထာ ကဿပေါ ဘဂဝါ, အယမ္ပိ ဘဂဝါ တထေဝ နေက္ခမ္မေန ကာမစ္ဆန္ဒံ ပဟာယ ဂတော, အဗျာပါဒေန ဗျာပါဒံ, အာလောကသညာယ ထိနမိဒ္ဓံ, အဝိက္ခေပေန ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ, ဓမ္မဝဝတ္ထာနေန ဝိစိကိစ္ဆံ ပဟာယ ဂတော, ဉာဏေန အဝိဇ္ဇံ ပဒါလေတွာ ဂတော, ပါမောဇ္ဇေန အရတိံ ဝိနောဒေတွာ, ပဌမဇ္ဈာနေန နီဝရဏကဝါဋံ ဥဂ္ဃာဋေတွာ, ဒုတိယဇ္ဈာနေန ဝိတက္ကဝိစာရံ ဝူပသမေတွာ, တတိယဇ္ဈာနေန ပီတိံ ဝိရာဇေတွာ, စတုတ္ထဇ္ဈာနေန သုခဒုက္ခံ ပဟာယ, အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ ရူပသညာပဋိဃသညာနာနတ္တသညာယော သမတိက္ကမိတွာ, ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ အာကာသာနဉ္စာယတနသညံ, အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိယာ ဝိညာဏဉ္စာယတနသညံ, နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိယာ အာကိဉ္စညာယတနသညံ သမတိက္ကမိတွာ ဂတော။

အနိစ္စာနုပဿနာယ နိစ္စသညံ ပဇဟာယ, ဒုက္ခာနုပဿနာယ သုခသညံ, အနတ္တာနုပဿနာယ အတ္တသညံ, နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယ နန္ဒိံ, ဝိရာဂါနုပဿနာယ ရာဂံ, နိရောဓာနုပဿနာယ သမုဒယံ, ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ အာဒါနံ, ခယာနုပဿနာယ ဃနသညံ, ဝယာနုပဿနာယ အာယူဟနံ, ဝိပရိဏာမာနုပဿနာယ ဓုဝသညံ, အနိမိတ္တာနုပဿနာယ နိမိတ္တသညံ, အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာယ ပဏိဓိံ, သုညတာနုပဿနာယ အဘိနိဝေသံ, အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာယ သာရာဒါနာဘိနိဝေသံ, ယထာဘူတဉာဏဒဿနေန သမ္မောဟာဘိနိဝေသံ, အာဒီနဝါနုပဿနာယ အာလယာဘိနိဝေသံ, ပဋိသင်္ခါနုပဿနာယ အပ္ပဋိသင်္ခံ, ဝိဝဋ္ဋာနုပဿနာယ သံယောဂါဘိနိဝေသံ, သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌေ ကိလေသေ ဘဉ္ဇိတွ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန ဩဠာရိကေ ကိလေသေ ပဇဟာယ, အနာဂါမိမဂ္ဂေန အဏုသဟဂတေ ကိလေသေ သမုဃာတေတွ, အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသေ သမုစ္ဆိန္ဒိတွ ဂတော။ ဧဝမ္ပိ တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော** ? ပထဝီဓာတုယာ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏံ တထံ အဝိတထံ, အာပောဓာတုယာ ပဂ္ဃရဏလက္ခဏံ, တေဇောဓာတုယာ ဥဏှတ္တလက္ခဏံ, ဝါယောဓာတုယာ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ, အာကာသဓာတုယာ အသမ္ဖုဋ္ဌလက္ခဏံ, ဝိညာဏဓာတုယာ ဝိဇာနနလက္ခဏံ။

ရူပဿ ရုပ္ပနလက္ခဏံ, ဝေဒနာယ ဝေဒယိတလက္ခဏံ, သညာယ သဉ္ဇာနနလက္ခဏံ, သင်္ခါရာနံ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏံ, ဝိညာဏဿ ဝိဇာနနလက္ခဏံ။

ဝိတက္ကဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏံ, ဝိစာရဿ အနုမဇ္ဇနလက္ခဏံ, ပီတိယာ ဖရဏလက္ခဏံ, သုခဿ သာတလက္ခဏံ, စိတ္တေကဂ္ဂတာယ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ဖဿဿ ဖုသနလက္ခဏံ။

သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အဓိမောက္ခလက္ခဏံ, ဝီရိယိန္ဒြိယဿ ပဂ္ဂဟလက္ခဏံ, သတိန္ဒြိယဿ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏံ, သမာဓိန္ဒြိယဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ပညိန္ဒြိယဿ ပဇာနနလက္ခဏံ။

သဒ္ဓာဗလဿ အဿဒ္ဓိယေ အကမ္ပိယလက္ခဏံ, ဝီရိယဗလဿ ကောသဇ္ဇေ, သတိဗလဿ မုဋ္ဌဿစ္စေ, သမာဓိဗလဿ ဥဒ္ဓစ္စေ, ပညာဗလဿ အဝိဇ္ဇာယ အကမ္ပိယလက္ခဏံ။

သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏံ, ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ပဝိစယလက္ခဏံ, ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ပဂ္ဂဟလက္ခဏံ, ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဖရဏလက္ခဏံ, ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဝူပသမလက္ခဏံ , သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ပဋိသင်္ခါနလက္ခဏံ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဒဿနလက္ခဏံ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏံ, သမ္မာဝါစာယ ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏံ, သမ္မာကမ္မန္တဿ သမုဋ္ဌာနလက္ခဏံ, သမ္မာအာဇီဝဿ ဝောဒါနလက္ခဏံ, သမ္မာဝါယာမဿ ပဂ္ဂဟလက္ခဏံ, သမ္မာသတိယာ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏံ, သမ္မာသမာဓိဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ။

အဝိဇ္ဇာယ အညာဏလက္ခဏံ, သင်္ခါရာနံ စေတနာလက္ခဏံ, ဝိညာဏဿ ဝိဇာနနလက္ခဏံ, နာမဿ နမနလက္ခဏံ, ရူပဿ ရုပ္ပနလက္ခဏံ, သဠာယတနဿ အာယတနလက္ခဏံ, ဖဿဿ ဖုသနလက္ခဏံ, ဝေဒနာယ ဝေဒယိတလက္ခဏံ, တဏှာယ ဟေတုလက္ခဏံ, ဥပါဒါနဿ ဂဟဏလက္ခဏံ, ဘဝဿ အာယူဟနလက္ခဏံ, ဇာတိယာ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ, ဇရာယ ဇီရဏလက္ခဏံ, မရဏဿ စုတိလက္ခဏံ။

ဓာတူနံ သုညတာလက္ခဏံ, အာယတနာနံ အာယတနလက္ခဏံ, သတိပဋ္ဌာနာနံ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏံ, သမ္မပ္ပဓာနာနံ ပဒဟနလက္ခဏံ, ဣဒ္ဓိပါဒါနံ ဣဇ္ဈနလက္ခဏံ, ဣန္ဒြိယာနံ အဓိပတိလက္ခဏံ, ဗလာနံ အကမ္ပိယလက္ခဏံ, ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ နိယျာနလက္ခဏံ, မဂ္ဂဿ ဟေတုလက္ခဏံ။

သစ္စာနံ တထလက္ခဏံ, သမထဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ဝိပဿနာယ အနုပဿနာလက္ခဏံ, သမထဝိပဿနာနံ ဧကရသလက္ခဏံ, ယုဂနဒ္ဓါနံ အနတိဝတ္တနလက္ခဏံ။

သီလဝိသုဒ္ဓိယာ သံဝရဏလက္ခဏံ, စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယာ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယာ ဒဿနလက္ခဏံ။

ခယေ ဉာဏဿ သမုစ္ဆေဒလက္ခဏံ, အနုပ္ပာဒေ ဉာဏဿ ပဿဒ္ဓိလက္ခဏံ။

ဆန္ဒဿ မူလလက္ခဏံ, မနသိကာရဿ သမုဋ္ဌာနလက္ခဏံ, ဖဿဿ သမောဓာနလက္ခဏံ, ဝေဒနာယ သမောသရဏလက္ခဏံ, သမာဓိဿ ပမုခလက္ခဏံ, သတိယာ အာဓိပတေယျလက္ခဏံ, ပညာယ တတုတ္တရိယလက္ခဏံ , ဝိမုတ္တိယာ သာရလက္ခဏံ, အမတောဂဓဿ နိဗ္ဗာနဿ ပရိယောသာနလက္ခဏံ တထံ အဝိတထံ။ ဧဝံ တထလက္ခဏံ ဉာဏဂတိယာ အာဂတော အဝိရဇ္ဈိတွာ ပတ္တော အနုပ္ပတ္တောတိ တထာဂတော။ ဧဝံ တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ တထာဂတော** ? တထဓမ္မာ နာမ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ။ ယထာဟ – "စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ, ဘိက္ခဝေ, တထမေတံ အဝိတထမေတံ အနညထမေတ"န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၉၀) ဝိတ္ထာရော။ တာနိ စ ဘဂဝါ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, တသ္မာ တထာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတိ။ အဘိသမ္ဗောဓတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ ဂတသဒ္ဒေါ။

အပိစ ဇရာမရဏဿ ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော။ပေ.။ သင်္ခါရာနံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော။ တထာ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဋ္ဌော, သင်္ခါရာနံ ဝိညာဏဿ ပစ္စယဋ္ဌော။ပေ.။ ဇာတိယာ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော။ တံ သဗ္ဗံ ဘဂဝါ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ တသ္မာပိ တထာနံ ဓမ္မာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထဒဿိတာယ တထာဂတော** ? ဘဂဝါ ယံ သဒေဝကေ လောကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ စက္ခုဒွါရေ အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တံ ရူပါရမ္မဏံ နာမ အတ္ထိ, တံ သဗ္ဗာကာရတော ဇာနာတိ ပဿတိ။ ဧဝံ ဇာနတာ ပဿတာ စ တေန တံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိဝသေန ဝါ ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတေသု လဗ္ဘမာနကပဒဝသေန ဝါ "ကတမံ တံ ရူပံ ရူပါယတနံ? ယံ ရူပံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ဝဏ္ဏနိဘာ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ နီလံ ပီတက"န္တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၆၁၆) နယေန အနေကေဟိ နာမေဟိ တေရသဟိ ဝါရေဟိ ဒွေပညာသာယ နယေဟိ ဝိဘဇ္ဇမာနံ တထမေဝ ဟောတိ, ဝိတထံ နတ္ထိ။ ဧသ နယော သောတဒွါရာဒီသုပိ အာပါထမာဂစ္ဆန္တေသု သဒ္ဒါဒီသု။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ဘဂဝတာ – "ယံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, တမဟံ ဇာနာမိ, တမဟံ အဗ္ဘညာသိံ, တံ တထာဂတဿ ဝိဒိတံ, တံ တထာဂတော န ဥပဋ္ဌာသီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၄)။ ဧဝံ တထဒဿိတာယ တထာဂတော။ တတ္ထ တထဒဿီအတ္ထေ တထာဂတောတိ ပဒသမ္ဘဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကထံ **တထဝါဒိတာယ တထာဂတော**? ယံ ရတ္တိံ ဘဂဝါ ဗောဓိမဏ္ဍေ အပရာဇိတပလ္လင်္ကေ နိသိန္နော တိဏ္ဏံ မာရာနံ မတ္ထကံ မဒ္ဒိတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, ယဉ္စ ရတ္တိံ ယမကသာလာနံ အန္တရေ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ, ဧတ္ထန္တရေ ပဉ္စစတ္တာလီသဝဿပရိမာဏေ ကာလေ ပဌမဗောဓိယာပိ မဇ္ဈိမဗောဓိယာပိ ပစ္ဆိမဗောဓိယာပိ ယံ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ သုတ္တံ ဂေယျံ။ပေ.။ ဝေဒလ္လံ, သဗ္ဗံ တံ အတ္ထတော စ ဗျဉ္ဇနတော စ အနုပဝဇ္ဇံ အနူနံ အနဓိကံ သဗ္ဗာကာရပရိပုဏ္ဏံ ရာဂမဒနိမ္မဒနံ ဒေါသမောဟမဒနိမ္မဒနံ, နတ္ထိ တတ္ထ ဝါလဂ္ဂမတ္တမ္ပိ အဝက္ခလိတံ, သဗ္ဗံ တံ ဧကမုဒ္ဒိကာယ လဉ္ဆိတံ ဝိယ ဧကနာဠိကာယ မိတံ ဝိယ ဧကတုလာယ တုလိတံ ဝိယ စ တထမေဝ ဟောတိ အဝိတထံ။ တေနာဟ – "ယဉ္စ, စုန္ဒ, ရတ္တိံ တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ, ယဉ္စ ရတ္တိံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဘာသတိ လပတိ နိဒ္ဒိသတိ, သဗ္ဗံ တံ တထေဝ ဟောတိ နော အညထာ။ တသ္မာ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၈၈)။ ဂဒတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ ဂတသဒ္ဒေါ။ ဧဝံ တထဝါဒိတာယ တထာဂတော။

အပိစ အာဂဒနံ အာဂဒေါ, ဝစနန္တိ အတ္ထော။ တထော အဝိပရီတော အာဂဒေါ အဿာတိ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ တထာဂတောတိ ဧဝမ္ပေတသ္မိံ အတ္ထေ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကထံ **တထာကာရိတာယ တထာဂတော**? ဘဂဝတော ဟိ တစာယ ကာယော အနုလောမေတိ ကာယဿပိ တစာ, တသ္မာ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ ယထာကာရီ တထာဝါဒီ စ ဟောတိ။ ဧဝံ ဘူတဿ စဿ ယထာ ဝါစာ, ကာယောပိ တထာ ဂတော, ပဝတ္တောတိ အတ္ထော။ ယထာ စ ကာယော, ဝါစာပိ တထာ ဂတာတိ တထာဂတော။ တေနေဝါဟ – ''ယထာဝါဒီ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ။ ဣတိ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ။ တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။ ဧဝံ တထာကာရိတာယ တထာဂတော။

ကထံ **အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော** ? ဥပရိ ဘဝဂ္ဂံ ဟေဋ္ဌာ အဝီစိံ ပရိယန္တံ ကတွာ တိရိယံ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု သဗ္ဗသတ္တေ အဘိဘဝတိ သီလေနပိ သမာဓိနာပိ ပညာယပိ ဝိမုတ္တိယာပိ, န တဿ တုလာ ဝါ ပမာဏံ ဝါ အတ္ထိ, အတုလော အပ္ပမေယျော အနုတ္တရော ရာဇရာဇာ ဒေဝဒေဝေါ သက္ကာနမတိသက္ကော ဗြဟ္မာနမတိဗြဟ္မာ။ တေနာဟ – ''သဒေဝကေ လောကေ, ဘိက္ခဝေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ တထာဂတော အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထု ဒသော ဝသဝတ္တီ။ တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။

တတ္ရေဝံ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – အဂဒေါ ဝိယ အဂဒေါ။ ကော ပနေသ? ဒေသနာဝိလာသော စေဝ ပုညုဿယော စ။ တေန ဟေသ မဟာနုဘာဝေါ ဘိသက္ကော ဒိဗ္ဗာဂဒေန သပ္ပေ ဝိယ သဗ္ဗပရပ္ပဝါဒိနော သဒေဝကဉ္စ လောကံ အဘိဘဝတိ။ ဣတိ သဗ္ဗလောကာဘိဘဝနေ တထော အဝိပရီတော ဒေသနာဝိလာသော စေဝ ပုညုဿယော စ အဂဒေါ အဿာတိ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ တထာဂတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော။

အပိစ တထာယ ဂတောတိပိ တထာဂတော, တထံ ဂတောတိပိ တထာဂတော, ဂတောတိ အဝဂတော အတီတော ပတ္တော ပဋိပန္နောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ သကလလောကံ တီရဏပရိညာယ တထာယ ဂတော အဝဂတောတိ တထာဂတော။ လောကသမုဒယံ ပဟာနပရိညာယ တထာယ ဂတော အတီတောတိ တထာဂတော, လောကနိရောဓံ သစ္ဆိကိရိယာယ တထာယ ဂတော ပတ္တောတိ တထာဂတော, လောကနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ တထာယ ဂတော ပဋိပန္နောတိ တထာဂတော။ တေန ယံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ –

> ''လောကော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကသ္မာ တထာဂတော ဝိသံယုတ္တော။ လောကသမုဒယော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကသမုဒယော တထာဂတဿ ပဟီနော။ လောကနိရောဓော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကနိရောဓော တထာဂတဿ သစ္ဆိကတော။ လောကနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ, လောကနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ တထာဂတဿ ဘာဝိတာ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ။ပေ.။ သဗ္ဗံ တံ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ။ တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။

တဿပိ ဧဝံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣဒမ္ပိ စ တထာဂတဿ တထာဂတဘာဝဒီပနေ မုခမတ္တမေဝ။ သဗ္ဗာကာရေန ပန တထာဂတောဝ တထာဂတဿ တထာဂတဘာဝံ ဝဏ္ဏေယျ။

အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ တိ ပဒဒွယေ ပန အာရကတ္တာ, အရီနံ အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ, ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ, ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝါတိ ဣမေဟိ တာဝ ကာရဏေဟိ အရဟန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ ပန **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ** တိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပနေတံ ပဒဒွယံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၃ အာဒယော) ဗုဒ္ဓါနုဿတိဝဏ္ဏနာယံ ပကာသိတန္တိ။

၁၇၁. ဒုတိယေ **ဟိတာယ** တိ ဥပ္ပတ္တိ နိပ္ဖတ္တိ။ **ဒုလ္လဘော လောကသ္မိံ** န္တိ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ ဒုလ္လဘော သုဒုလ္လဘော ပရမဒုလ္လဘော။ ကသ္မာ ဒုလ္လဘောတိ? ဧကဝါရံ အနဟရမိ ပူရေတွာ ဗုဒ္ဓေန ဘဝိတုံ န သက္ကာ, ဒွေ ဝါရေ ဒသ ဝါရေ ဝီသတိ ဝါရေ ပညာသ ဝါရေ ဝါရသတံ ဝါရသဟဿံ ဝါရသတသဟဿံ ဝါရကောဋိသတသဟဿမ္ပိ အနဟရမိ ပူရေတွာ ဗုဒ္ဓေန ဘဝိတုံ န သက္ကာ, တထာ ဧကဒိဝသံ ဒွေ ဒိဝသေ ဒသ ဒိဝသေ ဝီသတိ ဒိဝသေ ပညာသ ဒိဝသေ ဒိဝသသတံ ဒိဝသသဟဿံ ဒိဝသသတသဟဿံ ဒိဝသကောဋိသတသဟဿံ ။ ဧကမာသံ ဒွေ မာသေ။ပေ.။ မာသကောဋိသတသဟဿံ။ ဧကသံဝစ္ဆရံ ဒွေ သံဝစ္ဆရေ။ပေ.။ သံဝစ္ဆရကောဋိသတသဟဿံ။ ဧကကပ္ပံ ဒွေ ကပ္ပေ။ပေ.။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿံ။ ကပ္ပာနံ ဧကံ အသင်္ချေယျံ ဒွေ အသင်္ချေယျာနိ တီဏိ

အသင္ေခ်ယ်ာနိ အနပာရမိံ ပူရေတ္ဝာ ဗုဒ္ေဓန ဘဝိတုံ န သကၠာ။ သီလပာရမီေနကၡမၼပာရမီ။ပေ.။ ဥပေကၡာပာရမီသုပိ ဧေသဝ နယော။ ပစ္ဆိမကောဋိယာ ပန ကပၸသတသဟႆာဓိကာနိ စတၱာရိ အသင္ေခ်ယ်ာနိ ဒသ ပာရမိယော ပူရေတ္ဝာ ဗုဒ္ေဓန ဘဝိတုံ သကၠာတိ ဣမိနာ ကာရေဏေန ဒုလႅဘော။

၁၇၂. တတိယေ **အစ္ဆရိယမႏုေႆာ** တိ အစ္ဆရိယော မႏုေႆာ။ အစ္ဆရိယောတိ အႏၶႆ ပဗၺတာေရာဟဏံ ဝိယ နိစ္စံ န ေဟာတီတိ အတ္ထော။ အယံ တာဝ သဒၵနယော။ အယံ ပန အ႒ကထာနယော – အစ္ဆရာေယာဂၢေတိ အစ္ဆရိယော, အစ္ဆရံ ပဟရိတ္ဝာ ပႆိတဗၺောတိ အတ္ထော။ အပိစ "တထာဂတႆ, ဘိကၡေဝ, အရဟတော သမၼာသမၺုဒၶႆ ပာတုဘာဝါ စတၱာေရာ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမၼာ ပာတုဘဝႏၲီ"တိ (အ. နိ. ၄.၁၂၇) ဧဝမာဒီဟိ အေနေကဟိ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဓေမၼဟိ သမႏၷာဂတတၱာပိ အစ္ဆရိယမႏုေႆာ။ အာစိဏၰမႏုေႆာတိပိ အစ္ဆရိယမႏုေႆာ။

အဘိနီဟာရႆ ဟိ သမၸာဒေက အ႒ ဓေမၼ သေမာဓာေနတ္ဝာ ေကဗုဒၶႆ သမၼုေခ မဟာေဗာဓိမေဏ္ဍ မာနသံ ဗႏၶိတ္ဝာ နိသဇ္ဇနံ နာမ န အညႆ ကႆစိ အာစိဏၰံ, သဗၺညဳေဗာဓိသတၱႆေဝ အာစိဏၰံ။ တထာ ဗုဒၶာနံ သႏၲိေက ဗ်ာကရဏံ လဘိတ္ဝာ အနိဝတၱေကန ဟုတ္ဝာ ဝီရိယာဓိ႒ာနံ အဓိ႒ာယ ဗုဒၶကာရကဓမၼာနံ ပူရဏမၸိ န အညႆ ကႆစိ အာစိဏၰံ, သဗၺညဳေဗာဓိသတၱႆေဝ အာစိဏၰံ။ တထာ ပာရမိယော ဂဗ္ဘံ ဂဏ္ဟာေပတ္ဝာ ေဝႆႏၲရတၱဘာဝသဒိေသ အတၱဘာေဝ ဌတ္ဝာ သဗၺာလင္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာနံ ဟတၳီနံ သတၱသတာနိ အႆာနံ သတၱသတာနီတိ ဧဝံ သတၱသတကမဟာဒာနံ ဒတ္ဝာ ဇာလိကုမာရသဒိသံ ပုတၱံ, ကဏွာဇိနာသဒိသံ ဓီတရံ, မဒၵီေဒဝိသဒိသံ ဘရိယဥၥ အနုမုေခ နိယ်ာေတတ္ဝာ ယာဝတာယုကံ ဌတ္ဝာ ဒုတိယေ အတၱဘာေဝ တုသိတဘဝေန ပဋိသႏၶိဂ္ဂဟဏမၸိ န အညႆ ကႆစိ အာစိဏၰံ, သဗၺညဳေဗာဓိသတၱႆေဝ အာစိဏၰံ။ တုသိတပုေရ ယာဝတာယုကံ ဌတ္ဝာ ေဒဝတာနံ အာယာစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတ္ဝာ ပဥၥမဟာဝိေလာကနံ ဝိေလာေကတ္ဝာ သတႆ သမၸဇာနႆ တုသိတပုရာ စဝိတ္ဝာ မဟာေဘာဂကုေလ ပဋိသႏၶိဂ္ဂဟဏမၸိ န အညႆ ကႆစိ အာစိဏၰံ, သဗၺညဳေဗာဓိသတၱႆေဝ အာစိဏၰံ။ တထာ ပဋိသႏၶိဂ္ဂဟဏဒိဝေသ ဒသသဟႆိေလာကဓာတုကမၸနမၸိ, သတႆ သမၸဇာနႆ မာတုကုစ္ဆိယံ နိတေသာပိ, သတႆ သမၸဇာနႆ မာတုကုစ္ဆိေတာ နိကၡမနဒိဝေသ ဒသသဟႆိေလာကဓာတုကမၸနမၸိ, သမၸတိဇာတႆ သတၱပဒဝီတိဟာရဂမနမၸိ, ဒိဗၺေသတစ္ဆတၱ. ဓာရဏမၸိ, ဒိဗၺတာဠဝီဇနုကၡေပေပိ, သဗၺဒိသာသု သီဟဝိေလာကနံ ဝိေလာေကတ္ဝာ အတၱနာ ပဋိသမံ ကဥၥိ သတၱံ အဒိသြာ "အေဂၢါဟမသၼိ ေလာကႆာ"တိ ဧဝံ သီဟနာဒနဒနမၸိ, ပရိပာကဂေတ ဉာေဏ မဟာသမ္ပတၱိံ ပဟာယ မဟာဘိနိကၡမနမၸိ, မဟာေဗာဓိမေဏ္ဍ ပလႅေင္ကန နိသိႏၷႆ မာရဝိဇယံ အာဒိံ ကတ္ဝာ ပုေဗၺနိဝါသာႏုႆတိဒိဗၺစကၡဳဝိေသာဓနာနိ ကတ္ဝာ ပစၥဴသသမေယ သဗၺညဳတညာဏဂုဏရာသိပဋိဝိဒၶကၡေဏ ဒသသဟႆိေလာကဓာတုကမၸနမၸိ, ပဌမဓမၼေဒသနာယ အႏုတၱရံ တိပရိဝဋံ ဓမၼစကၠပ္ပဝတၱနမၸီတိ ဧဝမာဒိ သဗၺံ န အညႆ ကႆစိ အာစိဏၰံ, သဗၺညဳဗုဒၶႆေဝ အာစိဏၰံ။ ဧဝံ အာစိဏၰမႏုေႆာတိပိ အစ္ဆရိယမႏုေႆာ။

၁၇၃. စတုတၳေ **ကာလကိရိယာ**တိ ေကသၼိံ ကာေလ ပာကဋာ ကိရိယာတိ ကာလကိရိယာ။ တထာဂေတာ ဟိ ပဥၥစတ္တာလီသ ဝႆာနိ ဌတ္ဝာ တီဏိ ပိဋကာနိ ပဥၥ နိကာေယ နဝင္ဂံ သတၱဳသာသနံ စတုရာသီတိ ဓမၼကၡႏၶသဟႆာနိ ပကာေသတ္ဝာ မဟာဇနံ နိဗၺာနနိႏၷံ နိဗၺာနေပာဏံ ကတ္ဝာ ယမကသာလာနမႏၲေရ နိပေႏၷာ ဘိကၡဳသင္ဃံ အာမေႏၲတ္ဝာ အပၸမာေဒန သမ္ပာေဒထာတိ ဩဝဒိတ္ဝာ သေတာ သမၸဇာေနာ အႏုပာဒိေသသာယ နိဗၺာနဓာတုယာ ပရိနိဗၺာယိ။ အယမႆ ကိရိယာ ယာဝဇ္ဇတနာ ပာကဋာတိ ေကသၼိံ ကာေလ ပာကဋာ ကိရိယာတိ ကာလကိရိယာ။ **အႏုတပၸာ ေဟာတီ** တိ အႏုတာပကရာ ေဟာတိ။ တတၳ စက္ကဝတၱိရေညာ ကာလကိရိယာ ေဧကစကၠဝာေဠ ေဒဝမႏုႆာနံ အႏုတာပကရာ ေဟာတိ။ ဗုဒၶာနံ ကာလကိရိယာ ဒသသဟႆစကၠဝာေဠသု ေဒဝမႏုႆာနံ အႏုတာပကရာ ေဟာတိ။ ေတန ဝုတၱံ – "ဗဟုေနာ ဇနႆ အႏုတပၸာ ေဟာတီ"တိ။

၁၇၄. ပဥၥေမ **အဒုတိေယာ**တိ ဒုတိယႆ ဗုဒၶႆ အဘာဝါ အဒုတိေယာ။ စတၱာေရာ ဟိ ဗုဒၶာ သုတဗုေဒၶါ, စတုသစၥဗုေဒၶါ, ပေစၥကဗုေဒၶါ, သဗၺညဳဗုေဒၶါတိ။ တတၳ ဗဟုႆုေတာ ဘိကၡဳ **သုတဗုေဒၶါ** နာမ ။ ခီဏာသေဝါ **စတုသစၥဗုေဒၶါ** နာမ ။ ကပၸသတသဟႆာဓိကာနိ ေဒြ အသင္ေခ်ယ်ာနိ ပာရမိေယာ ပူေရတ္ဝာ သာမံ ပဋိဝိဒၶပေစၥကေဗာဓိဉာေဏာ **ပေစၥကဗုေဒၶါ** နာမ။ ကပၸသတသဟႆာဓိကာနိ စတၱာရိ ဝါ အ႒ ဝါ ေသာဠသ ဝါ အသင္ေခ်ယ်ာနိ

ဟာရမိယော ပူရေတုံ့တ တိဏ္ဏံ မာရာနံ မတ္ထကံ မဒ္ဒိတွာ ပဋိဝိဒ္ဓသဗ္ဗညုတညာဏော **သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ** နာမ။ ဣမေသု စတူသု ဗုဒ္ဓေသု သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါဝ အဒုတိယော နာမ။ န ဟိ တေန သဒ္ဓိံ အညော သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေါ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

အသဟာယောတိ အတ္တဘာဝေန တ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မေဟိ တ သဒိသော သဟာယော နာမ အဿ နတ္ထီတိ အသဟာယော။ "လဒ္ဓသဟာယော ခော ပန သော ဘဂဝ သေခါနဉ္စေဝ ပဋိပဒါန"န္တိ ဣမိနာ ပန ပရိယာယေန သေခါသေခါ ဗုဒ္ဓါနံ သဟာယာ နာမ ဟောန္တိ။ **အပ္ပဋိမော**တိ ပဋိမာ ဝုစ္စတိ အတ္တဘာဝေ, တဿ အတ္တဘာဝသဒိသာ အညာ ပဋိမာ နတ္ထီတိ အပ္ပဋိမော။ ယာပိ စ မနုဿာ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိမယာ ပဋိမာ ကရောန္တိ, တာသု တလင်္ဂမတ္တမ္ပိ သြကာသံ တထာဂတဿ အတ္တဘာဝသဒိသံ ကာတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထီတိ သဗ္ဗထာပိ အပ္ပဋိမော။

အပ္ပဋိသမောတိ အတ္တဘာဝေနေဝဿ ပဋိသမော နာမ ကောစိ နတ္ထီတိ အပ္ပဋိသမော။ **အပ္ပဋိဘာဂေ**တိ ယေ တထာဂတေန "စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"တိအာဒိနာ နယေန ဓမ္မာ ဒေသိတာ, တေသု "န စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, တယော တ ပဉ္စ တ"တိအာဒိနာ နယေန ပဋိဘာဂံ ကာတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထီတိ အပ္ပဋိဘာဂေ။ **အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော** တိ အညော ကောစိ "အဟံ ဗုဒ္ဓေါ"တိ ဧဝံ ပဋိညံ ကာတုံ သမတ္ထော ပုဂ္ဂလော နတ္ထီတိ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော။ **အသမော**တိ အပ္ပဋိပုဂ္ဂလတ္တာဝ သဗ္ဗသတ္တေဟိ အသမော။ **အသမသမော**တိ အသမာ ဝုစ္စန္တိ အတီတာနာဂတာ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါ, တေဟိ အသမေဟိ သမောတိ အသမသမော။

ဒွိပဒါနံ အဂ္ဂေါ တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ အပဒါနံ ဒွိပဒါနံ စတုပ္ပဒါနံ ဗဟုပ္ပဒါနံ ရူပီနံ အရူပီနံ သညီနံ အသညီနံ နေဝသညီနာသညီနံ သတ္တာနံ အဂ္ဂေါဝ။ ကသ္မာ ဣဓ ဒွိပဒါနံ အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော? သေဋ္ဌတရဝသေန။ ဣမသ္မိဉ္ဟိ လောကေ သေဋ္ဌော နာမ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အပဒစတုပ္ပဒဗဟုပ္ပဒေသု န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒွိပဒေသုယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကတရဒွိပဒေသူတိ? မနုဿေသု စေဝ ဒေဝေသု စ။ မနုဿေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနော တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတုံ ဝသေ ဝတ္တေတုံ သမတ္ထော ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒေဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဝသဝတ္တီ မဟာဗြဟ္မာ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော တဿ ကပ္ပိယကာရကော ဝါ အာရာမိကော ဝါ သမ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိ တတောပိ သေဋ္ဌတရဝသေနေဝ ဒွိပဒါနံ အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။

၁၇၅-၁၈၆. ဆဋ္ဌာဒီသု **ကေပုဂ္ဂလဿ, ဘိက္ခဝေ, ပာတုဘာဝေ မဟတော စက္ခုဿ ပာတုဘာဝေ ဟောတီ**တိ, ဘိက္ခဝေ, ကေပုဂ္ဂလဿ တထာဂတဿ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပာတုဘာဝေန မဟန္တဿ စက္ခုဿ ပာတုဘာဝေ ဟောတိ။ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ပာတုဘူတေ တံ ပာတုဘူတမေဝ ဟောတိ, န ဝိနာ တဿ ပာတုဘာဝေန ပာတုဘာဝတိ။ **ပာတုဘာဝေ**တိ ဥပ္ပတ္တိ နိပ္ဖတ္တိ။ ကတမဿ စက္ခုဿာတိ? ပညာစက္ခုဿ။ ကီဝရူပဿာတိ? သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဝိပဿနာပညာသဒိသဿ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ သမာဓိပညာသဒိသဿာတိ။ **အာလောကာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဥဘိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ ပညာအာလောကသဒိသောယေဝ ဟိ ဧတ္ထ အာလောကော, ပညာသြဘာသသဒိသောယေဝ သြဘာသော အဓိပ္ပေတော။ "မဟတော စက္ခုဿ, မဟတော အာလောကဿ, မဟတော သြဘာသဿာ"တိ ဣမာနိ စ ပန တီဏိပိ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာနိ ကထိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဆန္နံ အနုတ္တရိယာန န္တိ ဥတ္တရိတရဝိရဟိတာနံ ဆန္နံ ဥတ္တမဓမ္မာနံ။ တတ္ထ ဒဿနာနုတ္တရိယံ, သဝနာနုတ္တရိယံ, လာဘာနုတ္တရိယံ, သိက္ခာနုတ္တရိယံ, ပါရိစရိယာနုတ္တရိယံ, အနုဿတာနုတ္တရိယန္တိ ဣမာနိ ဆ အနုတ္တရိယာနိ။ ဣမေသံ ပာတုဘာဝေ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အာယသ္မာ ဟိ အာနန္ဒတ္ထေရော သာယံပါတံ တထာဂတံ စက္ခုဝိညာဏေန ဒဋ္ဌုံ လဘတိ, ဣဒံ **ဒဿနာနုတ္တရိယံ** ။ အညောပိ သောတာပန္နော တ သကဒါဂါမီ တ အနာဂါမီ တ အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ တထာဂတံ ဒဿနာယ လဘတိ, ဣဒမ္ပိ ဒဿနာနုတ္တရိယံ ။ အပရော ပန ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ ဒသဗလံ ဒဿနာယ လဘိတွာ တံ ဒဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပာပေတိ။ ဣဒံ ဒဿနမေဝ နာမ, မူလဒဿနံ ပန ဒဿနာနုတ္တရိယံ နာမ။

အာနန္ဒတ္ထေရောယေဝ စ အဘိက္ခဏံ ဒသဗလဿ ဝစနံ သောတဝိညာဏေန သောတုံ လဘတိ, ဣဒံ **သဝနာနုတ္တရိယံ**။ အညေပိ သောတာပန္နာဒယော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ တထာဂတဿ ဝစနံ သဝနာယ လဘန္တိ, ဣဒမ္ပိ သ

ဝနာနုတ္တရိယံ။ အပရော ပန ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ တထာဂတဿ ဝစနံ သောတုံ လဘိတ္ဝာ တံ သဝနံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပာပေတိ။ ဣဒံ သဝနမေဝ နာမ, မူလသဝနံ ပန သဝနာနုတ္တရိယံ နာမ။

အာနန္ဒတ္ထေရောယေဝ စ ဒသဗလေ သဒ္ဓံ ပဋိလဘတိ, ဣဒံ **လာဘာနုတ္တရိယံ**။ အညောပိ သောတာပန္နာဒယော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ ဒသဗလေ သဒ္ဓာပဋိလာဘံ လဘန္တိ, ဣဒမ္ပိ လာဘာနုတ္တရိယံ။ အပရော ပန ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ ဒသဗလေ သဒ္ဓာပဋိလာဘံ လဘိတ္ဝာ တံ လာဘံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပာပေတိ, အယံ လာဘောယေဝ နာမ, မူလလာဘော ပန လာဘာနုတ္တရိယံ နာမ။

အာနန္ဒတ္ထေရောယေဝ စ ဒသဗလဿ သာသနေ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခတိ, ဣဒံ **သိက္ခာနုတ္တရိယံ**။ အညေပိ သောတာပန္နာဒယော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ ဒသဗလဿ သာသနေ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခန္တိ, ဣဒမ္ပိ သိက္ခာနုတ္တရိယံ။ အပရော ပန ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ ဒသဗလဿ သာသနေ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခိတ္ဝာ တာ သိက္ခာ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပာပေတိ။ အယံ သိက္ခာယေဝ နာမ, မူလသိက္ခာ ပန သိက္ခာနုတ္တရိယံ နာမ။

အာနန္ဒတ္ထေရောယေဝ စ အဘိဏှံ ဒသဗလံ ပရိစရတိ, ဣဒံ **ပါရိစရိယာနုတ္တရိယံ**။ အညေပိ သောတာပန္နာဒယော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ အဘိဏှံ ဒသဗလံ ပရိစရန္တိ, ဣဒမ္ပိ ပါရိစရိယာနုတ္တရိယံ။ အပရော ပန ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ ဒသဗလံ ပရိစရိတ္ဝာ တံ ပါရိစရိယံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပာပေတိ, အယံ ပါရိစရိယာယေဝ နာမ, မူလပါရိစရိယာ ပန ပါရိစရိယာနုတ္တရိယံ နာမ။

အာနန္ဒတ္ထေရောယေဝ စ ဒသဗလဿ လောကိယလောကုတ္တရေ ဂုဏေ အနုဿရတိ, ဣဒံ **အနုဿတာနုတ္တရိယံ**။ အညေပိ သောတာပန္နာဒယော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ ဒသဗလဿ လောကိယလောကုတ္တရေ ဂုဏေ အနုဿရန္တိ, ဣဒမ္ပိ အနုဿတာနုတ္တရိယံ။ အပရော ပန ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော အာနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ ဒသဗလဿ လောကိယလောကုတ္တရေ ဂုဏေ အနုဿရိတ္ဝာ တံ အနုဿတိံ ဝဍ္ဎေတ္ဝာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပာပေတိ, အယံ အနုဿတိယေဝ နာမ, မူလာနုဿတိ ပန အနုဿတာနုတ္တရိယံ နာမ။ ဣမာနိ ဆ အနုတ္တရိယာနိ, ဣမေသံ ဟေတုဘာတေ ပေါတိ။ ဣမာနိ စ ပန ဆ အနုတ္တရိယာနိ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာနိ ကထိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

စတုန္နံ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ သစ္ဆိကိရိယာ ဟောတီတိ စတဿော ဟိ ပဋိသမ္ဘိဒါယော အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ, ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ, နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ, ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါတိ။ တတ္ထ အတ္ထေသု ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ, ဓမ္မေသု ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ, အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ , ဉာဏေသု ဉာဏံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပနေတာသံ အဘိဓမ္မေ (ဝိဘ. ၇၁၈ အာဒယော) အာဂတောယေဝ။ ဣမာသံ စတဿန္နံ ပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ပစ္စက္ခကိရိယာ ဟောတိ, န ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒါ။ ဧတာသံ သစ္ဆိကိရိယာတိ အတ္ထော။ ဣမာပိ လောကိယလောကုတ္တရာဝ ကထိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အနေကဓာတုပဋိဝေဓောတိ ''စက္ခုဓာတု ရူပဓာတူ''တိအာဒီနံ အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေယေဝ ပဋိဝေဓော ဟောတိ, န ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေနာတိ အတ္ထော။ **နာနာဓာတုပဋိဝေဓော**တိ ဧတ္ထ ဣမာဝ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော နာနာသဘာဝတော နာနာဓာတုယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယော ပနေတာသံ ''နာနာသဘာဝတ ဧတာ''တိ ဧဝံ နာနာကရဏတော ပဋိဝေဓော, အယံ နာနာဓာတုပဋိဝေဓော နာမ။ **ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာ**တိ ဧတ္ထ **ဝိဇ္ဇာ**တိ ဖလေ ဉာဏံ, **ဝိမုတ္တီ**တိ တဒဝသေသာ ဖလသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ။ **သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာ**တိ သောတောတိ ပဌမမဂ္ဂေါ, တေန သောတေန ပတ္တဗ္ဗံ ဖလန္တိ သောတာပတ္တိဖလံ။ **သကဒါဂါမိဖလာ**ဒီနိ ပါကဋာနေဝ။

၁၈၇. **အနုတ္တရ**န္တိ နိရုတ္တရံ။ **ဓမ္မစက္က**န္တိ သေဋ္ဌစက္ကံ။ စက္ကသဒ္ဒော ပနာယံ –

''စတုဗ္ဗိ အဋ္ဌမ္ဗုဂမာ၊ အဋ္ဌာဟိပိ စ သောဠသ။
သောဠသာဟိ စ ဗာတ္တိံသ၊ အတ္ရိစ္ဆံ စက္ကမာသဒေါ။
ဣစ္ဆာဟတဿ ပေါသဿ၊ စက္ကံ ဘမတိ မတ္ထကေ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၀၄; ၁.၅.၁၀၃) –

ဌေတ္ထ ဥရစက္ကေ အာဂတော။ ''စက္ကသမာရုဋ္ဌာ ဇာနပဒာ ပရိယာယန္တိ''တိ (အ. နိ. ၃.၆၃; ၅.၅၄) ဧတ္ထ ဣရိယာပထစက္ကေ။ ''အထ ခေါ သော, ဘိက္ခဝေ, ရထကာရော ယံ တံ စက္ကံ ဆဟိ မာသေဟိ နိဋ္ဌိတံ, တံ ပဝတ္တေသီ''တိ (အ. နိ. ၃.၁၅) ဧတ္ထ အရစက္ကေ။ ''အဒ္ဒသာ ခေါ ဒေဝဏော ဗ္ရာဟ္မဏော ဘဂဝတော ပာဒေသု စက္ကာနိ သဟဿာရာနီ''တိ (အ. နိ. ၄.၃၆) ဧတ္ထ လက္ခဏစက္ကေ။ ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, စက္ကာနိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ဝတ္တတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၃၁) ဧတ္ထ သမ္ပတ္တိစက္ကေ။ ''ဒိဗ္ဗံ စက္ကရတနံ ပာတုဘဝတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၄၃; မ. နိ. ၃.၂၅၆) ဧတ္ထ ရတနစက္ကေ။ ဣဓ ပန ဓမ္မစက္ကေ အာဂတော။

ပဝတ္တိတန္တိ ဧတ္ထ ဓမ္မစက္ကံ အဘိနီဟရတိ နာမ, အဘိနီဟဋံ နာမ, ဥပ္ပာဒေတိ နာမ, ဥပ္ပာဒိတံ နာမ, ပဝတ္တေတိ နာမ, ပဝတ္တိတံ နာမာတိ အယံ ပဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကုတော ပဋ္ဌာယ ဓမ္မစက္ကံ **အဘိနီဟရတိ** နာမာတိ? ယဒါ သုမေဓဗ္ရာဟ္မဏော ဟုတွာ ကာမေသု အာဒီနဝံ နေက္ခမ္မေ စ အာနိသံသံ ဒိသွာ သတ္တသတကမဟာဒါနံ ဒတွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ပဉ္စ အဘိညာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတိ, တတော ပဋ္ဌာယ ဓမ္မစက္ကံ အဘိနီဟရတိ နာမ။

ကုတော ပဋ္ဌာယ **အဘိနီဟဋံ** နာမာတိ? ယဒါ အဋ္ဌ ဓမ္မေ သမောဓာနေတွာ ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ မဟာဗောဓိမဏ္ဍတ္ထာယ မာနသံ ဗန္ဓိတွာ ''ဗျာကရဏံ အလဒ္ဓာ န ဝုဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ ဝီရိယာဓိဋ္ဌာနံ အဓိဋ္ဌာယ နိပန္နော ဒသဗလဿ သန္တိကာ ဗျာကရဏံ လဘိ, တတော ပဋ္ဌာယ ဓမ္မစက္ကံ အဘိနီဟဋံ နာမ။

ကုတော ပဋ္ဌာယ **ဥပ္ပာဒေတိ** နာမာတိ? တတော ပဋ္ဌာယ ဒါနပါရမိံ ပူရေန္တောပိ ဓမ္မစက္ကံ ဥပ္ပာဒေတိ နာမ။ သီလပါရမိံ ပူရေန္တောပိ။ပေ.။ ဥပေက္ခာပါရမိံ ပူရေန္တောပိ ဓမ္မစက္ကံ ဥပ္ပာဒေတိ နာမ။ ဒသ ပါရမိယော ဒသ ဥပပါရမိယော ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယော ပူရေန္တောပိ, ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇန္တောပိ, ဉာတတ္ထစရိယံ ပူရေန္တောပိ ဓမ္မစက္ကံ ဥပ္ပာဒေတိ နာမ။ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ ဌတွာ သတ္တသတကမဟာဒါနံ ဒတွာ ပုတ္တဒါရံ ဒါနမုခေ နိယျာတေတွာ ပါရမိကူဋံ ဂဟေတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဒေဝတာဟိ အာယာစိတော ပဋိညံ ဒတွာ ပဉ္စမဟာဝိလောကနံ ဝိလောကေန္တောပိ ဓမ္မစက္ကံ ဥပ္ပာဒေတိယေဝ နာမ။ မာတုကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တောပိ, ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠံ ကမ္ပေန္တောပိ, မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တဒိဝသေ တထေဝ လောကံ ကမ္ပေန္တောပိ, သမ္ပတိဇာတော သတ္တ ပဒါနိ ဂန္တွာ ''အဂ္ဂေါဟမသ္မိ''တိ သီဟနာဒံ နဒန္တောပိ, ဧကူနတိံသ သံဝစ္ဆရာနိ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တောပိ, မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမန္တောပိ, အနောမာနဒီတီရေ ပဗ္ဗဇန္တောပိ, မဟာပဓာနေ ဆဗ္ဗဿာနိ ဝီရိယံ ကရောန္တောပိ, သုဇာတာယ ဒိန္နံ မဓုပါယာသံ ဘုဉ္ဇိတွာ သုဝဏ္ဏပါတိံ နဒိယာ ပဝာဟေတွာ သာယနှသမယေ ဗောဓိမဏ္ဍဝရဂတော ပုရတ္ထိမံ လောကဓာတုံ ဩလောကေန္တော နိသီဒိတွာ သူရိယေ ဓရမာနေယေဝ မာရဗလံ ဝိဓမေတွာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တောပိ, မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ဝိသောဓေန္တောပိ, ပစ္ဆိမယာမသမနန္တရေ ပစ္စယာကာရံ သမ္မသိတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တောပိ, သောတာပတ္တိဖလံ သစ္ဆိကရောန္တောပိ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂံ သကဒါဂါမိဖလံ အနာဂါမိမဂ္ဂံ အနာဂါမိဖလံ သစ္ဆိကရောန္တောပိ, အရဟတ္တမဂ္ဂံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တောပိ ဓမ္မစက္ကံ ဥပ္ပာဒေတိယေဝ နာမ။

အရဟတ္တဖလက္ခဏေ ပန တေန ဓမ္မစက္ကံ **ဥပ္ပာဒိတံ** နာမ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏရာသိ အရဟတ္တဖလေနေဝ သဒ္ဓိံ ဣဇ္ဈတိ။ တသ္မာ တေန တသ္မိံ ခဏေ ဓမ္မစက္ကံ ဥပ္ပာဒိတံ နာမ ဟောတိ။

ကဒါ **ပဝတ္တေတိ** နာမ? ဗောဓိမဏ္ဍေ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ အညာကောဏ္ဍညတ္ထေရံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တံ ဒေသေန္တော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ နာမ။

ယဒါ ပန အညာကောဏ္ဍညတ္ထေရေန ဒသဗလဿ ဒေသနာဉာဏာနုဘာဝနိဗ္ဗတ္တံ သဝနံ လဘိတွာ သဗ္ဗပဌမံ ဓမ္မော အဓိဂတော, တတော ပဋ္ဌာယ ဓမ္မစက္ကံ **ပဝတ္တိတံ** နာမ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မစက္ကန္တိ စေတံ ဒေသနာဉာဏဿပိ နာမံ ပဋိဝေဓဉာဏဿပိ။ တေသု ဒေသနာဉာဏံ လောကိယံ, ပဋိဝေဓဉာဏံ လောကုတ္တရံ။ ကဿ ဒေသနာပဋိဝေဓဉာဏန္တိ? န အညဿ ကဿစိ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿေဝ ဒေသနာဉာဏဉ္စ ပဋိဝေဓဉာဏဉ္စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သမ္မဒေဝ တိ ဟေတုနာ နယေန ကာရဏေနေဝ။ **အနုပ္ပဝတ္တေတီ** တိ ယထာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တဿ ပစ္ဆတော ဂစ္ဆန္တော တံ အနုဂစ္ဆတိ နာမ, ဧဝံ ပဌမတရံ သတ္ထာရာ ပဝတ္တိတံ ထေရော အနုပ္ပဝတ္တေတိ နာမ။ ကထံ? သတ္ထာ

ဟိ ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, သတိပဋ္ဌာနာ။ ကတမေ စတ္တာရော''တိ ကထေန္တော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ နာမ, ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ ''စတ္တာရောမေ, အာဝုသော, သတိပဋ္ဌာနာ''တိ ကထေန္တော ဓမ္မစက္ကံ အနုပ္ပဝတ္တေတိ နာမ။ သမ္မပ္ပဓာနာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ န ကေဝလဉ္စ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေသု, ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသစ္စာနိ။ စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အရိယဝံသာ''တိအာဒီသုပိ အယံ နယော နေတဗ္ဗော၀။ ဧဝံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတိ နာမ, ထေရော ဒသဗလေန ပဝတ္တိတံ ဓမ္မစက္ကံ အနုပ္ပဝတ္တေတိ နာမ။

ဧဝံ ဓမ္မစက္ကံ အနုပ္ပဝတ္တေန္တေန ပန ထေရေန ဓမ္မော ဒေသိတောပိ ပကာသိတောပိ သတ္ထာရာဝ ဒေသိတော ပကာသိတော ဟောတိ။ ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ ဥပါသကော ဝါ ဥပါသိကာ ဝါ ဒေဝေါ ဝါ သက္ကော ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတု ပကာသေတု, သဗ္ဗော သော သတ္ထာရာ ဒေသိတော ပကာသိတော၀ နာမ ဟောတိ, သေသဇနော ပန လေခဟာရကပက္ခေ ဌိတော၀ နာမ ဟောတိ။ ကထံ? ယထာ ဟိ ရညော ဒိန္နံ ပဏ္ဏံ တစေတွာ ယံ ယံ ကမ္မံ ကရောန္တိ, တံ တံ ကမ္မံ ယေန ကေနစိ ကတမ္ပိ ကာရိတမ္ပိ ရညာ ကာရိတန္တွေ၀ ဝုစ္စတိ။ မဟာရာဇာ ဝိယ ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော။ ရာဇပဏ္ဏံ ဝိယ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ ပဏ္ဏအာနံ ဝိယ တေပိဋကေ နယမုခအာနံ ပဏ္ဏံ တစေတွာ တံ တံကမ္မာနံ ကရဏံ ဝိယ စတုန္နံ ပရိသာနံ အတ္တနော ဗလေန ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ပရေသံ ဒေသနာ ပကာသနာ။ တတ္ထ ယထာ ပဏ္ဏံ တစေတွာ ယေန ကေနစိ ကတမ္ပိ ကာရိတမ္ပိ တံ ကမ္မံ ရညာ ကာရိတမေ၀ ဟောတိ, ဧ၀မေ၀ ယေန ကေနစိ ဒေသိတောပိ ပကာသိတောပိ ဓမ္မော သတ္ထာရာ ဒေသိတော ပကာသိတော၀ နာမ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

ဧကပုဂ္ဂလဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၄. တေဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

(၁၄) ၁. ပဌမတေဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

တေဒဂ္ဂပဒဝဏ္ဏနာ

၁၈၈. တေဒဂ္ဂေသု ပဌမဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **တေဒဂ္ဂ** န္တိ တံ အဂ္ဂံ။ ဧတ္ထ စ အယံ အဂ္ဂသဒ္ဒော အာဒိကောဋ္ဌာသသေဋ္ဌေသု ဒိဿတိ။ ''အဇ္ဇတဂ္ဂေ, သမ္မ ဒောဝါရိက, အာဝရာမိ ဒွါရံ နိဂဏ္ဌာနံ နိဂဏ္ဌီန''န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၇၀) ဟိ အာဒိမှိ ဒိဿတိ။ ''တေနေဝ အင်္ဂုလဂ္ဂေန တံ အင်္ဂုလဂ္ဂံ ပရာမသေယျ (ကထာ. ၄၄၁), ဥစ္ဆဂ္ဂံ ဝေဠဂ္ဂ''န္တိအာဒီသု ကောဋိယံ။ ''အမ္ဗိလဂ္ဂံ ဝါ မဓုရဂ္ဂံ ဝါ တိတ္တကဂ္ဂံ ဝါ (သံ. နိ. ၅.၃၇၄), အနုဇာနာမိ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟာရဂ္ဂေန ဝါ ပရိဝေဏဂ္ဂေန ဝါ ဘာဇေတု''န္တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၃၁၈) ကောဋ္ဌာသေ။ ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ။ပေ.။ တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀) သေဋ္ဌေ။ သွာယမိဓ ကောဋိယမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ သေဋ္ဌေပိ။ တေ ဟိ ထေရာ အတ္တနော အတ္တနော ဌာနေ ကောဋိဘူတာတိပိ အဂ္ဂါ, သေဋ္ဌဘူတာတိပိ။ တသ္မာ တေဒဂ္ဂန္တိ သော ကောဋိ သော သေဋ္ဌောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ သေသံ နယော သဗ္ဗသုတ္တေသု။

အယဉ္စ တေဒဂ္ဂသန္နိက္ခေပေါ နာမ စတူဟိ ကာရဏေဟိ လဗ္ဘတိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိတော အာဂမနတော စိဏ္ဏဝသိတော ဂုဏာတိရေကတောတိ။ တတ္ထ ကောစိ ထေရော ဧကေန ကာရဏေန တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဘတိ, ကောစိ ဒွီဟိ, ကောစိ တီဟိ, ကောစိ သဗ္ဗေဟေဝ စတူဟိပိ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဝိယ။ သော ဟိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိတောပိ မဟာပညတာယ တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဒ္ဓိ အာဂမနာဒီဟိပိ။ ကထံ? ဧကသ္မိံ ဟိ သမယေ သတ္ထာ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဝိဟရန္တော ကဏ္ဍမ္ဗရုက္ခမူလေ တိတ္ထိယမဒ္ဒနံ ယမကပါဋိဟာရိယံ ဒဿေတွာ ''ကဟံ နု ခေါ ပုရိမဗုဒ္ဓါ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆန္တီ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ''တာဝတိံသဘဝနေ''တိ ဥတွာ ဒွေဝ ပဒန္တရာနိ ဒဿေ တွာ တတိယေန ပဒေန တာဝတိံသဘဝနေ ပစ္စုဋ္ဌာသိ။ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာ တော ဥဋ္ဌာယ သဒ္ဓိံ ဒေဝဂဏေန ပစ္စုဂ္ဂမနံ အဂမာသိ။ ဒေဝတာ စိန္တယိံသု – ''သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဒေဝဂဏပရိဝုတော သဋ္ဌိယောဇနာယာမာယ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယ နိသီဒိတွာ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝတိ, ဗုဒ္ဓါနံ နာမ နိသိန္နကာလတော ပဋ္ဌာ ယ န သက္ကာ အညေန ဧတ္ထ ဟတ္ထမ္ပိ ဌပေတု''န္တိ။ သတ္ထာပိ တတ္ထ နိသိန္နော တေသံ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ မဟာပံသုကူလိကော ဝိယ မုဏ္ဍပီဌကံ သဗ္ဗမေဝ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလံ အဝတ္ထရိတွာ နိသီဒိ။ ဧဝံ နိသိန္နော ပန အတ္တ နော စ သရီရံ မဟန္တံ ကတွာ မာပေသိ, ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလံ စ ခုဒ္ဒကံ အကာသီတိ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ။ အစိန္တေယျော ဟိ ဗုဒ္ဓဝိသယော။ ဧဝံ နိသိန္နော ပန မာတရံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာနံ ''ကု သလာ ဓမ္မာ အကုသလာ ဓမ္မာ အဗျာကတာ ဓမ္မာ''တိ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေသိ။

ဟဋ္ဌိပါဋိဟာရိယဋ္ဌာနေပိ သဗ္ဗာပိ ဒွါဒသယောဇနိကာ ပရိသာ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ''ကဟံ, ဘန္တေ, ဒသဗလော ဂတော''တိ ပုစ္ဆိ။ တာဝတိံသဘဝနေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ ဝဿံ ဥပဂန္တွာ အဘိဓမ္မကထံ ဒေသေတုံ ဂ တောတိ။ ဘန္တေ, န မယံ သတ္ထာရံ အဒိသွာ ဂမိဿာမ။ ကဒါ သတ္ထာ အာဂမိဿတီတိ သတ္ထု အာဂမနကာလံ ဇာနာထာတိ? မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ ဘာရံ ကရောထ, သော ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ သာသနံ အာဟရိဿ သတီတိ။ ကိံ ပန ထေရဿ တတ္ထ ဂန္တုံ ဗလံ နတ္ထီတိ? အတ္ထိ, ဝိသေသဝန္တာနံ ပန ဝိသေသံ ပဿန္တူတိ ဧဝမာ ဟ။ မဟာဇနော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ သတ္ထု သာသနံ ဂဟေတွာ အာဂမနတ္ထာယ ယာစိ။ ထေရော ပဿန္တေယေဝ မဟာဇနေ ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ အန္တောသိနေရုနာ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, မဟာဇနော တုမှာကံ ဒဿနကာမော, အာဂမနဒိဝသံ တေ ဇာနိတုံ ဣစ္ဆတီ''တိ။ တေန ဟိ ''ဣတော တေ မာသစ္စယေန သင်္ကဿနဂရဒွါရေ ပဿထာ''တိဿ ဝဒေဟီတိ။ ထေရော ဘဂဝတော သာသနံ အာဟရိတွာ မဟာဇနဿ ကထေသိ။ မဟာဇနော တတ္ထေဝ တေမာသံ ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓိတွာ ဝသိ။ စူဠအနာထပိဏ္ဍိကော ဒွါဒသ ယောဇနာယ ပရိသာယ တေမာသံ ယာဂုဘတ္တံ အဒါသိ။

သတ္ထာပိ သတ္တပ္ပကရဏာနိ ဒေသေတွာ မနုဿလောကံ အာဂမနတ္ထာယ အာကပ္ပံ ဒဿေသိ။ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဝိဿကမ္မံ အာမန္တေတွာ တထာဂတဿ ဩတရဏတ္ထာယ သောပာနံ မာပေတုံ အာဏာပေသိ။ သော ဧကတော သောဝဏ္ဏမယံ ဧကတော ရဇတမယံ သောပာနံ မာပေတွာ မဇ္ဈေ မဏိမယံ မာပေသိ။ သတ္ထာ မဏိမယေ သောပာနေ ဌတွာ “မဟာဇနော မံ ပဿတူ”တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ အတ္တနော အာနုဘာဝေနေဝ “မဟာဇနော အဝီစိမဟာနိရယံ ပဿတူ”တိပိ အဓိဋ္ဌာသိ။ နိရယဒဿနေန စဿ ဥပ္ပန္နသံဝေဂတံ ဉတွာ ဒေဝလောကံ ဒဿေသိ။ အထဿ ဩတရန္တဿ မဟာဗြဟ္မာ ဆတ္တံ ဓာရေသိ, သက္ကော ဒေဝရာဇာ ပတ္တံ ဂဏှိ, သုယာမော ဒေဝရာဇာ ဒိဗ္ဗံ တဋ္ဋဗီဇနိံ ဗီဇိ, ပဉ္စသိခေါ ဂန္ဓဗ္ဗဒေဝပုတ္တော ဗေလုဝပဏ္ဍုဝီဏံ သမပညာသာယ မုစ္ဆနာဟိ မုစ္ဆိတွာ တဒေဿော ပုရတော ဩတရိ။ ဗုဒ္ဓါနံ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌိတကာလေ “အဟံ ပဌမံ ဝန္ဒိဿာမိ, အဟံ ပဌမံ ဝန္ဒိဿာမီ”တိ မဟာဇနော အဋ္ဌာသိ။ သဟ မဟာပထဝီအက္ကမနေန ပန ဘဂဝတော နေဝ မဟာဇနော န အသီတိမဟာသာဝကာ ပဌမကဝန္ဒနံ သမ္ပာပုဏိံသု, ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တတ္ထေရောယေဝ ပန သမ္ပာပုဏိ။

အထ သတ္ထာ ဒွါဒသယောဇနာယ ပရိသာယ အန္တရေ “ထေရဿ ပညာနုဘာဝံ ဇာနန္တူ”တိ ပုထုဇ္ဇနပဉ္စကံ ပဉှံ အာရဘိ။ ပဌမံ လောကိယမဟာဇနော သလ္လက္ခေဿတီတိ ပုထုဇ္ဇနပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ယေ ယေ သလ္လက္ခိံသု, တေ တေ ကထယိံသု။ ဒုတိယံ ပုထုဇ္ဇနဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ပုထုဇ္ဇနာ တုဏှီ အဟေသုံ, သောတာပန္နာဝ ကထယိံသု။ တတော သောတာပန္နာနံ ဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ သောတာပန္နာ တုဏှီ အဟေသုံ, သကဒါဂါမိနောဝ ကထယိံသု။ တေသမ္ပိ ဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ အနာဂါမိမဂ္ဂေ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ သကဒါဂါမိနော တုဏှီ အဟေသုံ, အနာဂါမိနောဝ ကထယိံသု။ တေသမ္ပိ ဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ အရဟတ္တမဂ္ဂေ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ အနာဂါမိနော တုဏှီ အဟေသုံ, အရဟန္တာဝ ကထယိံသု။ တတော ဟေဋ္ဌိမကောဋိတော ပဋ္ဌာယ အဘိညာတေ အဘိညာတေ သာဝကေ ပုစ္ဆိ, တေ အတ္တနော အတ္တနော ပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယေ ဌတွာ ကထယိံသု။ အထ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ ပုစ္ဆိ , သေသသာဝကာ တုဏှီ အဟေသုံ, ထေရောဝ ကထေသိ။ တဿာပိ ဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဝိသယေ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တုဏှီ အဟောသိ, သာရိပုတ္တတ္ထေရောဝ ကထေသိ။ ထေရဿာပိ ဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ ဗုဒ္ဓဝိသယေ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ ဓမ္မသေနာပတိ အာဝဇ္ဇေန္တောပိ ပဿိတုံ န သက္ကောတိ, ပုရတ္ထိမပစ္ဆိမုတ္တရဒက္ခိဏာ စတဿော ဒိသာ စတဿော အနုဒိသာတိ ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တော ပဉှုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ သလ္လက္ခေတုံ နာသက္ခိ။

သတ္ထာ ထေရဿ ကိလမနဘာဝံ ဉတွာ “သာရိပုတ္တော ကိလမတိ, နယမုခမဿ ဒဿေဿာမီ”တိ “အာဂမေဟိ တွံ, သာရိပုတ္တာ”တိ ဝတွာ “နာယံ တုယှံ ဝိသယော ပဉှော, ဗုဒ္ဓါနံ ဧသ ဝိသယော သဗ္ဗညူနံ ယသဿိန”န္တိ ဗုဒ္ဓဝိသယဘာဝံ အာစိက္ခိတွာ “ဘူတမိဒန္တိ, သာရိပုတ္တ, သမနုပဿသီ”တိ အာဟ။ ထေရော “စတုမဟာဘူတိကကာယပရိဂ္ဂဟံ မေ ဘဂဝါ အာစိက္ခတီ”တိ ဉတွာ “အညာတံ ဘဂဝါ, အညာတံ သုဂတာ”တိ အာဟ။ ဧတသ္မိံ ဌာနေ အယံ ကထာ ဥဒပါဒိ – မဟာပညော ဝတ, ဘော, သာရိပုတ္တတ္ထေရော, ယတ္ထ ဟိ နာမ သဗ္ဗေဟိ အညာတံ ပဉှံ ကထေသိ, ဗုဒ္ဓေဟိ စ ဒိန္နနယေ ဌတွာ ဗုဒ္ဓဝိသယေ ပဉှံ ကထေသိ, ဣတိ ထေရဿ ပညာနုဘာဝေ ယတ္တကံ ဌာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ကိတ္တိသဒ္ဒေန ဩတ္ထဋံ, သဗ္ဗံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဂတောတိ ဧဝံ တာဝ ထေရော **အဇ္ဈုပ္ပတ္တိတော** မဟာပညတာယ ဧတဒဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဘိ။

ကထံ **အာဂမနတော?** ဣမိဿာယေဝ ဟိ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိယာ သတ္ထာ အာဟ – သာရိပုတ္တော န ဣဒါနေဝ ပညတ, အတီတေ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာပိ မဟာပညောဝ အဟောသိ –

“ယော ပဗ္ဗဇီ ဇာတိသတာနိ ပဉ္စ၊
ပဟာယ ကာမာနိ မနောရမာနိ။
တံ ဝီတရာဂံ သုသမာဟိတိန္ဒြိယံ၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္ဒထ သာရိပုတ္တ”န္တိ။

ဧဝံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဗ္ရူဟယမာနော ဧကသ္မိံ သမယေ ဗာရာဏသိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တော။ တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ တတ္ထ သာရံ အပဿန္တော “ပဗ္ဗဇိတွာ ဧကံ မောက္ခမဂ္ဂံ ဂဝေသိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေ

သိ။ တသ္မိံ ကာလေ ဗောဓိသတ္တောပိ ကာသိရဋ္ဌေ ဥဒိစ္စဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ဝုဒ္ဓိမန္ွာယ ဥဂ္ဂဟိတသိပ္ပော ကာမေသု အာဒီနဝံ နေက္ခမ္မေ စ အာနိသံသံ ဒိသွာ ဃရာဝါသံ ပဟာယ ဟိမဝန္တံ ပဝိသိတွာ ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ ပဉ္စ အဘိညာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဝနမူလဖလာဟာရော ဟိမဝန္တပ္ပဒေသေ ဝသတိ။ သောပိ မာဏဝေ နိက္ခမိတွာ တဿေဝ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ ပရိဝါရော မဟာ အဟောသိ ပဉ္စသတမတ္တာ ဣသယော။

အထဿ သော ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကော ဇေဒေသံ ပရိယံ ဂဟေတွာ လောဏမ္ဗိလသေဝနတ္ထံ မနုဿပထံ အဂမာသိ။ တသ္မိံ သမယေ ဗောဓိသတ္တော တသ္မိံယေဝ ဟိမဝန္တပ္ပဒေသေ ကာလံ အကာသိ။ ကာလကိရိယသမယေဝ နံ အန္တေဝါသိကာ သန္နိပတိတွာ ပုစ္ဆိံသု – ''အတ္ထိ တုမှေဟိ ကောစိ ဝိသေသော အဓိဂတော''တိ။ ဗောဓိသတ္တော ''နတ္ထိ ကိဉ္စီ''တိ ဝတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနော အာဘဿရဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။ သော ကိဉ္စာပိ အာကိဉ္စညာယတနဿ လာဘီ, ဗောဓိသတ္တာနံ ပန အရူပာဝစရေ ပဋိသန္ဓိ နာမ န ဟောတိ။ ကသ္မာ? အဘဗ္ဗဋ္ဌာနတ္တာ။ ဣတိ သော အရူပသမာပတ္တိလာဘီ သမာနောပိ ရူပါဝစရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အန္တေဝါသိကာပိဿ ''အာစရိယော 'နတ္ထိ ကိဉ္စီ'တိ အာဟ, မောဃာ တဿ ကာလကိရိယာ''တိ န ကိဉ္စိ သက္ကာရသမ္မာနံ အကံသု။ အထ သော ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကော အတိက္ကန္တေ ဝဿာတေသေ အာဂန္တွာ ''ကဟံ အာစရိယော''တိ ပုစ္ဆိ။ ကာလံ ကတောတိ။ အပိ နု အာစရိယေန လဒ္ဓဂုဏံ ပုစ္ဆိတ္ထာတိ? အာမ ပုစ္ဆိမှာတိ။ ကိံ ဝဒေတီတိ? နတ္ထိ ကိဉ္စီတိ။ မယမ္ပိ ''အာစရိယေန လဒ္ဓဂုဏော နာမ နတ္ထီ''တိ နာဿ သက္ကာရသမ္မာနံ ကရိမှာတိ။ တုမှေ ဘာသိတဿ အတ္ထံ န ဇာနိတ္ထ, အာစရိယော အာကိဉ္စညာယတနဿ လာဘီတိ။

အထ တေ ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကဿ ကထံ န သဒ္ဒဟိံသု။ သော ပုနပ္ပုနံ ကထေန္တောပိ သဒ္ဒဟာပေတုံ နာသက္ခိ ။ အထ ဗောဓိသတ္တော အာဝဇ္ဇမာနော ''အန္ဓဗာလော မဟာဇနော မယှံ ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကဿ ကထံ န ဂဏှာတိ, ဣမံ ကာရဏံ ပာကဋံ ကရိဿာမီ''တိ ဗြဟ္မလောကတော ဩတရိတွာ အဿမပဒမတ္ထကေ ဌိတော အာကာသဂတောဝ ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကဿ ပညာနုဘာဝံ ဝဏ္ဏေတွာ ဣမံ ကထံ အဘာသိ –

> ''ပရောသဟဿမ္ပိ သမာဂတာနံ၊
> ကန္ဒေယျုံ တေ ဝဿသတံ အပညာ။
> ဧကောဝ သေယျော ပုရိသော သပညော၊
> ယော ဘာသိတဿ ဝိဇာနာတိ အတ္ထ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၀၁)။

ဧဝံ ဣသိဂဏံ သညာပေတွာ ဗောဓိသတ္တော ဗြဟ္မလောကမေဝ ဂတော။ သေသဣသိဂဏောပိ အပရိဟီနဇ္ဈာနော ဟုတွာ ကာလံ ကတွာ ဗြဟ္မလောကပရာယဏော ဇာတော။ တတ္ထ ဗောဓိသတ္တော သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော, ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကော သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဇာတော, သေသာ ဣသယော ဗုဒ္ဓပရိသာ ဇာတာတိ ဧဝံ အတီတေပိ သာရိပုတ္တော မဟာပညောဝ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဇာနိတုံ သမတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣဒမေဝ စ ပုထုဇ္ဇနပဉ္စကံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ –

> ''ပရောသတဉ္စေပိ သမာဂတာနံ၊
> ဈာယေယျုံ တေ ဝဿသတံ အပညာ။
> ဧကောဝ သေယျော ပုရိသော သပညော၊
> သော ဘာသိတဿ ဝိဇာနာတိ အတ္ထ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၀၁) –

ဣမမ္ပိ ဇာတကံ ကထေသိ။ တဿ ပုရိမဇာတကေ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပရမ္ပိ ဣဒမေဝ ပုထုဇ္ဇနပဉ္စကံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ –

> ''ယေ သညိနော တေပိ ဒုဂ္ဂတာ၊ ယေပိ အသညိနော တေပိ ဒုဂ္ဂတာ။

ဇော် ဥဘယံ ဝိဝဇ္ဇယ၊ တံ သမာပတ္တိံသုခံ အနင်္ဂဏာ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၃၄) –

ဣမံ အနင်္ဂဏဇာတကံ ကထေသိ။ တတ္ထ စ အာစရိယော ကာလံ ကရောန္တော အန္တေတသိကေဟိ ပုစ္ဆိတော ''နေဝ သညီ နာသညီ''တိ အာဟ။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပရမ္ပိ ဣဒမေဝ ပုထုဇ္ဇနပဉ္စကံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ –

''စန္ဒာဘံ သူရိယာဘဉ္စ၊ ယောဓ ပညာယ ဂါဓတိ။
အဝိတက္ကေန ဈာနေန၊ ဟောတိ အာဘဿရူပဂေ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၃၅) –

ဣဒံ စန္ဒာဘဇာတကံ ကထေသိ။ တတ္ထာပိ အာစရိယော ကာလံ ကရောန္တော အန္တေတသိကေဟိ ပုစ္ဆိတော ''ဩဒာတ ကသိဏံ စန္ဒာဘံ နာမ, ပီတကသိဏံ သူရိယာဘံ နာမာတိ တံ ဥဘယံ ယော ပညာယ ဂါဓတိ ပဝိသတိ ပက္ခန္ဒတိ, သော အ ဝိတက္ကေန ဒုတိယဇ္ဈာနေန အာဘဿရူပဂေ ဟောတိ, တာဒိသော အဟ''န္တိ သန္ဓာယ – ''စန္ဒာဘံ သူရိယာဘ''န္တိ အာဟ။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒမေဝ စ ပုထုဇ္ဇနပဉ္စကံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ –

''အာသီသေထေဝ ပုရိသော၊ န နိဗ္ဗိန္ဒေယျ ပဏ္ဍိတော။
ပဿာမိ ဝေါဟံ အတ္တာနံ၊ ယထာ ဣစ္ဆိံ တထာ အဟု။

''အာသီသေထေဝ ပုရိသော၊ န နိဗ္ဗိန္ဒေယျ ပဏ္ဍိတော။
ပဿာမိ ဝေါဟံ အတ္တာနံ၊ ဥဒကာ ထလမုဗ္ဘတံ။

''ဝါယမေထေဝ ပုရိသော၊ န နိဗ္ဗိန္ဒေယျ ပဏ္ဍိတော။
ပဿာမိ ဝေါဟံ အတ္တာနံ၊ ယထာ ဣစ္ဆိံ တထာ အဟု။

''ဝါယမေထေဝ ပုရိသော၊ န နိဗ္ဗိန္ဒေယျ ပဏ္ဍိတော။
ပဿာမိ ဝေါဟံ အတ္တာနံ၊ ဥဒကာ ထလမုဗ္ဘတံ။

''ဒုက္ခူပနီတောပိ နရော သပညော၊
အာသံ န ဆိန္ဒေယျ သုခါဂမာယ။
ဗဟူ ဟိ ဖဿာ အဟိတာ ဟိတာ စ၊
အဝိတက္ကိတာ မစ္စုမုပဗ္ဗဇန္တိ။

''အစိန္တိတမ္ပိ ဘဝတိ၊ စိန္တိတမ္ပိ ဝိနဿတိ။
န ဟိ စိန္တာမယာ ဘောဂါ၊ ဣတ္ထိယာ ပုရိသဿ ဝါ။

''သရဘံ ဂိရိဒုဂ္ဂသ္မိံ၊ ယံ တွံ အနုသရီ ပုရေ။
အလီနစိတ္တဿ တုဝံ၊ ဝိက္ကန္တမနုဇီဝသိ။

''ယော တံ ဝိဒုဂ္ဂါ နရကာ သမုဒ္ဓရိ၊
သိလာယ ယောဂ္ဂံ သရဘော ကရိတွာ။
ဒုက္ခူပနီတံ မစ္စုမုခါ ပမောစယိ၊
အလီနစိတ္တံ တ မိဂံ ဝဒေသိ။

''ကိံ တွံ နု တတ္ထေဝ တဒါ အဟောသိ၊

ဥဒာဟု တေ ကောစိ နံ့ တေဒက္ခာ။
ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒ္ဒော နုသိ သဗ္ဗဒဿိ၊
ဉာဏံ နု တေ ဗ္ရာဟ္မဏ ဘိံသရူပံ။

''န စေဝဟံ တတ္ထ တဒာ အဟောသိံ၊
န စာပိ မေ ကောစိ နံ့ တေဒက္ခာ။
ကထာပဒာနုဉ္စ သုဘာသိတာနံ၊
အတ္ထံ တဒါနေန္တိ ဇနိန္ဒ ဓီရာ''တိ။ (ဇာ. ၁.၁၃.၁၃၄-၁၄၃) –

ဣမံ တေရသနိပာတေ သရဘဇာတကဥ္စ ကထေသိ။ ဣမာနိ ပန ပဥ္စပိ ဇာတကာနိ အတီတေပိ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ မယှံ ပုတ္တော ဇာနာတီတိ သတ္ထာရာ ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ပညာနုဘာဝပ္ပကာသနတ္ထမေဝ ကထိတာနီတိ ဧဝံ အာဂမနတောပိ ထေရော မဟာပညတာယ တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဘိ။

ကထံ **စိဏ္ဏဝသိတော** တိ? စိဏ္ဏံ ကိရေတံ ထေရဿ စတုပရိသမဇ္ဈေ ဓမ္မံ ကထေန္တော စတ္တာရိ သစ္စာနိ အမုဥ္စိတ္ဝာ ကထေတီတိ ဧဝံ စိဏ္ဏဝသိတောပိ ထေရော မဟာပညတာယ တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဘိ။

ကထံ **ဂုဏာတိရေကတော**တိ? ဌပေတွာ ဟိ ဒသဗလံ အညော ကောစိ ဧကသာဝကောပိ မဟာပညတာယ ဓမ္မသေနာပတိနာ သဒိသော နာမ နတ္ထီတိ ဧဝံ ဂုဏာတိရေကတောပိ ထေရော မဟာပညတာယ တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဘိ။

ယထာ စ သာရိပုတ္တတ္ထေရော, ဧဝံ **မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရောပိ** သဗ္ဗေဟေဝ စတူဟိပိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဘိ။ ကထံ? ထေရော ဟိ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေ နန္ဒောပနန္ဒသဒိသမ္ပိ နာဂရာဇာနံ ဒမေသီတိ ဧဝံ တာဝ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိတော လဘိ။ န ပနေသ ဣဒါနေဝ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေ, အတီတေ ပဥ္စ ဇာတိသတာနိ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတောပိ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေ အဟောသီတိ။

''ယော ပဗ္ဗဇိ ဇာတိသတာနိ ပဥ္စ၊
ပဟာယ ကာမာနိ မနောရမာနိ။
တံ ဝီတရာဂံ သုသမာဟိတိန္ဒြိယံ၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္ဒထ မောဂ္ဂလ္လာန''န္တိ။ –

ဧဝံ အာဂမနတောပိ လဘိ။ စိဏ္ဏံ စေတံ ထေရဿ နိရယံ ဂန္တွာ အတ္တနော ဣဒ္ဓိဗလေန နိရယသတ္တာနံ အဿာသဇနနတ္ထံ သီတံ အဓိဋ္ဌာယ စက္ကမတ္တံ ပဒုမံ မာပေတွာ ပဒုမကဏ္ဏိကာယံ နိသီဒိတွာ ဓမ္မကထံ ကထေတိ, ဒေဝလောကံ ဂန္တွာ ဒေဝသင်္ဃံ ကမ္မဂတိံ ဇာနာပေတွာ သစ္စကထံ ကထေတီတိ ဧဝံ စိဏ္ဏဝသိတော လဘိ။ ဌပေတွာ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အညော သာဝကော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ဝိယ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေ နတ္ထီတိ ဧဝံ ဂုဏာတိရေကတော လဘိ။

ယထာ စေသ, ဧဝံ **မဟာကဿပတ္ထေရောပိ** သဗ္ဗေဟေဝိမေဟိ ကာရဏေဟိ တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနံ လဘိ။ ကထံ? သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဟိ ထေရဿ တိဂါဝုတံ မဂ္ဂံ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ တီဟိ ဩဝါဒေဟိ ဥပသမ္ပာဒေတွာ စီဝရံ ပရိဝတ္တေတွာ အဒါသိ။ တသ္မိံ သမယေ မဟာပထဝီ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ ကမ္ပိ, မဟာဇနဿ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတံ ဇာတံ။ ဧဝံ ထေရဿ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတောတိ ဧဝံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိတော လဘိ။ န စေသ ဣဒါနေဝ ဓုတဓရော, အတီတေ ပဥ္စ ဇာတိသတာနိ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတောပိ ဓုတဓရောဝ အဟောသိ။

''ယော ပဗ္ဗဇိ ဇာတိသတာနိ ပဥ္စ၊
ပဟာယ ကာမာနိ မနောရမာနိ။
တံ ဝီတရာဂံ သုသမာဟိတိန္ဒြိယံ၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္ဒထ မဟာကဿပ''န္တိ။ –

ဧဝံ အာဂမနတောပိ လဘိ။ စိတ္တံ စေတံ ထေရဿ စတုပရိသမဇ္ဈဂတော ဓမ္မံ ကထေန္တော ဒသ ကထာဝတ္ထူနိ အဝိဇဟိတွာဝ ကထေတီတိ ဧဝံ စိတ္တဝသိတော လဘိ။ ဌပေတွာ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အညော သာဝကော တေရသဟိ ဓုတဂုဏေဟိ မဟာကဿပသဒိသော နတ္ထီတိ ဧဝံ ဂုဏာတိရေကတော လဘိ ။ ဣမိနာဝ နိယာမေန တေသံ တေသံ ထေရာနံ ယထာလာဘတော ဂုဏော ကိတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဂုဏဝသေနေဝ ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ယထာ နာမ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ စက္ကရတနာနုဘာဝေန စက္ကဝါဠဂဗ္ဘေ ရဇ္ဇသိရိံ ပတွာ "ပတ္တဗ္ဗံ မေ ပတ္တံ, ကိံ မေ ဣဒါနိ မဟာဇနေန ဩလောကိတေနာ"တိ န အပ္ပောဿုက္ကော ဟုတွာ ရဇ္ဇသိရိံယေဝ အနုဘောတိ, ကာလေန ပန ကာလံ ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗေ နိဂ္ဂဏှာတိ, ပဂ္ဂဟေတဗ္ဗေ ပဂ္ဂဏှာတိ, ဌာနန္တရေသု စ ဌပေတဗ္ဗယုတ္တကေ ဌာနန္တရေသု ဌပေတိ, ဧဝမေဝံ မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ အဓိဂတဿ သဗ္ဗညုတညာဏဿ အာနုဘာဝေန အနုပ္ပတ္တဓမ္မရဇ္ဇော ဓမ္မရာဇာပိ "ကိံ မေ ဣဒါနိ လောကေန ဩလောကိတေန, အနုတ္တရံ ဖလသမာပတ္တိသုခံ အနုဘဝိဿာမီ"တိ အပ္ပောဿုက္ကတံ အနာပဇ္ဇိတွာ စတုပရိသမဇ္ဈေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္နော အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ ဗြဟ္မဿရံ နိစ္ဆာရေတွာ ဓမ္မံ ဒေသယမာနော နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗယုတ္တေ ကဏှာဘဓမ္မေ ပုဂ္ဂလေ သိနေရုပါဒေ ပက္ခိပန္တော ဝိယ အပါယဘယသန္တဇ္ဇနေန နိဂ္ဂဟေတွာ ပဂ္ဂဟေတဗ္ဗယုတ္တေ ကလျာဏဓမ္မေ ပုဂ္ဂလေ ဥက္ခိပိတွာ ဘဝဂ္ဂေ နိသီဒါပေန္တော ဝိယ ပဂ္ဂဏှိတွာ ဌာနန္တရေသု ဌပေတဗ္ဗယုတ္တကေ အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရာဒယော သာဝကေ ယာထာဝသရသဂုဏဝသေနေဝ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော **ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ရတ္တညူနံ, ယဒိဒံ အညာသိကောဏ္ဍညော** တိ အာဒိမာဟ။

အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရဝတ္ထု

တတ္ထ **ဧတဒဂ္ဂ** န္တိ ပဒံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **ရတ္တညူန** န္တိ ရတ္တိယော ဇာနန္တာနံ။ ဌပေတွာ ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အညော သာဝကော အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရတော ပဌမတရံ ပဗ္ဗဇိတော နာမ နတ္ထီတိ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ထေရော စိရကာလံ ရတ္တိယော ဇာနာတီတိ ရတ္တညူ။ သဗ္ဗပဌမံ ဓမ္မဿ ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ယဒါ တေန ဓမ္မော ပဋိဝိဒ္ဓော, စိရကာလတော ပဋ္ဌာယ တံ ရတ္တိံ ဇာနာတီတိပိ ရတ္တညူ။ အပိစ ခီဏာသဝါနံ ရတ္တိဒိဝသပရိစ္ဆေဒော ပါကဋော ဟောတိ, အယဉ္စ ပဌမခီဏာသဝေါတိ ဧဝမ္ပိ ရတ္တညူနံ သာဝကာနံ အယမေဝ အဂ္ဂေါ ပုရိမကောဋိဘူတော သေဋ္ဌော။ တေန ဝုတ္တံ – "ရတ္တညူနံ ယဒိဒံ အညာသိကောဏ္ဍညော"တိ။

ဧတ္ထ စ **ယဒိဒ**န္တိ နိပါတော, တဿ ထေရံ အပေက္ခိတွာ ယော ဧသောတိ, အဂ္ဂသဒ္ဒံ အပေက္ခိတွာ ယံ ဧတန္တိ အတ္ထော။ **အညာသိကောဏ္ဍညော** တိ ဉာတကောဏ္ဍညော ပဋိဝိဒ္ဓကောဏ္ဍညော။ တေနေဝါဟ – "အညာသိ ဝတ, ဘော, ကောဏ္ဍညော, အညာသိ ဝတ, ဘော, ကောဏ္ဍညောတိ။ ဣတိ ဟိဒံ အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ အညာသိကောဏ္ဍညော တွေဝ နာမံ အဟောသီ"တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၇)။

အယံ ပန ထေရော ကတရဗုဒ္ဓကာလေ ပုဗ္ဗပတ္ထနံ အဘိနီဟာရံ အကာသိ, ကဒါ ပဗ္ဗဇိတော, ကဒါနေန ပဌမံ ဓမ္မော အဓိဂတော, ကဒါ ဌာနန္တရေ ဌပိတောတိ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗေသုပိ ဧတဒဂ္ဂေသု ပဉှာကမ္မံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ဣမဿ တာဝ ထေရဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – ဣတော ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ ပဒုမုတ္တရော နာမ ဗုဒ္ဓော လောကေ ဥဒပါဒိ, တဿ ပဋိဝိဒ္ဓသဗ္ဗညုတညာဏဿ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကတော ဥဋ္ဌဟန္တဿ မဟာပထဝိယံ ဌပေတုံ ပါဒေ ဥက္ခိတ္တမတ္တေ ပါဒသမ္ပဋိစ္ဆနတ္ထံ မဟန္တံ ပဒုမပုပ္ဖံ ဥဂ္ဂဉ္ဆိ, တဿ ဓုရပတ္တာနိ နဝုတိဟတ္ထာနိ ဟောန္တိ, ကေသရံ တိံသဟတ္ထံ, ကဏ္ဏိကာ ဒွါဒသဟတ္ထာ, ပါဒေန ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနံ ဧကာဒသဟတ္ထံ။ တဿ ပန ဘဂဝတော သရီရံ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ။ တဿ ပဒုမကဏ္ဏိကာယ ဒက္ခိဏပါဒေ ပတိဋ္ဌဟန္တေ မဟာတုမ္ဗမတ္တာ ရေဏု ဥဂ္ဂန္တွာ သရီရံ ဩကိရမာနာ ဩတရိ, ဝါမပါဒဿ ဌပနကာလေပိ တထာရူပံယေဝ ပဒုမံ ဥဂ္ဂန္တွာ ပါဒံ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ တတောပိ ဥဂ္ဂန္တွာ ဝုတ္တပ္ပမာဏာဝ ရေဏု သရီရံ ဩကိရိ။ တံ ပန ရေဏုံ အဘိဘဝမာနာ တဿ ဘဂဝတော သရီရပ္ပဘာ နိက္ခမိတွာ ယန္တနာဠိကာယ ဝိဿဋ္ဌသုဝဏ္ဏရသဓာရာ ဝိယ သမန္တာ ဒွါဒသယောဇနဋ္ဌာနံ ဧကောဘာသံ အကာသိ။ တတိယပါဒုဒ္ဓရဏကာလေ ပထမုဂ္ဂတံ ပဒုမံ အန္တရဓာ

ယိ, ဟဒသမ္ပဋိစ္ဆန္နတ္ထံ အညံ နဝံ ပဒုမံ ဥဂ္ဂစ္ဆိ။ ဣမိနာဝ နိယာမေန ယတ္ထ ယတ္ထ ဂန္တုကာမော ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထာပိ မဟာပဒုမံ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ တေနေဝဿ "ပဒုမုတ္တရသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော"တိ နာမံ အဟောသိ။

ဧဝံ သော ဘဂဝါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဘိက္ခုသတသဟဿပရိဝါရော မဟာဇနဿ သင်္ဂဟတ္ထာယ ကမနိဂမရာဇဓာနီသု ဘိက္ခာယ စရန္တော ဟံသဝတီနဂရံ သမ္ပာပုဏိ ။ တဿ အာဂတဘာဝံ သုတ္ဝာ ပိတာ မဟာရာဇာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ အကာသိ။ သတ္ထာ တဿ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ကေစိ သောတာပန္နာ ကေစိ သကဒါဂါမီ ကေစိ အနာဂါမီ ကေစိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ ရာဇာ သွေ်တနာယ ဒသဗလံ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ ကာလံ အာရောစာပေတွာ ဘိက္ခုသတသဟဿပရိဝါရဿ ဘဂဝတော သကနိဝေသနေ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ သတ္ထာ ဘတ္တာနုမောဒနံ ကတွာ ဝိဟာရမေဝ ဂတော။ တေနေဝ နိယာမေန ပုနဒိဝသေ နာဂရာ, ပုနဒိဝသေ ရာဇာတိ ဒီဃမဒ္ဓာနံ ဒါနံ အဒံသု။

တသ္မိံ ကာလေ အယံ ထေရော ဟံသဝတီနဂရေ ဂဟပတိမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တော။ ကေဒိဝသံ ဗုဒ္ဓါနံ ဓမ္မဒေသနာကာလေ ဟံသဝတီနဂရဝါသိနော ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထေ ယေန ဗုဒ္ဓေါ, ယေန ဓမ္မော, ယေန သင်္ဃော, တန္နိန္နေ တပ္ပောဏေ တပ္ပဗ္ဘာရေ ဂစ္ဆန္တေ ဒိသွာ တေန မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ ဓမ္မဒေသနဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ တသ္မိဉ္စ သမယေ ပဒုမုတ္တရော ဘဂဝါ အတ္တနော သာသနေ ပဌမံ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ ကောဏ္ဍညံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ သော ကုလပုတ္တော တံ ကာရဏံ သုတ္ဝာ "မဟာ ဝတာယံ ဘိက္ခု, ဌပေတွာ ကိရ ဗုဒ္ဓံ အညော ဣမိနာ ပဌမတရံ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မော နာမ နတ္ထိ။ အဟော ဝတာဟမ္ပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဌမံ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈနသမတ္ထော ဘဝေယျ"န္တိ စိန္တေတွာ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ "သွေ့ဝ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ"တိ နိမန္တေသိ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။

သော ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ သကနိဝေသနံ ဂန္တွာ သဗ္ဗရတ္တိံ ဗုဒ္ဓါနံ နိသဇ္ဇနဋ္ဌာနံ ဂန္ဓအမမာလာအမာဒီဟိ အလင်္ကရိတွာ ပဏီတံ ခါဒနီယံ ဘောဇနီယံ ပဋိယာဒါပေတွာ တဿာ ရတ္တိယာ အစ္စယေန သကနိဝေသနေ ဘိက္ခုသတသဟဿပရိဝါရဿ ဘဂဝတော ဝိစိတ္တယာဂုခဇ္ဇကပရိဝါရံ နာနာရသသူပဗျဉ္ဇနံ ဂန္ဓသာလိဘောဇနံ ဒတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ တိစီဝရပဟောနကေ ဝင်္ဂပဋ္ဋေ တထာဂတဿ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ စိန္တေသိ – "နာဟံ ပရိတ္တကဿ ဌာနဿတ္ထာယ စရာမိ, မဟန္တံ ဌာနံ ပတ္ထေန္တော စရာမိ, န ခော ပန သက္ကာ ဧကမေဝ ဒိဝသံ ဒါနံ ဒတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတု"န္တိ "အနုပဋိပါဋိယာ သတ္တ ဒိဝသာနိ မဟာဒါနံ ဒတွာ ပတ္ထေဿာမီ"တိ။ သော တေနေဝ နိယာမေန သတ္တ ဒိဝသာနိ မဟာဒါနံ ဒတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဒုဿကောဋ္ဌာဂါရံ ဝိဝရာပေတွာ ဥတ္တမသုခုမဝတ္ထံ ဗုဒ္ဓါနံ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ ဘိက္ခုသတသဟဿံ တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေတွာ တထာဂတံ ဥပသင်္ကမိတွာ, "ဘန္တေ, ယော တုမှေဟိ ဣတော သတ္တဒိဝသမတ္ထကေ ဘိက္ခု ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတော, အဟမ္ပိ သော ဘိက္ခု ဝိယ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ပဌမံ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ သမတ္ထော ဘဝေယျ"န္တိ ဝတွာ သတ္ထု ပါဒမူလေ သီသံ ကတွာ နိပဇ္ဇိ။

သတ္ထာ တဿ ဝစနံ သုတွာ "ဣမိနာ ကုလပုတ္တေန မဟာအဓိကာရော ကတော, သမိဇ္ဈိဿတိ နု ခော ဧတဿ အယံ ပတ္ထနာ နော"တိ အနာဂတံသဉာဏံ ပေသေတွာ အာဝဇ္ဇေန္တော "သမိဇ္ဈိဿတီ"တိ ပဿိ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ အတီတံ ဝာ အနာဂတံ ဝာ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဝာ အာရဗ္ဘ အာဝဇ္ဇေန္တာနံ အာဝရဏံ နာမ နတ္ထိ, အနေကကပ္ပကောဋိသတသဟဿန္တရမ္ပိ စ အတီတံ ဝာ အနာဂတံ ဝာ စက္ကဝါဠသဟဿန္တရမ္ပိ စ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဝာ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓမေဝ မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ ဧဝံ အပ္ပဋိဝတ္တိယေန ဉာဏေန သော ဘဂဝါ ဣဒံ အဒ္ဒသ – "အနာဂတေ သတသဟဿကပ္ပပရိယောသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဒါ ဣမဿ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈိဿတီ"တိ။ အထ နံ ဧဝမာဟ – "အမ္ဘော, ကုလပုတ္တ, အနာဂတေ သတသဟဿကပ္ပပရိယောသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ , တွံ တဿ ပဌမကဓမ္မဒေသနာယ တေပရိဝဋ္ဋဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တပရိယောသာနေ အဋ္ဌာရသဟိ ဗြဟ္မကောဋီဟိ သဒ္ဓိံ သဟဿနယသမ္ပန္နေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိဿသီ"တိ။

ဣတိ သတ္ထာ တံ ကုလပုတ္တံ ဗျာကရိတွာ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ ဒေသေတွာ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တဿ ပရိနိဗ္ဗုတဿ သရီရံ သုဝဏ္ဏက္ခန္ဓော ဝိယ ဧကဃနံ အဟောသိ,

သရီရစေတိယံ ပနဿုဗ္ဗေဓေန သတ္တယောဇနိကံ အကံသု။ ကဉ္စုကာ သုဝဏ္ဏမယာ အဟေသုံ, ဟရိတာလမနောသိလာယ မတ္တိကာကိစ္စံ, တေလေန ဥဒကကိစ္စံ သာဓယိံသု။ ဗုဒ္ဓာနံ ဓရမာနကာလေ သရီရပ္ပဘာ ဒွါဒသယောဇနိကံ ဖရိ, ပရိနိဗ္ဗုတာနံ ပန တေသံ ရသ္မိ နိက္ခမိတွာ သမန္တာ ယောဇနသတံ အဝတ္ထရိ။

အယံ သေဋ္ဌိ ဗုဒ္ဓာနံ သရီရစေတိယံ ပရိတရေတွာ သဟဿရတနဂ္ဃိယာနိ ကာရေသိ။ စေတိယပတိဋ္ဌာပနဒိဝသေ အန္တောစေတိယေ ရတနဃရံ ကာရေသိ။ သော ဝဿသတသဟဿံ မဟန္တံ ဒါနာဒိမယံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ တတော စုတော ဒေဝပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တဿေဝ နဝနဝုတိ ကပ္ပသဟဿာနိ နဝ ကပ္ပသတာနိ နဝ စ ကပ္ပာ သမတိက္ကန္တာ။ တ္တောကဿ ကာလဿ အစ္စယေန ဣတော ဧကနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ အယံ ကုလပုတ္တော ဗန္ဓုမတီနဂရဿ ဒွါရသမီပေ ကာမေ ကုဋုမ္ဗိယဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော။ တဿ **မဟာကာလော**တိ နာမံ အဟောသိ, ကနိဋ္ဌဘာတာ ပနဿ စူဠကာလော နာမ။

တသ္မိံ သမယေ ဝိပဿီ ဗောဓိသတ္တော တုသိတပုရာ စဝိတွာ ဗန္ဓုမတီနဂရေ ဗန္ဓုမဿ ရညော အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တော။ အနုက္ကမေန သဗ္ဗညုတံ ပတွာ ဓမ္မဒေသနတ္ထာယ မဟာဗြဟ္မုနာ အာယာစိတော “ကဿ နု ခော ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမီ”တိ စိန္တေတွာ အတ္တနော ကနိဋ္ဌံ ခဏ္ဍံ နာမ ရာဇကုမာရံ တိဿဉ္စ ပုရောဟိတပုတ္တံ “ပဌမံ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ သမတ္ထာ”တိ ဒိသွာ “တေသဉ္စ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ, ပိတု စ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ”တိ ဗောဓိမဏ္ဍတော အာကာသေနေဝ အာဂန္တွာ ခေမေ မိဂဒါယေ ဩတိဏ္ဏော တေ ပက္ကောသာပေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ တေ ဒွေပိ ဇနာ စတုရာသီတိယာ ပါဏသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ အရဟတ္တဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

အထာပရေပိ ဗောဓိသတ္တကာလေ အနုပဗ္ဗဇိတာ စတုရာသီတိသဟဿာ ကုလပုတ္တာ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ အရဟတ္တဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ သတ္ထာ တံ တတ္ထေဝ ခဏ္ဍတ္ထေရံ အဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနေ, တိဿတ္ထေရံ ဒုတိယသာဝကဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ ရာဇာပိ တံ ပဝတ္တိံ သုတွာ “ပုတ္တံ ပဿိဿာမီ”တိ ဥယျာနံ ဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ တီသု သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ သတ္ထာရံ သွာတနာယ နိမန္တေတွာ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

သော ပာသာဒဝရဂတော နိသီဒိတွာ စိန္တေသိ – “မယှံ ဇေဋ္ဌပုတ္တော နိက္ခမိတွာ ဗုဒ္ဓေါ ဇာတော, ဒုတိယပုတ္တော မေ အဂ္ဂသာဝကော, ပုရောဟိတပုတ္တော ဒုတိယသာဝကော။ ဣမေ စ အဝသေသဘိက္ခူ ဂိဟိကာလေပိ မယှံ ပုတ္တမေဝ ပရိဝါရေတွာ ဝိစရိံသု, ဣမေ ပုဗ္ဗေပိ ဒါနိပိ မယှမေဝ ဘာရာ, အဟမေဝ တေ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌဟိဿာမိ, အညေသံ ဩကာသံ န ဒဿာမီ”တိ။ ဝိဟာရဒွါရကောဋ္ဌကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ရာဇဂေဟဒွါရာ ဥဘောသု ပဿေသု ခဒိရပါကာရံ ကာရေတွာ ဝတ္ထေဟိ ပဋိစ္ဆာဒါပေတွာ ဥပရိ သုဝဏ္ဏတာရကဝိစိတ္တံ သမောလမ္ဗိတတာလက္ခဏ္ဍမတ္တဝိဝိဓပုပ္ဖဒါမဝိတာနံ ကာရေတွာ ဟေဋ္ဌာဘူမိံ ဝိစိတ္တတ္ထရဏေဟိ သန္ထရာပေတွာ အန္တော ဥဘောသု ပဿေသု မာလာဂစ္ဆကေသု ပုဏ္ဏဃဋေ သကလမဂ္ဂတသတ္ထာယ စ ဂန္ဓန္တရေသု ပုပ္ဖာနိ ပုပ္ဖန္တရေသု ဂန္ဓေ စ ဌပါပေတွာ ဘဂဝတော ကာလံ အာရောစာပေသိ။ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အန္တောသာဏိယာဝ ရာဇဂေဟံ ဂန္တွာ ဘုတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဝိဟာရံ ပစ္စာဂစ္ဆတိ။ အညော ကောစိ ဒဋ္ဌုမ္ပိ န လဘတိ, ကုတော ပန ဘိက္ခံ ဝါ ဒါတုံ ပူဇံ ဝါ ကာတုံ။

နာဂရာ စိန္တေသုံ – “အဇ္ဇ သတ္ထု လောကေ ဥပ္ပန္နဿ သတ္တမာသာဓိကာနိ သတ္တ သံဝစ္ဆရာနိ, မယဉ္စ ဒဋ္ဌုမ္ပိ န လဘာမ, ပဂေဝ ဘိက္ခံ ဝါ ဒါတုံ ပူဇံ ဝါ ကာတုံ ဓမ္မံ ဝါ သောတုံ။ ရာဇာ ‘မယှံ ဧဝ ဗုဒ္ဓေါ, မယှံ ဓမ္မော, မယှံ သင်္ဃော’တိ မမာယိတွာ သယမေဝ ဥပဋ္ဌဟတိ။ သတ္ထာ စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော သဒေဝကဿ လောကဿ အတ္ထာယ ဥပ္ပန္နော, န ရညောယေဝ အတ္ထာယ။ န ဟိ ရညောယေဝ နိရယော ဥဏှော, အညေသံ နီလုပ္ပလဝနသဒိသော။ တသ္မာ ရာဇာနံ ဧဝံ ဝဒာမ ‘သစေ နော သတ္ထာရံ ဒေတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ ဒေတိ, ရညာ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈိတွာ သင်္ဃံ ဂဟေတွာ ဒါနာဒီနိ ပုညာနိ ကရောမ။ န သက္ကာ ခော ပန သုဒ္ဓနာဂရေဟေဝ ဧဝံ ကာတုံ, ဧကံ ဇေဋ္ဌကပုရိသမ္ပိ ဂဏှာမာ’”တိ သေနာပတိံ ဥပသင်္ကမိတွာ တဿ တမတ္ထံ အာရောစေတွာ “သာမိ ကိံ အမှာကံ ပက္ခော ဟောဟိ

သိ, ဥဒါဟု ရညော”တိ အာဟံသု။ သော အာဟ – “တုမှာကံ ပက္ခော ဟောမိ, အပိစ ခေါ ပန ပဌမဒိဝသော မယှံ ဒါတဗ္ဗော”တိ။ တေ သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။

သော ရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ “နာဂရာ, ဒေဝ, တုမှာကံ ကုပိတာ”တိ အာဟ။ ကိမတ္ထံ တာတာတိ? သတ္ထာရံ ကိရ တုမှေဝ ဥပဋ္ဌဟထ, အမှေ န လဘာမာတိ။ သစေ ဣဒါနိပိ လဘန္တိ, န ကုပ္ပန္တိ။ အလဘန္တာ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈိတုကာမာ, ဒေဝါတိ။ ယုဇ္ဈာမိ, တာတ, န ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဒေမီတိ။ ဒေဝ, တုမှာကံ ဒါသာ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈာမာတိ ဝဒန္တိ, တုမှေ ကံ ဂဏှိတွာ ယုဇ္ဈိဿထာတိ? နနု တွံ သေနာပတီတိ? နာဂရေဟိ ဝိနာ အသမတ္ထော အဟံ, ဒေဝါတိ။ တတော ရာဇာ “ဗလဝန္တော နာဂရာ, သေနာပတိပိ တေသံယေဝ ပက္ခော”တိ ဉတွာ “အညာနိ သတ္တမာသာဓိကာနိ သတ္တ သံဝစ္ဆရာနိ မယှံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဒေန္တူ”တိ အာဟ။ နာဂရာ န သမ္ပဋိစ္ဆိံသု။ ရာဇာ “ဆဗ္ဗဿာနိ ပဉ္စဝဿာနီ”တိ ဧဝံ ဟာပေတွာ အယျေ သတ္တ ဒိဝသေ ယာစိ ။ နာဂရာ “အတိကက္ခဠံ ဒါနိ ရညာ သဒ္ဓိံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ အနုဇာနိံသု။ ရာဇာ သတ္တမာသာဓိကာနံ သတ္တန္နံ သံဝစ္ဆရာနံ သဇ္ဇိတံ ဒါနမုခံ သတ္တန္နမေဝ ဒိဝသာနံ သဇ္ဇေတွာ ဆ ဒိဝသေ ကေသဉ္စိ အပဿန္တာနံယေဝ ဒါနံ ဒတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ နာဂရေ ပက္ကောသာပေတွာ “သက္ခိဿထ, တာတာ, ဧဝရူပံ ဒါနံ ဒါတု”န္တိ အာဟ။ တေပိ “နနု အမှေယေဝ နိဿာယေတံ ဒေဝဿ ဥပ္ပန္န”န္တိ ဝတွာ “သက္ခိဿာမာ”တိ အာဟံသု။ ရာဇာ ပိဋ္ဌိဟတ္ထေန အဿူနိ ပုဉ္ဆမာနော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, အဋ္ဌသဋ္ဌိဘိက္ခုသတသဟဿံ အညဿ ဘာရံ အကတွာ ယာဝဇီဝံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီတိ စိန္တေသိံ, နာဂရာနံ ဒါနိ မေ အနုညာတံ, နာဂရာ ဟိ ‘မယံ ဒါနံ ဒါတုံ န လဘာမာ’တိ ဘဂဝတော ကုပ္ပန္တိ။ သွေဝ ပဋ္ဌာယ တေသံ အနုဂ္ဂဟံ ကရောထာ”တိ အာဟ။

အထ ဒုတိယဒိဝသေ သေနာပတိ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ တတော နာဂရာ ရညာ ကတသက္ကာရတော ဥတ္တရိတရံ သက္ကာရသမ္မာနံ ကတွာ ဒါနံ အဒံသု။ ဧတေနေဝ နိယာမေန သကလနဂရဿ ပဋိပါဋိယာ ဂတာယ ဒုတရကမတသိနော သက္ကာရသမ္မာနံ သဇ္ဇယိံသု။ မဟာကာလကုဋုမ္ဗိကော စူဠကာလံ အာဟ – “ဒသဗလဿ သက္ကာရသမ္မာနံ သွေဝ အမှာကံ ပါပုဏာတိ, ကိံ သက္ကာရံ ကရိဿာမာ”တိ? တွမေဝ ဘာတိက ဇာနာဟီတိ။ သစေ မယှံ ရုစိယာ ကရောသိ, အမှာကံ သောဠသကရီသမတ္တေသု ခေတ္တေသု ဂဟိတဂဗ္ဘာ သာလိယော အတ္ထိ။ သာလိဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ အာဒါယ ဗုဒ္ဓါနံ အနုစ္ဆဝိကံ ပစာပေမာတိ။ ဧဝံ ကယိရမာနေ ကဿစိ ဥပကာရော န ဟောတိ, တသ္မာ နေတံ မယှံ ရုစ္စတီတိ။ သစေ တွံ ဧဝံ န ကရောသိ, အဟံ မယှံ သန္တကံ မမာယိတုံ လဘာမီတိ သောဠသကရီသမတ္တံ ခေတ္တံ မဇ္ဈေ ဘိန္ဒိတွာ အဋ္ဌကရီသဋ္ဌာနေ သီမံ ဌပေတွာ သာလိဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ အာဒါယ အသမ္ဘိန္နေ ခီရေ ပစာပေတွာ စတုမဓုရံ ပက္ခိပိတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သံဃဿ အဒါသိ။ ကုဋုမ္ဗိကဿ ခေါ ဂဗ္ဘံ ဖာလေတွာ ဂဟိတဂဟိတဋ္ဌာနံ ပုန ပူရတိ။ ပုထုကကာလေ ပုထုကဂ္ဂံ နာမ အဒါသိ, ကမတသီဟိ သဒ္ဓိံ အဂ္ဂဿဿံ နာမ အဒါသိ, လာယနေ လာယနဂ္ဂံ, ဝေဏိကရဏေ ဝေဏဂ္ဂံ, ကလာပါဒီသု ကလာပဂ္ဂံ ခလဂ္ဂံ ခလဘဏ္ဍဂ္ဂံ ကောဋ္ဌဂ္ဂန္တိ။ ဧဝံ သော ဧကသဿေဝ နဝ ဝါရေ အဂ္ဂဒါနံ အဒါသိ။ တမ္ပိ သဿံ အတိရေကံ ဥဋ္ဌာနသမ္ပန္နံ အဟောသိ။

ယာဝ ဗုဒ္ဓါ ဓရတိ, ယာဝ စ သင်္ဃော ဓရတိ, ဧတေနေဝ နိယာမေန ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒေဝေသု စေဝ မနုဿေသု စ သံသရန္တော ဧကနဝုတိကပ္ပေ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ အမှာကံ သတ္ထု လောကေ ဥပ္ပန္နကာလေ ကပိလဝတ္ထုနဂရဿ အဝိဒူရေ ဒေါဏဝတ္ထုဗြာဟ္မဏဂါမေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ **ကောဏ္ဍညမာဏဝေါ** တိ နာမံ အကံသု။ သော ဝုဒ္ဓိမန္ဝာယ တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ လက္ခဏမန္တာနံ ပါရံ အဂမာသိ။ တေန သမယေန အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော တုသိတပုရာ စဝိတွာ ကပိလဝတ္ထုပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ အဋ္ဌုတ္တရံ ဗြာဟ္မဏသတံ အဟတဝတ္ထေဟိ အစ္ဆာဒေတွာ အပ္ပောဒကံ မဓုပါယာသံ ပါယေတွာ တေသံ အန္တရေ အဋ္ဌ ဇနေ ဥစ္စိနိတွာ မဟာတလေ နိသီဒါပေတွာ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ ဗောဓိသတ္တံ ဒုကူလစုမ္ဗဋကေ နိပဇ္ဇာပေတွာ လက္ခဏပရိဂ္ဂဏှနတ္ထံ တေသံ သန္တိကံ အာနယိံသု။ ဓုရာသနေ နိသိန္နဗြာဟ္မဏော မဟာပုရိသဿ သရီရသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ ဒွေ အင်္ဂုလိယော ဥက္ခိပိ။ ဧဝံ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ ဇနာ ဥက္ခိပိံသု။ တေသံ ပန သဗ္ဗနဝကော ကောဏ္ဍညမာဏဝေါ, သော ဗောဓိသတ္တဿ လက္ခဏဝရနိပ္ဖတ္တိံ ဩလောကေတွာ “အဂါရမဇ္ဈေ ဌာနကာရဏံ နတ္ထိ, ဧကန္တေနေသ ဝိဝဋစ္ဆဒော ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဧကမေဝ အင်္ဂုလိံ ဥက္ခိပိ။ ဣတရေ ပန သတ္တ ဇနာ “သစေ အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိဿတိ, ရာဇာ ဘဝိဿတိ စက္ကဝတ္တီ။ သစေ ပဗ္ဗဇိဿတိ, ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဒွေ ဂတိယော ဒိသွာ ဒွေ အင်္ဂုလိယော ဥက္ခိပိံသု။ အယံ

ပန ကောဏ္ဍညော ကတာဓိကာရော ပစ္ဆိမဘဝိကသတ္တော ပညာယ ဣတရေ သတ္တ ဇနေ အဘိဘဝိတွာ “ဣမေဟိ လက္
ခဏေဟိ သမန္နာဂတဿ အဂါရမဇ္ဈေ ဌာနကာရဏံ နာမ နတ္ထိ, နိဿံသယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ”တိ ဧကမေဝ ဂတိံ အဒ္
ဒသ, တသ္မာ ဧကံ အင်္ဂုလိံ ဥက္ခိပိ။ တတော ဗြာဟ္မဏာ အတ္တနော ဃရာနိ ဂန္တွာ ပုတ္တေ အာမန္တယိံသု – “တာ
တာ, အမှေဟ မဟလ္လကာ, သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တံ သဗ္ဗညုတပ္ပတ္တံ မယံ သမ္ပာဝေယျာမ တ နော တ။ တု
မှေဟ တသ္မိံ ကုမာရေ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တေ တဿ သာသနေ ပဗ္ဗဇေယျာထာ”တိ။

သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာပိ ဗောဓိသတ္တဿ ဓာတိယော အာဒိံ ကတွာ ပရိဟာရံ ဥပဋ္ဌပေန္တော ဗောဓိသတ္တံ ဝုဒ္
ဓိံ အာပာဒေသိ။ မဟာသတ္တောပိ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တော ဒေဝေ ဝိယ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ ပရိပက္ကေ ဉာဏေ ကာမေသု
အာဒီနဝံ နေက္ခမ္မေ စ အာနိသံသံ ဒိသွာ ရာဟုလကုမာရဿ ဇာတဒိဝသေ ဆန္နသဟာယော ကဏ္ဍကံ အာရုယှ ဒေဝ
တာဟိ ဝိဝဋေန ဒွာရေန မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ တေနေဝ ရတ္တိဘာဂေန တီဏိ ရဇ္ဇာနိ အတိက္ကမိတွာ အနော
မာနဒီတီရေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဃဋီကာရမဟာဗြဟ္မုနာ အာဘတေ အရဟဒ္ဓဇေ ဂဟိတမတ္တေယေဝ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေ
ရော ဝိယ ဟာသာဒိကေန ဣရိယာပထေန ရာဇဂဟံ ပတွာ တတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပဏ္ဍဝပဗ္ဗတစ္ဆာယာယ ပိဏ္ဍ
ပာတံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ရညာ မာဂဓေန ရဇ္ဇသိရိယာ နိမန္တိယမာနောပိ တံ ပဋိက္ခိပိတွာ အနုက္ကမေန ဥရုဝေလံ ဂန္တွာ
“ရမဏီယော ဝတ အယံ ဘူမိဘာဂေ , အလံ ဝတိဒံ ကုလပုတ္တဿ ပဓာနတ္ထိကဿ ပဓာနာယာ”တိ ပဓာနာဘိမုခံ စိတ္
တံ ဥပ္ပာဒေတွာ တတ္ထ တသံ ဥပဂတော။

တေန သမယေန ဣတရေ သတ္တ ဗြာဟ္မဏာ ယထာကမ္မံ ဂတာ, သဗ္ဗဒဟရော ပန လက္ခဏပရိဂ္ဂဟကော ကော
ဏ္ဍညမာဏဝေ အရောဂေ။ သော “မဟာပုရိသော ပဗ္ဗဇိတော”တိ သုတွာ တေသံ ဗြာဟ္မဏာနံ ပုတ္တေ ဥပသင်္ကမိ
တွာ ဧဝမာဟ – “သိဒ္ဓတ္ထကုမာရော ကိရ ပဗ္ဗဇိတော။ သော ဟိ နိဿံသယံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ။ သစေ တုမှာကံ ပိ
တရော အရောဂ အဿု, အဇ္ဇ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇေယျုံ။ သစေ တုမှေဟပိ ဣစ္ဆထ, ဧထ မယံ တံ မဟာပုရိသမနုပဗ္
ဗဇိဿာမာ”တိ။ တေ သဗ္ဗေ ဧကစ္ဆန္ဒာ ဘဝိတုံ နာသက္ခိံသု။ တယော ဇနာ န ပဗ္ဗဇိံသု, ကောဏ္ဍညဗြာဟ္မဏံ ဇေ
ဋ္ဌကံ ကတွာ ဣတရေ စတ္တာရော ပဗ္ဗဇိံသု။ ဣမေ ပဉ္စ ပဗ္ဗဇိတွာ ကမနိဂမရာဇဓာနီသု ဘိက္ခာယ စရန္တာ ဗောဓိသ
တ္တဿ သန္တိကံ အဂမိံသု။ တေ ဆဗ္ဗဿာနိ ဗောဓိသတ္တေ မဟာပဓာနံ ပဒဟန္တေ “ဣဒါနိ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတိ
ဣဒါနိ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ”တိ မဟာသတ္တံ ဥပဋ္ဌဟမာနာ သန္တိကာဝစရာဝဿ အဟေသုံ။ ယဒါ ပန ဗောဓိသတ္
တော ဧကတိလတဏ္ဍုလာဒီဟိ ဝီတိနာမေန္တောပိ ဒုက္ကရကာရိကာယ အရိယဓမ္မပဋိဝေဓဿ အဘာဝံ ဉတွာ ဩဠာရိ
ကံ အာဟာရံ အာဟရိ, တဒါ တေ ပက္ကမိတွာ ဣသိပတနံ အဂမံသု။

အထ ဗောဓိသတ္တော ဩဠာရိကာဟာရပရိဘောဂေန ဆဝိမံသလောဟိတပာရိပူရိံ ကတွာ   ဝိသာခပုဏ္ဏမဒိဝသေ
သုဇာတာယ ဒိန္နံ ဝရဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ သုဝဏ္ဏပာတိံ နဒိယာ ပဋိသောတံ ခိပိတွာ “အဇ္ဇ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿာမိ”တိ က
တသန္နိဋ္ဌာနော သာယန္ဟသမယေ ကာလေန နာဂရာဇေန အနေကေဟိ ထုတိသတေဟိ အဘိတ္ထဝိယမာနော မဟာဗော
ဓိမဏ္ဍံ အာရုယှ အစလဋ္ဌာနေ ပာစီနလောကဓာတုအဘိမုခော ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝီရိယံ
အဓိဋ္ဌာယ သူရိယေ ဓရမာနေယေဝ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ ပဌမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝာသံ အနုဿရိတွာ မဇ္ဈိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္
ခုံ ဝိသောဓေတွာ ပစ္ဆိမယာမာဝသာနေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ အနုလောမပဋိလောမံ ပစ္စယာကာရ
ဝဋ္ဋံ သမ္မသန္တော သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ ပဋိဝိဒ္ဓံ အသာဓာရဏံ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာယ ဖလသမာပ
တ္တိယာ တတ္ထေဝ သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ။

ဧတေနေဝ ဥပာယေန သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝိဟရိတွာ ရာဇာယတနမူလေ မဓုပိဏ္ဍိကဘောဇနံ ပရိဘုဉ္ဇိ
တွာ ပုန အဇပာလနိဂြောဓမူလံ အာဂန္တွာ တတ္ထ နိသိန္နော ဓမ္မဂမ္ဘီရတံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ အပ္ပောဿုက္ကတာ
ယ စိတ္တေ နမန္တေ မဟာဗြဟ္မုနာ ယာစိတော ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေလောကေန္တော တိက္ခိန္ဒြိယာဒိဘေဒေ သတ္
တေ ဒိသွာ မဟာဗြဟ္မုနော ဓမ္မဒေသနာယ ပဋိညံ ဒတွာ “ကဿ နု ခော အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ”တိ အာဠာ
ရုဒကာနံ ကာလကတဘာဝံ ဉတွာ ပုန စိန္တေန္တော “ဗဟူပကာရာ ခော ပန မေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ, ယေ မံ ပဓာနပဟိတ
တ္တံ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ ယံနူနာဟံ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ ဘိက္ခူနံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ”န္တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေသိ။ ဣဒံ ပန သဗ္ဗမေဝ
ဗုဒ္ဓာနံ ပရိဝိတက္ကမတ္တမေဝ, ဌပေတွာ ပန ကောဏ္ဍညဗြာဟ္မဏံ အညော ကောစိ ပဌမံ ဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ သမတ္ထော

နာမ နတ္ထိ။ သောပိ တေဒတ္ထမေဝ ကပ္ပသတသဟဿံ အဓိကာရကမ္မံ အကာသိ, ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ နဝ တရေ အဂ္ဂသဿအန် အအာသိ။

အထ သတ္ထာ ပတ္တစီဝရမာဒာယ အနုပုဗ္ဗေန ဣသိပတနံ ဂန္တွာ ယေန ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ, တေနုပသင်္ကမိ။ တေ တထာဂတံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ တံ အတ္တနော ကတိကာယ သဏ္ဌာတုံ နာသက္ခိံသု။ ဧကော ပတ္တစီဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေသိ, ဧကော အာသနံ ပညာပေသိ, ဧကော ပာဒောဒကံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေသိ, ဧကော ပာဒေ ဓောဝိ, ဧကော တာလဝဏ္ဋံ ဂဟေတွာ ဗီဇမာနော ဌိတော။ ဧဝံ တေသု ဝတ္တံ ဒဿေတွာ သန္တိကေ နိသိန္နေသု ကောဏ္ဍညတ္ထေရံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ သတ္ထာ အနုတ္တရံ တေပရိဝဋ္ဋံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တန္တံ အာရဘိ။ မနုဿပရိသာ ပဉ္စ ဇနာဝ အဟေသုံ, ဒေဝပရိသာ အပရိစ္ဆိန္နာ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ကောဏ္ဍညတ္ထေရော အဋ္ဌာရသဟိ မဟာဗြဟ္မကောဋီဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော။ အထ သတ္ထာ "မယာ ဒုက္ကရသတာဘတံ ဓမ္မံ ပဌမမေဝ အညာသီတိ အညာသိ ကောဏ္ဍညော နာမ အယ"န္တိ ထေရံ အာလပန္တော "အညာသိ ဝတ, ဘော, ကောဏ္ဍညော, အညာသိ ဝတ, ဘော, ကောဏ္ဍညော"တိ အာဟ။ တဿ တဒေဝ နာမံ ဇာတံ။ တေန ဝုတ္တံ – "ဣတိ ဟိဒံ အာယသ္မတော ကောဏ္ဍညဿ အညာသိကောဏ္ဍညောတေွဝ နာမံ အဟောသီ"တိ။

ဣတိ ထေရော အာသာဠ္ဟပုဏ္ဏမာယံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော, ဟဋ္ဌိပဒိဝသေ ဘဒ္ဒိယတ္ထေရော, ဒုတိယပက္ခဒိဝသေ ဝပ္ပတ္ထေရော, တတိယပက္ခဒိဝသေ မဟာနာမတ္ထေရော, ပက္ခဿ စတုတ္ထိယံ အဿဇိတ္ထေရော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော။ ပဉ္စမိယာ ပန ပက္ခဿ အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန္တဒေသနာပရိယောသာနေ သဗ္ဗေပိ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌိတာ။

တေန ခော ပန သမယေန ဆ လောကေ အရဟန္တော ဟောန္တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သတ္ထာ ယသအရကပ္ပမုခေ ပဉ္စပညာသ ပုရိသေ, ကပ္ပာသိယဝနသဏ္ဍေ တိံသမတ္တေ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယေ, ဂယာသီသေ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ သဟဿမတ္တေ ပုရာဏဇဋိလေတိ ဧဝံ မဟာဇနံ အရိယဘူမိံ ဩတာရေတွာ ဗိမ္ဗိသာရပ္ပမုခာနိ ကောဒသနဟုတာနိ သောတာပတ္တိဖလေ, ဧကံ နဟုတံ သရဏတ္တယေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဇမ္ဗုဒီပတလေ သာသနံ ပုပ္ဖိတဖလိတံ ကတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပမဏ္ဍာ ဥလံ ကာသာဝပဇ္ဇောတံ ဣသိတတပဋိတတံ ကရောန္တော ဧကသ္မိံ သမယေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ပတွာ တတ္ထ ဝသ န္တော ဘိက္ခုသင်္ဃမဇ္ဈေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနဂတော ဓမ္မံ ဒေသေန္တော "ပဌမံ ဓမ္မံ ပဋိဝိဒ္ဓဘိက္ခူနံ အန္တရေ မမ ပုတ္တော ကောဏ္ဍညော အဂ္ဂေ"တိ ဒဿေတုံ တေဒဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

ထေရောပိ ဒွေဝ အဂ္ဂသာဝကေ အတ္တနော နိပစ္စကာရံ ကရောန္တေ ဒိသွာ ဗုဒ္ဓာနံ သန္တိကာ အပက္ကမိတုကာမော ဟုတွာ "ပုဏ္ဏမာဏဝေ ပဗ္ဗဇိတွာ သာသနေ အဂ္ဂဓမ္မကထိကော ဘဝိဿတီ"တိ ဒိသွာ ဒောဏဝတ္ထုဗြာဟ္မဏ ကမံ ဂန္တွာ အတ္တနော ဘာဂိနေယျံ ပုဏ္ဏမာဏဝံ ပဗ္ဗာဇေတွာ "အယံ ဗုဒ္ဓာနံ သန္တိကေ ဝသိဿတီ"တိ တဿ ဗုဒ္ဓာနံ အန္တေဝာသိကဘာဝံ ကတွာ သယံ ဒသဗလံ ဥပသင်္ကမိတွာ "ဘဂဝ မယှံ ကာမန္တသေနာသနံ အသပ္ပာယံ, အာကိဏ္ဏော ဝိဟရိတုံ န သက္ကောမိ, ဆဒ္ဒန္တဒဟံ ဂန္တွာ ဝသိဿာမီ"တိ ဘဂဝန္တံ အနုဇာနာပေတွာ ဥဋ္ဌာယာ သနာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဆဒ္ဒန္တဒဟံ ဂန္တွာ ဆဒ္ဒန္တဟတ္ထိကုလံ နိဿာယ ဒွာဒသ ဝဿာနိ ဝီတိနာမေတွာ တတ္ထေဝ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။

သာရိပုတ္တ-မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထု

၁၈၉-၁၉၀. ဒုတိယတတိယေသု **မဟာပညာန**န္တိ မဟတိယာ ပညာယ သမန္နာဂတာနံ။ **ဣဒ္ဓိမန္တာန**န္တိ ဣဒ္ဓိယာ သမ္ပန္နာနံ။ **သာရိပုတ္တော မောဂ္ဂလ္လာနော**တိ တေသံ ထေရာနံ နာမံ။

ဣမေသမ္ပိ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – ဣတော သတသဟဿကပ္ပာဓိကေ အသင်္ချေယျကပ္ပမတ္ထကေ သာရိပုတ္တော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, နာမေန သရဒမာဏဝေ နာမ အဟောသိ။ မောဂ္ဂလ္လာနော ဂဟပတိမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ , နာမေန သိရိဝဍ္ဎနကုဋုမ္ဗိယော နာမ အဟောသိ။ တေ ဥဘောပိ သဟပံသုကီဠိတာဝ သဟာယကာ အဟေသုံ။ သရဒမာဏဝေ ပိတု အစ္စယေန ကုလသန္တကံ မဟာဓနံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ဧကဒိဝသံ ရ ဟောဂတော စိန္တေသိ – "အဟံ ဣဓလောကတ္တဘာဝမေဝ ဇာနာမိ, နော ပရလောကတ္တဘာဝံ, ဇာတသတ္တာနဉ္စ မရ

ဏံ နာမ ခုဝံ, မယာ ကေါ် ပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ မောက္ခဓမ္မဂဝေသနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော သဟာယကံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – ''သမ္မ သိရိဝဍ္ဎန, အဟံ ပဗ္ဗဇိတွာ မောက္ခဓမ္မံ ဂဝေသိဿာမိ, တွံ မယာ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗဇိတုံ သက္ခိဿသီ''တိ။ န သက္ခိဿာမိ , သမ္မ, တွံယေဝ ပဗ္ဗဇာဟီတိ။ သော စိန္တေသိ – ''ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တာ သဟာယေ ဝါ ဉာတိမိတ္တေ ဝါ ဂဟေတွာ ဂတာ နာမ နတ္ထိ, အတ္တနာ ကတံ အတ္တနောဝ ဟောတီ''တိ။ တတော ရတနကောဋ္ဌာကရံ ဝိဝရာပေတွာ ကပဏဒ္ဓိကဝဏိဗ္ဗကယာစကာနံ မဟာဒါနံ ဒတွာ ပဗ္ဗတပါဒံ ပဝိသိတွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ ဧကော ဒွေ တယောတိ ဧဝံ အနုပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတာ စတုသတ္တတိသဟဿမတ္တာ ဇဋိလာ အဟေသုံ။ သော ပဉ္စာဘိညာ အဋ္ဌ စ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ တေသမ္ပိ ဇဋိလာနံ ကသိဏပရိကမ္မံ အာစိက္ခိ။ တေပိ သဗ္ဗေ ပဉ္စ အဘိညာ အဋ္ဌ စ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေသုံ။

တေန သမယေန အနောမဒဿီ နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥဒပါဒိ။ နဂရံ စန္ဒဝတီ နာမ အဟောသိ, ပိတာ ယသဝန္တော နာမ ခတ္တိယော, မာတာ ယသောဓရာ နာမ ဒေဝီ, ဗောဓိ အဇ္ဇုနရုက္ခော, နိသဘတ္ထေရော စ အနောမတ္ထေရော စာတိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဝရုဏတ္ထေရော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သုန္ဒရာ စ သုမနာ စာတိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, အာယု ဝဿသတသဟဿံ အဟောသိ, သရီရံ အဋ္ဌပဉ္ဉာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ, သရီရပ္ပဘာ ဒွါဒသယောဇနံ ဖရိ, ဘိက္ခုသတသဟဿပရိဝါရော အဟောသိ။

အထေကဒိဝသံ ပစ္စူသကာလေ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ လောကံ ဝေါလောကေန္တော သရဒတာပသံ ဒိသွာ ''အဇ္ဇ မယှံ သရဒတာပသဿ သန္တိကံ ဂတပစ္စယေန ဓမ္မဒေသနာ စ မဟတီ ဘဝိဿတိ, သော စ အဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေဿတိ, တဿ သဟာယကော သိရိဝဍ္ဎနကုဋုမ္ဗိယော ဒုတိယသာဝကဋ္ဌာနံ, ဒေသနာပရိယောသာနေ စဿ ပရိဝါရာ စတုသတ္တတိသဟဿဇဋိလာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿန္တိ, မယာ တတ္ထ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ အတ္တနော ပတ္တစီဝရမာဒါယ အညံ ကဉ္စိ အနာမန္တေတွာ သီဟော ဝိယ ဧကစရော ဟုတွာ သရဒတာပသဿ အန္တေဝါသိကေသု ဖလာဖလတ္ထာယ ဂတေသု ''ဗုဒ္ဓဘာဝံ မေ ဇာနာတူ''တိ တဿ ပဿန္တဿေဝ သရဒတာပသဿ အာကာသတော ဩတရိတွာ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာသိ။ သရဒတာပသော ဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ စေဝ သရီရသမ္ပတ္တိံ စဿ ဒိသွာ လက္ခဏမန္တေ သမ္မသိတွာ ''ဣမေဟိ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတော နာမ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တော ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တီ, ပဗ္ဗဇန္တော လောကေ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေါ သဗ္ဗညု ဗုဒ္ဓေါ ဟောတိ, အယံ ပုရိသော နိဿံသယံ ဗုဒ္ဓေါ''တိ ဇာနိတွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ အာသနံ ပညာပေတွာ အဒါသိ။ နိသီဒိ ဘဂဝါ ပညတ္တာသနေ။ သရဒတာပသောပိ အတ္တနော အနုစ္ဆဝိကံ အာသနံ ဂဟေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

တသ္မိံ သမယေ စတုသတ္တတိသဟဿဇဋိလာ ပဏီတပဏီတာနိ ဩဇဝန္တာနိ ဖလာဖလာနိ ဂဟေတွာ အာစရိယဿ သန္တိကံ သမ္ပတ္တာ ဗုဒ္ဓါနဉ္စေဝ အာစရိယဿ စ နိသိန္နာသနံ ဩလောကေတွာ အာဟံသု – ''အာစရိယ, မယံ 'ဣမသ္မိံ လောကေ တုမှေဟိ မဟန္တတရော နတ္ထီ'တိ ဝိစရာမ, အယံ ပန ပုရိသော တုမှေဟိ မဟန္တတရော မညေ''တိ။ တာတာ, ကိံ ဝဒထ? သာသပေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌသဋ္ဌိယောဇနသတသဟဿုဗ္ဗေဓံ သိနေရုံ သမံ ကာတုံ ဣစ္ဆထ, သဗ္ဗညု ဗုဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ မယှံ ဥပမံ မာ ကရိတ္ထ ပုတ္တကာတိ။ အထ တေ တာပသာ ''သစေ အယံ ဣတ္တရသတ္တော အဘဝိဿ, န အမှာကံ အာစရိယော ဧဝရူပံ ဥပမံ အာဟရေယျ, ယာဝ မဟာ ဝတာယံ ပုရိသော''တိ သဗ္ဗေဝ ပါဒေသု နိပတိတွာ သိရသာ ဝန္ဒိံသု။

အထ နေ အာစရိယော အာဟ – ''တာတာ, အမှာကံ ဗုဒ္ဓါနံ အနုစ္ဆဝိကော ဒေယျဓမ္မော နတ္ထိ, သတ္ထာ စ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ဣဓာဂတော, မယံ ယထာဗလံ ဒေယျဓမ္မံ ဒဿာမ။ တုမှေဟ ယံ ယံ ပဏီတံ ဖလာဖလံ, တံ တံ အာဟရထာ''တိ။ အာဟရာပေတွာ ဟတ္ထေ ဓောဝိတွာ သယံ တထာဂတဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ ။ သတ္ထာရာ စ ဖလာဖလေ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္တေ ဒေဝတာ ဒိဗ္ဗောဇံ ပက္ခိပိံသု။ တာပသော ဥဒကမ္ပိ သယမေဝ ပရိဿာဝေတွာ အဒါသိ။ တတော ဘတ္တကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ ဟတ္ထံ ဓောဝိတွာ နိသိန္နေ သတ္ထရိ သဗ္ဗေ အန္တေဝါသိကေ ပက္ကောသိတွာ သတ္ထု သန္တိကေ သာရဏီယံ ကထံ ကထေန္တော နိသီဒိ။ သတ္ထာ ''ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆန္တူ''တိ စိန္တေသိ။ တေ သတ္ထု စိတ္တံ ဉတွာ သတသဟဿခီဏာသဝပရိဝါရာ အာဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌံသု။

တတော သရဒတာပသော အန္တေဝါသိကေ အာမန္တေသိ – ''တာတာ, ဗုဒ္ဓါနံ နိသိန္နာသနမ္ပိ နီစံ, သမဏသတသဟဿာနမ္ပိ အာသနံ နတ္ထိ, တုမ္ဟေဟိ အဇ္ဇ ဥဠာရံ ဗုဒ္ဓသက္ကာရံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ပဗ္ဗတပါဒတော ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္နာနိ ပုပ္ဖာနိ အာဟရထာ''တိ။ ကထနကာလော ပပဉ္စော ဝိယ ဟောတိ, ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ပန ဝိသယော အစိန္တေယျောတိ မုဟုတ္တမတ္တေနေဝ တေ တာပသာ ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္နာနိ ပုပ္ဖာနိ အာဟရိတွာ ဗုဒ္ဓါနံ ယောဇနပ္ပမာဏံ ပုပ္ဖာသနံ ပညာပေသုံ, ဥဘိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနံ တိဂါဝုတံ, သေသဘိက္ခူနံ အဍ္ဎယောဇနိကာဒိဘေဒံ, သင်္ဃနဝကဿ ဥသဘမတ္တံ အဟောသိ။ ဧဝံ ပညတ္တေသု အာသနေသု သရဒတာပသော တထာဂတဿ ပုရတော အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ ဌိတော, ''ဘန္တေ, မယှံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတသုခတ္ထာယ ဣမံ ပုပ္ဖာသနံ အဘိရုဟထာ''တိ အာဟ။

''နာနာပုပ္ဖဉ္စ ဂန္ဓဉ္စ, သမ္ပါဒေတွာန ဧကတော။
ပုပ္ဖာသနံ ပညာပေတွာ, ဣဒံ ဝစနမဗ္ရဝိံ။

''ဣဒံ တေ အာသနံ ဝီရ, ပညတ္တံ တဝနုစ္ဆဝိံ။
မမ စိတ္တံ ပသာဒေန္တော, နိသီဒ ပုပ္ဖမာသနေ။

''သတ္တရတ္တိဒိဝံ ဗုဒ္ဓေါ, နိသီဒိ ပုပ္ဖမာသနေ။
မမ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ, ဟာသယိတွာ သဒေဝကေ''တိ။

ဧဝံ နိသိန္နေ သတ္ထရိ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ စ သေသဘိက္ခူ စ အတ္တနော အတ္တနော ပတ္တာသနေသု နိသီဒိံသု။ သရဒတာပသော မဟန္တံ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ ဂဟေတွာ တထာဂတဿ မတ္ထကေ ဓာရယန္တော အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ ''ဇဋိလာနံ အယံ သက္ကာရော မဟပ္ဖလော ဟောတူ''တိ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိ။ သတ္ထု သမာပန္နဘာဝံ ဉတွာ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာပိ သေသဘိက္ခူပိ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိံသု။ တထာဂတေ သတ္တာဟံ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသိန္နေ အန္တေဝါသိကာ ဘိက္ခာစာရကာလေ သမ္ပတ္တေ ဝနမူလဖလာဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သေသကာလေ ဗုဒ္ဓါနံ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ တိဋ္ဌန္တိ။ သရဒတာပသော ပန ဘိက္ခာစာရမ္ပိ အဂန္တွာ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ ဂဟိတနိယာမေနေဝ သတ္တာဟံ ပီတိသုခေန ဝီတိနာမေသိ။

သတ္ထာ နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာယ ဒက္ခိဏပဿေ နိသိန္နံ အဂ္ဂသာဝကံ နိသဘတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – ''နိသဘ သက္ကာရကာရကာနံ တာပသာနံ ပုပ္ဖာသနာနုမောဒနံ ကရောဟီ''တိ။ ထေရော စက္ကဝတ္တိရညော သန္တိကာ ပဋိလဒ္ဓမဟာလာဘော မဟာယောဓော ဝိယ တုဋ္ဌမာနသော သာဝကပါရမိဉာဏေ ဌတွာ ပုပ္ဖာသနာနုမောဒနံ အာရဘိ။ တဿ ဒေသနာဝသာနေ ဒုတိယသာဝကံ အာမန္တေသိ – ''တွမ္ပိ ဓမ္မံ ဒေသေဟီ''တိ။ အနောမတ္ထေရော တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ သမ္မသိတွာ ဓမ္မံ ကထေသိ။ ဒွိန္နံ သာဝကာနံ ဒေသနာယ ဧကဿပိ အဘိသမယော နာဟောသိ။ အထ သတ္ထာ အပရိမာဏေ ဗုဒ္ဓဝိသယေ ဌတွာ ဓမ္မဒေသနံ အာရဘိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဌပေတွာ သရဒတာပသံ သဗ္ဗေပိ စတုသတ္တတိ သဟဿဇဋိလာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ သတ္ထာ ''ဧထ ဘိက္ခဝေ''တိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ တေသံ တာဝဒေဝ ကေသမဿု အန္တရဓာယိ, အဋ္ဌ ပရိက္ခာရာ ကာယေ ပဋိမုက္ကာဝ အဟေသုံ။

သရဒတာပသော ကသ္မာ အရဟတ္တံ န ပတ္တောတိ? ဝိက္ခိတ္တစိတ္တတ္တာ။ တဿ ကိရ ဗုဒ္ဓါနံ ဒုတိယာသနေ နိသီဒိတွာ သာဝကပါရမိဉာဏေ ဌတွာ ဓမ္မံ ဒေသယတော အဂ္ဂသာဝကဿ ဒေသနံ သောတုံ အာရဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ ''အဟော ဝတာဟမ္ပိ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဣမိနာ သာဝကေန လဒ္ဓဓုရံ လဘေယျ''န္တိ စိတ္တံ ဥဒပါဒိ။ သော တေန ပရိဝိတက္ကေန မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓံ ကာတုံ နာသက္ခိ။ တထာဂတံ ပန ဝန္ဒိတွာ သမ္မုခေ ဌတွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, တုမ္ဟာကံ အနန္တရာသနေ နိသိန္နော ဘိက္ခု တုမ္ဟာကံ သာသနေ ကော နာမ ဟောတီ''တိ? မယာ ပဝတ္တိတံ ဓမ္မစက္ကံ အနုပ္ပဝတ္တေတာ သာဝကပါရမိဉာဏဿ ကောဋိပ္ပတ္တော သောဠသ ပညာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတော မယှံ သာသနေ အဂ္ဂသာဝကော နိသဘတ္ထေရော နာမ ဧသောတိ။ ''ဘန္တေ, ယွာယံ မယာ သတ္တာဟံ ပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ ဓာရေန္တေန သက္ကာရော ကတော, အဟံ ဣမဿ ဖလေန အညံ သက္ကတ္တံ ဝါ ဗြဟ္မတ္တံ ဝါ န ပတ္ထေမိ, အနာဂတေ ပန အယံ နိသဘတ္ထေရော ဝိယ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ အဂ္ဂသာဝကော ဘဝေယျ''န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။

သတ္ထာ “သမိဇ္ဈိဿတိ နု ခော ဣမဿ ပုရိသဿ ပတ္ထနာ”တိ အနာဂတံသဉာဏံ ပေသေတ္ဝာ ဩလောကေန္တော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတ္ဝာ သမိဇ္ဈနဘာဝံ အဒ္ဒသ။ ဒိသွာ သရဒတာပသံ အာဟ – “န တေ အယံ ပတ္ထနာ မောဃာ ဘဝိဿတိ, အနာဂတေ ပန ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတ္ဝာ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တဿ မာတာ မဟာမာယာ နာမ ဒေဝီ ဘဝိဿတိ, ပိတာ သုဒ္ဓေါဒနော နာမ ရာဇာ, ပုတ္တော ရာဟုလော နာမ, ဥပဋ္ဌာကော အာနန္ဒော နာမ, ဒုတိယသာဝကော မောဂ္ဂလ္လာနော နာမ, တ္ဝံ ပန တဿ အဂ္ဂသာဝကော ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တော နာမ ဘဝိဿသီ”တိ။ ဧဝံ တာပသံ ဗျာကရိတ္ဝာ ဓမ္မကထံ ကထေတ္ဝာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အာကာသံ ပက္ခန္ဒိ။

သရဒတာပသောပိ အန္တေဝါသိကတ္ထေရာနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ သဟာယကဿ သိရိဝဍ္ဎနကုဋုမ္ဗိကဿ သာသနံ ပေသေသိ – “ဘန္တေ, မမ သဟာယကဿ ဝဒေထ ‘သဟာယကေန တေ သရဒတာပသေန အနောမဒဿိဗုဒ္ဓဿ ပါဒမူလေ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ သာသနေ အဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထိတံ, တ္ဝံ ဒုတိယသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေဟီ’”တိ။ ဧဝဉ္စ ပန ဝတ္ဝာ ထေရေဟိ ပုရေတရမေဝ ဧကပဿေန ဂန္တွာ သိရိဝဍ္ဎဿ နိဝေသနဒ္ဝါရေ အဋ္ဌာသိ။

သိရိဝဍ္ဎနော “စိရဿံ ဝတ မေ အယျော အာဂတော”တိ အာသနေ နိသီဒာပေတ္ဝာ အတ္တနာ နီစာသနေ နိသိန္နော “အန္တေဝါသိကပရိသာ ပန တေ, ဘန္တေ, န ပညာယတီ”တိ ပုစ္ဆိ။ အာမ သမ္မ, အမှာကံ အဿမံ အနောမဒဿီ နာမ ဗုဒ္ဓေါ အာဂတော, မယံ တဿ အတ္တနော ဗလေန သက္ကာရံ အကရိမှာ။ သတ္ထာ သဗ္ဗေသံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ဌပေတ္ဝာ မံ သေသာ အရဟတ္တံ ပတွာ ပဗ္ဗဇိံသူတိ။ တုမှေ ပန ကသ္မာ န ပဗ္ဗဇိတာတိ? အဟံ သတ္ထု အဂ္ဂသာဝကံ နိသဘတ္ထေရံ ဒိသွာ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ ဂေါတမဿ နာမ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ အဂ္ဂသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေသိံ, တ္ဝမ္ပိ တဿ သာသနေ ဒုတိယသာဝကဋ္ဌာနံ ပတ္ထေဟီတိ။ မယှံ ဗုဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ ပရိစယော နတ္ထိ, ဘန္တေတိ။ ဗုဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ ကထနံ မယှံ ဘာရော ဟောတု, တ္ဝံ မဟန္တံ အဓိကာရံ သဇ္ဇေဟီတိ။

သိရိဝဍ္ဎနော သရဒတာပသဿ ဝစနံ သုတွာ အတ္တနော နိဝေသနဒ္ဝါရေ ရာဇမာနေန အဋ္ဌကရီသမတ္တံ ဌာနံ သမတလံ ကာရေတ္ဝာ ဝါလုကံ ဩကိရာပေတ္ဝာ လာဇပဉ္စမာနိ ပုပ္ဖာနိ ဝိကိရိတ္ဝာ နီလုပ္ပလစ္ဆဒနံ မဏ္ဍပံ ကာရေတ္ဝာ ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေတ္ဝာ သေသဘိက္ခူနမ္ပိ အာသနာနိ ပဋိယာဒါပေတ္ဝာ မဟန္တံ သက္ကာရသမ္မာနံ သဇ္ဇေတ္ဝာ ဗုဒ္ဓါနံ နိမန္တနတ္ထာယ သရဒတာပသဿ သညံ အဒါသိ။ တာပသော တဿ ဝစနံ သုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဂဟေတ္ဝာ တဿ နိဝေသနံ အဂမာသိ။ သိရိဝဍ္ဎနော ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ တထာဂတဿ ဟတ္ထတော ပတ္တံ ဂဟေတ္ဝာ မဏ္ဍပံ ပဝေသေတ္ဝာ ပညတ္တာသနေသု နိသိန္နဿ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာ ပဏီတေန ဘောဇနေန ပရိဝိသိတ္ဝာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ မဟာရဟေဟိ ဝတ္ထေဟိ အစ္ဆာဒေတ္ဝာ, “ဘန္တေ, နာယံ အာရမ္ဘော အပ္ပမတ္တကဋ္ဌာနတ္ထာယ, ဣမိနာ ဝ နိယာမေန သတ္တာဟံ အနုကမ္ပံ ကရောထာ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။ သော တေနေဝ နိယာမေန သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ပဝတ္တေတ္ဝာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတ္ဝာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတ္ဝာ ဌိတော အာဟ – “ဘန္တေ, မမ သဟာယော သရဒတာပသော ယဿ သတ္ထု အဂ္ဂသာဝကော ဟောမီတိ ပတ္ထေသိ, အဟမ္ပိ တဿေဝ ဒုတိယသာဝကော ဘဝေယျ”န္တိ။

သတ္ထာ အနာဂတံ ဩလောကေတ္ဝာ တဿ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ ဗျာကာသိ – “တ္ဝံ ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတ္ဝာ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ ဒုတိယသာဝကော ဘဝိဿသီ”တိ။ ဗုဒ္ဓါနံ ဗျာကရဏံ သုတွာ သိရိဝဍ္ဎနော ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော အဟောသိ။ သတ္ထာပိ ဘတ္တာနုမောဒနံ ကတွာ သပရိတရော ဝိဟာရမေဝ ဂတော။ သိရိဝဍ္ဎနော တတော ပဋ္ဌာယ ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ ဒုတိယတ္တဘာဝေ ကာမာဝစရဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။ သရဒတာပသော စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရေ ဘာဝေတ္ဝာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။

တတော ပဋ္ဌာယ ဣမေသံ ဥဘိန္နမ္ပိ အန္တရာကမ္မံ န ကထိတံ။ အမှာကံ ပန ဗုဒ္ဓဿ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ သရဒတာပသော ရာဇဂဟနဂရဿ အဝိဒူရေ ဥပတိဿဂါမေ သာရိဗြာဟ္မဏိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ တံဒိဝသမေဝ စဿ သဟာယောပိ ရာဇဂဟဿေဝ အဝိဒူရေ ကောလိတဂါမေ မောဂ္ဂလ္လိဗြာဟ္မဏိယာ ကုစ္ဆိယံ ပဋိ

သန္ဓိံ ဂဏှိ။ တာနိ ကိရ ဒွေပိ ကုလာနိ ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ အာဗဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓသဟာယကာနေဝ။ တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဧကဒိဝသမေဝ ဂဗ္ဘပရိဟာရံ အဒံသု။ ဒသမာသစ္စယေန ဇာတာနမ္ပိ တေသံ ဆသဋ္ဌိ ဓာတိယော ဥပဋ္ဌဟိံသု။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ သာရိဗြာဟ္မဏိယာ ပုတ္တဿ ဥပတိဿဂါမေ ဇေဋ္ဌကုလဿ ပုတ္တတ္တာ **ဥပတိဿော**တိ နာမံ အကံသု, ဣတရဿ ကောလိတဂါမေ ဇေဋ္ဌကုလဿ ပုတ္တတ္တာ **ကောလိတော**တိ နာမံ အကံသု။ တေ ဥဘောပိ ဝုဒ္ဓိမန္ဝာယ သဗ္ဗသိပ္ပာနံ ပါရံ အဂမံသု။

ဥပတိဿမာဏဝဿ ကီဠနတ္ထာယ နဒိံ ဝါ ဥယျာနံ ဝါ ပဗ္ဗတံ ဝါ ဂမနကာလေ ပဉ္စ သုဝဏ္ဏသိဝိကာသတာနိ ပရိဝါရာ ဟောန္တိ, ကောလိတမာဏဝဿ ပဉ္စ အာဇညရထသတာနိ။ ဒွေပိ ဇနာ ပဉ္စပဉ္စမာဏဝကသတပရိဝါရာ ဟောန္တိ။ ရာဇဂဟေ စ အနုသံဝစ္ဆရံ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇံ နာမ ဟောတိ, တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဧကဋ္ဌာနေယေဝ မဉ္စံ ဗန္ဓန္တိ။ ဒွေပိ ဇနာ ဧကတောဝ နိသီဒိတွာ သမဇ္ဇံ ပဿန္တာ ဟသိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ဟသန္တိ, သံဝေဂဋ္ဌာနေ သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဒါယံ ဒါတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ဒါယံ ဒေန္တိ။ တေသံ ဣမိနာဝ နိယာမေန ဧကဒိဝသံ သမဇ္ဇံ ပဿန္တာနံ ပရိပါကဂတတ္တာ ဉာဏဿ ပုရိမဒိဝသေသု ဝိယ ဟသိတဗ္ဗဋ္ဌာနေ ဟာသော ဝါ သံဝေဂဋ္ဌာနေ သံဝေဇနံ ဝါ ဒါယံ ဒါတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ဒါယဒါနံ ဝါ နာဟောသိ။ ဒွေပိ ပန ဇနာ ဧဝံ စိန္တယိံသု – "ကိံ ဧတ္ထ ဩလောကေတဗ္ဗံ အတ္ထိ, သဗ္ဗေပိမေ အပ္ပတ္တေ ဝဿသတေ အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ ဂမိဿန္တိ။ အမှေဟိ ပန ဧကံ မောက္ခဓမ္မံ ဂဝေသိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ နိသီဒိံသု။

တတော ကောလိတော ဥပတိဿံ အာဟ – "သမ္မ ဥပတိဿ, န တွံ အညသု ဒိဝသေသု ဝိယ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော, အနတ္တမနဓာတုကောသိ, ကိံ တေ သလ္လက္ခိတ"န္တိ? သမ္မ ကောလိတ, "ဧတေသံ ဩလောကနေ သာရော နတ္ထိ, နိရတ္ထကမေတံ, အတ္တနော မောက္ခဓမ္မံ ဂဝေသိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဣဒံ စိန္တယန္တော နိသိန္နောမှီတိ, တွံ ပန ကသ္မာ အနတ္တမနောသီတိ? သောပိ တထေဝ အာဟ။ အထဿ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဧကဇ္ဈာသယတံ ဉတွာ ဥပတိဿော တံ ဧဝမာဟ – "အမှာကံ ဥဘိန္နမ္ပိ သုစိန္တိတံ, မောက္ခဓမ္မံ ဂဝေသန္တေဟိ ပန ဧကာ ပဗ္ဗဇ္ဇာ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ကဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇာမာ"တိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန သဉ္စယော ပရိဗ္ဗာဇကော ရာဇဂဟေ ပဋိဝသတိ မဟတိယာ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ သဒ္ဓိံ။ တေ "တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမာ"တိ ပဉ္စဟိ မာဏဝကသတေဟိ သဒ္ဓိံ သဉ္စယဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိံသု။ တေသံ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ သဉ္စယော အတိရေကလာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော အဟောသိ။ တေ ကတိပါဟေနေဝ သဗ္ဗံ သဉ္စယဿ သမယံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ, "အာစရိယ, တုမှာကံ ဇာနနသမယော ဧတ္တကောဝ, ဥဒါဟု ဥတ္တရိပိ အတ္ထီ"တိ ပုစ္ဆိံသု။ သဉ္စယော "ဧတ္တကောဝ, သဗ္ဗံ တုမှေဟိ ဉာတ"န္တိ အာဟ။ တေ တဿ ကထံ သုတွာ စိန္တယိံသု – "ဧဝံ သတိ ဣမဿ သန္တိကေ ဗြဟ္မစရိယဝါသော နိရတ္ထကော, မယံ မောက္ခဓမ္မံ ဂဝေသိတုံ နိက္ခန္တာ, သော ဣမဿ သန္တိကေ ဥပ္ပာဒေတုံ န သက္ကာ။ မဟာ ခေါ ပန ဇမ္ဗုဒီပေါ, ဂါမနိဂမရာဇဓာနိယော စရန္တာ မယံ အဝဿံ မောက္ခဓမ္မဒေသကံ ဧကံ အာစရိယံ လဘိဿာမာ"တိ။ တေ တတော ပဋ္ဌာယ ယတ္ထ ယတ္ထ ပဏ္ဍိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ အတ္ထီတိ သုဏန္တိ, တတ္ထ တတ္ထ ဂန္တွာ ပဉှသာကစ္ဆံ ကရောန္တိ။ တေဟိ ပုဋ္ဌံ ပဉှံ အညေ ကထေတုံ သမတ္ထာ နတ္ထိ, တေ ပန တေသံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ။ ဧဝံ သကလဇမ္ဗုဒီပံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ နိဝတ္တိတွာ သကဋ္ဌာနမေဝ အာဂန္တွာ, "သမ္မ ကောလိတ, ယော ပဌမံ အမတံ အဓိဂစ္ဆတိ, သော အာရောစေတူ"တိ ကတိကံ အကံသု။

တေန သမယေန အမှာကံ သတ္ထာ ပဌမာဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန ရာဇဂဟံ သမ္ပတ္တော ဟောတိ။ အထ "ဧကသဋ္ဌိ အရဟန္တော လောကေ ဥပ္ပန္နာ ဟောန္တီ"တိ ဝုတ္တကာလေ "စရထ, ဘိက္ခဝေ, စာရိကံ ဗဟုဇနဟိတာယာ"တိ ရတနတ္တယဂုဏပ္ပကာသနတ္ထံ ဥယျောဇိတာနံ ဘိက္ခူနံ အန္တရေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယဗ္ဘန္တရော အဿဇိတ္ထေရော ပဋိနိဝတ္တိတွာ ရာဇဂဟမေဝ အာဂတော။ ပုနဒိဝသေ ပါတောဝ ပတ္တစီဝရံ အာဒါယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။

တသ္မိံ သမယေ ဥပတိဿပရိဗ္ဗာဇကော ပါတောဝ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမံ ဂစ္ဆန္တော ထေရံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – "မယာ ဧဝရူပေါ ပဗ္ဗဇိတော နာမ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော။ ယေ ဝတ လောကေ အရဟန္တော ဝါ အရဟတ္တမ

ဂုံ တ သမာပန္နာ, အယံ တေသံ ဘိက္ခူနံ အညတရော, ယံနူနာဟံ ဣမံ ဘိက္ခုံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆေယျံ – ‘ကဲသိ တွံ, အာဝုသော ဥဒ္ဒိဿ, ပဗ္ဗဇိတော, ကော တ တေ သတ္ထာ, ကဿ တ တွံ ဓမ္မံ ရောစေသီ’’’တိ။ အထဿ သ တေဒဟောသိ – ‘‘အကာလော ခော ဣမံ ဘိက္ခုံ ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ, အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌော ပိဏ္ဍာယ စရတိ, ယံနူနာဟံ ဣမံ ဘိက္ခုံ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓေယျံ အတ္ထိကေဟိ ဥပညာတံ မဂ္ဂ’’န္တိ။ သော ထေရံ လဒ္ဓပိဏ္ဍပာတံ အညတရံ ဩကာသံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ နိသီဒိတုကာမတဉ္စဿ ဉတွာ အတ္တနော ပရိဗ္ဗာဇကပီဌကံ ပညာပေတွာ အဒာသိ။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေပိဿ အတ္တနော ကုဏ္ဍိကာယ ဥဒကံ အဒာသိ။

ဧဝံ အာစရိယဝတ္တံ ကတွာ ကတဘတ္တကိစ္စေန ထေရေန သဒ္ဓိံ မဓုရပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ‘‘ဝိပ္ပသန္နာနိ ခော တေ, အာဝုသော, ဣန္ဒြိယာနိ, ပရိသုဒ္ဓေါ ဆဝိဝဏ္ဏော ပရိယောဒါတော, ကဲသိ တွံ, အာဝုသော ဥဒ္ဒိဿ, ပဗ္ဗဇိတော, ကော တ တေ သတ္ထာ, ကဿ တ တွံ ဓမ္မံ ရောစေသီ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ထေရော ‘‘အတ္ထာဝုသော, မဟာသမဏော သက္ယပုတ္တော သက္ယကုလာ ပဗ္ဗဇိတော, တာဟံ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတော, သော စ မေ ဘဂဝါ သတ္ထာ, တဿေဝါဟံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ ရောစေမီ’’တိ အာဟ။ အထ နံ ‘‘ကိံဝါဒီ ပနာယသ္မတော သတ္ထာ, ကိမက္ခာယီ’’တိ ပုစ္ဆိ။ ထေရော စိန္တေသိ – ‘‘ဣမေ ပရိဗ္ဗာဇကာ နာမ သာသနဿ ပဋိပက္ခဘူတာ, ဣမဿ သာသနဿ ဂမ္ဘီရတံ ဒဿေဿာမီ’’တိ။ အတ္တနော နဝကဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ – ‘‘အဟံ ခော, အာဝုသော, နဝေါ အစိရပဗ္ဗဇိတော, အဓုနာဂတော ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ, န တာဝါဟံ သက္ကောမိ ဝိတ္ထာရေန ဓမ္မံ ဒေသေတု’’န္တိ။ ပရိဗ္ဗာဇကော ‘‘အဟံ ဥပတိဿော နာမ, တွံ ယထာသတ္တိယာ အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဝဒ, ဧတံ နယသတေန နယသဟဿေန ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ မယှံ ဘာရော’’တိ စိန္တေတွာ အာဟ –

‘‘အပ္ပံ ဝါ ဗဟုံ ဝါ ဘာသဿု၊ အတ္ထံယေဝ မေ ဗြူဟိ။
အတ္ထေနေဝ မေ အတ္ထော၊ ကိံ ကာဟသိ ဗျဉ္ဇနံ ဗဟု’’န္တိ။ (မဟာဝ. ၆၀)။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ထေရော ‘‘ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ’’တိ (မဟာဝ. ၆၀; အပ. ထေရ. ၁.၁.၂၈၆) ကထံ အာဟ။ ပရိဗ္ဗာဇကော ပဌမပဒဒွယမေဝ သုတွာ သဟဿနယသမ္ပန္နေ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ပတိဋ္ဌဟိ။ ဣတရံ ပဒဒွယံ သောတာပန္နကာလေ နိဋ္ဌာသိ။

သော သောတာပန္နော ဟုတွာ ဥပရိဝိသေသေ အပ္ပဝတ္တန္တေ ‘‘ဘဝိဿတိ ဧတ္ထ ကာရဏ’’န္တိ သလ္လက္ခေတွာ ထေရံ အာဟ – ‘‘ဘန္တေ, မာ ဥပရိ ဓမ္မဒေသနံ ဝဍ္ဎယိတ္ထ, ဧတ္တကမေဝ ဟောတု, ကဟံ အမှာကံ သတ္ထာ ဝသတီ’’တိ? ဝေဠုဝနေ ပရိဗ္ဗာဇကာတိ။ ဘန္တေ, တုမှေ ပုရတော ယာထ, မယှံ ဧကော သဟာယကော အတ္ထိ။ အမှေဟိ စ အညမညံ ကတိကာ ကတာ ‘‘ယော ပဌမံ အမတံ အဓိဂစ္ဆတိ, သော အာရောစေတူ’’တိ။ အဟံ တံ ပဋိညံ မောစေတွာ သဟာယကံ ဂဟေတွာ တုမှာကံ ဂတမဂ္ဂေနေဝ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂမိဿာမီတိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ထေရဿ ပာဒေသု နိပတိတွာ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ထေရံ ဥယျောဇေတွာ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမာဘိမုခော အဂမာသိ။

ကောလိတပရိဗ္ဗာဇကော တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ‘‘အဇ္ဇ မယှံ သဟာယကဿ မုခဝဏ္ဏော န အညေသု ဒိဝသေသု ဝိယ, အဒ္ဓါ တေန အမတံ အဓိဂတံ ဘဝိဿတီ’’တိ အမတာဓိဂမံ ပုစ္ဆိ။ သောပိဿ ‘‘အာမ အာဝုသော, အမတံ အဓိဂတ’’န္တိ ပဋိဇာနိတွာ တမေဝ ကထံ အဘာသိ။ ကထာပရိယောသာနေ ကောလိတော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိတွာ အာဟ – ‘‘ကဟံ ကိရ, သမ္မ, သတ္ထာ ဝသတီ’’တိ? ‘‘ဝေဠုဝနေ ကိရ, သမ္မ, ဝသတီ’’တိ ဧဝံ နော အာစရိယေန အဿဇိတ္ထေရေန ကထိတန္တိ။ တေန ဟိ သမ္မ အာယာမ, သတ္ထာရံ ပဿိဿာမာတိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော စ နာမေသ သဒာပိ အာစရိယပူဇကောဝ, တသ္မာ သဟာယံ ကောလိတမာဏဝံ ဧဝမာဟ – ‘‘သမ္မ, အမှေဟိ အဓိဂတံ အမတံ အမှာကံ အာစရိယဿ သဉ္စယပရိဗ္ဗာဇကဿာပိ ကထေဿာမ။ ဗုဇ္ဈမာနော ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ, အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော အမှာကံ သဒ္ဒဟိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿတိ, ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနံ သုတွာ မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓံ ကရိဿတီ’’တိ။

တတော ဒွေပိ ဇနာ သဉ္စယဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ, ‘‘အာစရိယ, တွံ ကိံ ကရောသိ, ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, သွာက္ခာတော ဓမ္မော, သုပ္ပဋိပန္နော သံဃော။ အာယာမ, ဒသဗလံ ပဿိဿာမာ’’တိ။ သော ‘‘ကိံ ဝဒေထ, တာ

တာ''တိ တေပိ တရေတွာ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တိမေဝ တေသံ ဒီပေသိ။ တေ ''အမှာကံ ဝေရူပေ အန္တေဝါသိကဝါသော နိစ္စမေဝ ဟောတု, တုမှာကံ ပန ဂမနံ ဝါ အဂမနံ ဝါ ဇာနာထာ''တိ အာဟံသု။ သဉ္စယော ''ကမေ တွေကံ ဇာနန္တာ မမ ဝစနံ န ကရိဿန္တီ''တိ ဝတွာ ''ဂစ္ဆထ တုမှေဝ, တာတာ, အဟံ မဟလ္လကကာလေ အန္တေဝါသိကဝါသံ ဝသိတုံ န သက္ကောမီ''တိ အာဟ။ တေ အနေကေဟိပိ ကာရဏေဟိ တံ ဗောဓေတုံ အသက္ကောန္တာ အတ္တနော ဩဝါဒေ ဝတ္တမာနံ ဇနံ အာဒာယ ဝေဠုဝနံ အဂမံသု။ အထ တေသံ ပဉ္စသု အန္တေဝါသိကသတေသု အဍ္ဎတေယျသတာ နိဝတ္တိံသု, အဍ္ဎတေယျသတာ တေဟိ သဒ္ဓိံ အဂမံသု။

သတ္ထာ စတုပရိသမဇ္ဈေ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော တေ ဒူရတောဝ ဒိသွာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဧတေ, ဘိက္ခဝေ, ဒွေ သဟာယာ အာဂစ္ဆန္တိ ကောလိတော စ ဥပတိဿော စ, ဧတံ မေ သာဝကယုဂံ ဘဝိဿတိ အဂ္ဂံ ဘဒ္ဒယုဂ''န္တိ။ အထ တေသံ ပရိသာယ စရိယဝသေန ဓမ္မဒေသနံ ဝဍ္ဎေသိ။ ဌပေတွာ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ သဗ္ဗေပိ တေ အဍ္ဎတေယျသတာ ပရိဗ္ဗာဇကာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ သတ္ထာ ''ဧထ ဘိက္ခဝေါ''တိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ သဗ္ဗေသံ ကေသမဿု အန္တရဓာယိ, ဣဒ္ဓိမယံ ပတ္တစီဝရံ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓံ အဟောသိ။ ဒွိန္နံ အဂ္ဂသာဝကာနမ္ပိ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရံ အာဂတံ, ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စံ ပန န နိဋ္ဌာသိ။ ကသ္မာ? သာဝကပါရမိဉာဏဿ မဟန္တတာယ။

အထာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝသေ မဂဓရဋ္ဌေ ကလ္လဝါလဂါမကံ ဥပနိဿာယ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော ထိနမိဒ္ဓေ ဩက္ကန္တေ သတ္ထာရာ သံဝေဇိတော ထိနမိဒ္ဓံ ဝိနောဒေတွာ တထာဂတေန ဒိန္နံ ဓာတုကမ္မဋ္ဌာနံ သုဏန္တောဝ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ သာဝကပါရမိဉာဏဿ မတ္ထကံ ပတ္တော။ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော အဍ္ဎမာသံ အတိက္ကမိတွာ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ တမေဝ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ သူကရခတလေဏေ ဝိဟရန္တော အတ္တနော ဘာဂိနေယျဿ ဒီဃနခပရိဗ္ဗာဇကဿ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟသုတ္တန္တေ (မ. နိ. ၂.၂၀၅-၂၀၆) ဒေသိယမာနေ သုတ္တာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ ပရဿ ဝဍ္ဎိတဘတ္တံ ဘုဉ္ဇန္တော ဝိယ သာဝကပါရမိဉာဏဿ မတ္ထကံ ပတ္တော။ ဘာဂိနေယျော ပနဿ ဒေသနာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော။ ဣတိ ဒွိန္နမ္ပိ မဟာသာဝကာနံ တထာဂတေ ရာဇဂဟေ ဝိဟရန္တေယေဝ သာဝကပါရမိဉာဏကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တံ။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ''မဟာပညာနံ ယဒိဒံ သာရိပုတ္တော, ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ယဒိဒံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော''တိ ဒွေပိ မဟာသာဝကေ ဌာနန္တရေ ဌပေသီတိ။

မဟာကဿပတ္ထေရဝတ္ထု

၁၉၁. စတုတ္ထေ **ဓုတဝါဒါန**န္တိ ဧတ္ထ ဓုတော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဓုတဝါဒော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဓုတဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ဓုတင်္ဂါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ **ဓုတော**တိ ဓုတကိလေသော ဝါ ပုဂ္ဂလော ကိလေသဓုနနော ဝါ ဓမ္မော။

ဓုတဝါဒောတိ ဧတ္ထ ပန အတ္ထိ ဓုတော န ဓုတဝါဒော, အတ္ထိ န ဓုတော ဓုတဝါဒော, အတ္ထိ နေဝ ဓုတော န ဓုတဝါဒော, အတ္ထိ ဓုတော စေဝ ဓုတဝါဒော စ။ တတ္ထ ယော ဓုတင်္ဂေန အတ္တနော ကိလေသေ ဓုနိ, ပရံ ပန ဓုတင်္ဂေန န ဩဝဒတိ နာနုသာသတိ ဗာကုလတ္ထေရော ဝိယ, အယံ ဓုတော န ဓုတဝါဒော။ ယထာဟ – ''တယိဒံ အာယသ္မာ ဗာကုလော ဓုတော န ဓုတဝါဒော''တိ။ ယော ပန ဓုတင်္ဂေန အတ္တနော ကိလေသေ န ဓုနိ, ကေဝလံ အညေ ဓုတင်္ဂေန ဩဝဒတိ အနုသာသတိ ဥပနန္ဒတ္ထေရော ဝိယ, အယံ န ဓုတော ဓုတဝါဒော။ ယထာဟ – ''တယိဒံ အာယသ္မာ ဥပနန္ဒော န ဓုတော ဓုတဝါဒော''တိ။ ယော ပန ဥဘယဝိပန္နော လာဠုဒါယီ ဝိယ, အယံ နေဝ ဓုတော န ဓုတဝါဒော။ ယထာဟ – ''တယိဒံ အာယသ္မာ လာဠုဒါယီ နေဝ ဓုတော န ဓုတဝါဒော''တိ။ ယော ပန ဥဘယသမ္ပန္နော အာယသ္မာ မဟာကဿပတ္ထေရော ဝိယ, အယံ ဓုတော စေဝ ဓုတဝါဒော စ။ ယထာဟ – ''တယိဒံ အာယသ္မာ မဟာကဿပော ဓုတော စေဝ ဓုတဝါဒော စာ''တိ။

ဓုတဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အပ္ပိစ္ဆတာ သန္တုဋ္ဌိတာ သလ္လေခတာ ပဝိဝေကတာ ဣဒမဋ္ဌိကတာတိ ဣမေ ဓုတင်္ဂစေတနာယ ပရိဝါရာ ပဉ္စ ဓမ္မာ ''အပ္ပိစ္ဆံယေဝ နိဿာယာ''တိအာဒိဝစနတော (အ. နိ. ၅.၁၈၁; ပရိ. ၃၂၅) ဓုတဓမ္မာ နာမ။ တတ္ထ အပ္ပိစ္ဆတာ စ သန္တုဋ္ဌိတာ စ အလောဘော, သလ္လေခတာ စ ပဝိဝေကတာ စ ဒွီသု ဓမ္မေသု အနုပတန္တိ အလောဘေ စေဝ အမောဟေ စ, ဣဒမဋ္ဌိတာ ဉာဏမေဝ။ တတ္ထ အလောဘေန ပဋိက္ခေပဝတ္ထူသု လောဘံ, အမောဟေန တေသွေဝ အာဒီနဝပ္ပဋိစ္ဆာဒကံ မောဟံ ဓုနာတိ။ အလောဘေန စ အနုညာတာနံ ပဋိသေဝနမုခေန ပဝတ္တံ

ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂံ, အမောဟေန စုတဝ္ပေသု အတိသလ္လေခမုခေန ပဝတ္တံ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ စနာတိ။ တသ္မာ ဣမေ ဓမ္မာ စုတဓမ္မာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

စုတဋ္ဌာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီ တိ တေရသ စုတင်္ဂါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ ပံသုကူလိကင်္ဂ။ပေ။ နေသဇ္ဇိကင်္ဂန္တိ။

စုတတအာနံ ယဒိဒံ မဟာကဿပေ တိ ယတ္တကာ စုတတံ ဝဒန္တိ, တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ အန္တရေ အယံ မဟာကဿပတ္ထေရော အဂ္ဂေတိ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ **မဟာကဿပေ** တိ ဥရုဝေဠကဿပေ နဒီကဿပေ ဂယာကဿပေ ကုမာရကဿပေတိ ဣမေ ခုဒ္ဒာနုခုဒ္ဒကေ ထေရေ ဥပာဒါယ အယံ မဟာ, တသ္မာ မဟာကဿပေတိ ဝုတ္တော။

ဣမဿာပိ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အတီတေ ကိရ ကပ္ပသတသဟဿမတ္ထကေ ပဒုမုတ္တရော နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒိ, တသ္မိံ ဟံသဝတီနဂရံ ဥပနိဿာယ ခေမေ မိဂဒါယေ ဝိဟရန္တေ ဝေဒေဟော နာမ ကုဋုမ္ဗိကော အသီတိကောဋိဓနဝိဘဝေ ပါတောဝ သုဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌာယ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒီနိ ဂဟေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ပူဇေတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ တသ္မိံ ခဏေ သတ္ထာ မဟာနိသဘတ္ထေရံ နာမ တတိယသာဝကံ ''ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ စုတတအာနံ, ယဒိဒံ နိသဘော''တိ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ။ ဥပါသကော တံ သုတွာ ပသန္နော ဓမ္မကထာဝသာနေ မဟာဇနေ ဥဋ္ဌာယ ဂတေ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, ''ဘန္တေ, သွေ မယှံ ဘိက္ခံ အဓိဝါသေထာ''တိ အာဟ။ မဟာ ခေါ, ဥပါသက, ဘိက္ခုသင်္ဃောတိ။ ကိတ္တကော ဘဂဝါတိ? အဋ္ဌသဋ္ဌိဘိက္ခုသတသဟဿန္တိ။ ဘန္တေ, ဧကံ သာမဏေရမ္ပိ ဝိဟာရေ အသေသေတွာ ဘိက္ခံ အဓိဝါသေထာတိ။ အဓိဝါသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန။ ဥပါသကော သတ္ထု အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ ဂေဟံ ဂန္တွာ မဟာဒါနံ သဇ္ဇေတွာ ပုနဒိဝသေ သတ္ထု ကာလံ အာရောစာပေသိ။ သတ္ထာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဥပါသကဿ ဃရံ ဂန္တွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသိန္နော ဒက္ခိဏောဒကာဝသာနေ ယာဂုအာဒီနိ သမ္ပဋိစ္ဆန္တော ဘတ္တဝိဿဂ္ဂံ အကာသိ။ ဥပါသကောပိ သတ္ထု သန္တိကေ နိသီဒိ။

တသ္မိံ အန္တရေ **မဟာနိသဘတ္ထေရော** ပိဏ္ဍာယ စရန္တော တမေဝ ဝီထိ ပဋိပဇ္ဇိ။ ဥပါသကော ဒိသွာ ဥဋ္ဌာယ ဂန္တွာ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ ''ပတ္တံ, ဘန္တေ, ဒေထာ''တိ အာဟ။ ထေရော ပတ္တံ အဒါသိ။ ''ဘန္တေ, ဣဓေဝ ပဝိသထ, သတ္ထာပိ ဂေဟေ နိသိန္နော''တိ။ န ဝဋ္ဋိဿတိ ဥပါသကာတိ။ ဥပါသကော ထေရဿ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ပိဏ္ဍပာတဿ ပူရေတွာ နီဟရိတွာ အဒါသိ။ တတော ထေရံ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တော သတ္ထု သန္တိကေ နိသီဒိတွာ ဧဝမာဟ – ''ဘန္တေ, မဟာနိသဘတ္ထေရော 'သတ္ထာ ဂေဟေ နိသိန္နော'တိ ဝုတ္တေပိ ပဝိသိတုံ န ဣစ္ဆိ, အတ္ထိ နု ခေါ ဧတဿ တုမှာကံ ဂုဏေဟိ အတိရေကော ဂုဏော''တိ။ ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ဝဏ္ဏမစ္ဆေရံ နာမ နတ္ထိ။ အထ သတ္ထာ ဧဝမာဟ – ''ဥပါသက, မယံ ဘိက္ခံ အာဂမယမာနာ ဂေဟေ နိသီဒာမ, သော ဘိက္ခု န ဧဝံ နိသီဒိတွာ ဘိက္ခံ ဥဒိက္ခတိ။ မယံ ဂာမန္တသေနာသနေ ဝသာမ, သော အရညသ္မိံယေဝ ဝသတိ။ မယံ ဆန္နေ ဝသာမ, သော အဗ္ဘောကာသမှိယေဝ ဝသတိ။ ဣတိ တဿ အယဉ္စ အယဉ္စ ဂုဏော''တိ မဟာသမုဒ္ဒံ ပူရယမာနော ဝိယ ကထေသိ။ ဥပါသကော ပကတိယာပိ ဇလမာနဒီပေါ တေလေန အာသိတ္တော ဝိယ သုဋ္ဌုတရံ ပသန္နော ဟုတွာ စိန္တေသိ – ''ကိံ မယှံ အညာယ သမ္ပတ္တိယာ, အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ စုတတအာနံ အဂ္ဂဘာဝတ္ထာယ ပတ္ထနံ ကရိဿာမီ''တိ?

သော ပုနပိ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ တေနေဝ နိယာမေန သတ္တ ဒိဝသာနိ မဟာဒါနံ ဒတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃဿ တိစီဝရာနိ ဒတွာ သတ္ထု ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ ဧဝမာဟ – ''ယံ မေ, ဘန္တေ, သတ္တ ဒိဝသာနိ အနံ ဒေန္တဿ မေတ္တံ ကာယကမ္မံ မေတ္တံ ဝစီကမ္မံ မေတ္တံ မနောကမ္မံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ, ဣမိနာဟံ န အညံ ဒေဝသမ္ပတ္တိံ ဝါ သက္ကမာရဗြဟ္မသမ္ပတ္တိံ ဝါ ပတ္ထေမိ, ဣဒံ ပန မေ ကမ္မံ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သန္တိကေ ဧတဿ မဟာနိသဘတ္ထေရေန ပတ္တဋ္ဌာနန္တရံ ပာပုဏနတ္ထာယ တေရသစုတင်္ဂဓရာနံ အဂ္ဂဘာဝဿ သစ္စကာရော ဟောတူ''တိ။ သတ္ထာ ''မဟန္တံ ဌာနံ ဣမိနာ ပတ္ထိတံ, သမိဇ္ဈိဿတိ နု ခေါ, နော''တိ ဩလောကေန္တော သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ အာဟ – ''မနာပံ တေ ဌာနံ ပတ္ထိတံ, အနာဂတေ သတသဟဿကပ္ပာဝသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဿ တွံ တတိယသာဝကော မဟာကဿပတ္ထေရော နာမ ဘဝိဿသီ''တိ။ တံ သုတွာ ဥပါသကော ''ဗုဒ္ဓါနံ ဒွေ ကထာ နာမ နတ္ထီ''တိ ပုနဒိဝသေ ပတ္တဗ္ဗံ ဝိယ တံ သမ္ပတ္တိံ အမညိတ္ထ။ သော

ယာဝတာယုကံ နာနပ္ပကာရံ အန္နံ ဒတွာ သီလံ ရက္ခိတွာ နာနပ္ပကာရံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ တတ္ထ ကာလံ ကတော သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိ။

တတော ပဋ္ဌာယ ဒေဝမနုဿေသု သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တော ဣတော ဧကနဝုတိကပ္ပေ ဝိပဿိသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဗန္ဓုမတိံ နိဿာယ ခေမေ မိဂဒာယေ ဝိဟရန္တေ ဒေဝလောကာ စဝိတွာ အညတရသ္မိံ ပရိဇိဏ္ဏေ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တသ္မိဉ္စ ကာလေ ဝိပဿီ ဘဂဝါ သတ္တမေ သတ္တမေ သံဝစ္ဆရေ ဓမ္မံ ကထေတိ, မဟန္တံ ကောလာဟလံ အဟောသိ။ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဒေဝတာ "သတ္ထာ ဓမ္မံ ကထေဿတီ"တိ အာရောစေန္တိ။ ဗြာဟ္မဏော တံ သာသနံ အဿောသိ။ တဿ စ နိဝါသနသာဋကော ဧကော ဟောတိ, တထာ ဗြာဟ္မဏိယာ။ ပါရုပနံ ပန ဒွိန္နမ္ပိ ဧကမေဝ။ သကလနဂရေ **ဧကသာဋကဗြာဟ္မဏော** တိ ပညာယတိ။ ဗြာဟ္မဏာနံ ကေနစိဒေဝ ကိစ္စေန သန္နိပါတေ သတိ ဗြာဟ္မဏိံ ဂေဟေ ဌပေတွာ သယံ ဂစ္ဆတိ။ ဗြာဟ္မဏီနံ သန္နိပါတေ သတိ သယံ ဂေဟေ တိဋ္ဌတိ, ဗြာဟ္မဏီ တံ ဝတ္ထံ ပါရုပိတွာ ဂစ္ဆတိ။ တသ္မိံ ပန ဒိဝသေ ဗြာဟ္မဏော ဗြာဟ္မဏိံ အာဟ – "ဘောတိ, ကိံ ရတ္တိံ ဓမ္မဿဝနံ သုဏိဿသိ, ဒိဝါ"တိ။ "မယံ မာတုဂါမဇာတိကာ နာမ ရတ္တိံ သောတုံ န သက္ကောမ, ဒိဝါ သောဿာမီ"တိ ဗြာဟ္မဏံ ဂေဟေ ဌပေတွာ တံ ဝတ္ထံ ပါရုပိတွာ ဥပါသိကာဟိ သဒ္ဓိံ ဒိဝါ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တေ နိသိန္နာ ဓမ္မံ သုတွာ ဥပါသိကာဟိယေဝ သဒ္ဓိံ အာဂမာသိ။ အထ ဗြာဟ္မဏော ဗြာဟ္မဏိံ ဂေဟေ ဌပေတွာ တံ ဝတ္ထံ ပါရုပိတွာ ဝိဟာရံ ဂတော။

တသ္မိဉ္စ သမယေ သတ္ထာ ပရိသမဇ္ဈေ အလင်္ကတဓမ္မာသနေ နိသိန္နော စိတ္တဗီဇနိံ အာဒါယ အာကာသဂင်္ဂံ ဩတာရေန္တော ဝိယ သိနေရုံ မတ္ထံ ကတွာ သာဂရံ နိမ္မထေန္တော ဝိယ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ဗြာဟ္မဏဿ ပရိသန္တေ နိသိန္နဿ ဓမ္မံ သုဏန္တဿ ပဌမယာမသ္မိံယေဝ သကလသရီရံ ပူရယမာနာ ပဉ္စဝဏ္ဏာ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော ပါရုတဝတ္ထံ သင်္ဃရိတွာ "ဒသဗလဿ ဒဿာမီ"တိ စိန္တေသိ။ အထဿ အာဒီနဝသဟဿံ ဒဿယမာနံ မစ္ဆေရံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော "ဗြာဟ္မဏိယာ စ မယှဉ္စ ဧကမေဝ ဝတ္ထံ, အညံ ကိဉ္စိ ပါရုပနံ နတ္ထိ, အပါရုပိတွာ စ နာမ ဗဟိ စရိတုံ န သက္ကာ"တိ သဗ္ဗထာပိ အဒါတုကာမော အဟောသိ။ အထဿ နိက္ခန္တေ ပဌမယာမေ မဇ္ဈိမယာမေပိ တထေဝ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော တထေဝ စိန္တေတွာ တထေဝ အဒါတုကာမော အဟောသိ။ အထဿ မဇ္ဈိမယာမေ နိက္ခန္တေ ပစ္ဆိမယာမေပိ တထေဝ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော "တရဏံ ဝါ ဟောတု မရဏံ ဝါ, ပစ္ဆာပိ ဇာနိဿာမီ"တိ ဝတ္ထံ သင်္ဃရိတွာ သတ္ထု ပါဒမူလေ ဌပေသိ။ တတော ဝါမဟတ္ထံ အာဘုဇိတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန တိက္ခတ္တုံ အပ္ဖောဋေတွာ "ဇိတံ မေ, ဇိတံ မေ"တိ တယော ဝါရေ နဒိ။

တသ္မိဉ္စ သမယေ ဗန္ဓုမရာဇာ ဓမ္မာသနဿ ပစ္ဆတော အန္တောသာဏိယံ နိသိန္နော ဓမ္မံ သုဏာတိ။ ရညော စ နာမ "ဇိတံ မေ"တိ သဒ္ဒော အမနာပေါ ဟောတိ။ သော ပုရိသံ ပေသေသိ – "ဂစ္ဆ ဧတံ ပုစ္ဆ ကိံ ဝဒသီ"တိ။ သော တေန ဂန္တွာ ပုစ္ဆိတော အာဟ – "အဝသေသာ ဟတ္ထိယာနာဒီနိ အာရုယှ အသိစမ္မာဒီနိ ဂဟေတွာ ပရသေနံ ဇိနန္တိ, န တံ ဇိတံ အစ္ဆရိယံ, အဟံ ပန ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တဿ ဒုဋ္ဌဂေါဏဿ မုဂ္ဂရေန သီသံ ဘိန္ဒိတွာ တံ ပလာပေန္တော ဝိယ မစ္ဆေရစိတ္တံ မဒ္ဒိတွာ ပါရုတဝတ္ထံ ဒသဗလဿ အဒါသိံ, တံ မေ မစ္ဆရိယံ ဇိတ"န္တိ အာဟ။ သော ပုရိသော အာဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာရောစေသိ။ ရာဇာ အာဟ – "အမှေဟ ဘဏေ ဒသဗလဿ အနုရူပံ န ဇာနိမှ, ဗြာဟ္မဏော ဇာနီ"တိ ဝတ္ထယုဂံ ပေသေသိ။ တံ ဒိသွာ ဗြာဟ္မဏော စိန္တေသိ – "အယံ မယှံ တုဏှီ နိသိန္နဿ ပဌမံ ကိဉ္စိ အဒတွာ သတ္ထု ဂုဏေ ကထေန္တဿ အဒါသိ, သတ္ထု ဂုဏေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နေန မယှံ ကော အတ္ထော"တိ? တမ္ပိ ဝတ္ထယုဂံ ဒသဗလဿေဝ အဒါသိ။ ရာဇာပိ "ကိံ ဗြာဟ္မဏေန ကတ"န္တိ ပုစ္ဆိတွာ "တမ္ပိ တေန ဝတ္ထယုဂံ တထာဂတဿေဝ ဒိန္န"န္တိ သုတွာ အညာနိပိ ဒွေ ဝတ္ထယုဂါနိ ပေသေသိ။ သော တာနိပိ အဒါသိ။ ရာဇာ အညာနိပိ စတ္တာရီတိ ဧဝံ ယာဝ ဒွတ္တိံသဝတ္ထယုဂါနိ ပေသေသိ။ အထ ဗြာဟ္မဏော "ဣဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဂဟဏံ ဝိယ ဟောတီ"တိ အတ္တနော အတ္ထာယ ဧကံ, ဗြာဟ္မဏိယာ ဧကန္တိ ဒွေ ဝတ္ထယုဂါနိ ဂဟေတွာ တိံသ ယုဂါနိ တထာဂတဿေဝ အဒါသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ စဿ သတ္ထု ဝိဿာသိကော ဇာတော။

အထ နံ ရာဇာ ဧကဒိဝသံ သီတသမယေ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုဏန္တံ ဒိသွာ သတသဟဿဂ္ဃနကံ အတ္တနော ပါရုတရတ္တကမ္ဗလံ ဒတွာ အာဟ – "ဣတော ပဋ္ဌာယ ဣမံ ပါရုပိတွာ ဓမ္မံ သုဏာဟီ"တိ။ သော "ကိံ မေ ဣမိနာ ကမ္ဗလေန ဣမသ္မိံ ပူတိကာယေ ဥပနီတေနာ"တိ စိန္တေတွာ အန္တောဂန္ဓကုဋိယံ တထာဂတဿ မဉ္စဿ ဥ

ပရိ ဝိတာနံ ကတွာ အဂမာသိ။ အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ဟတောဝ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ အန္တောဂန္ဓကုဋိယံ သတ္ထု သန္တိကေ နိသီဒိ။ တသ္မိံ စ သမယေ ဆဗ္ဗဏ္ဏာ ဗုဒ္ဓရသ္မိယော ကမ္ဗလေ ပဋိဟညန္တိ, ကမ္ဗလော အတိဝိယ ဝိရောစတိ။ ရာဇာ ဩလောကေန္တော သဉ္ဇာနိတွာ အာဟ – ''ဘန္တေ, အမှာကံ ဧသ ကမ္ဗလော, အမှေဟိ ဧကသာဋကဗြာဟ္မဏဿ ဒိန္နော''တိ။ တုမှေဟိ, မဟာရာဇ, ဗြာဟ္မဏော ပူဇိတော, ဗြာဟ္မဏေန မယံ ပူဇိတာတိ။ ရာဇာ ''ဗြာဟ္မဏော ယုတ္တံ အညာသိ, န မယ''န္တိ ပသီဒိတွာ ယံ မနုဿာနံ ဥပကာရဘူတံ, တံ သဗ္ဗံ အဋ္ဌဋ္ဌကံ ကတွာ သဗ္ဗအဋ္ဌကံ နာမ ဒါနံ ဒတွာ ပုရောဟိတဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ သောပိ ''အဋ္ဌဋ္ဌကံ နာမ စတုသဋ္ဌိ ဟောတီ''တိ စတုသဋ္ဌိ သလာကာဘတ္တာနိ ဥပနိဗန္ဓာပေတွာ ယာဝဇီဝံ ဒါနံ ဒတွာ သီလံ ရက္ခိတွာ တတော စုတော သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိ။

ပုန တတော စုတော ကဿပဒသဗလဿ စ ဘဂဝတော ကဿပဒသဗလဿ ကာလေ ဒွိန္နံ ဗုဒ္ဓါနံ အန္တရေ ဗာရာဏသိယံ ကုဋုမ္ဗိယဃရေ နိဗ္ဗတ္တော။ သော ဝုဒ္ဓိမန္ဝာယ ဃရာဝါသံ ဝသန္တော ဧကဒိဝသံ အရညေ ဇင်္ဃဝိဟာရံ စရတိ, တသ္မိံ စ သမယေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ နဒီတီရေ စီဝရကမ္မံ ကရောန္တော အနုဝါတေ အပ္ပဟောန္တေ သင်္ဃရိတွာ ဌပေတုံ အာရဒ္ဓေါ။ သော ဒိသွာ ''ကသ္မာ, ဘန္တေ, သင်္ဃရိတွာ ဌပေထာ''တိ အာဟ။ အနုဝါတော နပ္ပဟောတီတိ ။ ''ဣမိနာ, ဘန္တေ, ကရောထာ''တိ သာဋကံ ဒတွာ ''နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ မေ ကေနစိ ပရိဟာနိ မာ ဟောတူ''တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ။

အထ ဃရေပိဿ ဘဂိနိယာ သဒ္ဓိံ ဘရိယာယ ကလဟံ ကရောန္တိယာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ အထဿ ဘဂိနီ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒတွာ တဿ ဘရိယံ သန္ဓာယ, ''ဧဝရူပံ ဗာလံ ယောဇနသတေန ပရိဝဇ္ဇေယျ''န္တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ။ သာ ဂေဟဒွါရေ ဌိတာ သုတွာ ''ဣမာယ ဒိန္နံ ဘတ္တံ မာ ဧသ ဘုဉ္ဇတူ''တိ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ပိဏ္ဍပါတံ ဆဍ္ဍေတွာ ကလလဿ ပူရေတွာ အဒါသိ။ ဣတရာ ဒိသွာ ''ဗာလေ မံ တာဝ အက္ကောသ ဝါ ပဟရ ဝါ, ဧဝရူပဿ ပန ဒွေ အသင်္ချေယျာနိ ပူရိတပါရမိဿ ပတ္တတော ဘတ္တံ ဆဍ္ဍေတွာ ကလလံ ဒါတုံ န ယုတ္တ''န္တိ အာဟ။ အထဿ ဘရိယာယ ပဋိသင်္ခါနံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သာ ''တိဋ္ဌထ, ဘန္တေ''တိ ကလလံ ဆဍ္ဍေတွာ ပတ္တံ ဓောဝိတွာ ဂန္ဓစုဏ္ဏေန ဥဗ္ဗဋ္ဋေတွာ စတုမဓုရဿ ပူရေတွာ ဥပရိ အာသိတ္တေန ပဒုမဂဗ္ဘဝဏ္ဏေန သပ္ပိနာ ဝိဇ္ဇောတမာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ ''ယထာ အယံ ပိဏ္ဍပါတော ဩဘာသဇာတော, ဧဝံ ဩဘာသဇာတံ မေ သရီရံ ဟောတူ''တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ အနုမောဒိတွာ အာကာသံ ပက္ခန္ဒိ။ တေပိ ဒွေ ဇာယမ္ပတိကာ ယာဝတာယုကံ ကုသလံ ကတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ပုန တတော စဝိတွာ ဥပါသကော ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဗာရာဏသိယံ အသီတိကောဋိဝိဘဝဿ သေဋ္ဌိနော ပုတ္တော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, ဣတရာပိ တာဒိသဿဝ သေဋ္ဌိနော ဓီတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။

တဿ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တဿ တမေဝ သေဋ္ဌိဓီတရံ အာနယိံသု။ တဿာ ပုဗ္ဗေ အဒိန္နဝိပါကဿ တဿ ကမ္မဿ အာနုဘာဝေန ပတိကုလံ ပဝိဋ္ဌမတ္တာယ ဥမ္မာရဗ္ဘန္တရေ သကလသရီရံ ဥက္ကာဋ္ဌိတဝစ္စကုဋိ ဝိယ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဇာတံ။ သေဋ္ဌိကုမာရော ''ကဿာယံ ဂန္ဓော''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''သေဋ္ဌိကညာယာ''တိ သုတွာ ''နီဟရထာ''တိ အာဘတနိယာမေနေဝ ကုလဃရံ ပေသေသိ။ သာ ဧတေနေဝ နီဟာရေန သတ္တသု ဌာနေသု ပဋိနိဝတ္တိတာ။

တေန စ သမယေန ကဿပဒသဗလော ပရိနိဗ္ဗာယိ, တဿ ဃနကောဋိမာဟိ သတသဟဿဂ္ဃနိကာဟိ ရတ္တသုဝဏ္ဏဣဋ္ဌကာဟိ ယောဇနုဗ္ဗေဓံ စေတိယံ အာရဘိံသု။ တသ္မိံ စေတိယေ ကရိယမာနေ သာ သေဋ္ဌိဓီတာ စိန္တေသိ – ''အဟံ သတ္တသု ဌာနေသု ပဋိနိဝတ္တိတာ, ကိံ မေ ဇီဝိတေနာ''တိ အတ္တနော သရီရာဘရဏဘဏ္ဍကံ ဘဉ္ဇာပေတွာ သုဝဏ္ဏဣဋ္ဌကံ ကာရေသိ ရတနာယတံ ဝိဒတ္ထိဝိတ္ထိန္နံ စတုရင်္ဂုလုဗ္ဗေဓံ။ တတော ဟရိတာလမနောသိလာပိဏ္ဍံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌ ဥပ္ပလဟတ္ထကေ အာဒါယ စေတိယကရဏဋ္ဌာနံ ဂတာ။ တသ္မိံ စ ခဏေ ဧကာ ဣဋ္ဌကာပန္တိ ပရိက္ခိပိတွာ အာဂစ္ဆမာနာ ဃဋ္ဋနိဋ္ဌကာယ ဦနာ ဟောတိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ ဝဍ္ဎကိံ အာဟ – ''ဣမံ ဣဋ္ဌကံ ဧတ္ထ ဌပေထာ''တိ။ အမ္မ, ဘဒ္ဒကေ ကာလေ အာဂတာသိ, သယမေဝ ဌပေဟီတိ။ သာ အာရုယှ တေလေန ဟရိတာလမနောသိလံ ယောဇေတွာ တေန ဗန္ဓနေန ဣဋ္ဌကံ ပတိဋ္ဌပေတွာ ဥပရိ အဋ္ဌဟိ ဥပ္ပလဟတ္ထကေဟိ ပူဇံ ကတွာ ဝန္ဒိတွာ ''နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ မေ ကာယတော စန္ဒနဂန္ဓော ဝါယတု, မုခတော ဥပ္ပလဂန္ဓော''တိ ပတ္ထနံ ကတွာ စေတိယံ ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ အဂမာသိ။

အထ တသ္မိံ ခဏေ ယသ္မာ သေဋ္ဌိပုတ္တဿ ပဉ္စမံ ဂေဟံ နီတာ, တသ္မာ တံ အာရုဠှ သတိ ဥဒပာဒိ။ နဂရေပိ နက္ခတ္တံ သင်္ဃုဋ္ဌံ ဟောတိ။ သော ဥပဋ္ဌာကေ အာဟ – “တအာ က္ကစ အာနီတာ သေဋ္ဌိဓိတာ အတ္ထိ, ကဟံ သာ”တိ? ကုလဂေဟေ သာမိတိ။ အာနေထ နံ, နက္ခတ္တံ ကီဠိဿာမာတိ။ တေ ဂန္တွာ တံ ဝန္ဒိတွာ ဌိတာ “ကိံ, တာတာ, အာဂတတ္ထာ”တိ တာယ ပုဋ္ဌာ တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိံသု။ တာတာ, မယာ အာဘရဏဘဏ္ဍကေန စေတိယံ ပူဇိတံ, အာဘရဏံ မေ နတ္ထီတိ။ တေ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိပုတ္တဿ အာရောစေသုံ။ အာနေထ နံ, ပိဠန္ဓနံ လဘိဿာမာတိ။ တေ အာနယိံသု။ တဿာ သဟ ဃရပ္ပဝေသနေန သကလဂေဟံ စန္ဒနဂန္ဓဉ္စေဝ နီလုပ္ပလဂန္ဓဉ္စ ဝါယိ။

သေဋ္ဌိပုတ္တော တံ ပုစ္ဆိ “ပဌမံ တဝ သရီရတော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဝါယိ, က္လအနိ ပန တေ သရီရတော စန္ဒနဂန္ဓော, မုခတော ဥပ္ပလဂန္ဓော ဝါယတိ, ကိံ ဧတ”န္တိ? သာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အတ္တနာ ကတကမ္မံ အာရောစေသိ။ သေဋ္ဌိပုတ္တော “နိယျာနိကံ ဝတ ဗုဒ္ဓသာသန”န္တိ ပသီဒိတွာ ယောဇနိကံ သုဝဏ္ဏစေတိယံ ကမ္ဗလကဉ္စုကေန ပရိက္ခိပိတွာ တတ္ထ တတ္ထ ရထစက္ကပ္ပမာဏေဟိ သုဝဏ္ဏပဒုမေဟိ အလင်္ကရိ။ တေသံ ဒွါဒသဟတ္ထာ ဩလမ္ဗကာ ဟောန္တိ။ သော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စုတော ဗာရာဏသိတော ယောဇနမတ္တေ ဌာနေ အညတရသ္မိံ အမစ္စကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သေဋ္ဌိကညာပိ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ ရာဇကုလေ ဇေဋ္ဌဓီတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။

တေသု ဝယပ္ပတ္တေသု ကုမာရဿ ဝသနကဂါမေ နက္ခတ္တံ သင်္ဃုဋ္ဌံ။ သော မာတရံ အာဟ – “သာဋကံ မေ , အမ္မ, ဒေဟိ, နက္ခတ္တံ ကီဠိဿာမီ”တိ။ သာ ဓောတဝတ္ထံ နီဟရိတွာ အဒါသိ။ အမ္မ, ထူလံ ဣဒံ, အညံ ဒေဟီတိ။ အညံ နီဟရိတွာ အဒါသိ, တမ္ပိ ပဋိက္ခိပိ။ အညံ နီဟရိတွာ အဒါသိ, တမ္ပိ ပဋိက္ခိပိ။ အထ နံ မာတာ အာဟ – “တာတ, ယာဒိသေ ဂေဟေ မယံ ဇာတာ, နတ္ထိ နော ဣတော သုခုမတရဿ ပဋိလာဘာယ ပုည”န္တိ။ တေန ဟိ လဘနဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆာမိ, အမ္မာတိ။ ပုတ္တ အဟံ အဇ္ဇေဝ တုယှံ ဗာရာဏသိနဂရေ ရဇ္ဇပဋိလာဘံ ဣစ္ဆာမီတိ။ သော မာတရံ ဝန္ဒိတွာ အာဟ – “ဂစ္ဆာမိ, အမ္မာ”တိ။ ဂစ္ဆ, တာတာတိ။ ဧဝံ ကိရဿာ စိတ္တံ အဟောသိ – “ကဟံ ဂမိဿတိ, ဣဓ ဝါ ဧတ္ထ ဝါ ဂေဟေ နိသီဒိဿတီ”တိ? သော ပန ပုညနိယာမေန နိက္ခမိတွာ ဗာရာဏသိံ ဂန္တွာ ဥယျာနေ မင်္ဂလသိလာပဋ္ဋေ သသီသံ ပါရုပိတွာ နိပဇ္ဇိ။ သော စ ဗာရာဏသိရညော ကာလကတဿ သတ္တမော ဒိဝသော ဟောတိ။

အမစ္စာ ရညော သရီရကိစ္စံ ကတွာ ရာဇင်္ဂဏေ နိသီဒိတွာ မန္တယိံသု – “ရညော ဧကာ ဓီတာဝ အတ္ထိ, ပုတ္တော နတ္ထိ, အရာဇကံ ရဇ္ဇံ န ဝဋ္ဋတိ, ကော ရာဇာ ဟောတီ”တိ မန္တေတွာ “တွံ ဟောဟိ, တွံ ဟောဟီ”တိ အာဟံသု။ ပုရောဟိတော အာဟ – “ဗဟုံ ဩလောကေတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ဖုဿရထံ ဝိဿဇ္ဇေမာ”တိ။ တေ ကုမုဒဝဏ္ဏေ စတ္တာရော သိန္ဓဝေ ယောဇေတွာ ပဉ္စဝိဓံ ရာဇကကုဓဘဏ္ဍံ သေတစ္ဆတ္တဉ္စ ရထသ္မိံယေဝ ဌပေတွာ ရထံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ပစ္ဆတော တူရိယာနိ ပဂ္ဂဏှာပေသုံ။ ရထော ပါစီနဒွါရေန နိက္ခမိတွာ ဥယျာနာဘိမုခော အဟောသိ။ “ပရိစယေန ဥယျာနာဘိမုခော ဂစ္ဆတိ, နိဝတ္တေမာ”တိ ကေစိ အာဟံသု။ ပုရောဟိတော “မာ နိဝတ္တယိတ္ထာ”တိ အာဟ။ ရထော ကုမာရံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ အာရောဟနသဇ္ဇော ဟုတွာ အဋ္ဌာသိ။ ပုရောဟိတော ပါရုပနကဏ္ဏံ အပနေတွာ ပါဒတလာနိ ဩလောကေန္တော “တိဋ္ဌတု အယံ ဒီပေ, ဒွိသဟဿဒီပပရိဝါရေသု စတူသု ဒီပေသု ဧသော ရဇ္ဇံ ကာရေတုံ ယုတ္တော”တိ ဝတွာ “ပုနပိ တူရိယာနိ ပဂ္ဂဏှထ, ပုနပိ တူရိယာနိ ပဂ္ဂဏှထာ”တိ တိက္ခတ္တုံ တူရိယာနိ ပဂ္ဂဏှာပေသိ။

အထ ကုမာရော မုခံ ဝိဝရိတွာ ဩလောကေတွာ “ကေန ကမ္မေန အာဂတတ္ထာ”တိ အာဟ။ ဒေဝ တုမှာကံ ရဇ္ဇံ ပါပုဏာတီတိ။ ရာဇာ ကဟန္တိ? ဒေဝတ္တံ ဂတော သာမီတိ။ ကတိ ဒိဝသာ အတိက္ကန္တာတိ? အဇ္ဇ သတ္တမော ဒိဝသောတိ။ ပုတ္တော ဝါ ဓီတာ ဝါ နတ္ထီတိ? ဓီတာ အတ္ထိ ဒေဝ, ပုတ္တော နတ္ထီတိ။ ကရိဿာမိ ရဇ္ဇန္တိ။ တေ တာဝဒေဝ အဘိသေကမဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ရာဇဓီတရံ သဗ္ဗာလင်္ကာရေဟိ အလင်္ကရိတွာ ဥယျာနံ အာနေတွာ ကုမာရဿ အဘိသေကံ အကံသု။

အထဿ ကတာဘိသေကဿ သတသဟဿဂ္ဃနကံ ဝတ္ထံ ဥပဟရိံသု။ သော “ကိမိဒံ, တာတာ”တိ အာဟ။ နိဝာသနဝတ္ထံ ဒေဝါတိ။ နနု, တာတာ, ထူလံ, အညံ သုခုမတရံ နတ္ထီတိ? မနုဿာနံ ပရိဘောဂဝတ္ထေသု ဣတော သုခုမတရံ နတ္ထိ ဒေဝါတိ။ တုမှာကံ ရာဇာ ဧဝရူပံ နိဝာသေသီတိ? အာမ, ဒေဝါတိ။ န မညေ ပုညဝါ တုမှာကံ ရာဇာ, သုဝဏ္ဏဘိင်္

ကရဲ အာဟရထ, လဘိဿာမ ဝတ္ထုန္တိ။ တေ သုဝဏ္ဏဘိင်္ဂါရဲ အာဟရိံသု။ သော ဥဋ္ဌာယ ဟတ္ထေ ဓောဝိတွာတ မုခံ ဝိက္ခာလေတွာတ ဟတ္ထေန ဥဒကံ အာဒါယ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ အဗ္ဘုက္ကိရိ, တာဝဒေဝ ဃနပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာတ အဋ္ဌ ကပ္ပရုက္ခာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ပုန ဥဒကံ ဂဟေတွာတ ဒက္ခိဏံ ပစ္ဆိမံ ဥတ္တရန္တိ ဧဝံ စတဿောပိ ဒိသာ အဗ္ဘုက္ကိရိ, သဗ္ဗဒိသာသု အဋ္ဌဋ္ဌ ကတွာတ ဒွတ္တိံသ ကပ္ပရုက္ခာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ သော ဧကံ ဒိဗ္ဗဒုဿံ နိဝာသေတွာတ ဧကံ ဟရုပိတွာတ "နန္ဒရညော ဝိဇိတေ သုတ္တကန္တိကာ ဣတ္ထိယော မာ သုတ္တံ ကန္တိံသူတိ ဧဝံ ဘေရိံ စရာပေထာ"တိ ဝတွာတ ဆတ္တံ ဥဿာပေတွာတ အလင်္ကတပဋိယတ္တော ဟတ္ထိက္ခန္ဓဝရဂတော နဂရံ ပဝိသိတွာတ ပာသာဒံ အာရုယှ မဟာသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိ။

ဧဝံ ကာလေ ဂစ္ဆန္တေ ဧကဒိဝသံ ဒေဝီ ရညော မဟာသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာတ "အဟော တပဿီ"တိ ကာရုညာကာရံ ဒဿေသိ။ "ကိမိဒံ ဒေဝီ"တိ စ ပုဋ္ဌာ "အတိမဟတီ တေ ဒေဝ သမ္ပတ္တိ, အတီတေ ဗုဒ္ဓါနံ သဒ္ဒဟိတွာတ ကလျာဏံ အကတ္ထ, ဣဒါနိ အနာဂတဿ ပစ္စယံ ကုသလံ န ကရောထာ"တိ အာဟ။ ကဿ ဒဿာမိ, သီလဝန္တော နတ္ထီတိ။ "အသုညော, ဒေဝ, ဇမ္ဗုဒီပေ အရဟန္တေဟိ, တုမှေ ပန ဒါနမေဝ သဇ္ဇေထ, အဟံ အရဟန္တေ လစ္ဆာမီ"တိ အာဟ။ ရာဇာ ပုနဒိဝသေ ပါစီနဒွာရေ ဒါနံ သဇ္ဇာပေသိ။ ဒေဝီ ပါတောဝ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌာယ ဥပရိပါသာဒေ ပုရတ္ထာဘိမုခါ ဥရေန နိပဇ္ဇိတွာတ "သစေ ဧတိဿာ ဒိသာယ အရဟန္တော အတ္ထိ, သွေဝ အာဂန္တွာတ အမှာကံ ဘိက္ခံ ဂဏှန္တူ"တိ အာဟ။ တဿံ ဒိသာယံ အရဟန္တော နာဟေသုံ, တံ သက္ကာရံ ကပဏယာစကာနံ အဒံသု။

ပုနဒိဝသေ ဒက္ခိဏဒွာရေ ဒါနံ သဇ္ဇေတွာတ တထေဝ အကာသိ, ပုနဒိဝသေ ပစ္ဆိမဒွာရေ။ ဥတ္တရဒွာရေ သဇ္ဇနဒိဝသေ ပန ဒေဝိယာ တထေဝ နိမန္တိတေ ဟိမဝန္တေ ဝသန္တာနံ ပဒုမဝတိယာ ပုတ္တာနံ ပဉ္စသတာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဇေဋ္ဌော မဟာပဒုမပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဘာတိကေ အာမန္တေသိ – "မာရိသာ, နန္ဒရာဇာ တုမှေ နိမန္တေတိ, အဓိဝာသေထ တဿာ"တိ။ တေ အဓိဝာသေတွာတ ပုနဒိဝသေ အနောတတ္တဒဟေ မုခံ ဓောဝိတွာတ အာကာသေန အာဂန္တွာတ ဥတ္တရဒွာရေ ဩတရိံသု။ မနုဿာ ဂန္တွာတ "ပဉ္စသတာ, ဒေဝ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အာဂတာ"တိ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ သဒ္ဓိံ ဒေဝိယာ ဂန္တွာတ ဝန္ဒိတွာတ ပတ္တံ ဂဟေတွာတ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ပါသာဒံ အာရောပေတွာတ တတ္ထ တေသံ ဒါနံ ဒတွာတ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ ရာဇာ သင်္ဃတ္ထေရဿ, ဒေဝီ သင်္ဃနဝကဿ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာတ, "အယျာ, ပစ္စယေဟိ န ကိလမိဿန္တိ, မယံ ပုညေန န ဟာယိဿာမ, အမှာကံ ယာဝဇီဝံ ဣဓ နိဝါသာယ ပဋိညံ ဒေထာ"တိ။ ပဋိညံ ကာရေတွာတ ဥယျာနေ ပဉ္စ ပဏ္ဏသာလာသတာနိ ပဉ္စ စင်္ကမနသတာနီတိ သဗ္ဗာကာရေန နိဝါသဋ္ဌာနံ သမ္ပာဒေတွာတ တတ္ထ ဝသာပေသုံ။

ဧဝံ ကာလေ ဂစ္ဆန္တေ ရညော ပစ္စန္တော ကုပိတော။ သော "အဟံ ပစ္စန္တံ ဝူပသမေတုံ ဂစ္ဆာမိ, တွံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေသု မာ ပမဇ္ဇီ"တိ ဒေဝိံ ဩဝဒိတွာတ ဂတော။ တသ္မိံ အနာဂတေယေဝ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ အာယုသင်္ခါရာ ခီဏာ။ မဟာပဒုမပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တိယာမရတ္တိံ ဈာနကီဠံ ကီဠိတွာတ အရုဏုဂ္ဂမနေ အာလမ္ဗနဖလကံ အာလမ္ဗိတွာတ ဌိတကောဝ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဧတေနုပါယေန သေသာပီတိ သဗ္ဗေဝ ပရိနိဗ္ဗုတာ။ ပုနဒိဝသေ ဒေဝီ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ နိသီဒနဋ္ဌာနံ ဟရိတုပလိတ္တံ ကာရေတွာတ ပုပ္ဖာနိ ဝိကိရိတွာတ ဓူမံ ဒတွာတ တေသံ အာဂမနံ ဩလောကေန္တီ နိသိန္နာ; အာဂမနံ အပဿန္တီ ပုရိသံ ပေသေသိ "ဂစ္ဆ, တာတ, ဇာနာဟိ, ကိံ အယျာနံ ကိဉ္စိ အဖာသုက"န္တိ။ သော ဂန္တွာတ မဟာပဒုမဿ ပဏ္ဏသာလာဒွာရံ ဝိဝရိတွာတ တတ္ထ အပဿန္တော စင်္ကမနံ ဂန္တွာတ အာလမ္ဗနဖလကံ နိဿာယ ဌိတံ ဒိသွာတ ဝန္ဒိတွာတ "ကာလော, ဘန္တေ"တိ အာဟ။ ပရိနိဗ္ဗုတသရီရံ ကိံ ကထေဿတိ? သော "နိဒ္ဒါယတိ မညေ"တိ ဂန္တွာတ ပိဋ္ဌိပါဒေ ဟတ္ထေန ပရာမသိတွာတ ပါဒါနံ သီတလတာယ စေဝ ထဒ္ဓတာယ စ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ ဉတွာတ ဒုတိယဿ သန္တိကံ အဂမာသိ, ဧဝံ တတိယဿာတိ သဗ္ဗေသံ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ ဉတွာတ ရာဇကုလံ ဂတော။ "ကဟံ, တာတ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ"တိ ပုဋ္ဌော "ပရိနိဗ္ဗုတာ ဒေဝီ"တိ အာဟ ။ ဒေဝီ ကန္ဒန္တီ ရောဒန္တီ နိက္ခမိတွာတ နာဂရေဟိ သဒ္ဓိံ တတ္ထ ဂန္တွာ သာဓုကီဠိတံ ကာရေတွာတ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သရီရကိစ္စံ ကတွာတ ဓာတုယော ဂဟေတွာတ စေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။

ရာဇာ ပစ္စန္တံ ဝူပသမေတွာတ အာဂတော ပစ္စုဂ္ဂမနံ အာဂတံ ဒေဝိံ ပုစ္ဆိ – "ကိံ, ဘဒ္ဒေ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေသု နပ္ပမဇ္ဇိ, နိရောဂါ အယျာ"တိ? ပရိနိဗ္ဗုတာ ဒေဝါတိ။ ရာဇာ စိန္တေသိ – "ဧဝရူပါနမ္ပိ ပဏ္ဍိတာနံ မရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အမှာကံ ကုတော မောက္ခော"တိ? သော နဂရံ အဂန္တွာ ဥယျာနမေဝ ပဝိသိတွာတ ဇေဋ္ဌပုတ္တံ ပက္ကောသာပေတွာတ

တသ္မိ ရဇ္ဇံ ပဋိယာဒေတွာ တသံ သမဏကပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ ဒေဝီပိ ‘‘ဣမသ္မိံ ပဗ္ဗဇိတေ အဟံ ကိံ ကရိဿာမီ’’တိ တတ္ထေဝ ဥယျာနေ ပဗ္ဗဇိတာ။ ဒွေပိ ဇနာ ဘာဝေတွာ တတော စုတာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။

တေသု တတ္ထေဝ ဝသန္တေသု အမှာကံ သတ္ထာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန ရာဇဂဟံ ပာဝိသိ။ သတ္ထရိ တတ္ထ ဝသန္တေ အယံ ပိပ္ပလိမာဏဝေါ မဂဓရဋ္ဌေ မဟာတိတ္ထဗြာဟ္မဏဂါမေ ကပိလဗြာဟ္မဏဿ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တော, အယံ ဘဒ္ဒာ ကာပိလာနီ မဒ္ဒရဋ္ဌေ သာဂလနဂရေ ကောသိယဂောတ္တဗြာဟ္မဏဿ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တာ။ တေသံ အနုက္ကမေန ဝဍ္ဎမာနာနံ ပိပ္ပလိမာဏဝဿ ဝီသတိမေ ဝဿေ ဘဒ္ဒာယ သောဠသမေ ဝဿေ သမ္ပတ္တေ မာတာပိတရော ပုတ္တံ ဩလောကေတွာ, ‘‘တာတ, တွံ ဝယပ္ပတ္တော, ကုလဝံသော နာမ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗော’’တိ အတိဝိယ နိပ္ပီဠယိံသု။ မာဏဝေါ အာဟ – ‘‘မယှံ သောတပထေ ဧဝရူပံ ကထံ မာ ကထေထ, အဟံ ယာဝ တုမှေ ဓရထ, တာဝ ပဋိဇဂ္ဂိဿာမိ, တုမှာကံ အစ္စယေန နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိဿာမီ’’တိ။ တေ ကတိပာဟံ အတိက္ကမိတွာ ပုန ကထယိံသု, သောပိ တထေဝ ပဋိက္ခိပိ။ ပုနပိ ကထယိံသု, ပုနပိ ပဋိက္ခိပိ။ တတော ပဋ္ဌာယ မာတာ နိရန္တရံ ကထေသိယေဝ။

မာဏဝေါ ‘‘မမ မာတရံ သညာပေဿာမီ’’တိ ရတ္တသုဝဏ္ဏဿ နိက္ခသဟဿံ ဒတွာ သုဝဏ္ဏကာရေဟိ ဧကံ ဣတ္ထိရူပံ ကာရာပေတွာ တဿ မဇ္ဇနဃဋ္ဋနာဒိကမ္မပရိယောသာနေ တံ ရတ္တဝတ္ထံ နိဝာသာပေတွာ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နေဟိ ပုပ္ဖေဟိ စေဝ နာနာအလင်္ကာရေဟိ စ အလင်္ကာရာပေတွာ မာတရံ ပက္ကောသာပေတွာ အာဟ – ‘‘အမ္မ, ဧဝရူပံ အာရမ္မဏံ လဘန္တော ဂေဟေ ဝသိဿာမိ, အလဘန္တော န ဝသိဿာမီ’’တိ ။ ပဏ္ဍိတာ ဗြာဟ္မဏီ စိန္တေသိ – ‘‘မယှံ ပုတ္တော ပုညဝါ ဒိန္နဒာနော ကတာဘိနီဟာရော, ပုညံ ကရောန္တော န ဧကကောဝ အကာသိ, အဒ္ဓာ ဧတေန သဟ ကတပုညာ သုဝဏ္ဏရူပကပဋိဘာဂါဝ ဘဝိဿတီ’’တိ အဋ္ဌ ဗြာဟ္မဏေ ပက္ကောသာပေတွာ သဗ္ဗကာမေဟိ သန္တပ္ပေတွာ သုဝဏ္ဏရူပကံ ရထံ အာရောပေတွာ ‘‘ဂစ္ဆထ, တာတာ, ယတ္ထ အမှာကံ ဇာတိဂေါတ္တဘောဂေဟိ သမာနကုလေ ဧဝရူပံ ဒါရိကံ ပဿထ, ဣမမေဝ သုဝဏ္ဏရူပကံ ပဏ္ဏာကာရံ ကတွာ ဒေထာ’’တိ ဥယျောဇေသိ။

တေ ‘‘အမှာကံ နာမ ဧတံ ကမ္မ’’န္တိ နိက္ခမိတွာ ‘‘ကတ္ထ ဂမိဿာမာ’’တိ စိန္တေတွာ ‘‘မဒ္ဒရဋ္ဌံ နာမ ဣတ္ထာကရော, မဒ္ဒရဋ္ဌံ ဂမိဿာမာ’’တိ မဒ္ဒရဋ္ဌေ သာဂလနဂရံ အဂမံသု။ တတ္ထ တံ သုဝဏ္ဏရူပကံ နှာနတိတ္ထေ ဌပေတွာ ဧကမန္တေ နိသီဒိံသု။ အထ ဘဒ္ဒာယ ဓာတီ ဘဒ္ဒံ နှာပေတွာ အလင်္ကရိတွာ သိရိဂဗ္ဘေ နိသီဒါပေတွာ နှာယိတုံ ဥဒကတိတ္ထံ အာဂစ္ဆန္တီ တံ ရူပကံ ဒိသွာ ‘‘အယျဓီတာ မေ ဣဓာဂတာ’’တိ သညာယ သန္တဇ္ဇေတွာ ‘‘ဒုဗ္ဗိနီတေ ကိံ တွံ ဣဓာဂတာ’’တိ တလသတ္တိကံ ဥဂ္ဂိရိတွာ ‘‘ဂစ္ဆ သီဃ’’န္တိ ဂဏ္ဍပဿေ ပဟရိ။ ဟတ္ထော ပါသာဏေ ပဋိဟတော ဝိယ ကမ္ပိတ္ထ။ သာ ပဋိက္ကမိတွာ ‘‘ဧဝံ ထဒ္ဓံ နာမ မဟာဂီဝံ ဒိသွာ ‘အယျဓီတာ မေ’တိ သညံ ဥပ္ပာဒေသိံ, အယျဓီတာယ ဟိ မေ နိဝာသနပဋိဂ္ဂာဟိကာယပိ အယုတ္တာ’’တိ အာဟ။ အထ နံ တေ မနုဿာ ပရိဝါရေတွာ ‘‘ဧဝရူပါ တေ သာမိဓီတာ’’တိ ပုစ္ဆိံသု။ ကိံ ဧသာ, ဣမာယ သတဂုဏေန သဟဿဂုဏေန မယှံ အယျဓီတာ အဘိရူပတရာ, ဒွါဒသဟတ္ထေ ဂဗ္ဘေ နိသိန္နာယ ပဒီပကိစ္စံ နတ္ထိ, သရီရောဘာသေနေဝ တမံ ဝိဓမတီတိ။ ‘‘တေန ဟိ အာဂစ္ဆာ’’တိ ခုဇ္ဇံ ဂဟေတွာ သုဝဏ္ဏရူပကံ ရထံ အာရောပေတွာ ကောသိယဂောတ္တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဃရဒွါရေ ဌတွာ အာဂမနံ နိဝေဒယိံသု။

ဗြာဟ္မဏော ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ‘‘ကုတော အာဂတတ္ထာ’’တိ ပုစ္ဆိ။ မဂဓရဋ္ဌေ မဟာတိတ္ထဂါမေ ကပိလဗြာဟ္မဏဿ ဃရတောတိ။ ကိံ ကာရဏာ အာဂတာတိ? ဣမိနာ နာမ ကာရဏေနာတိ။ ‘‘ကလျာဏံ, တာတာ, သမဇာတိဂေါတ္တဝိဘဝေါ အမှာကံ ဗြာဟ္မဏော, ဒဿာမိ ဒါရိက’’န္တိ ပဏ္ဏာကာရံ ဂဏှိ။ တေ ကပိလဗြာဟ္မဏဿ သာသနံ ပဟိဏိံသု ‘‘လဒ္ဓါ ဒါရိကာ, ကတ္တဗ္ဗံ ကရောထာ’’တိ။ တံ သာသနံ သုတွာ ပိပ္ပလိမာဏဝဿ အာရောစယိံသု ‘‘လဒ္ဓါ ကိရ ဒါရိကာ’’တိ။ မာဏဝေါ ‘‘အဟံ ‘န လဘိဿန္တီ’တိ စိန္တေသိံ, ‘ဣမေ လဒ္ဓါတိ ဝဒန္တိ’, အနတ္ထိကော ဟုတွာ ပဏ္ဏံ ပေသေဿာမီ’’တိ ရဟောဂတော ပဏ္ဏံ လိခိ ‘‘ဘဒ္ဒာ အတ္တနော ဇာတိဂေါတ္တဘောဂါနုရူပံ ဃရာဝါသံ လဘတု, အဟံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိဿာမိ, မာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရိနီ အဟောသီ’’တိ။ ဘဒ္ဒာပိ ‘‘အသုကဿ ကိရ မံ ဒါတုကာမော’’တိ သုတွာ ရဟောဂတာ ပဏ္ဏံ လိခိ ‘‘အယျပုတ္တော အတ္တနော ဇာတိဂေါတ္တဘောဂါနုရူပံ ဃရာဝါသံ လဘတု, အဟံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိဿာမိ, မာ ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟောသီ’’တိ။ ဒွေ ပဏ္ဏာနိ အန္တရာမဂ္ဂေ သမာဂစ္ဆိံသု။ ဣဒံ ကဿ ပဏ္ဏန္တိ? ပိပ္ပလိမာဏဝေန ဘဒ္ဒာယ ပဟိတန္တိ။ ဣဒံ ကဿာတိ? ဘဒ္ဒာယ ပိပ္ပ

ပလိမာဏာဝသ္သ ပဟိတန္တိ စ ဝုတ္တေ ဒွေဝပိ တစေတ္ဝတ ''ပသ္သထ အရကာနံ ကမ္မ''န္တိ ဖာလေတ္ဝတ အရညေ ဆဍ္ဍု ဧေတ္ဝတ သမာနပဏ္ဏံ လိခိတ္ဝတ ဣကတော စ ဧတ္တော စ ပေသေသုံ။ ဣကတိ တေသံ အနိစ္ဆမာနာနံယေဝ သမာဂမော အဟောသိ။

တံဒိဝသမေဝ မာဏာတေ ဇော် ပုပ္ဖအမံ ဂဟေတ္ဝတ ဌပေသိ။ ဘဒ္ဒာပိ, တာနိ သယနမဇ္ဈေ ဌပေသိ။ ဘုတ္တသာယမာသာ ဥဘောပိ ''သယနံ အဘိရုဟိဿာမာ''တိ သမာဂန္တ္ဝာ မာဏာတေ ဒက္ခိဏပဿေန သယနံ အဘိရုဟိ။ ဘဒ္ဒာ တမပဿေန အဘိရုဟိတ္ဝတ အာဟ – ''ယဿ ပဿေ ပုပ္ဖာနိ မိလာယန္တိ, တဿ ရာဂစိတ္တံ ဥပ္ပန္နန္တိ ဝိဇာနိဿာမ, ဣမံ ပုပ္ဖအမံ န အလ္လီယိတဗ္ဗ''န္တိ။ တေ ပန အညမညံ သရီရသမ္ဖဿဘယေန တိယာမရတ္တိံ နိဒ္ဒံ အနောက္ကမန္တာဝ ဝီတိနာမေန္တိ, ဒိဝာ ပန ဟာသမတ္တမ္ပိ နာဟောသိ။ တေ လောကာမိသေန အသံသဋ္ဌာ ယာဝ မာတာပိတရော ဓရန္တိ, တာဝ ကုဋုမ္ဗံ အဝိစာရေတ္ဝတ တေသု ကာလင်္ကတေသု ဝိစာရယိံသု။ မဟတီ မာဏာဝသ္သ သမ္ပတ္တိ သတ္တာသီတိကောဋိဓနံ, ဧကဒိဝသံ သရီရံ ဥဗ္ဗဋ္ဋေတ္ဝတ ဆဍ္ဍေတဗ္ဗံ သုဝဏ္ဏစုဏ္ဏမေဝ မဂဓနာဠိယာ ဒွာဒသနာဠိမတ္တံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယန္တဗဒ္ဓာနိ သဋ္ဌိ မဟာတဠာကာနိ, ကမ္မန္တော ဒွာဒသယောဇနိကော, အနုရာဓပုရပ္ပမာဏာ စုဒ္ဒသ ကမာ, စုဒ္ဒသ ဟတ္ထာနီကာ, စုဒ္ဒသ အဿာနီကာ, စုဒ္ဒသ ရထာနီကာ။

သော ဧကဒိဝသံ အလင်္ကတအဿံ အာရုယ္ဟ မဟာဇနပရိဝုတော ကမ္မန္တံ ဂန္တ္ဝာ ခေတ္တကောဋိယံ ဌိတော နင်္ဂလေဟိ ဘိန္နဋ္ဌာနတော ကာကာဒယော သကုဏေ ဂဏ္ဍုပ္ပာဒါဒိပါဏေ ဥဒ္ဓရိတ္ဝတ ခာဒန္တေ ဒိသွာ, ''တာတာ, ဣမေ ကိံ ခာဒန္တီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ဂဏ္ဍုပ္ပာဒေ, အယျာတိ။ ဧတေဟိ ကတံ ပာပံ ကဿ ဟောတီတိ? တုမှာကံ, အယျာတိ။ သော စိန္တေသိ – ''သစေ ဧတေဟိ ကတံ ပာပံ မယှံ ဟောတိ, ကိံ မေ ကရိဿတိ သတ္တာသီတိကောဋိဓနံ, ကိံ ဒွာဒသယောဇနိကော ကမ္မန္တော, ကိံ သဋ္ဌိယန္တဗဒ္ဓာနိ တဠာကာနိ, ကိံ စုဒ္ဒသ ကမာ? သဗ္ဗမေတံ ဘဒ္ဒာယ ကာပိလာနိယာ နိယျာတေတ္ဝတ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ။

ဘဒ္ဒာပိ ကာပိလာနီ တသ္မိံ ခဏေ အန္တရဝတ္ထုမှိ တယော တိလကုမ္ဘေ ပတ္ထရာပေတ္ဝတ ဓာတီဟိ ပရိဝုတာ နိသိန္နာ ကာကေ တိလပါဏကေ ခာဒန္တေ ဒိသွာ, ''အမ္မာ, ကိံ ဣမေ ခါဒန္တီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ပါဏကေ, အယျေတိ။ အကုသလံ ကဿ ဟောတီတိ? တုမှာကံ, အယျေတိ။ သာ စိန္တေသိ – ''မယှံ စတုဟတ္ထဝတ္ထံ နာဠိကောဒနမတ္တဉ္စ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ယဒိ ပနေတံ ဧတ္တကေန ဇနေန ကတံ အကုသလံ မယှံ ဟောတိ, အဒ္ဓာ ဘဝသဟဿေနပိ ဝဋ္ဋတော သီသံ ဥက္ခိပိတုံ န သက္ကာ, အယျပုတ္တေ အာဂတမတ္တေယေဝ သဗ္ဗံ တဿ နိယျာတေတ္ဝတ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိဿာမီ''တိ။

မာဏာတေ အာဂန္တ္ဝာ နှာယိတ္ဝတ ပာသာဒံ အာရုယ္ဟ မဟာရဟေ ပလ္လင်္ကေ နိသီဒိ။ အထဿ စက္ကဝတ္တိနော အနုစ္ဆဝိကံ ဘောဇနံ သဇ္ဇယိံသု။ ဒွေဝပိ ဘုဉ္ဇိတ္ဝတ ပရိဇနေ နိက္ခန္တေ ရဟောဂတာ ဖာသုကဋ္ဌာနေ နိသီဒိံသု။ တတော မာဏာတေ ဘဒ္ဒံ အာဟ – ''ဘဒ္ဒေ ဣမံ ဃရံ အာဂစ္ဆန္တီ ကိတ္တကံ ဓနံ အာဟရီ''တိ? ပဉ္စပဏ္ဏာသ သကဋသဟဿာနိ, အယျာတိ။ တံ သဗ္ဗံ, ယာ စ ဣမသ္မိံ ဃရေ သတ္တာသီတိ ကောဋိယော ယန္တဗဒ္ဓာ သဋ္ဌိတဠာကာဒိဘေဒာ သမ္ပတ္တိ အတ္ထိ, သဗ္ဗံ တုယှံယေဝ နိယျာတေမီတိ။ တုမှေ ပန ကဟံ ဂစ္ဆထ, အယျာတိ? အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ။ အယျ, အဟမ္ပိ တုမှာကံယေဝ အာဂမနံ ဩလောကယမာနာ နိသိန္နာ, အဟမ္ပိ ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ။ တေသံ အာဒိတ္တပဏ္ဏကုဋိ ဝိယ တယော ဘဝ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ တေ အန္တရာပဏာတော ကသာဝရသပီတာနိ ဝတ္ထာနိ မတ္တိကာ ပတ္တေ စ အာဟရာပေတ္ဝတ အညမညံ ကေသေ ဩဟာရာပေတ္ဝတ ''ယေ လောကေ အရဟန္တော, တေ ဥဒ္ဒိဿ အမှာကံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ''တိ ဝတ္ဝတ ထဝိကာယ ပတ္တေ ဩသာရေတ္ဝတ အံသေ လဂ္ဂေတ္ဝတ ပာသာဒတော ဩတရိံသု။ ဂေဟေ အသေသု တ ကမ္မကာရေသု တ န ကောစိ သဉ္ဇာနိ။

အထ နေ ဗြာဟ္မဏဂါမတော နိက္ခမ္မ အသကမဒ္ဒတရေန ဂစ္ဆန္တေ အာကပ္ပကုတ္တဝသေန အသကမတာသိ နော သဉ္ဇာနိံသု။ တေ ရောဒန္တာ ဟာဒေသု နိပတိတ္ဝတ ''ကိံ အမှေဟ အနာထေ ကရောထ, အယျာ''တိ အာဟံသု။ ''မယံ ဘဏေ အာဒိတ္တပဏ္ဏသာလာ ဝိယ တယော ဘဝတိ ပဗ္ဗဇိမှာ, သစေ တုမှေသု ဧကေကံ ဘုဇိဿံ ကရောမ, ဝဿသတမ္ပိ နပ္ပဟောတိ။ တုမှေဟဝ တုမှာကံ သီသံ ဓောဝိတ္ဝတ ဘုဇိဿာ ဟုတ္ဝတ ဇီဝထာ''တိ ဝတ္ဝတ တေသံ ရောဒန္တာနံယေဝ ပက္ကမိံသု။ ထေရော ပုရတော ဂစ္ဆန္တော နိဝတ္တိတ္ဝတ ဩလောကေန္တော စိန္တေသိ – ''အယံ ဘဒ္ဒာ

ကာပိလာနီ သကလဇမ္ဗုဒီပဂ္ဂနိကာ ဣတ္ထိ မယှံ ပစ္စတော အာဂစ္ဆတိ။ ဌာနံ ခော ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ ကောစိဒေဝ ဇဝံ စိန္တေယျ 'ဣမေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာပိ ဝိနာ ဘဝိတုံ န သက္ကောန္တိ, အနနုစ္ဆဝိကံ ကရောန္တီ'တိ။ ကောစိ ဝါ ပန အမှေ ပဒုဋ္ဌမနော အပါယပူရကော ဘဝေယျ။ ဣမံ ပဟာယ မယာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေသိ။

သော ပုရတော ဂစ္ဆန္တော ဒွေဓာပထံ ဒိသွာ တဿ မတ္ထကေ အဋ္ဌာသိ။ ဘဒ္ဒာပိ အာဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ အာဟ – ''ဘဒ္ဒေ တာဒိသိံ ဣတ္ထိံ မမ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တိံ ဒိသွာ 'ဣမေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာပိ ဝိနာ ဘဝိတုံ န သက္ကောန္တီ'တိ စိန္တေတွာ အမှေသု ပဒုဋ္ဌစိတ္တော မဟာဇနော အပါယပူရကော ဘဝေယျ။ ဣမသ္မိံ ဒွေဓာပထေ တွံ ဧကံ ဂဏှ, အဟံ ဧကေန ဂမိဿာမီ''တိ။ ''အာမ, အယျ, ပဗ္ဗဇိတာနံ မာတုဂါမော နာမ မလံ, 'ပဗ္ဗဇိတ္ဝာပိ ဝိနာ န ဘဝန္တီ'တိ အမှာကံ ဒောသံ ဒဿန္တိ, တုမှေ ဧကံ မဂ္ဂံ ဂဏှထ, အဟံ ဧကံ ဂဏှိဿာမိ''တိ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ စတူသု ဌာနေသု ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ ''သတသဟဿကပ္ပပမာဏေ အဒ္ဓါနေ ကတော မိတ္တသန္ထဝေါ အဇ္ဇ ဘိဇ္ဇတီ''တိ ဝတွာ ''တုမှေ ဒက္ခိဏဇာတိကာ နာမ, တုမှာကံ ဒက္ခိဏမဂ္ဂေါ ဝဋ္ဋတိ။ မယံ မာတုဂါမာ နာမ ဝါမဇာတိကာ, အမှာကံ ဝါမမဂ္ဂေါ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝန္ဒိတွာ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နာ။ တေသံ ဒွေဓာဘူတကာလေ အယံ မဟာပထဝီ ''အဟံ စက္ကဝါဠဂိရိသိနေရုပဗ္ဗတေ ဓာရေတုံ သက္ကောန္တီပိ တုမှာကံ ဂုဏေ ဓာရေတုံ န သက္ကောမီ''တိ ဝဒန္တီ ဝိယ ဝိရဝမာနာ အကမ္ပိ, အာကာသေ အသနိသဒ္ဒော ဝိယ ပဝတ္တိ, စက္ကဝါဠပဗ္ဗတော ဥန္နဒိ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝေဠုဝနမဟာဝိဟာရေ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နော ပထဝီကမ္ပနသဒ္ဒံ သုတွာ ''ကဿ နု ခော ပထဝီ ကမ္ပတီ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ''ပိပ္ပလိမာဏဝေါ စ ဘဒ္ဒာ စ ကာပိလာနီ မံ ဥဒ္ဒိဿ အပ္ပမေယျံ သမ္ပတ္တိံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတာ, တေသံ ဝိယောဂဋ္ဌာနေ ဥဘိန္နမ္ပိ ဂုဏဗလေန အယံ ပထဝီကမ္ပော ဇာတော, မယာပိ ဧတေသံ သင်္ဂဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမ္မ သယမေဝ ပတ္တစီဝရမာဒါယ အသီတိမဟာထေရေသု ကဉ္စိ အနာမန္တေတွာ တိဂါဝုတံ မဂ္ဂံ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ရာဇဂဟဿ စ နာဠန္ဒာယ စ အန္တရေ ဗဟုပုတ္တကနိဂြောဓရုက္ခမူလေ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသီဒိ။ နိသီဒန္တော ပန အညတရပံသုကူလိကော ဝိယ အနိသီဒိတွာ ဗုဒ္ဓဝေသံ ဂဟေတွာ အသီတိဟတ္ထာ ဃနဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တော နိသီဒိ။ ဣတိ တသ္မိံ ခဏေ ပဏ္ဏစ္ဆတ္တသကဋစက္ကကူဋာဂါရာဒိပ္ပမာဏာ ဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဣတော စိတော စ ဝိပ္ဖန္ဒန္တိယော ဝိဓာဝန္တိယော စန္ဒသဟဿ-သူရိယသဟဿ-ဥဂ္ဂမနကာလော ဝိယ ကုရုမာနာ တံ ဝနန္တံ ဧကောဘာသံ အကံသု။ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏသိရိယာ သမုဇ္ဇလတာရာဂဏံ ဝိယ ဂဂနံ, သုပုပ္ဖိတကမလကုဝလယံ ဝိယ သလိလံ ဝနန္တံ ဝိရောစိတ္ထ။ နိဂြောဓရုက္ခဿ ခန္ဓော နာမ သေတော ဟောတိ, ပတ္တာနိ နာမ နီလာနိ, ပက္ကာနိ ရတ္တာနိ။ တသ္မိံ ပန ဒိဝသေ သတသာခော နိဂြောဓော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဝ အဟောသိ။

မဟာကဿပတ္ထေရော ''အယံ မယှံ သတ္ထာ ဘဝိဿတိ, ဣမာဟံ ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတော''တိ ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဩဏတောဏတော ဂန္တွာ တီသု ဌာနေသု ဝန္ဒိတွာ ''သတ္ထာ မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, သာဝကောဟမသ္မိ, သတ္ထာ မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, သာဝကောဟမသ္မီ''တိ အာဟ။ အထ နံ ဘဂဝါ အဝေါစ – ''ကဿပ, သစေ တွံ ဣမံ နိပစ္စကာရံ မဟာပထဝိယာ ကရေယျာသိ, သာပိ ဓာရေတုံ န သက္ကုဏေယျ။ တထာဂတဿ ဧဝံ ဂုဏမဟန္တတံ ဇာနတာ တယာ ကတော နိပစ္စကာရော မယှံ လောမမ္ပိ စာလေတုံ န သက္ကောတိ။ နိသီဒ, ကဿပ, အယံ တေ ဒါယဇ္ဇံ ဒဿာမီ''တိ။ အထဿ ဘဂဝါ တီဟိ ဩဝါဒေဟိ ဥပသမ္ပဒံ အဒါသိ။ ဒတွာ ဗဟုပုတ္တကနိဂြောဓမူလတော နိက္ခမိတွာ ထေရံ ပစ္ဆာသမဏံ ကတွာ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ သတ္ထု သရီရံ ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏဝိစိတ္တံ, မဟာကဿပဿ သတ္တမဟာပုရိသလက္ခဏပဋိမဏ္ဍိတံ။ သော ကဉ္စနမဟာနာဝါယ ပစ္ဆာဗန္ဓော ဝိယ သတ္ထု ပဒါနုပဒိကံ အနုဂစ္ဆိ။ သတ္ထာ ထောကံ မဂ္ဂံ ဂန္တွာ မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသဇ္ဇာကာရံ ဒဿေသိ, ထေရော ''နိသီဒိတုကာမော သတ္ထာ''တိ ဉတွာ အတ္တနော ပါရုပနပိလောတိကသင်္ဃာဋိံ စတုဂ္ဂုဏံ ကတွာ ပညာပေသိ။

သတ္ထာ တသ္မိံ နိသီဒိတွာ ဟတ္ထေန စီဝရံ ပရာမသိတွာ ''မုဒုကာ ခေါ တျာယံ, ကဿပ, ပိလောတိကသင်္ဃာဋီ''တိ အာဟ။ ထေရော ''သတ္ထာ မေ သင်္ဃာဋိယာ မုဒုကဘာဝံ ကထေတိ, ပါရုပိတုကာမော ဘဝိဿတီ''တိ ဉတွာ ''ပါရုပတု, ဘန္တေ, ဘဂဝါ သင်္ဃာဋိ''န္တိ အာဟ။ ကိံ တွံ ပါရုပိဿသိ ကဿပါတိ? တုမှာကံ နိဝါသနံ လဘန္တော ပါရုပိဿာမိ, ဘန္တေတိ။ ''ကိံ ပန တွံ, ကဿပ, ဣမံ ပရိဘောဂဇိဏ္ဏံ ပံသုကူလံ ဓာရေတုံ သက္ခိဿသိ? မယာ ဟိ ဣမဿ ပံသုကူလဿ ဂဟိတဒိဝသေ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ မဟာပထဝီ ကမ္ပိ, ဣမံ ဗုဒ္ဓါနံ ပရိဘောဂဇိဏ္ဏ

ဏံ စီဝရံ နာမ န သက္ကာ ပရိတ္တဂုဏေန ဓာရေတုံ, ပဋိဗလေနေဝိဒံ ပဋိပတ္တိပူရကေန ဇာတိပံသုကူလိကေန
ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝတွာ ထေရေန သဒ္ဓိံ စီဝရံ ပရိဝတ္တေသိ။

ဧဝံ ပန စီဝရပရိဝတ္တံ ကတွာ ထေရေန ပါရုတစီဝရံ ဘဂဝတာ ပါရုပိ, သတ္ထု စီဝရံ ထေရော ပါရုပိ။ တသ္မိံ သမယေ
အစေတနာပိ အယံ မဟာပထဝီ "ဒုက္ကရံ, ဘန္တေ, အကတ္ထ, အတ္တနာ ပါရုတစီဝရံ သာဝကဿ ဒိန္နပုဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိ,
အဟံ တုမှာကံ ဂုဏံ ဓာရေတုံ န သက္ကောမီ"တိ ဝဒန္တီ ဝိယ ဥဒကပရိယန္တံ ကတွာ ကမ္ပိ။ ထေရောပိ "လဒ္ဓံ ဒါနိ
မယာ ဗုဒ္ဓာနံ ပရိဘောဂစီဝရံ, ကိံ မေ ဣတော ဥတ္တရိ ကတ္တဗ္ဗံ အတ္ထီ"တိ ဥန္နတိံ အကတွာ ဗုဒ္ဓာနံ သန္တိကေယေဝ
တေရသ ဓုတဂုဏေ သမာဒါယ သတ္တဒိဝသမတ္တံ ပုထုဇ္ဇနော ဟုတွာ အဋ္ဌမေ အရုဏေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟ
တ္တံ ပါပုဏိ။ သတ္ထာပိ "ကဿပေါ, ဘိက္ခဝေ, စန္ဒူပမော ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတိ, အပကဿေဝ ကာယံ အပကဿ
စိတ္တံ နိစ္စနဝကော ကုလေသု အပ္ပဂဗ္ဘော"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၆) ဧဝမာဒီဟိ သုတ္တေဟိ ထေရံ ထောမေတွာ အပရ
ဘာဂေ ဧတဒေဝ ကဿပသံယုတ္တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ "မမ သာသနေ ဓုတဝါဒါနံ ဘိက္ခူနံ မဟာကဿပော အဂ္ဂေါ"တိ ထေရံ ဌာနန္တရေ ဌပေသီတိ။

အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဝတ္ထု

၁၉၂. ပဉ္စမေ **ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ ယဒိဒံ အနုရုဒ္ဓော**တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကဘိက္ခူနံ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဝဒတိ။ တ
ဿ စိဏ္ဏဝသိတာယ အဂ္ဂဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ထေရော ကိရ ဘောဇနပပဉ္စမတ္တံ ဌပေတွာ သေသကာလံ အာ
လောကံ ဝဍ္ဎေတွာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သတ္တေ ဩလောကေန္တောဝ ဝိဟရတိ။ ဣတိ အဟောရတ္တံ စိဏ္ဏဝသိတာယ ဧသ
ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ အပိစ ကပ္ပသတသဟဿံ ပတ္ထိတဘာဝေနပေသ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂေါဝ ဇာ
တော။

တတြဿ ပဉှကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ကုလပုတ္တော ပဒုမုတ္တရဿေဝ ဘဂဝတော ကာလေ
ပစ္ဆာဘတ္တံ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တေန မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ အဂမာသိ။ အယံ ဟိ တဒါ အညတရော အဟာ
ကဋ္ဌနာမော ဣဿရကုဋုမ္ဗိကော အဟောသိ။ သော ဒသဗလံ ဝန္ဒိတွာ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော ဓမ္မကထံ သုဏာတိ။
သတ္ထာ ဒေသနံ ယထာနုသန္ဓိကံ ဃဋ္ဋေတွာ ဧကံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

တတော ကုဋုမ္ဗိကဿ ဧတဒဟောသိ – "မဟာ ဝတာယံ ဘိက္ခု, ယံ ဧဝံ သတ္ထာ သယံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂဋ္
ဌာနေ ဌပေသိ။ အဟော ဝတာဟမ္ပိ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ"န္တိ
စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ ပရိသန္တရေန ဂန္တွာ သွာတနာယ ဘဂဝန္တံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ
ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာ "မဟန္တံ ဌာနန္တရံ မယာ ပတ္ထိတ"န္တိ တေနေဝ နိယာမေန အဇ္ဇ
တနာယ သွာတနာယာတိ နိမန္တေတွာ သတ္တ ဒိဝသာနိ မဟာဒါနံ ပဝတ္တေတွာ သပရိဝါရဿ ဘဂဝတော ဥတ္တမဝတ္
ထာနိ ဒတွာ "ဘဂဝါ နာဟံ ဣမံ သက္ကာရံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ န မနုဿသမ္ပတ္တိယာ အတ္ထာယ ကရောမိ။ ယံ ပန တုမှ
ေ ဣတော သတ္တဒိဝသမတ္ထကေ ဘိက္ခုံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပယိတ္ထ, အဟမ္ပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓ
ဿ သာသနေ သော ဘိက္ခု ဝိယ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိ။ သတ္ထာ
အနာဂတံ ဩလောကေတွာ တဿ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဉတွာ ဧဝမာဟ – "အမ္ဘော ပုရိသ, အနာဂတေ ကပ္
ပသတသဟဿပရိယောသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဿ သာသနေ တွံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္
ဂေါ အနုရုဒ္ဓေါ နာမ ဘဝိဿသီ"တိ။ ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ ဘတ္တာနုမောဒနံ ကတွာ ဝိဟာရမေဝ အဂမာသိ။

ကုဋုမ္ဗိကောပိ ယာဝ ဗုဒ္ဓေါ ဓရတိ, တာဝ အဝိဇဟိတမေဝ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ ပရိနိဗ္ဗုတေ သတ္ထရိ နိဋ္ဌိ
တေ သတ္တယောဇနိကေ သုဝဏ္ဏစေတိယေ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဥပသင်္ကမိတွာ, "ဘန္တေ, ကိံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ပရိကမ္မ"န္တိ ပု
စ္ဆိ။ ပဒီပဒါနံ နာမ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ ဥပါသကာတိ။ သာဓု, ဘန္တေ, ကရိဿာမီတိ သဟဿဒီပဒါနံယေဝ တာဝ ဒီပရုက္ခာ
နံ သဟဿံ ကာရေသိ, တဒနန္တရံ တတော ပရိတ္တတရေ, တဒနန္တရံ တတော ပရိယတ္တတရေတိ အနေကသဟဿ
ေသ ဒီပရုက္ခေ ကာရေသိ။ သေသပဒီပါ ပန အပရိမာဏာ အဟေသုံ။

ဧဝံ ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တော ကပ္ပသတသဟဿံ အတိက္ကမိတွာ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ကာလေ ဗာရာဏသိယံ ကုဋုမ္ဗိယဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ပရိနိဗ္ဗုတေ သတ္ထရိ နိဋ္ဌိတေ ယောဇနိကေ စေတိယေ ဗဟူ ကံသပာတိယော ကာရာပေတွာ သပ္ပိမဏ္ဍဿ ပူရေတွာ မဇ္ဈေ ဧကေကံ ဂုဠပိဏ္ဍံ ဌပေတွာ ဥဇ္ဇာလေတွာ မုခဝဋ္ဋိယာ မုခဝဋ္ဋိံ ဖုသာပေန္တော စေတိယံ ပရိက္ခိပါပေတွာ အတ္တနော သဗ္ဗမဟန္တံ ကံသပာတိံ ကာရေတွာ သပ္ပိမဏ္ဍဿ ပူရေတွာ တဿာ မုခဝဋ္ဋိယံ သမန္တတော ဝဋ္ဋိသဟဿံ ဇာလာပေတွာ မဇ္ဈဋ္ဌာနေ ထူပိကံ ပိလောတိကာယ ဝေဌေတွာ ဇာလာပေတွာ ကံသပာတိံ သီသေနာဒါယ သဗ္ဗရတ္တိံ ယောဇနိကံ စေတိယံ အနုပရိယာယိ။ ဧဝံ တေနာပိ အတ္တဘာဝေန ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။

ပုန အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တသ္မိံယေဝ နဂရေ ဒုဂ္ဂတကုလဿ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ သုမနသေဋ္ဌိံ နာမ နိဿာယ ဝသိ, **အန္နဘာရော** တိဿ နာမံ အဟောသိ။ သော ပန သုမနသေဋ္ဌိ ဒေဝသိကံ ကပဏဒ္ဓိကဝဏိဗ္ဗကယာစကာနံ ဂေဟဒွါရေ မဟာဒါနံ ဒေတိ။ အထေကဒိဝသံ ဥပရိဋ္ဌော နာမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတေ နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပန္နော။ တတော ဝုဋ္ဌာယ "အဇ္ဇ ကဿ အနုဂ္ဂဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝီမံသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ နာမ ဒုဂ္ဂတာနုကမ္ပကာ ဟောန္တိ။ သော "အဇ္ဇ မယာ အန္နဘာရဿ အနုဂ္ဂဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ စိန္တေတွာ "ဣဒါနိ အန္နဘာရော အဋဝိတော အတ္တနော ဂေဟံ အာဂမိဿတီ"တိ ဉတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဂါမဒွါရေ အန္နဘာရဿ သမ္မုခေ ပစ္စုဋ္ဌာသိ။

အန္နဘာရော ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ တုစ္ဆပတ္တဟတ္ထံ ဒိသွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ အဘိဝါဒေတွာ "အပိ, ဘန္တေ, ဘိက္ခံ လဘိတ္ထာ"တိ ပုစ္ဆိ။ လဘိဿာမ မဟာပုညာတိ။ "ဘန္တေ, ထောကံ ဣဓေဝ ဟောထာ"တိ ဝေဂေန ဂန္တွာ အတ္တနော ဂေဟေ မာတုဂါမံ ပုစ္ဆိ – "ဘဒ္ဒေ, မယှံ ဌပိတံ ဘာဂဘတ္တံ အတ္ထိ, နတ္ထီ"တိ? အတ္ထိ သာမီတိ။ သော တတောဝ ဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဟတ္ထတော ပတ္တမာဒါယ အာဂန္တွာ "ဘဒ္ဒေ, မယံ ပုရိမဘဝေ ကလျာဏကမ္မဿ အကတတ္တာ ဘတ္တံ ပစ္စာသီသမာနာ ဝိဟရာမ , အမှာကံ ဒါတုကာမတာယ သတိ ဒေယျဓမ္မော န ဟောတိ, ဒေယျဓမ္မေ သတိ ပဋိဂ္ဂါဟကံ န လဘာမ, အဇ္ဇ မေ ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဒိဋ္ဌော, ဘာဂဘတ္တဉ္စ အတ္ထိ, မယှံ ဘာဂဘတ္တံ ဣမဿ ပတ္တေ ပက္ခိပါဟီ"တိ။

ဗျတ္တာ ဣတ္ထီ "ယတော မယှံ သာမိကော ဘာဂဘတ္တံ ဒေတိ, မယာပိ ဣမသ္မိံ ဒါနေ ဘာဂိနိယာ ဘဝိတဗ္ဗ"န္တိ အတ္တနော ဘာဂဘတ္တမ္ပိ ဥပရိဋ္ဌဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌပေတွာ အဒါသိ။ အန္နဘာရော ပတ္တံ အာဟရိတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ, "ဘန္တေ, ဧဝရူပါ ဒုဇ္ဇီဝိတာ မုစ္စာမာ"တိ အာဟ။ ဧဝံ ဟောတု, မဟာပုညာတိ။ သော အတ္တနော ဥတ္တရာသင်္ဂံ ဧကသ္မိံ ပဒေသေ အတ္ထရိတွာ , "ဘန္တေ, ဣဓ နိသီဒိတွာ ပရိဘုဉ္ဇထာ"တိ အာဟ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော တတ္ထ နိသီဒိတွာ နဝဝိဓံ ပဋိကူလံ ပစ္စဝေက္ခန္တော ပရိဘုဉ္ဇိ။ ပရိဘုတ္တကာလေ အန္နဘာရော ပတ္တဓောဝနဥဒကံ အဒါသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော နိဋ္ဌိတဘတ္တကိစ္စော –

"ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ တုယှံ၊ သဗ္ဗမေဝ သမိဇ္ဈတု။
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပါ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ"တိ။ –

အနုမောဒနံ ကတွာ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ သုမနသေဋ္ဌိဿ ဆတ္တေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ "အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ဥပရိဋ္ဌေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတ"န္တိ တိက္ခတ္တုံ ဝတွာ သာဓုကာရံ အဒါသိ။ သုမနသေဋ္ဌိ "ကိံ တွံ မံ ဧတ္တကံ ကာလံ ဒါနံ ဒဒမာနံ န ပဿသီ"တိ အာဟ။ နာဟံ တဝ ဒါနေ သာဓုကာရံ ဒေမိ, အန္နဘာရေန ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒိန္နပိဏ္ဍပါတေ ပသီဒိတွာ သာဓုကာရံ ဒေမီတိ။

သုမနသေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – "အစ္ဆရိယံ ဝတိဒံ, အဟံ ဧတ္တကံ ကာလံ ဒါနံ ဒေန္တော ဒေဝတံ သာဓုကာရံ ဒါပေတုံ နာသက္ခိံ။ အယံ အန္နဘာရော မံ နိဿာယ ဝသန္တော အနုရူပဿ ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂလဿ လဒ္ဓတ္တာ ဧကပိဏ္ဍပါတဒါနေနေဝ သာဓုကာရံ ဒါပေသိ, ဧတဿ အနုစ္ဆဝိကံ ဒတွာ ဧတံ ပိဏ္ဍပါတံ မမ သန္တကံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ အန္နဘာရံ ပက္ကောသာပေတွာ "အဇ္ဇ တယာ ကဿစိ ကိဉ္စိ ဒါနံ ဒိန္န"န္တိ ပုစ္ဆိ။ အာမ, အယျ, ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ မေ အတ္တနော ဘာဂဘတ္တံ ဒိန္နန္တိ။ ဟန္ဒ, ဘော, ကဟာပဏံ ဂဏှိတွာ ဧတံ ပိဏ္ဍပါတံ မယှံ ဒေဟိ

တိ။ န ဒေမိ အယျာတိ။ သော ယာဝ သဟဿံ ဝဍ္ဎေသိ, အန္နဘာရော “သဟဿေနာပိ န ဒေမီ”တိ အာဟ။ ဟောတု,
ဘော, ယဒိ ပိဏ္ဍပာတံ န ဒေသိ, သဟဿံ ဂဏှိတွာ ပတ္တိံ မေ ဒေဟီတိ။ “တေမွိ အတုံ ယုတ္တံ တ အယုတ္တံ တ
န ဇာနာမိ, အယျံ ပန ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ပုစ္ဆိတွာ သစေ အတုံ ယုတ္တံ ဘဝိဿတိ, ဒဿာမီ”တိ ဂန္တွာ ပစ္စေ
ကဗုဒ္ဓံ သမ္ပာပုဏိတွာ, “ဘန္တေ, သုမနသေဋ္ဌိ မယှံ သဟဿံ ဒတွာ တုမှာကံ ဒိန္နပိဏ္ဍပာတေ ပတ္တိံ ယာ
စတိ, ဒမ္မိ တ န ဒမ္မိ တ”တိ ။ ဥပမံ တေ ပဏ္ဍိတ ကရိဿာမိ။ သေယျထာပိ ကုလသတိကေ ကမေ ဧကေသ္မိံယေဝ
ဃရေ ဒီပံ ဇာလေယျ, သေသာ အတ္တနော အတ္တနော တေလေန ဝဋ္ဋိံ တေမေတွာ ဇာလာပေတွာ ဂဏှေယျုံ, ပုရိမဒီပ
ဿ ပဘာ အတ္ထိ, နတ္ထီတိ။ အတိရေကတရာ, ဘန္တေ, ပဘာ ဟောတီတိ။ ဧဝမေဝ ပဏ္ဍိတ ဥဠုင်္ကယာဂု တ ဟောတု
ကဋစ္ဆုဘိက္ခာ တ, အတ္တနော ပိဏ္ဍပာတေ ပရေသံ ပတ္တိံ ဒေန္တဿ သတဿ တ ဒေတု သဟဿဿ တ, ယ
တ္တကာနံ ဒေတိ, တတ္တကာနံ ပုညံ ဝဍ္ဎတိ။ တွံ ဒေန္တော ဧကမေဝ ပိဏ္ဍပာတံ အဒာသိ, သုမနသေဋ္ဌိဿ ပန ပတ္
တိယာ ဒိန္နာယ ဒွေ ပိဏ္ဍပာတာ ဟောန္တိ ဧကော တဝ, ဧကော စ တဿာတိ။

သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ အဘိဝာဒေတွာ သုမနသေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ပိဏ္ဍပာတေ ပတ္တိံ ဂဏှ သာမီ”တိ
အာဟ။ ဟန္ဒ, ကဟာပဏသဟဿံ ဂဏှာတိ။ နာဟံ ပိဏ္ဍပာတံ ဝိက္ကိဏာမိ, သဒ္ဓာယ ပန တုမှာကံ ပတ္တိံ ဒေမီ
တိ။ တာတ, တွံ မယှံ သဒ္ဓာယ ပတ္တိံ ဒေသိ, အဟံ ပန တုယှံ ဂုဏံ ပူဇေန္တော သဟဿံ ဒေမိ, ဂဏှ, တာတာ
တိ။ သော “ဧဝံ ဟောတူ”တိ သဟဿံ ဂဏှိ။ တာတ, တုယှံ သဟဿံ လဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ သဟတ္ထာ ကမ္မ
ကရဏကိစ္စံ နတ္ထိ, ဝီထိယံ ဃရံ မာပေတွာ ဝသ။ ယေန တုယှံ အတ္ထော, တံ မံ အာဟရာပေတွာ ဂဏှာဟီတိ။ နိ
ရောဓသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒိန္နပိဏ္ဍပာတော နာမ တံဒိဝသမေဝ ဝိပာကံ ဒေတိ။ တသ္မာ သုမနသေ
ဋ္ဌိ အညံ ဒိဝသံ အန္နဘာရံ ဂဟေတွာ ရာဇကုလံ အဂစ္ဆန္တောပိ တံဒိဝသံ ဂဟေတွာဝ ဂတော။

အန္နဘာရဿ ပုညံ အာဂမ္မ ရာဇာ သေဋ္ဌိံ အနောလောကေတွာ အန္နဘာရမေဝ ဩလောကေသိ ။ ကိံ, ဒေဝ, ဣမံ
ပုရိသံ အတိဝိယ ဩလောကေသီတိ? အညံ ဒိဝသံ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗတ္တာ ဩလောကေမီတိ။ ဩလောကေတဗ္ဗယုတ္တကော
သေ ဒေတတိ။ ကော ပနဿ ဩလောကေတဗ္ဗယုတ္တကော ဂုဏောတိ? အဇ္ဇ အတ္တနော ဘာဂဘတ္တံ သယံ အဘုဉ္ဇိ
တွာ ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဒိန္နတ္တာ မမ ဟတ္ထတော သဟဿံ လဘိ ဒေတတိ။ ကောနာမော ဧသောတိ? အန္န
ဘာရော နာမ ဒေတတိ။ “တဝ ဟတ္ထတော လဒ္ဓတ္တာ မမပိ ဟတ္ထတော လဒ္ဓုံ အရဟတိ, အဟမ္ပိဿ ပူဇံ ကရိဿ
သာမီ”တိ ဝတွာ သဟဿံ အဒာသိ။ ဧတဿ ဝသနဂေဟံ ဇာနာထ ဘဏေတိ? သာဓု ဒေတတိ ဧကံ ဂေဟဋ္ဌာနံ သော
ဓေန္တာ ကုဒ္ဒာလေန အာဟတာဟတဋ္ဌာနေ နိဓိကုမ္ဘိယော ဂီဝါယ ဂီဝံ အာဟစ္စ ဌိတာ ဒိသွာ ရညော အာရောစယိံသု။
ရာဇာ “တေန ဟိ ဂန္တွာ ခနထာ”တိ အာဟ။ တေသံ ခနန္တာနံ ခနန္တာနံ ဟေဋ္ဌာ ဂစ္ဆန္တိ။ ပုန ဂန္တွာ ရညော အာ
ရောစယိံသု။ ရာဇာ “အန္နဘာရဿ ဝစနေန ခနထာ”တိ အာဟ။ တေ ဂန္တွာ “အန္နဘာရဿဝ ဝစန”န္တိ ခနိံသု။
ကုဒ္ဒာလေန အာဟတာဟတဋ္ဌာနေ အဟိစ္ဆတ္တကမကုဠာနိ ဝိယ ကုမ္ဘိယော ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေ ဓနံ အာဟရိတွာ ရ
ညော သန္တိကေ ရာသိံ အကံသု။ ရာဇာ အမစ္စေ သန္နိပါတေတွာ “ဣမသ္မိံ နဂရေ ကဿ အညဿ ဧတ္တကံ ဓနံ
အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိ။ နတ္ထိ ကဿစိ ဒေတတိ။ တေန ဟိ အယံ အန္နဘာရော ဣမသ္မိံ နဂရေ ဓနသေဋ္ဌိ နာမ ဟောတူတိ။
တံဒိဝသမေဝ သေဋ္ဌိစ္ဆတ္တံ လဘိ။

သော တတော ပဋ္ဌာယ ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဒီဃရတ္
တံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ အမှာကံ သတ္ထု ဥပ္ပဇ္ဇနကာလေ ကပိလဝတ္ထုနဂရေ အမိတ္တောဒနသက္ကဿ
ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ပနဿ **အနုရုဒ္ဓော** တိ နာမံ အကံသု။ မဟာနာမသက္ကဿ ကနိဋ္ဌဘာ
တာ သတ္ထု စူဠပိတုပုတ္တော ပရမသုခုမာလော မဟာပုညော အဟောသိ။ သုဝဏ္ဏပာတိယံယေဝဿ ဘတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။
အထဿ မာတာ ဧကဒိဝသံ “မမ ပုတ္တံ နတ္ထီတိ ပဒံ ဇာနာပေဿာမီ”တိ ဧကံ သုဝဏ္ဏပာတိံ အညာယ သုဝဏ္ဏပာ
တိယာ ပိဒဟိတွာ တုစ္ဆကံယေဝ ပေသေသိ။ အန္တရာမဂ္ဂေ ဒေဝတာ ဒိဗ္ဗပူဝေဟိ ပူရေသုံ။ ဧဝံ မဟာပုညော အဟော
သိ။ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကေသု တီသု ပာသာဒေသု အလင်္ကတနာဋကိတ္ထီဟိ ပရိဝုတော ဒေဝေါ ဝိယ သမ္ပတ္တိံ
အနုဘဝိ။

အမှာကမ္ပိ ဗောဓိသတ္တော တသ္မိံ သမယေ တုသိတပုရာ စဝိတွာ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ အဂ္ဂမဟေသိ
ယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အနုက္ကမေန ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တော ဧကူနတိံသ ဝဿာနိ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသိတွာ မဟာ

ဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ အနုက္ကမေန ပဋိဝိဒ္ဓသဗ္ဗညုတညာဏော ဗောဓိမဏ္ဍေ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ဣသိပတနေ မိဂဒာယေ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ ပဝတ္တေတွာ လောကာနုဂ္ဂဟံ ကရောန္တော ရာဇဂဟံ အာဂမ္မ “ပုတ္တော မေ ရာဇဂဟံ အာဂတော”တိ သုတွာ “ဂစ္ဆထ ဘဏေ မမ ပုတ္တံ အာနေထာ”တိ ပိတရာ ပဟိတေ သဟဿသဟဿပရိဝါရေ ဒသ အမစ္စေ ဧဟိဘိက္ခုပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပဗ္ဗာဇေတွာ ကာဠုဒာယိတ္ထေရေန စာရိကာဂမနံ အာယာစိတော ရာဇဂဟတော ဝီသတိသဟဿဘိက္ခုပရိဝါရော နိက္ခမိတွာ ကပိလဝတ္ထုပုရံ ဂန္တွာ ဉာတိသမာဂမေ အနေကေဟိ ဣဒ္ဓိပာဋိဟာရိယေဟိ သဟဝုဋ္ဌိပာဋိဟာရိယံ ဝိစိတ္ရဓမ္မဒေသနံ ကတွာ မဟာဇနံ အမတပာနံ ပာယေတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ပတ္တစီဝရမာဒာယ နဂရဒွါရေ ဌတွာ “ကိံ နု ခော ကုလနဂရံ အာဂတာနံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏ”န္တိ အာဝဇ္ဇမာနော “သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရဏံ အာစိဏ္ဏ”န္တိ ဉတွာ သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော “ပုတ္တော မေ ပိဏ္ဍာယ စရတီ”တိ သုတွာ အာဂတဿ ရညော ဓမ္မံ ကထေတွာ တေန သကနိဝေသနံ ပဝေသေတွာ ကတသက္ကာရသမ္မာနော တတ္ထ ကာတဗ္ဗံ ဉာတိဇနာနုဂ္ဂဟံ ကတွာ ရာဟုလကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေတွာ နစိရဿေဝ ကပိလဝတ္ထုပုရတော မလ္လရဋ္ဌေ စာရိကံ စရမာနော အနုပိယအမ္ဗဝနံ အဂမာသိ။

တသ္မိံ သမယေ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ သာကိယဇနံ သန္နိပါတေတွာ အာဟ – “သစေ မမ ပုတ္တော အဂါရံ အဇ္ဈာဝသိဿ, ရာဇာ အဘဝိဿ စက္ကဝတ္တီ သတ္တရတနသမန္နာဂတော။ နတ္တာပိ မေ ရာဟုလကုမာရော ခတ္တိယဂဏေန သဒ္ဓိံ တံ ပရိဝါရေတွာ အစရိဿ, တုမှေပိ ဧတမတ္ထံ ဇာနာထ။ ဣဒါနိ ပန မေ ပုတ္တော ဗုဒ္ဓေါ ဇာတော, ခတ္တိယာဝဿ ပရိဝါရာ ဟောန္တု။ တုမှေ ဧကေကကုလတော ဧကေကံ ဒါရကံ ဒေထာ”တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ သဟဿခတ္တိယကုမာရာ ပဗ္ဗဇိံသု။ တသ္မိံ သမယေ မဟာနာမော ကုဋုမ္ဗသာမိကော ဟောတိ။ သော အနုရုဒ္ဓသက္ကံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတဒဝေါစ – “ဧတရဟိ, တာတ အနုရုဒ္ဓ, အဘိညာတာ အဘိညာတာ သက္ယကုမာရာ ဘဂဝန္တံ ပဗ္ဗဇိတံ အနုပဗ္ဗဇန္တိ, အမှာကံ ကုလေ နတ္ထိ ကောစိ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ တေန ဟိ တွံ ဝါ ပဗ္ဗဇ, အဟံ ဝါ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ။ သော တဿ ဝစနံ သုတွာ ဃရာဝါသေ ရုစိံ အကတွာ အတ္တသတ္တမော အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော။ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာနုက္ကမော သင်္ဃဘေဒကက္ခန္ဓကေ (စူဠဝ. ၃၃၀ အာဒယော) အာဂတောဝ။

ဧဝံ အနုပိယအမ္ဗဝနံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိတေသု ပန တေသု တသ္မိံယေဝ အန္တောဝဿေ ဘဒ္ဒိယတ္ထေရော အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော ဒိဗ္ဗစက္ခုံ နိဗ္ဗတ္တေသိ, ဒေဝဒတ္တော အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေသိ, အာနန္ဒတ္ထေရော သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ, ဘဂုတ္ထေရော စ ကိမိလတ္ထေရော စ ပစ္ဆာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ တေသံ ပန သဗ္ဗေသမ္ပိ ထေရာနံ အတ္တနော အတ္တနော အာဂတဋ္ဌာနေ ပုဗ္ဗပတ္ထနာဘိနီဟာရော အာဂမိဿတိ။ အယံ ပန အနုရုဒ္ဓတ္ထေရော ဓမ္မသေနာပတိဿ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ စေတိယရဋ္ဌေ ပါစီနဝံသမိဂဒာယံ ဂန္တွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော သတ္တ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေသိ, အဋ္ဌမေ ကိလမတိ။ သတ္ထာ “အနုရုဒ္ဓေါ အဋ္ဌမေ မဟာပုရိသဝိတက္ကေ ကိလမတီ”တိ ဉတွာ “တဿ သင်္ကပ္ပံ ပူရေဿာမီ”တိ တတ္ထ ဂန္တွာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နော အဋ္ဌမံ မဟာပုရိသဝိတက္ကံ ပူရေတွာ စတုပစ္စယသန္တောသဘာဝနာရာမပဋိမဏ္ဍိတံ မဟာအရိယဝံသပဋိပဒံ (အ. နိ. ၈.၃၀) ကထေတွာ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ ဘေသကဠာဝနမေဝ ဂတော။

ထေရော တထာဂတေ ဂတမတ္တေယေဝ တေဝိဇ္ဇော မဟာခီဏာသဝေါ ဟုတွာ “သတ္ထာ မယှံ မနံ ဇာနိတွာ အာဂန္တွာ အဋ္ဌမံ မဟာပုရိသဝိတက္ကံ ပူရေတွာ အဒါသိ။ သော စ မေ မနောရထော မတ္ထကံ ပတ္တော”တိ ဗုဒ္ဓါနံ ဓမ္မဒေသနံ အတ္တနော စ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ဣမာ ဂါထာ အဘာသိ –

“မမ သင်္ကပ္ပမညာယ၊ သတ္ထာ လောကေ အနုတ္တရော။
မနောမယေန ကာယေန၊ ဣဒ္ဓိယာ ဥပသင်္ကမိ။

“ယဒာ မေ အဟု သင်္ကပ္ပော၊ တတော ဥတ္တရိ ဒေသယိ။
နိပ္ပပဉ္စရတော ဗုဒ္ဓေါ၊ နိပ္ပပဉ္စမဒေသယိ။

“တဿာဟံ ဓမ္မမညာယ၊ ဝိဟာသိံ သာသနေ ရတော။
တိဿော ဝိဇ္ဇာ အနုပ္ပတ္တာ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသန”န္တိ။ (ထေရဂါ. ၉၀၁-၉၀၃)။

အထ နံ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဝိဟရန္တော “မမ သာသနေ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အနုရုဒ္ဓော အဂ္ဂေါ”တိ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

ဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု

၁၉၃. ဆဋ္ဌေ **ဥစ္စာကုလိကာန**န္တိ ဥစ္စေ ကုလေ ဇာတာနံ။ **ဘဒ္ဒိယော** တိ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ နိက္ခမန္တော သက္ကရာဇာ။ **ကာဠိဂောဓာယ ပုတ္တော** တိ ကာဠဝဏ္ဏာ သာ ဒေဝီ, ဂောဓာတိ ပနဿာ နာမံ ။ တသ္မာ ကာဠိဂောဓာတိ ဝုစ္စတိ , တဿာ ပုတ္တောတိ အတ္ထော။ ကသ္မာ ပနာယံ ဥစ္စာကုလိကာနံ အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော, ကိံ တတော ဥစ္စာကုလိကတရာ နတ္ထီတိ? အာမ နတ္ထိ။ တဿ ဟိ မာတာ သာကိယာနီနံ အန္တရေ ဝယေန သဗ္ဗဇေဋ္ဌိကာ, သောဓယေ စ သာကိယကုလေ သမ္ပတ္တံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတော။ တသ္မာ ဥစ္စာကုလိကာနံ အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။ အပိစ ပုဗ္ဗပတ္ထနာနုဘာဝေန စေသ အနုပဋိပာဋိယာ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ရဇ္ဇံ ကာရေသိယေဝ။ ဣမိနာပိ ကာရဏေန ဥစ္စာကုလိကာနံ အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။

ပဉ္ဟာကမ္မေ ပနဿ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ အတီတေ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ဝုတ္တနယေနေဝ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဂတော။ တံဒိဝသံ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဥစ္စာကုလိကာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ “မယာပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဥစ္စာကုလိကာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ တထာဂတံ နိမန္တေတွာ သတ္တ ဒိဝသာနိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒာနံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, အဟံ ဣမဿ အနဿ ဖလေန နာညံ သမ္ပတ္တိံ အာကင်္ခာမိ, အနာဂတေ ပန ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဥစ္စာကုလိကာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိ။

သတ္ထာ အနာဂတံ ဩလောကေန္တော သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ “သမိဇ္ဈိဿတိ တေ ဣဒံ ကမ္မံ, ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဝသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တွံ တဿ သာသနေ ဥစ္စာကုလိကာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂေါ ဘဝိဿသီ”တိ ဗျာကရိတွာ ဘတ္တာနုမောဒနံ ကတွာ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။ သောပိ တံ ဗျာကရဏံ လဘိတွာ ဥစ္စာကုလိကသံဝတ္တနိကကမ္မံ ပုစ္ဆိတွာ ဓမ္မာသနာနိ ကာရေတွာ တေသု ပစ္စတ္ထရဏာနိ သန္ထရာပေတွာ ဓမ္မဗီဇနိယော ဓမ္မကထိကဝဋ္ဋံ ဥပောသထာဂါရေ ပဒီပတေလအနန္တိ ဇဝံ ယာဝဇီဝံ ဗဟုဝိဓံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ တတ္ထ ကာလကတော ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တော ကဿပဒသဗလဿ စ အမ္ဗဟာကစ္စ ဘဂဝတော အန္တရေ ဗာရာဏသိယံ ကုဋုမ္ဗိယဃရေ နိဗ္ဗတ္တော။

တေန စ သမယေန သမ္ဗဟုလာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတာ အာဂမ္မ ဗာရာဏသိယံ ဂင်္ဂါယ တီရေ ဖာသုကဋ္ဌာနေ နိသီဒိတွာ ပိဏ္ဍာယ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ သော ကုဋုမ္ဗိယော တေသံ နိဗဒ္ဓမေဝ တသ္မိံ ဌာနေ ဘတ္တဝိဿဂ္ဂကရဏံ ဥတွာ အဋ္ဌ ဟသာဏဖလကာနိ အတ္ထရိတွာ ယာဝဇီဝံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဥပဋ္ဌဟိ။ အထေကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ကပိလဝတ္ထုနဂရေ ခတ္တိယကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ စဿ **ဘဒ္ဒိယကုမာရော**တိ နာမံ အကံသု။ သော ဝယံ အာဂမ္မ ဟေဋ္ဌာ အနုရုဒ္ဓသုတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဆန္နံ ခတ္တိယာနံ အဗ္ဘန္တရော ဟုတွာ သတ္ထရိ အနုပိယအမ္ဗဝနေ ဝိဟရန္တေ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဝိဟရန္တော “မမ သာသနေ ဥစ္စာကုလိကာနံ ကာဠိဂောဓာယ ပုတ္တော ဘဒ္ဒိယတ္ထေရော အဂ္ဂေါ”တိ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု

၁၉၄. သတ္တမေ **မဉ္ဇုဿရာန** န္တိ မဓုရဿရာနံ။ **လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယော** တိ ဥဗ္ဗေဓေန ရဿော, နာမေန ဘဒ္ဒိယော။ တဿာပိ ပဉ္ဟာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ဝုတ္တနယေနေဝ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဝိဟာရံ ဂတော။ တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာရံ ဧကံ မဉ္ဇုဿရံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ “အဟော ဝတာဟမ္ပိ အနာဂတေ အယံ ဘိက္ခု ဝိယ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ မဉ္ဇုဿရာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ”န္တိ စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတွာ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ သတ္တ ဒိဝသာနိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒာနံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, အဟံ ဣမဿ အနဿ ဖလေန န အညံ သမ္ပတ္တိံ အာကင်္ခာ

မိ, အနာဂတေ ပန ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ မဉ္ဇုဿရာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထယိတွာ သတ္ထု ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိ။ သတ္ထာ အနာဂတံ ဩလောကေန္တော သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ “သမိဇ္ဈိဿတိ တေ ဣဒံ ကမ္မံ, ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဝသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တဿ တွံ သာသနေ မဉ္ဇုဿရာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂေါ ဘဝိဿသီ”တိ ဗျာကရိတွာ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။

သောပိ တံ ဗျာကရဏံ လဘိတွာ ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ တတော ကာလကတော ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တော ဝိပဿီသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ **စိတ္တပတ္တကောကိလော** နာမ ဟုတွာ ခေမေ မိဂဒါယေ ဝသန္တော ဟိမဝန္တံ ဂန္တွာ မဓုရံ အမ္ဗဖလံ တုဏ္ဍေန ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆန္တော ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတံ သတ္ထာရံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “အဟံ အညေသု ဒိဝသေသု ရိတ္တကော တထာဂတံ ပဿာမိ, အဇ္ဇ ပန မေ ဣမံ အမ္ဗပက္ကံ ပုတ္တကာနံ အတ္ထာယ အာဂတံ။ တေသံ အညမ္ပိ အာဟရိတွာ ဒဿာမိ, ဣမံ ပန ဒသဗလဿ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဩတရိတွာ အာကာသေ စရတိ။ သတ္ထာ တဿ စိတ္တံ ဉတွာ အသောကတ္ထေရံ နာမ ဥပဋ္ဌာကံ ဩလောကေသိ။ သော ပတ္တံ နီဟရိတွာ သတ္ထု ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ သော ကောကိလော ဒသဗလဿ ပတ္တေ အမ္ဗပက္ကံ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ သတ္ထာ တတ္ထေဝ နိသီဒိတွာ တံ ပရိဘုဉ္ဇိ။ ကောကိလော ပသန္နစိတ္တော ပုနပ္ပုနံ ဒသဗလဿ ဂုဏေ အာဝဇ္ဇေတွာ ဒသဗလံ ဝန္ဒိတွာ အတ္တနော ကုလာဝကံ ဂန္တွာ သတ္တာဟံ ပီတိသုခေန ဝီတိနာမေသိ။ ဧတ္တကံ တဿ အတ္တဘာဝေ ကလျာဏကမ္မံ, ဣမိနာဿ ကမ္မေန သရော မဓုရော အဟောသိ။

ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ပန စေတိယေ အာရဒ္ဓေ “ကိံပမာဏံ ကရောမ? သတ္တယောဇနပ္ပမာဏံ။ အတိမဟန္တံ ဧတံ, ဆယောဇနံ ကရောမ။ ဣဒမ္ပိ အတိမဟန္တံ, ပဉ္စယောဇနံ ကရောမ, စတုယောဇနံ, တိယောဇနံ, ဒွိယောဇန”န္တိ ဝုတ္တေ အယံ တဒါ ဇေဋ္ဌဝဍ္ဎကီ ဟုတွာ “ဧဝံ, ဘော, အနာဂတေ သုခပဋိဇဂ္ဂိယံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝတွာ ရဇ္ဇုံ အာဒါယ ပရိက္ခိပန္တော ဂါဝုတမတ္တကေ ဌတွာ “ဧကေကံ မုခံ ဂါဝုတံ ဂါဝုတံ ဟောတု, စေတိယံ ယောဇနာဝဋ္ဋံ ယောဇနုဗ္ဗေဓံ ဘဝိဿတီ”တိ အာဟ။ တေ တဿ ဝစနေ အဋ္ဌံသု။ ဣတိ အပ္ပမာဏဿ ဗုဒ္ဓဿ ပမာဏံ အကာသီတိ။ တေန ကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ အညေဟိ ဟီနတရပ္ပမာဏော အဟောသိ။ သော အမှာကံ သတ္ထု ကာလေ သာဝတ္ထိယံ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ “ဘဒ္ဒိယော”တိဿ နာမံ အကံသု။ သော ဝယပ္ပတ္တော သတ္ထရိ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ပဋိဝသန္တေ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ ပဗ္ဗဇိတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ အထ နံ သတ္ထာ အပရဘာဂေ အရိယဂဏမဇ္ဈေ နိသိန္နော မဉ္ဇုဿရာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇတ္ထေရဝတ္ထု

၁၉၅. အဋ္ဌမေ **သီဟနာဒိကာန**န္တိ သီဟနာဒံ နဒန္တာနံ။ **ပိဏ္ဍောလဘာရဒွာဇော**တိ သော ကိရ အရဟတ္တံ ပတ္တဒိဝသေ အတပုရဏံ အာဒါယ ဝိဟာရေန ဝိဟာရံ ပရိဝေဏေန ပရိဝေဏံ ဂန္တွာ “ယဿ မဂ္ဂေ ဝါ ဖလေ ဝါ ကင်္ခါ အတ္ထိ, သော မံ ပုစ္ဆတူ”တိ သီဟနာဒံ နဒန္တော ဝိစရိ။ ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ပုရတော ဌတွာ “ဣမသ္မိံ, ဘန္တေ, သာသနေ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ မယှံ မတ္ထကံ ပတ္တ”န္တိ သီဟနာဒံ နဒိ။ တသ္မာ သီဟနာဒိကာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

ပဉှာကမ္မေ ပနဿ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ပဗ္ဗတပါဒေ သီဟယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တော။ သတ္ထာ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝေါလောကေန္တော တဿ ဟေတုသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ဟံသဝတိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ သီဟေ ဂေါစရာယ ပက္ကန္တေ တဿ ဝသနဂုဟံ ပဝိသိတွာ အာကာသေ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသီဒိ။ သီဟော ဂေါစရံ လဘိတွာ နိဝတ္တော ဂုဟာဒွါရေ ဌိတော အန္တောဂုဟာယံ ဒသဗလံ နိသိန္နံ ဒိသွာ “မမ ဝသနဋ္ဌာနံ အာဂန္တွာ အညော သတ္တော နိသီဒိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ, မဟန္တော ဝတာယံ ပုရိသော, ယော အန္တောဂုဟာယံ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသိန္နော။ သရီရပ္ပဘာပိဿ သမန္တာ ဖရိတွာ ဂတာ, မယာ ဧဝရူပံ အစ္ဆရိယံ နဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ။ အယံ ပုရိသော ဣမသ္မိံ လောကေ ပူဇနေယျာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝိဿတိ, မယာပိဿ ယထာသတ္တိ ယထာဗလံ သက္ကာရံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဇလဇထလဇာနိ နာနာကုသုမာနိ အာဟရိတွာ ဘူမိတော ယာဝ နိသိန္နပလ္လင်္ကဋ္ဌာနာ ပုပ္ဖာသနံ သန္ထရိတွာ သဗ္ဗရတ္တိံ သမ္မုခဋ္ဌာနေ တထာဂတံ နမဿမာနော အဋ္ဌာသိ။ ပုနဒိဝသေ ပုရာဏပုပ္ဖာနိ အပနေတွာ နဝပုပ္ဖေဟိ အာသနံ သန္ထရိ။

ဧတေနေဝ နိယာမေန သတ္တ ဒိဝသာနိ ပုပ္ဖာသနံ ပညာပေတွာ ဗလဝပီတိသောမနဿံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဂုဟာဒွါရေ အာရက္ခံ ဂဏှိ။ သတ္တမေ ဒိဝသေ သတ္ထာ နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာယ ဂုဟာဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ သီဟောပိ မိဂရာဇာ တထာဂတံ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ စတူသု ဌာနေသု ဝန္ဒိတွာ ပဋိက္កမိတွာ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ "ဝဋ္ဋိဿတိ ဧတ္တကေနာ ဉပနိဿယော ဧတဿာ"တိ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ဝိဟာရမေဝ ဂတော။

သောပိ သီဟော ဗုဒ္ဓဝိယောဂဒုက္ခိတော ကာလံ ကတွာ ဟံသဝတီနဂရေ မဟာသာလကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ ဝယပ္ပတ္တော ဧကဒိဝသံ နဂရဝာသီဟိ သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ သီဟနာဒိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ ဝုတ္တနယေနေဝ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ပဝတ္တေတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတွာ သတ္ထာရာ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ ဗျာကတော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ တတ္ထ ကာလကတော ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တော ကမေန ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ နာမေန ဘာရဒွါဇော နာမ အဟောသိ။ သော ဝယပ္ပတ္တော တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဟေတွာ ပဉ္စ မာဏဝသတာနိ မန္တေ ဝာစေန္တော ဝိစရတိ။ သော အတ္တနော ဇေဋ္ဌကဘာဝေန နိမန္တနဋ္ဌာနေသု သဗ္ဗေသံ ဘိက္ခံ သယမေဝ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သော ကိရ ဉ္ဉ သကံ လောလဇာတိကော အဟောသိ။ သော တေဟိ မာဏဝေဟိ သဒ္ဓိံ "ကုဟိံ ယာဂု ကုဟိံ ဘတ္တ"န္တိ ယာဂုဘတ္တခဇ္ဇကာနေဝ ပရိယေသမာနော စရတိ။ သော ဂတဂတဋ္ဌာနေ ပိဏ္ဍမေဝ ပဋိမာနေန္တော စရတီတိ **ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇော**တေဝ ပညာယိ။

သော ဧကဒိဝသံ သတ္ထရိ ရာဇဂဟမနုပ္ပတ္တေ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓော ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အရဟတ္တံ ပတ္တဝေလာယမေဝ အတပုရဏံ အာအာယ ဝိဟာရေန ဝိဟာရံ ပရိဝေဏေန ပရိဝေဏံ ဂန္တွာ "ယဿ မဂ္ဂေ ဝါ ဖလေ ဝါ ကင်္ခာ အတ္ထိ, သော မံ ပုစ္ဆတူ"တိ သီဟနာဒံ နဒန္တော ဝိစရိ။ သော ဧကဒိဝသံ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိနာ ဝေဠုပရမ္ပရာယ ဥဿာပေတွာ အာကာသေ လဂ္ဂိတံ ဇယသုမနဝဏ္ဏံ စန္ဒနသာရပတ္တံ ဣဒ္ဓိယာ အာအာယ သာခုကာရံ ဒဒန္တေန မဟာဇနေန ပရိဝုတော ဝိဟာရံ အာဂန္တွာ တထာဂတဿ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ သတ္ထာ ဇာနန္တောဝ ပဋိပုစ္ဆိ – "ကုတော တေ, ဘာရဒွါဇ, အယံ ပတ္တော လဒ္ဓေါ"တိ? သော လဒ္ဓကာရဏံ ကထေသိ။ သတ္ထာ "တွံ ဝေရူပံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ မဟာဇနဿ ဒဿေသိ, အကတ္တဗ္ဗံ တယာ ကတ"န္တိ အနေကပရိယာယေန ဝိဂရဟိတွာ "န, ဘိက္ခဝေ, ဂိဟီနံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မံ ဣဒ္ဓိပာဋိဟာရိယံ ဒဿေတဗ္ဗံ, ယော ဒဿေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ"တိ (စူဠဝ. ၂၅၂) သိက္ခာပဒံ ပညာပေသိ။

အထ ဘိက္ခုသင်္ဃမဇ္ဈေ ကထာ ဥဒပါဒိ – "သီဟနာဒိယတ္ထေရော အရဟတ္တံ ပတ္တဒိဝသေ ဘိက္ခုသင်္ဃမဇ္ဈေ 'ယဿ မဂ္ဂေ ဝါ ဖလေ ဝါ ကင်္ခာ အတ္ထိ, သော မံ ပုစ္ဆတူ'တိ ကထေသိ။ ဗုဒ္ဓာနမ္ပိ သမ္မုခေ အတ္တနော အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ကထေသိ, အညေ သာဝကာ တုဏှီ အဟေသုံ။ အတ္တနော သီဟနာဒိယဘာဝေနေဝ မဟာဇနဿ ပသာဒံ ဇနေတွာ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ စန္ဒနသာရပတ္တံ ဂဏှီ"တိ။ တေ ဘိက္ခူ ဣမေ တယောပိ ဂုဏေ ဧကတော ကတွာ သတ္ထု ကထယိံသု။ ဗုဒ္ဓါ စ နာမ ဂရဟိတဗ္ဗယုတ္တကံ ဂရဟန္တိ, ပသံသိတဗ္ဗယုတ္တကံ ပသံသန္တီတိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ထေရဿ ပသံသိတဗ္ဗယုတ္တမေဝ အင်္ဂံ ဂဟေတွာ "တီဏိ ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနံ ဘာဝိတတ္တာ ဗဟုလီကတတ္တာ ဘာရဒွါဇော ဘိက္ခု အညံ ဗျာကာသိ – 'ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ , နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာမီ'တိ။ ကတမေသံ တိဏ္ဏံ? သတိန္ဒြိယဿ, သမာဓိန္ဒြိယဿ, ပညိန္ဒြိယဿ။ ဣမေသံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိဏ္ဏံ ဣန္ဒြိယာနံ ဘာဝိတတ္တာ ဗဟုလီကတတ္တာ ဘာရဒွါဇော ဘိက္ခု အညံ ဗျာကာသိ – 'ခီဏာ ဇာတိ, ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ, ကတံ ကရဏီယံ, နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာမီ'"တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၉) ထေရံ ပသံသိတွာ သီဟနာဒိကာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

မန္တာဏိပုတ္တပုဏ္ဏတ္ထေရဝတ္ထု

၁၉၆. နဝမေ **ပုဏ္ဏော မန္တာဏိပုတ္တော**တိ နာမေန ပုဏ္ဏော, မန္တာဏိဗြာဟ္မဏိယာ ပန သော ပုတ္တောတိ မန္တာဏိပုတ္တော။ တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဒသဗလဿ ဥပ္ပတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ဟံသဝတီနဂရေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ဂေါတမောတိ နာမံ အကံသု။ သော ဝယပ္ပတ္တော တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ သဗ္ဗသိပ္ပေသု ကောဝိဒေါ ဟုတွာ ပဉ္စမာဏဝကသတပရိဝုတော

ရော ဝိစရန္တော တယောပိ ဝေဒေ ဩလောကေတွာ မောက္ခဓမ္မံ အဒိသွာ ''က္လာဒံ ဝေဒတ္တယံ နာမ ကဒလိက္ခန္ဓော ဝိယ ဗဟိ မဋ္ဌံ အန္တော နိဿာရံ, ကိ္လမံ ဂဟေတွာ ဝိစရဏံ ထုသကောဋ္ဋနသဒိသံ ဟောတိ။ ကိံ မေ က္လမိနာ''တိ က္လသိပ ဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဗြဟ္မဝိဟာရေ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ''အပရိဟီနဇ္ဈာနော ဗြဟ္မလောကကောပပန္နော ဘဝိဿာ မိ''တိ ပဥ္စဟိ မာဏဝကသတေဟိ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗတပာဒံ ဂန္တွာ က္လာသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ ပရိတရာန် အဥ္ဌာရဿ ဇဋိလသဟဿာနိ အဟေသုံ။ သော ပဥ္စ အဘိညာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ တေသမ္ပိ ကသိဏပရိကမ္မံ အာစိက္ခိ။ တေ တဿ ဩဝါဒေ ဌတွာ သဗ္ဗေပိ ပဥ္စ အဘိညာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေသုံ။

အဒ္ဓာနေ အတိက္ကန္တေ တဿ ကေတမတာပသဿ မဟလ္လကကာလေ ပဒုမုတ္တရဒသဗလော ပဋ္ဌမာဘိသမ္ ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော ဘိက္ခုသတသဟဿပရိတရော ဟံသဝတီနဂရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟာသိ။ သော ကေဒိဝသံ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဩလောကေန္တော ကေတမတာပသဿ ပရိသာယ အရဟတ္တူပနိဿယံ ကေတ မတာပသဿ စ ''အဟံ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနကဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဓမ္မကထိကဘိက္ခူနံ အဂ္ဂေ ဘဝေယျ''န္တိ ပ တ္ထနဘာဝဥ္စ ဒိသွာ ဟတောဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ အတ္တနော ပတ္တစီဝရံ သယမေဝ ဂဟေတွာ အညာတကဝေ သေန ကေတမတာပသဿ အန္တေဝါသိကေသု ဝနမူလဖလာဖလတ္ထာယ ဂတေသု ဂန္တွာ ကေတမဿ ပဏ္ဏသာ လာဒွာရေ အဋ္ဌာသိ။ ကေတမော ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နဘာဝံ အဇာနန္တောပိ ဒူရတောဝ ဒသဗလံ ဒိသွာ ''အယံ ပုရိသော လောကတော မုတ္တော ဟုတွာ ပညာယတိ, ယထာ အဿ သရီရနိပ္ဖတ္တိ ယေဟိ စ လက္ခဏေဟိ သမန္နာဂတော အ ကာရမဇ္ဈေ တ တိဋ္ဌန္တော စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ ဟောတိ, ပဗ္ဗဇန္တော တ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒော သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓော ဟောတီ''တိ ဥ တွာ ပဋ္ဌမဒဿနေနေဝ ဒသဗလံ အဘိတဒေတွာ ''က္လတော ဧထ ဘဂဝ''တိ ဗုဒ္ဓါသနံ ပညာပေတွာ အဒါသိ။ တထာဂ တော တာပသဿ ဓမ္မံ ဒေသယမာနော နိသီဒိ။

တသ္မိံ သမယေ တေ ဇဋိလာ ''ပဏီတပဏီတံ ဝနမူလဖလာဖလံ အာစရိယဿ ဒတွာ သေသကံ ပရိဘုဉ္ဇိဿာ မာ''တိ အာဂစ္ဆန္တာ ဒသဗလံ ဥစ္စာသနေ, အာစရိယံ ပန နီစာသနေ နိသိန္နံ ဒိသွာ ''ပဿထ, မယံ 'က္လမသ္မိံ လောကေ အမှာကံ အာစရိယေန ဥတ္တရိတရော နတ္ထိ'တိ ဝိစရာမ။ က္လအနိ ပန နော အာစရိယံ နီစာသနေ နိသီအပေတွာ ဥစ္စာသ နေ နိသိန္နကော ဧကော ပညာယတိ, မဟန္တော ဝတာယံ ပုရိသော ဘဝိဿတီ''တိ ပိဋ္ဌကာနိ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆန္တိ။ ကေတမတာပသော ''က္လမေ မံ ဒသဗလဿ သန္တိကေ ဝန္ဒေယျု''န္တိ ဘီတော ဒူရတော အာဟ – ''တာတာ, မာ မံ ဝန္ဒိတ္ထ, သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော သဗ္ဗေသံ ဝန္ဒနာရဟော ပုရိသော က္လဓ နိသိန္နော, ဧတံ ဝန္ဒထာ''တိ။ တာပ သာ ''န အဇာနိတွာ အာစရိယော ကထေဿတီ''တိ သဗ္ဗေဝ တထာဂတဿ ပါဒေ ဝန္ဒိံသု။ ''တာတာ, အမှာကံ အညံ ဒသဗလဿ အာတဗ္ဗယုတ္တကံ ဘောဇနံ နတ္ထိ, က္လမံ ဝနမူလဖလာဖလံ ဒဿာမာ''တိ ပဏီတပဏီတံ ဗုဒ္ဓါနံ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ သတ္ထာ ဝနမူလဖလာဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိ။ တဒနန္တရံ တာပသောပိ သဒ္ဓိံ အန္တေဝါသိကေဟိ ပရိဘုဉ္ဇိ။ သတ္ထာ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ''ဒွေဝ အဂ္ဂသာဝကာ ဘိက္ခုသတသဟဿံ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆန္တူ''တိ စိန္တေသိ။ တသ္မိံ ခဏေ အဂ္ဂသာဝကော မဟာဒေဝလတ္ထေရော ''ကဟံ နု ခော သတ္ထာ ဂတော''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ''သတ္ထာ အမှာကံ အာဂမနံ ပစ္စာသီသတီ''တိ ဘိက္ခုသတသဟဿံ ဂဟေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ နမဿ မာနော အဋ္ဌာသိ။

ကေတမော အန္တေဝါသိကေ အာဟ – ''တာတာ, အမှာကံ အညော သက္ကာရော နတ္ထိ, ဘိက္ခုသံဃော ဒုက္ခေန ဋ္ဌိတော။ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ ပုပ္ဖာသနံ ပညာပေဿာမ, ဇလဇထလဇပုပ္ဖာနိ အာဟရထာ''တိ။ တေ တာဝ ဒေဝ ပဗ္ဗတပါဒတော ဝဏ္ဏဂန္ဓသမ္ပန္နာနိ ပုပ္ဖာနိ က္လဒ္ဓိယာ အာဟရိတွာ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဝတ္ထုမှိ ဝုတ္တ တနယေနေဝ အာသနာနိ ပညာပယိံသု။ နိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနမ္ပိ ဆတ္တဓာရဏမ္ပိ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေ ဒိတဗ္ဗံ။

သတ္ထာ သတ္တမေ ဒိဝသေ နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာယ ပရိတရေတွာ ဋ္ဌိတေ တာပသေ ဒိသွာ ဓမ္မကထိကဘာဝေ ဧတဒဂ္ဂ ဂပ္ပတ္တံ သာဝကံ အာမန္တေသိ – ''က္လမိနာ ဘိက္ခု က္လသိဂဏေန မဟာသက္ကာရော ကတော, ဧတေသံ ပုပ္ဖာသနာနုမော ဒနံ ကရောဟီ''တိ။ သော သတ္ထု ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တီဏိ ပိဋကာနိ သမ္မသိတွာ အနုမောဒနံ အကာသိ။ တဿ ဒေသနာပရိယောသာနေ သတ္ထာ သယံ ဗြဟ္မဃောသံ နိစ္ဆာရေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဌပေတွာ တ ကေတမတာပသံ သေသာ အဋ္ဌာရသ သဟဿဇဋိလာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။

ဂေါတမော ပန တေနတ္တဘာဝေန ပဋိဝေဓံ ကာတုံ အသက္ကောန္တော ဘဂဝန္တံ အာဟ – “ဘဂဝါ ယေန ဘိက္ခုနာ ပဌမံ ဓမ္မော ဒေသိတော, ကော နာမ အယံ တုမှာကံ သာသနေ”တိ? အယံ ဂေါတမ မယှံ သာသနေ ဓမ္မကထိကာနံ အဂ္ဂေါတိ။ “အဟမ္ပိ, ဘန္တေ, ဣမဿ သတ္တ ဒိဝသာနိ ကတဿ အဓိကာရဿ ဖလေန အယံ ဘိက္ခု ဝိယ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဓမ္မကထိကာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိ။

သတ္ထာ အနာဂတံ ဩလောကေတွာ အနန္တရာယေနဿ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဉတွာ “အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿာဝသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တွံ တဿ သာသနေ ဓမ္မကထိကာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝိဿသီ”တိ ဗျာကရိတွာ တေ အရဟတ္တပ္ပတ္တေ တာပသေ “ဧထ ဘိက္ခဝေါ”တိ အာဟ။ သဗ္ဗေ အန္တရဟိတကေသမဿူ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရသဒိသာ အဟေသုံ။ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃမာဒာယ ဝိဟာရံ ဂတော။

ဂေါတမောပိ ယာဝဇီဝံ တထာဂတံ ပရိစရိတွာ ယထာဗလံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရိတွာ အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ ကပိလဝတ္ထုနဂရဿ အဝိဒူရေ ဒေါဏဝတ္ထုဗြာဟ္မဏဂါမေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ပုဏ္ဏမာဏဝေါတိ နာမံ အကံသု။ သတ္ထရိ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကေ အနုပုဗ္ဗေန အာဂန္တွာ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တေ အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရော ကပိလဝတ္ထုံ ဂန္တွာ အတ္တနော ဘာဂိနေယျံ ပုဏ္ဏမာဏဝံ ပဗ္ဗာဇေတွာ ပုနဒိဝသေ ဒသဗလဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ အာပုစ္ဆိတွာ နိဝါသတ္ထာယ ဆဒ္ဒန္တဒဟံ ဂတော။ ပုဏ္ဏောပိ မန္တာဏိပုတ္တော မာတုလေန အညာသိကောဏ္ဍညတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဒသဗလဿ သန္တိကံ အာဂန္တွာ “မယှံ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပါပေတွာဝ ဒသဗလဿ သန္တိကံ ဂမိဿာမီ”တိ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံယေဝ ဩဟီနော ယောနိသောမနသိကာရေ ကမ္မံ ကရောန္တော နစိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတကုလပုတ္တာပိ ပဉ္စသတာ အဟေသုံ။ ထေရော သယံ ဒသကထာဝတ္ထုလာဘိတာယ တေပိ ဒသဟိ ကထာဝတ္ထူဟိ ဩဝဒတိ။ တေ တဿ ဩဝါဒေ ဌတွာ သဗ္ဗေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။

တေ အတ္တနော ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တံ ဉတွာ ဥပဇ္ဈာယံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟံသု – “ဘန္တေ, အမှာကံ ကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တံ, ဒသန္နဉ္စ မဟာကထာဝတ္ထူနံ လာဘိနော, သမယော နော ဒသဗလံ ပဿိတု”န္တိ။ ထေရော တေသံ ကထံ သုတွာ စိန္တေသိ – “မမ ဒသကထာဝတ္ထုလာဘိတံ သတ္ထာ ဇာနာတိ, အဟံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဒသ ကထာဝတ္ထူနိ အမုဉ္စန္တောဝ ဒေသေမိ။ မယိ ဂစ္ဆန္တေ သဗ္ဗေပိမေ ဘိက္ခူ ပရိဝါရေတွာ ဂစ္ဆိဿန္တိ, ဧဝံ ဂဏသင်္ဂဏိကာယ ဂန္တွာ ပန အယုတ္တံ မယှံ ဒသဗလံ ပဿိတုံ, ဣမေ တာဝ ဂန္တွာ ပဿန္တူ”တိ တေ ဘိက္ခူ အာဟ – “အာဝုသော, တုမှေ ပုရတော ဂန္တွာ တထာဂတံ ပဿထ, မမ ဝစနေန ဒသဗလဿ ပါဒေ ဝန္ဒထ, အဟမ္ပိ တုမှာကံ ဂတမဂ္ဂေန ဂမိဿာမီ”တိ။

တေ ထေရာ သဗ္ဗေပိ ဒသဗလဿ ဇာတိဘူမိရဋ္ဌဝါသိနော သဗ္ဗေ ခီဏာသဝါ သဗ္ဗေ ဒသကထာဝတ္ထုလာဘိနော အတ္တနော ဥပဇ္ဈာယဿ ဩဝါဒံ အဘိန္ဒိတွာ အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရန္တာ သဋ္ဌိယောဇနမဂ္ဂံ အတိက္ကမ္မ ရာဇဂဟေ ဝေဠုဝနမဟာဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဒသဗလဿ ပါဒေ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ အာစိဏ္ဏံ ခေါ ပနေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ အာဂန္တုကေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ပဋိသမ္မောဒိတုန္တိ ဘဂဝါ တေဟိ သဒ္ဓိံ “ကစ္စိ, ဘိက္ခဝေ, ခမနီယ”န္တိအာဒိနာ နယေန မဓုရပဋိသန္ထာရံ ကတွာ “ကုတော စ တုမှေ, ဘိက္ခဝေ, အာဂစ္ဆထာ”တိ ပုစ္ဆိ။ တေဟိ “ဇာတိဘူမိတော”တိ ဝုတ္တေ “ကော နု ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဇာတိဘူမိယံ ဇာတိဘူမကာနံ ဘိက္ခူနံ သဗြဟ္မစာရီဟိ ဧဝံ သမ္ဘာဝိတော အတ္တနာ စ အပ္ပိစ္ဆော အပ္ပိစ္ဆကထဉ္စ ဘိက္ခူနံ ကတ္တာ”တိ ဒသကထာဝတ္ထုလာဘိံ ဘိက္ခုံ ပုစ္ဆိ။ တေပိ “ပုဏ္ဏော နာမ, ဘန္တေ, အာယသ္မာ မန္တာဏိပုတ္တော”တိ အာရောစယိံသု။ တံ ကထံ သုတွာ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ထေရဿ ဒဿနကာမော အဟောသိ။

အထ သတ္ထာ ရာဇဂဟတော သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။ ပုဏ္ဏတ္ထေရော ဒသဗလဿ တတ္ထ အာဂတဘာဝံ သုတွာ “သတ္ထာရံ ပဿိဿာမီ”တိ ဂန္တွာ အန္တောဂန္ဓကုဋိယံယေဝ တထာဂတံ သမ္ပာပုဏိ။ သတ္ထာ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ထေရော ဓမ္မံ သုတွာ ဒသဗလံ ဝန္ဒိတွာ ပဋိသလ္လာနတ္ထာယ အန္ဓဝနံ ဂန္တွာ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ဒိ

တဝိဟာရံ နိသီဒိ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ တဿ ဂမနံ သုတွာ သီသာနုလောကိကော ဂန္တွာ ဩကာသံ သလ္လက္ခေတွာ တံ ရုက္ခမူလံ ဥပသင်္ကမိတွာ ထေရေန သဒ္ဓိံ သမ္မောဒိတွာ သတ္တဝိသုဒ္ဓိက္ကမံ ပုစ္ဆိ။ ထေရောပိဿ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ ဗျာကာသိ။ တေ အညမညဿ သုဘာသိတံ သမနုမောဒိံသု။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဘိက္ခုသင်္ဃမဇ္ဈေ နိသိန္နော ထေရံ ဓမ္မကထိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

မဟာကစ္စာနတ္ထေရဝတ္ထု

၁၉၇. ဒသမေ **သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ** တိ သံခိတ္တေန ကထိတဓမ္မဿ။ **ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဝိဘဇန္တာန** န္တိ တံ ဒေသနံ ဝိတ္ထာရေတွာ အတ္ထံ ဝိဘဇမာနာနံ။ အညေ ကိရ တထာဂတဿ သင်္ခေပဝစနံ အတ္ထဝသေန ဝါ ပူရေတုံ သက္ကောန္တိ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဝါ, အယံ ပန ထေရော ဥဘယဝသေနပိ သက္ကောတိ။ တသ္မာ အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။ ပုဗ္ဗပတ္ထနာပိ စဿ ဝိရူဠှာဝ။

အယံ ပနဿ ပဉှာကမ္မေ အနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဂဟပတိမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တော ဧကဒိဝသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ အတ္တနာ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဝိဘဇန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ "မဟာ ဝတာယံ ဘိက္ခု, ယံ သတ္ထာ ဧဝံ ဝဏ္ဏေတိ, မယာပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဧဝရူပေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ, "ဘန္တေ, အဟံ ဣမဿ သက္ကာရဿ ဖလေန န အညံ သမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေမိ, အနာဂတေ ပန ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဣတော သတ္တဒိဝသမတ္ထကေ တုမှေဟိ ဌာနန္တရေ ဌပိတဘိက္ခု ဝိယ အဟမ္ပိ တံ ဌာနန္တရံ လဘေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ ပါဒမူလေ နိပဇ္ဇိ။ သတ္ထာ အနာဂတံ ဩလောကေန္တော "သမိဇ္ဈိဿတိ ဣမဿ ကုလပုတ္တဿ ပတ္ထနာ"တိ ဒိသွာ "အမ္ဘော, ကုလပုတ္တ, အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿာဝသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, တွံ တဿ သာသနေ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဝိဘဇန္တာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝိဿသီ"တိ ဗျာကရိတွာ အနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

သောပိ ကုလပုတ္တော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ဗာရာဏသိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ သတ္ထရိ ပရိနိဗ္ဗုတေ သုဝဏ္ဏစေတိယကရဏဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သတသဟဿဂ္ဃနိကာယ သုဝဏ္ဏိဋ္ဌကာယ ပူဇံ ကတွာ "ဘဂဝါ မယှံ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ သရီရံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဟောတူ"တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ တတော ယာဝဇီဝံ ကုသလကမ္မံ ကတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ အမှာကံ ဒသဗလဿ ဥပ္ပတ္တိကာလေ ဥဇ္ဇေနိနဂရေ ပုရောဟိတဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ "မယှံ ပုတ္တော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏသရီရော အတ္တနာဝ အတ္တနော နာမံ ဂဟေတွာ အာဂတော"တိ ကဉ္စနမာဏဝေါတေဝဿ နာမံ အကံသု ။ သော ဝုဒ္ဓိမန္ဝာယ တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ပိတု အစ္စယေန ပုရောဟိတဋ္ဌာနံ လဘိ။ သော ဂေါတ္တဝသေန ကစ္စာနော နာမ ဇာတော။

စဏ္ဍပဇ္ဇောတရာဇာ အမစ္စေ သန္နိပါတေတွာ အာဟ – "ဗုဒ္ဓေါ လောကေ နိဗ္ဗတ္တော, တံ အာနေတုံ သမတ္ထာ ဂန္တွာ အာနေထ တာတာ"တိ။ ဒေဝ, အညော ဒသဗလံ အာနေတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ, အာစရိယော ကစ္စာနဗြာဟ္မဏောဝ သမတ္ထော, တံ ပဟိဏထာတိ။ ရာဇာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ, "တာတ, ဒသဗလဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာဟီ"တိ အာဟ။ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိတုံ လဘန္တော ဂမိဿာမိ, မဟာရာဇာတိ။ ယံကိဉ္စိ ကတွာ တထာဂတံ အာနေဟိ, တာတာတိ။ သော "ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တဿ မဟာပရိသာယ ကမ္မံ နတ္ထီ"တိ အတ္တဋ္ဌမော အဂမာသိ။ အထဿ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သဒ္ဓိံ သတ္တဟိ ဇနေဟိ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ သတ္ထာ "ဧထ ဘိက္ခဝေါ"တိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ တံခဏံယေဝ သဗ္ဗေဝ အန္တရဟိတကေသမဿူ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရာ ဝိယ ဇာတာ။

ထေရော အတ္တနော ကိစ္စေ မတ္ထကံ ပတ္တေ တုဏှီဘာဝေန အနိသီဒိတွာ ကာဠုဒါယိတ္ထေရော ဝိယ သတ္ထု ဥဇ္ဇေနိဂမနတ္ထာယ ဂမနဝဏ္ဏံ ကထေသိ။ သတ္ထာ တဿ ဝစနံ သုတွာ "ကစ္စာနော အတ္တနော ဇာတိဘူမိယံ မမ ဂ

မနံ ပစ္စာသီသတီ”တိ အညာသိ။ ဗုဒ္ဓာ စ နာမ ဧကံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဂန္တုံ အယုတ္တဋ္ဌာနံ န ဂစ္ဆန္တိ။ တသ္မာ ထေရံ အာဟ – “တွံယေဝ ဘိက္ခု ဂစ္ဆ, တယိ ဂတေပိ ရာဇာ ပသီဒိဿတီ”တိ။ ထေရော “ဗုဒ္ဓာနံ ဒွေ ကထာ နာမ နတ္ထီ”တိ တထာဂတံ ဝန္ဒိတွာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ အာဂတေဟိ သတ္တဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဥဇ္ဇေနိံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ တေလပနာဠိ နာမ နိဂမော, တတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိ။ တသ္မိံ စ နိဂမေ ဒွေ သေဋ္ဌိဓီတရော။ တာသု ဧကာ ပရိဇိဏ္ဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တာ ဒုဂ္ဂတာ မာတာပိတူနံ အစ္စယေန ဓာတိံ နိဿာယ ဇီဝတိ။ အတ္တဘာဝေ ပနဿာ သမိဒ္ဓေ, ကေသာ အညာဟိ အတိဝိယ ဒီဃာ။ တသ္မိံယေဝ နိဂမေ အညာ ဣဿရသေဋ္ဌိကုလဿ ဓီတာ နိက္ကေသိကာ။ သာ တတော ပုဗ္ဗေ တဿာ သမီပံ ပေသေတွာ “သတံ ဝါ သဟဿံ ဝါ ဒဿာမီ”တိ ဝတွာပိ ကေသေ အာဟရာပေတုံ နာသက္ခိ။

တသ္မိံ ပန ဒိဝသေ သာ သေဋ္ဌိဓီတာ မဟာကစ္စာနတ္ထေရံ သတ္တဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ ပရိဝုတံ တုစ္ဆပတ္တံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “အယံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဧကော ဗြဟ္မဗန္ဓုဘိက္ခု ယထာဓောတေနေဝ ပတ္တေန အာဂစ္ဆတိ, မယှံ ဟဇ္ဈ အညံ ဓနံ နတ္ထိ။ အသုကသေဋ္ဌိဓီတာ ပန ဣမေသံ ကေသာနံ အတ္ထာယ ပေသေသိ။ ဣဒါနိ ဣတော လဒ္ဓဥပ္ပာဒေန သက္ကာ ထေရဿ ဒေယျဓမ္မံ ဒါတု”န္တိ ဓာတိံ ပေသေတွာ ထေရေ နိမန္တေတွာ အန္တောဂေဟေ နိသီဒါပေသိ။ ထေရာနံ နိသိန္နကာလေ ဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ ဓာတိယာ အတ္တနော ကေသေ ကပ္ပာပေတွာ, “အမ္မ , ဣမေ ကေသေ အသုကာယ နာမ သေဋ္ဌိဓီတာယ ဒတွာ ယံ သာ ဒေတိ, တံ အာဟရ, အယျာနံ ပိဏ္ဍပါတံ ဒဿာမာ”တိ။ ဓာတိ ပိဋ္ဌိဟတ္ထေန အဿုနိ ပုဉ္ဆိတွာ ဧကေန ဟတ္ထေန ဟဒယမံသံ သန္ဓာရေတွာ ထေရာနံ သန္တိကေ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ တေ ကေသေ အာဒာယ တဿာ သေဋ္ဌိဓီတာယ သန္တိကံ ဂတာ။

ပဏိယံ နာမ သာရဝန္တမ္ပိ သယံ ဥပနီတံ ဂါရဝံ န ဇနေတိ, တသ္မာ သာ သေဋ္ဌိဓီတာ စိန္တေသိ – “အဟံ ပုဗ္ဗေ ဗဟုနာပိ ဓနေန ဣမေ ကေသေ အာဟရာပေတုံ နာသက္ခိံ, ဣဒါနိ ပန ဆိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ န ယထာမူလမေဝ လဘိဿတီ”တိ ။ ဓာတိံ အာဟ – “အဟံ ပုဗ္ဗေ တဝ သာမိနိံ ဗဟုနာပိ ဓနေန ကေသေ အာဟရာပေတုံ နာသက္ခိံ, ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝိနိဟတာ ပန နိဇ္ဇီဝကေသာ နာမ အဋ္ဌ ကဟာပဏေ အဂ္ဃန္တီ”တိ အဋ္ဌေဝ ကဟာပဏေ အဒါသိ။ ဓာတိ ကဟာပဏေ အာဟရိတွာ သေဋ္ဌိဓီတာယ အဒါသိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ ဧကေကံ ပိဏ္ဍပါတံ ဧကေကကဟာပဏဂ္ဃနကံ ကတွာ ထေရာနံ အဒါပေသိ။ ထေရော အာဝဇ္ဇိတွာ သေဋ္ဌိဓီတာယ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ “ကဟံ သေဋ္ဌိဓီတာ”တိ ပုစ္ဆိ။ ဂဗ္ဘေ, အယျာတိ။ ပက္ကောသထ နန္တိ။ သာ စ ထေရေသု ဂါရဝေန ဧကဝစနေနေဝ အာဂန္တွာ ထေရေ ဝန္ဒိတွာ ဗလဝသဒ္ဓံ ဥပ္ပာဒေသိ။ သုခေတ္တေ ပတိဋ္ဌိတပိဏ္ဍပါတော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဝိပါကံ ဒေတီတိ သဟ ထေရာနံ ဝန္ဒနေနေဝ ကေသာ ပကတိဘာဝေယေဝ အဋ္ဌံသု။ ထေရာပိ တံ ပိဏ္ဍပါတံ ဂဟေတွာ ပဿန္တိယာယေဝ သေဋ္ဌိဓီတာယ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ကဉ္စနဝနုယျာနေ ဩတရိံသု။

ဥယျာနပါလော ထေရံ ဒိသွာ ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ “ဒေဝ, မေ အယျော ပုရောဟိတော ကစ္စာနော ပဗ္ဗဇိတွာ ဥယျာနမာဂတော”တိ အာဟ။ ရာဇာ စဏ္ဍပဇ္ဇောတော ဥယျာနံ ဂန္တွာ ကတဘတ္တကိစ္စံ ထေရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော “ကဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ”တိ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ သယံ အနာဂန္တွာ မံ ပေသေသိ မဟာရာဇာတိ။ ကဟံ, ဘန္တေ, အဇ္ဇ ဘိက္ခံ အလတ္ထာတိ? ထေရော ရညော ပုစ္ဆာသဘာဂေန သဗ္ဗံ သေဋ္ဌိဓီတာယ ကတံ ဒုက္ကရံ အာရောစေသိ။ ရာဇာ ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ပဋိယာဒေတွာ ထေရံ နိမန္တေတွာ နိဝေသနံ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိဓီတရံ အာဏာပေတွာ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ ဣမိဿာ ဣတ္ထိယာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကောဝ ယသပဋိလာဘော အဟောသိ။

တတော ပဋ္ဌာယ ရာဇာ ထေရဿ မဟာသက္ကာရံ ကရောတိ။ ထေရဿ ဓမ္မကထာယ ပသီဒိတွာ မဟာဇနော ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သကလနဂရံ ဧကကာသာဝပဇ္ဇောတံ ဣသိဝါတပဋိဝါတံ အဟောသိ။ သာပိ ဒေဝီ ဂဗ္ဘံ လဘိတွာ ဒသမာသစ္စယေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ဂေါပါလကုမာရောတိ မာတာမဟသေဋ္ဌိနော နာမံ အကံသု။ သာ ပုတ္တဿ နာမဝသေန ဂေါပါလမာတာ နာမ ဒေဝီ ဇာတာ။ သာ ဒေဝီ ထေရေ အတိဝိယ ပသီဒိတွာ ရာဇာနံ သမ္ပဋိစ္ဆာပေတွာ ကဉ္စနဝနုယျာနေ ထေရဿ ဝိဟာရံ ကာရေသိ။ ထေရော ဥဇ္ဇေနိနဂရံ ပသာဒေတွာ ပုန သတ္ထု သန္တိကံ ဂတော။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော မဓုပိဏ္ဍိကသုတ္တံ (မ. နိ. ၁.၁၉၉ အာဒယော) ကစ္စာနပေယျာလံ (မ. နိ. ၃.၂၇၉ အာဒယော) ပါရာယနသုတ္တန္တိ ဣမေ တယော သုတ္တ

တန္တေ့ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတ္ဝာ ထေရံ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဝိဘဇန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၄. ဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

(၁၄) ၂. ဒုတိယဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

စူဠပန္ထကတ္ထေရဝတ္ထု

၁၉၈-၂၀၀. ဒုတိယဿ ပဌမေ **မနောမယန္တိ** မနေန နိဗ္ဗတ္တိတံ။ ''မနောမယေန ကာယေန, ဣဒ္ဓိယာ ဥပသင်္ကမီ''တိ (ထေရဂ. ၉၀၁) ဝုတ္တဋ္ဌာနသ္မိဉှိ မနေန ကတကာယော မနောမယကာယော နာမ ဇာတော။ ''အညတရံ မနောမယံ ကာယံ ဥပပဇ္ဇတီ''တိ (စူဠဝ. ၃၃၃) ဝုတ္တဋ္ဌာနေ မနေန နိဗ္ဗတ္တိတကာယော မနောမယကာယော နာမ ဇာတော။ အယမိဓ အဓိပ္ပေတော။ တတ္ထ အညေ ဘိက္ခူ မနောမယံ ကာယံ နိဗ္ဗတ္တေန္တာ တယော ဝါ စတ္တာရော ဝါ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, န ဗဟုကေ။ ဧကသဒိသေယေဝ စ ကတ္ဝာ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ ဧကဝိဓမေဝ ကမ္မံ ကုရုမာနေ။ စူဠပန္ထကတ္ထေရော ပန ဧကာဝဇ္ဇနေန သမဏသဟဿံ မာပေသိ။ ဒွေပိ စ ဇနေ န ဧကသဒိသေ အကာသိ န ဧကဝိဓံ ကမ္မံ ကုရုမာနေ။ တသ္မာ မနောမယံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနန္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလာနမ္ပိ စူဠပန္ထကောဝ အဂ္ဂေါ, သညာဝိဝဋ္ဋကုသလာနံ ပန မဟာပန္ထကတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။ တတ္ထ စူဠပန္ထကတ္ထေရော စတုန္နံ ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနံ လာဘိတာယ ''စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလော''တိ ဝုတ္တော, မဟာပန္ထကတ္ထေရော စတုန္နံ အရူပာဝစရဇ္ဈာနာနံ လာဘိတာယ ''သညာဝိဝဋ္ဋကုသလော''တိ ဝုတ္တော။ စူဠပန္ထကော စ သမာဓိကုသလတာယ စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလော နာမ, မဟာပန္ထကော ဝိပဿနာကုသလတာယ သညာဝိဝဋ္ဋကုသလော နာမ။ ဧကော စေတ္ထ သမာဓိလက္ခဏေ ဆေကော, ဧကော ဝိပဿနာလက္ခဏေ။ တထာ ဧကော သမာဓိဂါဠှော, ဧကော ဝိပဿနာဂါဠှော။ ဧကော စေတ္ထ အင်္ဂသံခိတ္တေ ဆေကော, ဧကော အာရမ္မဏသံခိတ္တေ။ တထာ ဧကော အင်္ဂဝဝတ္ထာနေ ဆေကော, ဧကော အာရမ္မဏဝဝတ္ထာနေတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

အပိစ စူဠပန္ထကတ္ထေရော ရူပာဝစရဇ္ဈာနလာဘီ ဟုတ္ဝာ ဈာနင်္ဂေဟိ ဝုဋ္ဌာယ အရဟတ္တံ ပတ္တောတိ စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလော, မဟာပန္ထကော အရူပာဝစရဇ္ဈာနလာဘီ ဟုတ္ဝာ ဈာနင်္ဂေဟိ ဝုဋ္ဌာယ အရဟတ္တံ ပတ္တောတိ သညာဝိဝဋ္ဋကုသလော။ ဥဘောပိ ပန္ထေ ဇာတတ္တာ ပန္ထကာ နာမ ဇာတာ။ တေသံ ပဌမဇာတော မဟာပန္ထကော နာမ, ပစ္ဆာဇာတော စူဠပန္ထကော နာမ။

ဣမေသံ ပန ဥဘိန္နမ္ပိ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အတီတေ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရဝါသိနော ဒွေ ဘာတိကာ ကုဋုမ္ဗိကာ သဒ္ဓါ ပသန္နာ နိဗဒ္ဓံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏန္တိ။ တေသု ဧကဒိဝသံ ကနိဋ္ဌော သတ္ထာရံ ဒွီဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ''မမ သာသနေ မနောမယံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနန္တာနံ စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလာနဉ္စ အယံ ဘိက္ခု အဂ္ဂေါ''တိ ဧတဒဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''မဟာ ဝတာယံ ဘိက္ခု ဧကော ဟုတ္ဝာ ဒွေ အင်္ဂါနိ ပရိပူရေတ္ဝာ စရတိ, မယာပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ အင်္ဂဒွယပူရကေန ဟုတ္ဝာ ဝိစရိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ သော ပုရိမနယေနေဝ သတ္ထာရံ နိမန္တေတ္ဝာ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတ္ဝာ ဧဝမာဟ – ''ယံ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုံ တုမှေဟ ဣတော သတ္တဒိဝသမတ္ထကေ မနောမယင်္ဂေန စ စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလင်္ဂေန စ 'အယံ မမ သာသနေ အဂ္ဂေါ'တိ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပယိတ္ထ, အဟမ္ပိ ဣမဿ အဓိကာရကမ္မဿ ဖလေန သော ဘိက္ခု ဝိယ အင်္ဂဒွယပူရကော ဘဝေယျ''န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။

သတ္ထာ အနာဂတံ ဩလောကေတ္ဝာ အနန္တရာယေနဿ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ ''အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿာဝသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, သော တံ ဣမသ္မိံ ဌာနဒွယေ ဌပေဿတီ''တိ ဗျ

ယာကရိတွာ အနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ ဘာတာပိဿ ကောဒိဝသံ သတ္ထာရံ သညာဝိဝဋ္ဋကုသလံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ တထေဝ အဓိကာရံ ကတွာ ပတ္ထနံ အကာသိ, သတ္ထာပိ တံ ဗျာကာသိ။

တေ ဥဘောပိ ဇနာ သတ္ထရိ ဓရမာနေ ကုသလကမ္မံ ကရိတွာ သတ္ထု ပရိနိဗ္ဗုတကာလေ သရီရစေတိယေ သုဝဏ္ဏပူဇံ ကတွာ တတော စုတာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။ တေသံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တာနံယေဝ ကပ္ပသတသဟဿံ အတိက္ကန္တံ။ တတ္ထ မဟာပန္ထကဿ အန္တရာ ကတကလျာဏကမ္မံ န ကထိယတိ, စူဠပန္ထကော ပန ကဿပဘဂဝတော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ဩဒါတကသိဏကမ္မံ ကတွာ ဒေဝပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထ အမှာကံ သတ္ထာ အဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝေဠုဝနမဟာဝိဟာရေ ပဋိဝသတိ။

ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဌတွာ ဣမေသံ ဒွိန္နံ နိဗ္ဗတ္တိံ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ရာဇဂဟေ ကိရ ဓနသေဋ္ဌိကုလဿ ဓီတာ အတ္တနော ဒါသေနေဝ သဒ္ဓိံ သန္ထဝံ ကတွာ “အညေပိ မေ ဣမံ ကမ္မံ ဇာနေယျု”န္တိ စိန္တေတွာ ဧဝမာဟ – “အမှေဟိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝသိတုံ န သက္ကာ, သစေ မေ မာတာပိတရော ဣမံ ဒေါသံ ဇာနိဿန္တိ, ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ကရိဿန္တိ, ဝိဒေသံ ဂန္တွာ ဝသိဿာမာ”တိ ဟတ္ထသာရံ ဂဟေတွာ အဂ္ဂဒွါရေန နိက္ခမိတွာ “ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ အညေဟိ အဇာနနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဝသိဿာမာ”တိ ဥဘောပိ အဂမံသု။

တေသံ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဝသန္တာနံ သံဝါသမနွာယ တဿာ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသိ။ သာ ဂဗ္ဘဿ ပရိပါကံ အာဂမ္မ သာမိကေန သဒ္ဓိံ မန္တေသိ – “ဂဗ္ဘော မေ ပရိပါကံ ဂတော, ဉာတိမိတ္တာဒိဝိရဟိတေ ဌာနေ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ နာမ ဥဘိန္နမ္ပိ အမှာကံ ဒုက္ခမေဝ, ကုလဂေဟမေဝ ဂစ္ဆာမာ”တိ။ သော “အဇ္ဇ ဂစ္ဆာမ, သွေဝ ဂစ္ဆာမာ”တိ ဒိဝသေ အတိက္ကမာပေသိ။ သာ စိန္တေသိ – “အယံ ဗာလော အတ္တနော ဒေါသမဟန္တတာယ ဂန္တုံ န ဥဿဟတိ, မာတာပိတရော စ နာမ ဧကန္တဟိတာ, အယံ ဂစ္ဆတု ဝါ မာ ဝါ, မယာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ တသ္မိံ ဂေဟာ နိက္ခန္တေ သာ ဂေဟေ ပရိက္ခာရံ ပဋိသာမေတွာ အတ္တနော ကုလဃရံ ဂတဘာဝံ အနန္တရဂေဟဝါသီနံ အာရောစေတွာ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။

အထ သော ပုရိသော ဃရံ အာဂတော တံ အဒိသွာ ပဋိဝိဿကေ ပုစ္ဆိတွာ “ကုလဃရံ ဂတာ”တိ သုတွာ ဝေဂေန အနုဗန္ဓိတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ သမ္ပာပုဏိ။ တဿာပိ တတ္ထေဝ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ သော “ကိံ ဣဒံ ဘဒ္ဒေ”တိ ပုစ္ဆိ။ သာမိ ဧကော ပုတ္တော ဇာတောတိ။ ဣဒါနိ ကိံ ကရိဿာမာတိ? ယဿတ္ထာယ မယံ ကုလဃရံ ဂစ္ဆာမ, တံ ကမ္မံ အန္တရာဝ နိပ္ဖန္နံ, တတ္ထ ဂန္တွာ ကိံ ကရိဿာမ, နိဝတ္တာမာတိ ဒွေပိ ဧကစိတ္တာ ဟုတွာ နိဝတ္တိံသု။ တဿ ဒါရကဿ စ ပန္ထေ ဇာတတ္တာ ပန္ထကောတိ နာမံ အကံသု။ တဿာ နစိရဿေဝ အပရောပိ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌဟိ။ သဗ္ဗံ ပုရိမနယေနေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ တဿပိ ဒါရကဿ ပန္ထေ ဇာတတ္တာ ပဌမဇာတဿ မဟာပန္ထကောတိ နာမံ ကတွာ ပစ္ဆာဇာတဿ စူဠပန္ထကောတိ နာမံ အကံသု။

တေ ဒွေပိ ဒါရကေ ဂဟေတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ဂတာ။ တေသံ တတ္ထ ဝသန္တာနံ အယံ မဟာပန္ထကဒါရကော အညေ ဒါရကေ “စူဠပိတာ မဟာပိတာ အယျကော အယျိကာ”တိ ဝဒန္တေ သုတွာ မာတရံ ပဋိပုစ္ဆိ – “အမ္မ, အညေ ဒါရကာ ကထေန္တိ ‘အယျကော အယျိကာ’တိ, ကိံ အမှာကံ ဉာတကာ နတ္ထီ”တိ? အာမ, တာတ, တုမှာကံ ဧတ္ထ ဉာတကာ နတ္ထိ, ရာဇဂဟနဂရေ ပန တေ ဓနသေဋ္ဌိ နာမ အယျကော, တတ္ထ တုမှာကံ ဗဟူ ဉာတကာတိ။ ကသ္မာ တတ္ထ န ဂစ္ဆထ အမ္မာတိ? သာ အတ္တနော အဂမနကာရဏံ ပုတ္တဿ အကထေတွာ ပုတ္တေသု ပုနပ္ပုနံ ကထေန္တေသု သာမိကမာဟ – “ဣမေ ဒါရကာ အတိဝိယ မံ ကိလမေန္တိ, ကိံ နော မာတာပိတရော ဒိသွာ မံသံ ခါဒိဿန္တိ, ဧဟိ ဒါရကာနံ အယျကကုလံ ဒဿေမာ”တိ။ အဟံ သမ္မုခါ ဘဝိတုံ န သက္ခိဿာမိ, တံ ပန နယိဿာမီတိ။ “သာဓု သာမိ, ယေန ကေနစိ ဥပါယေန ဒါရကာနံ အယျကကုလမေဝ ဒဋ္ဌုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဒွေပိ ဇနာ ဒါရကေ အာဒါယ အနုပုဗ္ဗေန ရာဇဂဟံ ပတွာ နဂရဒွါရေ ဧကိဿာ သာလာယ နိဝါသံ ကတွာ ဒါရကမာတာ ဒွေ ဒါရကေ ဂဟေတွာ အာဂတဘာဝံ မာတာပိတူနံ အာရောစာပေသိ။

တေ တံ သာသနံ သုတွာ သံသာရေ သံသရန္တာနံ န ပုတ္တော န ဓီတာ နာမ နတ္ထိ, တေ အမှာကံ မဟာပရာဓိကာ, န သက္ကာ တေဟိ အမှာကံ စက္ခုပထေ ဌာတုံ။ ဧတ္တကံ ပန ဓနံ ဂဟေတွာ ဒွေပိ ဇနာ ဖာသုကဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဇီဝန္တု,

ဒါရကေ ပန ဣဓ ပေသေန္တူတိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ မာတာပိတူဟိ ပေသိတံ ဓနံ ဂဟေတွာ ဒါရကေ အာဂတဒူတာနံ ဟတ္ထေယေဝ ဒတွာ ပေသေသိ ။ ဒါရကာ အယျကကုလေ ဝဍ္ဎန္တိ။ တေသု စူဠပန္ထကော အတိဒဟရော, မဟာပန္ထကော ပန အယျကေန သဒ္ဓိံ ဒသဗလဿ ဓမ္မကထံ သောတုံ ဂစ္ဆတိ။ တဿ နိစ္စံ သတ္ထု သမ္မုခါ ဓမ္မံ သုဏန္တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ နမိ။ သော အယျကံ အာဟ – ''သစေ တုမှေ အနုဇာနေယျာထ, အဟံ ပဗ္ဗဇေယျ''န္တိ။ ''ကိံ ဝဒေသိ, တာတ, မယှံ သကလလောကဿပိ ပဗ္ဗဇ္ဇတော တဝေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဘဒ္ဒိကာ။ သစေ သက္ကောသိ, ပဗ္ဗဇ, တာတာ''တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂတော။ သတ္ထာ ''ကိံ, မဟာသေဋ္ဌိ, ဒါရကော တေ လဒ္ဓော''တိ? ''အာမ, ဘန္တေ, အယံ ဒါရကော မယှံ နတ္တာ, တုမှာကံ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇာမီတိ ဝဒတီ''တိ အာဟ။

သတ္ထာ အညတရံ ပိဏ္ဍစာရိကံ ''ဣမံ ဒါရကံ ပဗ္ဗာဇေဟီ''တိ အာဏာပေသိ။ ထေရော တဿ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ သော ဗဟုံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ပရိပုဏ္ဏဝဿော ဥပသမ္ပဒံ လဘိ။ ဥပသမ္ပန္နော ဟုတွာ ယောနိသောမနသိကာရေ ကမ္မံ ကရောန္တော စတုန္နံ အရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ လာဘီ ဟုတွာ ဈာနင်္ဂေဟိ ဝုဋ္ဌာယ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဣတိ သော သညာဝိဝဋ္ဋကုသလာနံ အဂ္ဂေ ဇာတော။ သော ဈာနသုခေန ဖလသုခေန ဝီတိနာမေန္တော စိန္တေသိ – ''သက္ကာ နု ခေါ ဣမံ သုခံ စူဠပန္ထကဿ ဒါတု''န္တိ။ တတော အယျကသေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ''မဟာသေဋ္ဌိ သစေ တုမှေ သမ္ပဋိစ္ဆထ, အဟံ စူဠပန္ထကံ ပဗ္ဗာဇေယျ''န္တိ အာဟ။ ပဗ္ဗာဇေထ, ဘန္တေတိ ။ ထေရော စူဠပန္ထကဒါရကံ ပဗ္ဗာဇေတွာ ဒသသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေသိ။ စူဠပန္ထကသာမဏေရော ဘာတိကဿ သန္တိကေ။

''ပဒုမံ ယထာ ကောကနဒံ သုဂန္ဓံ၊
ပါတော သိယာ ဖုလ္လမဝီတဂန္ဓံ။
အင်္ဂီရသံ ပဿ ဝိရောစမာနံ၊
တပန္တမာဒိစ္စမိဝန္တလိက္ခေ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၂၃; အ. နိ. ၅.၁၉၅) –

ဣမံ ဂါထံ ဂဏှာတိ။ ဂဟိတဂဟိတပဒံ ဥပရူပရိပဒံ ဂဏှန္တဿ နဿတိ။ တဿ ဣမံ ဂါထံ ဂဟေတုံ ဝါယမန္တဿေဝ စတ္တာရော မာသာ အတိက္ကန္တာ။ အထ နံ မဟာပန္ထကော အာဟ – ''စူဠပန္ထက, တွံ ဣမသ္မိံ သာသနေ အဘဗ္ဗော, စတူဟိ မာသေဟိ ဧကဂါထမ္ပိ ဂဟေတုံ န သက္ကောသိ, ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ ပန တွံ ကထံ မတ္ထကံ ပါပေဿသိ, နိက္ခမ ဣတော''တိ။ သော ထေရေန ပဏာမိတော ဝိဟာရပစ္စန္တေ ရောဒမာနော အဋ္ဌာသိ။

တေန သမယေန သတ္ထာ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဇီဝကမ္ဗဝနေ ဝိဟရတိ။ တသ္မိံ သမယေ ဇီဝကော ပုရိသံ ပေသေသိ ''ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထာရံ နိမန္တေဟီ''တိ။ တေန ခေါ ပန သမယေန မဟာပန္ထကော ဘတ္တုဒ္ဒေသကော ဟောတိ။ သော ''ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ဘိက္ခံ သမ္ပဋိစ္ဆထ, ဘန္တေ''တိ ဝုတ္တော ''စူဠပန္ထကံ ဌပေတွာ သေသာနံ သမ္ပဋိစ္ဆာမီ''တိ အာဟ။ စူဠပန္ထကော တံ ကထံ သုတွာ ဘိယျောသောမတ္တာယ ဒေါမနဿပ္ပတ္တော အဟောသိ။ သတ္ထာ စူဠပန္ထကဿ ခေဒံ ဒိသွာ ''စူဠပန္ထကော မယိ ဂတေ ဗုဇ္ဈိဿတီ''တိ ဂန္တွာ အဝိဒူရေ ဌာနေ အတ္တာနံ ဒဿေတွာ ''ကိံ တွံ, ပန္ထက, ရောဒသီ''တိ အာဟ။ ဘာတာ မံ, ဘန္တေ, ပဏာမေတီတိ။ ပန္ထက, တုယှံ ဘာတိကဿ ပရပုဂ္ဂလာနံ အာသယာနုသယဉာဏံ နတ္ထိ, တွံ ဗုဒ္ဓဝေနေယျပုဂ္ဂလော နာမာတိ ဣဒ္ဓိယာ အဘိသင်္ခရိတွာ သုဒ္ဓံ စောဠခဏ္ဍံ အဒါသိ ''ဣမံ ဂဟေတွာ 'ရဇောဟရဏံ ရဇောဟရဏ'န္တိ ဝတွာ ဘာဝေဟိ ပန္ထကာ''တိ။

သော သတ္ထာရာ ဒိန္နံ စောဠခဏ္ဍံ ''ရဇောဟရဏံ ရဇောဟရဏ''န္တိ ဟတ္ထေန ပရိမဇ္ဇန္တော နိသီဒိ။ တဿ ပရိမဇ္ဇန္တဿ လောမာနိ ကိလိဋ္ဌဓာတုကာနိ ဇာတာနိ။ ပုန ပရိမဇ္ဇန္တဿ ဥက္ခလိပရိပုဉ္ဆနသဒိသံ ဇာတံ။ သော ဉာဏပရိပါကံ အာဂမ္မ တတ္ထ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ စိန္တေသိ – ''ဣဒံ စောဠခဏ္ဍံ ပကတိယာ ပဏ္ဍရံ ပရိသုဒ္ဓံ, ဥပါဒိန္နကသရီရံ နိဿာယ ကိလိဋ္ဌံ ဇာတံ, ဣဒံ စိတ္တမ္ပိ ဧဝံဂတိကမေဝါ''တိ။ သမာဓိံ ဘာဝေတွာ စတ္တာရိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ ပါဒကာနိ ကတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ သော မနောမယဇ္ဈာနလာဘီ ဟုတွာ ဧကော ဟုတွာ ဗဟုဓာ, ဗဟုဓာ ဟုတွာ ဧကော ဘဝိတုံ သမတ္ထော အဟောသိ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ စဿ တေပိဋကဉ္စ ဆ အဘိညာ စ အာဂမိံသု။

ပုနဒိဝသေ သတ္ထာ ဧကူနေဟိ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ဇီဝကဿ နိဝေသနေ နိသီဒိ။ စူဠပန္ထကော ပန အတ္တနော ဘိက္ခာယ အသမ္ပဋိစ္ဆိတတ္တာယေဝ န ဂတော။ ဇီဝကော ယာဂုံ ဒါတုံ အာရဘိ, သတ္ထာ ဟတ္ထေန ပတ္တံ ပိဒဟိ။ ကသ္မာ, ဘန္တေ, န ဂဏှထာတိ? ဝိဟာရေ ဧကော ဘိက္ခု အတ္ထိ ဇီဝကာတိ ။ သော ပုရိသံ ပဟိဏိ "ဂစ္ဆ, ဘဏေ, ဝိဟာရေ နိသိန္နံ အယျံ ဂဟေတွာ ဧဟီ"တိ။ စူဠပန္ထကတ္ထေရောပိ တဿ ပုရိသဿ ပုရေ အာဂမနာယေဝ ဘိက္ခုသဟဿံ နိမ္မိနိတွာ ဧကမ္ပိ ဧကေန အသဒိသံ, ဧကဿပိ စ စီဝရဝိစာရဏာဒိသမဏကမ္မံ အညေန အသဒိသံ အကာသိ။ သော ပုရိသော ဝိဟာရေ ဘိက္ခူနံ ဗဟုဘာဝံ ဒိသွာ ဂန္တွာ ဇီဝကဿ ကထေသိ – "ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဘိက္ခုသင်္ဃော ဗဟုတရော, တတော ပက္ကောသိတဗ္ဗံ ဘဒန္တံ န ဇာနာမီ"တိ။ ဇီဝကော သတ္ထာရံ ပဋိပုစ္ဆိ – "ကောနာမော, ဘန္တေ, ဝိဟာရေ နိသိန္နဘိက္ခူ"တိ? စူဠပန္ထကော နာမ ဇီဝကာတိ။ ဂစ္ဆ ဘော "စူဠပန္ထကော နာမ ကတရော"တိ ပုစ္ဆိတွာ အာနေဟီတိ။ သော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ "စူဠပန္ထကော နာမ, ဘန္တေ, ကတရော"တိ ပုစ္ဆိ။ "အဟံ စူဠပန္ထကော အဟံ စူဠပန္ထကော"တိ ဘိက္ခုသဟဿမ္ပိ ကထေသိ။ သော ပုနာဂန္တွာ ဇီဝကဿ ကထေသိ "သဟဿမတ္တာ ဘိက္ခူ သဗ္ဗေပိ 'အဟံ စူဠပန္ထကော အဟံ စူဠပန္ထကော'တိ ကထေန္တိ, အဟံ 'အသုကော နာမ ပက္ကောသိတဗ္ဗော'တိ န ဇာနာမီ"တိ။ ဇီဝကောပိ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စတာယ "ဣဒ္ဓိမာ ဘိက္ခူ"တိ နယတော ဉတွာ "ပဌမံ ကထနဘိက္ခုမေဝ 'တုမှေ သတ္ထာ ပက္ကောသတီ'တိ ဝတွာ စီဝရကဏ္ဏေ ဂဏှ တာတာ"တိ အာဟ။ သော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ တထာ အကာသိ, တာဝဒေဝ သဟဿမတ္တာ ဘိက္ခူ အန္တရဓာယိံသု။ သော ထေရံ ဂဟေတွာ အဂမာသိ။ သတ္ထာ တသ္မိံ ခဏေ ယာဂုံ ဂဏှိ။

ဒသဗလေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဝိဟာရံ ဂတေ ဓမ္မသဘာယံ ကထာ ဥဒပါဒိ "ယာဝ မဟန္တာ ဝတ ဗုဒ္ဓါ နာမ စတ္တာရော မာသေ ဧကကထံ ဂဏှိတုံ အသက္ကောန္တံ ဘိက္ခုံ ဧဝံမဟိဒ္ဓိကံ အကံသူ"တိ။ သတ္ထာ တေသံ ဘိက္ခူနံ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ ဂန္တွာ ပညတ္တာသနေ နိသဇ္ဇ "ကိံ ဝဒေထ, ဘိက္ခဝေ"တိ ပုစ္ဆိ။ န ဘဂဝါ အညံ ကိဉ္စိ ကထေမ, စူဠပန္ထကေန တုမှာကံ သန္တိကာ မဟာလာဘော လဒ္ဓေါတိ တုမှာကံယေဝ ဂုဏံ ကထေမာတိ။ အနစ္ဆရိယံ, ဘိက္ခဝေ, ဣဒါနိ မယှံ ဩဝါဒံ ကတွာ လောကုတ္တရဒါယဇ္ဇလာဘော, အယံ အတီတေပိ အပရိပက္ကဉာဏော ဌိတဿ မယှံ ဩဝါဒံ ကတွာ လောကိယဒါယဇ္ဇံ လဘီတိ။ ဘိက္ခူ "ကဒါ, ဘန္တေ"တိ အာယာစိံသု။ သတ္ထာ တေသံ ဘိက္ခူနံ အတီတံ အာဟရိတွာ ဒဿေသိ။

ဘိက္ခဝေ, အတီတေ ဗာရာဏသိနဂရေ ဗြဟ္မဒတ္တော နာမ ရာဇာ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ တသ္မိံ သမယေ စူဠကသေဋ္ဌိ နာမ ပဏ္ဍိတော ဗျတ္တော သဗ္ဗနိမိတ္တာနိ ဇာနာတိ။ သော ဧကဒိဝသံ ရာဇူပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရဝီထိယံ မတမူသိကံ ဒိသွာ တသ္မိံ ခဏေ နက္ခတ္တံ သမာနေတွာ ဣဒမာဟ – "သက္ကာ စက္ခုမတာ ကုလပုတ္တေန ဣမံ ဥန္ဒူရံ ဂဟေတွာ ဒါရဘရဏဉ္စ ကာတုံ ကမ္မန္တေ စ ပယောဇေတု"န္တိ။ အညတရော ဒုဂ္ဂတကုလပုတ္တော တံ သေဋ္ဌိဿ ဝစနံ သုတွာ "နာယံ အဇာနိတွာ ကထေဿတီ"တိ မူသိကံ ဂဟေတွာ ဧကသ္မိံ အာပဏေ ဗိဠာရဿတ္ထာယ ဒတွာ ကာကဏိကံ လဘိ။ တာယ ကာကဏိကာယ ဖာဏိတံ ကိဏိတွာ ဧကေန ကုဋေန ပါနီယံ ဂဏှိတွာ အရညတော အာဂစ္ဆန္တေ မာလာကာရေ ဒိသွာ ထောကံ ထောကံ ဖာဏိတခဏ္ဍံ ဒတွာ ဥဠုင်္ကေန ပါနီယံ အဒါသိ။ တေ တဿ ဧကေကံ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိံ အဒံသု။ သော တေန ပုပ္ဖမူလေန ပုနဒိဝသေပိ ဖာဏိတဉ္စ ပါနီယဃဋဉ္စ ဂဟေတွာ ပုပ္ဖာရာမမေဝ ဂတော။ တဿ တံဒိဝသံ မာလာကာရာ အဍ္ဎောစိတကေ ပုပ္ဖဂစ္ဆေ ဒတွာ အဂမံသု။ သော နစိရဿေဝ ဣမိနာ ဥပါယေန အဋ္ဌ ကဟာပဏေ လဘိ။

ပုန ဧကသ္မိံ ဝါတဝုဋ္ဌိဒိဝသေ ဆဍ္ဍိတဥယျာနံ ဂန္တွာ ပတိတဒါရူနံ ရာသိံ ကတွာ နိသိန္နော ရာဇကုမ္ဘကာရဿ သန္တိကာ သောဠသ ကဟာပဏေ လဘိ။ သော စတုဝီသတိယာ ကဟာပဏေသု ဇာတေသု "အတ္ထိ အယံ ဥပါယော မယှ"န္တိ နဂရဒွါရတော အဝိဒူရေ ဌာနေ ဧကံ ပါနီယစာဋိံ ဌပေတွာ ပဉ္စသတေ တိဏဟာရကေ ပါနီယေန ဥပဋ္ဌဟိ။ တေ အာဟံသု – "တွံ, သမ္မ, အမှာကံ ဗဟုပကာရော, ကိံ တေ ကရောမာ"တိ? သောပိ "မယှံ ကိစ္စေ ဥပ္ပန္နေ ကရိဿထာ"တိ ဝတွာ ဣတော စိတော စ ဝိစရန္တော ထလပထကမ္မိကေန စ ဇလပထကမ္မိကေန စ သဒ္ဓိံ မိတ္တသန္ထဝံ အကာသိ။ တဿ ထလပထကမ္မိကော "သွေ ဣမံ နဂရံ အဿဝါဏိဇကော ပဉ္စ အဿသတာနိ ဂဟေတွာ အာဂမိဿတီ"တိ အာစိက္ခိ။ သော တဿ ဝစနံ သုတွာ တိဏဟာရကာနံ သညံ ဒတွာ ဧကေကံ တိဏကလာပံ ဒိဂုဏံ ကတွာ အာဟရာပေသိ။ အထ သော အဿာနံ နဂရံ ပဝိဋ္ဌဝေလာယ တိဏကလာပသဟဿံ အန္တရဒွါရေ ရာသိံ က

တ္တတ နိသိီဒိ။ အဿုတဏိဓော သကလနဂရေ အဿာနံ စာရိံ အလဘိတ္တတ တဿ သဟဿံ ဒတ္တတ တံ တိဏံ ဂဏှ္တ ဟိ။

တတော ကတိပာဟစ္စယေနဿ သမုဒ္ဒကမ္မိကသဟာယကော အာရောစေသိ ''ပဋ္ဌနံ မဟာနာတ အာဂတာ''တိ။ သော ''အတ္ထိ အယံ ဥပာယော''တိ အဌှဟိ ကဟာပဏောဟိ သဗ္ဗပရိတရသမ္ပန္နံ တာဝကာလိကံ ရထံ ဂဟေတ္တတ နာတ ပဋ္ဌနံ ဂန္တတ္ ဧကံ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကံ နာဝိကဿ သစ္စကာရံ ဒတ္တတ အဝိဒူရေ ဌာနေ သာဏိံ ပရိက္ခိပာပေတ္တတ တတ္ထ နိသိန္နော ပုရိသေ အာဏာပေသိ ''ဗာဟိရကေသု တဏိဇေသု အာဂတေသု တတိယေန ပဋိဟာရေန အာရောစေထာ''တိ။ ''နာတ အာဂတာ''တိ သုတ္တတ ဗာရာဏသိတော သတမတ္တာ တဏိဇာ ''ဘဏ္ဍံ ဂဏှ္တဟာမာ''တိ အာဂမံသု။ ဘဏ္ဍံ တုမှ္တ ဟေ န လဘိဿထ, အသုကဌာနေ နာမ မဟာတဏိဇေန သစ္စကာရော ဒိန္နောတိ။ တေ တေသံ သုတ္တတ တဿ သန္တိကံ အာဂတာ, ပာဒမူလိကပုရိသာ ပုရိမသညာဝသေန တတိယေန ပဋိဟာရေန တေသံ အာဂတဘာဝံ အာရောစေသုံ။ တေ သတမတ္တာပိ တဏိဇာ ဧကေကံ သဟဿံ ဒတ္တတ တေန သဒ္ဓိံ နာတယ ပတ္တိကာ ဟုတ္တတ ပုန ဧကေကံ သဟဿံ ဒတ္တတ ပတ္တိံ ဝိဿဇ္ဇာပေတ္တတ ဘဏ္ဍံ အတ္တနော သန္တကံ အကံသု။ သော ပုရိသော ဒွေဝ သတသဟဿာနိ ဂဟေတ္တတ ဗာရာဏသိံ အာဂန္တတ္ ''ကတညုနာ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဧကံ သတသဟဿံ ဂဟေတ္တတ စူဠသေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂတော။

အထ တံ စူဠသေဋ္ဌိ ''ကိံ တေ, တာတ, ကတ္တတ ဣဒံ ဓနံ လဒ္ဓ''န္တိ ပုစ္ဆိ။ သော ''တုမှေဟိ ကထိတဥပာယေ ဌတ္တတ စတုမာသဗ္ဘန္တရေယေဝ လဒ္ဓ''န္တိ အာဟ။ သေဋ္ဌိ တဿ ဝစနံ သုတ္တတ ''ဣဒါနိ ဧဝရူပံ အရကံ ပရသန္တကံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝယပ္ပတ္တံ ဓိတရံ ဒတ္တတ သကလကုဋုမ္ဗဿ သာမိကံ အကာသိ။ သောပိ ကုလပုတ္တော သေဋ္ဌိနော အစ္စယေန တသ္မိံ နဂရေ သေဋ္ဌိဌာနံ ဂဟေတ္တတ ယာဝတာယုကံ ဌတ္တတ ယထာကမ္မံ ဂတော။ သတ္ထာ ဒွေဝ ဝတ္ထူနိ ကထေတ္တတ အနုသန္ဓိံ ဃဋေ္ဋတ္တတ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဣမံ ကထမာဟ –

''အပ္ပကေနပိ မေဓာဝီ၊ ဟာဘတေန ဝိစက္ခဏော။
သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အဏုံ အဂ္ဂိံဝ သန္ဓမ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၄)။

ဣတိ သတ္ထာ ဓမ္မသဘာယံ သန္နိသိန္နာနံ ဣမံ ကာရဏံ ဒဿေသိ။ အယံ ဒ္ဒဝိန္နမ္ပိ မဟာသာဝကာနံ ပုဗ္ဗပတ္ထန တော ပဋ္ဌာယ အနုပုဗ္ဗိကထာ။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ အရိယဂဏပရိဝုတော ဓမ္မာသနေ နိသိန္နော မနောမယံ ကာယံ အဘိနိမ္မိနန္တာနံ စေတောဝိဝဋ္ဋကုသလာနဉ္စ စူဠပန္ထကတ္ထေရံ အဂ္ဂဌာနေ ဌပေသိ, သညာဝိဝဋ္ဋကုသလာနံ မဟာပန္ထကန္တိ။

သုဘူတိတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၁. တတိယေ **အရဏဝိဟာရီန**န္တိ နိက္ကိလေသဝိဟာရီနံ။ **ရဏာ**န္တိ ဟိ ရာကဒယော ကိလေသာ ဝုစ္စန္တိ, တေသံ အဘာဝေန နိက္ကိလေသဝိဟာရော အရဏဝိဟာရော နာမ။ သော ယေသံ အတ္ထိ, တေ အရဏဝိဟာရိနော။ တေသံ အရဏ ဝိဟာရီနံ သုဘူတိတ္ထေရော အဂ္ဂေတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ အညေပိ ခီဏာသဝ အရဏဝိဟာရိနောဝ, ထေရေန ပန ဓမ္မဒေသနာ ယ ဧတံ နာမံ လဒ္ဓံ။ အညေ ဟိ ဘိက္ခူ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဥဒ္ဒိဿကံ ကတ္တတ ဝဏ္ဏံ တ အဝဏ္ဏံ တ ကထေန္တိ, ထေရော ပန ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သတ္ထာရာ ဒေသိတနိယာမတော အနောက္ကမိတ္တတ ဒေသေတိ, တသ္မာ အရဏဝိဟာရီနံ အဂ္ဂေ နာမ ဇာတော။

၂၀၂. စတုတ္ထေ **ဒက္ခိဏေယျာန**န္တိ ဒက္ခိဏာရဟာနံ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အညေပိ ခီဏာသဝ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျာ, ထေရော ပန ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ဃရေ ဃရေ မေတ္တာဈာနံ သမာပဇ္ဇိတ္တတ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဘိက္ခံ ဂဏှ္တဟာတိ ''ဧဝံ ဘိက္ခာဒာယကာနံ မဟပ္ဖလံ ဘဝိဿတီ''တိ။ တသ္မာ ဒက္ခိဏေယျာနံ အဂ္ဂေတိ ဝုတ္တော။ အတ္တ ဘာတေ ပနဿ သုသမိဒ္ဓော, အလင်္ကတတောရဏံ ဝိယ စိတ္တပဋော ဝိယ စ အတိဝိယ ဝိရောစတိ။ တသ္မာ သုဘူတီတိ ဝုစ္စတိ။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော အနုပ္ပန္နေယေဝ ဟံသဝတီနဂရေ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, နန္ဒမာဏဝေါတိဿ နာမံ အကံသု။ သော ဝယပ္ပတ္တော တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ တတ္ထ သာရံ အပဿန္တော အတ္တနော ပရိဝါရေဟိ စတုစတ္တာလီသာယ မာဏဝကသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗတပါဒေ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ပဉ္စ အဘိညာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေသိ, အန္တေဝါသိကေပိ ဈာနလာဘိနော အကာသိ။

တသ္မိံ သမယေ ပဒုမုတ္တရော ဘဂဝါ လောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဟံသဝတီနဂရံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တော ဧကဒိဝသံ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဩလောကေန္တော နန္ဒတာပသဿ အန္တေဝါသိကာနံ ဇဋိလာနံ အရဟတ္တူပနိဿယံ နန္ဒတာပသဿ စ ဒွီဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ သာဝကဿ ဌာနန္တရပတ္ထနံ ဒိသွာ ပါတောဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ပုဗ္ဗဏှသမယံ ပတ္တစီဝရမာဒါယ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဝတ္ထုမှိ ဝုတ္တနယေနေဝ နန္ဒတာပသဿ အဿမံ အဂမာသိ။ တတ္ထ ဖလာဖလဒါနဉ္စ ပုပ္ဖာသနပညာပနဉ္စ နိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနဉ္စ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သတ္ထာ ပန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတော အရဏဝိဟာရိအင်္ဂေန စ ဒက္ခိဏေယျင်္ဂေန စာတိ ဒွီဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ဧကံ သာဝကံ “ဣသိဂဏဿ ပုပ္ဖာသနာနုမောဒနံ ကရောဟီ”တိ အာဏာပေသိ။ သော အတ္တနော ဝိသယေ ဌတွာ တေပိဋကံ သမ္မသိတွာ အနုမောဒနံ အကာသိ။ တဿ ဒေသနာဝသာနေ သတ္ထာ သယံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သဗ္ဗေ စတုစတ္တာလီသသဟဿာပိ တာပသာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ နန္ဒတာပသော ပန အနုမောဒကဿ ဘိက္ခုနော နိမိတ္တံ ဂဏှိတွာ သတ္ထု ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတုံ နာသက္ခိ။ သတ္ထာ “ဧထ, ဘိက္ခဝေါ”တိ သေသဘိက္ခူနံ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ သဗ္ဗေပိ အန္တရဟိတကေသမဿူ ဣဒ္ဓိမယပရိက္ခာရာ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရာ ဝိယ အဟေသုံ။

နန္ဒတာပသော တထာဂတံ ဝန္ဒိတွာ သမ္မုခေ ဌိတော အာဟ – “ဘန္တေ, ယေန ဘိက္ခုနာ ဣသိဂဏဿ ပုပ္ဖာသနာနုမောဒနာ ကတာ, ကော နာမေသော တုမှာကံ သာသနေ”တိ? အရဏဝိဟာရိအင်္ဂေန စ ဒက္ခိဏေယျင်္ဂေန စ ဧတဒဂ္ဂံ ပတ္တော ဧသောတိ။ “ဘန္တေ, အဟမ္ပိ ဣမိနာ သတ္တာဟကတေန အဓိကာရကမ္မေန အညံ သမ္ပတ္တိံ န ပတ္ထေမိ, အနာဂတေ ပနာဟံ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ အယံ ထေရော ဝိယ ဒွီဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ အနန္တရာယံ ဒိသွာ ဗျာကရိတွာ ပက္ကာမိ။ နန္ဒတာပသောပိ ကာလေန ကာလံ ဒသဗလဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနော ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဣဒမဿ ကလျာဏကမ္မံ။ အန္တရာ ပန ကမ္မံ န ကထိယတိ။

သော ကပ္ပသတသဟဿံ အတိက္ကမိတွာ သာဝတ္ထိယံ သုမနသေဋ္ဌိဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, **သုဘူတီ**တိဿ နာမံ အကံသု။ အပရဘာဂေ အမှာကံ သတ္ထာ လောကေ နိဗ္ဗတ္တော ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ တဒါ အနာထပိဏ္ဍိကော သေဋ္ဌိ သာဝတ္ထိယံ ဥဋ္ဌာနကဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ အတ္တနော သဟာယကဿ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိနော ဃရံ ဂတော သတ္ထု ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဉတွာ သတ္ထာရံ သီတဝနေ ဝိဟရန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဌမဒဿနေနေဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သတ္ထာရံ သာဝတ္ထိံ အာဂမနတ္ထာယ ယာစိတွာ ပဉ္စစတ္တာလီသယောဇနေ မဂ္ဂေ ယောဇနေ ယောဇနေ သတသဟဿပရိစ္စာဂေန ဝိဟာရေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ သာဝတ္ထိယံ ရာဇမာနေန အဋ္ဌကရီသပ္ပမာဏံ ဇေတရာဇကုမာရဿ ဥယျာနဘူမိံ ကောဋိသန္ထာရေန ကိဏိတွာ တတ္ထ ဘဂဝတော ဝိဟာရံ ကာရေတွာ အဒါသိ။ ဝိဟာရမဟဒိဝသေ အယံ သုဘူတိကုဋုမ္ဗိကော အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိနာ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော သဒ္ဓံ ပဋိလဘိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ သော ဥပသမ္ပန္နော ဒွေ မာတိကာ ပဂုဏာ ကတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ အရညေ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ မေတ္တာဈာနံ ပါဒကံ ကတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဝုတ္တနယေနေဝ ဓမ္မံ ကထေတိ, ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ဝုတ္တနယေနေဝ မေတ္တာဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ဘိက္ခံ ဂဏှာတိ။ အထ နံ သတ္ထာ ဣမံ ကာရဏဒွယံ ပဋိစ္စ အရဏဝိဟာရီနဉ္စ ဒက္ခိဏေယျာနဉ္စ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ခဒိရဝနိယရေဝတတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၃. ပဉ္စမေ **အာရညကာန**န္တိ အရညတသီနံ။ **ရေဝတော ခဒိရဝနိယော**တိ ဓမ္မသေနာပတိတ္ထေရဿ ကနိဋ္ဌဘာတိကော။ သော ယထာ အညေ ထေရာ အရညေ ဝသမာနာ ဝနသဘာဂံ ဥဒကသဘာဂံ ဘိက္ခာစာရသဘာဂဉ္စ သလ္လက္ခေတွာ အရညေ ဝသန္တိ, န ဧဝံ ဝသိ။ တောနိ ပန သဘာကနိ အနာဒိယိတွာ ဥဇုင်္ဂလသက္ခရပာသာဏဝိသမေ ခဒိရဝနေ ပဋိဝသတိ။ တသ္မာ အာရညကာနံ အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ အတီတေ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ နိဗ္ဗတ္တော မဟာဂင်္ဂာယ ပယာဂပတိဋ္ဌာနတိတ္ထေ နာဝာကမ္မံ ကရောန္တော ပဋိဝသတိ။ တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ သတသဟဿဘိက္ခုပရိဝါရော စာရိကံ စရန္တော ပယာဂပတိဋ္ဌာနတိတ္ထံ သမ္ပာပုဏိ။ သော ဒသဗလံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''မယှံ ဟံ ကာလေန ကာလံ ဗုဒ္ဓဒဿနံ နာမ နတ္ထိ, အယံ မေ ကလျာဏကမ္မာယူဟနက္ခဏော''တိ နာဝါသင်္ဃာဋံ့ ဗန္ဓာပေတွာ ဥပရိ စေလဝိတာနံ ကာရေတွာ ဂန္ဓမာလာအမာနိ ဩသာရေတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝရပောတ္ထကံ စိတ္တတ္ထရဏံ အတ္ထရာပေတွာ သပရိဝါရံ သတ္ထာရံ ပရတီရံ တာရေသိ။

တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ ဧကံ အာရညကံ ဘိက္ခုံ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ။ သော နာဝိကော တံ ဒိသွာ ''မယာပိ ဧဝမေဝံ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ အာရညကာနံ အဂ္ဂေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ မဟာအနံ ဒတွာ သတ္တုံ ဟဒမူလေ နိပဇ္ဇိတွာ, ''ဘန္တေ, တုမှေဟိ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတော သော ဘိက္ခု ဝိယ အဟမ္ပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ အာရညကာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ''န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ အနန္တရာယံ ဒိသွာ ''အနာဂတေ ဂောတမဗုဒ္ဓဿ သာသနေ တွံ အာရညကာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကရိတွာ ပက္ကာမိ။ အန္တရာ ပန အညံ ကမ္မံ န ကထိယတိ။

သော ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ မဂဓရဋ္ဌေ နာလကဗြာဟ္မဏဂါမေ သာရီဗြာဟ္မဏိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ တိဏ္ဏံ ဘာတိကာနံ တိဿန္နဉ္စ ဘဂိနီနံ သဗ္ဗကနိဋ္ဌော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, **ရေဝတော**တိဿ နာမံ အကံသု။ အထဿ မာတာပိတရော စိန္တေသုံ – ''ဝမိုတ ဝမိုတေ အရကေ သမဏာ သက္ယပုတ္တိယာ နေတွာ ပဗ္ဗာဇေန္တိ, အမှာကံ ပုတ္တံ ရေဝတံ ဒဟရမေဝ ဃရဗန္ဓနေ န ဗန္ဓိဿာမာ''တိ သမာနကုလတော အရိကံ အာနေတွာ ရေဝတဿ အယျိကံ ဝန္ဒာပေတွာ, ''အမ္မ, တဝ အယျိကာယ မဟလ္လကတရာ ဟောဟီ''တိ အာဟံသု။ ရေဝတော တေသံ ကထံ သုတွာ စိန္တေသိ – ''အယံ အရိကာ ဒဟရာ ပဌမဝယေ ဌိတာ, ဣမိဿာ ကိရ ဧဝံဝိဓံ ရူပံ မမ အယျိကာယ ရူပသဒိသံ ဘဝိဿတိ, ပုစ္ဆိဿာမိ တာဝ နေသံ အဓိပ္ပာယ''န္တိ စိန္တေတွာ အာဟ – ''တုမှေဟ ကိံ ကထေထာ''တိ? တာတ, ''အယံ အရိကာ အယျိကာ ဝိယ တေ ဇရံ ဟ ပုဏာတူ''တိ ဝဒာမာတိ။ သော ''ဣမိဿာ ရူပံ ဧဝံဝိဓံ ဘဝိဿတီ''တိ ပုစ္ဆိ။ တာတ, ကိံ ဝဒေသိ, မဟာပုညာ ဧဝံဝိဓာ ဟောန္တီတိ။

သော စိန္တေသိ – ''ဣဒံ ကိရ ရူပံ ဣမိနာ နိယာမေန ဝလိတ္တစံ ဘဝိဿတိ ပလိတကေသံ ခဏ္ဍဒန္တံ, အဟံ ဧဝရူပေ ရူပေ ရဇ္ဇိတွာ ကိံ ကရိဿာမိ, မမ ဘာတိကာနံ ဂတမဂ္ဂမေဝ ဂမိဿာမီ''တိ ကီဠန္တော ဝိယ ဟုတွာ သမဝယေ တရုဏအရကေ အာဟ – ''ထေ, ဘော, ဝိဓာဝနိကံ ကရိဿာမာ''တိ နိက္ခမိ။ တာတ, မင်္ဂလဒိဝသေ မာ ဗဟိ ဂစ္ဆာတိ။ သော အရကေဟိ သဒ္ဓိံ ကီဠန္တော ဝိယ အတ္တနော ဓာဝနတရေ သမ္ပတ္တေ ထောကံ ဂန္တွာ ပပဉ္စေတွာ အာဂစ္ဆတိ ။ ပုန ဒုတိယတရေ သမ္ပတ္တေ တတော တုရိတံ ဝိယ ဂန္တွာ အာဂတော, တတိယတရေ သမ္ပတ္တေ ''အယံ မေ ကာလော''တိ ဥတ္တရ သမ္မုခဋ္ဌာနေနေဝ ပလာယိတွာ ပံသုကူလိကဘိက္ခူနံ နိဝာသဋ္ဌာနံ အရညံ ဂန္တွာ ထေရေ အဘိဝာဒေတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ သပ္ပုရိသ မယံ တံ န ဇာနာမ ''ကဿာသိ ပုတ္တော''တိ, တွဉ္စ အလင်္ကတနိယာမေနေဝ အာဂတော, ကော တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဥဿဟိဿတီတိ။ သော ဥဘော ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ''ဝိလုမ္ပန္တိ မံ ဝိလုမ္ပန္တိ မ''န္တိ မဟာရဝံ ဝိရဝိ။ ဣတော စိတော စ ဘိက္ခူ သန္နိပတိတွာ ''သပ္ပုရိသ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ တဝ ဝတ္ထံ တ ပိဠန္ဓနံ တ ကောစိ ဂဏှာဟန္တော နာမ နတ္ထိ, တွဉ္စ 'ဝိလုမ္ပန္တီ'တိ ဝဒသိ, ကိံ သန္ဓာယ ဝဒသီ''တိ? ဘန္တေ, နာဟံ ဝတ္ထာလင်္ကာရံ သန္ဓာယ ဝဒာမိ, တိဿန္နံ ပန မေ သမ္ပတ္တီနံ ဝိလောပေ ဝတ္တတိ, တံ သန္ဓာယ ဝဒာမိ။ မံ တာဝ တုမှေဟ မာ ပဗ္ဗာဇယိတ္ထ, ဘာတရံ ပန မေ ဇာနာထာတိ။ ကောနာမော ပန တေ ဘာတာတိ? ဂိဟိကာလေ ဥပတိဿော နာမ, ဣဒာနိ ပန သာရိပုတ္တော နာမ ဇာတောတိ ဝဒန္တိတိ။ ''အာဝုသော, ဧဝံ သန္တေ အယံ ကုလပုတ္တော အမှာကံ ကနိဋ္ဌဘာတိကော နာမ ဟောတိ, ဇေဋ္ဌဘာတိကော နော ဓမ္မသေနာပတိ ပုရေတရံယေဝ အာဟ – 'အမှာကံ ဉာတကာ သဗ္ဗေဝ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ,

ယော ကောစိ အမှာကံ ဉာတီတိ အာဂစ္ဆတိ, တံ ယေန တေနုပါယေန ပဗ္ဗာဇေယျာထာ’တိ။ အယံ ပန ထေရဿ အဇ္ဈတ္တဘာဝတိကော, ပဗ္ဗာဇေထ န”န္တိ ဝတွာ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ ပဗ္ဗာဇယိံသု။ အထ နံ ပရိပုဏ္ဏဝဿံ ဥပသမ္ပာဒေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနေ ယောဇယိံသု။

ထေရော ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ အဝိဒူရေ ဌာနေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ခဒိရဝနံ ပဝိသိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောတိ။ တဿ “အရဟတ္တံ အပ္ပတွာ ဒသဗလံ ဝါ ဘာတိကတ္ထေရံ ဝါ န ပဿိဿာမီ”တိ ဝါယမန္တဿေဝ တယော မာသာ အတိက္ကန္တာ, သုခုမာလကုလပုတ္တဿ လူခဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တဿ စိတ္တံ ဝလီတံ နာမ ဟောတိ, ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိမောက္ခံ န ဂတံ။ သော တေမာသစ္စယေန ပဝါရေတွာ ဝုတ္ထဝဿော ဟုတွာ တသ္မိံယေဝ ဌာနေ သမဏဓမ္မံ ကရောတိ။ တဿ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တဿ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ အဟောသိ, သော ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။

အထာယသ္မာ သာရိပုတ္တော သတ္ထာရံ အာဟ – “ဘန္တေ, မယှံ ကိရ ကနိဋ္ဌဘာတာ ရေဝတော ပဗ္ဗဇိတော, သော အဘိရမေယျ ဝါ န ဝါ, ဂန္တွာ နံ ပဿိဿာမီ”တိ။ ဘဂဝါ ရေဝတဿ အာရဒ္ဓဝိပဿကဘာဝံ ဉတွာ ဒွေ ဝါရေ ပဋိက္ခိပိတွာ တတိယဝါရေ ယာစိတော အရဟတ္တံ ပတ္တဘာဝံ ဉတွာ, “သာရိပုတ္တ, အဟမ္ပိ ဂမိဿာမိ, ဘိက္ခူနံ အာရောစေဟီ”တိ။ ထေရော ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပါတေတွာ, “အာဝုသော, သတ္ထာ စာရိကံ စရိတုကာမော, ဂန္တုကာမာ အာဂစ္ဆန္တူ”တိ သဗ္ဗေသံယေဝ အာရောစေသိ။ ဒသဗလဿ စာရိကတ္ထာယ ဂမနကာလေ ဩဟီနကဘိက္ခူ နာမ အပ္ပကာ ဟောန္တိ, “သတ္ထု သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သရီရံ ပဿိဿာမ, မဓုရဓမ္မကထံ ဝါ သုဏိဿာမာ”တိ ယေဘုယျေန ဂန္တုကာမာဝ ဗဟုကာ ဟောန္တိ။ ဣတိ သတ္ထာ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝါရော “ရေဝတံ ပဿိဿာမီ”တိ နိက္ခန္တော။

အထေကသ္မိံ ပဒေသေ အာနန္ဒတ္ထေရော ဒွေဓာပထံ ပတွာ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ – “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဒွေ မဂ္ဂါ, ကတရမဂ္ဂေန သင်္ဃော ဂစ္ဆတူ”တိ။ ကတရမဂ္ဂေါ, အာနန္ဒ, ဥဇုကောတိ? ဘန္တေ, ဥဇုမဂ္ဂေါ တိံသယောဇနော အမနုဿပထော, ပရိဟာရမဂ္ဂေါ ပန သဋ္ဌိယောဇနိကော ခေမော သုဘိက္ခောတိ။ အာနန္ဒ , သီဝလိ အမှေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂတောတိ? အာမ, ဘန္တေ, အာဂတောတိ။ တေန ဟိ သင်္ဃော ဥဇုမဂ္ဂမေဝ ဂဏှာတု, သီဝလိဿ ပုညံ ဝီမံသိဿာမာတိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝါရော သီဝလိတ္ထေရဿ ပုညဝီမံသနတ္ထံ အဋဝိမဂ္ဂံ အဘိရုဟိ။ မဂ္ဂံ အဘိရုဟနဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဒေဝသင်္ဃော ယောဇနေ ယောဇနေ ဌာနေ နဂရံ မာပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဝါသနတ္ထာယ ဝိဟာရေ ပဋိယာဒေသိ။ ဒေဝပုတ္တာ ရညော ပေသိတကမ္မကာရာ ဝိယ ဟုတွာ ယာဂုခဇ္ဇကာဒီနိ ဂဟေတွာ “ကဟံ အယျော သီဝလိ, ကဟံ အယျော သီဝလီ”တိ ပုစ္ဆန္တာ ဂစ္ဆန္တိ။ ထေရော တံ သက္ကာရသမ္မာနံ ဂဏှာပေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂစ္ဆတိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပရိဘုဉ္ဇိ။

ဣမိနာဝ နိယာမေန သတ္ထာ သက္ကာရသမ္မာနံ အနုဘဝန္တော ဒေဝသိကံ ယောဇနပရမံ ဂန္တွာ တိံသယောဇနိကံ ကန္တာရံ အတိက္ကမ္မ ခဒိရဝနိယတ္ထေရဿ သဘာဂဋ္ဌာနံ ပတ္တော။ ထေရော သတ္ထု အာဂမနံ ဉတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပဟောနကဝိဟာရေ ဒသဗလဿ ဂန္ဓကုဋိံ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနာဒီနိ စ ဣဒ္ဓိယာ မာပေတွာ တထာဂတဿ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ဂတော။ သတ္ထာ အလင်္ကတပဋိယတ္တေန မဂ္ဂေန ဝိဟာရံ ပါဝိသိ။ အထ တထာဂတေ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိဋ္ဌေ ဘိက္ခူ ဝဿဂ္ဂေန ပတ္တသေနာသနာနိ ပဝိသိံသု။ ဒေဝတာ “အကာလော အာဟာရဿာ”တိ အဋ္ဌဝိဓံ ပါနကံ အာဟရိံသု။ သတ္ထာ သင်္ဃေန သဒ္ဓိံ ပါနကံ ပိဝိ။ ဣမိနာဝ နိယာမေန တထာဂတဿ သက္ကာရသမ္မာနံ အနုဘဝန္တဿေဝ အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော။

အထေကစ္စေ ဥက္ကဏ္ဌိတဘိက္ခူ ဧကသ္မိံ ဌာနေ နိသီဒိတွာ ကထံ ဥပ္ပါဒယိံသု “သတ္ထာ ဒသဗလော ‘မယှံ အဂ္ဂသာဝကဿ ကနိဋ္ဌဘာတာ’တိ ဝတွာ ဧဝရူပံ နဝကမ္မိကဘိက္ခုံ ပဿိတုံ အာဂတော, ဣမဿ ဝိဟာရဿ သန္တိကေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရော ဝါ ဝေဠုဝနဝိဟာရာဒယော ဝါ ကိံ ကရိဿန္တိ။ အယမ္ပိ ဘိက္ခု ဧဝရူပဿ နဝကမ္မဿ ကာရကော, ကိံ နာမ သမဏဓမ္မံ ကရိဿတီ”တိ? အထ သတ္ထာ စိန္တေသိ – “မယိ စိရံ ဝသန္တေ ဣဒံ ဌာနံ အာကိဏ္ဏံ ဘဝိဿတိ, အာရညကာ ဘိက္ခူ နာမ ပဝိဝေကတ္ထိကာ ဟောန္တိ, ရေဝတဿ အဖာသုဝိဟာရော ဘဝိဿ

သတီ''တိ တတော ရေဝတဿ ဒိတဋ္ဌာနံ ဂတော။ ထေရော ကေကောဝ စင်္ကမနကောဋိယံ အာလမ္ဗနဖလကံ နိဿာယ ဟသာဏဖလကေ နိသိန္နော သတ္ထာရံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဝန္ဒိ။

အထ နံ သတ္ထာ ပုစ္ဆိ – ''ရေဝတ, ဣမံ တဋ္ဋမိဂဋ္ဌာနံ , စဏ္ဍာနံ ဟတ္ထိအဿာဒီနံ သဒ္ဒံ သုတွာ ကိန္တိ က ရောသီ''တိ? တေသံ မေ, ဘန္တေ, သဒ္ဒံ သုဏတော အရညရတိ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ သတ္ထာ တသ္မိံ ဌာနေ ရေဝတတ္ထေရဿ ပဉ္စဟိ ကထာသတေဟိ အရညေ နိတသာနိသံသံ နာမ ကထေတွာ ပုနဒိဝသေ အဝိဒူရေ ဌာနေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ရေဝတတ္ထေရံ နိဝတ္တေတွာ ယေဟိ ဘိက္ခူဟိ ထေရဿ အဝဏ္ဏော ကထိတော, တေသံ ကတ္တရယဋ္ဌိဥပဟာနာ တေလနာဠိဆတ္တာနံ ပမုဿနဘာဝံ အကာသိ။ တေ အတ္တနော ပရိက္ခာရတ္ထာယ နိဝတ္တာ အာဂတမဂ္ဂေနေဝ ဂစ္ဆန္တာ ပိ တံ ဌာနံ သလ္လက္ခေတုံ န သက္ကောန္တိ။ ပဌမံ ဟိ တေ အလင်္ကတပဋိယတ္တေန မဂ္ဂေန ဂန္တွာ တံဒိဝသံ ပန ဝိသမမဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တာ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒန္တိ, ဇာဏုကေန ဂစ္ဆန္တိ။ တေ ဂုမ္ဗေ စ ဂစ္ဆေ စ က ဏ္ဍကေ စ မဒ္ဒန္တာ အတ္တနော ဝသိတသဘာဂဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တသ္မိံ တသ္မိံ ခဒိရခာဏုကေ အတ္တနော ဆတ္တံ သဉ္ဇာန န္တိ, ဥပဟာနံ ကတ္တရယဋ္ဌိံ တေလနာဠိံ သဉ္ဇာနန္တိ။ တေ တသ္မိံ သမယေ ''ဣဒ္ဓိမာ အယံ ဘိက္ခူ''တိ ဉတွာ အတ္တနော ပရိက္ခာရေ အာဒာယ ''ဒသဗလဿ ပဋိယတ္တသက္ကာရော နာမ ဧဝရူပေ ဟောတီ''တိ ဝဒန္တာ အာဂမံသု။

ပုရတော ဂတဘိက္ခူ, ဝိသာခာ ဥပာသိကာ, အတ္တနော ဂေဟေ နိသိန္နကာလေ ပုစ္ဆတိ – ''မနာပံ နု ခော, ဘန္တေ, ရေဝတတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာန''န္တိ? မနာပံ ဥပာသိကေ နန္ဒနဝနစိတ္တလတာဒိပဋိဘာဂံ တံ သေနာသနန္တိ။ အထ နေ သံ သဗ္ဗပစ္ဆတော အာဂတဘိက္ခူ ပုစ္ဆိ – ''မနာပံ, အယျာ, ရေဝတတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာန''န္တိ။ မာ ပုစ္ဆ ဥပာသိကေ, ကထေတုံ အယုတ္တဋ္ဌာနမေတံ, ဥဇ္ဇင်္ဂလံ သက္ခရပာသာဏဝိသမံ ခဒိရဝနံ တေံ, တတ္ထ သော ဘိက္ခု ဝိဟရတီတိ။ ဝိသာခာ, ပုရိမာနဉ္စ ပစ္ဆိမာနဉ္စ ဘိက္ခူနံ ကထံ သုတွာ ''ကေသံ နု ခော ကထာ သစ္စာ''တိ ပစ္ဆာဘတ္တေ ဂန္ဓမာလံ အာဒာယ ဒသဗလဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ, ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ သတ္ထာရံ ပုစ္ဆိ – ''ဘန္တေ, ရေဝတတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဧကစ္စေ, အယျာ, ဝဏ္ဏေန္တိ, ဧကစ္စေ နိန္ဒန္တိ, ကိံ နာမေတံ, ဘန္တေ''တိ? ဝိသာခေ ရမဏီယံ တ ဟောတု မာ တ, ယသ္မိံ ဌာနေ အရိယာနံ စိတ္တံ ရမတိ, တဒေဝ ဌာနံ ရမဏီယံ နာမာတိ ဝတွာ ဣမံ ကထမာဟ –

> ''ကာမေ တ ယဒိ တရညေ၊ နိန္နေ တ ယဒိ တ ထလေ။
> ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ၊ တံ ဘူမိရာမဏေယျက''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၉၈; သံ. နိ. ၁.၂၆၁)။

အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ အရိယဂဏမဇ္ဈေ နိသိန္နော ထေရံ အာရညကာနံ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ကင်္ခာရေဝတတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၄. ဆဋ္ဌေ **ဈာယီန**န္တိ ဈာနလာဘီနံ ဈာနာဘိရတာနံ။ သော ကိရ ထေရော ယာ ဈာနသမာပတ္တိယော ဒသဗလော သမာပဇ္ဇတိ, တတော အပ္ပတရံ ဌပေတွာ ဗဟုတရာ သမာပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ ဈာယီနံ အဂ္ဂေ နာမ ဇာတော။ ကင်္ခာယန ဘာဝေန **ကင်္ခာရေဝတော** တိ ဝုစ္စတိ။ ကင်္ခာ နာမ ကုက္ကုစ္စံ, ကုက္ကုစ္စကောတိ အတ္ထော။ ကိံ ပန အညေ ကုက္ကုစ္စကာ န တ္ထီတိ? အတ္ထိ, အယံ ပန ထေရော ကပ္ပိယေပိ ကုက္ကုစ္စံ ဥပ္ပာဒေသိ။ တေနဿ ကုက္ကုစ္စကတာ အတိဟကဋ္ဌာ ဇာတာ တိ ကင်္ခာရေဝတောတေ့ဝ သင်္ခံ ဂတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ပုရိမနယေနေဝ မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဈာနာဘိရတာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ ''မယာပိ အနာဂတေ ဧဝရူပေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဒေသနာဝသာနေ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ ပုရိမနယေနေဝ သတ္တာဟံ မဟာသက္ကာရံ ကတွာ ဘဂဝန္တံ အာဟ – ''ဘန္တေ, အဟံ ဣမိနာ အဓိကာရကမ္မေန န အညံ သမ္ပတ္တိံ ပတ္ထေမိ, ယထာ ပန သော တုမ္ဟေဟိ ဣတော သတ္တဒိဝသမတ္ထကေ ဘိက္ခု ဈာယီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပိတော, ဧဝံ အဟမ္ပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ဈာယီနံ အဂ္ဂေ ဘဝေယျ''န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ အနာဂတံ ဩလောကေတွာ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ ''အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿာဝသာနေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿ သတိ, တဿ သာသနေ တွံ ဈာယီနံ အဂ္ဂေ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကရိတွာ ပက္ကာမိ။

သော ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ အမှာကံ ဘဂဝ တော ကာလေ သာဝတ္ထိနဂရေ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ပဏ္ဍာဘတ္တံ ဓမ္မဿဝနတ္ထံ ဂစ္ဆန္တေန မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော ဒသဗလဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ သဒ္ဓံ ပဋိလဘိတွာ ပဗ္ဗဇိတော ဥပသမ္ပဒံ လဘိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ ဈာနပရိကမ္မံ ကရောန္တော ဈာနလာဘီ ဟုတွာ ဈာနမေဝ ပာဒကံ ကတွာ အရဟတ္တဖလံ ပာပုဏိ။ သော ဒသဗလေန သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗသမာပတ္တိနံ အပ္ပတရာ ဌပေတွာ ဗဟုတရာ သမာပဇ္ဇန္တော အဟောရတ္တံ ဈာနေသု စိဏ္ဏဝသီ အဟောသိ။ အထ နံ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဣမံ ဂုဏံ ဂဟေတွာ ဈာယီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ ''အကပ္ပိယော, အာဝုသော ဂုဠော, အကပ္ပိယာ မုဂ္ဂ''တိ (မဟာဝ. ၂၇၂) ဇဝံ ပန ကပ္ပိယေသဝေဝ ဝတ္ထု သု ကုက္ကုစ္စဿ ဥပ္ပာဒိတတာယ ကုက္ကုစ္စသင်္ခာတာယ ကင်္ခာယ ဘာဝေန ကင်္ခာရေဝတောတိ သင်္ခံ ဂတောတိ။

သောဏကောဠိဝိသတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၅. သတ္တမေ **အာရဒ္ဓဝီရိယာန** န္တိ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယာနံ ပရိပုဏ္ဏဝီရိယာနံ။ **သောဏော ကောဠိဝိသောတိ သောဏော**တိ တဿ နာမံ, **ကောဠိဝိသော**တိ ဂေါတ္တံ။ ကောဠိဝေသဿောတိ တ အတ္ထော, ဣဿရိယေန ကောဠိပ္ပတ္တဿ ဝေဿကုလဿ အာရကောတိ အဓိပ္ပာယော။ ယသ္မာ ပန အညေသံ ဘိက္ခူနံ ဝီရိယံ နာမ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ ဟောတိ, ထေရဿ ပန ဟာပေတဗ္ဗမေဝ အဟောသိ။ တသ္မာ ဧသ အာရဒ္ဓဝီရိယာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ အတီတေ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, သိရိဝဍ္ဎကုမာရောတိဿ နာမံ အကံသု။ သော ဝယပ္ပတ္တော ပုရိမနယေနေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဇကံ ဘိက္ခုံ အာရဒ္ဓဝီရိယာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ ''မယာပိ အနာဂတေ ဧဝရူပေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဒသဗလံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ မဟာအနံ ဒတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ တဿ ပတ္ထနာယ သမိဇ္ဈနဘာဝံ ဒိသွာ ပုရိမနယေနေဝ ဗျာကရိတွာ ဝိဟာရံ ဂတော။

သောပိ သိရိဝဍ္ဎသေဋ္ဌိ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကပ္ပသတသဟဿံ အတိက္ကမိတွာ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ ပရိနိဗ္ဗုတေ ကဿပဒသဗလေ အနုပ္ပန္နေ အမှာကံ ဘဂဝတိ ဗာရာဏသိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ သော အတ္တနော သဟာယကေဟိ သဒ္ဓိံ ဂင်္ဂါယံ ကီဠတိ။ တသ္မိံ သမယေ ဧကော ဇိဏ္ဏစီဝရိကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ''ဗာရာဏသိံ ဥပနိဿာယ ဂင်္ဂါတီရေ ပဏ္ဏသာလံ ကတွာ ဝဿံ ဥပဂစ္ဆိဿာမီ''တိ ဥဒကေန သမုပဗ္ဗူဠှေဟိ ဒဏ္ဍကေ စ ဝလ္လိယော စ သံကမတိ။ အယံ ကုမာရော သဟာယကေဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ အဘိဝာဒေတွာ ဌိတော, ''ဘန္တေ, ကိံ ကရောထာ''တိ ပုစ္ဆိ။ ကုမာရ ဥပကဋ္ဌေ အန္တောဝဿေ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ နာမ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ ''ဘန္တေ, အဇ္ဇေဝ ဧကဒိဝသံ အယျော ယထာ တထာ အာဂမေတု, အဟံ သွေဝ အယျဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ကရိဿာမီ''တိ အာဟ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ''တဿေဝ ကုမာရဿ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ''တိ အာဂတတ္တာ အဓိဝာသေသိ။ သော တဿ အဓိဝာသနံ ဝိဒိတွာ ဂတော ပုနဒိဝသေ သက္ကာရသမ္မာနံ သဇ္ဇေတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ အာဂမနံ ဩလောကေန္တော အဋ္ဌာသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓောပိ ''ကဟံ နု ခော အဇ္ဇ ဘိက္ခာစာရံ လဘိဿာမီ''တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဥတ္တ တဿေဝ ဂေဟဒွာရံ အာဂမာသိ။

ကုမာရော ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ သမ္မိယာယမာနော ပတ္တံ အာဒာယ ဘိက္ခံ ဒတွာ ''ဣမံ အန္တောဝဿံ မယှံ ဂေဟဒွာရမေဝ အာဂစ္ဆထ, ဘန္တေ''တိ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ပက္ကန္တေ အတ္တနော သဟာယကေဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ဧကဒိဝသေနေဝ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဝသနပဏ္ဏသာလဉ္စ စင်္ကမနဉ္စ ရတ္တိဋ္ဌာန ဒိဝါဋ္ဌာနာနိ စ ကာရာပေတွာ အဒါသိ။ တဿေဝ ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသနဝေလာယ ဟရိတူပလိတ္တာယ ဘူမိယာ ''ဟဒေသု ကလလံ မာ လဂ္ဂီ''တိ အတ္တနော ဟရပန် သတသဟဿဂ္ဃနကံ ရတ္တကမ္ဗလံ ဘူမတ္ထရဏံ သန္ထရိတွာ ကမ္ဗလဿ ဝဏ္ဏေန သဒ္ဓိံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ သရီရပ္ပဘံ ဧကသဒိသံ ဒိသွာ အတိဝိယ ပသန္နော ဟုတွာ အာဟ – ''ယထာ တုမှေဟိ အက္ကန္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ဣမဿ ကမ္ဗလဿ အတိဝိယ ပဘာ ဝိရောစတိ, ဧဝမေဝ မယှမ္ပိ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဟတ္ထပါဒါနံ ဝဏ္ဏော ဗန္ဓုဇီဝကပုပ္ဖဝဏ္ဏော ဟောတု, သတကၡတ္တုံ ဝိဟတကပ္ပာသပဋလဖဿသဒိသောဝ ဖဿော ဟောတူ''တိ။ သော တေမာသံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဥပဋ္ဌဟိတွာ ပတရိတကာလေ တိစီဝရံ အဒါသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ပရိပုဏ္ဏပတ္တစီဝရော ဂန္ဓမာဒနမေဝ ဂတော။

သောပိ ကုလပုတ္တော ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ ကာဠစမ္ပာနဂရေ ဥပသေဋ္ဌိဿ
ဃရေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလတော ပဋ္ဌာယ သေဋ္ဌိကုလံ အနေကာနိ ပဏ္ဏာကာရသဟ
ဿာနိ အာဂစ္ဆန္တိ။ ဇာတဒိဝသေ စ သကလနဂရံ ဧကသက္ကာရသမ္မာနံ အဟောသိ။ အထဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ
မာတာပိတရော “အမှာကံ ပုတ္တော အတ္တနော နာမံ ဂဏှိတွာဝ အာဂတော, ရတ္တသုဝဏ္ဏရသပရိသိတ္တာ ဝိယဿ
သ သရီရစ္ဆဝီ”တိ သောဏကုမာရောတွေဝဿ နာမံ အကံသု။

အထဿ သဋ္ဌိ ဓာတိယော ဥပနေတွာ ဒေဝကုမာရံ ဝိယ နံ သုခေန ဝဍ္ဎေသုံ။ တဿ ဧဝရူပံ အာဟာရဝိဓာနံ
အဟောသိ – သဋ္ဌိကရီသမတ္တံ ဌာနံ ကသိတွာ တိဝိဓေန ဥဒကေန ပောသေန္တိ။ ကေဒါရေ ပဝိသန္တီသု ဥဒကမာတိ
ကာသု ခီရောဒကဿ စ ဂန္ဓောဒကဿ စ အနေကာနိ စာဋိသဟဿာနိ အာသိဉ္စန္တိ။ သာလိသီသာနံ ခီရဂ္ဂဟဏကာ
လေ သုကာဒီနံ ဟဏာနံ ဥစ္ဆိဋ္ဌကရဏနိဝါရဏတ္ထံ ဝီဟိဂဗ္ဘာနံ သုခုမာလဘာဝတ္ထဉ္စ ပရိယန္တပရိက္ခေပေ စ အန္တ
တရန္တရာ စ ထမ္ဘေ နိခနိတွာ ဥပရိ ဒဏ္ဍကေ ဒတွာ ကိလဉ္ဇေဟိ ဆာဒေတွာ သမန္တာ သာဏိယာ ပရိက္ခိပိတွာ
သဗ္ဗပရိယန္တေ အာရက္ခံ ဂဏှန္တိ။ သဿေ နိပ္ဖန္နေ ကောဋ္ဌေ စတုဇာတိဂန္ဓေဟိ ပရိဘဏ္ဍံ ကတွာ ဥပရိ ဥတ္တမ
ဂန္ဓေဟိ ပရိဘာဝေန္တိ။ အနေကသဟဿပုရိသာ ခေတ္တံ ဩရုယှ သာလိသီသာနိ ဝဍ္ဎေသု ဆိန္ဒိတွာ မုဋ္ဌိမုဋ္ဌိ
ယော ကတွာ ရဇ္ဇုကေဟိ ဗန္ဓိတွာ သုက္ခာပေန္တိ။ တတော ကောဋ္ဌကဿ ဟေဋ္ဌိမတလေ ဂန္ဓေ သန္ထရိတွာ ဥ
ပရိ သာလိသီသာနိ သန္ထရန္တိ။ ဧဝံ ဧကန္တရိကံ ကတွာ သန္ထရန္တာ ကောဋ္ဌကံ ပူရေတွာ ဒွါရံ ပိဒဟန္တိ, တိဝဿ
သမ္ပတ္တကာလေ ကောဋ္ဌကံ ဝိဝရန္တိ။ ဝိဝဋကာလေ သကလနဂရံ သုဂန္ဓဂန္ဓိကံ ဟောတိ။ သာလိမှိ ပဟတေ ဓုတ္တာ
ထုသေ ကိဏိတွာ ဂဏှန္တိ, ကုဏ္ဍကံ ပန စူဠုပဋ္ဌာကာ လဘန္တိ။ မုသလဃဋ္ဋိတကေ သာလိတဏ္ဍုလေ ဝိစိနိတွာ
ဂဏှန္တိ။ တေ သုဝဏ္ဏဟီရကပစ္ဆိယံ ပက္ခိပိတွာ သတကာလံ ပရိဿာဝေတွာ ဂဟိတေ ပက္ကုထိတဇာတိရသေ
ဧကတရံ ပက္ခိပိတွာ ဥဒ္ဓရန္တိ, ပမုခဋ္ဌာနံ သုမနပုပ္ဖသဒိသံ ဟောတိ။ တံ ဘောဇနံ သုဝဏ္ဏသရကေ ပက္ခိပိတွာ ပက္ကု
ကုထိတအပ္ပောဒကမဓုပာယာသပူရိတဿ ရဇတထာလဿ ဥပရိ ကတွာ အာဒာယ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိပုတ္တဿ ပုရ
တော ဌပေန္တိ။

သော အတ္တနော ယာပနမတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဂန္ဓဝါသိတေန ဥဒကေန မုခံ ဝိက္ခာလေတွာ ဟတ္ထပါဒေ ဓောဝတိ။
အထဿ ဓောတဟတ္ထပါဒဿ နာနပ္ပကာရံ မုခဝါသံ ဥပနေန္တိ။ တဿ အက္ကမနဋ္ဌာနေ ဝရပေါတ္ထကစိတ္တ
တ္ထရဏံ အတ္ထရန္တိ။ ဟတ္ထပါဒတလာနိဿ ဗန္ဓုဇီဝကပုပ္ဖဝဏ္ဏာနိ ဟောန္တိ, သတကာလဝိဟတကပ္ပါသံ
သု ဝိယ ဖဿော, ဟတ္ထတလေသု မဏိကုဏ္ဍလာဝတ္တဝဏ္ဏာနိ လောမာနိ ဇာယိံသု။ သော ကဿစိဒေဝ ကုဇ္ဈိတွာ
“အာဇာနာဟိ ဘူမိံ အက္ကမိဿာမီ”တိ ဝဒတိ။ တဿ ဝယပ္ပတ္တဿ တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကေ တယော ပါ
သာဒေ ကာရေတွာ နာဋကာနိ စ ဥပဋ္ဌာပေသုံ။ သော မဟာသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တော ဒေဝေါ မညေ ပဋိဝသတိ။

အထ အမှာကံ သတ္ထရိ သဗ္ဗညုတံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကေ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တေ ပါဒလော
မဒဿနတ္ထံ ရညာ မာဂဓေန ပက္ကောသာပေတွာ အသီတိယာ ဂါမိယသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထု သန္တိကံ ပဟိ
တော ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ ဘဂဝါ “အနုညာတောသိ မာတာပိတူ
ဟီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ အနနုညာတဘာဝံ သုတွာ “န ခေါ, သောဏ, တထာဂတာ မာတာပိတူဟိ အနနုညာတံ ပုတ္တံ ပဗ္ဗာ
ဇေန္တီ”တိ ပဋိက္ခိပိ။ သော “သာဓု ဘဂဝါ”တိ တထာဂတဿ ဝစနံ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ မာတာပိတူနံ သန္တိကံ
ဂန္တွာ အနုဇာနာပေတွာ သတ္ထု သန္တိကံ အာဂမ္မ အညတရဿ ဘိက္ခုနော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ အယမေတ္ထ သင်္
ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပနဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာဝိဓာနံ ပါဠိယံ (မဟာဝ. ၂၄၃) အာဂတမေဝ။

တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စ ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘိတွာ ရာဇဂဟေ ဝိဟရန္တဿ သမ္ဗဟုလာ ဉာတိသာလောဟိတာ စ သန္
ဒိဋ္ဌသမ္ဘတ္တာ စ သက္ကာရသမ္မာနံ အာဟရန္တိ, ရူပနိပ္ဖတ္တိယာ ဝဏ္ဏံ ကထေန္တိ, အညေပိ ဇနာ ပဿိတုံ အာဂစ္
ဆန္တိ။ ထေရော စိန္တေသိ – “မမ သန္တိကံ ဗဟူ ဇနာ အာဂစ္ဆန္တိ, ကမ္မဋ္ဌာနေ ဝါ ဝိပဿနာယ ဝါ ကမ္မံ ကာတုံ
ကထံ သက္ခိဿာမိ, ယံနူနာဟံ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ သီတဝနသုသာနံ ဂန္တွာ သမဏဓမ္မံ
ကရေယျံ။ တတ္ထ ဟိ သုသာနန္တိ ဇိဂုစ္ဆိတွာ ဗဟူ ဇနာ နာဂမိဿန္တိ, ဧဝံ သန္တေ မမ ကိစ္စံ မတ္ထကံ ပါပုဏိဿ
တီ”တိ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ သီတဝနံ ဂန္တွာ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ အာရဘိ။ သော စိန္တေ
သိ – “မယှံ သရီရံ ပရမသုခုမာလံ, န ခေါ ပန သက္ကာ သုခေနေဝ သုခံ ပါပုဏိတုံ, ကာယံ ကိလမေတွာပိ သမဏဓမ္မံ

ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ တတော ဌာနစင်္ကမမေဝ အဓိဋ္ဌာယ ပဓာနမကာသိ။ တဿ သုခုမာလာနံ ဟဒတလာနံ အန္တန္တေ ဟိ ဖောဋ္ဌာ ဥဋ္ဌာယ ဘိဇ္ဇိံသု, စင်္ကမော ဧကလောဟိတောဝ အဟောသိ။ ဟဒေသု အဝဟန္တေသု ဇဏ္ဏုကေဟိပိ ဟတ္ထေဟိပိ တယမိတ္တ စင်္ကမတိ။ ဧဝံ ဝီရိယံ ဒဠှံ ကရောန္တောပိ ဩဘာသမတ္တမ္ပိ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တော စိန္တေသိ – ''သစေ အညောပိ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဘဝေယျ, မာဒိသောဝ ဘဝေယျ။ အဟံ ခေါ ပန ဧဝံ တယမန္တောပိ မဂ္ဂံ တ ဖလံ တ ဥပ္ပာဒေတုံ န သက္ကောမိ, အဒ္ဓာ နေတဟံ ဥဂ္ဃဋိတညူ, န ဝိပဉ္စိတညူ, န နေယျော, ပဒပရမေန မယာ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ကိံ မေ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ, ဟီနာယာဝတ္တိတ္တ ဘောဂေ စ ဘုဉ္ဇိဿာမိ ပုညာနိ စ ကရိဿာမီ''တိ။

တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ ထေရဿ ဝိတက္ကံ ဥတ္တ သာယန္ဟသမယေ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော တတ္ထ ဂန္တွာ လောဟိတေန ဖုဋ္ဌံ စင်္ကမံ ဒိသွာ ထေရံ ဝီဏောဝါဒေန (မဟာဝ. ၂၄၃) ဩဝဒိတ္တ ဝီရိယသမထယောဇနတ္ထာယ တဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတ္တ ဂိဇ္ဈကူဋမေဝ ဂတော။ သောဏတ္ထေရောပိ ဒသဗလဿ သမ္မုခါ ဩဝါဒံ လဘိတ္တ နစိရဿေဝ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာသိ။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ထေရံ အာရဒ္ဓဝီရိယာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သောဏကုဋိကဏ္ဏတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၆. အဋ္ဌမေ **ကလျာဏဝါက္ကရဏာန**န္တိ တက္ကရဏံ ဝုစ္စတိ ဝစနကိရိယာ, မဓုရဝစနာနန္တိ အတ္ထော။ အယဉှိ ထေရော ဒသဗလေန သဒ္ဓိံ ဧကဂန္ဓကုဋိယာ တထာဂတဿ မဓုရေန သရေန ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ အထဿ သတ္ထာ သာဓုကာရံ အဒါသိ။ တသ္မာ သော ကလျာဏဝါက္ကရဏာနံ အဂ္ဂေ နာမ ဇာတော။ **သောဏော**တိ တဿ နာမံ, ကောဋိအဂ္ဃနကံ ပန ကဏ္ဏပိဠန္ဓနံ ဓာရေသိ။ တသ္မာ **ကုဋိကဏ္ဏော**တိ ဝုစ္စတိ, ကောဋိကဏ္ဏောတိ အတ္ထော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ပုရိမနယေနေဝ မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော သတ္ထု ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ကလျာဏဝါက္ကရဏာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ ''မယာပိ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ကလျာဏဝါက္ကရဏာနံ အဂ္ဂေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ စိန္တေတ္တ ဒသဗလံ နိမန္တေတ္တ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတ္တ, ''ဘန္တေ, ယံ ဘိက္ခုံ တုမှေ ဣတော သတ္တဒိဝသမတ္ထကေ ကလျာဏဝါက္ကရဏာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပယိတ္ထ, အဟမ္ပိ ဣမဿ အဓိကာရကမ္မဿ ဖလေန အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ တထာရူပေါ ဘဝေယျ''န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ တဿ အနန္တရာယံ ဒိသွာ ''အနာဂတေ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ သာသနေ ကလျာဏဝါက္ကရဏာနံ အဂ္ဂေ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကရိတ္တ ပက္ကာမိ။

သောပိ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတ္တ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တော အမှာကံ ဒသဗလဿ ဥပ္ပတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ဒေဝလောကာ စဝိတ္တ ကာဠိယာ နာမ ကုရရဃရိကာယ ဥပာသိကာယ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ သာ ပရိပက္ကေ ဂဗ္ဘေ ရာဇဂဟနဂရေ အတ္တနော ကုလနိဝေသနံ အာဂတာ။

တသ္မိံ သမယေ အမှာကံ သတ္ထာ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော ဣသိပတနေ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာ သန္နိပတိံသု။ တတ္ထ ဧကော အဋ္ဌဝီသတိယာ ယက္ခသေနာပတီနံ အဗ္ဘန္တရေ သာတာဂိရော နာမ ယက္ခော ဒသဗလဿ ဓမ္မကထံ သုတ္တ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ စိန္တေသိ – ''ကိံ နု ခေါ အယံ ဧဝံ မဓုရဓမ္မကထာ မမ သဟာယေန ဟေမဝတေန သုတာ န သုတာ''တိ? သော ဒေဝသင်္ဃဿ အန္တရေ ဩလောကေန္တော တံ အပဿိတ္တ ''အဒ္ဓာ မမ သဟာယော တိက္ခံ ရတနာနံ ဥပ္ပန္နဘာဝံ န ဇာနာတိ, ဂစ္ဆာမိ ဒသဗလဿ စေဝ ဝဏ္ဏံ ကထေဿာမိ, ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မဉ္စ အာရောစေဿာမီ''တိ အတ္တနော ပရိသာယ သဒ္ဓိံ ရာဇဂဟမတ္ထကေန တဿ သန္တိကံ ဟယာသိ။

ဟေမဝတောပိ တိယောဇနသဟဿံ ဟိမဝန္တံ အကာလပုပ္ဖိတံ ဒိသွာ ''မမ သဟာယေန သာတာဂိရေန သဒ္ဓိံ ဟိမဝန္တကီဠိတံ ကီဠိဿာမီ''တိ အတ္တနော ပရိသာယ သဒ္ဓိံ ရာဇဂဟမတ္ထကေနေဝ ဟယာသိ။ တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ အဂ္ဂ ဗလကာယာ ကုလဃရိကာယ ကာဠိဥပာသိကာယ နိဝေသနမတ္ထကေ သမာဂန္တွာ ''တုမှေ ကဿ ပရိသာ, မယံ သာတာဂိရဿ။ တုမှေ ကဿ ပရိသာ, မယံ ဟေမဝတဿာ''တိ အာဟံသု။ တေ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာဝ ဂန္တွာ တေသံ ယက္ခ

သေနာပတိံ အာရောစယိံသု။ တေပိ တံခဏညေဝ ဥပာသိကာယ နိဝေသနမတ္တကေ သမာဂစ္ဆိံသု။ သာတာဂိရော ဟေမဝတံ အာဟ – ''ကဟံ, သမ္မ, ဂစ္ဆသီ''တိ? တဝ သန္တိကံ သမ္မာတိ။ ကိံကာရဏာတိ? ဟိမဝန္တ ပုပ္ဖိတံ ဒိသွာ တယာ သဒ္ဓိံ တတ္ထ ကီဠိဿာမီတိ။ တ္ဝံ ပန, သမ္မ, ကဟံ ဂစ္ဆသီတိ? တဝ သန္တိကံ, သမ္မာတိ။ ကိံကာရဏာတိ? တ္ဝံ ဟိမဝန္တ ကေန ပုပ္ဖိတဘာဝံ ဇာနာသီတိ? န ဇာနာမိ, သမ္မာတိ။ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ ပုတ္တော သိဒ္ဓတ္ထကုမာရော ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ကမ္ပေတွာ ပဋိဝိဒ္ဓသဗ္ဗညုတညာဏော ဒသသဟဿစက္ကဝါဠဒေဝတာနံ မဇ္ဈေ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေသိ။ တဿ ပဝတ္တိတဘာဝံ န ဇာနာသီတိ? န ဇာနာမိ, သမ္မာတိ။ တ္ဝံ တ္ဝေကမေဝ ဌာနံ ပုပ္ဖိတန္တိ အညာသိ, တဿ ပန ပုရိသဿ သက္ကာရတ္ထာယ သကလဒသသဟဿစက္ကဝါဠံ ဧကမာလာဂုဠသဒိသံ အဇ္ဇ ဇာတံ သမ္မာတိ။ မာလာ တာဝ ပုပ္ဖန္တု, တယာ သော သတ္ထာ အက္ခိနိ ပူရေတွာ ဒိဋ္ဌောတိ။ အာမ, သမ္မ, သတ္ထာ စ မေ ဒိဋ္ဌော, ဓမ္မော စ သုတော, အမတဉ္စ ပီတံ။ အဟံ ''ဇတံ အမတဓမ္မံ တမ္ပိ ဇာနာပေဿာမီ''တိ တဝ သန္တိကံ အာဂတောသ္မိ, သမ္မာတိ။ တေသံ အညမညံ ကထေန္တာနံယေဝ ဥပာသိကာ သိရိသယနေ တော ဥဋ္ဌာယ နိသိန္နာ တံ ကထာသလ္လာပံ သုတွာ သဒ္ဒေ နိမိတ္တံ ဂဏှိ။ ''အယံ သဒ္ဒော ဥဒ္ဓံ, န ဟေဋ္ဌာ, အမနုဿဘာသိတော, နော မနုဿဘာသိတော''တိ သလ္လက္ခေတွာ ဩဟိတသောတာ ပဂ္ဂဟိတမာနသာ ဟုတွာ နိသီဒိ။ တတော –

> ''အဇ္ဇ ပန္နရသော ဥပောသထော (ဣတိ သာတာဂိရော ယက္ခော)၊
> ဒိဗ္ဗာ ရတ္တိ ဥပဋ္ဌိတာ။
> အနောမနာမံ သတ္ထာရံ၊
> ဟန္ဒ ပဿာမ ဂောတမ''န္တိ။ (သု. နိ. ၁၅၃) –

ဧဝံ သာတာဂိရေန ဝုတ္တေ –

> ''ကစ္စိ မနော သုပဏိဟိတော (ဣတိ ဟေမဝတော ယက္ခော)၊
> သဗ္ဗဘူတေသု တာဒိနော။
> ကစ္စိ ဣဋ္ဌေ အနိဋ္ဌေ စ၊
> သင်္ကပ္ပဿ ဝသီကတာ''တိ။ (သု. နိ. ၁၅၄)။

ဧဝံ ဟေမဝတော သတ္ထု ကာယသမာစာရဉ္စ အာဇီဝဉ္စ မနောသမာစာရဉ္စ ပုစ္ဆိ။ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ သာတာဂိရော ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဧဝံ သတ္ထု သရီရဝဏ္ဏဂုဏဝဏ္ဏကထနဝသေန ဟေမဝတသုတ္တန္တေ နိဋ္ဌိတေ ဟေမဝတော သဟာယကဿ ဓမ္မဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။

အထ, ကာဠီ ဥပာသိကာ, ပရဿ ဓမ္မေ ဒေသီယမာနေ တထာဂတံ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာဝ ဟုတွာ အနုဿဝပ္ပသာဒံ ဥပ္ပာဒေတွာ ပရဿ ဝဍ္ဎိတံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇမာနာ ဝိယ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ သာ သဗ္ဗမာတုကမာနံ အန္တရေ ပဌမကသောတာပန္နာ သဗ္ဗဇေဋ္ဌိကာ အဟောသိ။ တဿာ သဟ သောတာပတ္တိဘာဝေန တမေဝ ရတ္တိံ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ ဇာတံ, ပဋိလဒ္ဓအရကဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ သောဏောတိ နာမံ အကာသိ။ သာ ယထာရုစိယာ ကုလဂေဟေ ဝသိတွာ ကုလဃရမေဝ အဂမာသိ။

တသ္မိံ သမယေ မဟာကစ္စာနတ္ထေရော တံ နဂရံ ဥပနိဿာယ ဥပဝတ္တေ ပဗ္ဗတေ ပဋိဝသတိ။ ဥပာသိကာ ထေရံ ဥပဋ္ဌာတိ။ ထေရော နိဗဒ္ဓံ တဿာ နိဝေသနံ ဂစ္ဆတိ။ သောဏအရကောပိ နိဗဒ္ဓံ ထေရဿ သန္တိကေ ဝိစရန္တော ဝိဿာသိကော အဟောသိ။ သော အပရေန သမယေန ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ ထေရော တံ ဥပသမ္ပာဒေတုကာမော တီဏိ ဝဿာနိ ဂဏံ ပရိယေသိတွာ ဥပသမ္ပာဒေသိ။ သော ဥပသမ္ပန္နော ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပတွာ ထေရဿေဝ သန္တိကေ သုတ္တနိပာတံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဝုတ္ထဝဿော ပဝါရေတွာ သတ္ထာရံ ပဿိတုကာမော ဟုတွာ ဥပဇ္ဈာယံ အာပုစ္ဆိ။ ထေရော အာဟ – ''သောဏ, တယိ ဂတေ သတ္ထာ တံ ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသာပေတွာ ဓမ္မံ အဇ္ဈေသိဿတိ, တ္ဝံ ဓမ္မံ ကထေဿသိ။ သတ္ထာ တဝ ဓမ္မကထာယ ပသီဒိတွာ တုယှံ ဝရံ ဒဿတိ။ တ္ဝံ ဝရံ ဂဏှန္တော ဣမဉ္စ ဣမဉ္စ ဂဏှာဟိ, မမ ဝစနေန ဒသဗလဿ ဟာဒေ ဝန္ဒာဟီ''တိ။ သော ဥပဇ္ဈာယေန အနုညာတော မာတုဥပာသိကာယ ဂေဟံ ဂန္တွာ အာရောစေသိ။ သာပိ ''သာဓု , တာတ, တ္ဝံ ဒသဗလံ

ပဿိတုံ ဂစ္ဆန္တော ဣမံ ကမ္ဗလံ အာဟရိတွာ သတ္ထု ဝသနဂန္ဓကုဋိယာ ဘူမတ္ထရဏံ ကတွာ အတ္ထရာပဟီ”တိ
ကမ္ဗလံ အဒာသိ။ သောဏတ္ထေရော တံ အာဒာယ သေနာသနံ သံသာမေတွာ အနုပုဗ္ဗေန သတ္ထု ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ
ဒသဗလဿ ဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နဝေလာယမေဝ ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ တေန
သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – “အာနန္ဒ, ဣမဿ ဘိက္ခုဿ သေနာသနံ ဇာနာဟီ”တိ။
ထေရော သတ္ထု အဓိပ္ပာယံ ဉတွာ အန္တောဂန္ဓကုဋိယံယေဝ ဘူမတ္ထရဏံ ဥဿာရေန္တော ဝိယ အတ္ထရိ။

အထ ခေါ ဘဂဝါ ဗဟုဒေဝရတ္တိံ အဗ္ဘောကာသေ ဝီတိနာမေတွာ ဝိဟာရံ ပာဝိသိ, အာယသ္မာပိ ခေါ သောဏော
ဗဟုဒေဝရတ္တိံ အဗ္ဘောကာသေ ဝီတိနာမေတွာ ဝိဟာရံ ပာဝိသိ။ သတ္ထာ ပစ္ဆိမယာမေ သီဟသေယျံ ကပ္ပေတွာ ပစ္စူသသမယေ ဝုဋ္ဌာယ နိသီဒိတွာ “ဧတ္တကေန ကာလေန သောဏဿ ကာယဒရထော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓော ဘဝိဿတီ”တိ ဉတွာ အာယသ္မန္တံ သောဏံ အဇ္ဈေသိ – “ပဋိဘာတု တံ ဘိက္ခု ဓမ္မော ဘာသိတု”န္တိ။ သောဏတ္ထေရော
မဓုရဿရေန ဧကေဿာဒ္ဓနမ္ပိ အဝိနာသေန္တော အဋ္ဌကဝဂ္ဂိယာနိ သုတ္တာနိ (သု. နိ. ၇၇၂ အာဒယော) အဘာသိ။ က
ထာပရိယောသာနေ ဘဂဝါ သာဓုကာရံ ဒတွာ “သုဂ္ဂဟိတော တေ ဘိက္ခု ဓမ္မော, မယာ ဒေသိတကာလေ စ အဇ္ဇ စ
ဧကေသဒိသာဝ ဒေသနာ, ကိဉ္စိ ဦနံ ဝါ အဓိကံ ဝါ နတ္ထီ”တိ ပသန္နဘာဝံ ပကာသေသိ။ သောဏတ္ထေရောပိ “အယံ ဩ
ကာသော”တိ သလ္လက္ခေတွာ ဥပဇ္ဈာယဿ ဝစနေန ဒသဗလံ ဝန္ဒိတွာ ဝိနယဓရပဉ္စမေန ဂဏေန ဥပသမ္ပဒံ အာဒိံ
ကတွာ သဗ္ဗေ ဝရေ ယာစိ, သတ္ထာ အဒာသိ။ ပုန ထေရော မာတုဥပါသိကာယ ဝစနေန ဝန္ဒိတွာ “အယံ, ဘန္တေ, ဥ
ပါသိကာယ တုမှာကံ ဝသနဂန္ဓကုဋိယံ ဘူမတ္ထရဏတ္ထံ ကမ္ဗလော ပဟိတော”တိ ကမ္ဗလံ ဒတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ
သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပန ထေရဿ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အာ
ဒိံ ကတွာ သဗ္ဗံ သုတ္တေ အာဂတမေဝ။

ဣတိ ထေရော သတ္ထု သန္တိကာ အဋ္ဌ ဝရေ လဘိတွာ ဥပဇ္ဈာယဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ
အာရောစေသိ။ ပုနဒိဝသေ မာတုဥပါသိကာယ နိဝေသနဒွါရံ ဂန္တွာ ဘိက္ခာယ အဋ္ဌာသိ။ ဥပါသိကာ “ပုတ္တော ကိရ
မေ ဒွါရေ ဌိတော”တိ သုတွာ ဝေဂေန အာဂန္တွာ အဘိဝါဒေတွာ ဟတ္ထတော ပတ္တံ ဂဟေတွာ အန္တောနိဝေသ
နေ နိသီဒါပေတွာ ဘောဇနံ အဒါသိ။ အထ နံ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ အာဟ – “ဒိဋ္ဌော တေ, တာတ, ဒသဗ
လော”တိ? အာမ ဥပါသိကေတိ။ ဝန္ဒိတော တေ မမ ဝစနေနာတိ? အာမ ဝန္ဒိတော, သောပိ စ မေ ကမ္ဗလော တထာဂတ
ဿ ဝသနဋ္ဌာနေ ဘူမတ္ထရဏံ ကတွာ အတ္ထတောတိ။ ကိံ, တာတ, တယာ ကိရ သတ္ထု ဓမ္မကထာ ကထိတာ, သတ္
ထာရာ စ တေ သာဓုကာရော ဒိန္နောတိ? တယာ ကထံ ဉာတံ ဥပါသိကေတိ? တာတ, မယှံ ဂေဟေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ
ဒသဗလေန တုယှံ သာဓုကာရံ ဒိန္နဒိဝသေ “သကလဒသသဟဿစက္ကဝာဠေ ဒေဝတာ သာဓုကာရံ အဒံသူ”တိ အာဟ
– တာတ, တယာ ကထိတဓမ္မကထံ ဗုဒ္ဓါနံ ကထိတနိယာမေနေဝ မယှမ္ပိ ကထေတုံ ပစ္စာသီသာမီတိ။ ထေရော မာတု
ကထံ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သာ တဿ အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ ဒွါရေ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ဒသဗလဿ ကထိတနိယာမေနေဝ
အတ္တနော ဓမ္မကထံ ကထာပေသီတိ ဝတ္ထု ဧတ္ထ သမုဋ္ဌိတံ။ သတ္ထာ အပရဘာဂေ အရိယဂဏမဇ္ဈေ နိသိန္နော ထေရံ က
လျာဏဝါက္ကရဏာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သီဝလိတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၇. နဝမေ **လာဘီနံ ယဒိဒံ သီဝလီ**တိ ဌပေတွာ တထာဂတံ လာဘီနံ ဘိက္ခူနံ သီဝလိတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿ
သေတိ။ တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ အတီတေ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိဟာရံ ဂ
န္တွာ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ လာဘီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ “မ
ယာပိ အနာဂတေ ဧဝရူပေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဒသဗလံ နိမန္တေတွာ ပုရိမနယေနေဝ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ
“ဘဂဝါ အဟမ္ပိ ဣမိနာ အဓိကာရကမ္မေန အညံ သမ္ပတ္တိံ န ပတ္ထေမိ, အနာဂတေ ပန ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ
အဟမ္ပိ တုမှေဟိ သော ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတဘိက္ခု ဝိယ လာဘီနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ
အနန္တရာယံ ဒိသွာ “အယံ တေ ပတ္ထနာ အနာဂတေ ဂေါတမဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ သမိဇ္ဈိဿတီ”တိ ဗျာကရိတွာ
ပက္ကာမိ။

သောပိ ကုလပုတ္တော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဝိပဿီဗုဒ္ဓကာလေ ဗန္ဓုမတီနဂရတော အဝိဒူရေ ဧကသ္မိံ ဂါမေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ တသ္မိံ သမယေ ဗန္ဓုမတီနဂရဝါသိနော ရညာ သဒ္ဓိံ သာကစ္ဆိတွာ သာကစ္ဆိတွာ ဒသဗလဿ အနံ ဒေန္တိ။ တေ ဧကဒိဝသံ သဗ္ဗေဝ ဧကတော ဟုတွာ အနံ ဒေန္တာ "ကိံ နု ခေါ အမှာကံ အနမုခေ နတ္ထီ"တိ မဓုဉ္စ ဂုဠဒဓိဉ္စ န အဒ္ဒသံသု။ တေ "ယတော ကုတောစိ အာဟရိဿာမာ"တိ ဇနပဒတော နဂရံ ပဝိသနမဂ္ဂေ ပုရိသံ ဌပေသုံ။ တဒါ သော ကုလပုတ္တော အတ္တနော ဂါမတော ဂုဠဒဓိဝါရကံ ဂဟေတွာ "ကိဉ္စိဒေဝ အာဟရိဿာမီ"တိ နဂရံ ဂစ္ဆန္တော မုခံ ဓောဝိတွာ "ဓောတဟတ္ထပါဒေါ ပဝိသိဿာမီ"တိ ဖာသုကဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တော နင်္ဂလသီသမတ္တံ နိမ္မက္ခိကံ ဒဏ္ဍကမဓုံ ဒိသွာ "ပုညေန မေ ဣဒံ ဥပ္ပန္န"န္တိ ဂဟေတွာ နဂရံ ပဝိသတိ။ နာဂရေဟိ ဌပိတပုရိသော တံ ဒိသွာ, "ဘော ပုရိသ, ကဿိမံ အာဟရသီ"တိ ပုစ္ဆိ။ န ကဿစိ သာမိ, ဝိက္ကိဏိတုံ ပန မေ ဣဒံ အာနီတန္တိ။ တေန ဟိ, ဘော ပုရိသ, ဣမံ ကဟာပဏံ ဂဟေတွာ ဧတံ မဓုဉ္စ ဂုဠဒဓိဉ္စ ဒေဟီတိ။

သော စိန္တေသိ – "ဣဒံ န ဗဟုမူလံ, အယဉ္စ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဗဟုံ ဒေတိ, ဝီမံသိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ။ တတော နံ "နာဟံ ဧကကဟာပဏေန ဒေမီ"တိ အာဟ။ ယဒိ ဧဝံ, ဒွေ ဂဟေတွာ ဒေဟီတိ။ ဒွီဟိပိ န ဒေမီတိ။ ဧတေနုပါယေန ဝဍ္ဎန္တံ ဝဍ္ဎန္တံ သဟဿံ ပါပုဏိ။ သော စိန္တေသိ – "အတိအဍ္ဎိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ဟောတု တာဝ, ဣမဿ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ပုစ္ဆိဿာမီ"တိ။ အထ နံ အာဟ – "ဣဒံ န ဗဟုအဂ္ဃနကံ, တွဉ္စ ဗဟုံ ဒေသိ, ကေန ကမ္မေန ဣဒံ ဂဏှာသီ"တိ? ဣဓ, ဘော, နဂရဝါသိနော ရညာ သဒ္ဓိံ ပဋိဝိရုဇ္ဈိတွာ ဝိပဿိဒသဗလဿ အနံ ဒေန္တာ ဣဒံ ဒွယံ အနမုခေ အပဿန္တာ ပရိယေသန္တိ။ သစေ ဣဒံ ဒွယံ န လဘိဿန္တိ, နာဂရာနံ ပရာဇယော ဘဝိဿတိ။ တသ္မာ သဟဿံ ဒတွာ ဂဏှာမီတိ။ ကိံ ပနေတံ နာဂရာနမေဝ ဝဋ္ဋတိ, န အညေသံ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီတိ? ယဿ ကဿစိ ဒါတုံ အဝါရိတမေတန္တိ။ အတ္ထိ ပန တေ ကောစိ နာဂရာနံ အနေ ဧကဒိဝသံ သဟဿံ ဒါတာတိ? နတ္ထိ သမ္မာတိ။ ဣမေသံ ပန ဒွိန္နံ သဟဿဂ္ဃနကဘာဝံ ဇာနာသီတိ? အာမ ဇာနာမီတိ။ တေန ဟိ ဂစ္ဆ, နာဂရာနံ အာစိက္ခ – "ဧကော ပုရိသော ဣမာနိ ဒွေ မူလေန န ဒေတိ, သဟတ္ထေနေဝ ဒါတုကာမော, တုမှေ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ကာရဏာ နိရာသင်္ကာ ဟောထာ"တိ။ တွံ ပန မေ ဣမဿ အနမုခေ ဇေဋ္ဌကဘာဝဿ ကာယသက္ခိ ဟောဟီတိ။

သော ဂါမဝါသီ ပရိဗ္ဗယတ္ထံ ဂဟိတမာသကေန ပဉ္စကဋုကံ ဂဟေတွာ စုဏ္ဏံ ကတွာ ဒဓိတော ကဉ္ဇိယံ ဝါဟေတွာ တတ္ထ မဓုပဋလံ ပီဠေတွာ ပဉ္စကဋုကစုဏ္ဏေန ယောဇေတွာ ဧကသ္မိံ ပဒုမိနိပတ္တေ ပက္ခိပိတွာ တံ သံဝိဒဟိတွာ အာဒါယ ဒသဗလဿ အဝိဒူရေ ဌာနေ နိသီဒိ။ မဟာဇနေန အာဟရိယမာနဿ သက္ကာရဿ အန္တရေ အတ္တနော ပတ္တဝါရံ ဩလောကယမာနော ဩကာသံ ဥတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ "ဘဂဝါ အယံ မယှံ ဒုဂ္ဂတပဏ္ဏာကာရော, ဣမံ မေ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ ဂဏှထာ"တိ။ သတ္ထာ တဿ အနုကမ္ပံ ပဋိစ္စ စတုမဟာရာဇဒတ္တိယေန သေလမယေန ပတ္တေန တံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ယထာ အဋ္ဌသဋ္ဌိဘိက္ခုသတသဟဿဿ ဒိယျမာနံ န ခီယတိ, ဧဝံ အဓိဋ္ဌာသိ။ သောပိ ကုလပုတ္တော နိဋ္ဌိတဘတ္တကိစ္စံ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ ဌိတော အာဟ – "ဒိဋ္ဌော မေ ဘဂဝါ အဇ္ဇ ဗန္ဓုမတီနဂရဝါသိကေဟိ တုမှာကံ သက္ကာရော အာဟရိယမာနော, အဟမ္ပိ ဣမဿ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဘဝေ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တော ဘဝေယျ"န္တိ။ သတ္ထာ "ဧဝံ ဟောတု ကုလပုတ္တာ"တိ ဝတွာ တဿ စ နဂရဝါသီနဉ္စ ဘတ္တာနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

သောပိ ကုလပုတ္တော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သုပ္ပဝါသာယ ရာဇဓီတာယ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ သာယံ ပါတဉ္စ ပဏ္ဏာကာရသတာနိ ပါပုဏန္တိ, သုပ္ပဝါသာ သမ္ပတ္တိံ ဂစ္ဆတိ။ အထ နံ ပုညဝီမံသနတ္ထံ ဟတ္ထေန ဗီဇပစ္ဆိံ ဖုသာပေန္တိ, ဧကေကဗီဇတော သလာကသတမ္ပိ သလာကသဟဿမ္ပိ နိဂ္ဂစ္ဆတိ။ ဧကကရီသခေတ္တတော ပညာသမ္ပိ သဋ္ဌိပိ သကဋဘာရာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကောဋ္ဌပူရဏကာလေပိ ကောဋ္ဌဒွာရံ ဟတ္ထေန ဖုသာပေန္တိ, ရာဇဓီတာယ ပုညေန ဂဏှန္တာနံ ဂဟိတဂဟိတဋ္ဌာနံ ပုန ပူရတိ။ ပရိပုဏ္ဏဘတ္တကုမ္ဘိတောပိ "ရာဇဓီတာယ ပုည"န္တိ ဝတွာ ယဿ ကဿစိ ဒေန္တာနံ ယာဝ န ဥက္ကမန္တိ, န တာဝ ဘတ္တံ ခီယတိ။ ဒါရကေ ကုစ္ဆိဂတေယေဝ သတ္တ ဝဿာနိ အတိက္ကမိံသု။

ဂဗ္ဘေ ပန ပရိပက္ကေ သတ္တာဟံ မဟာဒုက္ခံ အနုဘောသိ။ သာ သာမိကံ အာမန္တေတွာ "ပုရေ မရဏာ ဇီဝမာနာဝ အနံ ဒဿာမီ"တိ သတ္ထု သန္တိကံ ပေသေသိ – "ဂစ္ဆ ဣမံ ပဝတ္တိံ သတ္ထု အာရောစေတွာ သတ္ထာရံ နိမန္တေဟိ, ယဉ္စ သတ္ထာ ဝဒေတိ, တံ သာဓုကံ ဥပလက္ခေတွာ အာဂန္တွာ မယှံ ကထေဟီ"တိ။ သော ဂန္တွာ တဿ

သာ သာသနံ ဘဂဝတော အာရောစေသိ။ သတ္ထာ ''သုခိနီ ဟောတု သုပ္ပဝါသာ ကောလိယဓီတာ, သုခိနီ အရောဂါ အရောဂံ ပုတ္တံ ဝိဇာယတူ''တိ အာဟ။ ရာဇာ တံ သုတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ အတ္တနော ဂါမာဘိမုခေါ ဟာယာသိ။ တဿ ပုရေ အာဂမနာယေဝ သုပ္ပဝါသာယ ကုစ္ဆိတော ဓမကရဏာ ဥဒကံ ဝိယ ဂဗ္ဘော နိက္ခမိ, ပရိဝါရေတွာ နိသိန္နဇနော အဿုမုခေါဝ ဟသိတုံ အာရဒ္ဓေါ။ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော မဟာဇနော ရညော ပုတ္တသာသနံ အာရောစေတုံ အဂမာသိ။

ရာဇာ တေသံ ဣင်္ဂိတံ ဒိသွာဝ ''ဒသဗလေန ကထိတကထာ နိပ္ဖန္နာ မညေ''တိ စိန္တေသိ။ သော အာဂန္တွာ သတ္ထု သာသနံ ရာဇဓီတာယ အာရောစေသိ။ ရာဇဓီတာ ''တယာ နိမန္တိတံ ဇီဝိတဘတ္တမေဝ မင်္ဂလဘတ္တံ ဘဝိဿတိ, ဂစ္ဆ သတ္တာဟံ ဒသဗလံ နိမန္တေဟီ''တိ။ ရာဇာ တထာ အကာသိ။ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ မဟာဒါနံ ပဝတ္တယိံသု။ အရကော သဗ္ဗေသံ ဉာတီနံ သန္တတ္တစိတ္တံ နိဗ္ဗာပေန္တော ဇာတောတိ **သီဝလိဒါရကောတွေ** ဝေဝဿ နာမံ အကံသု။ သော သတ္တ ဝဿာနိ ဂဗ္ဘေ ဝသိတတ္တာ ဇာတကာလတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗကမ္မက္ခမော အဟောသိ။ ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တော သတ္တမေ ဒိဝသေ တေန သဒ္ဓိံ ကထာသလ္လာပံ အကာသိ။ သတ္ထာပိ ဓမ္မပဒေ ကထံ အဘာသိ –

''ယောမံ ပလိပထံ ဒုဂ္ဂံ, သံသာရံ မောဟမစ္စဂါ။
တိဏ္ဏော ပါရဂတော ဈာယီ, အနေဇော အကထံကထီ။
အနုပါဒါယ နိဗ္ဗုတော, တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၄၁၄)။

အထ နံ ထေရော ဧဝမာဟ – ''ကိံ ပန တယာ ဧဝရူပံ ဒုက္ခရာသိံ အနုဘဝိတွာ ပဗ္ဗဇိတုံ န ဝဋ္ဋတီ''တိ? လဘမာနော ပဗ္ဗဇေယျံ, ဘန္တေတိ။ သုပ္ပဝါသာ တံ အရကံ ထေရေန သဒ္ဓိံ ကထေန္တံ ဒိသွာ ''ကိံ နု ခေါ မေ ပုတ္တော ဓမ္မသေနာပတိနာ သဒ္ဓိံ ကထေတီ''တိ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိ – ''မယှံ ပုတ္တော တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ကိံ ကထေတိ, ဘဒန္တေ''တိ? အတ္တနာ အနုဘူတံ ဂဗ္ဘဝါသဒုက္ခံ ကထေတွာ တုမှေဟိ အနုညာတော ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ ဝဒတီတိ။ သာဓု, ဘန္တေ, ပဗ္ဗာဇေထ နန္တိ။ ထေရော တံ ဝိဟာရံ နေတွာ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ ဒတွာ ပဗ္ဗာဇေန္တော, ''သီဝလိ, န တုယှံ အညေန ဩဝါဒေန ကမ္မံ အတ္ထိ, တယာ သတ္တ ဝဿာနိ အနုဘူတဒုက္ခမေဝ ပစ္စဝေက္ခာဟီ''တိ။ ဘန္တေ, ပဗ္ဗာဇနမေဝ တုမှာကံ ဘာရော, ယံ ပန မယာ ကာတုံ သက္ကာ, တမဟံ ဇာနိဿာမီတိ။ သော ပဌမကေသဝဋ္ဋိယာ ဩဟာရိတက္ခဏေယေဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ, ဒုတိယာယ ဩဟာရိတက္ခဏေ သကဒါဂါမိဖလေ, တတိယာယ အနာဂါမိဖလေ။ သဗ္ဗေသံယေဝ ပန ကေသာနံ ဩရောပနဉ္စ အရဟတ္တသစ္ဆိကိရိယာ စ အပစ္ဆာ အပုရိမာ အဟောသိ။ တဿ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခုသံဃဿ စတ္တာရော ပစ္စယာ ယဒိစ္ဆကံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧဝံ ဧတ္ထ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။

အပရဘာဂေ သတ္ထာ သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။ ထေရော သတ္ထာရံ အဘိဝါဒေတွာ, ''ဘန္တေ, မယှံ ပုညံ ဝီမံသိဿာမိ, ပဉ္စ မေ ဘိက္ခုသတာနိ ဒေထာ''တိ အာဟ ။ ဂဏှာဟိ, သီဝလီတိ။ သော ပဉ္စသတေ ဘိက္ခူ ဂဟေတွာ ဟိမဝန္တာဘိမုခံ ဂစ္ဆန္တော အဋဝိမဂ္ဂံ ဂစ္ဆတိ။ တဿ ပဌမံ ဒိဋ္ဌာ နိဂြောဓေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ သတ္တ ဒိဝသာနိ အန္နံ အဒါသိ။ ဣတိ သော –

''နိဂြောဓံ ပဌမံ ပဿိ, ဒုတိယံ ပဏ္ဍဝပဗ္ဗတံ။
တတိယံ အစိရဝတိယံ, စတုတ္ထံ ဝရသာဂရံ။

''ပဉ္စမံ ဟိမဝန္တံ သော, ဆဋ္ဌံ ဆဒ္ဒန္တုပါဂမိ။
သတ္တမံ ဂန္ဓမာဒနံ, အဋ္ဌမံ အထ ရေဝတ''န္တိ။

သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု သတ္တ သတ္တ ဒိဝသာနေဝ အန္နံ အဒံသု။ ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတေ ပန နာဂဒတ္တဒေဝရာဇာ နာမ သတ္တဒိဝသေသု ဧကဒိဝသံ ခီရပိဏ္ဍပါတံ အဒါသိ, ဧကဒိဝသံ သပ္ပိပိဏ္ဍပါတံ အဒါသိ။ ဘိက္ခုသံဃော အာဟ – ''အာဝုသော, ဣမဿ ဒေဝရညော နေဝ ဓေနုယော ဒုယှမာနာ ပညာယန္တိ, န ဒဓိနိမ္မထနံ, ကုတော တေ, ဒေဝရာဇ, ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ? ''ဘန္တေ, ကဿပဒသဗလဿ ကာလေ ခီရသလာကဘတ္တဒါနဿေတံ ဖလ''န္တိ ဒေဝရာဇာ အာဟ။ အပ

ရဘာဂေ သတ္ထာ ခဒိရဝနိယရေဝတဿ ပစ္စုဂ္ဂမနံ အဇ္ဈုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ထေရံ အတ္တနော သာသနေ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု

၂၀၈. ဒသမေ **သဒ္ဓာဓိမုတ္တာန** န္တိ သဒ္ဓာယ အဓိမုတ္တာနံ, ဗလဝသဒ္ဓာနံ ဘိက္ခူနံ ဝက္ကလိတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အညေသံ ဟိ သဒ္ဓာ ဝဍ္ဎမာနာ ဟောတိ, ထေရဿ ပန ဟာပေတဗ္ဗာ ဇာတာ။ တသ္မာ သော သဒ္ဓာဓိမုတ္တာနံ အဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တော။ **ဝက္ကလီ** တိ ပနဿ နာမံ။

တဿ ပဥှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ အတီတေ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ သဒ္ဓာဓိမုတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ "မယာပိ အနာဂတေ ဧဝရူပေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝုတ္တနယေနေဝ သတ္ထာရံ နိမန္တေတွာ သတ္တာဟံ မဟာဒာနံ ဒတွာ ဒသဗလံ ဝန္ဒိတွာ, "ဘန္တေ, အဟမ္ပိ ဣမိနာ အဓိကာရကမ္မေန တုမှေဟိ သဒ္ဓာဓိမုတ္တာနံ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတဘိက္ခု ဝိယ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ သဒ္ဓာဓိမုတ္တာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ တဿ အနန္တရာယံ ဒိသွာ ဗျာကရိတွာ ပက္ကာမိ။

သောပိ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော အမှာကံ သတ္ထုကာလေ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ဝက္ကလီတိဿ နာမံ အကံသု။ သော ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တော တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဒသဗလံ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတံ သာဝတ္ထိယံ စရန္တံ ဒိသွာ သတ္ထု သရီရသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေန္တော သရီရသမ္ပတ္တိဒဿနေန အတိတ္တော ဒသဗလေန သဒ္ဓိံယေဝ ဝိစရတိ။ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တေန သဒ္ဓိံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သရီရနိပ္ဖတ္တိံ ဩလောကေန္တောဝ တိဋ္ဌတိ။ ဓမ္မသဘာယံ နိသီဒိတွာ ဓမ္မံ ကထေန္တဿ သမ္မုခဋ္ဌာနေ ဌိတော ဓမ္မံ သုဏာတိ။ သော သဒ္ဓိံ ပဋိလဘိတွာ "အကာရမဇ္ဈေ ဝသန္တော နိဗဒ္ဓံ ဒသဗလဿ ဒဿနံ န လဘိဿာမီ"တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။

တတော ပဋ္ဌာယ ဌပေတွာ အာဟာရကရဏဝေလံ အဝသေသကာလေ ယတ္ထ ဌိတေန သက္ကာ ဒသဗလံ ပဿိတုံ, တတ္ထ ဌိတော ယောနိသောမနသိကာရံ ပဟာယ ဒသဗလံ ဩလောကေန္တောဝ ဝိဟရတိ။ သတ္ထာ တဿ ဉာဏပရိပာကံ အာဂမေန္တော ဒီဃမ္ပိ အဒ္ဓာနံ တသ္မိံ ရူပဒဿနေဝသေနေဝ ဝိစရန္တေ ကိဉ္စိ အဝတွာ "ဣဒါနိဿ ဉာဏံ ပရိပာကဂတံ, သက္ကာ ဧတံ ဗောဓေတု"န္တိ ဥတွာ ဧဝမာဟ – "ကိံ တေ, ဝက္ကလိ, ဣမိနာ ပူတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန, ယော ခော, ဝက္ကလိ, ဓမ္မံ ပဿတိ, သော မံ ပဿတိ။ ယော မံ ပဿတိ, သော ဓမ္မံ ပဿတိ။ ဓမ္မဉှိ, ဝက္ကလိ , ပဿန္တော မံ ပဿတိ, မံ ပဿန္တော ဓမ္မံ ပဿတီ"တိ။

သတ္ထရိ ဧဝံ ဩဝဒန္တေပိ ထေရော ဒသဗလဿ ဒဿနံ ပဟာယ နေဝ အညတ္ထ ဂန္တုံ သက္ကောတိ။ တတော သတ္ထာ "နာယံ ဘိက္ခု သံဝေဂံ အလဘိတွာ ဗုဇ္ဈိဿတီ"တိ ဥပကဋ္ဌာယ ဝဿူပနာယိကာယ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ဝဿူပနာယိကဒိဝသေ "အပေဟိ, ဝက္ကလီ"တိ ထေရံ ပဏာမေတိ။ ဗုဒ္ဓာ စ နာမ အာဒေယျဝစနာ ဟောန္တိ, တသ္မာ ထေရော သတ္ထာရံ ပဋိပ္ဖရိတွာ ဌာတုံ အသက္ကောန္တော တေမာသံ ဒသဗလဿ သမ္မုခေ အာဂန္တုံ အဝိသဟန္တော "ကိံ အနိ သက္ကာ ကာတုံ, တထာဂတေနမှိ ပဏာမိတော, သမ္မုခီဘာဝံ န လဘာမိ, ကိံ မယှံ ဇီဝိတေနာ"တိ ဂိဇ္ဈကူဋပဗ္ဗတေ ပပာတဋ္ဌာနံ အဘိရုဟိ။ သတ္ထာ တဿ ကိလမနဘာဝံ ဥတွာ "အယံ ဘိက္ခု မမ သန္တိကာ အဿာသံ အလဘန္တော မဂ္ဂဖလာနံ ဥပနိဿယံ နာသေယျာ"တိ အတ္တာနံ ဒဿေတုံ ဩဘာသံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ အထဿ သတ္ထု ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ ဧဝ မဟန္တံ သောကသလ္လံ ပဟီနံ။ သတ္ထာ သုက္ခတဋ္ဌာကေ ဩဃံ အာဟရန္တော ဝိယ ဝက္ကလိတ္ထေရဿ ဗလဝပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပာဒေတုံ ဓမ္မပဒေ ဣမံ ကထမာဟ –

"ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဘိက္ခု၊ ပသန္နော ဗုဒ္ဓသာသနေ။
အဓိဂစ္ဆေ ပဒံ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခ"န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၈၁)။

ဝက္ကလိတ္ထေရဿ စ “ဧဟိ, ဝက္ကလီ”တိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ ထေရော “ဒသဗလော မေ ဒိဋ္ဌော, ဧဟီတိ အဝှာယနမ္ပိ လဒ္ဓ”န္တိ ဗလဝပီတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ “ကုတော ဂစ္ဆာမီ”တိ အတ္တနော ဂမနဘာဝံ အဇာနိတွာဝ ဒသဗလဿ သမ္မုခေ အာကာသေ ပက္ခန္ဒိတွာ ပဌမပာဒေန ပဗ္ဗတေ ဌိတောယေဝ သတ္ထာရာ ဝုတ္တကထံ အာဝဇ္ဇေန္တော အာကာသေယေဝ ပီတိံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ တထာဂတံ ဝန္ဒမာနောဝ ဩတရိ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ အရိယဂဏမဇ္ဈေ နိသိန္နော ထေရံ သဒ္ဓါဓိမုတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၄. ဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

(၁၄) ၃. တတိယဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

၂၀၉. တတိယဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **သိက္ခာကာမာန**န္တိ တိဿော သိက္ခာ ကာမယမာနာနံ သမ္ပိယာယိတွာ သိက္ခန္တာနန္တိ အတ္ထော။ **ရာဟုလော**တိ အတ္တနော ပုတ္တံ ရာဟုလတ္ထေရံ ဒဿေတိ။ ထေရော ကိရ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ပါတောဝ ဥဋ္ဌဟန္တော ဟတ္ထပူရံ ဝါလိကံ ဥက္ခိပိတွာ “အဟော ဝတာဟံ အဇ္ဇ ဒသဗလဿ စေဝ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနဉ္စ သန္တိကာ ဧတ္တကံ ဩဝါဒဉ္စေဝ အနုသာသနိဉ္စ လဘေယျ”န္တိ ပတ္ထေတိ။ တသ္မာ သိက္ခာကာမာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတောတိ။

၂၁၀. ဒုတိယေ **သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာန**န္တိ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတာနံ။ **ရဋ္ဌပါလော**တိ ရဋ္ဌံ ပါလေတုံ သမတ္ထော, ဘိန္နံ ရဋ္ဌံ သန္ဓာရေတုံ သမတ္ထေ ကုလေ ဇာတောတိပိ ရဋ္ဌပါလောတိ သင်္ချံ ဂတော။ သော ဟိ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ စုဒ္ဒသဘတ္တစ္ဆေဒေ ကတွာ မာတာပိတရော ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနာပေတွာ ပဗ္ဗဇိတော။ တသ္မာ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

ရာဟုလ-ရဋ္ဌပါလတ္ထေရဝတ္ထု

ဣမေသံ ပန ဥဘိန္နမ္ပိ ထေရာနံ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – ဧတေ ကိရ ဒွေပိ အတီတေ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ဂဟပတိမဟာသာလကုလေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသံ ဒဟရကာလေ နာမံ ဝါ ဂေါတ္တံ ဝါ န ကထိယတိ။ ဝယပ္ပတ္တာ ပန ဃရာဝါသေ ပတိဋ္ဌာယ အတ္တနော အတ္တနော ပိတု အစ္စယေန ဥဘောပိ အတ္တနော အတ္တနော ရတနကောဋ္ဌာဂါရကမ္မိကေ ပက္ကောသာပေတွာ အပရိမာဏံ ဓနံ ဒိသွာ – “ဣမံ ဧတ္တကံ ဓနရာသိံ အယျကပယျကာဒယော အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ ဂန္တုံ နာသက္ခိံသု, အမှေဟိ ပန ယေန ကေနစိ ဥပါယေန ဣမံ ဓနံ ဂဟေတွာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ တေ ဥဘောပိ ဇနာ စတူသု ဌာနေသု ကပဏဒ္ဓိကာဒီနံ မဟာဒါနံ ဒါတုံ အာရဒ္ဓါ။ ဧကော အတ္တနော ဒါနဂ္ဂေ အာဂတာဂတဇနံ ပုစ္ဆိတွာ ယာဂုခဇ္ဇကာဒီသု ယဿ ယံ ပဋိဘာတိ, တဿ တံ အဒါသိ, တဿ ဧတေနေဝ ကာရဏေန အာဂတပါကောတိ နာမံ ဇာတံ။ ဣတရော အပုစ္ဆိတွာဝ ဂဟိတဂဟိတဘာဇနံ ပူရေတွာ ပူရေတွာ ဒေတိ, တဿာပိ ဧတေနေဝ ကာရဏေန အနဂ္ဂပါကောတိ နာမံ ဇာတံ, အပ္ပမာဏပါကောတိ အတ္ထော။

တေ ဥဘောပိ ဧကဒိဝသံ ပါတောဝ မုခဓောဝနတ္ထံ ဗဟိဂါမံ အဂမံသု။ တသ္မိံ သမယေ ဟိမဝန္တတော ဒွေ မဟိဒ္ဓိကာ တာပသာ ဘိက္ခာစာရတ္ထာယ အာကာသေန အာဂန္တွာ တေသံ သဟာယကာနံ အဝိဒူရေ ဩတရိတွာ “မာ နော ဧတေ ပဿိံသူ”တိ ဧကပဿေ အဋ္ဌံသု။ တေ ဥဘောပိ ဇနာ တေသံ လာဗုဘာဇနာဒိပရိက္ခာရံ သံဝိဓာယ အန္တောဂါမံ သန္ဓာယ ဘိက္ခာယ ဂတာနံ သန္တိကံ အာဂမ္မ ဝန္ဒိံသု။ အထ နေ တာပသာ “ကာယ ဝေလာယ အာဂတတ္ထ မဟာပုညာ”တိ အာဟံသု။ တေ “အဓုနာဝ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ တေသံ ဟတ္ထတော လာဗုဘာဇနံ ဂဟေတွာ အတ္တနော အတ္တနော ဂေဟံ နေတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခာဂဟဏတ္ထံ ပဋိညံ ဂဏှိံသု။

တေသု ဧကော တာပသော သပရိဠာဟကာယဓာတုကော ဟောတိ။ သော အတ္တနော အာနုဘာဝေန မဟာသမုဒ္ဒဥဒကံ ဒွေဓာ ကတွာ ပထဝိန္ဓရနာဂရာဇဿ ဘဝနံ ဂန္တွာ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒတိ။ သော ဥတုသပ္ပာယံ ဂဟေတွာ ပစ္စာဂန္တွာ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကဿ ဂေဟေ ဘတ္တာနုမောဒနံ ကရောန္တော “ပထဝိန္ဓရနာဂဘဝနံ ဝိယ ဟောတူ”တိ ဝဒတိ။

အထ နံ ဧကဒိဝသံ ဥပဋ္ဌာကော ပုစ္ဆိ – “ဘန္တေ, တုမှေဟ အနုမောဒနံ ကရောန္တာ ‘ပထဝိန္ဓရနာဂဘဝနံ ဝိယ ဟောတူ’တိ ဝဒထ, မယမဿ အတ္ထံ န ဇာနာမ, ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ဣဒံ, ဘန္တေ”တိ? အာမ, ကုဋုမ္ဗိယ အဟံ “တုမှာကံ သမ္ပတ္တိ ပထဝိန္ဓရနာဂရာဇသမ္ပတ္တိသဒိသာ ဟောတူ”တိ ဝဒာမီတိ။ ကုဋုမ္ဗိကော တတော ပဋ္ဌာယ ပထဝိန္ဓရနာဂရာဇဘဝနေ စိတ္တံ ဌပေသိ။

ဣတရော တာပသော တာဝတိံသဘဝနံ ဂန္တွာ သုညေ သေရိသကဝိမာနေ ဒိဝါဝိဟာရံ ကရောတိ။ သော အာဂစ္ဆန္တော ဂစ္ဆန္တော စ သက္ကဿ ဒေဝရာဇဿ သမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကဿ အနုမောဒနံ ကရောန္တော “သက္ကဝိမာနံ ဝိယ ဟောတူ”တိ ဝဒတိ။ အထ နံ သောပိ ကုဋုမ္ဗိယော ဣတရော သဟာယကော တံ တာပသံ ဝိယ ပုစ္ဆိ။ သော တဿ ဝစနံ သုတွာ သက္ကဘဝနေ စိတ္တံ ဌပေသိ။ တေ ဥဘောပိ ပတ္ထိတဋ္ဌာနေသုယေဝ နိဗ္ဗတ္တာ။

ပထဝိန္ဓရဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တော ပထဝိန္ဓရနာဂရာဇာ နာမ ဇာတော။ သော နိဗ္ဗတ္တက္ခဏေ အတ္တနော အတ္တဘာဝံ ဒိသွာ “အမနာပဿ ဝတ မေ ဌာနဿ ကုလုပကတာပသော ဝဏ္ဏံ ကထေသိ, ဥရေန ပရိသက္ကိတွာ ဝိစရဏဋ္ဌာနမေတံ, နူန သော အညံ ဌာနံ န ဇာနာတီ”တိ ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟောသိ။ အထဿ တံခဏေယေဝ အလင်္ကတပဋိယတ္တာနိ နာဂနာဋကာနိ သဗ္ဗဒိသာသု တူရိယာနိ ပဂ္ဂဏှိံသု။ သော တသ္မိံယေဝ ခဏေ တံ အတ္တဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ မာဏဝကဝဏ္ဏီ အဟောသိ။ အနွဒ္ဓမာသဉ္စ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော သက္ကဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ တသ္မာ သောပိ ဝိရူပက္ခေန နာဂရညာ သဒ္ဓိံ သက္ကဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂတော။ သက္ကော တံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သဉ္ဇာနိ။ အထ နံ သမီပေ အာဂန္တွာ ဌိတကာလေ “ကဟံ နိဗ္ဗတ္တောသိ သမ္မာ”တိ ပုစ္ဆိ။ မာ ကထေသိ, မဟာရာဇ, ဥရေန ပရိသက္ကနဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တောမှိ, တုမှေဟ ပန ကလျာဏမိတ္တံ လဘိတ္ထာတိ။ သမ္မ, တွံ “အဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တောမှီ”တိ မာ ဝိတက္ကယိ , ပဒုမုတ္တရဒသဗလော လောကေ နိဗ္ဗတ္တော, တဿ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ ဣမံယေဝ ဌာနံ ပတ္တေဟိ, ဥဘော သုခံ ဝသိဿာမာတိ။ သော “ဧဝံ, ဒေဝ, ကရိဿာမီ”တိ ဂန္တွာ ပဒုမုတ္တရဒသဗလံ နိမန္တေတွာ အတ္တနော နာဂဘဝနေ နာဂပရိသာယ သဒ္ဓိံ သဗ္ဗရတ္တိံ သက္ကာရသမ္မာနံ သဇ္ဇေသိ။

သတ္ထာ ပုနဒိဝသေ ဥဋ္ဌိတေ အရုဏေ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာကံ သုမနတ္ထေရံ အာမန္တေသိ – “သုမန, အဇ္ဇ တထာဂတော ဒူရံ ဘိက္ခာစာရံ ဂမိဿတိ, မာ ပုထုဇ္ဇနဘိက္ခူ အာဂစ္ဆန္တု, တေပိဋကာ ပဋိသမ္ဘိဒာပ္ပတ္တာ ဆဠဘိညာဝ အာဂစ္ဆန္တူ”တိ။ ထေရော သတ္ထု ဝစနံ သုတွာ သဗ္ဗေသံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာရာ သဒ္ဓိံ သတသဟဿာ ဘိက္ခူ အာကာသံ ပက္ခန္ဒိံသု။ ပထဝိန္ဓရော နာဂပရိသာယ သဒ္ဓိံ ဒသဗလဿ ပစ္စုဂ္ဂမနံ အာဂတော သတ္ထာရံ ပရိဝါရေတွာ သမုဒ္ဒမတ္ထကေ မဏိဝဏ္ဏာ ဦမိယော မဒ္ဒမာနံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဩလောကေတွာ အာဒိတော သတ္ထာရံ, ပရိယောသာနေ သင်္ဃနဝကံ တထာဂတဿ ပုတ္တံ ဥပရေဝတသာမဏေရံ နာမ ဩလောကေန္တော “အနစ္ဆရိယော သေသသာဝကာနံ ဧဝရူပေ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေ, ဣမဿ ပန တရုဏဗာလကဿ ဧဝရူပေ ဣဒ္ဓါနုဘာဝေ အတိဝိယ အစ္ဆရိယော”တိ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပာဒေသိ။

အထဿ ဘဝနေ ဒသဗလေ နိသိန္နေ သေသဘိက္ခူသု ကောဋိတော ပဋ္ဌာယ နိသီဒန္တေသု သတ္ထု သမ္မုခဋ္ဌာနေယေဝ ဥပရေဝတသာမဏေရဿ အာသနံ ပာပုဏိ။ နာဂရာဇာ ယာဂုံ ဒေန္တောပိ ခဇ္ဇကံ ဒေန္တောပိ သကိံ ဒသဗလံ ဩလောကေတိ, သကိံ ဥပရေဝတသာမဏေရံ။ တဿ ကိရ သရီရေ သတ္ထု သရီရေ ဝိယ ဒွတ္တိံသ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ ပညာယန္တိ။ တတော နာဂရာဇာ “အယံ သာမဏေရော ဗုဒ္ဓါနံ သဒိသော ပညာယတိ, ကိံ နု ခော ဟောတီ”တိ အဝိဒူရေ နိသိန္နံ အညတရံ ဘိက္ခုံ ပုစ္ဆိ – “အယံ, ဘန္တေ, သာမဏေရော ဒသဗလဿ ကိံ ဟောတီ”တိ? ပုတ္တော, မဟာရာဇာတိ။ သော စိန္တေသိ – “မဟာ ဝတာယံ ဘိက္ခု, ဧဝရူပဿ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တဿ တထာဂတဿ ပုတ္တဘာဝံ လဘိ။ သရီရမ္ပိဿ ဧကဒေသေန ဗုဒ္ဓါနံ သရီရသဒိသံ ပညာယတိ, မယာပိ အနာဂတေ ဧဝရူပေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, အဟံ ဣမဿ အဓိကာရကမ္မဿာနုဘာဝေန အယံ ဥပရေဝတော ဝိယ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ ပုတ္တော ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ အနန္တရာယံ ဒိသွာ “အနာဂတေ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ ပုတ္တော ဘဝိဿသီ”တိ ဗျာကရိတွာ ပက္ကာမိ။

ပထဝိန္ဓရောပိ ပုန အဒ္ဓမာသေ သမ္ပတ္တေ ဝိရူပက္ခေန သဒ္ဓိံ သက္ကဿ ဥပဋ္ဌာနံ ဂတော။ အထ နံ သမီပေ ဌိတံ သက္ကော ပုစ္ဆိ – “ပတ္ထိတော တေ, သမ္မ, အယံ ဒေဝလောကော”တိ? န ပတ္ထိတော မဟာရာဇာတိ။ ကိံ ဒေါသံ

အဒ္ဒသာတိ? အေသော နတ္ထိ, မဟာရာဇ, အဟံ ပန ဒသဗလဿ ပုတ္တံ ဥပရေဝတသာမဏေရံ ပဿိံ။ တဿ မေ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ အညတ္ထ စိတ္တံ န နမိ, သွာဟံ "အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ ဧဝရူပေါ ပုတ္တော ဘဝေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိံ။ တွမ္ပိ, မဟာရာဇ, ဧကံ ပတ္ထနံ ကရောဟိ, တေ မယံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ န ဝိနာ ဘဝိဿာမာတိ။ သက္ကော တဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဧကံ မဟာနုဘာဝံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ "ကတရကုလာ နု ခေါ နိက္ခမိတွာ အယံ ကုလပုတ္တော ပဗ္ဗဇိတော"တိ အာဝဇ္ဇေန္တော "အယံ ဘိန္နံ ရဋ္ဌံ သန္ဓာရေတုံ သမတ္ထဿ ကုလဿ ပုတ္တော ဟုတွာ စုဒ္ဒသ ဘတ္တစ္ဆေဒေ ကတွာ မာတာပိတရော ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနာပေတွာ ပဗ္ဗဇိတော"တိ အညာသိ။ ဥတ္တ စ ပန အဇာနန္တော ဝိယ ဒသဗလံ ပုစ္ဆိတွာ သတ္တာဟံ မဟာသက္ကာရံ ကတွာ, "ဘန္တေ, အဟံ ဣမဿ ကလျာဏကမ္မဿ နိဿန္ဒေန တုမှာကံ သာသနေ အယံ ကုလပုတ္တော ဝိယ အနာဂတေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ အနန္တရာယံ ဒိသွာ "တွံ, မဟာရာဇ, အနာဂတေ ဂေါတမဿ ဗုဒ္ဓဿ သာသနေ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝိဿသီ"တိ ဗျာကရိတွာ ပက္ကာမိ။ သက္ကောပိ အတ္တနော ဒေဝပုရမေဝ ဂတော။

တေ ဥဘောပိ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနတော စဝိတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တာ အနေကသဟဿကပ္ပေ အတိက္ကမိံသု။ ဣတော ပန ဒွေနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ ဖုဿော နာမ ဗုဒ္ဓော လောကေ ဥဒပါဒိ။ တဿ ပိတာ မဟိန္ဒော နာမ ရာဇာ အဟောသိ, ဝေမာတိကာ တယော ကနိဋ္ဌဘာတရော။ ရာဇာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ "မယှံယေဝ ဗုဒ္ဓော မယှံ ဓမ္မော မယှံ သံဃော"တိ မမာယန္တော သယမေဝ ဒသဗလံ နိဗဒ္ဓံ ဘောဇနံ ဘောဇေတိ။

အထဿ ဧကဒိဝသံ ပစ္စန္တော ကုပိတော။ သော ပုတ္တေ အာမန္တေသိ – "တာတာ, ပစ္စန္တော ကုပိတော , တုမှေဟိ ဝါ မယာ ဝါ ဂန္တဗ္ဗံ။ ယဒိ အဟံ ဂစ္ဆာမိ, တုမှေဟိ ဣမိနာ နိယာမေန ဒသဗလော ပရိစရိတဗ္ဗော"တိ။ တေ တယောပိ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ အာဟံသု – "တာတ, တုမှာကံ ဂမနကိစ္စံ နတ္ထိ, မယံ စောရေ ဝိဓမိဿာမာ"တိ ပိတရံ ဝန္ဒိတွာ ပစ္စန္တံ ဂန္တွာ စောရေ ဝိဓမိတွာ ဝိဇိတသင်္ဂါမာ ဟုတွာ နိဝတ္တိံသု။ တေ အန္တရာမဂ္ဂေ ပါဒမူလိကေဟိ သဒ္ဓိံ မန္တယိံသု – "တာတာ, အမှာကံ ဂတက္ခဏေယေဝ ပိတာ ဝရံ ဒဿတိ, ကတရံ ဝရံ ဂဏှာမာ"တိ? အယျာ, တုမှာကံ ပိတု အစ္စယေန ဒုလ္လဘံ နာမ နတ္ထိ, တုမှာကံ ပန ဇေဋ္ဌဘာတိကံ ဖုဿဗုဒ္ဓံ ပဋိဇဂ္ဂနဝရံ ဂဏှထာ"တိ အာဟံသု။ တေ "ကလျာဏံ တုမှေဟိ ဝုတ္တ"န္တိ သဗ္ဗေပိ ဧကစိတ္တာ ဟုတွာ ဂန္တွာ ပိတရံ အဒ္ဒသံသု။ တဒါ ပိတာ တေသံ ပသီဒိတွာ ဝရံ အဒါသိ။ တေ "တေမာသံ တထာဂတံ ပဋိဇဂ္ဂိဿာမာ"တိ ဝရံ ယာစိံသု။ ရာဇာ "အယံ ဒါတုံ န သက္ကာ, အညံ ဝရံ ဂဏှထာ"တိ အာဟ။ တာတ, အမှာကံ အညေန ဝရေန ကိစ္စံ နတ္ထိ, သစေ တုမှေ ဒါတုကာမာ, ဧတံယေဝ နော ဝရံ ဒေထာတိ။ ရာဇာ တေသု ပုနပ္ပုနံ ကထေန္တေသု အတ္တနာ ပဋိညာတတ္တာ "န သက္ကာ န ဒါတု"န္တိ စိန္တေတွာ အာဟ – "တာတာ, အဟံ တုမှာကံ ဝရံ ဒေမိ, အပိစ ခေါ ပန ဗုဒ္ဓာ နာမ ဒုရာသဒါ ဟောန္တိ သီဟာ ဝိယ ဧကစရာ, ဒသဗလံ ပဋိဇဂ္ဂန္တာ အပ္ပမတ္တာ ဘဝေယျာထာ"တိ။

တေ စိန္တယိံသု – "အမှေဟိ တထာဂတံ ပဋိဇဂ္ဂန္တေဟိ အနုစ္ဆဝိကံ ကတွာ ပဋိဇဂ္ဂိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ သဗ္ဗေပိ ဧကစိတ္တာ ဟုတွာ ဒသသီလာနိ သမာဒါယ နိရာမဂန္ဓာ ဟုတွာ သတ္ထု အနဂ္ဂပရိဝဟနကေ တယော ပုရိသေ ဌပယိံသု။ တေသု ဧကော ဓနဓညုပ္ပါဒကော အဟောသိ, ဧကော မာပကော, ဧကော ဒါနသံဝိဓာယကော။ တေသု ဓနဓညုပ္ပါဒကော ပစ္စုပ္ပန္နေ ဗိမ္ဗိသာရော မဟာရာဇာ ဇာတော, မာပကော ဝိသာခေါ ဥပါသကော, ဒါနသံဝိဓာယကော ရဋ္ဌပါလတ္ထေရောတိ။ သော တတ္ထ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝပုရေ နိဗ္ဗတ္တော။ အယံ ပန ရာဟုလတ္ထေရော နာမ ကဿပဒသဗလဿ ကာလေ ကိကိဿ ကာသိရညော ဇေဋ္ဌပုတ္တော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ, ပထဝိန္ဓရကုမာရောတိဿ နာမံ အကံသု။ တဿ သတ္တ ဘဂိနိယော အဟေသုံ။ တာ ဒသဗလဿ သတ္တ ပရိဝေဏာနိ ကာရယိံသု။ ပထဝိန္ဓရော ဩပရဇ္ဇံ လဘိ။ သော တာ ဘဂိနိယော အာဟ – "တုမှေဟိ ကာရိတပရိဝေဏေသု မယှမ္ပိ ဧကံ ဒေထာ"တိ။ ဘာတိက, တုမှေ ဥပရာဇဋ္ဌာနေ ဌိတာ, တုမှေဟိ နာမ အမှာကံ ဒါတဗ္ဗံ, တုမှေဟ အညံ ပရိဝေဏံ ကရောထာတိ။ သော တာသံ ဝစနံ သုတွာ ပဉ္စ ဝိဟာရသတာနိ ကာရေသိ။ ပဉ္စ ပရိဝေဏသတာနီတိပိ ဝဒန္တိ။ သော တတ္ထ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣမသ္မိံ ပန ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ ပထဝိန္ဓရကုမာရော အမှာကံ ဗောဓိသတ္တဿ အဂ္ဂမဟေသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, တဿ သဟာယကော ကုရုရဋ္ဌေ ထုလ္လကောဋ္ဌိတနိဂမေ ရဋ္ဌပါလသေဋ္ဌိဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ။

အထ အမှာကံ ဒသဗလော အဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုပုဗ္ဗေန ကပိလဝတ္ထုံ အာဂန္တွာ
တ ရာဟုလကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာဝိဓာနံ ဟဋ္ဌိယံ (မဟာဝ. ၁၀၅) အာဂတမေဝ။ ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတဿ ပနဿ
သ သတ္ထာ အဘိဏှံ ဩဝါဒဝသေန ရာဟုလောဝါဒသုတ္တံ အဘာသိ။ ရာဟုလောပိ ဟတောဝ ဝုဋ္ဌာယ ဟတ္ထေန တ
လုကံ ဥက္ခိပိတွာ "ဒသဗလဿ စေဝ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနဉ္စ သန္တိကာ အဇ္ဇ တ္တေကံ ဩဝါဒံ လဘေယျ"န္တိ
ဝဒတိ။ ဘိက္ခုသင်္ဃမဇ္ဈေ ကထာ ဥဒပါဒိ "ဩဝါဒက္ခမော ဝတ ရာဟုလသာမဏေရော ပိတု အနုစ္ဆဝိကော ပုတ္
တော"တိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခူနံ စိတ္တာစာရံ ဉတွာ "မယိ ဂတေ ကော ဓမ္မဒေသနာ စ ဝဍ္ဎိဿတိ, ရာဟုလဿ စ ဂု
ဏော ပာကဋော ဘဝိဿတီ"တိ ဂန္တွာ ဓမ္မသဘာယံ ဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – "ကာယ နုတ္ထ,
ဘိက္ခဝေ, ဧတရဟိ ကထာယ သန္နိသိန္နာ"တိ။ ရာဟုလသာမဏေရဿ ဩဝါဒက္ခမဘာဝံ ကထေမ ဘဂဝါတိ။ သတ္
ထာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဌတွာ ရာဟုလဿ ဂုဏဒီပနတ္ထံ မိဂဇာတကံ အာဟရိတွာ ကထေသိ –

"မိဂံ တိပလ္လတ္ထမနေကမာယံ၊
အဋ္ဌက္ခုရံ အဍ္ဎရတ္တာ ပပါယိံ။
ဧကေန သောတေန ဆမာ'ဿသန္တော၊
ဆဟိ ကလာဟိတိဘောတိ ဘာဂိနေယျော"တိ။ (ဇာ. ၁.၁.၁၆)။

အထဿ သတ္တဝဿိကသာမဏေရကာလေ "မာ ဟေဝ ခေါ ရာဟုလော ဒဟရဘာဝေန ကီဠနတ္ထာယပိ သမ္ပဇာ
နမုသာ ဘာသေယျာ"တိ အမ္ဗလဋ္ဌိယရာဟုလောဝါဒံ (မ. နိ. ၂.၁၀၇ အာဒယော) ဒေသေသိ။ အဋ္ဌာရသဝဿိက
သာမဏေရကာလေ တထာဂတဿ ပစ္ဆတော ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တဿ သတ္ထု စေဝ အတ္တနော စ ရူပသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ
တ ဂေဟသိတံ ဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေန္တဿ "ယံကိဉ္စိ, ရာဟုလ, ရူပ"န္တိအာဒိနာ နယေန မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ္
တန္တံ (မ. နိ. ၂.၁၁၃) ကထေသိ။ သံယုတ္တကေ (သံ. နိ. ၄.၁၂၁) ပန ရာဟုလောဝါဒော ပိ အင်္ဂုတ္တရေ (အ. နိ. ၄.၁၇၇)
ရာဟုလောဝါဒော ပိ ထေရဿ ဝိပဿနာစာရောယေဝ။ အထဿ သတ္ထာ ဉာဏပရိပါကံ ဉတွာ အဝဿိကဘိက္ခု
ကာလေ အန္ဓဝနေ နိသိန္နော စူဠရာဟုလောဝါဒံ (မ. နိ. ၃.၄၁၆ အာဒယော) ကထေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ရာဟုလတ္
ထေရော ကောဋိသတသဟဿဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ, သောတာပန္နသကဒါဂါမိအနာဂါမိဒေဝတာနံ ဂဏ
နာ နတ္ထိ။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ အရိယသင်္ဃမဇ္ဈေ နိသိန္နော ထေရံ ဣမသ္မိံ သာသနေ သိက္ခာကာမာနံ အဂ္ဂဋ္
ဌာနေ ဌပေသိ။

သတ္ထရိ ပန ကုရုရဋ္ဌေ စာရိကာယ နိက္ခမိတွာ ထုလ္လကောဋ္ဌိတံ အနုပ္ပတ္တေ ရဋ္ဌပါလော ကုလပုတ္တော
သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓော မာတာပိတရော အနုဇာနာပေတွာ ဒသဗလံ ဥပသင်္ကမိတွာ သတ္ထု အာ
ဏတ္တိယာ အညတရဿ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သေဋ္ဌိဂဟပတိ ဘိက္
ခူ အတ္တနော နိဝေသနဒွါရေန ဂစ္ဆန္တေ ဒိသွာ "ကိံ တုမှာကံ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ကမ္မံ, ဧကောဝ ပုတ္တကော
အဟောသိ, တံ ဂဏှိတွာ ဂတတ္ထ, ဣဒါနိ ကိံ ကရိဿထာ"တိ အက္ကောသတိ ပရိဘာသတိ။ သတ္ထာ အဍ္ဎမာသံ
ထုလ္လကောဋ္ဌိတေ ဝသိတွာ ပုန သာဝတ္ထိမေဝ အဂမာသိ။ တတ္ထာယသ္မာ ရဋ္ဌပါလော ယောနိသော မနသိကရောန္
တော ကမ္မံ ကတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ သော သတ္ထာရံ အနုဇာနာပေတွာ မာတာပိတရော ဒ
ဿနတ္ထံ ထုလ္လကောဋ္ဌိတံ ဂန္တွာ တတ္ထ သပဒါနံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တော ပိတု နိဝေသနေ အာဘိဒောသိကံ ကုမ္မာ
သံ လဘိတွာ တံ အမတံ ဝိယ ပရိဘုဉ္ဇန္တော ပိတရာ နိမန္တိတော အဓိဝါသေတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ပိတု နိဝေသနေ ပိဏ္
ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ အလင်္ကတပဋိယတ္တေ ဣတ္ထိဇနေ အသုဘသညံ ဥပ္ပါဒေတွာ ဌိတကောဝ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ
ဇိယာ မုတ္တော ဝိယ နာရာစော အာကာသံ ဥပ္ပတိတွာ ကောရဗျရညော မိဂစီရံ ဂန္တွာ မင်္ဂလသိလာပဋ္ဋေ နိသိန္
နော ဒဿနတ္ထာယ အာဂတဿ ရညော စတုပါရိဇုညပဋိမဏ္ဍိတံ ဓမ္မံ (မ. နိ. ၂.၃၀၄) ဒေသေတွာ အနုပုဗ္ဗေန စာရိ
ကံ စရမာနော ပုန သတ္ထု သန္တိကံယေဝ အာဂတော။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ အရိယဂ
ဏမဇ္ဈေ နိသိန္နော ထေရံ ဣမသ္မိံ သာသနေ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတာနံ ကုလပုတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ကုဏ္ဍဓာနတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၁. တတိယေ **ပဌမံ သလာကံ ဂဏှန္တာန**န္တိ သဗ္ဗပဌမံ သလာကကဟကာနံ ဘိက္ခူနံ ကုဏ္ဍဓာနတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သော ကိရ ထေရော မဟာသုဘဒ္ဒာယ နိမန္တိတဒိဝသေ တထာဂတေ ဥဂ္ဂနဂရံ ဂစ္ဆန္တေ “အဇ္ဇ သတ္ထာ ဒူရံ ဘိက္ခာစာရံ ဂမိဿတိ, ပုထုဇ္ဇနာ သလာကံ မာ ဂဏှန္တု, ပဌမတရံ ခီဏာသဝာဝ ဂဏှန္တူ”တိ ဝုတ္တေ ပဌမမေဝ သီဟနာဒံ နဒိတွာ သလာကံ ဂဏှိ။ စူဠသုဘဒ္ဒာယ နိမန္တိတဒိဝသေ တထာဂတေ သာကေတံ ဂစ္ဆန္တေပိ ပဌမံ ဘိက္ခုသတာနံ အန္တရေ ပဌမမေဝ သလာကံ ဂဏှိ, သုနာပရန္တဇနပဒံ ဂစ္ဆန္တေပိ။ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ ထေရော ပဌမံ သလာကံ ဂဏှန္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ **ကုဏ္ဍဓာနော**တိ ပနဿ နာမံ။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ပဌမံ သလာကံ ဂဏှန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ ဗုဒ္ဓါနံ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတွာ သတ္ထာရာ အနန္တရာယံ ဒိသွာ ဗျာကတော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရန္တော ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ဘူမဋ္ဌကဒေဝတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဒီဃာယုကဗုဒ္ဓါနဉ္စ နာမ န အန္ဝဍ္ဎမာသိကော ဥပေါသထော ဟောတိ။ ဝိပဿိဒသဗလဿ ဟိ ဆဗ္ဗဿန္တရေ ဆဗ္ဗဿန္တရေ ဥပေါသထော အဟောသိ, ကဿပဒသဗလော ပန ဆဋ္ဌေ ဆဋ္ဌေ မာသေ ပါတိမောက္ခံ ဩသာရေသိ။ တဿ ပါတိမောက္ခံ ဩသာရဏကာလေ ဒိသာဝါသိကာ ဒွေ သဟာယကာ ဘိက္ခူ “ဥပေါသထံ ကရိဿာမာ”တိ ဂစ္ဆန္တိ။ အယံ ဘုမ္မဒေဝတာ စိန္တေသိ – “ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဘိက္ခူနံ မေတ္တိ အတိဝိယ ဒဠှာ, ကိံ နု ခေါ ဘေဒကေ သတိ ဘိဇ္ဇေယျ, န ဘိဇ္ဇေယျာ”တိ? တေသံ ဩကာသံ ဩလောကယမာနာ တေသံ အဝိဒူရေနေဝ ဂစ္ဆတိ။

အထေကော ထေရော ဧကဿ ဟတ္ထေ ပတ္တစီဝရံ ဒတွာ သရီရဝဠဉ္ဇနတ္ထံ ဥဒကဖာသုကဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဓောတဟတ္ထပါဒော ဟုတွာ ဂုမ္ဗသဘာဂတော နိက္ခမတိ။ ဘုမ္မဒေဝတာ တဿ ထေရဿ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော ဥတ္တမရူပါ ဣတ္ထီ ဟုတွာ ကေသေ ဝိဓုနိတွာ သံဝိဓာယ ဗန္ဓန္တီ ဝိယ ပိဋ္ဌိတော ပံသုံ ပုဉ္ဆမာနာ ဝိယ သာဋကံ သံဝိဓာယ နိဝါသယမာနာ ဝိယ စ ဟုတွာ ထေရဿ ပဒါနုပဒိကာ ဟုတွာ ဂုမ္ဗတော နိက္ခန္တာ။ ဧကမန္တေ ဌိတော သဟာယကတ္ထေရော ဣမံ ကာရဏံ ဒိသွာ ဒောမနဿဇာတော “နဋ္ဌော ဒါနိ မေ ဣမိနာ ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ ဒီဃရတ္တာနုဂတော သိနေဟော။ သစာဟံ ဧဝံဝိဓဘာဝံ ဇာနေယျံ, ဧတ္တကံ အဒ္ဓါနံ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ဝိဿာသံ န ကရေယျ”န္တိ စိန္တေတွာ အာဂစ္ဆန္တဿေဝဿ “ဟန္ဒာဝုသော, တုယှံ ပတ္တစီဝရံ, တာဒိသေန ပါပေန သဟာယေန သဒ္ဓိံ ဧကမဂ္ဂံ န ဂစ္ဆာမီ”တိ အာဟ ။ တံ ကထံ သုတွာ တဿ လဇ္ဇိဘိက္ခုနော ဟဒယံ တိခိဏသတ္တိံ ဂဟေတွာ ဝိဒ္ဓံ ဝိယ အဟောသိ။ တတော နံ အာဟ – “အာဝုသော, ကိံ နာမေတံ ဝဒသိ, အဟံ ဧတ္တကံ ကာလံ ဒုက္ကဋမတ္တမ္ပိ အာပတ္တိံ န ဇာနာမိ။ တွံ ပန မံ အဇ္ဇ ‘ပါပေါ’တိ ဝဒသိ, ကိံ တေ ဒိဋ္ဌ”န္တိ? ကိံ အညေန ဒိဋ္ဌေန, ကိံ တွံ ဧဝံဝိဓေန အလင်္ကတပဋိယတ္တေန မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဧကဋ္ဌာနေ ဟုတွာ နိက္ခန္တောတိ? နတ္ထေတံ, အာဝုသော, မယှံ, နာဟံ ဧဝရူပံ မာတုဂါမံ ပဿာမီတိ။ တဿ ယာဝတတိယံ ကထေန္တဿာပိ ဣတရော ထေရော ကထံ အသဒ္ဒဟိတွာ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌကာရဏံယေဝ အတ္ထံ ဂဟေတွာ တေန သဒ္ဓိံ ဧကမဂ္ဂေန အဂန္တွာ အညေန မဂ္ဂေန သတ္ထု သန္တိကံ ဂတော။ ဣတရောပိ အညေန မဂ္ဂေန သတ္ထု သန္တိကံယေဝ ဂတော။

တတော ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဥပေါသထာဂါရံ ပဝိသနဝေလာယ သော ဘိက္ခု တံ ဘိက္ခုံ ဥပေါသထဂ္ဂေ သဉ္ဇာနိတွာ “ဣမသ္မိံ ဥပေါသထဂ္ဂေ ဧဝရူပေါ နာမ ပါပဘိက္ခု အတ္ထိ, နာဟံ တေန သဒ္ဓိံ ဥပေါသထံ ကရိဿာမီ”တိ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ အဋ္ဌာသိ။ ဘုမ္မဒေဝတာ “ဘာရိယံ မယာ ကမ္မံ ကတ”န္တိ မဟလ္လကဥပါသကဝဏ္ဏေန တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ကသ္မာ, ဘန္တေ, အယျော ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဌိတော”တိ အာဟ။ ဥပါသက, ဣမံ ဥပေါသထဂ္ဂံ ဧကော ပါပဘိက္ခု ပဝိဋ္ဌော, အဟံ တေန သဒ္ဓိံ ဥပေါသထံ န ကရောမီတိ ဝတွာ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဌိတောမှီတိ။ ဘန္တေ, မာ ဧဝံ ဂဏှထ, ပရိသုဒ္ဓသီလော ဧသ ဘိက္ခု။ တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌမာတုဂါမော နာမ အဟံ, မယာ တုမှာကံ ဝီမံသနတ္ထာယ “ဒဠှာ နု ခေါ ဣမေသံ ထေရာနံ မေတ္တိ, နော ဒဠှာ”တိ လဇ္ဇိအလဇ္ဇိဘာဝံ ဩလောကေန္တေန တံ ကမ္မံ ကတန္တိ။ ကော ပန တွံ သပ္ပုရိသာတိ? အဟံ ဧကော ဘုမ္မဒေဝတာ, ဘန္တေတိ။ ဒေဝပုတ္တော ကထေန္တောဝ ဒိဗ္ဗာနုဘာဝေန ဌတွာ ထေရဿ ပါဒေသု ပတိတွာ “မယှံ, ဘန္တေ, ခမထ, ဧတံ ဒောသံ ထေရော န ဇာနာတိ, ဥပေါသထံ ကရောထာ”တိ ထေရံ ယာစိတွာ ဥပေါသထဂ္ဂံ ပဝေသေသိ။ သော ထေရော ဥပေါသထံ တာဝ ဧကဋ္ဌာနေ အကာသိ, မိတ္တသ

န္တဝဝသေန န ပုန တေန သဒ္ဓိံ ကေဋ္ဌာနေ အဟောသီတိ။ ဣမဿ ထေရဿ ကမ္မံ န ကထိယတိ, စုဒိတကတ္ထေရော ပန အပရာပရံ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

ဘုမ္မဒေဝတာ တဿ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ အပာယတော န မုစ္စိတ္ထ။ သစေ ပန ကာလေန ကာလံ မနုဿတ္တံ အာဂစ္ဆတိ, အညေန ယေန ကေနစိ ကတော အေသော တဿေဝ ဥပရိ ပတတိ။ သော အမှာကံ ဘဂဝတော ကာလေ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, ဓာနမာဏဝေတိဿ နာမံ အကံသု။ သော ဝယပ္ပတ္တော တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ မဟလ္လကကာလေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓော ပဗ္ဗဇိ, တဿ ဥပသမ္ပန္နဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဧကော အလင်္ကတပဋိယတ္တာ ဣတ္ထီ တသ္မိံ ဂါမံ ပဝိသန္တေ သဒ္ဓိံယေဝ ဂါမံ ပဝိသတိ, နိက္ခမန္တေ နိက္ခမတိ။ ဝိဟာရံ ပဝိသန္တေပိ ပဝိသတိ, တိဋ္ဌန္တေပိ တိဋ္ဌတီတိ ဧဝံ နိစ္စာနုဗန္ဓာ ပညာယတိ။ ထေရော တံ န ပဿတိ, တဿ ပန ပုရိမဿ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန သာ အညေသံ ဥပဋ္ဌာတိ။

ကမေ ယာဂုဘိက္ခံ ဒဒမာနာ ဣတ္ထိယော, "ဘန္တေ, အယံ ဧကော ယာဂုဥဠုင်္ကော တုမှာကံ, ဧကော ဣမိဿာ အမှာကံ သဟာယိကာယာ"တိ ပရိဟာသံ ကရောန္တိ။ ထေရဿ မဟတီ ဝိဟေသာ ဟောတိ။ ဝိဟာရံ ဂတမ္ပိ နံ သာမဏေရာ စေဝ ဒဟရဘိက္ခူ စ ပရိဝာရေတွာ "ဓာနော ကောဏ္ဍော ဇာတော"တိ ပရိဟာသံ ကရောန္တိ။ အထဿ တေနေဝ ကာရဏေန ကုဏ္ဍဓာနတ္ထေရောတိ နာမံ ဇာတံ ။ သော ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ တေဟိ ကယိရမာနံ ကေဠိံ သဟိတုံ အသက္ကောန္တော ဥမ္မာဒံ ဂဟေတွာ "တုမှေဟ ကောဏ္ဍာ, တုမှာကံ ဥပဇ္ဈာယာ ကောဏ္ဍာ , အာစရိယာ ကောဏ္ဍာ"တိ ဝဒတိ။ အထ နံ သတ္ထု အာရောစေသုံ – "ကုဏ္ဍဓာနော ဒဟရသာမဏေရေဟိ သဒ္ဓိံ ဧဝံ ဖရုသတစံ ဝဒတီ"တိ။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ "သစ္စံ ဘိက္ခူ"တိ ပုစ္ဆိတွာ "သစ္စံ ဘဂဝါ"တိ ဝုတ္တေ "ကသ္မာ ဧဝံ ဝဒေသီ"တိ အာဟ။ ဘန္တေ, နိဗဒ္ဓံ ဝိဟေသံ အသဟန္တော ဧဝံ ကထေမီတိ။ "တွံ ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မံ ယာဝဇ္ဇဒိဝသာ ဇီရာပေတုံ န သက္ကောသိ, ပုန ဧဝရူပံ ဖရုသံ မာ ဝဒ ဘိက္ခူ"တိ ဝတွာ အာဟ –

"မာဝေါစ ဖရုသံ ကဉ္စိ၊ ဝုတ္တာ ပဋိဝဒေယျု တံ။
ဒုက္ခာ ဟိ သာရမ္ဘကထာ၊ ပဋိဒဏ္ဍာ ဖုသေယျု တံ။

"သစေ နေရေသိ အတ္တာနံ၊ ကံသော ဥပဟတော ယထာ။
ဧသ ပတ္တောသိ နိဗ္ဗာနံ၊ သာရမ္ဘော တေ န ဝိဇ္ဇတီ"တိ။ (ဓ. ပ. ၁၃၃-၁၃၄)။

ဣမဉ္စ ပန တဿ ထေရဿ မာတုကမေန သဒ္ဓိံ ဝိစရဏဘာဝံ ကောသလရညောပိ ကထယိံသု။ ရာဇာ "ဂစ္ဆထ, ဘဏေ, ဝီမံသထာ"တိ ပေသေတွာ သယမ္ပိ မန္ဒေနေဝ ပရိဝါရေန သဒ္ဓိံ ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဧကမန္တေ ဩလောကေန္တော အဋ္ဌာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ ထေရော သူစိကမ္မံ ကရောန္တော နိသိန္နော ဟောတိ, သာပိ ဿ ဣတ္ထီ အဝိဒူရေ ဌာနေ ဌိတာ ဝိယ ပညာယတိ။

ရာဇာ တံ ဒိသွာ "အတ္ထိဒံ ကာရဏ"န္တိ တဿာ ဌိတဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ သာ တသ္မိံ အာဂစ္ဆန္တေ ထေရဿ ဝသနပဏ္ဏသာလံ ပဝိဋ္ဌာ ဝိယ အဟောသိ။ ရာဇာပိ တာယ သဒ္ဓိံယေဝ ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ သဗ္ဗတ္ထ ဩလောကေန္တော အဒိသွာ "နာယံ မာတုကမော, ထေရဿ ဧကော ကမ္မဝိပာကော"တိ သညံ ကတွာ ပဌမံ ထေရဿ သမီပေန ဂစ္ဆန္တောပိ ထေရံ အဝန္ဒိတွာ တဿ ကာရဏဿ အဘူတဘာဝံ ဉတွာ အာဂမ္မ ထေရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော "ကစ္စိ, ဘန္တေ, ပိဏ္ဍကေန န ကိလမထာ"တိ ပုစ္ဆိ။ ထေရော "ဝဋ္ဋတိ မဟာရာဇာ"တိ အာဟ။ "ဇာနာမိ, ဘန္တေ, အယျဿ ကထံ, ဧဝရူပေန စ ပရိက္ကိလေသေန သဒ္ဓိံ စရန္တာနံ တုမှာကံ ကေ နာမ ပသီဒိဿန္တိ, ဣတော ပဋ္ဌာယ တေ ကတ္ထစိ ဂမနကိစ္စံ နတ္ထိ, အဟံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌဟိဿာမိ, တုမှေဟ ယောနိသောမနသိကာရေ မာ ပမဇ္ဇိတ္ထာ"တိ နိဗဒ္ဓံ ဘိက္ခံ ပဋ္ဌပေသိ။ ထေရော ရာဇာနံ ဥပတ္ထမ္ဘကံ လဘိတွာ ဘောဇနသပ္ပာယေန ဧကဂ္ဂစိတ္တော ဟုတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သာ ဣတ္ထီ အန္တရဓာယိ။

မဟာသုဘဒ္ဒာ ဥဂ္ဂနဂရေ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကုလေ ဝသမာနာ "သတ္ထာ မံ အနုကမ္ပတူ"တိ ဥပောသထံ အဓိဋ္ဌာယ နိရာမဂန္ဓာ ဟုတွာ ဥပရိပါသာဒတလေ ဌိတာ "ဣမာနိ ပုပ္ဖာနိ အန္တရေ အဋ္ဌတွာ ဒသဗလဿ မတ္ထကေ ဝိတာနံ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တု, ဒသဗလော ဣမာယ သညာယ သွေဝ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ သဒ္ဓိံ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှာတူ"တိ သစ္စကိရိယံ

ကတွာ အဋ္ဌ သုမနပုပ္ဖမုဋ္ဌိယော ဝိသဇ္ဇေသိ။ ပုပ္ဖာနိ ဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနာဝေလာယ သတ္ထု မတ္ထကေ ဝိတာနံ ဟုတွာ အဋ္ဌံသု။ သတ္ထာ တံ သုမနပုပ္ဖဝိတာနံ ဒိသွာ စိတ္တေနေဝ သုဘဒ္ဒာယ ဘိက္ခံ အဓိဝါသေတွာ ပုနဒိဝသေ အရုဏေ ဥဋ္ဌိတေ အာနန္ဒတ္ထေရံ အာဟ – “အာနန္ဒ, မယံ အဇ္ဇ ဒူရံ ဘိက္ခာစာရံ ဂမိဿာမ, ပုထုဇ္ဇနာနံ အဒတွာ အရိယာနံယေဝ သလာကံ ဒေဟီ”တိ။ ထေရော ဘိက္ခူနံ အာရောစေသိ – “အာဝုသော, သတ္ထာ အဇ္ဇ ဒူရံ ဘိက္ခာစာရံ ဂမိဿတိ, ပုထုဇ္ဇနာ မာ ဂဏှန္တု, အရိယာဝ သလာကံ ဂဏှန္တူ”တိ။ ကုဏ္ဍဓာနတ္ထေရော “အာဟရာဝုသော, သလာက”န္တိ ပဌမံယေဝ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ။ အာနန္ဒော “သတ္ထာ တာဒိသာနံ ဘိက္ခူနံ သလာကံ န အဒါပေတိ, အရိယာနံယေဝ အဒါပေတီ”တိ ဝိတက္ကံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဂန္တွာ သတ္ထု အာရောစေသိ။ သတ္ထာ “အာဟရာပေန္တဿ သလာကံ ဒေဟီ”တိ အာဟ။ ထေရော စိန္တေသိ – “သစေ ကုဏ္ဍဓာနဿ သလာကာ ဒာတုံ န ယုတ္တာ အဿ, အထ သတ္ထာ ပဋိဗာဟေယျ, ဘဝိဿတိ ဧကံ ကာရဏ”န္တိ။ “ကုဏ္ဍဓာနဿ သလာကံ ဒဿာမီ”တိ ဂမနံ အဘိနီဟရိ။ ကုဏ္ဍဓာနတ္ထေရော တဿ ပုရေ အာဂမနာဝ အဘိညာပါဒကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဣဒ္ဓိယာ အာကာသေ ဌတွာ “အာဟရာဝုသော အာနန္ဒ, သတ္ထာ မံ ဇာနာတိ, မာဒိသံ ဘိက္ခုံ ပဌမံ သလာကံ ဂဏှန္တံ န သတ္ထာ ဝါရေတီ”တိ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ သလာကံ ဂဏှိ။ သတ္ထာ တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ထေရံ ဣမသ္မိံ သာသနေ ပဌမံ သလာကံ ဂဏှန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဝင်္ဂီသတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၂. စတုတ္ထေ **ပဋိဘာနဝန္တာန**န္တိ သမ္ပန္နပဋိဘာနာနံ ဝင်္ဂီသတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ကိရ ထေရော ဒသဗလဿ သန္တိကံ ဥပသင်္ကမန္တော စက္ခုပထတော ပဋ္ဌာယ စန္ဒေန သဒ္ဓိံ ဥပမေတွာ, သူရိယေန, အာကာသေန, မဟာသမုဒ္ဒေန, ဟတ္ထိနာဂေန, သီဟေန မိဂရညာ သဒ္ဓိံ ဥပမေတွာပိ အနေကေဟိ ပဒသတေဟိ ပဒသဟဿေဟိ သတ္ထု ဝဏ္ဏံ ဝဒန္တောယေဝ ဥပသင်္ကမတိ။ တသ္မာ ပဋိဘာနဝန္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ မဟာဘောဂကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ ပုရိမနယေနေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ပဋိဘာနဝန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ သတ္ထု အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ “အဟမ္ပိ အနာဂတေ ပဋိဘာနဝန္တာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝေယျ”န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ သတ္ထာရာ ဗျာကတော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဝင်္ဂီသမာဏဝေါတိဿ နာမံ အကံသု။ သော ဝယပ္ပတ္တော တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှန္တော အာစရိယံ အာရာဓေတွာ ဆဝသီသမန္တံ နာမ သိက္ခိတွာ ဆဝသီသံ နခေန အာကောဋေတွာ “အယံ သတ္တော အသုကယောနိယံ နာမ နိဗ္ဗတ္တော”တိ ဇာနာတိ။

ဗြာဟ္မဏာ “အယံ အမှာကံ ဇီဝိကမဂ္ဂေါ”တိ ဉတွာ ဝင်္ဂီသမာဏဝံ ပဋိစ္ဆန္နယာနေ နိသီဒါပေတွာ ကာမနိဂမရာဇဓာနိယော စရန္တာ နဂရဒွါရေ ဝါ နိဂမဒွါရေ ဝါ ဌပေတွာ မဟာဇနဿ ရာသိဘူတဘာဝံ ဉတွာ “ယော ဝင်္ဂီသံ ပဿတိ, သော ဓနံ ဝါ လဘတိ, ယသံ ဝါ လဘတိ, သဂ္ဂံ ဝါ ဂစ္ဆတီ”တိ ဝဒန္တိ။ တေသံ ကထံ သုတွာ ဗဟူ ဇနာ လဉ္ဇံ ဒတွာ ပဿိတုကာမာ ဟောန္တိ။ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာ တေသံ သန္တိကံ ဂန္တွာ “ကော အာစရိယဿ ဇာနနဝိသေသော”တိ ပုစ္ဆန္တိ။ တုမှေဟ န ဇာနာထ, သကလဇမ္ဗုဒီပေ အမှာကံ အာစရိယသဒိသော အညော ပဏ္ဍိတော နာမ နတ္ထိ, တိဝဿမတ္ထကေ မတကာနံ သီသံ အာဟရာပေတွာ နခေန အာကောဋေတွာ “အယံ သတ္တော အသုကယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တော”တိ ဇာနာတိ။ ဝင်္ဂီသောပိ မဟာဇနဿ ကင်္ခစ္ဆေဒနတ္ထံ တေ တေ ဇနေ အာလပေတွာ အတ္တနော အတ္တနော ဂတိံ ကထာပေတိ။ တံ နိဿာယ မဟာဇနဿ ဟတ္ထတော သတမ္ပိ သဟဿမ္ပိ လဘတိ။

ဗြာဟ္မဏာ ဝင်္ဂီသမာဏဝံ အာဒါယ ယထာရုစိံ ဝိစရိတွာ ပုန သာဝတ္ထိံ အာဂမံသု။ ဝင်္ဂီသော ဇေတဝနမဟာဝိဟာရဿ အဝိဒူရဋ္ဌာနေ ဌိတော စိန္တေသိ – “သမဏော ဂေါတမော ပဏ္ဍိတောတိ ဝဒန္တိ, န ခော ပန သဗ္ဗကာလံ မယာ ဣမေသံယေဝ ဝစနံ ကရောန္တေန စရိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ပဏ္ဍိတာနမ္ပိ သန္တိကံ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ သော ဗြာဟ္မဏေ အာဟ – “တုမှေဟ ဂစ္ဆထ, အဟံ န ဗဟုကေဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ သမဏံ ဂေါတမံ ပဿိဿာမီ”တိ။ တေ အာဟံသု – “ဝင်္ဂီသ, မာ တေ ရုစ္စိ သမဏံ ဂေါတမံ ပဿိတုံ။ ယော ဟိ နံ ပဿတိ, တံ သော မာယာယ အာဝဋ္ဋေတီ”တိ။ ဝင်္ဂီသော တေသံ ကထံ အနာဒိယိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ မဓုရပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

အထ နံ သတ္ထာ ပုစ္ဆိ – ''ဝင်္ဂီသ, ကိစ္စိ သိပ္ပံ ဇာနာသီ''တိ။ အာမ, ဘော ဂေါတမ, ဆဝသီသမန္တံ နာမေကံ ဇာနာမီတိ။ ကိံ သော မန္တော ကရောတီတိ? တိဝဿမတ္ထကေ မတာနမ္ပိ တံ မန္တံ ဇပ္ပိတွာ သီသံ နခေန အာကောဋေတွာ တ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ ဇာနာမီတိ။ သတ္ထာ တဿ ဧကံ နိရယေ ဥပ္ပန္နဿ သီသံ ဒဿေသိ, ဧကံ မနုဿေသု ဥပ္ပန္နဿ, ဧကံ ဒေဝေသု, ဧကံ ပရိနိဗ္ဗုတဿ သီသံ ဒဿေသိ။ သော ပဌမံ သီသံ အာကောဋေတွာ, ''ဘော ဂေါတမ, အယံ သတ္တော နိရယံ ဂတော''တိ အာဟ။ သာဓု သာဓု, ဝင်္ဂီသ, သုဒိဋ္ဌံ တယာ, အယံ သတ္တော ကဟံ ဂတောတိ ပုစ္ဆိ။ မနုဿလောကံ, ဘော ဂေါတမာတိ။ အယံ သတ္တော ကဟံ ဂတောတိ? ဒေဝလောကံ, ဘော ဂေါတမာတိ တိဏ္ဏမ္ပိ ဂတဋ္ဌာနံ ကထေသိ။ ပရိနိဗ္ဗုတဿ ပန သီသံ နခေန အာကောဋေန္တော နေဝ အန္တံ န ကောဋိံ ပဿတိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''န သက္ကောသိ တွံ, ဝင်္ဂီသာ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''ပဿထ, ဘော ဂေါတမ, ဥပပရိက္ခာမိ တာဝ''တိ ပုနပ္ပုနံ ပရိဝတ္တေတိ။ ဗာဟိရကမန္တေန ခီဏာသဝဿ ဂတိံ ကထံ ဇာနိဿတိ, အထဿ မတ္ထကတော သေဒော မုစ္စိ။ သော လဇ္ဇိတွာ တုဏှီဘူတော အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''ကိလမသိ, ဝင်္ဂီသာ''တိ အာဟ။ အာမ, ဘော ဂေါတမ, ဣမဿ သတ္တဿ ဂတဋ္ဌာနံ ဇာနိတုံ န သက္ကောမိ။ သစေ တုမှေ ဇာနာထ, ကထေထာတိ။ ''ဝင်္ဂီသ, အဟံ ဧတမ္ပိ ဇာနာမိ ဣတော ဥတ္တရိတရမ္ပိ''တိ ဝတွာ ဓမ္မပဒေ ဣမာ ဒွေ ဂါထာ အဘာသိ –

> ''စုတိံ ယော ဝေဒိ သတ္တာနံ၊ ဥပပတ္တိံ စ သဗ္ဗသော။
> အသတ္တံ သုဂတံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏံ။
>
> ''ယဿ ဂတိံ န ဇာနန္တိ၊ ဒေဝါ ဂန္ဓဗ္ဗမာနုသာ။
> ခီဏာသဝံ အရဟန္တံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၄၁၉-၄၂၀)။

တတော ဝင်္ဂီသော အာဟ – ''ဘော ဂေါတမ, ဝိဇ္ဇာယ ဝိဇ္ဇံ ဒေန္တဿ နာမ ပရိဟာနိ နတ္ထိ, အဟံ အတ္တနာ ဇာနနကံ မန္တံ တုမှာကံ ဒဿာမိ, တုမှေ ဧတံ မန္တံ မယှံ ဒေထာ''တိ။ ဝင်္ဂီသ, န မယံ မန္တေန မန္တံ ဒေမ, ဧဝမေဝ ဒေမာတိ။ ''သာဓု, ဘော ဂေါတမ, ဒေထ မေ မန္တ''န္တိ အပစိတိံ ဒဿေတွာ ဟတ္ထကစ္ဆပကံ ကတွာ နိသီဒိ။ ကိံ, ဝင်္ဂီသ, တုမှာကံ သမယေ မဟာဇနမဇ္ဈေ တ ကိစ္စိ တ ဂဏှန္တာနံ ပရိတသော နာမ န ဟောတီတိ? ဟောတိ, ဘော ဂေါတမာတိ။ အမှာကံ ပန မန္တော နိပ္ပရိတသောတိ သညံ ကရောသီတိ? ဗြာဟ္မဏာ နာမ မန္တေဟိ အတိတ္တာ ဟောန္တိ, တသ္မာ သော ဘဂဝန္တံ အာဟ – ''ဘော ဂေါတမ, တုမှေဟိ ကထိတနိယာမံ ကရိဿာမီ''တိ။ ဘဂဝါ အာဟ – ''ဝင်္ဂီသ, မယံ ဣမံ မန္တံ ဒေန္တော အမှေဟိ သမာနလိင်္ဂဿ ဒေမာ''တိ။ ဝင်္ဂီသော ''ယံကိဉ္စိ ကတွာ မယာ ဣမံ မန္တံ ဂဏှိတွာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဗြာဟ္မဏေ အာဟ။ တုမှေ မယိ ပဗ္ဗဇန္တေ မာ စိန္တယိတ္ထ, အဟံ ဣမံ မန္တံ ဂဏှိတွာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ဇေဋ္ဌကော ဘဝိဿာမိ။ ဧဝံ သန္တေ တုမှာကမ္ပိ ဘဒ္ဒကံ ဘဝိဿတီ''တိ မန္တတ္ထာယ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ သတ္ထာ ''မန္တပရိတသံ တာဝ ဝသာဟီ''တိ ဒွတ္တိံသာကာရံ အာစိက္ခိ။ ပညာတ သတ္တော ဒွတ္တိံသာကာရံ သဇ္ဈာယန္တောဝ တတ္ထ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

တသ္မိံ အရဟတ္တံ ပတ္တေ ဗြာဟ္မဏာ ''ကာ နု ခော ဝင်္ဂီသဿ ပဝတ္တိ, ပဿိဿာမ န''န္တိ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ''ကိံ, ဘော ဝင်္ဂီသ, သမဏဿ ဂေါတမဿ သန္တိကေ သိပ္ပံ သိက္ခိတ''န္တိ ပုစ္ဆိံသု။ အာမ, သိက္ခိတန္တိ။ တေန ဟိ ဧဟိ ဂမိဿာမာတိ။ ဂစ္ဆထ တုမှေ, တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ ဂန္တဗ္ဗကိစ္စံ မယှံ နိဋ္ဌိတန္တိ။ ပဌမမေဝ အမှေဟိ တုယှံ ကထိတံ ''သမဏော ဂေါတမော အတ္တာနံ ပဿိတုံ အာဂတေ မာယာယ အာဝဋ္ဋေတီ''တိ။ တွံ ဟိ ဣဒါနိ သမဏဿ ဂေါတမဿ ဝသံ အာပန္နော, ကိံ မယံ တဝ သန္တိကေ ကရိဿာမာတိ အာဂတမဂ္ဂေနေဝ ပက္ကမိံသု။ ဝင်္ဂီသတ္ထေရောပိ ယံ ယံ ဝေလံ ဒသဗလံ ပဿိတုံ ဂစ္ဆတိ, ဧကံ ထုတိံ ကရောန္တောဝ ဂစ္ဆတိ။ တေန တံ သတ္ထာ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိသိန္နော ပဋိဘာနဝန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဥပသေနဝင်္ဂန္တပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၃. ပဉ္စမေ **သမန္တပာသာဒိကာန**န္တိ သဗ္ဗပာသာဒိကာနံ။ **ဥပသေနော**တိ တဿ ထေရဿ နာမံ။ ဝင်္ဂန္တဗြာဟ္မဏဿ ပန သော ပုတ္တော, တသ္မာ **ဝင်္ဂန္တပုတ္တော**တိ ဝုစ္စတိ။ အယံ ပန ထေရော န ကေဝလံ အတ္တနာဝ ဟုသာ

ဒိကော, ပရိသာပိဿ ဟသာဒိကာ, ဣတိ ပရိသံ နိဿာယ လဒ္ဓနာမဝသေန သမန္တပာသာဒိကာနံ အဂ္ဂေ နာမ ဇာ တော။

ပဉှာကမ္မေ ပနဿ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္ တော ဝယံ အာဂမ္မ ပုရိမနယေနေဝ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏမာနော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ သမန္တပာသာ ဒိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ သတ္ထု အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတွာ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ က တွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကဿပဒသဗလဿ ကာလေ ဘိက္ခုနိဉှာပန္နဉှာကမ္မေ သာရိပုတ္တမာယုသ္မန္တံ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိ သန္ဓိံ ဂဏှိ, ဥပသေနအာရက္ခကောတိဿ နာမံ အကံသု။

သော ဝယပ္ပတ္တော တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဒသဗလဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ ပဗ္ ဗဇိ။ သော ဥပသမ္ပဒာယ ဧကဝဿိကော ဟုတွာ ''အရိယဂဗ္ဘံ ဝဍ္ဎေမီ''တိ ဧကံ ကုလပုတ္တံ အတ္တနော သန္တိကေ ပ ဗ္ဗာဇေတွာ ဥပသမ္ပာဒေသိ။ သော ပတရေတွာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ ဧကဝဿိကကာလေ အတ္တနာ ဒုဝဿော ''ဒသ ဗလော မံ ပဿိတွာ တုဿိဿတီ''တိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အာဒာယ ဒသဗလံ ပဿိတုံ အာဂတော။ သတ္ထာ တံ ဝန္ဒိတ္ တွာ ဧကမန္တေ နိသိန္နံ ပုစ္ဆိ – ''ကတိဝဿောသိ တွံ ဘိက္ခူ''တိ? ဒုဝဿော အဟံ ဘဂဝါတိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု ကတိ ဝဿောတိ? ဧကဝဿော ဘဂဝါတိ။ ကိန္တာယံ ဘိက္ခု ဟောတီတိ? သဒ္ဓိဝိဟာရိကော မေ ဘဂဝါတိ။ အထ နံ သတ္ ထာ ''အတိလဟုံ ခေါ တွံ, မောဃပုရိသ, ဗာဟုလ္လာယ အာဝတ္တော''တိ ဝတွာ အနေကပရိယာယေန ဝိဂရဟိ။ ထေ ရော သတ္ထု သန္တိကာ ဂရဟံ လဘိတွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ''ဣမိနာဝ ပုဏ္ဏစန္ဒသဿိရိကေန မုခေန သတ္ထာရံ ပရိသမေဝ နိဿာယ သာဓုကာရံ အပေဿာမီ''တိ တံဒိဝသေယေဝ ဧကံ ဌာနံ ဂန္တွာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကတွာ နစိ ရဿေဝ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ။

တတော ယသ္မာ ထေရော မဟာကုလတော နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတော ပထဝိဃုဋ္ဌဓမ္မကထိကောဝ, တသ္မာ တဿ ဓမ္မကထာယ စေဝ ပသီဒိတွာ မိတ္တာမစ္စဉာတိကုလေဟိ စ နိက္ခမိတွာ ဗဟူ ကုလအရကာ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ ဗဇန္တိ။ ''အဟံ အာရညကော, တုမ္ဟေပိ အာရညကာ ဘဝိတုံ သက္ကောန္တာ ပဗ္ဗဇထာ''တိ တေရသ ဓုတင်္ဂါနိ အာစိ က္ခိတွာ ''သက္ခိဿာမ, ဘန္တေ''တိ ဝဒန္တေ ပဗ္ဗာဇေတိ။ တေ အတ္တနော ဗလေန တံ တံ ဓုတင်္ဂံ အဓိဋ္ဌဟန္တိ။ ထေရော အတ္တနော ဒသဝဿကာလေ ဝိနယံ ပဂုဏံ ကတွာ သဗ္ဗေဝ ဥပသမ္ပာဒေသိ။ ဧဝံ ဥပသမ္ပန္နာ စဿ ပဉ္စသတ မတ္တာ ဘိက္ခူ ပရိတရာ အဟေသုံ။

တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ ဝသန္တော ''ဣစ္ဆာမဟံ, ဘိက္ခဝေ, အဒ္ဓမာသံ ပဋိသလ္လီယိ တု''န္တိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာရောစေတွာ ဧကဝိဟာရီ ဟောတိ။ ဘိက္ခုသင်္ဃောပိ ''ယော ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ ဥပသ င်္ကမတိ, သော ပာစိတ္တိယံ ဒေသာပေတဗ္ဗော''တိ ကတိကံ အကာသိ။ တဒါ ဥပသေနတ္ထေရော ''ဘဂဝန္တံ ပဿိဿ သာမီ''တိ အတ္တနော ပရိသာယ သဒ္ဓိံ ဇေတဝနံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ အညတရံ ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အာမန္တေသိ – ''မနာပာနိ တေ ဘိက္ခု ပံသုကူလာ နီ''တိ။ ''န ခေါ မေ, ဘန္တေ, မနာပာနိ ပံသုကူလာနီ''တိ ဝတွာ ဥပဇ္ဈာယေ ကရဝေန ပံသုကူလိကဘာဝံ အာရောစေသိ။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ သတ္ထာ ''သာဓု သာဓု, ဥပသေနာ''တိ ထေရဿ သာဓုကာရံ ဒတွာ အနေကပရိယာယေန ဂုဏကထံ က ထေသိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပန ဣဒံ ဝတ္ထု ဟာဠိယံ (ပါရာ. ၅၆၅) အာဂတမေဝ။ အထ သတ္ထာ အပရ ဘာဂေ အရိယဂဏမဇ္ဈေ နိသိန္နော ဣမသ္မိံ သာသနေ ထေရံ သမန္တပာသာဒိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဒဗ္ဗတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၄. ဆဋ္ဌေ **သေနာသနပညာပကာန**န္တိ သေနာသနံ ပညာပေန္တာနံ။ ထေရဿ ကိရ သေနာသနပညာပနကာလေ အဋ္ဌာရသသု မဟာဝိဟာရေသု အသမ္မဋ္ဌံ ပရိဝေဏံ ဝါ အပဋိဇဂ္ဂိတံ သေနာသနံ ဝါ အသောဓိတံ မဉ္စပီဌံ ဝါ အနုပဋ္ဌိ တံ ပာနီယပရိဘောဇနီယံ ဝါ နာဟောသိ။ တသ္မာ သေနာသနပညာပကာနံ အဂ္ဂေ နာမ ဇာတော။ **ဒဗ္ဗော** တိဿ နာမံ။ မ လ္လရာဇကုလေ ပန ဥပ္ပန္နတ္တာ **မလ္လပုတ္တော** နာမ ဇာတော။

တဿာ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယဉှိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ သေနာသနပညာပကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ တံ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတွာ သတ္ထာရာ ဗျာကတော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကဿပဒသဗလဿ သာသနဿ ဩသက္ကနကာလေ ပဗ္ဗဇိ, တဒါ တေန သဒ္ဓိံ အပရေ ဆ ဇနာတိ သတ္တ ဘိက္ခူ ဧကစိတ္တာ ဟုတွာ အညေ သာသနေ အကာရဝံ ကရောန္တေ ဒိသွာ “ဣဓ ကိံ ကရောမ, ဧကမန္တေ သမဏဓမ္မံ ကတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိဿာမာ”တိ နိဿေဏိံ ဗန္ဓိတွာ ဥစ္စပဗ္ဗတသိခရံ အဘိရုဟိတွာ “အတ္တနော စိတ္တဗလံ ဇာနန္တာ နိဿေဏိံ ပါတေန္တု, ဇီဝိတေ သာလယာ ဩတရန္တု, မာ ပစ္ဆာနုတာပိနော အဟုဝတ္ထာ”တိ ဝတွာ သဗ္ဗေ ဧကစိတ္တာ ဟုတွာ နိဿေဏိံ ပါတေတွာ “အပ္ပမတ္တာ ဟောထ, အာဝုသော”တိ အညမညံ ဩဝဒိတွာ စိတ္တရုစိယေသု ဌာနေသု နိသီဒိတွာ သမဏဓမ္မံ ကာတုံ အာရဘိံသု။

တတြေကော ထေရော ပဉ္စမေ ဒိဝသေ အရဟတ္တံ ပတွာ “မမ ကိစ္စံ နိပ္ဖန္နံ, အဟံ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ကိံ ကရိဿာမီ”တိ ဣဒ္ဓိယာ ဥတ္တရကုရုတော ပိဏ္ဍပါတံ အာဟရိတွာ, “အာဝုသော, ဣမံ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇထ , ဘိက္ခာစာရကိစ္စံ မမာယတ္တံ ဟောတု, တုမှေ အတ္တနော ကမ္မံ ကရောထာ”တိ အာဟ။ ကိံ နု ခော မယံ, အာဝုသော, နိဿေဏိံ ပါတေန္တာ ဧဝံ အဝေစုမှာ “ယော ပဌမံ ဓမ္မံ သစ္ဆိကရောတိ, သော ဘိက္ခံ အာဟရတု, တေန အာဘတံ သေသာ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရိဿန္တီ”တိ။ နတ္ထိ, အာဝုသောတိ။ တုမှေ အတ္တနော ပုဗ္ဗဟေတုနာ လဘိတ္ထ, မယမ္ပိ သက္ကောန္တာ ဝဋ္ဋဿန္တံ ကရိဿာမ, ဂစ္ဆထ တုမှေတိ ။ ထေရော တေ သညာပေတုံ အသက္ကောန္တော ဖာသုကဌာနေ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဂတော။ အပရော ထေရော သတ္တမေ ဒိဝသေ အနာဂါမိဖလံ ပတွာ တတော စုတော သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။

ဣတရေပိ ထေရာ တတော စုတာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ တေသု တေသု ကုလေသု နိဗ္ဗတ္တာ။ ဧကော ဂန္ဓာရရဋ္ဌေ တက္ကသီလနဂရေ ရာဇဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော, ဧကော ပစ္စန္တရဋ္ဌေ ပရိဗ္ဗာဇိကာယ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တော, ဧကော ဗာဟိယရဋ္ဌေ ကုဋုမ္ဗိကဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော, ဧကော ရာဇဂဟေ ကုဋုမ္ဗိကဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော။ အယံ ပန ဒဗ္ဗတ္ထေရော မလ္လရဋ္ဌေ အနုပိယနဂရေ ဧကဿ မလ္လရညော ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ တဿ မာတာ ဥပဝိဇညကာလေ ကာလမကာသိ, မတသရီရံ သုသာနံ နေတွာ အရုစိတကံ အာရောပေတွာ အဂ္ဂိံ အဒံသု။ တဿာ အဂ္ဂိဝေဂသန္တတ္တံ ဥဒရပဋလံ ဒွေဓာ အဟောသိ။ ဒါရကော အတ္တနော ပုညဗလေန ဥပ္ပတိတွာ ဧကသ္မိံ ဒဗ္ဗတ္ထမ္ဘေ နိပတိ။ တံ ဒါရကံ ဂဟေတွာ အယျိကာယ အဒံသု။ သာ တဿ နာမံ ဂဏှန္တီ ဒဗ္ဗတ္ထမ္ဘေ နိပတိတွာ လဒ္ဓဇီဝိတတ္တာ ဒဗ္ဗောတိဿ နာမံ အကာသိ။

တဿ သတ္တဝဿိကကာလေ သတ္ထာ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော မလ္လရဋ္ဌေ စာရိကံ စရမာနော အနုပိယနိဂမံ ပတွာ အနုပိယမ္ဗဝနေ ဝိဟရတိ။ ဒဗ္ဗကုမာရော သတ္ထာရံ ဒိသွာ ဒဿနေနေဝ ပသီဒိတွာ ပဗ္ဗဇိတုကာမော ဟုတွာ “အဟံ ဒသဗလဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ အယျိကံ အာပုစ္ဆိ။ သာ “သာဓု, တာတာ”တိ ဒဗ္ဗကုမာရံ အာဒါယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ, “ဘန္တေ, ဣမံ ကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေထာ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ အညတရဿ ဘိက္ခုနော သညံ အဒါသိ “ဘိက္ခု ဣမံ ဒါရကံ ပဗ္ဗာဇေဟီ”တိ။ သော ထေရော သတ္ထု ဝစနံ သုတွာ ဒဗ္ဗကုမာရံ ပဗ္ဗာဇေန္တော တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိ။ ပုဗ္ဗဟေတုသမ္ပန္နော ကတာဘိနီဟာရော သတ္တော ပဌမကေသဝဋ္ဋိယာ ဩရောပိယမာနာယ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ, ဒုတိယကေသဝဋ္ဋိယာ ဩရောပိယမာနာယ သကဒါဂါမိဖလေ, တတိယာယ အနာဂါမိဖလေ။ သဗ္ဗကေသာနံ ပန ဩရောပနဉ္စ အရဟတ္တဖလသစ္ဆိကိရိယာ စ အပစ္ဆာ အပုရေ အဟောသိ။

သတ္ထာ မလ္လရဋ္ဌေ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ ဝေဠုဝနေ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။ တတြာယသ္မာ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော ရဟောဂတော အတ္တနော ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိံ ဩလောကေတွာ သံဃဿ ဝေယျာဝစ္စကရဏေ ကာယံ ယောဇေတုကာမော စိန္တေသိ – “ယံနူနာဟံ သံဃဿ သေနာသနဉ္စ ပညာပေယျံ, ဘတ္တာနိ စ ဥဒ္ဒိသေယျံ”န္တိ။ သော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ အတ္တနော ပရိဝိတက္ကံ အာရောစေသိ။ သတ္ထာ တဿ သာဓုကာရံ ဒတွာ သေနာသနပညာပကတ္တဉ္စ ဘတ္တုဒ္ဒေသကတ္တဉ္စ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ အထ နံ “အယံ ဒဗ္ဗော ဒဟရောဝ သမာနော မဟန္တေ ဌာနေ ဌိတော”တိ သတ္တဝဿိကကာလေယေဝ ဥပသမ္ပာဒေသိ။ ထေရော ဥပသမ္ပန္နကာလတောယေဝ ပဌာယ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တာနံ သဗ္ဗဘိက္ခူနံ သေနာသနာနိ စ ပညာပေတိ, ဘိက္ခဉ္စ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဥဒ္ဒိသတိ။

တဿ္သ သေနာသနပညာပကဘာဝေ သဗ္ဗဒိသာသု ပာကဋော အဟောသိ – “ဒဗ္ဗော ကိရ မလ္လပုတ္တော သဘာဂသဘာဂါနံ ဘိက္ခူနံ ဧကဋ္ဌာနေ သေနာသနာနိ ပညာပေတိ, ဒူရေပိ သေနာသနံ ပညာပေတိယေဝ။ ဂန္တုံ အသက္ကောန္တေ ဣဒ္ဓိယာ နေတီ”တိ။

အထ နံ ဘိက္ခူ ကာလေပိ ဝိကာလေပိ “အမှာကံ, အာဝုသော, ဇီဝကမ္ဗဝနေ သေနာသနံ ပညာပေဟိ, အမှာကံ မဒ္ဒကုစ္ဆိသ္မိံ မိဂဒါယေ”တိ ဧဝံ သေနာသနံ ဥဒ္ဒိသာပေတွာ တဿ ဣဒ္ဓိံ ပဿန္တာ ဂစ္ဆန္တိ။ သောပိ ဣဒ္ဓိယာ မနောမယေ ကာယေ အဘိသင်္ခရိတွာ ဧကေကဿ ထေရဿ ဧကေကံ အတ္တနာ သဒိသံ ဘိက္ခုံ နိမ္မိနိတွာ အင်္ဂုလိယာ ဇလမာနာယ ပုရတော ပုရတော ဂန္တွာ “အယံ မဉ္စော, ဣဒံ ပီဌ”န္တိအာဒီနိ ဝတွာ သေနာသနံ ပညာပေတွာ ပုန အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ အာဂစ္ဆတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပနိဒံ ဝတ္ထု ဟေဋ္ဌိယံ အာဂတမေဝ။ သတ္ထာ ဣဒမေဝ ကာရဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ အပရဘာဂေ အရိယဂဏမဇ္ဈေ နိသိန္နော ထေရံ သေနာသနပညာပကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၅. သတ္တမေ **ဒေဝတာနံ ပိယမနာပာန**န္တိ ဒေဝတာနံ ပိယာနဉ္စေဝ မနာပာနဉ္စ ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သော ကိရ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ စက္ကဝတ္တီ ရာဇာ ဟုတွာ မဟာဇနံ ပဉ္စသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာပေတွာ သဂ္ဂပရာယဏံ အကာသိ။ ယေဘုယျေန ကိရ ဆသု ကာမသဂ္ဂေသု နိဗ္ဗတ္တဒေဝတာ တဿေဝ ဩဝါဒံ လဘိတွာ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ အတ္တနော သမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ “ကံ နု ခော နိဿာယ ဣမံ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိံ လဘိမှာ”တိ အာဝဇ္ဇမာနာ ဣမံ ထေရံ ဒိသွာ “ထေရံ နိဿာယ အမှေဟိ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ”တိ သာယံပါတံ ထေရံ နမဿန္တိ။ တသ္မာ သော ဒေဝတာနံ ပိယမနာပါနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ **ပိလိန္ဒော** တိ ပနဿ ဂေါတ္တံ, **ဝစ္ဆော** တိ နာမံ။ တဒုဘယံ သံသန္ဒေတွာ ပိလိန္ဒဝစ္ဆောတိ ဝုစ္စတိ။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ပုရိမနယေနေဝ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဒေဝတာနံ ပိယမနာပဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတွာ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ပိလိန္ဒဝစ္ဆောတိဿ နာမံ အကံသု။ သော အပရေန သမယေန သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ ပဗ္ဗဇိတွာ ဥပသမ္ပန္နော ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သော ဂိဟီဟိပိ ဘိက္ခူဟိပိ သဒ္ဓိံ ကထေန္တော “ဧဟိ, ဝသလ, ဂစ္ဆ, ဝသလ, အာဟရ, ဝသလ, ဂဏှ, ဝသလာ”တိ ဝသလဝါဒေနေဝ သမုဒါစရတိ။ တံ ကထံ အာဟရိတွာ တထာဂတံ ပုစ္ဆိံသု – “ဘဂဝါ အရိယာ နာမ ဖရုသဝါစာ န ဟောန္တီ”တိ။ ဘိက္ခဝေ, အရိယာနံ ပရဝမ္ဘနဝသေန ဖရုသဝါစာ နာမ နတ္ထိ, အပိစ ခေါ ပန ဘဝန္တရေ အာစိဏ္ဏဝသေန ဘဝေယျာတိ။ ဘန္တေ, ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရော ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ ဂိဟီဟိပိ ဘိက္ခူဟိပိ သဒ္ဓိံ ကထေန္တော, “ဝသလ, ဝသလာ”တိ ကထေတိ, ကိမေတ္ထ ကာရဏံ ဘဂဝါတိ။ ဘိက္ခဝေ, န မယှံ ပုတ္တဿ ဧတံ ဣဒာနေဝ အာစိဏ္ဏံ, အတီတေ ပနေသ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ဝသလဝါဒိဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဣစ္စေသ ဘဝစိဏ္ဏေနေဝ ကထေသိ, န ဖရုသဝသေန။ အရိယာနဉှိ ဝေါဟာရော ဖရုသောပိ သမာနော စေတနာယ အဖရုသဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓေါဝ, အပ္ပမတ္တကမ္ပေတ္ထ ပာပံ နုပလဗ္ဘတီတိ ဝတွာ ဓမ္မပဒေ ဣမံ ကထမာဟ –

> “အကက္ကသံ ဝိညာပနိံ၊ ဂိရံ သစ္စမုဒီရယေ။
> ယာယ နာဘိသဇေ ကဉ္စိ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ”န္တိ။

အထေကဒိဝသံ ထေရော ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော ဧကံ ပုရိသံ ပိပ္ပလီနံ ဘာဇနံ ပူရေတွာ အာဒါယ အန္တောနဂရံ ပဝိသန္တံ ဒိသွာ “ကိံ တေ, ဝသလ, ဘာဇနေ”တိ အာဟ။ သော စိန္တေသိ – “အယံ သမဏော မယာ သဒ္ဓိံ ပါတောဝ ဖရုသကထံ ကထေသိ, ဣမဿ အနုစ္ဆဝိကမေဝ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ “မူသိကဝစ္စံ မေ, ဘန္တေ, ဘာဇနေ”တိ အာဟ။ ဧဝံ ဘဝိဿတိ, ဝသလာတိ။ တဿ ထေရဿ ဒဿနံ ဝိဇဟန္တဿ သဗ္ဗံ မူသိကဝစ္စမေဝ အဟောသိ။ သော စိန္တေသိ – “ဣမာ ပိပ္ပလိယော မူသိကဝစ္စသဒိသာ ပညာယန္တိ, သဘာဝေ နု ခေါ နော”တိ ဝီမံသန္တော ဟတ္ထ

ထေန ဥပ္ပိဋ္ဌေသိ ။ အထဿ ဥန္နူရဝစ္စဘာဝံ ဥတ္တတ ဗလဝအောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သော ''ဣမာယေဝ နု ခော ဝေရူပဟ, ဥ
အာဟု သကဋ္ဌေပိ''တိ ဂန္တွာ ဩလောကေန္တော သဗ္ဗာပိ ပိပ္ပလိယော တာဒိသာဝ ဒိသွာ ဟဒယံ ဟတ္ထေန သန္ဓာရေ
တွာ ''ဣဒံ န အညဿ ကမ္မံ, မယှံ ဟတောဝ ဒိဋ္ဌဘိက္ခုဿေတံ ကမ္မံ, အဒ္ဓါ ကေ ဥပဟယံ ဘဝိဿတိ, တဿ ဂ
တဋ္ဌာနံ အနုဝိစိနိတွာ တေံ ကာရဏံ ဇာနိဿာမီ''တိ ထေရဿ ဂတမဂ္ဂံ ပုစ္ဆိတွာ ဟယာသိ။

အထေကော ပုရိသော တံ အတိဝိယ စဏ္ဍိကတံ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ, ''ဘော ပုရိသ, တွံ အတိဝိယ စဏ္ဍိကတောဝ ဂ
စ္ဆသိ, ကေန ကမ္မေန ဂစ္ဆသီ''တိ ပုစ္ဆိ။ သော တဿ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ သော တဿ ကထံ သုတွာ ဧဝ
မာဟ – ''ဘော, မာ စိန္တယိ, မယှံ အယျော ပိလိန္ဒဝစ္ဆော ဘဝိဿတိ, တွံ တေဒေဝ ဘာဇနံ ပူရေတွာ အာအာယ
ဂန္တွာ ထေရဿ ပုရတော တိဋ္ဌ။ 'ကိံ နာမေတံ, ဝသလာ'တိ ဝုတ္တကာလေ စ 'ပိပ္ပလိယော, ဘန္တေ'တိ ဝဒ, ထေ
ရော 'ဧဝံ ဘဝိဿတိ, ဝသလာ'တိ ဝက္ခတိ။ ပုန သဗ္ဗာပိ ပိပ္ပလိယော ဘဝိဿန္တီ''တိ။ သော တထာ အကာသိ။ သဗ္ဗ
ဗာ ပိပ္ပလိယော ပဋိပ္ပဟကတိကာ အဟေသုံ။ ဣဒမေတ္တကံ ဝတ္ထု။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ ဒေဝတာနံ ပိယမနာပကာရ
ဏမေဝ ဝတ္ထုံ ကတွာ ထေရံ ဒေဝတာနံ ပိယမနာပဟနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဗာဟိယအာရုစီရိယတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၆. အဋ္ဌမေ **ခိပ္ပာဘိညာန** န္တိ ခိပ္ပံ အဓိဂတအဘိညာနံ အာရုစီရိယတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အယဉှိ
ထေရော သံခိတ္တဓမ္မဒေသနာပရိယောသာနေ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ, မဂ္ဂဖလာနံ ပရိကမ္မကိစ္စံ နာဟောသိ။ တသ္မာ ခိပ္ပာ
ဘိညာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ ဗာဟိယရဋ္ဌေ ပန ဇာတတ္တာ **ဗာဟိယော**တိဿ နာမံ အဟောသိ။ သော အပရဘာဂေ
အာရုစီရံ နိဝတ္ထသေသိ။ တသ္မာ **အာရုစီရိယော** နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော
တော ဒသဗလဿ ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ခိပ္ပာဘိညာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိ
ကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတွာ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကဿပ
ဒသဗလဿ သာသနဿ ဩသက္ကနကာလေ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဝုတ္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ သမဏဓမ္မံ ကတွာ ပရိပုဏ္ဏ
သီလော ဇီဝိတက္ခယံ ပတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။

သော ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝလောကေ ဝသိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဗာဟိယရဋ္ဌေ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော။ ဝယံ
အာဂမ္မ ဃရာဝါသံ ဝသန္တော ''ဝေဟာရံ ကရိဿာမီ''တိ သုဝဏ္ဏဘူမိဂမနီယံ နာဝံ အဘိရုဟိ။ နာဝါ ဣစ္ဆိတံ ဒေသံ
အပ္ပတွာဝ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ ဘိန္နာ, မဟာဇနော မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခော အဟောသိ။ အယံ ပန ဧကံ အာရုခဏ္ဍံ ဂဟေတွာ
သတ္တမေ ဒိဝသေ သုပ္ပာရကပဋ္ဋနေ ဥတ္တိဏ္ဏော မနုဿာ တသံ ပတွာ ''အစေလကနိယာမေန မနုဿေ ဥပသင်္ကမိ
တုံ အယုတ္တ''န္တိ အဝိဒူရေ ဌာနေ ဧကံ မဟာတဋ္ဌာကာ သေတလံ ဂဟေတွာ သရီရံ ဝေဌေတွာ ကေသိမ္ပိ ဌာနေ ပတိတံ
ဧကံ ကပာလံ အာဒါယ ဘိက္ခာယ ဟာဝိသိ။

မနုဿာ တံ ဒိသွာ စိန္တေသုံ – ''သစေ လောကေ အရဟန္တာ နာမ အတ္ထိ, ဧဝံဝိဓေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ကိံ နု ခော အယျ
ယော ဥက္ကဋ္ဌဘာဝေန ဝတ္ထံ န ဂဏှာတိ, ဥဒါဟု ဒိယျမာနံ ဂဏှေယျာ''တိ ဝိမံသန္တာ နာနာဒိသာဟိ ဝတ္ထာနိ အာ
ဟရိံသု။ သော စိန္တေသိ – ''သစာဟံ န ဣမိနာ နိယာမေန အာဂမိဿံ, န မေ ဧတေ ပသီဒေယျုံ, ယံကိဉ္စိ ကတွာ
ဣမေ ဝဉ္စေတွာ ဇီဝိကုပါယံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဝတ္ထာနိ န ပဋိဂ္ဂဏှိ။ မနုဿာ ဘိယျောသောမတ္တာယ ပသန္န
နာ မဟာသက္ကာရံ ကရိံသု။ သောပိ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ အဝိဒူရဋ္ဌာနေ ဒေဝကုလံ ဂတော။ မဟာဇနော တေန သဒ္ဓိံ
ယေဝ ဂန္တွာ ဒေဝကုလံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ အဒါသိ။ သော စိန္တေသိ – ''ဣမေ မယှံ သေတလေ နိတသနမတ္တေ ပသီဒိ
တွာ ဧဝံဝိဓံ သက္ကာရံ ကရောန္တိ, ဧတေသံ မယာ ဥက္ကဋ္ဌေနေဝ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ သလ္လဟုကာနိ ရုက္ခဖလကာနိ
ဂဟေတွာ တစ္ဆေတွာ တကေသု အာဝုဏိတွာ စီရံ ကတွာ နိဝတ္ထသေတွာ ဟာရုပိတွာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တော ဝသိ။

အထ ယော သော ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ သတ္တသု ဇနေသု သမဏဓမ္မံ ကရောန္တေသု ဧကော ဘိက္ခု သုဒ္ဓါဝါသဗြ
ဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော။ သော နိဗ္ဗတ္တသမနန္တရမေဝ အတ္တနော ဗြဟ္မသမ္ပတ္တိံ ဩလောကေတွာ အာဂတဋ္ဌ
ဌာနံ အာဝဇ္ဇေန္တော သတ္တန္နံ ဇနာနံ ပဗ္ဗတံ အာရုယှ သမဏဓမ္မကရဏဋ္ဌာနံ ဒိသွာ သေသာနံ ဆန္နံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌ

ဌာနံ အာဝဇ္ဇေန္တော ကေသ္သ ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝံ ဉတ္တရေသံ ပဉ္စန္နံ ကာမာဝစရဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ ဉတွာ ကာလာနုကာလံ တေ ပဉ္စ ဇနေ အာဝဇ္ဇေတိ ။ ဣမသ္မိံ ပန ကာလေ "ကဟံ နု ခေါ"တိ အာဝဇ္ဇေန္တော အရှစ်ရီယံ သုပ္ပ ဟာရကပဋ္ဌနံ ဉပနိဿာယ ကုဟနကမ္မေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တံ ဒိသွာ "နဋ္ဌော ဝတာယံ ဗာလော, ပုဗ္ဗေ သမဏဓမ္မံ က ရောန္တော အတိဉက္ကဋ္ဌဘာဝေန အရဟာတာပိ အာဘတံ ပိဏ္ဍပာတံ အပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဣဒ္ဓိ ဉဒရတ္ထာယ အနရဟာဝ အရဟတ္တံ ပဋိဇာနိတွာ လောကံ ဝဉ္စေန္တော ဝိစရတိ, ဒသဗလဿ စ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ န ဇာနာတိ, ဂစ္ဆာမိ နံ သံဝေ ဇေတွာ ဒသဗလဿ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ ဇာနာပေမီ"တိ တံခဏံယေဝ ဗြဟ္မလောကတော သုပ္ပဟာရကပဋ္ဌနေ ရတ္တိဘာ ဂသမနန္တရေ အရှစ်ရီယဿ သမ္မုခေ ပာတုရဟောသိ။

သော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနေ ဩဘာသံ ဒိသွာ ဗဟိ နိက္ခမိတွာ ဌိတော မဟာဗြဟ္မံ ဩလောကေတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ "ကေ တုမှေ"တိ ပုစ္ဆိ။ အဟံ တုယှံ ပောရာဏကသဟာယော အနာဂါမိဖလံ ပတွာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗ တ္တော။ အမှာကံ ပန သဗ္ဗဇေဋ္ဌကော အရဟတ္တံ ပတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော, တုမှေ ပဉ္စ ဇနာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။ သွတဟံ တံ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ကုဟနကမ္မေန ဇီဝန္တံ ဒိသွာ ဒမေတုံ အာဂတောတိ ဝတွာ ဣဒံ ကာရဏမာဟ – "န ခေါ တွံ, ဗာဟိယ အရဟာ, နပိ အရဟတ္တမဂ္ဂံ သမာပန္နော, သာပိ တေ ပဋိပဒါ နတ္ထိ, ယာယ တွံ အရဟာ ဝါ အဿ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဝါ သမာပန္နော"တိ။ အထဿ သတ္ထု ဉပ္ပန္နဘာဝံ သာဝတ္ထိယံ ဝသနဘာဝဉ္စ အာစိက္ခိတွာ "သတ္ထု သန္တိကံ ဂစ္ဆာဟီ"တိ တံ ဉယျောဇေတွာ ဗြဟ္မလောကမေဝ အဂမာသိ။

အရှစ်ရီယော မဟာဗြဟ္မုနာ သံဝေဇိတော "မောက္ခမဂ္ဂံ ဂဝေသိဿာမီ"တိ ဝီသယောဇနသတံ မဂ္ဂံ ဧကရတ္တိ တသေန ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌံ အန္တရဃရေ သမ္ပာပုဏိတွာ သတ္ထု ဟဒေသု နိပတိတွာ "ဒေသေတု မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ ဓမ္မံ, ဒေသေတု သုဂတော ဓမ္မ"န္တိ ယာဝတတိယံ ယာစိ။ သတ္ထာ "တွောဝတာ ဗာဟိယဿ ဉာဏံ ပရိပာကံ ဂတ"န္တိ ဉတွာ "တသ္မာတိဟ တေ, ဗာဟိယ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတီ"တိ (ဉအ. ၁၀) ဣမိနာ ဩဝါဒေန ဩဝဒိ ။ သောပိ ဒေသနာပရိယောသာနေ အန္တရဝီထိယံ ဌိတောဝ ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

သော အတ္တနော ကိစ္စံ မတ္ထကပ္ပတ္တံ ဉတွာ ဘဂဝန္တံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိတွာ အပရိပုဏ္ဏပတ္တစီဝရတာယ ပ တ္တစီဝရံ ပရိယေသန္တော သင်္ကာရဋ္ဌာနတော စောဠကျော်ဏ္ဍာနိ သံကမုတိ။ အထ နံ ပုဗ္ဗဝေရိကော အမနုဿော ဧကိ ဿာ တရုဏဝစ္ဆာယ ဂါဝိယာ သရီရေ အဓိမုစ္စိတွာ ဇီဝိတက္ခယံ ပာပေသိ။ သတ္ထာ သာဝတ္ထိတော နိက္ခမန္တော အန္တရဝီထိယံ ဗာဟိယံ သင်္ကာရဋ္ဌာနေ ပတိတံ ဒိသွာ "ဂဏှထ, ဘိက္ခဝေ, ဗာဟိယဿ အရှစ်ရီယဿ သရီရ"န္တိ နီဟရာပေတွာ သရီရကိစ္စံ ကာရေတွာ ဓာတုမဟာပထေ စေတိယံ ကာရာပေသိ။ တတော သင်္ဃမဇ္ဈေ ကထာ ဉဒ ဟာဒိ – "တထာဂတော ဘိက္ခုသင်္ဃေန ဗာဟိယဿ သရီရဇ္ဈာပနကိစ္စံ ကာရေသိ, ဓာတုယော ဂဟေတွာ စေတိယံ ကာ ရေသိ, ကတရမဂ္ဂေ နု ခေါ တေန သစ္ဆိကတော, သာမဏေရော နု ခေါ သော, ဘိက္ခု နု ခေါ"တိ စိတ္တံ ဉပ္ပာဒယိံသု ။ သတ္ထာ တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ "ပဏ္ဍိတော, ဘိက္ခဝေ, ဗာဟိယော"တိ ဉပရိ ဓမ္မဒေသနံ ဝဍ္ဎေတွာ တဿ ပရိနိ ဗ္ဗုတဘာဝံ ပကာသေသိ။ ပုန သင်္ဃမဇ္ဈေ ကထာ ဉဒပါဒိ "န စ သတ္ထာရာ ဗာဟိယဿ ဗဟု ဓမ္မော ဒေသိတော, အရဟတ္တံ ပတ္တောတိ စ ဝဒေတိ။ ကိံ နာမေတ"န္တိ? သတ္ထာ "ဓမ္မော မန္ဒော ဗဟူတိ အကာရဏံ, ဝိသပီတကဿ အဂဒေ ဝိယ စေသော"တိ ဝတွာ ဓမ္မပဒေ ကထမာဟ –

"သဟဿမပိ စေ ကထာ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ။
ဧကံ ကထာပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဉပသမ္မတီ"တိ။ (ဓ. ပ. ၁၀၀)။

ဒေသနာပရိယောသာနေ စတုရာသီတိ ပါဏသဟဿာနိ အမတပါနံ ပိဝိံသု။ ဣဒဉ္စ ပန ဗာဟိယတ္ထေရဿ ဝတ္ထု သုတ္တေ (ဉအ. ၁၀) အာဂတတ္တာ ဝိတ္ထာရေန န ကထိတံ။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိသိန္နော ဗာဟိ ယတ္ထေရံ ခိပ္ပာဘိညာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ကုမာရကဿပတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၇. နဝမေ **စိတ္တကထိကာန**န္တိ ဝိစိတ္တံ ကတွာ ဓမ္မံ ကထေန္တာနံ။ ထေရော ကိရ ကေဿပိ ဒွိန္နမ္ပိ ဓမ္မံ ကထေန္တော ဗဟူဟိ ဥပမာဟိ စ ကာရဏေဟိ စ မဏ္ဍယိတွာ ဗောဓေန္တော ကထေတိ။ တသ္မာ စိတ္တကထိကာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ ဝယပ္ပတ္တော ဒသဗလဿ ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ စိတ္တကထိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကဿပဗုဒ္ဓသာသနောသက္ကနကာလေ သတ္တန္နံ ဘိက္ခူနံ အဗ္ဘန္တရော ဟုတွာ ပဗ္ဗတမတ္ထကေ သမဏဓမ္မံ ကတွာ အပရိဟီနသီလော တတော စုတော ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝမာနော အမှာကံ သတ္ထု ကာလေ ရာဇဂဟေ ဧကိဿာ ကုလဒါရိကာယ ကုစ္ဆိမှိ ဥပ္ပန္နော။ သာ စ ပဌမံ မာတာပိတရော ယာစိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အလဘမာနာ ကုလဃရံ ဂတာ ဂဗ္ဘံ ဂဏှိ။ တမ္ပိ အဇာနန္တီ သာမိကံ အာရာဓေတွာ တေန အနုညာတာ ဘိက္ခုနီသု ပဗ္ဗဇိတာ။ တဿာ ဂဗ္ဘနိမိတ္တံ ဒိသွာ ဘိက္ခုနိယော ဒေဝဒတ္တံ ပုစ္ဆိံသု, သော "အဿမဏီ"တိ အာဟ။ ဒသဗလံ ပုစ္ဆိံသု, သတ္ထာ ဥပါလိတ္ထေရံ ပဋိစ္ဆာပေသိ။ ထေရော သာဝတ္ထိနဂရဝါသီနိ ကုလာနိ ဝိသာခဉ္စ ဥပါသိကံ ပက္ကောသာပေတွာ သောဓေန္တော "ပုရေ လဒ္ဓော ဂဗ္ဘော, ပဗ္ဗဇ္ဇာ အရောဂါ"တိ အာဟ။ သတ္ထာ "သုဝိနိစ္ဆိတံ အဓိကရဏ"န္တိ ထေရဿ သာဓုကာရံ အဒါသိ။

သာ ဘိက္ခုနီ သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗသဒိသံ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တံ ဂဟေတွာ ရာဇာ ပသေနဒိကောသလော ပေါသာပေသိ, ကဿပေါတိ စဿ နာမံ ကတွာ အပရဘာဂေ အလင်္ကရိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ နေတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ ကုမာရကာလေ ပန ပဗ္ဗဇိတတ္တာ ဘဂဝတာ "ကဿပံ ပက္ကောသထ, ဣဒံ ဖလံ ဝါ ခါဒနီယံ ဝါ ကဿပဿ ဒေထာ"တိ ဝုတ္တေ "ကတရကဿပဿာတိ။ ကုမာရကဿပဿာ"တိ ဧဝံ ဂဟိတနာမတ္တာ တတော ပဋ္ဌာယ ဝုဍ္ဎကာလေပိ **ကုမာရကဿပေါ**တွေဝ ဝုစ္စတိ။ အပိစ ရညော ပေါသာဝနိကပုတ္တတ္တာပိ ကုမာရကဿပေါတိ တံ သဉ္ဇာနိံသု။

သော ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဝိပဿနာယ စေဝ ကမ္မံ ကရောတိ, ဗုဒ္ဓဝစနဉ္စ ဂဏှာတိ။ အထ သော တေန သဒ္ဓိံ ပဗ္ဗတမတ္ထကေ သမဏဓမ္မံ ကတွာ အနာဂါမိဖလံ ပတွာ သုဒ္ဓါဝါသေ နိဗ္ဗတ္တော မဟာဗြဟ္မာ တသ္မိံ သမယေ အာဝဇ္ဇေန္တော ကုမာရကဿပံ ဒိသွာ "သဟာယကော မေ ဝိပဿနာယ ကိလမတိ, ဂန္တွာ တဿ ဝိပဿနာယ နယမုခံ ဒဿေတွာ မဂ္ဂဖလပတ္တိယာ ဥပါယံ ကရိဿာမီ"တိ ဗြဟ္မလောကေ ဌိတောဝ ပဉ္စဒသ ပဉှေ အဘိသင်္ခရိတွာ ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ ကုမာရကဿပတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနေ အန္ဓဝနေ ပါတုရဟောသိ။ ထေရော အာလောကံ ဒိသွာ "ကော တွော"တိ အာဟ။ "အဟံ ပုဗ္ဗေ တယာ သဒ္ဓိံ သမဏဓမ္မံ ကတွာ အနာဂါမိဖလံ ပတွာ သုဒ္ဓါဝါသေ နိဗ္ဗတ္တဗြဟ္မာ"တိ အာဟ။ ကေန ကမ္မေန အာဂတတ္ထာတိ? မဟာဗြဟ္မာ အတ္တနော အာဂတကာရဏံ ဒီပေတုံ တေ ပဉှေ အာစိက္ခိတွာ "တွံ ဣမေ ပဉှေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အရုဏေ ဥဋ္ဌိတေ တထာဂတံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆ, ဌပေတွာ ဟိ တထာဂတံ အညော ဣမေ ပဉှေ ကထေတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထီ"တိ ဝတွာ ဗြဟ္မလောကမေဝ ဂတော။

ထေရောပိ ပုနဒိဝသေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ မဟာဗြဟ္မုနာ ကထိတနိယာမေနေဝ ပဉှေ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ ကုမာရကဿပတ္ထေရဿ အရဟတ္တံ ပါပေတွာ ပဉှေ ကထေသိ။ ထေရော သတ္ထာရာ ကထိတနိယာမေနေဝ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အန္ဓဝနံ ဂန္တွာ ဝိပဿနံ ဂဗ္ဘံ ဂါဟာပေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ တတော ပဋ္ဌာယ စတုန္နံ ပရိသာနံ ဓမ္မကထံ ကထေန္တော ဗဟုကာဟိ ဥပမာဟိ စ ကာရဏေဟိ စ မဏ္ဍေတွာ စိတ္တကထမေဝ ကထေတိ။ အထ နံ သတ္ထာ ပါယာသိရညော ပဉ္စဒသဟိ ပဉှေဟိ ပဋိမဏ္ဍေတွာ သုတ္တန္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၆ အာဒယော) ဒေသိတေ တံ သုတ္တန္တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ဣမသ္မိံ သာသနေ စိတ္တကထိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

မဟာကောဋ္ဌိတတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၈. ဒသမေ **ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တာန**န္တိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ ပတွာ ဌိတာနံ မဟာကောဋ္ဌိတတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ဟိ ထေရော အတ္တနော ပဋိသမ္ဘိဒါသု စိဏ္ဏဝသိဘာဝေန အဘိညာတေ အဘိညာတေ မဟာ

သာဝကေ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တောပိ ဒသဗလံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တောပိ ပဋိသမ္ဘိဒာသုယေဝ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ။ ဣတိ ဣမိနာ စိဏ္ဏဝသိဘာဝေန ပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ မဟာဘောဂကုလေ နိဗ္ဗတ္တော အပရေန သမယေန သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကဿပဒသဗလဿ ကာလေ ဂိဟိဘာဝေ ဌတွာ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ကောဋ္ဌိတမာဏဝေတိဿ နာမံ အကံသု။ သော ဝယပ္ပတ္တော တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဧကဒိဝသံ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ ပဗ္ဗဇိ။ သော ဥပသမ္ပန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ နိစ္စကာလံ ပဋိသမ္ဘိဒာသု စိဏ္ဏဝသီ ဟုတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တော ပဋိသမ္ဘိဒာသုယေဝ ပုစ္ဆတိ။ အထ နံ သတ္ထာ အပရဘာဂေ မဟာဝေဒလ္လသုတ္တံ (မ. နိ. ၁.၄၄၉ အာဒယော) အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ပဋိသမ္ဘိဒာပတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၄. ဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

(၁၄) ၄. စတုတ္ထဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

အာနန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၉-၂၂၃. စတုတ္ထဿ ပဌမေ **ဗဟုဿုတာနန္တိ** အာဒီသု အညေပိ ထေရာ ဗဟုဿုတာ သတိမန္တော ဂတိမန္တော ဓိတိမန္တော ဥပဋ္ဌာကာ စ အတ္ထိ။ အယံ ပနာယသ္မာ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဒသဗလဿ သာသနေ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိယံ ဌတွာ ဂဏှိ။ တသ္မာ ဗဟုဿုတာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ ဣမဿေဝ စ ထေရဿ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဂဟေတွာ ဓာရဏကသတိ အညေဟိ ထေရေဟိ ဗလဝတရာ အဟောသိ, တသ္မာ **သတိမန္တာနံ** အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ အယမေဝ စာယသ္မာ ဧကပဒေ ဌတွာ သဋ္ဌိ ပဒသဟဿာနိ ဂဏှိတွာ သတ္ထာရာ ကထိတနိယာမေနေဝ သဗ္ဗပဒါနိ ဇာနာတိ, တသ္မာ **ဂတိမန္တာနံ** အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ ဧတဿေဝ စာယသ္မတော ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှနဝီရိယံ သဇ္ဈာယနဝီရိယဉ္စ ဓာရဏဝီရိယဉ္စ သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနဝီရိယဉ္စ အညေဟိ အသဒိသံ အဟောသိ, တသ္မာ **ဓိတိမန္တာနံ** အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ တထာဂတံ ဥပဋ္ဌဟန္တော စေသ န အညေသံ ဥပဋ္ဌာကဘိက္ခူနံ ဥပဋ္ဌာနာကာရေန ဥပဋ္ဌဟိ, အညေ ဟိ တထာဂတံ ဥပဋ္ဌဟန္တာ န စိရံ ဥပဋ္ဌဟိံသု, န စ ဗုဒ္ဓာနံ မနံ ဂဟေတွာ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ အယံ ထေရော ပန ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ လဒ္ဓဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟုတွာ တထာဂတဿ မနံ ဂဟေတွာ ဥပဋ္ဌဟိ။ တသ္မာ **ဥပဋ္ဌာကာနံ** အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – ဣတော ကိရ သတသဟဿိမေ ကပ္ပေ ပဒုမုတ္တရော နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တဿ ဟံသဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, နန္ဒော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သုမေဓာ နာမ ဒေဝီ မာတာ, ဗောဓိသတ္တော ဥတ္တရကုမာရော နာမ အဟောသိ။ သော ပုတ္တဿ ဇာတဒိဝသေ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတွာ ပဓာနမနုယုတ္တော အနုက္ကမေန သဗ္ဗညုတံ ပတွာ “အနေကဇာတိသံသာရ”န္တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ သတ္တာဟံ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ ဝီတိနာမေတွာ “ပထဝိယံ ဌပေဿာမီ”တိ ပာဒံ အဘိနီဟရိ။ အထ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ မဟန္တာနိ ပဒုမာနိ ပုပ္ဖိတာနိ ...

န္တော, ဒေဝ, ဇနပဒေ’’တိ ရညော ပေသေသိ။ ရာဇာ တုဋ္ဌော ‘‘သီဃံ မမ ပုတ္တော အာဂစ္ဆတူ’’တိ အာဟ။ တဿ သဟာယမတ္တာ အမစ္စာ ယောဇိတ္တို။ သော တေဟိ သဒ္ဓိံ အန္တရာမဂ္ဂေ မန္တေသိ – ‘‘မယှံ ပိတာ တုဋ္ဌော သစေ မေ ဝရံ ဒေတိ, ကိံ ဂဏှာမီ’’တိ? အထ နံ ဧကစ္စေ ‘‘ဟတ္ထိံ ဂဏှထ, အဿံ ဂဏှထ, ဇနပဒံ ဂဏှထ, သတ္တ ရတနာနိ ဂဏှထာ’’တိ အာဟံသု။ အပရေ ‘‘တုမှေဟ ပထဝိဿရဿ ပုတ္တာ, န တုမှာကံ ဓနံ ဒုလ္လဘံ, လဒ္ဓမ္ပိ စေတံ သဗ္ဗံ ပဟာယ ဂမနီယံ, ပုညမေဝ ဧကံ အာဒာယ ဂမနီယံ။ တသ္မာ ဒေဝေ ဝရံ ဒဒမာနေ တေမာသံ ပဒုမုတ္တရဘဂဝန္တံ ဥပဋ္ဌာတုံ ဝရံ ဂဏှထာ’’တိ အာဟံသု။ သော ‘‘တုမှေဟ မယှံ ကလျာဏမိတ္တာ, န မေတံ စိတ္တံ အတ္ထိ, တုမှေဟိ ပန ဥပ္ပာဒိတံ, ဧဝံ ကရိဿာမီ’’တိ ဂန္တွာ ပိတရံ ဝန္ဒိတွာ ပိတရာ အာလိင်္ဂေတွာ မတ္ထကေ စုမ္ဗိတွာ ‘‘ဝရံ တေ ပုတ္တ ဒေမီ’’တိ ဝုတ္တေ ‘‘ဣစ္ဆာမဟံ, မဟာရာဇ, ဘဂဝန္တံ တေမာသံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တော ဇီဝိတံ အဝဉ္ဈံ ကာတုံ, ဣမံ မေ ဒေဝ ဝရံ ဒေဟီ’’တိ အာဟ။ န သက္ကာ, တာတ, အညံ ဝရေဟီတိ။ ဒေဝ, ခတ္တိယာနံ နာမ ဒွေ ကထာ နတ္ထိ, ဧတဒေဝ မေ ဝရံ ဒေဟိ, န မမ အညေန အတ္ထောတိ။ တာတ, ဗုဒ္ဓါနံ နာမ စိတ္တံ ဒုဇ္ဇာနံ, သစေ ဘဂဝါ န ဣစ္ဆိဿတိ, မယာ ဒိန္နေပိ ကိံ ဘဝိဿတီတိ? ‘‘သာဓု, ဒေဝ, အဟံ ဘဂဝတော စိတ္တံ ဇာနိဿာမီ’’တိ ဝိဟာရံ ဂတော။

တေန စ သမယေန ဘတ္တကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ ဘဂဝါ ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိဋ္ဌော ဟောတိ, သော မဏ္ဍလမာဠေ သန္နိပတိတာနံ ဘိက္ခူနံ သန္တိကံ အဂမာသိ။ တေ နံ အာဟံသု – ‘‘ရာဇပုတ္တ, ကသ္မာ အာဂတောသီ’’တိ? ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ, ဒဿေထ မေ ဘဂဝန္တန္တိ။ န မယံ, ရာဇပုတ္တ, ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေ သတ္ထာရံ ဒဋ္ဌုံ လဘာမာတိ။ ကော ပန, ဘန္တေ, လဘတီတိ? သုမနတ္ထေရော နာမ ရာဇပုတ္တာတိ။ သော ‘‘ကုဟိံ, ဘန္တေ, ထေရော’’တိ? ထေရဿ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆိတွာ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ‘‘ဣစ္ဆာမဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ပဿိတုံ, ဒဿေထ မေ ဘဂဝန္တ’’န္တိ အာဟ။ ထေရော ပဿန္တဿေဝ ရာဇကုမာရဿ အာပောကသိဏဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ မဟာပထဝိံ ဥဒကံ အဓိဋ္ဌာယ ပထဝိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ သတ္ထု ဂန္ဓကုဋိယံယေဝ ဟတုရဟောသိ။ အထ နံ ဘဂဝါ ‘‘သုမန ကသ္မာ အာဂတောသီ’’တိ အာဟ။ ရာဇပုတ္တော, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ဒဿနာယ အာဂတောတိ။ တေန ဟိ ဘိက္ခု အာသနံ ပညာပေဟီတိ။ ပုန ထေရော ပဿန္တဿေဝ ရာဇကုမာရဿ ဗုဒ္ဓါသနံ ဂဟေတွာ အန္တောဂန္ဓကုဋိယံ နိမုဇ္ဇိတွာ ဗဟိပရိဝေဏေ ဟတုဘဝိတွာ ပရိဝေဏေ အာသနံ ပညာပေသိ။ ရာဇကုမာရော ဣမာနိ ဒွေ အစ္ဆရိယာကာရာနိ ဒိသွာ ‘‘မဟန္တော ဝတာယံ ဘိက္ခူ’’တိ စိန္တေသိ။

ဘဂဝါပိ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမိတွာ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ။ ရာဇပုတ္တော ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ပဋိသန္ထာရံ အကာသိ။ ‘‘ကအာ အာဂတောသိ ရာဇပုတ္တာ’’တိ ဝုတ္တေ, ‘‘ဘန္တေ, တုမှေဟာသု ဂန္ဓကုဋိံ ပဝိဋ္ဌေသု, ဘိက္ခူ ပန ‘န မယံ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေ ဘဂဝန္တံ ဒဋ္ဌုံ လဘာမာ’တိ မံ ထေရဿ သန္တိကံ ဟပဟေသုံ။ ထေရော ပန ဧကေဝစနေနေဝ ဒဿေတိ, ထေရော, ဘန္တေ, တုမှာကံ သာသနေ ဝလ္လဘော မညေ’’တိ။ အာမ ရာဇကုမာရ, ဝလ္လဘော ဧသ ဘိက္ခု မယှံ သာသနေတိ။ ဘန္တေ, ဗုဒ္ဓါနံ သာသနေ ကိံ ကတွာ ဝလ္လဘာ ဟောန္တီတိ? အနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပောသထကမ္မံ ကတွာ ကုမာရာတိ။ ဘဂဝါ အဟံ ထေရော ဝိယ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဝလ္လဘော ဟောတုကာမော, သွေဝ မယှံ ဘိက္ခံ အဓိဝာသေထာတိ။ အဓိဝာသေသိ ဘဂဝါ တုဏှီဘာဝေန ။ ရာဇကုမာရော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သဗ္ဗရတ္တိံ မဟာသက္ကာရံ သဇ္ဇေတွာ သတ္တ ဒိဝသာနိ ခန္ဓာဝါရဘတ္တံ နာမ အဒာသိ။

သတ္တမေ ဒိဝသေ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ, ဘန္တေ, မယာ ပိတု သန္တိကာ တေမာသံ အန္တောဝဿံ တုမှာကံ ပဋိဇဂ္ဂနဝရော လဒ္ဓော, တေမာသံ မေ ဝဿာဝါသံ အဓိဝါသေထာတိ။ ဘဂဝါ ‘‘အတ္ထိ နု ခော တတ္ထ ဂတေန အတ္ထော’’တိ ဩလောကေတွာ ‘‘အတ္ထီ’’တိ ဒိသွာ ‘‘သုညာဂါရေ ခော, ရာဇကုမာရ, တထာဂတာ အဘိရမန္တီ’’တိ အာဟ။ ကုမာရော ‘‘အညာတံ ဘဂဝါ အညာတံ သုဂတာ’’တိ ဝတွာ ‘‘အဟံ, ဘန္တေ, ပုရိမတရံ ဂန္တွာ ဝိဟာရံ ကာရေမိ, မယာ ပေသိတေ ဘိက္ခုသတသဟဿေန သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆထာ’’တိ ဘဂဝန္တံ ပဋိညံ ကဟာပေတွာ ပိတု သန္တိကံ ဂန္တွာ ‘‘ဒိန္နာ မေ, ဒေဝ, ဘဂဝတာ ပဋိညာ, မယာ ပဟိတေ ဘဂဝန္တံ ပေသေယျာထာ’’တိ ဝတွာ ပိတရံ ဝန္ဒိတွာ နိက္ခမိတွာ ယောဇနေ ယောဇနေ ဝိဟာရံ ကာရေန္တော ဝီသယောဇနသတံ အဒ္ဓါနံ ဂတော။ ဂန္တွာ စ အတ္တနော နဂရေ ဝိဟာရဋ္ဌာနံ ဝိစိနန္တော သောဘနနာမဿ ကုဋုမ္ဗိကဿ ဥယျာနံ ဒိသွာ သတသဟဿေန ကိဏိတွာ သတသဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဝိဟာရံ ကာရေသိ။ တတ္ထ ဘဂဝတော ဂန္ဓကုဋိံ သေသဘိက္ခူနဉ္စ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနတ္ထာယ ကုဋိလေဏမဏ္ဍပေ ကာရေတွာ ပာကာရပရိက္ခေပံ ဒွါရကောဋ္ဌကဉ္စ နိဋ္ဌာပေတွာ ပိတု သန္တိကံ ပေသေသိ – ‘‘နိဋ္ဌိတံ မယှံ ကိစ္စံ, သတ္ထာရံ ပဟိဏထာ’’တိ။

ရာဇာ ဘဂဝန္တံ ဘောဇေတွာ “ဘဂဝါ သုမနဿ ကိစ္စံ နိဋ္ဌိတံ, တုမှာကံ ဂမနံ ပစ္စာသီသတီ”တိ အာဟ။ ဘဂဝါ ဘိက္ခုသတသဟဿပရိဝုတော ယောဇနေ ယောဇနေ ဝိဟာရေသု ဝသမာနော အဂမာသိ။ ကုမာရော “သတ္ထာ အာဂစ္ဆတီ”တိ သုတွာ ယောဇနံ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇယမာနော ဝိဟာရံ ပဝေသေတွာ –

“သတသဟဿေန မေ ကီတံ, သတသဟဿေန မာပိတံ။
သောဘနံ နာမ ဥယျာနံ, ပဋိဂ္ဂဏှ မဟာမုနီ”တိ။ –

ဝိဟာရံ နိယျာဒေသိ။ သော ဝဿူပနာယိကာဒိဝသေ ဒါနံ ဒတွာ အတ္တနော ပုတ္တဒါရေ စ အမစ္စေ စ ပက္ကောသာပေတွာ အာဟ – “သတ္ထာ အမှာကံ သန္တိကံ ဒူရတောဝ အာဂတော, ဗုဒ္ဓါ စ နာမ ဓမ္မဂရုကာ န အာမိသစက္ခုကာ ။ တသ္မာ အဟံ ဣမံ တေမာသံ ဒွေ သာဋကေ နိဝါသေတွာ ဒသ သီလာနိ သမာဒိယိတွာ ဣဓေဝ ဝသိဿာမိ, တုမှေဟိ ခီဏာသဝသတသဟဿဿ ဣမိနာဝ နီဟာရေန တေမာသံ ဒါနံ ဒဒေယျာထာ”တိ။

သော သုမနတ္ထေရဿ ဝသနဋ္ဌာနသဘာဂေယေဝ ဌာနေ ဝသန္တော ယံ ထေရော ဘဂဝတော ဝတ္တံ ကရောတိ, တံ သဗ္ဗံ ဒိသွာ “ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧကန္တဝလ္လဘော ဧသ ထေရော, ဧတဿေဝ မေ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ ဥပကဋ္ဌာယ ပဝါရဏာယ ဂါမံ ပဝိသိတွာ သတ္တာဟံ မဟာဒါနံ ဒတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ ဘိက္ခုသတသဟဿဿ ပါဒမူလေ တိစီဝရံ ဌပေတွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ, “ဘန္တေ, ယဒေတံ မယာ သတ္တာဟံ ခန္ဓာဝါရဒါနတော ပဋ္ဌာယ ပုညံ ကတံ, တံ နေဝ သက္ကသမ္ပတ္တိံ, န မာရဗြဟ္မသမ္ပတ္တိံ ပတ္ထယန္တေန, ဗုဒ္ဓဿ ပန ဥပဋ္ဌာကဘာဝံ ပတ္ထေန္တေန ကတံ။ တသ္မာ အဟမ္ပိ ဘဂဝါ အနာဂတေ သုမနတ္ထေရော ဝိယ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပဋ္ဌာကော ဟောမီ”တိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဝန္ဒိ။ သတ္ထာ တဿ အနန္တရာယံ ဒိသွာ ဗျာကရိတွာ ပက္ကာမိ။ ကုမာရော တံ သုတွာ “ဗုဒ္ဓါ စ နာမ အဒွေဇ္ဈကထာ ဟောန္တီ”တိ ဒုတိယဒိဝသေ ဧကတမဗုဒ္ဓဿ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော ဂစ္ဆန္တော ဝိယ အဟောသိ။

သော တသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ ဝဿသတသဟဿံ ဒါနံ ဒတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ပိဏ္ဍာယ စရတော ထေရဿ ပတ္တဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဥတ္တရိသာဋကံ ဒတွာ ပူဇံ အကာသိ။ ပုန သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စုတော ဗာရာဏသိရာဇာ ဟုတွာ ဥပရိပါသာဒဝရဂတော ဂန္ဓမာဒနတော အာကာသေန အာဂစ္ဆန္တေ အဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဒိသွာ နိမန္တာပေတွာ ဘောဇေတွာ အတ္တနော မင်္ဂလဥယျာနေ တေသံ အဋ္ဌ ပဏ္ဏသာလာယော ကာရေတွာ တေသံ နိသီဒနတ္ထာယ အတ္တနော နိဝေသနေ အဋ္ဌ သဗ္ဗရတနမယာနိ ပီဌာနိ စေဝ မဏိအာဓာရကေ စ ပဋိယာဒေတွာ ဒသ ဝဿသဟဿာနိ ဥပဋ္ဌာနံ အကာသိ။ ဧတာနိ ပါကဋဋ္ဌာနာနိ။

ကပ္ပသတသဟဿံ ပန ဒါနံ ဒဒမာနောဝ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တေန သဒ္ဓိံ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတော စုတော အမိတောဒနသက္ကဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထဿ သဗ္ဗေဝ ဉာတကေ အာနန္ဒိတေ ပမုဒိတေ ကရောန္တော ဇာတောတိ အာနန္ဒောတွေဝ နာမံ အကံသု။ သော အနုပုဗ္ဗေန ကတာဘိနိက္ခမနေ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ပဌမဂမနေန ကပိလဝတ္ထုံ အာဂန္တွာ တတော နိက္ခမန္တေ ဘဂဝတိ ဘဂဝတော ပရိဝါရတ္ထံ ရာဇကုမာရေသု ပဗ္ဗဇန္တေသု ဘဒ္ဒိယာဒီဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိတွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ နစိရဿေဝ အာယသ္မတော ပုဏ္ဏဿ မန္တာဏိပုတ္တဿ သန္တိကေ ဓမ္မကထံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။

တေန ခေါ ပန သမယေန ဘဂဝတော ပဌမဗောဓိယံ ဝီသတိ ဝဿာနိ အနိဗဒ္ဓါ ဥပဋ္ဌာကာ အဟေသုံ။ ဧကဒါ နာဂသမာလော ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဝိစရိ ဧကဒါ နာဂိတော, ဧကဒါ ဥပဝါဏော, ဧကဒါ သုနက္ခတ္တော, ဧကဒါ စုန္ဒော သမဏုဒ္ဒေသော , ဧကဒါ သာဂတော, ဧကဒါ ရာဓော, ဧကဒါ မေဃိယော။ တတ္ထ ဧကဒါ ဘဂဝါ နာဂသမာလတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ဒွေဓာပထံ ပတ္တော။ ထေရော မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ “ဘဂဝါ အဟံ ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမီ”တိ အာဟ။ အထ နံ ဘဂဝါ “ဧဟိ ဘိက္ခု, ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမာ”တိ အာဟ။ သော “ဟန္ဒ ဘဂဝါ တုမှာကံ ပတ္တစီဝရံ ဂဏှထ, အဟံ ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမီ”တိ ဝတွာ ပတ္တစီဝရံ ဘူမိယံ ဌပေတုံ အာရဒ္ဓေါ။ အထ နံ ဘဂဝါ “အာဟရ ဘိက္ခူ”တိ ဝတွာ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဂတော။ တဿပိ ဘိက္ခုနော ဣတရေန မဂ္ဂေန ဂစ္ဆတော စောရာ ပတ္တစီဝရဉ္စေဝ ဟရိံသု, သီသဉ္စ ဘိန္ဒိံသု။ သော “ဘဂဝါ ဣဒါနိ မေ ပဋိသရဏံ, န အညော”တိ စိန္တေတွာ လော

ဟိတေန ဂလန္တေန ဘဂဝတော သန္တိကံ အာဂမိ။ ''ကိမိဒံ ဘိက္ခူ''တိ စ ဝုတ္တေ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ အထ နံ ဘဂဝါ ''မာ စိန္တေယိ ဘိက္ခု, တေသု ကာရဏာယေဝ တံ နိတရဃိမ္ဟာ''တိ ဝတွာ သမဿာသေသိ။

ကေဒာ ပန ဘဂဝါ မေဃိယတ္ထေရေန သဒ္ဓိံ ဟာစီနဝံသေ မိဂဒာယေ ဇန္တုဂါမံ အဂမာသိ။ တတ္ထာပိ မေဃိယော ဇန္တုဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ နဒီတီရေ ပာသာဒိကံ အမ္ဗဝနံ ဒိသွာ ''ဘဂဝါ တုမှောကံ ပတ္တစီဝရံ ဂဏှာထ, အဟံ တသ္မိံ အမ္ဗဝနေ သမဏဓမ္မံ ကရောမီ''တိ ဝတွာ ဘဂဝတာ တိက္ခတ္တုံ နိတရိယမာနောပိ ဂန္တွာ အကုသလဝိတက္ကေဟိ အန္ဝာသတ္တော ပစ္စာဂန္တွာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ တမ္ပိ ဘဂဝါ ''ကၡမမေဝ တေ ကာရဏံ သလ္လက္ခေတွာ နိတရယိမ္ဟာ''တိ ဝတွာ အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ အဂမာသိ။ တတ္ထ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓာသနေ နိသိန္နော ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''ဘိက္ခဝေ, ကၡအနိမှိ မဟလ္လကော, 'ကေစ္စေ ဘိက္ခူ ကၡ မိနာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမာ'တိ ဝုတ္တေ အညေန ဂစ္ဆန္တိ, ကေစ္စေ မယှံ ပတ္တစီဝရံ ဘူမိယံ နိက္ခိပန္တိ, မယှံ နိဗဒ္ဓု ပဋ္ဌာကံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဇာနာထာ''တိ ။ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မသံဝေဂေါ ဥဒပါဒိ။ အထာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ''အဟံ, ဘန္တေ, တုမှေယေဝ ပတ္ထယမာနော သတသဟဿကပ္ပာဓိကံ အသင်္ချေယျံ ပာရမိယော ပူရယိံ, နနု မာဒိသော မဟာပညော ဥပဋ္ဌာကော နာမ ဝဋ္ဋတိ, အဟံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ အာဟ။ တံ ဘဂဝါ ''အလံ, သာရိပုတ္တ, ယဿံ ဒိသာယံ တွံ ဝိဟရသိ, အသုညာ မေ သာ ဒိသာ, တဝ ဟိ ဩဝါဒေ ဗုဒ္ဓာနံ ဩဝါဒသဒိသော, တေန မေ တယာ ဥပဋ္ဌာကကိစ္စံ အတ္ထီ''တိ ပဋိက္ခိပိ။ ဧတေနေဝ ဥပာယေန မဟာမောဂ္ဂလ္လာနံ အာဒိံ ကတွာ အသီတိ မဟာသာဝကာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေ သဗ္ဗေ ဘဂဝါ ပဋိက္ခိပိ။

အာနန္ဒတ္ထေရော ပန တုဏှီယေဝ နိသီဒိ။ အထ နံ ဘိက္ခူ အာဟံသု – ''အာဝုသော အာနန္ဒ, ဘိက္ခုသင်္ဃော ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ ယာစတိ, တွမ္ပိ ယာစာဟီ''တိ။ ယာစိတွာ လဒ္ဓဋ္ဌာနံ နာမ, အာဝုသော, ကီဒိသံ ဟောတိ, ကိံ မံ သတ္ထာ န ပဿတိ? သစေ သတ္ထာ ရောစိဿတိ, ''အာနန္ဒော မံ ဥပဋ္ဌဟတူ''တိ ဝက္ခတီတိ။ အထ ဘဂဝါ ''န, ဘိက္ခဝေ, အာနန္ဒော အညေဟိ ဥဿာဟေတဗ္ဗော, သယမေဝ ဇာနိတွာ မံ ဥပဋ္ဌဟိဿတီ''တိ အာဟ။ တတော ဘိက္ခူ ''ဥဋ္ဌေဟိ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ဥဋ္ဌေဟိ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ဒသဗလံ ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ ယာစာဟီ''တိ အာဟံသု။ ထေရော ဥဋ္ဌဟိတွာ စတ္တာရော ပဋိက္ခေပေ စတဿော စ အာယာစနာတိ အဋ္ဌ ဝရေ ယာစိ။

စတ္တာရော ပဋိက္ခေပ နာမ – ''သစေ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ အတ္တနာ လဒ္ဓံ ပဏီတံ စီဝရံ န ဒဿတိ, ပိဏ္ဍပါတံ န ဒဿတိ, ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသိတုံ န ဒဿတိ, နိမန္တနံ ဂဟေတွာ န ဂမိဿတိ, ဧဝာဟံ ဘဂဝန္တံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ ဝတွာ ''ကံ ပနေတ္ထ, အာနန္ဒ, အာဒီနဝံ အဒ္ဒသာ''တိ ဝုတ္တေ အာဟ – ''သစာဟံ, ဘန္တေ, ကၡမာနိ ဝတ္ထူနိ လဘိဿာမိ, ဘဝိဿန္တိ ဝတ္တာရော 'အာနန္ဒော ဒသဗလေန လဒ္ဓံ ပဏီတံ စီဝရံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇတိ, ဧကဂန္ဓကုဋိယံ ဝသတိ , ဧကတော နိမန္တနံ ဂစ္ဆတိ။ ဧတံ လာဘံ လဘန္တော တထာဂတံ ဥပဋ္ဌာတိ, ကော ဧဝံ ဥပဋ္ဌဟတော ဘာရော'''တိ? ကၡမေ စတ္တာရော ပဋိက္ခေပေ ယာစိ။

စတဿော အာယာစနာ နာမ – ''သစေ, ဘန္တေ, ဘဂဝါ မယာ ဂဟိတနိမန္တနံ ဂမိဿတိ, သစာဟံ တိရောရဋ္ဌာ တိရောဇနပဒါ ဘဂဝန္တံ ဒဋ္ဌုံ အာဂတံ ပရိသံ အာဂတက္ခဏေယေဝ ဘဂဝန္တံ ဒဿေတုံ လစ္ဆာမိ, ယဒါ မေ ကင်္ခာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတုံ လစ္ဆာမိ, တထာ ယံ ဘဂဝါ မယှံ ပရမ္မုခါ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, တံ အာဂန္တွာ မယှံ ကထေဿတိ, ဧဝာဟံ ဘဂဝန္တံ ဥပဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ ဝတွာ ''ကံ ပနေတ္ထ, အာနန္ဒ, အာနိသံသံ ပဿသီ''တိ ဝုတ္တေ အာဟ – ''ကၡဓ, ဘန္တေ, သဒ္ဓါ ကုလပုတ္တာ ဘဂဝတော ဩကာသံ အလဘန္တာ မံ ဧဝံ ဝဒန္တိ 'သွေ, ဘန္တေ အာနန္ဒ, ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ အမှာကံ ဃရေ ဘိက္ခံ ဂဏှေယျာထာ'တိ။ သစေ ဘဂဝါ တတ္ထ န ဂမိဿတိ, ကၡစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေယေဝ ပရိသံ ဒဿေတုံ, ကင်္ခဉ္စ ဝိနောဒေတုံ ဩကာသံ န လစ္ဆာမိ, ဘဝိဿန္တိ ဝတ္တာရော 'ကိံ အာနန္ဒော ဒသဗလံ ဥပဋ္ဌာတိ ။ ဧတ္တကမ္ပိဿ ဘဂဝါ အနုဂ္ဂဟံ န ကရောတီ'တိ။ ဘဂဝတော စ ပရမ္မုခါ မံ ပုစ္ဆိဿန္တိ 'အယံ, အာဝုသော အာနန္ဒ, ကထာ, ကၡဒံ သုတ္တံ, ကၡဒံ ဇာတကံ ကတ္ထ ဒေသိတ'န္တိ။ သစာဟံ တံ န သမ္ပာဒယိဿာမိ, ဘဝိဿန္တိ ဝတ္တာရော – 'ဧတ္တကမ္ပိ, အာဝုသော, န ဇာနာသိ, ကသ္မာ တွံ ဆာယာ ဝိယ ဘဂဝန္တံ အဝိဇဟန္တော ဒီဃရတ္တံ ဝိစရသီ'တိ။ တေနာဟံ ပရမ္မုခါ ဒေသိတဿပိ ဓမ္မဿ ပုန ကထနံ ကၡစ္ဆာမီ''တိ။ ကၡမာ စတဿော အာယာစနာ ယာစိ။ ဘဂဝါပိဿ အဒါသိ။

ဧဝံ ကမ္မေ အဋ္ဌ ဝရေ ဂဟေတွာ နိဗဒ္ဓုပဋ္ဌာကော အဟောသိ။ တဿေဝ ဉာနန္တရဿ အတ္ထာယ ကပ္ပသတသဟဿံ ပူရိတာနံ ပာရမီနံ ဖလံ ဟပုဏ္ဏိ။ သော ဥပဋ္ဌာကဋ္ဌာနံ လဒ္ဓဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဒသဗလဿ ဒုဝိဓေန ဥဒကေန တိဝိဓေန ဒန္တကဋ္ဌေန ဟတ္ထပာဒပရိကမ္မေန ပိဋ္ဌိပရိကမ္မေန ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏံ သမ္မဇ္ဇနေနာတိ ဧဝမာဒီဟိ ကိစ္စေဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တော “ဣမာယ နာမ ဝေလာယ သတ္ထု ဣမံ နာမ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣဒံ နာမ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဒိဝသဘာဂံ သန္တိကာဝစရော ဟုတွာ ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဂဟေတွာ ဧကရတ္တိံ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏံ နဝ ဝါရေ အနုပရိယာယတိ။ ဧဝဉှိဿ အဟောသိ – “သစေ မေ ထိနမိဒ္ဓံ ဩက္ကမေယျ, ဒသဗလေ ပက္ကောသန္တေ ပဋိဝစနံ ဒာတုံ န သက္ကုဏေယျ”န္တိ။ တသ္မာ သဗ္ဗရတ္တိံ ဒဏ္ဍဒီပိကံ ဟတ္ထေန န မုဉ္စတိ။ ဣဒမေတ္ထကံ ဝတ္ထု။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော အနေကပရိယာယေန ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကအာနန္ဒတ္ထေရဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတွာ ထေရံ ဣမသ္မိံ သာသနေ ဗဟုဿုတာနံ သတိမန္တာနံ ဂတိမန္တာနံ ဓိတိမန္တာနံ ဥပဋ္ဌာကာနဉ္စ ဘိက္ခူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဥရုဝေလကဿပတ္ထေရဝတ္ထု

၂၂၄. ဒုတိယေ **မဟာပရိသာန**န္တိ မဟာပရိဝါရာနံ ဥရုဝေလကဿပော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အညေသဉှိ ထေရာနံ ကဉ္စိ ကာလံ ပရိဝါရော မဟာ ဟောတိ ကဉ္စိ ကာလံ အပ္ပော, ဣမဿ ပန ထေရဿ ဒွီဟိ ဘာတိကေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကံ သမဏသဟဿံ နိဗဒ္ဓပရိဝါရောဝ အဟောသိ။ တေသု ဧကေကသ္မိံ ဧကေကံ ပဗ္ဗာဇေန္တေ ဒွေဝ သမဏသဟဿာနိ ဟောန္တိ, ဒွေ ဒွေ ပဗ္ဗာဇေန္တေ တီဏိ သဟဿာနိ ဟောန္တိ။ တသ္မာ သော မဟာပရိဝါရာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ **ကဿပော**တိ ပနဿ ဂေါတ္တံ။ ဥရုဝေလာယံ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ **ဥရုဝေလကဿပော**တိ ပညာယိတ္ထ။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဝယပ္ပတ္တော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ မဟာပရိသာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ “မယာပိ အနာဂတေ ဧဝရူပေန ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒာနံ ဒတွာ တိစီဝရေန အစ္ဆာဒေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ မဟာပရိသာနံ အဂ္ဂဘာဝတ္ထံ ပတ္ထနံ အကာသိ။ သတ္ထာ အန္တရာယံ ဒိသွာ အနာဂတေ ဂေါတမဗုဒ္ဓဿ သာသနေ မဟာပရိသာနံ အဂ္ဂေါ ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကရိတွာ ပက္ကာမိ။

သောပိ ကုလပုတ္တော ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣတော ဒွေနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ ဖုဿဗုဒ္ဓဿ ဝေမာတိကကနိဋ္ဌဘာတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော, ပိတာ မဟိန္ဒရာဇာ နာမ။ အပရေ ပနဿ ဒွေ ကနိဋ္ဌဘာတရော အဟေသုံ။ ဧဝံ တေ တယော ဘာတရော ဝိသုံ ဝိသုံ ဉာနန္တရံ လဘိံသု။ တေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ကုပိတံ ပစ္စန္တံ ဝူပသမေတွာ ပိတု သန္တိကာ ဝရံ လဘိတွာ “တေမာသံ ဒသဗလံ ပဋိဇဂ္ဂိဿာမာ”တိ ဝရံ ဂဏှိံသု။ အထ နေသံ ဧတဒဟောသိ – “အမှေဟိ ဒသဗလံ ပဋိဇဂ္ဂန္တေဟိ အနုစ္ဆဝိကံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဧကံ အမစ္စံ ဥပ္ပာဒကဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ဧကံ အာယဝယဇာနနကံ ကတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပရိဝေသကဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အတ္တနာ ဒသ သီလာနိ သမာဒာယ တေမာသံ သိက္ခာပဒာနိ ရက္ခိံသု။ တေ တယော အမစ္စာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဗိမ္ဗိသာရဝိသာခရဋ္ဌပါလာ ဇာတာ။

တေ ပန ရာဇကုမာရာ ဝုတ္ထဝဿာ ဒသဗလေ သဟတ္ထာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပစ္စယပူဇာယ ပူဇေတွာ ယာဝဇီဝံ ကလျာဏကမ္မံ ကတွာ အမှာကံ ဒသဗလဿ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ အတ္တနော ဂေါတ္တဝသေန တယောပိ ဇနာ ကဿပါ ဧဝ နာမ ဇာတာ။ တေ ဝယပ္ပတ္တာ တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိံသု။ တေသံ ဇေဋ္ဌဘာတိကဿ ပဉ္စ မာဏဝကသတာနိ ပရိဝါရော အဟောသိ, မဇ္ဈိမဿ တီဏိ, ကနိဋ္ဌဿ ဒွေ။ တေ အတ္တနော ဂန္ထေ သာရံ ဩလောကေန္တာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကမေဝ ပဿိံသု, န သမ္ပရာယိကံ။ အထ နေသံ ဇေဋ္ဌဘာတာ အတ္တနော ပရိဝါရေန သဒ္ဓိံ ဥရုဝေလံ ဂန္တွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဥရုဝေလကဿပော နာမ ဇာတော, မဟာဂင်္ဂါနဒီဝင်္ကေ ပဗ္ဗဇိတော နဒီကဿပော နာမ ဇာတော, ဂယာသီသေ ပဗ္ဗဇိတော ဂယာကဿပော နာမ ဇာတော။

ဇဝံ တေသု ကုသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ တတ္ထ ဝသန္တေသု ဗဟူနံ ဒိဝသာနံ အစ္စယေန အမ္ဗဟာကံ ဗောဓိသတ္တော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ ပဋိဝိဒ္ဓသဗ္ဗညုတညာဏော အနုက္ကမေန ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတွာ ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ ထေရေ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ယသအာရက္ခပ္ပမုခေ ပဉ္စပညာသ သဟာယကေပိ ဝိနေတွာ သဋ္ဌိ အရဟန္တေ "စရထ, ဘိက္ခဝေ , စာရိက"န္တိ ဗဟုဇနဟိတာယ စာရိကံ ပေသေတွာ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိယေ ဝိနေတွာ ဥရုဝေလကဿပဿ ဟေတုံ ဒိသွာ "မယိ ဂတေ တယော ဘာတိကာ သပရိတရာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိဿန္တီ"တိ ဥတွာ ကေကော အဒုတိယော ဥရုဝေလကဿပဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဝသနတ္ထာယ အဂ္ဂါကရံ ယာစိတွာ တတ္ထ ကတံ နာဂဒမနံ အာဒိံ ကတွာ တ အမှုမှုသဟဿေဟိ ဟဋ္ဌိဟာရိယေဟိ ဥရုဝေလကဿပံ သပရိတရံ ဝိနေတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တဿ ပဗ္ဗဇိတဘာဝံ ဥတွာ ဣတရေပိ ဒွေ ဘာတရော သပရိတရာ အာဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိံသု, သဗ္ဗေပိ ဇဟိဘိက္ခူ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ အဟေသုံ။

သတ္ထာ တံ သမဏသဟဿံ အာဒာယ ဂယာသီသံ ဂန္တွာ ပိဋ္ဌိပာသာဏေ နိသိန္နော "ကထံရူပာ နု ခော ဧတေသံ ဓမ္မဒေသနာ သပ္ပာယာ"တိ ဩလောကေန္တော "ဣမေ အဂ္ဂိံ ပရိစရန္တာ ဝိစရိံသု, ဣမေသံ တယော ဘဝေ အာဒိတ္တာကာရသဒိသေ ကတွာ ဒဿေတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တံ (မဟာဝ. ၅၄) ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သဗ္ဗေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။ သတ္ထာ တေဟိ ပရိဝုတော ပုဗ္ဗေ ဗိမ္ဗိသာရရညော ဒိန္နပဋိညတ္တာ ရာဇဂဟနဂရေ လဋ္ဌိဝနုယျာနံ အဂမာသိ။ ရာဇာ ဒသဗလဿ အာဂတဘာဝံ သုတွာ ဒွာဒသနဟုတေဟိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ သဗ္ဗာဝန္တံ ပရိသံ ဩလောကေတွာ မဟာဇနံ ဥရုဝေလကဿပဿ နိပစ္စကာရံ ကရောန္တံ ဒိသွာ "ဣမေ မယှံ တ ကဿပဿ တ မဟန္တဘာဝံ န ဇာနန္တိ, သဝိတက္ကာ စ နာမ ဒေသနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ န သက္ကောန္တီ"တိ စိန္တေတွာ, "ကဿပ, တုယှံ ဥပဋ္ဌာကာနံ ဝိတက္ကံ ဆိန္ဒာ"တိ ထေရဿ သညံ အဒာသိ။ ထေရော သတ္တ ဝေဠ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ သတ္ထာရံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ တာလပ္ပမာဏံ အာကာသံ ဥပ္ပတိတွာ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ ဒဿေတွာ "သတ္ထာ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝ, သာဝကောဟမသ္မိ, သတ္ထာ မေ, ဘန္တေ, ဘဂဝ, သာဝကောဟမသ္မီ"တိ ဝတွာ ဩရုယှ ဒသဗလဿ ပဒေ ဝန္ဒိ။ ဧတေနုပာယေန သတ္တမေ တရေ သတ္တတာလပ္ပမာဏံ အာကာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပုန အာဂန္တွာ ဒသဗလဿ ပဒေ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

တသ္မိံ ကာလေ မဟာဇနော "အယံ လောကေ မဟာသမဏော"တိ သတ္ထုရိ နိဗ္ဗိတက္ကော ဇာတော, အထဿ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ရာဇာ ဧကာဒသနဟုတေဟိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော, ဧကနဟုတံ ဥပာသကတ္တံ ပဋိဝေဒေသိ။ တေပိ ဥရုဝေလကဿပဿ ပရိတရာ သဟဿ သမဏာ ဘိက္ခူ အတ္တနော အာသေဝနဝသေန စိန္တေသုံ – "အမ္ဗဟာကံ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တံ, ဗဟိ ဂန္တွာ ကိံ ကရိဿာမာ"တိ ဥရုဝေလကဿပတ္ထေရံယေဝ ပရိတရေတွာ ဝိစရိံသု။ တေသု ဧကေကသ္မိံ ဧကေကံ နိဿိတကံ ဂဏှန္တေ ဒွေဝ သဟဿာနိ ဟောန္တိ, ဒွေဝ ဒွေဝ ဂဏှန္တေ တီဏိ သဟဿာနိ ဟောန္တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ယတ္တကာ တေသံ နိဿိတကာ, တတ္တကေ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတီတိ။ ဣဒမေတ္ထ ဝတ္ထု။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ထေရံ မဟာပရိသာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ကာဠုဒါယိတ္ထေရဝတ္ထု

၂၂၅. တတိယေ **ကုလပ္ပသာဒကာန** န္တိ ကုလံ ပသာဒေန္တာနံ။ အယံ ဟိ ထေရော အဒိဋ္ဌဗုဒ္ဓဿနံယေဝ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ နိဝေသနံ ပသာဒေသိ, တသ္မာ ကုလပ္ပသာဒကာနံ အဂ္ဂေ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ကုလပ္ပသာဒကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော အမ္ဗဟာကံ ဗောဓိသတ္တဿ မာတုကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ကပိလဝတ္ထုသ္မိံယေဝ အမစ္စဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ ဇာတဒိဝသေ ဗောဓိသတ္တေန သဒ္ဓိံယေဝ ဇာတောတိ တံဒိဝသံယေဝ တံ ဒုကူလစုမ္ဗဋကေ နိပဇ္ဇာပေတွာ ဗောဓိသတ္တဿ ဥပဋ္ဌာနတ္ထာယ နယိံသု။ ဗောဓိသတ္တေန ဟိ သဒ္ဓိံ ဗောဓိရုက္ခော ရာဟုလမာတာ စတဿော နိဓိကုမ္ဘိယော

အာရောဟနိယဟတ္ထိ ကဏ္ဍကော ဆန္နော ကာဠုဒာယီတိ ဣမေ သတ္တ ဧကဒိဝသေ ဇာတတ္တာ သဟဇာတာ နာမ အဟေသုံ။ အထဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ သကလနဂရဿ ဥဒဂ္ဂစိတ္တဒိဝသေ ဇာတောတိ ဥဒါယီတွေဝ နာမံ အကံသု။ ထောကံ ကာဠဓာတုကတ္တာ ပန **ကာဠုဒါယီ** နာမ ဇာတော။ သော ဗောဓိသတ္တေန သဒ္ဓိံ ကုမာရကီဠံ ကီဠန္တော ဝုဒ္ဓိံ အဂမာသိ။

အပရဘာဂေ ဗောဓိသတ္တော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ အနုက္ကမေန သဗ္ဗညုတံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော လောကာနုဂ္ဂဟံ ကရောန္တော ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိ။ တသ္မိံ သမယေ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ "သိဒ္ဓတ္ထကုမာရော အဘိသမ္ဗောဓိံ ပတွာ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရတီ"တိ သုတွာ ပုရိသသဟဿပရိဝါရံ ဧကံ အမစ္စံ "ပုတ္တံ မေ ဣဓ အာနေဟီ"တိ ပေသေသိ။ သော သဋ္ဌိယောဇနမဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဒသဗလဿ စတုပရိသမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဓမ္မံ ဒေသနာဝေလာယ ဝိဟာရံ ပာဝိသိ။ သော "တိဋ္ဌတု တာဝ ရညာ ပဟိတသာသန"န္တိ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ယထာဌိတောဝ သဒ္ဓိံ ပုရိသသဟဿေန အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အထ နေသံ သတ္ထာ "ဧထ ဘိက္ခဝေါ"တိ ဟတ္ထံ ပသာရေသိ, သဗ္ဗေ တံခဏံယေဝ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရာ ဝိယ အဟေသုံ။ အရဟတ္တံ ပတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ပန အရိယာ နာမ မဇ္ဈတ္တာဝ ဟောန္တီတိ ရညာ ပဟိတသာသနံ ဒသဗလဿ န ကထေသိ။ ရာဇာ "နေဝ ဂတော အာဂစ္ဆတိ, န သာသနံ သုယျတီ"တိ "ဧဟိ, တာတ, တွံ ဂစ္ဆာ"တိ တေနေဝ နိယာမေန အညံ အမစ္စံ ပေသေသိ။ သောပိ ဂန္တွာ ပုရိမနယေနေဝ သဒ္ဓိံ ပရိသာယ အရဟတ္တံ ပတွာ တုဏှီ အဟောသိ။ ဧဝံ နဝဟိ အမစ္စေဟိ သဒ္ဓိံ နဝ ပုရိသသဟဿာနိ ပေသေသိ။ သဗ္ဗေ အတ္တနော ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ တုဏှီ အဟေသုံ။

အထ ရာဇာ စိန္တေသိ – "ဧတ္တကာ ဇနာ မယိ သိနေဟာဘာဝေန ဒသဗလဿ ဣဓာဂမနတ္ထာယ န ကိဉ္စိ ကထယိံသု, အညေ ဂန္တွာပိ ဒသဗလံ အာနေတုံ န သက္ခိဿန္တိ။ မယှံ ခော ပန ပုတ္တော ဥဒါယီ ဒသဗလေန သဒ္ဓိံ ဧကဝယော သဟပံသုကီဠိကော, မယိ စဿ သိနေဟော အတ္ထီ"တိ ကာဠုဒါယိံ ပက္កောသာပေတွာ, "တာတ, ပုရိသသဟဿပရိဝါရော ဂန္တွာ ဒသဗလံ အာနေဟီ"တိ အာဟ။ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဝါ ပုရိသာ ဝိယ ပဗ္ဗဇိတုံ လဘန္တော အာနေဿာမိ, ဒေဝါတိ။ ယံကိဉ္စိ ကတွာ မမ ပုတ္တံ ဒဿေဟီတိ။ "သာဓု, ဒေဝါ"တိ ရညော သာသနံ အာဒါယ ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနာဝေလာယ ပရိသပရိယန္တေ ဌိတော ဓမ္မံ သုတွာ သပရိဝါရော အရဟတ္တဖလံ ပတွာ ဧဟိဘိက္ခုဘာဝေ ပတိဋ္ဌာသိ။ တတော စိန္တေသိ – "န တာဝ ဒသဗလဿ ကုလနဂရံ ဂန္တုံ ဧသ ကာလော, ဝသန္တသမယေ သုပုပ္ဖိတေသု ဝနသဏ္ဍေသု ဟရိတတိဏသဉ္ဆန္နာယ ပထဝိယာ ဧသ ကာလော ဘဝိဿတီ"တိ ကာလံ ပဋိမာနေန္တော တဿ ကာလဿ အာဂတဘာဝံ ဥတွာ –

> "နာတိသီတံ နာတိဥဏှံ၊ နာတိဒုဗ္ဘိက္ခဆာတကံ။
> သဒ္ဒလာ ဟရိတာ ဘူမိ၊ ဧသ ကာလော မဟာမုနီ"တိ။ –

သဋ္ဌိမတ္တာဟိ ကထာဟိ ဒသဗလဿ ကုလနဂရံ ဂမနတ္ထာယ ဂမနဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏေသိ။ သတ္ထာ "ဥဒါယီ ဂမနဝဏ္ဏံ ကထေတိ, ကပိလဝတ္ထုနဂရံ ဂန္တုံ ဧသ ကာလော"တိ ဝီသတိသဟဿဘိက္ခုပရိဝါရော အတုရိတဂမနေန စာရိကံ နိက္ခမိ။

ဥဒါယိတ္ထေရော သတ္ထု နိက္ခန္တဘာဝံ ဥတွာ "ပိတု မဟာရာဇဿ သညံ အတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ရညော နိဝေသနေ ပာတုရဟောသိ။ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ ထေရံ ဒိသွာ တုဋ္ဌစိတ္တော မဟာရဟေ ပလ္လင်္ကေ နိသီဒါပေတွာ အတ္တနော ပဋိယာဒိတဿ နာနဂ္ဂရသဘောဇနဿ ပတ္တံ ပူရေတွာ အဒါသိ။ ထေရော ဥဋ္ဌာယ ဂမနာကာရံ ဒဿေသိ။ နိသီဒိတွာဝ ဘုဉ္ဇ, တာတာတိ။ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဘုဉ္ဇိဿာမိ, မဟာရာဇာတိ။ ကဟံ ပန, တာတ, သတ္ထာတိ? ဝီသတိသဟဿဘိက္ခုပရိဝါရော တုမှာကံ ဒဿနတ္ထာယ စာရိကံ နိက္ခန္တော, မဟာရာဇာတိ။ တုမှေဟ ဣမံ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ယာဝ မမ ပုတ္တော ဣမံ နဂရံ သမ္ပာပုဏာတိ, တာဝဿ ဣတောဝ ပိဏ္ဍပါတံ ဟရထာတိ။ ထေရော ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဒသဗလဿ အာဟရိတဗ္ဗံ ဘတ္တံ ဂဟေတွာ ဓမ္မကထံ ကထေတွာ ဒသဗလဿ အဒဿနေနေဝ သကလရာဇနိဝေသနံ သဒ္ဓါပဋိလာဘံ လဘာပေတွာ သဗ္ဗေသံ ပဿန္တာနညေဝ ပတ္တံ အာကာသေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ သယမ္ပိ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပိဏ္ဍပါတံ အာဒါယ သတ္ထု ဟတ္ထေ

ထေ ဌပေသိ, သတ္ထာ တံ ပိဏ္ဍပာတံ ပရိဘုဉ္ဇိ။ ထေရောပိ သဋ္ဌိယောဇနမဂ္ဂံ ယောဇနပရမံ ဂစ္ဆန္တော သတ္ထာရံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ရာဇဂေဟေယေဝ ဘတ္တကိစ္စံ ကာရေတွာ အာဟရိတွာ အဒါသိ။ ဇေ ဝတ္ထုံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ အပရဘာဂေ သတ္ထာ "မယှံ ပိတု မဟာရာဇဿ သကလနိဝေသနံ ပသာဒေသီ"တိ ထေရံ ကုလပ္ပသာဒကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဗာကုလတ္ထေရဝတ္ထု

၂၂၆. စတုတ္ထေ **အပ္ပာဗာဓာန** န္တိ နိရာဗာဓာနံ။ **ဗာကုလော**တိ ဒွိသု ကုလေသု ဝမိုတတ္တာ ဇေဝံလဒ္ဓနာမော ထေရော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ အတီတေ ဣတော ကပ္ပသတသဟဿာဓိကေ အသင်္ချေယျမတ္တကေ အနောမဒဿီဗုဒ္ဓသ္သ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ဗြာဟ္မဏကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ တ ဝယံ အာဂမ္မ ဥဂ္ဂဟိတဝေဒော ဝေဒတ္တယေ သာရံ အပဿန္တော "သမ္ပရာယိကတ္ထံ ဂဝေသိဿာမီ"တိ ပဗ္ဗတပါဒေ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ပဉ္စာဘိညာ-အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ ဟုတွာ ဈာနကီဠံ ကီဠန္တော ဝိဟာသိ။ တသ္မိံ သမယေ အနောမဒဿီ ဗောဓိသတ္တော သဗ္ဗညုတံ ပတွာ အရိယဂဏပရိဝုတော စာရိကံ စရတိ။ တာပသော "တီဏိ ရတနာနိ ဥပ္ပန္နာနီ"တိ သုတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုတွာ ဒေသနာပရိယောသာနေ သရဏေသု ပတိဋ္ဌိတော, အတ္တနော ဌာနံ ပန ဝိဇဟိတုံ နာသက္ခိ။ သော ကာလေန ကာလံ သတ္ထု ဒဿနာယ စေဝ ဂစ္ဆတိ, ဓမ္မဉ္စ သုဏာတိ။

အထေကသ္မိံ သမယေ တထာဂတဿ ဥဒရဝါတော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တာပသော သတ္ထု ဒဿနတ္ထာယ အာဂတော "သတ္ထာ ဂိလာနော"တိ သုတွာ "ကော, ဘန္တေ, အာဗာဓော"တိ။ "ဥဒရဝါတော"တိ ဝုတ္တေ "အယံ ကာလော မယှံ ပုညံ ကာတု"န္တိ ပဗ္ဗတပါဒံ ဂန္တွာ နာနာဝိဓာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ သမောဓာနေတွာ "ဣဒံ ဘေသဇ္ဇံ သတ္ထု ဥပနေထာ"တိ ဥပဋ္ဌာကတ္ထေရဿ အဒါသိ။ သဟ ဘေသဇ္ဇဿ ဥပယောဂေန ဥဒရဝါတော ပဋိပ္ပဿမ္ဘိ။ သော သတ္ထု ဖာသုကကာလေ ဂန္တွာ ဧဝမာဟ – "ဘန္တေ, ယဒိဒံ မမ ဘေသဇ္ဇေန တထာဂတဿ ဖာသုကံ ဇာတံ, တဿ မေ နိဿန္ဒေန နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဘဝေ ဂဒ္ဒူဟနမတ္တမ္ပိ သရီရေ ဗျာဓိ နာမ မာ ဟောတူ"တိ။ ဣဒမဿ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ကလျာဏကမ္မံ။

သော တတော စုတော ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဧကံ အသင်္ချေယျံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ အပ္ပာဗာဓာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ တံ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝတာယုကံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဝိပဿီဒသဗလဿ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ဗန္ဓုမတီနဂရေ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ပုရိမနယေနေဝ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ ဈာနလာဘီ ဟုတွာ ပဗ္ဗတပါဒေ ဝသတိ။

ဝိပဿီဗောဓိသတ္တောပိ သဗ္ဗညုတံ ပတွာ အဋ္ဌသဋ္ဌိဘိက္ခုသတသဟဿပရိဝာရော ဗန္ဓုမတီနဂရံ ဥပနိဿာယ ပိတု မဟာရာဇဿ သင်္ဂဟံ ကရောန္တော ခေမေ မိဂဒါယေ ဝိဟရတိ။ အထာယံ တာပသော ဒသဗလဿ လောကေ နိဗ္ဗတ္တဘာဝံ ဉတွာ အာဂန္တွာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာသိ, အတ္တနော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဇဟိတုံ နာသက္ခိ, ကာလေန ကာလံ ပန သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။

အထေကသ္မိံ သမယေ ဌပေတွာ သတ္ထာရဉ္စေဝ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ စ ဟိမဝတိ ပုပ္ဖိတာနံ ဝိသရုက္ခာနံ တတော သမ္ပတ္တေန ဝါတေန ဘိက္ခူနံ မတ္ထကရောဂော နာမ ဥဒပါဒိ။ တာပသော သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတော ဘိက္ခူ သသီသံ ပာရုပိတွာ နိပန္နေ ဒိသွာ – "ကိံ, ဘန္တေ, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဖာသုက"န္တိ ပုစ္ဆိ။ ဘိက္ခူနံ တိဏပုပ္ဖကရောဂေ, အာဝုသောတိ။ တာပသော စိန္တေသိ – "အယံ ကာလော မယှံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ကာယဝေယျာဝတိကကမ္မံ ကတွာ ပုညံ နိဗ္ဗတ္တေတု"န္တိ အတ္တနော အာနုဘာဝေန နာနာဝိဓာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ သံကမိတွာ ယောဇေတွာ အဒါသိ။ သဗ္ဗဘိက္ခူနံ ရောဂေ တံခဏံယေဝ ဝူပသန္တော။

သော ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ကေနဝုတိကပ္ပေ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ဗာရာဏသိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော ဃရာဝါသံ ဝသန္တော “မယှံ ဝသနဂေဟံ ဒုဗ္ဗလံ, ပစ္စန္တံ ဂန္တွာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ အာဟရိတွာ ဂေဟံ ကရိဿာမီ”တိ ဝဍ္ဎကီဟိ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ဧကံ ဇိဏ္ဏံ မဟာဝိဟာရံ ဒိသွာ “တိဋ္ဌတု တာဝ မယှံ ဂေဟကမ္မံ, န တံ မယာ သဒ္ဓိံ ဂမိဿတိ, ယံကိဉ္စိ ကတွာ ပန သဒ္ဓိံ ဂမနကမ္မမေဝ ပုရေတရံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ တေဟေဝ ဝဍ္ဎကီဟိ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ ဂါဟာပေတွာ တသ္မိံ ဝိဟာရေ ဥပေါသထာဂါရံ ကာရေသိ, ဘောဇနသာလံ အဂ္ဂိသာလံ ဒီဃစင်္ကမံ ဇန္တာဃရံ ကပ္ပိယကုဋိံ ဝစ္စကုဋိံ အာရောဂျသာလံ ကာရေသိ, ယံကိဉ္စိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဥပဘောဂပရိဘောဂံ ဘေသဇ္ဇံ နာမ သဗ္ဗံ ပဋိယာဒေတွာ ဌပေသိ။

သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော အမှာကံ ဒသဗလဿ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ကောသမ္ဗိယံ သေဋ္ဌိဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ တံ သေဋ္ဌိကုလံ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တံ အဟောသိ။ အထဿ မာတာ ပုတ္တံ ဝိဇာယိတွာ စိန္တေသိ – “အယံ ဒါရကော ပုညဝါ ကတာဓိကာရော, ယတ္တကံ ကာလံ အရောဂေါ ဒီဃာယုကော ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, တတ္တကံ အမှာကံ သမ္ပတ္တိဒါယကော ဘဝိဿတိ။ ဇာတဒိဝသေယေဝ မဟာယမုနာယ နှာတဒါရကာ နိရောဂါ ဟောန္တီ”တိ နှာပနတ္ထာယ နံ ပေသေသိ။ “ပဉ္စမေ ဒိဝသေ သီသံ နှာပေတွာ နဒီကီဠနတ္ထာယ နံ ပေသေသီ”တိ မဇ္ဈိမဘာဏကာ။ တတ္ထ ဓာတိယာ ဒါရကံ နိမုဇ္ဇနုမ္မုဇ္ဇနဝသေန ကီဠာပေန္တိယာ ဧကော မစ္ဆော ဒါရကံ ဒိသွာ “ဘက္ခော မေ အယ”န္တိ မညမာနော မုခံ ဝိဝရိတွာ ဥပဂတော။ ဓာတီ ဒါရကံ ဆဍ္ဍေတွာ ပလာတာ, မစ္ဆော တံ ဂိလိ။ ပုညဝါ သတ္တော ဒုက္ခံ န ပါပုဏိ, သယနဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ နိပန္နော ဝိယ အဟောသိ။ မစ္ဆော ဒါရကဿ တေဇေန တတ္တဖာလံ ဂိလိတွာ ဒယှမာနော ဝိယ ဝေဂေန တိံသယောဇနံ ဂန္တွာ ဗာရာဏသိနဂရဝါသိနော မစ္ဆဗန္ဓဿ ဇာလံ ပါဝိသိ။ မဟာမစ္ဆာ နာမ ဇာလေန ဗဒ္ဓါ မာရိယမာနာဝ မရန္တိ, အယံ ပန ဒါရကဿ တေဇေန ဇာလတော နီဟဋမတ္တောဝ မတော။ မစ္ဆဗန္ဓာ စ မဟာမစ္ဆံ လဘိတွာ ဖာလေတွာ ဝိက္ကိဏန္တိ, တံ ပန ဒါရကဿ အာနုဘာဝေန အဖာလေတွာ သကလမေဝ ကာဇေန ဟရိတွာ “သဟဿေန ဒေမာ”တိ ဝဒန္တာ နဂရေ ဝိစရိံသု, ကောစိ န ဂဏှာတိ။

တသ္မိံ ပန နဂရေ အပုတ္တကံ အသီတိကောဋိဝိဘဝံ သေဋ္ဌိကုလံ အတ္ထိ။ တဿ ဒွါရမူလံ ပတွာ “ကိံ ဂဟေတွာ ဒေထာ”တိ ဝုတ္တာ “ကဟာပဏ”န္တိ အာဟံသု။ တေဟိ ကဟာပဏံ ဒတွာ ဂဟိတော။ သေဋ္ဌိဘရိယာပိ အညေသု ဒိဝသေသု မစ္ဆေ န ကေဠာယတိ, တံဒိဝသံ ပန မစ္ဆံ ဖလကေ ဌပေတွာ သယမေဝ ဖာလေသိ။ မစ္ဆဉ္စ နာမ ကုစ္ဆိတော ဖာလေန္တိ, သာ ပန ပိဋ္ဌိတော ဖာလေန္တီ မစ္ဆကုစ္ဆိယံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဒါရကံ ဒိသွာ “မစ္ဆကုစ္ဆိယံ မေ ပုတ္တော လဒ္ဓေါ”တိ နာဒံ နဒိတွာ ဒါရကံ အာဒါယ သာမိကဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။ သေဋ္ဌိ တာဝဒေဝ ဘေရိံ စရာပေတွာ ဒါရကမာဒါယ ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ “မစ္ဆကုစ္ဆိယံ မေ, ဒေဝ, ဒါရကော လဒ္ဓေါ, ကိံ ကရောမာ”တိ အာဟ။ ပုညဝါ ဧသ, ယော မစ္ဆကုစ္ဆိယံ အာရောဂေါ ဝသိ, ပေါသေဟိ နန္တိ။

အဿောသိ ခေါ ဣတရံ ကုလံ “ဗာရာဏသိယံ ကိရ ဧကံ သေဋ္ဌိကုလံ မစ္ဆကုစ္ဆိယံ ဒါရကံ လဘီ”တိ။ တေ တတ္ထ အဂမံသု။ အထဿ မာတာ ဒါရကံ အလင်္ကရိတွာ ကီဠာပိယမာနံ ဒိသွာ “မနာပေါ ဝတာယံ ဒါရကော”တိ ဂဟေတွာ ပကတိံ အာစိက္ခိ။ ဣတရာ “မယှံ ပုတ္တော”တိ အာဟ။ ကဟံ တေ လဒ္ဓေါတိ။ မစ္ဆကုစ္ဆိယန္တိ။ န တုယှံ ပုတ္တော, မယှံ ပုတ္တောတိ။ ကဟံ တေ လဒ္ဓေါတိ။ မယာ ဒသ မာသေ ကုစ္ဆိယာ ဓာရိတော, အထ နံ နဒိယာ ကီဠာပိယမာနံ မစ္ဆော ဂိလီတိ။ တုယှံ ပုတ္တော အညေန မစ္ဆေန ဂိလိတော ဘဝိဿတိ, အယံ ပန မယာ မစ္ဆကုစ္ဆိယံ လဒ္ဓေါတိ ဥဘောပိ ရာဇကုလံ အဂမံသု။ ရာဇာ အာဟ – “အယံ ဒသ မာသေ ကုစ္ဆိယာ ဓာရိတတ္တာ အမာတာ ကာတုံ န သက္ကာ, မစ္ဆံ ဂဏှန္တာပိ ဝက္ကယကနာဒီနိ ဗဟိ ကတွာ ဂဏှန္တာ နာမ နတ္ထီတိ မစ္ဆကုစ္ဆိယံ လဒ္ဓတ္တာ အယမ္ပိ အမာတာ ကာတုံ န သက္ကာ, ဒါရကော ဥဘိန္နမ္ပိ ကုလာနံ ဒါယာဒေါ ဟောတူ”တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ဒွေပိ ကုလာနိ အတိဝိယ လာဘဂ္ဂယသဂ္ဂပ္ပတ္တာနိ အဟေသုံ။ တဿ ဒွီဟိ ကုလေဟိ ဝဍ္ဎိတတ္တာ ဗာကုလကုမာရောတိ နာမံ ကရိံသု။

တဿ ဝိညုတံ ပတ္တဿ ဒွီသုပိ နဂရေသု တယော တယော ပါသာဒေ ကာရေတွာ နာဋကာနိ ပစ္စုပဋ္ဌပေသုံ။ ဧကေကသ္မိံ နဂရေ စတ္တာရော စတ္တာရော မာသေ ဝသတိ။ ဧကသ္မိံ နဂရေ စတ္တာရော မာသေ ဝုတ္ထဿ သင်္ဃာဋနာဝါသု မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ တတ္ထ နံ သဒ္ဓိံ နာဋကေဟိ အာရောပေန္တိ။ သော သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝမာနော စတူဟိ မာသေဟိ ဣတရံ နဂရံ ဂစ္ဆတိ။ တံနဂရဝါသိနော နာဋကာနိ “ဒွီဟိ မာသေဟိ ဥပဍ္ဎမဂ္ဂံ အာဂတော ဘဝိဿတီ”တိ ပစ္

စုဂ္ဂန္တွာ တံ ပရိတရေတွာ ဒ္ဝီဟိ မာသေဟိ အတ္တနော နဂရံ နေန္တိ, ဣတရာနိ နာဋ္ဌကာနိ နိဝတ္တိတွာ အတ္တနော နဂရ မေဝ ဂစ္ဆန္တိ။ တတ္ထ စတ္တာရော မာသေ ဝသိတွာ တေနေဝ နိယာမေန ပုန ဣတရံ နဂရံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမဿ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တဿ အသီတိ ဝဿာနိ ပရိပုဏ္ဏာနိ။

တသ္မိံ သမယေ အမ္ဟာကံ ဗောဓိသတ္တော သဗ္ဗညုတံ ပတွာ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော အနုက္ကမေန စာရိကံ စရ မာနော ကောသမ္ဗိံ ပတ္ဝာ, ဗာရာဏသိန္တိ မဇ္ဈိမဘာဏကာ။ ဗာကုလော သေဋ္ဌိပိ ခော ''ဒသဗလော အာဂတော''တိ သုတွာ တ ဗဟုံ ဂန္ဓမာလံ အာဒာယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ ပဗ္ဗဇိ။ သော သတ္တာဟမေ ဝ ပုထုဇ္ဇနော ဟုတွာ အဋ္ဌမေ အရုဏေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အထဿ ဒွိသု နဂရေသု ဂိဟိကာ လေ ပရိစာရိကမာတုဂါမာ အတ္တနော ကုလဃရာနိ အာဂန္တွာ တတ္ထ ဝသမာနာ စီဝရာနိ ကတွာ ပဟိဏိံသု။ ထေရော ဧကံ အဒ္ဓမာသံ ကောသမ္ဗိတသိကေဟိ ပဟိတံ စီဝရံ ဘုဉ္ဇတိ, ဧကံ အဒ္ဓမာသံ ဗာရာဏသိတသိကေဟီတိ။ တေနေဝ နိ ယာမေန ဒ္ဝီသုပိ နဂရေသု ယံ ယံ ဥတ္တမံ, တံ တံ ထေရဿေဝ အာဟရိယတိ။ ထေရဿ အသီတိ ဝဿာနိ အကရမဇ္ဈေ ဝသန္တဿ ဒ္ဝီဟင်္ဂုလေဟိ ဂန္ဓပိဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ဥပသိင်္ဃနမတ္တမ္ပိ ကာလံ န ကောစိ အာဗာဓော နာမ အဟော သိ။ အာသီတိမေ ဝဿေ သုခေနေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတော။ ပဗ္ဗဇိတဿာပိဿ အပ္ပမတ္တကောပိ အာဗာဓော တ စတူဟိ ပ စ္စယေဟိ ဝေကလ္လံ တ နာဟောသိ။ သော ပစ္ဆိမေ ကာလေ ပရိနိဗ္ဗာနသမယေပိ ပုရာဏဂိဟိသဟာယကဿ အစေလ ကဿပဿ အတ္တနော ကာယိကစေတသိကသုခဒီပနဝသေနေဝ သကလံ ဗာကုလသုတ္တံ (မ. နိ. ၃.၂၀၉ အာဒယော) က ထေတွာ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ ဧဝံ အဗျပ္ပတ္တိ သမုဋ္ဌိတာ။ သတ္ထာ ပန ထေရဿ ဓရ မာနကာလေယေဝ ထေရေ ယထာ ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ဗာကုလတ္ထေရံ ဣမသ္မိံ သာသနေ အပ္ပာဗာဓာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သောဘိတတ္ထေရဝတ္ထု

၂၂၇. ပဉ္စမေ **ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တာန** န္တိ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓသန္တာနံ အနုဿရဏသမတ္ထာနံ သောဘိ တတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သော ကိရ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုပဋိပာဋိယာ အနုဿရမာနော ပဉ္စ ကပ္ပသတာနိ အ သညိဘဝေ အစိတ္တကပဋိသန္ဓိံ နယတော အဂ္ဂဟေသိ အာကာသေ ပဒံ ဒဿေန္တော ဝိယ။ တသ္မာ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အ နုဿရန္တာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉ္ဟာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗီကထာ – အယမ္ပိ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ ပဋိသ န္ဓိံ ဂဏှိတွာ ဝယပ္ပတ္တော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏလာဘီနံ ဘိ က္ခူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ တ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလကမ္မံ က တွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, **သောဘိတော**တိ ဿ နာမံ အကံသု။

သော အပရေန သမယေန သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟ တ္တံ ပတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေ စိဏ္ဏဝသီ အဟောသိ။ သော အနုပဋိပာဋိယာ အတ္တနော နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနံ အနုဿရန္တ တော ယာဝ အသညိဘဝေ အစိတ္တကပဋိသန္ဓိ, တာဝ ပဋိသန္ဓိံ အဒ္ဒသ။ တတော ပရံ အန္တရေ ပဉ္စ ကပ္ပသတာနိ ပဝတ္တိံ အဒိသွာ အဝသာနေ စုတိံ ဒိသွာ ''ကိံ နာမေတ''န္တိ အာဝဇ္ဇမာနော နယဝသေန ''အသညိဘဝေ ဘဝိဿတီ''တိ နိဋ္ဌံ အဂမာသိ။ သတ္ထာ ဣမံ ကာရဏံ အဗျပ္ပတ္တိံ ကတွာ ထေရံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေ သီတိ။

ဥပါလိတ္ထေရဝတ္ထု

၂၂၈. ဆဋ္ဌေ **ဝိနယဓရာနံ ယဒိဒံ ဥပါလီ**တိ ဝိနယဓရာနံ ဘိက္ခူနံ ဥပါလိတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ ထေ ရော ကိရ တထာဂတဿေဝ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တထာဂတ ဿေဝ သန္တိကေ ဝိနယပိဋကံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထုံ, အဇ္ဇုကဝတ္ထုံ, (ပာရာ. ၁၅၈) ကုမာရကဿပ

ဝတ္ထုန္တိ ဣမာနိ တီဏိ ဝတ္ထူနိ သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒေတွာ ကထေသိ။ တသ္မာ ဝိနယဓရာနံ အဂ္ဂေ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ကိရေသ ဟံသဝတိယံ ကုလဃရေ နိဗ္ဗတ္တော ဧကဒိဝသံ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဝိနယဓရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ကပ္ပကဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ, ဥပါလိဒါရကောတိဿ နာမံ အကံသု။ သော ဝယပ္ပတ္တော ဆန္နံ ခတ္တိယာနံ ပသာဓကော ဟုတွာ တထာဂတေ အနုပိယမ္ဗဝနေ ဝိဟရန္တေ ပဗ္ဗဇ္ဇတ္ထာယ နိက္ခမန္တေဟိ တေဟိ ဆဟိ ခတ္တိယေဟိ သဒ္ဓိံ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ တဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာဝိဓာနံ ဟဋ္ဌိယံ (စူဠဝ. ၃၃၀) အာဂတမေဝ။

သော ပဗ္ဗဇိတွာ ဥပသမ္ပန္နော သတ္ထာရံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ "မယှံ, ဘန္တေ, အရညဝါသံ အနုဇာနာထာ"တိ အာဟ။ ဘိက္ခု တဝ အရညေ ဝသန္တဿ ဧကမေဝ ဓုရံ ဝဍ္ဍိဿတိ, အမှာကံ ပန သန္တိကေ ဝသန္တဿ ဝိပဿနာဓုရဉ္စ ဂန္ထဓုရဉ္စ ပရိပူရေဿတီတိ။ ထေရော သတ္ထု ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တော နစိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ အထ နံ သတ္ထာ သယမေဝ သကလံ ဝိနယပိဋကံ ဥဂ္ဂဏှာပေသိ။ သော အပရဘာဂေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနိ တီဏိ ဝတ္ထူနိ ဝိနိစ္ဆိနိ။ သတ္ထာ ဧကေကသ္မိံ ဝိနိစ္ဆိတေ သာဓုကာရံ ဒတွာ တယောပိ ဝိနိစ္ဆယေ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ထေရံ ဝိနယဓရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

နန္ဒကတ္ထေရဝတ္ထု

၂၂၉. သတ္တမေ **ဘိက္ခုနောဝါဒကာနံ ယဒိဒံ နန္ဒကော**တိ အယံ ဟိ ထေရော ဓမ္မကထံ ကထေန္တော ဧကသမောဓာနေ ပဉ္စ ဘိက္ခုနိသတာနိ အရဟတ္တံ ပါပေသိ။ တသ္မာ ဘိက္ခုနောဝါဒကာနံ အဂ္ဂေ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဘိက္ခုနောဝါဒကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ဝယပ္ပတ္တော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓော သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဍေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ, ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေ စ စိဏ္ဏဝသီ အဟောသိ။ သော စတူသု ပရိသာသု သမ္ပတ္တာသု "သဗ္ဗေသံယေဝ မနံ ဂဟေတွာ ကထေတုံ သက္ကောတီ"တိ ဓမ္မကထိကနန္ဒကော နာမ ဇာတော။ တထာဂတောပိ ခော ရောဟိဏီနဒီတီရေ စုမ္ဗဋ္ဌကကလဟေ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိတာနံ ပဉ္စန္နံ သာကိယကုမာရသတာနံ အနဘိရတိယာ ဥပ္ပန္နာယ တေ ဘိက္ခူ အာဒါယ ကုဏာလဒဟံ ဂန္တွာ ကုဏာလဇာတကကထာယ (ဇာ. ၂.၂၁.ကုဏာလဇာတက) နေသံ သံဝိဂ္ဂဘာဝံ ဉတွာ စတုသစ္စကထံ ကထေတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ အပရဘာဂေ မဟာသမယသုတ္တံ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၁ အာဒယော) ကထေတွာ အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ ပါပေသိ။ တေသံ ထေရာနံ ပုရာဏဒုတိယိကာ "အမှေဟ အနိ ဣဓ ကိံ ကရိဿာမာ"တိ ဝတွာ သဗ္ဗာဝ ဧကစိတ္တာ ဟုတွာ မဟာပဇာပတိံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု။ တာပိ ပဉ္စသတာ ထေရိယာ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စ ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘိံသု။ အတီတာနန္တရာယ ပန ဇာတိယာ သဗ္ဗာဝ တာ နန္ဒကတ္ထေရဿ ရာဇပုတ္တဘာဝေ ဌိတဿ ပါဒပရိစာရိကာ အဟေသုံ။

တေန သမယေန သတ္ထာ "ဘိက္ခူ ဘိက္ခုနိယော ဩဝဒန္တူ"တိ အာဟ။ ထေရော အတ္တနော တရေ သမ္ပတ္တေ တာသံ ပုရိမဘဝေ အတ္တနော ပါဒပရိစာရိကဘာဝံ ဉတွာ စိန္တေသိ – "မံ ဣမဿ ဘိက္ခုနီသင်္ဃဿ မဇ္ဈေ နိသိန္နံ ဥပမာယော စ ကာရဏာနိ စ အာဟရိတွာ ဓမ္မံ ကထယမာနံ ဒိသွာ အညော ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏလာဘီ ဘိက္ခု ဣမံ ကာရဏံ ဩလောကေတွာ 'အာယသ္မာ နန္ဒကော ယာဝဇ္ဇဒိဝသာ ဩရောဓေ န ဝိဿဇ္ဇေတိ, သောဘတာယမာယသ္မာ ဩရောဓပရိဝုတော'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ မညေယျာ"တိ။ တသ္မာ သယံ အဂန္တွာ အညံ ဘိက္ခုံ ပေသေသိ။ တာ ပန ပဉ္စသတာ ဘိက္ခုနိယော ထေရဿေဝ ဩဝါဒံ ပစ္စာသီသန္တိ။ ဣမိနာ ကာရဏေန ဘဂဝါ "အတ္တနော တရေ သမ္ပတ္တေ အညံ အပေသေတွာ သယမေဝ ဂန္တွာ ဘိက္ခုနီသင်္ဃံ ဩဝဒာဟီ"တိ ထေရံ အာဟ။ သော သတ္ထု ကထံ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္

ကောန္တော အတ္တနော တရေ သမ္ပတ္တေ စာတုဒ္ဒသေ ဘိက္ခုနိုသင္ဃဿ ဩတာဒံ ဒတွ္ာတ သဗ္ဗာဝ တာ ဘိက္ခုနိယော သဋ္ဌာယတနပဋိမဏ္ဍိတာယ ဓမ္မဒေသနာယ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။

တာ ဘိက္ခုနိယော ထေရဿ ဓမ္မဒေသနာယ အတ္တမနာ ဟုတွ္ာတ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွ္ာ အတ္တနော ပဋိဝိဒ္ဓဂုဏံ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ ''ကသ္မိံ နု ခော ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ ဣမာ ဘိက္ခုနိယော ဥပရိမဂ္ဂဖလာနိ ဟာပုဏေယျု''န္တိ အာ ဝဇ္ဇေန္တော ပုန ''တံယေဝ နန္ဒကဿ ဓမ္မဒေသနံ သုတွ္ာတ ပဥ္စသတာပိ တော အရဟတ္တံ ဟာပုဏိဿန္တီ''တိ ဒိသွ္ာတ ပုနဒိဝသေပိ ထေရဿေဝ သန္တိကံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ပေသေသိ။ တာ ပုနဒိဝသေ ဓမ္မံ သုတွ္ာတ သဗ္ဗာဝ အရဟတ္တံ ပတ္တာ။ တံဒိဝသံ ဘဂဝတ တာသံ ဘိက္ခုနီနံ အတ္တနော သန္တိကံ အာဂတကာလေ ဓမ္မဒေသနာယ သဖလဘာဝံ ဥတွ္ာတ ''ဟိ ယျော နန္ဒကဿ ဓမ္မဒေသနာ စာတုဒ္ဒသိယံ စန္ဒသဒိသီ အဟောသိ, အဇ္ဇ ပန္နရသိယံ စန္ဒသဒိသီ''တိ ဝတွ္ာတ ထေရ ဿ သာခုကာရံ ဒတွ္ာတ တဒေဝ စ ကာရဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွ္ာတ ထေရံ ဘိက္ခုနောဝါဒကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

နန္ဒတ္ထေရဝတ္ထု

၂၁၀. အဌမေ **ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဝာရာန** န္တိ ဆသု ဣန္ဒြိယေသု ပိဟိတဒ္ဒတရာနံ နန္ဒတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ ကိဥ္စာပိ ဟိ သတ္ထုသာဝကာ အဂုတ္တဒ္ဒတရာ နာမ နတ္ထိ, နန္ဒတ္ထေရော ပန ဒသသု ဒိသာသု ယံ ယံ ဒိသံ ဩလောကေတုကာမော ဟောတိ, န တံ စတုသမ္ပဇညဝသေန အပရိစ္ဆိန္ဒိတွ္ာတ ဩလောကေတိ။ တသ္မာ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒတရာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ ဓိံ ဂဟေတွ္ာတ ဝယပ္ပတ္တော သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒတ ရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွ္ာတ အဓိကာရကမ္မံ ကတွ္ာတ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွ္ာတ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကပိလဝတ္ထုပုရေ မဟာပဇာပတိဂေါတမိယာ ကုစ္ဆိမ္ဟိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ အထဿ နာ မဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ဉာတိသင်္ဃံ နန္ဒယန္တော တောသေန္တော ဇာတောတိ **နန္ဒကုမာရော** တေဝ နာမံ အကံသု။

မဟာသတ္တောပိ သဗ္ဗညုတံ ပတွ္ာတ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော လောကာနုဂ္ဂဟံ ကရောန္တော ရာဇဂဟတော ကပိလ ဝတ္ထုပုရံ ဂန္တွ္ာ ပဌမဒဿနေနေဝ ပိတရံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ပုနဒိဝသေ ပိတု နိဝေသနံ ဂန္တွ္ာ ရာဟုလမာတာယ ဩတာဒံ ဒတွ္ာတ သေသဇနဿပိ ဓမ္မံ ကထေသိ။ ပုနဒိဝသေ နန္ဒကုမာရဿ အဘိသေကဂေဟပဝေ သနအာဝာဟမင်္ဂလေသု ဝတ္တမာနေသု တဿ နိဝေသနံ ဂန္တွ္ာ ကုမာရံ ပတ္တံ ဂဟာပေတွ္ာတ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝိဟာရာ ဘိမုခေါ ဟယာသိ။ နန္ဒကုမာရံ အဘိသေကမင်္ဂလံ န တထာ ပီဠေသိ, ပတ္တံ အာဒာယ ဂမနကာလေ ပန ဇနပဒကလျာ ဏီ ဥပရိပာသာဒဝရဂတာ သီဟပဥ္စရံ ဥဃ္ဃာဋေတွ္ာတ ''တုဝဋံ ခေါ, အယျပုတ္တ, အာဂစ္ဆေယျာသီ''တိ ယံ တစံ နိစ္စ ဆာရေသိ။ တံ သုတွ္ာတ ဂေဟသိတဆန္ဒရာဂဝသေန ဩလောကေန္တော ပနေသ သတ္ထုရိ ကရဝေန ယထာရုစိယာ နိမိတ္ တံ ဂဟေတုံ နာသက္ခိ, တေနဿ စိတ္တသန္တာပေ အဟောသိ။ အထ နံ ''ဣမသ္မိံ ဌာနေ နိဝတ္တေဿတိ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ နိဝတ္တေဿတီ''တိ စိန္တေန္တမေဝ သတ္ထာ ဝိဟာရံ နေတွ္ာတ ပဗ္ဗာဇေသိ။ ပဗ္ဗဇိတောပိ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ ကောန္တော တုဏှီ အဟောသိ။ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ပန ဇနပဒကလျာဏိယာ ဝုတ္တဝစနမေဝ သရတိ။ အထ ဿ သာ အာဂန္တွ္ာတ အဝိဒူရေ ဌိတာ ဝိယ အဟောသိ။ သော အနဘိရတိယာ ပီဠိတော ထောကံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ, တဿ ဂု မ္ဗံ တ ဂစ္ဆံ တ အတိက္ကမန္တဿေဝ ဒသဗလော ပုရတော ဌိတကော ဝိယ အဟောသိ။ သော အဂ္ဂိမှိ ပက္ခိတ္တံ ကုက္ကုဋပတ္တံ ဝိယ ပဋိနိဝတ္တိတွ္ာတ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ပဝိသတိ။

သတ္ထာ စိန္တေသိ – ''နန္ဒော အတိဝိယ ပမတ္တော ဝိဟရတိ, အနဘိရတိံ ဝူပသမေတုံ န သက္ကောတိ, တေဿ စိတ္တနိဗ္ဗာပနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ။ တတော နံ အာဟ – ''ဧဟိ, နန္ဒ, ဒေဝစာရိကံ ဂစ္ဆိဿာမာ''တိ။ ဘဂဝတ ကထာဟံ ဣဒ္ဓိမန္တေဟိ ဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဂမိဿာမိတိ။ တွ္ံ ကေဝလံ ဂမနစိတ္တံ ဥပ္ပာဒေဟိ, ဂန္တွ္ာ ပဿိဿသီတိ။ သော ဒသဗလဿ အာနုဘာဝေန တထာဂတေနေဝ သဒ္ဓိံ ဒေဝစာရိကံ ဂန္တွ္ာ သက္ကဿ ဒေဝရညော နိဝေသနံ ဩလော ကေတွ္ာတ ပဉ္စ အစ္ဆရာသတာနိ အဒ္ဒသ။ သတ္ထာ နန္ဒတ္ထေရံ သုဘနိမိတ္တဝသေန တာ ဩလောကေန္တံ ဒိသွ္ာတ, ''န န္ဒ, ဣမာ နု ခော အစ္ဆရာ မနာပာ, အထ ဇနပဒကလျာဏီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ဘန္တေ, ဇနပဒကလျာဏီ ဣမာ အစ္ဆရာ ဥပ

နိဓာယ ကဏ္ဏနာသစ္စိန္နကာ မက္ကဋိ ဝိယ ခါယတီတိ။ နန္ဒ, ဧဝရူပာ အစ္ဆရာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တာနံ န ဒုလ္လ ဘာတိ။ သစေ မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ, ပာဋိဘောဂေါ ဟောတိ, အဟံ သမဏဓမ္မံ ကရိဿာမီတိ။ ဝိဿတ္ထော တွံ, နန္ဒ, သမဏဓမ္မံ ကရောဟိ။ သစေ တေ သပ္ပဋိသန္ဓိကာ ကာလကိရိယာ ဘဝိဿတိ, အဟံ တေသံ ပဋိလာဘတ္ထာယ ပာဋိ ဘောဂေါတိ။ ဣတိ သတ္ထာ ယထာရုစိယာ ဒေဝစာရိကံ စရိတွာ ဇေတဝနမေဝ ပစ္စာဂစ္ဆိ။

တတော ပဋ္ဌာယ နန္ဒတ္ထေရော အစ္ဆရာနံ ဟေတု ရတ္တိန္ဒိဝံ သမဏဓမ္မံ ကရောတိ။ သတ္ထာ ဘိက္ခူ အာဏာ ပေသိ – ‘‘တုမှေ နန္ဒဿ ဝသနဋ္ဌာနေ ‘ဧကော ကိရ ဘိက္ခု ဒသဗလံ ပာဋိဘောဂံ ကတွာ အစ္ဆရာနံ ဟေတု သမဏဓ မ္မံ ကရောတီ’တိ တတ္ထ တတ္ထ ကထေန္တာ ဝိစရထာ’’တိ။ တေ သတ္ထု ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ‘‘ဘတကော ကိရာယ သ္မာ နန္ဒော, ဥပက္ကိတကော ကိရာယသ္မာ နန္ဒော, အစ္ဆရာနံ ဟေတု ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ, ဘဂဝါ ကိရဿ ပာဋိ ဘောဂေါ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ ကကုဋပါဒိနီန’’န္တိ ထေရဿ သဝနူပစာရေ ကထေန္တာ ဝိစရန္တိ။ န န္ဒတ္ထေရော တံ ကထံ သုတွာ ‘‘ဣမေ ဘိက္ခူ န အညံ ကထေန္တိ, မံ အာရဗ္ဘ ကထေန္တိ, အယုတ္တံ မမ ကမ္မ’’န္တိ ပဋိသင္ခါနံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အထဿ အရဟတ္တပတ္တက္ခဏေယေဝ အ ညတရာ ဒေဝတာ ဘဂဝတော ဧတမတ္ထံ အာရောစေသိ, သယမ္ပိ ဘဂဝါ အညာသိယေဝ။ ပုနဒိဝသေ နန္ဒတ္ထေရော ဘ ဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧဝမာဟ – ‘‘ယံ မေ, ဘန္တေ ဘဂဝါ , ပာဋိဘောဂေါ ပဉ္စန္နံ အစ္ဆရာသတာနံ ပဋိလာဘာယ ကကုဋပါဒိနီနံ, မုဉ္စာမဟံ, ဘန္တေ, ဘဂဝန္တံ ဧတသ္မာ ပဋိဿဝါ’’တိ။ ဧဝံ ဝတ္ထု (ဉဒာ. ၂၂) သမုဋ္ဌိတံ ။ သတ္ထာ အပရ ဘာဂေ ဇေတဝနဝိဟာရေ ဝိဟရန္တော ထေရံ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

မဟာကပ္ပိနတ္ထေရဝတ္ထု

၂၃၁. နဝမေ **ဘိက္ခုဩဝါဒကာန**န္တိ ဘိက္ခူ ဩဝဒန္တာနံ မဟာကပ္ပိနတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ကိရ ထေရော ဧကသမောဓာနသမိ္မံယေဝ ဓမ္မကထံ ကထေန္တော ဘိက္ခုသဟဿံ အရဟတ္တံ ပာပေသိ။ တသ္မာ ဘိက္ခုဩဝ ဒကာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဃရေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဘိက္ခုဩဝါဒကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော က ဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ ဗာရာဏသိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ ပုရိသသဟဿဿ ဂဏဇေဋ္ဌကော ဟု တွာ ဂဗ္ဘသဟဿပဋိမဏ္ဍိတံ မဟာပရိဝေဏံ ကာရေသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဇနာ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ကပ္ပိနဥပာသ ကံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ သပုတ္တဒါရာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိံသု။

အထ အမှာကံ သတ္ထု နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ အယံ ကပ္ပိနော ပစ္စန္တဒေသေ ကုက္ကုဋဝတီနဂရေ ရာဇ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, သေသပုရိသာ တသ္မိံယေဝ နဂရေ အမစ္စကုလေသု နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တေသု ကပ္ပိနကုမာရော ပိတု အစ္စယေန ဆတ္တံ ဥဿာပေတွာ မဟာကပ္ပိနရာဇာ နာမ ဇာတော။ ပုဗ္ဗေ ကလျာဏကမ္မကရဏကာလေ တဿ ဃ ရသာမိနီ ဣတ္ထီ သမာနဇာတိကေ ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ မဟာကပ္ပိနရညော အဂ္ဂမဟေသီ ဇာတာ, အနောဇပုပ္ဖသ ဒိသဝဏ္ဏတာယ ပနဿာ အနောဇာဒေဝီတွေဝ နာမံ အဟောသိ။ မဟာကပ္ပိနရာဇာပိ သုတဝိတ္တကော အဟောသိ။ သော ပာတောဝ ဥဋ္ဌာယ စတူဟိ ဒွါရေဟိ သီဃံ ဒူတေ ပေသေသိ – ‘‘ယတ္ထ ဗဟုဿုတေ သုတဓရေ ပဿထ, တတော နိ ဝတ္တိတွာ မယှံ အာရောစေထာ’’တိ။

တေန ခော ပန သမယေန အမှာကံ သတ္ထာ လောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ သာဝတ္ထိံ ဥပနိဿာယ ပဋိဝသတိ။ တ သ္မိံ ကာလေ သာဝတ္ထိနဂရဝါသိနော ဝါဏိဇာ သာဝတ္ထိယံ ဥဋ္ဌာနကဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ, တံ နဂရံ ဂန္တွာ, ဘဏ္ဍံ ပ ဋိသာမေတွာ, ‘‘ရာဇာနံ ပဿိဿာမာ’’တိ ပဏ္ဏာကာရံ ဂဟေတွာ, ရာဇကုလဒွါရံ ဂန္တွာ, ‘‘ရာဇာ ဥယျာနံ ဂ တော’’တိ သုတွာ, ဥယျာနံ ဂန္တွာ, ဒွါရေ ဌိတာ ပဋိဟာရကဿ အာရောစယိံသု။ အထ ရညော နိဝေဒိတေ ရာဇာ ပ က္ကောသာပေတွာ နိယျာတိတပဏ္ဏာကာရေ ဝန္ဒိတွာ ဌိတေ, ‘‘တာတာ, ကုတော အာဂစ္ဆထာ’’တိ ပုစ္ဆိ။ သာဝတ္ထိ တော, ဒေဝါတိ။ ကစ္စိ ဝေ ရဋ္ဌံ သုဘိက္ခံ, ဓမ္မိကော ရာဇာတိ? အာမ, ဒေဝါတိ။ အတ္ထိ ပန တုမှာကံ ဒေသေ ကိဉ္စိ

သာသနန္တိ? အတ္ထိ ဒေဝ, န ပန သက္ကာ ဥစ္ဆိန္ဒိတုံ၊ ဥစ္ဆိန္နမူလ္ပေကဌ တေပမုန္တိ၊ ရာဇာ သုဝဏ္ဏဘိင်္ဂါရေန ဥဒကံ အာပေသိ။
တေ မုခံ ဝိက္ခာလေတွာ ဒသဗလာဘိမုခော အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတွာ, "ဒေဝ, အမှာကံ ဒေသေ ဗုဒ္ဓရတနံ နာမ ဥပ္ပန္န"န္
တိ အာဟံသု။ ရညော "ဗုဒ္ဓေါ"တိ ဝစနေ သုတမတ္တေယေဝ သကလသရီရံ ဖရမာနာ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ တတော "ဗုဒ္ဓေါတိ,
တာတာ, ဝဒထာ"တိ အာဟ။ ဗုဒ္ဓေါတိ, ဒေဝ, ဝဒါမာတိ။ ဧဝံ တိက္ခတ္တုံ ဝဒါပေတွာ "ဗုဒ္ဓေါတိပဒံ အပရိမာဏံ, နာဿ
သက္ကာ ပရိမာဏံ ကာတု"န္တိ တသ္မိံယေဝ ပသန္နော သတသဟဿံ ဒတွာ "အပရံ ကိံ သာသန"န္တိ ပုစ္ဆိ။
ဒေဝ ဓမ္မရတနံ နာမ ဥပ္ပန္နန္တိ။ တမ္ပိ သုတွာ တထေဝ တိက္ခတ္တုံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ အပရမ္ပိ သတသဟဿံ ဒတွာ
တ ပုန "အညံ ကိံ သာသန"န္တိ ပုစ္ဆိ။ သင်္ဃရတနံ ဒေဝ ဥပ္ပန္နန္တိ။ တမ္ပိ သုတွာ တထေဝ ပဋိညံ ဂဟေတွာ အပရ
မ္ပိ သတသဟဿံ ဒတွာ ဒိန္နဘာဝံ ပဏ္ဏေ လိခိတွာ, "တာတာ, ဒေဝိယာ သန္တိကံ ဂစ္ဆထာ"တိ ပေသေသိ။ တေ
သု ဂတေသု အမစ္စေ ပုစ္ဆိ – "တာတာ, ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပန္နော, တုမှေ ကိံ ကရိဿထာ"တိ? ဒေဝ တုမှေ ကိံ
ကတ္တုကာမာတိ? အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ။ မယမ္ပိ ပဗ္ဗဇိဿာမာတိ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဃရံ ဝါ ကုဋုမ္ဗံ ဝါ အနပလော
ကေတွာ ယေ အဿေ အာရုယှ ဂတာ တေဟေဝ နိက္ခမိံသု။

တဏိဇာ အနောဇာဒေဝိယာ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဏ္ဏံ ဒဿေသုံ။ သာ တံ ဝါစေတွာ "ရညာ တုမှာကံ ဗဟူ က
ဟာပဏာ ဒိန္နာ, ကိံ တုမှေဟိ ကတံ, တာတာ"တိ ပုစ္ဆိ။ ပိယသာသနံ, ဒေဝိ, အာနီတန္တိ။ အမှေဟိပိ သက္ကာ, တာ
တာ, သုဏာပေတုန္တိ? သက္ကာ, ဒေဝိ, ဥစ္ဆိန္ဒမူလ္ပေကဌ ပန ဝတ္တုံ န သက္ကာတိ။ သာ သုဝဏ္ဏဘိင်္ဂါရေန ဥဒကံ အာပေ
သိ။ တေ မုခံ ဝိက္ခာလေတွာ ရညော အာရောစိတနိယာမေနေဝ အာရောစေသုံ။ သာပိ တံ သုတွာ ဥပ္ပန္နပါမောဇ္ဇာ တေ
နေဝ နယေန ဧကေကသ္မိံ ပဒေ တိက္ခတ္တုံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ ပဋိညာဂဏနာယ တီဏိ တီဏိ ကတွာ နဝ သတသဟဿ
သာနိ အဒါသိ။ တဏိဇာ သဗ္ဗာနိပိ ဒွါဒသ သတသဟဿာနိ လဘိံသု။ အထ နေ "ရာဇာ ကဟံ, တာတာ"တိ ပုစ္ဆိ။ ပဗ္
ဗဇိဿာမီတိ နိက္ခန္တော, ဒေဝီတိ။ "တေန ဟိ, တာတာ, တုမှေ ဂစ္ဆထာ"တိ တေ ဥယျောဇေတွာ ရညာ သဒ္ဓိံ ဂ
တာနံ အမစ္စာနံ မာတုဂါမေ ပက္ကောသာပေတွာ "တုမှေ အတ္တနော သာမိကာနံ ဂတဋ္ဌာနံ ဇာနာထ အမ္မာ"တိ ပုစ္
ဆိ။ ဇာနာမ, အယျေ, ရညာ သဒ္ဓိံ ဥယျာနကီဠံ ဂတာတိ။ အာမ, အမ္မာ ဂတာ, တတ္ထ ပန ဂန္တွာ "ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္န
နော, ဓမ္မော ဥပ္ပန္နော, သင်္ဃော ဥပ္ပန္နော"တိ သုတွာ "ဒသဗလဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမာ"တိ ဂတာ, တုမှ
ဟေ ကိံ ကရိဿထာတိ? တုမှေ ပန, အယျေ, ကိံ ကတ္တုကာမာတိ? "အဟံ ပဗ္ဗဇိဿာမိ, န တေဟိ ဝန္တဝမနံ ဇိဝှ
ဂ္ဂေ ဌပေယျန္တိ။ "ယဒိ ဧဝံ, မယမ္ပိ ပဗ္ဗဇိဿာမာ"တိ သဗ္ဗာပိ ရထေ ယောဇေတွာ နိက္ခမိံသု။

ရာဇာပိ အမစ္စသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ဂင်္ဂါတီရံ ပါပုဏိ, တသ္မိံ သမယေ ဂင်္ဂါ ပူရာ ဟောတိ။ အထ နံ ဒိသွာ
"အယံ ဂင်္ဂါ ပူရာ ဟောတိ စဏ္ဍမစ္ဆာကိဏ္ဏာ, အမှေဟိ စ သဒ္ဓိံ အာဂတာ ဒါသာ ဝါ မနုဿာ ဝါ နတ္ထိ, ယေ နော
နာဝံ ဝါ ဥဠုမ္ပံ ဝါ ကတွာ ဒဒေယျုံ။ ဧတဿ ပန သတ္ထု ဂုဏာ နာမ ဟေဋ္ဌာ အဝီစိတော ဥပရိ ယာဝ ဘဝဂ္ဂါ ပတ္
ထဋာ။ သစေ ဧသ သတ္ထာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ, ဣမေသံ အဿာနံ ခုရပိဋ္ဌာနိ မာ တေမေန္တူ"တိ ဥဒကပိဋ္ဌေန အဿေ
ပက္ခန္ဒာပေသုံ။ ဧကဿ အဿဿာပိ ခုရပိဋ္ဌမတ္တံ န တေမိ, ရာဇမဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တာ ဝိယ ပရတီရံ ပတွာ ပရ
တော အညံ မဟာနဒိံ ပါပုဏိံသု။ "ဒုတိယာ ကိန္နာမာ"တိ ပုစ္ဆိ။ နီလဝါဟိနီ နာမ ဂမ္ဘီရတောပိ ပုထုလတောပိ အဍ္ဎယော
ဇနမတ္တာ ဒေဝါတိ။ တတ္ထ အညာ သစ္စကိရိယာ နတ္ထိ, တာယ ဧဝ သစ္စကိရိယာယ တမ္ပိ အဍ္ဎယောဇနဝိတ္ထာရံ နဒိံ
အတိက္ကမိံသု။ အထ တတိယံ စန္ဒဘာဂံ နာမ မဟာနဒိံ ပတွာ တမ္ပိ တာယ ဧဝ သစ္စကိရိယာယ အတိက္ကမိံသု။

သတ္ထာပိ တံဒိဝသံ ပစ္စူသသမယေ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ လောကံ ဩလောကေန္တော "အဇ္ဇ
မဟာကပ္ပိနော တိယောဇနသတိကံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ အမစ္စသဟဿပရိဝါရော မမ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတုံ အာဂစ္ဆတီ"တိ
ဒိသွာ "မယာ တေသံ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကာတုံ ယုတ္တ"န္တိ ပာတောဝ သရီရပဋိဇဂ္ဂနံ ကတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝါရော သာဝ
တ္ထိယံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တော သယမေဝ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ အာကာသေ ဥ
ပ္ပတိတွာ စန္ဒဘာဂါယ တီရေ တေသံ ဥတ္တရဏတိတ္ထအဘိမုခဋ္ဌာနေ မဟာနိဂြောဓရုက္ခော အတ္ထိ, တတ္ထ ပလ္လ
လင်္ကေန နိသီဒိတွာ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ ဆဗ္ဗဏ္ဏဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေသိ။ တေ တေန တိတ္ထေန ဥတ္
တရန္တာ ဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဣတော စိတော စ ဓာဝန္တိယော ဩလောကေတွာ ဒသဗလဿ ပုဏ္ဏစန္ဒသဿိရိကံ မုခံ
ဒိသွာ "ယံ သတ္ထာရံ ဥဒ္ဒိဿ မယံ ပဗ္ဗဇိတာ, အဒ္ဓာ သော ဧသော"တိ ဒဿနေနေဝ နိဋ္ဌံ ဂန္တွာ ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနတော
ပဋ္ဌာယ ဩဏမိတွာ ဝန္ဒမာနာ အာဂမ္မ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိံသု။ ရာဇာ ဂေါပ္ဖကေသု ဂဟေတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ
ဧကမန္တံ နိသီဒိ သဒ္ဓိံ အမစ္စသဟဿေန။ သတ္ထာ တေသံ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သဗ္ဗေဝ

အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာယ သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိံသု။ သတ္ထာ ''ပုဗ္ဗေ ကမ္မေ စီဝရဒါနဿ ဒိန္နတ္တာ အတ္တနော ပတ္တစီဝရာနိ ဂဟေတွာဝ အာဂတာ''တိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ''ဧထ ဘိက္ခဝေ, သွာက္ခာတော ဓမ္မော, စရထ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာ''တိ အာဟ။ သာဝ တေသံ အာယသ္မန္တာနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ စ ဥပသမ္ပဒာ စ အဟောသိ, ဝဿသဋ္ဌိကတ္ထေရာ ဝိယ သတ္ထာရံ ပရိဝါရယိံသု။

အနောဇာပိ ဒေဝီ ရထသဟဿပရိဝါရာ ဂင်္ဂါတီရံ ပတွာ ရညော အတ္ထာယ အာဘတံ နာဝံ ဝါ ဥဠုမ္ပံ ဝါ အဒိသွာ အတ္တနော ဗျတ္တတာယ စိန္တေသိ – ''ရာဇာ သစ္စကိရိယံ ကတွာ ဂတော ဘဝိဿတိ, သော ပန သတ္ထာ န ကေဝလံ တေသံယေဝ အတ္ထာယ နိဗ္ဗတ္တော, သစေ သော သတ္ထာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော, အမှာကံ ရထာ မာ ဥဒကေ နိမုဇ္ဇန္တူ''တိ ဥဒကပိဋ္ဌေ ရထေ ပက္ခန္ဒာပေသိ။ ရထာနံ နေမိဝဋ္ဋိမတ္တမ္ပိ န တေမိ။ ဒုတိယနဒိမ္ပိ တတိယနဒိမ္ပိ တေနေဝ သစ္စကာရေန ဥတ္တရိ။ ဥတ္တရမာနာ ဧဝ စ နိဂြောဓရုက္ခမူလေ သတ္ထာရံ အဒ္ဒသ။ သတ္ထာပိ ''ဣမာသံ အတ္တနော သာမိကေ ပဿန္တီနံ ဆန္ဒရာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ မဂ္ဂဖလာနံ အန္တရာယံ ကရေယျ, ဓမ္မံ သောတုံ စ န သက္ခိဿန္တီ''တိ။ ယထာ အညမညံ န ပဿန္တိ, တထာ အကာသိ။ တာ သဗ္ဗာပိ တိတ္ထတော ဥတ္တရိတွာ ဒသဗလံ ဝန္ဒိတွာ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တာသံ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သဗ္ဗာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ အညမညံ ပဿိံသု။ သတ္ထာ ''ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ အာဂစ္ဆတူ''တိ စိန္တေသိ။ ထေရီ အာဂန္တွာ သဗ္ဗာ ပဗ္ဗာဇေတွာ အာဒါယ ဘိက္ခုနုပဿယံ ဂတာ, သတ္ထာ ဘိက္ခုသဟဿံ ဂဟေတွာ အာကာသေန ဇေတဝနံ အဂမာသိ။

အထာယံ မဟာကပ္ပိနတ္ထေရော အတ္တနော ကိစ္စံ မတ္ထကပ္ပတ္တံ ဉတွာ အပ္ပေါဿုက္ကော ဟုတွာ ဖလသမာပတ္တိသုခေန ဝီတိနာမေန္တော အရညဂတောပိ ရုက္ခမူလဂတောပိ သုညာဂါရဂတောပိ ''အဟော သုခံ အဟော သုခ''န္တိ အဘိဏှံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ။ ဘိက္ခူ ကထံ ဥပ္ပာဒေသုံ ''ကပ္ပိနတ္ထေရော ရဇ္ဇသုခံ အနုဿရန္တော ဥဒါနံ ဥဒါနေတီ''တိ။ တေ တထာဂတဿ အာရောစေသုံ။ ဘဂဝါ ''မမ ပုတ္တော မဂ္ဂသုခံ ဖလသုခံ အာရဗ္ဘ ဥဒါနံ ဥဒါနေသီ''တိ ဝတွာ ဓမ္မပဒေ ဣမံ ဂါထမာဟ –

''ဓမ္မပီတိ သုခံ သေတိ၊ ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ။
အရိယပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မေ၊ သဒါ ရမတိ ပဏ္ဍိတော''တိ။ (ဓ. ပ. ၇၉)။

အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ တဿ အန္တေဝါသိကဘိက္ခုသဟဿံ အာမန္တေတွာ အာဟ – ''ကစ္စိ တေ, ဘိက္ခဝေ, အာစရိယော ဓမ္မံ ဒေသေတီ''တိ။ န ဘဂဝါ ဒေသေတိ, အပ္ပေါဿုက္ကော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ, ကဿစိ ဩဝါဒမတ္တမ္ပိ န ဒေတီတိ။ သတ္ထာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ ''သစ္စံ ကိရ တွံ, ကပ္ပိန, အန္တေဝါသိကာနံ ဩဝါဒမတ္တမ္ပိ န ဒေသီ''တိ? သစ္စံ ဘဂဝါတိ။ ဗြာဟ္မဏ, မာ ဧဝံ ကရိ, အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ အန္တေဝါသိကာနံ ဓမ္မံ ဒေသေဟီတိ။ ''သာဓု, ဘန္တေ''တိ ထေရော သတ္ထု ကထံ သိရဝရေန သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဧကသမောဓာနေယေဝ သမဏသဟဿဿ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ သဗ္ဗေ အရဟတ္တံ ပါပေသိ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိသိန္နော ပဋိပါဋိယာ ထေရေ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော မဟာကပ္ပိနတ္ထေရံ ဘိက္ခုဩဝါဒကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သာဂတတ္ထေရဝတ္ထု

၂၃၂. ဒသမေ **တေဇောဓာတုကုသလာနန္တိ** တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတုံ ကုသလာနံ သာဂတတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အယဉှိ ထေရော တေဇောဓာတုသမာပတ္တိယာ အမ္ဗတိတ္ထနာဂဿ တေဇသာ တေဇံ ပရိယာဒိယိတွာ တံ နာဂံ နိဗ္ဗိသေဝနံ အကာသိ။ တသ္မာ တေဇောဓာတုကုသလာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အပရဘာဂေ သတ္ထုဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ တေဇောဓာတုကုသလာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, သာဂတမာဏဝေါတိဿ နာမံ အကံသု။ သော အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓော ပဗ္ဗဇိတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ တတ္ထ ဝသီဘာဝံ ပါပုဏိ။

အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ စာရိကံ စရမာနော ကောသမ္ဗိနဂရသမီပံ အဂမာသိ။ တေန စ သမယေန နဒီတိတ္ထေ ပေါရာဏကနာဝိကဿ ဗဟူ အာဂန္တုကဂမိကာ ဝေရိနော ဟုတွာ တံ ပေါထေတွာ မာရယိံသု။ သော ဝိရုဒ္ဓေန စိတ္တေန ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေတွာ တသ္မိံယေဝ တိတ္ထေ မဟာနုဘာဝေါ နာဂရာဇာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော။ သော ဝိရုဒ္ဓစိတ္တတ္တာ အကာလေယေဝ ဝဿာပေတိ, ကာလေ ပန န ဝဿာပေတိ, သဿာနိ န သမ္မာ သမ္ပဇ္ဇန္တိ။ သကလရဋ္ဌဝါသိနော စ တဿ ဂုပလသမနတ္ထံ အနုသံဝစ္ဆရံ ဗလိကမ္မံ ကရောန္တိ, ဝသနတ္ထာယ စဿ ဧကံ ဂေဟံ အကံသု။ သတ္ထာပိ တေနေဝ တိတ္ထေန ဥတ္တရိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော "တသ္မိံယေဝ ပဒေသေ ရတ္တိံ ဝသိဿာမီ"တိ အဂမာသိ။

အထာယံ ထေရော "စဏ္ဍော ကိရေတ္ထ နာဂရာဇာ"တိ သုတွာ "ဣမံ နာဂရာဇာနံ ဒမေတွာ နိဗ္ဗိသေဝနံ ကတွာ သတ္ထု ဝသနဋ္ဌာနံ ပရိယာဒေတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ နာဂရာဇဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ပဝိသိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသီဒိ။ နာဂေါ ကုဇ္ဈိတွာ "ကောနာမာယံ မုဏ္ဍကော မယှံ ဝသနဋ္ဌာနံ ပဝိသိတွာ နိသိန္နော"တိ ဓူပာယိ, ထေရော ဥတ္တရိတရံ ဓူပာယိ။ နာဂေါ, ပဇ္ဇလိ, ထေရောပိ ဥတ္တရိတရံ ပဇ္ဇလိတွာ တဿ တေဇံ ပရိယာဒိယိ။ သော "မဟန္တော ဝတာယံ ဘိက္ခူ"တိ ထေရဿ ပါဒမူလေ နိပတိတွာ, "ဘန္တေ, တုမှာကံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီ"တိ အာဟ။ မယှံ သရဏဂမနကိစ္စံ နတ္ထိ, ဒသဗလဿ သရဏံ ဂစ္ဆာတိ။ သော "သာဓူ"တိ သရဏဂတော ဟုတွာ တတော ပဋ္ဌာယ န ကဉ္စိ ဝိဟေဌေတိ, ဒေဝမ္ပိ သမ္မာ ဝဿာပေတိ, သဿာနိ သမ္မာ သမ္ပဇ္ဇန္တိ။

ကောသမ္ဗိဝါသိနော "အယျေန ကိရ သာဂတေန အမ္ဗတိတ္ထကနာဂေါ ဒမိတော"တိ သုတွာ သတ္ထု အာဂမနံ ဥဒိက္ခမာနာ ဒသဗလဿ မဟာသက္ကာရံ သဇ္ဇယိံသု။ တေ ဒသဗလဿ မဟာသက္ကာရံ ကတွာ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာနံ ဝစနေန သဗ္ဗဂေဟေသု ကာပောတိကံ ပသန္နံ ပဋိယာဒေတွာ ပုနဒိဝသေ သာဂတတ္ထေရဿ ပိဏ္ဍာယ စရန္တဿ ဂေဟေ ဂေဟေ ထောကံ ထောကံ အဒံသု။ ထေရော အပညတ္တေ သိက္ခာပဒေ မနုဿေဟိ ယာစိယမာနော ဂေဟေ ဂေဟေ ထောကံ ထောကံ ပိဝိတွာ အဝိဒူရံ ဂန္တွာဝ အနာဟာရိကဘာဝေန သတိံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ သင်္ကာရဋ္ဌာနေ ပတိ။

သတ္ထာ ကတဘတ္တကိစ္စော နိက္ခမန္တော တံ ဒိသွာ ကဟာပေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဝိဂရဟိတွာ သိက္ခာပဒံ ပညာပေသိ။ သော ပုနဒိဝသေ သတိံ လဘိတွာ အတ္တနာ ကတကာရဏံ သုတွာ အစ္စယံ ဒေသေတွာ ဒသဗလံ ခမာပေတွာ ဥပ္ပန္နသံဝေဂေါ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဧဝံ ဝတ္ထု ဝိနယေ သမုဋ္ဌိတံ။ တံ တတ္ထ အာဂတနယေနေဝ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ ဇေတဝနေ မဟာဝိဟာရေ နိသီဒိတွာ ပဋိပါဋိယာ ထေရေ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော သာဂတတ္ထေရံ တေဇောဓာတုကုသလာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ရာဓတ္ထေရဝတ္ထု

၂၃၃. ကောဒသမေ **ပဋိဘာနေယျကာနန္တိ** သတ္ထု ဓမ္မဒေသနာပဋိဘာနဿ ပစ္စယဘူတာနံ ပဋိဘာနဇနကာနံ ဘိက္ခူနံ ရာဓတ္ထေရော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ ထေရဿ ဟိ ဒိဋ္ဌသမုဒာစာရဿ ဩကပ္ပနိယသဒ္ဓဿ အာဂမ္မ ဒသဗလဿ နဝနဝါ ဓမ္မဒေသနာ ပဋိဘာတိ။ တသ္မာ ထေရော ပဋိဘာနေယျကာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ပဋိဘာနေယျကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ တထာဂတံ ပရိစရိတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ ဗြာဟ္မဏကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ရာဓမာဏဝေါတိဿ နာမံ အကံသု။

သော မဟလ္လကကာလေ အတ္တနော ပုတ္တဒါရေန အဗဟုမတော "ပဗ္ဗဇိတွာ ကာလံ ဝီတိနာမေဿာမီ"တိ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ထေရေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ "ဇိဏ္ဏော မဟလ္လကဗြာဟ္မဏော"တိ န ကောစိ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဣစ္ဆိ။ အထေကဒိဝသံ ဗြာဟ္မဏော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တဿ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ ကထံ သမုဋ္ဌာပေတုကာမော "ကိံ, ဗြာဟ္မဏ, ပုတ္တအရာ တံ ပဋိဇဂ္ဂန္တီ"တိ? ကုတော, ဘော ဂေါတမ, ပဋိဇဂ္ဂနံ, မဟလ္လကောတိ မံ ဗဟိ နီဟရိံသု။ ကိံ ပန တေ, ဗြာဟ္မဏ, ပဗ္ဗဇိတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ? ကော မံ, ဘော ဂေါတမ, ပဗ္ဗာဇေဿတိ, မဟလ္လကဘာဝေန မံ န ကောစိ ဣစ္ဆတီတိ။ သတ္ထာ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သညံ အဒါသိ။ ထေရော သတ္ထု ဝစနံ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ရာဓဗြာဟ္မဏံ ပဗ္ဗာဇေတွာ စိန္တေသိ – "သတ္ထာ

ဣမံ ဗ္ရာဟ္မဏံ သာဒရေန ပဗ္ဗဇာပေသိ, န ခော မေ တေံ အနာဒရေန ပရိဟရိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ရာဓတ္ထေရံ အာဒာယ ကမ္မကာတသံ အဂမာသိ။ တတ္ရသ္သ အစုနာ ပဗ္ဗဇိတတ္တာ ကိစ္စလာဘိဿ ထေရော အတ္တနော ပတ္တံ အာတသံ ဒေတိ, အတ္တနော ပတ္တံ ပဏီတပိဏ္ဍပာတမ္ပိ တဿေဝ ဒတ္ဂတ သယံ ပိဏ္ဍာယ စရတိ။ ရာဓတ္ထေရော သေနာသနသပ္ပာယ ဥ္စ္ ဘောဇနသပ္ပာယဥ္စ္ လဘိတ္ဂတ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတ္ဂတ နစိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။

အထ နံ ထေရော ဂဟေတ္ဂတ ဒသဗလံ ပဿိတုံ အာဂတော။ သတ္ထာ ဇာနန္တောဝ ပုစ္ဆိ – ''ယော တေ မယာ ,
သာရိပုတ္တ, နိဿိတကော ဒိန္နော, ကီဒိသံ တဿ, န ဉက္ကဏ္ဌတီ''တိ? ဘန္တေ, သာသနေ အဘိရမိတဘိက္ခု နာမ ဧဝရူပေ ဘဝေယ္ယာတိ။ အထာယသ္မတော သာရိပုတ္တဿ ''သာရိပုတ္တတ္ထေရော ကတညူ ကတဝေဒီ''တိ သဗ္ဗမဇ္ဈေ ကထာ ဥဒပာဒိ။ တံ သုတ္ဂတ သတ္ထာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ – ''အနစ္ဆရိယံ, ဘိက္ခဝေ, သာရိပုတ္တဿ ဣဒါနိ ကတညူကတဝေဒိတာ, သော အတီတေ အဟေတုကပဋိသန္ဓိယံ နိဗ္ဗတ္တောပိ ကတညူကတဝေဒီယေဝ အဟောသီ''တိ။ ကတရသ္မိံ ကာလေ ဘဂဝတိ?

အတီတေ, ဘိက္ခဝေ, ပဗ္ဗတပာဒမ္ပတိ ပဥ္စသတမတ္တာ ဝဍ္ဍကိပုရိသာ မဟာအရညံ ပဝိသိတ္ဂတ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေ ဆိန္ဒိတ္ဂတ မဟာဥဠုမ္ပံ ဗန္ဓိတ္ဂတ နဒိယာ ဩတာရေန္တိ။ အထေကော ဟတ္ထိနာဂေ ဧကသ္မိံ ဝိသမဋ္ဌာနေ သောဏ္ဍာယ သာခံ ဂဏ္ဍှန္တော သာခာဘင္ဂဝေဂံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော တိခိဏခာဏုကေ ပာဒေန အဝတ္ထာသိ, ပာဒော ဝိဒ္ဓော, ဒုက္ခဝေဒနာ ဝတ္တန္တိ။ သော ဂမနံ အဘိနီဟရိတုံ အသက္ကောန္တော တတ္ထေဝ နိပဇ္ဇိ။ သော ကတိပာဟစ္စယေန တေ ဝဍ္ဍကီ အတ္တနော သမီပေန ဂစ္ဆန္တေ ဒိသ္ဂတ ''ဣမေ နိဿာယာဟံ ဇီဝိတံ လဘိဿာမီ''တိ တေသံ အနုပဒံ အဂမာသိ။ တေ နိဝတ္တိတ္ဂတ ဟတ္ထိံ ဒိသ္ဂတ ဘီတာ ပလာယန္တိ။ သော တေသံ ပလာယနဘာဝံ ဉတ္ဂတ အဋ္ဌာသိ, ပုန ဌိတကာလေ အနုဗန္ဓိ။

ဝဍ္ဍကိဇေဋ္ဌကော စိန္တေသိ – ''အယံ ဟတ္ထိ အမှေဟိ ဌိတကာလေ အနုဗန္ဓတိ, ပလာယနကာလေ ဌာတိ, ဘဝိဿတိ တတ္ထ ကာရဏ''န္တိ။ သဗ္ဗေ တံ တံ ရုက္ခံ အာရုယှ တဿ အာဂမနံ ပဋိမာနေန္တာ နိသီဒိံသု။ သော တေသံ သန္တိကံ အာဂန္တ္ဂတ အတ္တနော ပာဒံ ဒဿေန္တော ပရိဝတ္တေတ္ဂတ နိပဇ္ဇိ။ တဒါ ဝဍ္ဍကီနံ သညာ ဥဒပာဒိ – ''ဂိလာနဘာဝေန, ဘော, ဧသ အာဂစ္ဆတိ, န အညေန ကာရဏေနာ''တိ တဿ သန္တိကံ ဂန္တ္ဂတ ပာဒေ ပဝိဋ္ဌခာဏုကံ ဒိသ္ဂတ ''ဣမိနာ ကာရဏေန ဧသ အာဂတော''တိ တိခိဏတသိယာ ခာဏုကကောဋိယံ ဩဓိံ ဒတ္ဂတ ဒဠှာယ ရဇ္ဇုယာ ဗန္ဓိတ္ဂတ ကမိုတ္ဂတ နီဟရိံသု။ အထဿ ဝဏမုခံ ပီဠေတ္ဂတ ပုဗ္ဗလောဟိတံ နီဟရိတ္ဂတ ကသာတေဒကေန ဓောဝိတ္ဂတ အတ္တနော ဇာနနဘေသဇ္ဇံ မက္ခေတ္ဂတ နစိရဿေဝ ဖာသုကံ အကံသု။

ဟတ္ထိနာဂေ ဂိလာနာ ဝုဋ္ဌိတော စိန္တေသိ – ''ဣမေ မယှံ ဗဟုပကာရာ, ဣမေ မယာ နိဿာယ ဇီဝိတံ လဒ္ဓံ, မယာ ဣမေသံ ကတညုနာ ကတဝေဒိနာ ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တ္ဂတ သေတံ ဂန္ဓဟတ္ထိပေါတကံ အာနေသိ။ ဝဍ္ဍကီနော ဟတ္ထိပေါတကံ ဒိသ္ဂတ ''အမှာကံ ဟတ္ထိ ပုတ္တမ္ပိ ဂဟေတ္ဂတ အာဂတော''တိ အတိဝိယ တုဋ္ဌစိတ္တာ အဟေသုံ။ ဟတ္ထိနာဂေ စိန္တေသိ – ''မယိ တိဋ္ဌန္တေ 'ကိံ နု ခော အယံ အာဂတော'တိ မမ အာဂတကာရဏံ န ဇာနိဿန္တီ''တိ ဌိတဋ္ဌာနတော ပက္ကာမိ။ ဟတ္ထိပေါတကော ပိတု ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော အနုဟာယာသိ။ ဟတ္ထိနာဂေ တဿ အာဂတဘာဝံ ဉတ္ဂတ နိဝတ္တနတ္ထာယ သဒ္ဒသညံ အဒာသိ။ သော ပိတု ကထံ သုတ္ဂတ နိဝတ္တိတ္ဂတ ဝဍ္ဍကီနံ သန္တိကံ ဂတော။ ဝဍ္ဍကီနော ''ဣမံ ဟတ္ထိပေါတကံ အမှာကံ အတုံ အာဂတော ဘဝိဿတိ ဧသော''တိ ဉတ္ဂတ ''အမှာကံ သန္တိကေ တယာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ နတ္ထိ, ပိတု သန္တိကံယေဝ ဂစ္ဆာ''တိ ပဟိဏိံသု။ ဟတ္ထိနာဂေ ယာဝတတိယံ အတ္တနော သန္တိကံ အာဂတမ္ပိ ပုန ဝဍ္ဍကီနံယေဝ သမီပံ ပေသေသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ဝဍ္ဍကိနော ဟတ္ထိပေါတကံ အတ္တနော သန္တိကေ ကတ္ဂတ ပဋိဇဂ္ဂန္တိ။ ဘောဇနကာလေ ဧကေကံ ဘတ္တပိဏ္ဍံ ဒေန္တိ, ဘတ္တံ တဿ ယာဝဒတ္ထံ အဟောသိ။ သော ဝဍ္ဍကီဟိ အန္တောဂဟနေ ကောဋ္ဋိတံ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ အာဟရိတ္ဂတ အင်္ဂဏဋ္ဌာနေ ရာသိံ ကရောတိ။ ဧတေနေဝ နယေန အညမ္ပိ ဥပကာရကမ္မံ ကရောတိ။

သတ္ထာ ဣမံ ကာရဏံ အာဟရိတ္ဂတ ပုဗ္ဗေပိ သာရိပုတ္တဿ ကတညူကတဝေဒိဘာဝံ ဒီပေတိ။ သာရိပုတ္တတ္ဂတထေရော ဟိ တဒါ မဟာဟတ္ထိ အဟောသိ, အဇ္ဈုပ္ပတ္တိယံ အာဂတော ဩသ္သဋ္ဌဝီရိယော ဘိက္ခု ဟတ္ထိပေါတ

ကော အဟောသိ။ သံယုတ္တနိကာယံ ပန ပတ္တ သကလံ ရာဓသံယုတ္တံ, ဓမ္မပဒေ စ –

> “နိဓီနံဝ ပဝတ္တာရံ၊ ယံ ပဿေ ဝဇ္ဇဒဿိနံ။
> နိဂ္ဂယှဝါဒိံ မေဓာဝိံ၊ တာဒိသံ ပဏ္ဍိတံ ဘဇေ။
> တာဒိသံ ဘဇမာနဿ၊ သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော”တိ။ (ဓ. ပ. ၇၆) –

ကထာ ထေရဿ ဓမ္မဒေသနာ နာမ။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ ပဋိဟင်္ဂိယာ ထေရေ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ရာဓတ္ထေရံ ပဋိဘာနေယျကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

မောဃရာဇတ္ထေရဝတ္ထု

၂၃၄. ဒုတိယေ **လူခစီဝရဓရာနန္တိ** လူခစီဝရံ ဓာရေန္တာနံ မောဃရာဇာ အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ဟိ ထေရော သတ္ထလူခံ သုတ္တလူခံ ရဇနလူခန္တိ တိဝိဓေနပိ လူခေန သမန္နာဂတံ ပံသုကူလံ ဓာရေသိ။ တသ္မာ လူခစီဝရဓရာနံ အဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။

တဿ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗီကထာ – အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ နိဗ္ဗတ္တော, တတော အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုံ လူခစီဝရဓရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ တံ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော ကဿပဒသဗလဿ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ကဋ္ဌဝါဟနနဂရေ အမစ္စဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ အပရဘာဂေ ဝယပ္ပတ္တော ကဋ္ဌဝါဟနရာဇာနံ ဥပဋ္ဌဟန္တော အမစ္စဋ္ဌာနံ လဘိ။

တသ္မိံ ကာလေ ကဿပဒသဗလော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ကဋ္ဌဝါဟနရာဇာ “ဗုဒ္ဓေါ ကိရ လောကေ ဥပ္ပန္နော”တိ သုတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ အာဟ – “တာတ, ဗုဒ္ဓေါ ကိရ လောကေ ဥပ္ပန္နော, ဣမံ ပစ္စန္တနဂရံ ဧကေပ္ပဟာရေနေဝ ဥဘောဟိ အမှေဟိ တုစ္ဆံ ကာတုံ န သက္ကာ, တွံ တာဝ မဇ္ဈိမဒေသံ ဂန္တွာ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပန္နဘာဝံ ဉတွာ ဒသဗလံ ဣမံ နဂရံ အာနေဟီ”တိ ပုရိသသဟဿေန သဒ္ဓိံ ပေသေသိ။ သော အနုပုဗ္ဗေန သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓေါ တတ္ထေဝ ပဗ္ဗဇိတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ သမဏဓမ္မံ အကာသိ။ တေန သဒ္ဓိံ ဂတပုရိသာ ပန သဗ္ဗေပိ နိဝတ္တိတွာ ပုန ရညော သန္တိကံ အာဂတာ။

အယံ ထေရော ပရိပုဏ္ဏသီလော ကာလံ ကတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တော အမှာကံ ဒသဗလဿ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ သာဝတ္ထိယံ ဗြာဟ္မဏကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, မောဃရာဇမာဏဝေါတိဿ နာမံ အကံသု။ ကဋ္ဌဝါဟနရာဇာပိ ကဿပဿ ဘဂဝတော အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ သပရိဝါရော ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ အမှာကံ ဒသဗလဿ နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ သာဝတ္ထိယံ ပုရောဟိတဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ဗာဝရီမာဏဝေါတိဿ နာမံ အကံသု။ သော အပရေန သမယေန တယော ဝေဒေ ဥဂ္ဂဏှိတွာ သောဠသန္နံ မာဏဝကသဟဿာနံ သိပ္ပံ ဝာစေန္တော စရတိ။ အထဿ ပသေနဒိကောသလရညော ကာလေ ပိတု အစ္စယေန ပုရောဟိတဋ္ဌာနံ အဒံသု။ တဿ အယမ္ပိ မောဃရာဇမာဏဝေါ ဗာဝရီဗြာဟ္မဏဿ သန္တိကေ သိပ္ပံ ဂဏှာတိ။

အထေကဒိဝသံ ဗာဝရီဗြာဟ္မဏော ရဟောဂတော အတ္တနော သိပ္ပေ သာရံ ဩလောကေန္တော သမ္ပရာယိကံ သာရံ အဒိသွာ “ဧကံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ သမ္ပရာယိကံ ဂဝေသေဿာမိ”တိ ကောသလရာဇာနံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနာပေသိ။ သော တေန အနုညာတော သောဠသဟိ မာဏဝကသဟဿေဟိ ပရိဝုတော ပဗ္ဗဇ္ဇတ္ထာယ နိက္ခမိ။ ကောသလရာဇာပိ တေန သဒ္ဓိံယေဝ ဧကံ အမစ္စံ ကဟာပဏသဟဿံ ဒတွာ ပေသေသိ – “ယသ္မိံ ဌာနေ အာစရိယော ပဗ္ဗဇတိ, တတ္ရဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဒေထာ”တိ။ ဗာဝရီဗြာဟ္မဏော ဖာသုကဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တော မဇ္ဈိမဒေသတော ပဋိက္ကမ္မ အဿကရညော စ မုဠကရညော စ သီမန္တရေ ဂောဓာဝရီတီရေ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ကာရေသိ။

အထေကော ပုရိသော ဇဋိလာနံ ဒဿနာယ ဂတော တေသံ သန္တကေ ဘူမိဃရေ တေဟိ အနုညာတော အတ္တနော ဝသနဃရံ အကာသိ။ တေန ကတံ ဒိသွာ အပရံ ကုလသတံ ဂေဟသတံ ကာရေသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ သန္နိပတိတွာ "မယံ အယျာနံ သန္တကေ ဘူမိဘာဂေ ဝသာမ, မုဓာ ဝသိတုံ န ကာရဏံ, သုခတသံ တေ ဒဿာမာ"တိ ဧကေကော ဧကေကံ ကဟာပဏံ ဗာဝရိဗြာဟ္မဏဿ ဝသနဃရေ ဌပေသိ။ သဗ္ဗေဟိပိ အာဘတကဟာပဏာ သတသဟဿမတ္တာ အဟေသုံ။ ဗာဝရိဗြာဟ္မဏော "ကိမတ္ထံ ဧတေ အာဘတာ"တိ အာဟ။ သုခတသအနုတ္တာယ, ဘန္တေတိ။ သစာဟံ ဟိရညသုဝဏ္ဏေန အတ္ထိကော အဿံ, အဟံ မဟန္တံ ဓနရာသိံ ပဟာယ န ပဗ္ဗဇေယျံ။ တုမှာကံ ကဟာပဏေ ဂဏှိတွာ ဂစ္ဆထာတိ။ အမှေဟိ အယျဿ ပရိစ္စတ္တံ န ပုန ဂဏှာမ, အနုသံဝစ္ဆရံ ပန ဧတေနေဝ နိယာမေန အာဟရိဿာမ, ဣမေ ဂဟေတွာ အယျော အနံ ဒေတူတိ။ ဗြာဟ္မဏော အဓိဝါသေတွာ ကပဏဒ္ဓိကဝဏိဗ္ဗကယာစကာနံ အနမုခေ နိယျာတေသိ။ တဿ အပရာပရံ အယကဘာဝေ သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပညာယိတ္ထ။

တတော ကာလိင်္ဂရဋ္ဌေ ဒုန္နိဝိဋ္ဌေ နာမ ဂါမေ ဇူဇကဗြာဟ္မဏဿ ဝံသေ ဇာတဗြာဟ္မဏဿ ဗြာဟ္မဏီ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ ဗြာဟ္မဏံ စောဒေတိ – "ဗာဝရီ, ကိရ အနံ ဒေတိ, ဂန္တွာ တတော ဟိရညသုဝဏ္ဏံ အာဟရာ"တိ။ သော တာယ စောဒိယမာနော သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော ဗာဝရိဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆမာနော ဗာဝရိမှိ အနံ ဒတွာ ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ နိပဇ္ဇိတွာ အနံ အနုဿရမာနေ ဂတော။ ဂန္တွာ စ "အနံ မေ, ဗြာဟ္မဏ, ဒေဟိ, အနံ မေ, ဗြာဟ္မဏ, ဒေဟီ"တိ အာဟ။ အကာလေ တွံ, ဗြာဟ္မဏ, အာဂတော, သမ္ပတ္တယာစကာနံ မေ ဒိန္နံ, ဣဒါနိ ကဟာပဏံ နတ္ထီတိ။ န မယှံ, ဗြာဟ္မဏ, ဗဟူဟိ ကဟာပဏေဟိ အတ္ထော, တဝ ဧတ္တကံ အနံ ဒဒန္တဿ န သက္ကာ ကဟာပဏေဟိ ဝိနာ ဘဝိတုံ, မယှံ ပဉ္စ ကဟာပဏသတာနိ ဒေဟီတိ။ ဗြာဟ္မဏ, ပဉ္စပိ သတာနိ နတ္ထိ, ပုန အနကာလေ သမ္ပတ္တေ လဘိဿသီတိ။ ကိံ ပနာဟံ တဝ အနကာလေ အာဂမိဿာမီတိ? ဗာဝရိဗြာဟ္မဏဿ ပဏ္ဏသာလဒွါရေ တလုကံ ထူပံ ကတွာ သမန္တတော ရတ္တဝဏ္ဏာနိ ပုပ္ဖာနိ ဝိကိရိတွာ မန္တံ ဇပ္ပေန္တော ဝိယ ဩဋ္ဌေ စာလေတွာ စာလေတွာ "မုဒ္ဓာ ဖလတု သတ္တဓာ"တိ ဝဒတိ။

ဗာဝရိဗြာဟ္မဏော စိန္တေသိ – "အယံ မဟာတပော တပစာရံ ဂဏှိတွာ စရဏဗြာဟ္မဏကော မယှံ သတ္တဒိဝသမတ္တကေ 'သတ္တဓာ မုဒ္ဓာ ဖလတူ'တိ ဝဒတိ, မယှဉ္စ ဣမဿ အတဗ္ဗာနိ ပဉ္စ ကဟာပဏသတာနိ နတ္ထိ, ဧကံ သေန မံ သေ ဃာတေဿတီ"တိ။ ဧဝံ တသ္မိံ သောကသလ္လသမပ္ပိတေ နိပန္နေ ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ အနန္တရတွာ တဘာဝေ ဗာဝရိဿ မာတာ ဒေဝတာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သာ ပုတ္တဿ သောကသလ္လသမပ္ပိတဘာဝံ ဒိသွာ အာဂန္တွာ အာဟ – "တာတ , သေ မုဒ္ဓံ တ မုဒ္ဓဖာလနံ တ န ဇာနာတိ, တွံဝမ္ပိ လောကေ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နဘာဝံ န ဇာနာသိ။ သစေ တေ သံသယော အတ္ထိ, သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပုစ္ဆ, သော တေ ဧတံ ကာရဏံ ကထေဿတီ"တိ။ ဗြာဟ္မဏော ဒေဝတာယ ကထံ သုတကာလတော ပဋ္ဌာယ အဿာသံ လဘိတွာ ပုနဒိဝသေ ဥဋ္ဌိတေ အရုဏေ သဗ္ဗေဝ အန္တေဝါသိကေ ပက္ကောသိတွာ, "တာတာ, ဗုဒ္ဓေါ ကိရ လောကေ ဥပ္ပန္နော, တုမှေဟ သီဃံ ဂန္တွာ 'ဗုဒ္ဓေါ တ နော တ'တိ ဉတွာ အာဂန္တွာ မယှံ အာရောစေထ, အဟံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂမိဿာမိ။ အပိစ ခော ပန မယှံ မဟလ္လကဘာဝေန ဇီဝိတန္တရာယော ဒုဇ္ဇာနော, တုမှေဟ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ နိယာမေန ပဉှေ ပုစ္ဆထာ"တိ မုဒ္ဓဖာလနပဉှံ နာမ အဘိသင်္ခရိတွာ အဒါသိ။

တတော စိန္တေသိ – "သဗ္ဗေ ဣမေ မာဏဝ ပဏ္ဍိတာ, သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ အတ္တနော ကိစ္စေ မတ္ထကံ ပတ္တေ ပုန မယှံ သန္တိကံ အာဂစ္ဆေယျုံ တ နော တ"တိ။ အထ အတ္တနော ဘာဂိနေယျဿ အဇိတမာဏဝဿ နာမ သညံ အဒါသိ – "တွံ ပန ဧကန္တေနေဝ မမ သန္တိကံ အာဂန္တွာ အရဟာသိ, တယာ ပဋိလဒ္ဓဂုဏံ အာဂန္တွာ မယှံ ကထေယျာသီ"တိ။ အထ တေ သောဠသသဟဿဇဋိလာ အဇိတမာဏဝံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ သောဠသဟိ ဇေဋ္ဌန္တေဝါသိကေဟိ သဒ္ဓိံ "သတ္ထာရံ ပဉှံ ပုစ္ဆိဿာမာ"တိ စာရိကံ စရန္တာ ဂတဂတဋ္ဌာနေ, "အယျာ, ကဟံ ဂစ္ဆထ, ကဟံ ဂစ္ဆထာ"တိ ပုစ္ဆိတာ "ဒသဗလဿ သန္တိကံ ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ ဂစ္ဆာမာ"တိ ကောဋိတော ပဋ္ဌာယ ပရိသံ သံကမန္တာ အနေကယောဇနသတံ မဂ္ဂံ ဂတာ။ သတ္ထာ "တေသံ အာဂမနဒိဝသေ အညဿ ဩကာသော န ဘဝိဿတိ, ဣဒံ ဣမိဿာ ပရိသာယ အနုစ္ဆဝိကဋ္ဌာန"န္တိ ဂန္တွာ ပါသာဏစေတိယေ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ နိသီဒိ။ သော အဇိတမာဏဝေါပိ သပရိသော တံ ပိဋ္ဌိပါသာဏံ အာရုယှ သတ္ထု သရီရသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ "အယံ ပုရိသော ဣမသ္မိံ လောကေ ဝိဝဋစ္ဆဒေါ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ"တိ အတ္တနော အာစရိယေန ပဟိတေ ပဉှေ မနသာ ပုစ္ဆန္တောဝ ဂတော။

တံဒိဝသံ တသ္မိံ ဌာနေ သမ္ပတ္တပရိသာ ဒ္ဓတဒသယောဇနိကာ အဟောသိ။ တေသံ သောဠသန္နံ အန္တေဝါသိကာနံ အန္တရေ မောဃရာဇမာဏဝေါ “အဟံ သဗ္ဗေဟိ ပဏ္ဍိတတရော”တိ မာနတ္ထဒ္ဓော, တဿ စေတဒဟောသိ – “အယံ အဇိတမာဏဝေါ သဗ္ဗေသံ ဇေဋ္ဌကော, ဧတဿ ပဌမတရံ မမ ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ န ယုတ္တ”န္တိ ။ တဿ လဇ္ဇာယန္တော ပဌမတရံ ပဉှံ အပုစ္ဆိတွာ တေန ပုစ္ဆိတေ ဒုတိယော ဟုတွာ သတ္ထာရံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ “မာနတ္ထဒ္ဓော မောဃရာဇမာဏဝေါ, န တာဝဿ ဉာဏံ ပရိပါကံ ဂစ္ဆတိ, အဿ မာနံ နိဂ္ဂဏှိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ အာဟ – “တိဋ္ဌ တွံ, မောဃရာဇ, အညေ တာဝ ပုစ္ဆန္တူ”တိ။ သော သတ္ထု သန္တိကာ အပသာဒံ လဘိတွာ စိန္တေသိ – “အဟံ ဧတ္တကံ ကာလံ မယာ ပဏ္ဍိတတရော နာမ နတ္ထီတိ ဝိစရာမိ, ဗုဒ္ဓါ စ နာမ အဇာနိတွာ န ကထေန္တိ။ သတ္ထာရာ မမ ပုစ္ဆာယ ဒေါသော ဒိဋ္ဌော ဘဝိဿတီ”တိ တုဏှီ အဟောသိ။ သော အဋ္ဌဟိ ဇနေဟိ ပဋိပာဋိယာ ပဉှေ ပုစ္ဆိတေ အဓိဝါသေတုံ အသက္ကောန္တော နဝမော ဟုတွာ ပုန ဥဋ္ဌာသိ။ ပုနပိ နံ သတ္ထာ အပသာဒေသိ။

သော ပုနပိ တုဏှီ ဟုတွာ “သဗ္ဗနဝကော အနိ ဘဝိတုံ န သက္ခိဿာမီ”တိ ပန္နရသမော ဟုတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ အထ သတ္ထာ ဉာဏဿ ပရိပါကဘာဝံ ဉတွာ ပဉှံ ကထေသိ။ သော ဒေသနာပရိယောသာနေ အတ္တနော ပရိဝါရေန ဇဋိလသဟဿေန သဒ္ဓိံ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ယထာ စ သော, ဧဝံ သေသာပိ ပန္နရသ ဇဋိလသဟဿာနိ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ သဗ္ဗေပိ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ ဧဟိဘိက္ခူ အဟေသုံ။ သေသဇနာ ပန န ကထိယန္တိ။ အယံ မောဃရာဇတ္ထေရော တတော ပဋ္ဌာယ တီဟိ လူခေဟိ သမန္နာဂတံ စီဝရံ ဓာရေတိ။ ဇဝံ ဟရာယနေ (သု. နိ. ၉၈၂ အာဒယော) ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ သတ္ထာ ပန အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ထေရေ ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော မောဃရာဇတ္ထေရံ လူခမသ္မိံ သာသနေ လူခစီဝရဓရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တော “ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ လူခစီဝရဓရာနံ ယဒိဒံ မောဃရာဇာ”တိ အာဟ။

စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

ကေစတ္တာလီသသုတ္တမတ္တာယ ထေရပာဠိယာ ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. ဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

(၁၄) ၅. ပဉ္စမဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

မဟာပဇာပတိဂေါတမီထေရီဝတ္ထု

၂၃၅. ထေရိပာဠိယာ ပဌမေ **ယဒိဒံ မဟာပဇာပတိဂေါတမီ**တိ မဟာပဇာပတိဂေါတမီ ထေရီ ရတ္တညူနံ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။

တဿာ ပဉှာကမ္မေ ပန အယမနုပုဗ္ဗိကထာ – အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ အပရေန သမယေန သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ ရတ္တညူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ယာဝဇီဝံ အနံ ဒတွာ သီလံ ရက္ခိတွာ တတော စုတာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ပန ဧကသ္မိံ ဗုဒ္ဓန္တရေ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ ဗာရာဏသိယံ ပဉ္စန္နံ ဒာသိသတာနံ ဇေဋ္ဌကဒာသီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထ ဝဿူပနာယိကသမယေ ပဉ္စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရတော ဣသိပတနေ ဩတရိတွာ နကရေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဣသိပတနမေဝ ဂန္တွာ “ဝဿူပနာယိကကုဋိယာ အတ္ထာယ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိဿာမာ”တိ စိန္တေသုံ။ ကသ္မာ? ဝဿံ ဥပဂစ္ဆန္တေန ဟိ နာလကပဋိပဒံ ပဋိပန္နေနာပိ ပဉ္စန္နံ ဆဒနာနံ အညတရေန ဆဒနေန ဆန္နေ သေနာသနေ ဥပဂန္တဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ “န, ဘိက္ခဝေ, အသေနာသနိကေန ဝဿံ ဥပဂန္တဗ္ဗံ, ယော ဥပဂစ္ဆေယျ, အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿာ”တိ (မဟာဝ. ၂၀၄)။ တသ္မာ ဝဿကာလေ ဥပကဋ္ဌေ သစေ သေနာသနံ လဘတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ လဘတိ, ဟတ္ထကမ္မံ ပရိယေသိတွာပိ ကာတဗ္ဗံ။ ဟတ္ထကမ္မံ အလဘန္တေန သာမမ္ပိ ကာတဗ္ဗံ, န တွေဝ အသေနာသနိကေန ဝဿံ ဥပဂန္တဗ္ဗံ။ အယမနုဓမ္မတာ။ တသ္မာ တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ “ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိဿာမာ”တိ စီဝရံ ပါရုပိတွာ သာယနှသမယေ နဂရံ ပဝိသိ

တွာ သေဋ္ဌိဿ ဃရဒွာရေ အဋ္ဌံသု။ ဇေဋ္ဌကဒါသီ ကုဋံ ဂဟေတွာ ဥဒကတိတ္ထံ ဂစ္ဆန္တီ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ နဂရံ ပဝိသန္တေ အဒ္ဒသ။ သေဋ္ဌိ တေသံ အာဂတကာရဏံ သုတွာ “အမှာကံ ဩကာသော နတ္ထိ, ဂစ္ဆန္တူ”တိ အာဟ။

အထ တေ နဂရာ နိက္ခန္တေ ဇေဋ္ဌကဒါသီ ကုဋံ ဂဟေတွာ ပဝိသန္တီ ဒိသွာ ကုဋံ ဩတာရေတွာ ဝန္ဒိတွာ ဩနမိတွာ မုခံ ဥက္ခိပိတွာ, “အယျာ, နဂရံ ပဝိဋ္ဌမတ္တာဝ နိက္ခန္တာ, ကိံ နု ခေါ”တိ ပုစ္ဆိ။ ဝဿူပနာယိကကုဋိယာ ဟတ္ထကမ္မံ ယာစိတုံ အာဂတမှာတိ။ လဒ္ဓံ, ဘန္တေတိ? န လဒ္ဓံ ဥပါသိကေတိ။ ကိံ ပနေသာ ကုဋိ ဣဿရေဟေဝ ကာတဗ္ဗာ, ဥဒါဟု ဒုဂ္ဂတေဟိပိ သက္ကာ ကာတုန္တိ? ယေန ကေနစိ သက္ကာ ကာတုန္တိ။ သာဓု, ဘန္တေ, မယံ ကရိဿာမ, သွေ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာတိ နိမန္တေတွာ ပုန ကုဋံ ဂဟေတွာ အာဂမနတိတ္ထမဂ္ဂေ ဌတွာ အာဂတာဂတာ အဝသေသဒါသိယော “ဧတ္ထေဝ ဟောထာ”တိ ဝတွာ သဗ္ဗာသံ အာဂတကာလေ အာဟ – “အမ္မာ, ကိံ နိစ္စမေဝ ပရဿ ဒါသိကမ္မံ ကရိဿထ, ဥဒါဟု ဒါသိဘာဝတော မုစ္စိတုံ ဣစ္ဆထာ”တိ။ အဇ္ဇေဝ မုစ္စိတုံ ဣစ္ဆာမ, အယျေတိ။ ယဒိ ဧဝံ, မယာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဟတ္ထကမ္မံ အလဘန္တာ သွာတနာယ နိမန္တိတာ, တုမှာကံ သာမိကေဟိ ဧကဒိဝသံ ဟတ္ထကမ္မံ ဒါပေထာတိ။ တာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သာယံ အဋဝိတော အာဂတကာလေ သာမိကာနံ အာရောစေသုံ။ တေ “သာဓူ”တိ ဇေဋ္ဌကဒါသဿ ဂေဟဒွာရေ သန္နိပတိံသု။

အထ နေ ဇေဋ္ဌကဒါသီ “သွေဝ, တာတာ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဟတ္ထကမ္မံ ဒေထာ”တိ အာနိသံသံ အာစိက္ခိတွာ ယေပိ န ကာတုကာမာ, တေ ကဋ္ဌေဟန ဩဝဒေန တဇ္ဇေတွာ သဗ္ဗေပိ သမ္ပဋိစ္ဆာပေသိ။ သာ ပုနဒိဝသေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဘတ္တံ ဒတွာ သဗ္ဗေသံ ဒါသပုတ္တာနံ သညံ အဒါသိ။ တေ တာဝဒေဝ အရညံ ပဝိသိတွာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေ သမောဓာနေတွာ သတံ သတံ ဟုတွာ ဧကေကံ ကုဋိံ စင်္ကမနာဒိပရိဝါရံ ကတွာ မဉ္စပီဌပါနီယ-ပရိဘောဇနီယာဒီနိ ဌပေတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ တေမာသံ တတ္ထေဝ ဝသနတ္ထာယ ပဋိညံ ကာရေတွာ ဝါရဘိက္ခံ ပဋ္ဌပေသုံ။ ယော အတ္တနော ဝါရဒိဝသေ န သက္ကောတိ, တဿ ဇေဋ္ဌကဒါသီ သကဂေဟတော နီဟရိတွာ ဒေတိ။ ဧဝံ တေမာသံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ ဇေဋ္ဌကဒါသီ ဧကေကံ ဒါသိံ ဧကေကံ သာဋကံ သဇ္ဇာပေသိ, ပဉ္စ ထူလသာဋကသတာနိ အဟေသုံ။ တာနိ ပရိဝတ္တာပေတွာ ပဉ္စန္နံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ တိစီဝရာနိ ကတွာ အဒါသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တာသံ ပဿန္တီနံယေဝ အာကာသေန ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတံ အဂမံသု။

တာပိ သဗ္ဗာ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ တာသု ဇေဋ္ဌိကာ တတော စဝိတွာ ဗာရာဏသိယာ အဝိဒူရေ ပေသကာရဂါမေ ပေသကာရဇေဋ္ဌကဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထေကဒိဝသံ ပဒုမဝတိယာ ပုတ္တာ ပဉ္စသတာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗာရာဏသိရညာ နိမန္တိတာ ရာဇဒွာရံ အာဂန္တွာ ကဉ္စိ ဩလောကေန္တမ္ပိ အဒိသွာ နိဝတ္တိတွာ နဂရဒွာရေန နိက္ခမိတွာ တံ ပေသကာရဂါမံ အဂမံသု ။ သာ ဣတ္ထီ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဒိသွာ သမ္ပိယာယမာနာ သဗ္ဗေ ဝန္ဒိတွာ ဘိက္ခံ အဒါသိ။ တေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဂန္ဓမာဒနမေဝ အဂမံသု။

သာပိ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တီ အမှာကံ သတ္ထု နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ဒေဝဒဟနဂရေ မဟာသုပ္ပဗုဒ္ဓဿ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ဂေါတမီတိဿာ နာမံ အကံသု။ မဟာမာယာယ ကနိဋ္ဌဘဂိနီ ဟောတိ။ မန္တဇ္ဈာယကာပိ ဗြာဟ္မဏာ လက္ခဏာနိ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ “ဣမာသံ ဒွိန္နမ္ပိ ကုစ္ဆိယံ ဝသိတဒါရကာ စက္ကဝတ္တိနော ဘဝိဿန္တီ”တိ ဗျာကရိံသု။ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ ဝယပ္ပတ္တကာလေ တာ ဒွေပိ မင်္ဂလံ ကတွာ အတ္တနော ဃရံ အာနေသိ။ အပရဘာဂေ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော တုသိတပုရာ စဝိတွာ မဟာမာယာယ ဒေဝိယာ ကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ မဟာမာယာ တဿ ဇာတဒိဝသတော သတ္တမေ ဒိဝသေ ကာလံ ကတွာ တုသိတပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ မဟာသတ္တဿ မာတုစ္ဆံ မဟာပဇာပတိဂေါတမိံ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ တသ္မိံ ကာလေ နန္ဒကုမာရော ဇာတော။ အယံ မဟာပဇာပတိ နန္ဒကုမာရံ ဓာတီနံ ဒတွာ သယံ ဗောဓိသတ္တံ ပရိဟရိ။

အပရေန သမယေန ဗောဓိသတ္တော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ သဗ္ဗညုတံ ပတွာ လောကာနုဂ္ဂဟံ ကရောန္တော အနုက္ကမေန ကပိလဝတ္ထုံ ပတွာ နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ။ အထဿ ပိတာ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ အန္တရဝီထိယံယေဝ ဓမ္မကထံ သုတွာ သောတာပန္နော အဟောသိ။ အထ ဒုတိယဒိဝသေ နန္ဒော ပဗ္ဗဇိ, သတ္တမေ ဒိဝသေ ရာဟုလော။ သတ္ထာ အပရေန သမယေန ဝေသာလိံ ဥပနိဿာယ ကူဋာဂါရသာလာယံ ဝိဟရတိ။ တသ္မိံ သမယေ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇာ သေတစ္ဆတ္တဿ ဟေဋ္ဌာ အရဟတ္တံ သစ္ဆိကတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။ တဒါ မဟာပဇာပတိဂေါတမီ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေသိ။ တတော ရောဟိဏီနဒီတီရေ ကလဟဝိဝါဒသုတ္တပရိယောသာနေ (သု. နိ. ၈၆၈ အာဒယော) နိက္ခမိတွာ

ပဗ္ဗဇိတာနံ ပဌမန္တိ ကုမာရသတာနံ ဟဒပရိစာရိကာ သဗ္ဗာဝ ဧေစိတ္တာ ဟုတွာ "မဟာပဇာပတိယာ သန္တိကံ ဂန္တွာ သဗ္ဗာဝ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိဿာမာ"တိ မဟာပဇာပတိံ ဇေဋ္ဌိကံ ကတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိတုကာမာ အဟေသုံ။ အယဉ္စ မဟာပဇာပတိ ပဌမမေဝ ဧေကတနံ သတ္ထာရံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစမာနာ နာလတ္ထ, တသ္မာ ကပ္ပကံ ပက္ကောသာပေတွာ ကေသေ ဆိန္ဒာပေတွာ ကာသာယာနိ အစ္ဆာဒေတွာ သဗ္ဗာ တာ သာကိယာနိယော အာဒါယ ဝေသာလိံ ဂန္တွာ အာနန္ဒတ္ထေရေန ဒသဗလံ ယာစာပေတွာ အဋ္ဌဟိ ဂရုဓမ္မေဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စ ဥပသမ္ပဒဉ္စ အလတ္ထ။ ဣတရာ ပန သဗ္ဗာပိ ဧေကတောဝ ဥပသမ္ပန္နာ အဟေသုံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပနေတံ ဝတ္ထု ပါဠိယံ (စူဠဝ. ၄၀၂ အာဒယော) အာဂတမေဝ။

ဧဝံ ဥပသမ္ပန္နာ ပန မဟာပဇာပတိ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိဝါဒေတွာ ဧေကမန္တံ အဋ္ဌာသိ, အထဿာ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သာ သတ္ထု သန္တိကေ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သေသာ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခုနိယော နန္ဒကောဝါဒသုတ္တပရိယောသာနေ (မ. နိ. ၃.၃၉၈ အာဒယော) အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ဘိက္ခုနိယော ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော မဟာပဇာပတိံ ရတ္တညူနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ခေမာထေရီဝတ္ထု

၂၃၆. ဒုတိယေ **ခေမာ**တိ ဧဝံနာမိကာ ဘိက္ခုနီ။ ဣတော ပဋ္ဌာယ စ ပနဿာ ပဉှာကမ္မေ အယမနုပုဗ္ဗိကထာတိ အဝတွာ သဗ္ဗတ္ထ အဘိနီဟာရံ အာဒိံ ကတွာ ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ ဝက္ခာမ။

အတီတေ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ အယံ ပရပရိယာပန္နာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထေကဒိဝသံ တဿ ဘဂဝတော အဂ္ဂသာဝိကံ သုဇာတတ္ထေရိံ နာမ ပိဏ္ဍာယ စရန္တိံ ဒိသွာ တယော မောဒကေ ဒတွာ တံဒိဝသမေဝ အတ္တနော ကေသေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ထေရိယာ အနံ ဒတွာ "အနာဂတေ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ တုမှေဟ ဝိယ မဟာပညာ ဘဝေယျ"န္တိ ပတ္ထနံ ကတွာ ယာဝဇီဝံ ကုသလကမ္မေသု အပ္ပမတ္တာ ဟုတွာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တီ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ကိကိဿ ကာသိရညော ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ သတ္တန္နံ ဘဂိနီနံ အဗ္ဘန္တရာ ဟုတွာ ဝီသတိဝဿသဟဿာနိ ဂေဟေယေဝ ကောမာရိဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ တာဟိ ဘဂိနီဟိ သဒ္ဓိံ ဒသဗလဿ ဝသနပရိဝေဏံ ကာရေတွာ ဧေကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တီ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ မဒ္ဒရဋ္ဌေ သာဂလနဂရေ ရာဇကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ခေမာတိဿာ နာမံ အကံသု။ တဿာ သရီရဝဏ္ဏော သုဝဏ္ဏရသပိဉ္ဇရော ဝိယ အဟောသိ။ သာ ဝယပ္ပတ္တာ ဗိမ္ဗိသာရရညော ဂေဟံ အဂမာသိ။

သာ တထာဂတေ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဝေဠုဝနေ ဝိဟရန္တေ "သတ္ထာ ကိရ ရူပေ ဒောသံ ဒဿေတီ"တိ ရူပမဒမတ္တာ ဟုတွာ "မယ်ှဟမ္ပိ ရူပေ ဒောသံ ဒဿေယျာ"တိ ဘယေန ဒသဗလံ ဒဿနာယ န ဂစ္ဆတိ။ ရာဇာ စိန္တေသိ – "အဟံ သတ္ထု အဂ္ဂုပဋ္ဌာကော, မာဒိသဿ စ နာမ အရိယသာဝကဿ အဂ္ဂမဟေသီ ဒသဗလံ ဒဿနာယ န ဂစ္ဆတိ, န မေ ဧတံ ရုစ္စတီ"တိ။ သော ကဝီဟိ ဝေဠုဝနုယျာနဿ ဝဏ္ဏံ ဗန္ဓာပေတွာ "ခေမာယ ဒေဝိယာ သဝနူပစာရေ ကထေထာ"တိ အာဟ။ သာ ဥယျာနဿ ဝဏ္ဏံ သုတွာ ဂန္တုကာမာ ဟုတွာ ရာဇာနံ ပဋိပုစ္ဆိ။ ရာဇာ "ဥယျာနံ ဂစ္ဆ, သတ္ထာရံ ပန အဒိသွာ အာဂန္တုံ န လဘိဿသီ"တိ အာဟ။ သာ ရညော ပဋိဝစနံ အဒတွာဝ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ရာဇာ တာယ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တေ ပုရိသေ အာဟ – "သစေ ဒေဝီ ဥယျာနတော နိဝတ္တမာနာ ဒသဗလံ ပဿတိ, ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ သစေ န ပဿတိ, ရာဇာဏာယ နံ ဒဿေထာ"တိ။ အထ ခော သာ ဒေဝီ ဒိဝသဘာဂံ ဥယျာနေ စရိတွာ နိဝတ္တန္တီ ဒသဗလံ အဒိသွာဝ ဂန္တုံ အာရဒ္ဓါ။ အထ နံ ရာဇပုရိသာ အတ္တနော အရုစိယာဝ ဒေဝိံ သတ္ထု သန္တိကံ နယိံသု။

သတ္ထာ တံ အာဂစ္ဆန္တိံ ဒိသွာ ဣဒ္ဓိယာ ဧကံ ဒေဝစ္ဆရံ နိမ္မိနိတွာ တာလဝဏ္ဋံ ဂဟေတွာ ဗီဇမာနံ ဝိယ အကာသိ။ ခေမာ ဒေဝီ တံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – "မာနမှဟိ နဋ္ဌာ, ဧဝရူပါ နာမ ဒေဝစ္ဆရပ္ပဋိဘာဂါ ဣတ္ထိယော ဒသဗလဿ အဝိဒူရေ တိဋ္ဌန္တိ, အဟံ ဧတာသံ ပရိစာရိကာပိ နပ္ပဟောမိ, မာနမဒံ ဟိ နိဿာယ ဟာပစိတ္တဿ ဝသေန နဋ္ဌာ"တိ တံ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ တမေဝ ဣတ္ထိံ ဩလောကယမာနာ အဋ္ဌာသိ။ အထဿာ ပဿန္တိယာဝ တထာဂတ

ဿ အဓိဋ္ဌာနဗလေန သာ ဣတ္ထီ ပဌမဝယံ အတိက္ကမ္မ မဇ္ဈိမဝယေ ဌိတာ ဝိယ မဇ္ဈိမဝယံ အတိက္ကမ္မ ပစ္ဆိမဝယေ ဌိတာ ဝိယ စ ဝလိတ္တစာ ပလိတကေသာ ခဏ္ဍဝိရဠဒန္တာ အဟောသိ။ တတော တဿာ ပဿန္တိယာဝ သဒ္ဓိံ တာလဝဏ္ဋေန ပရိဝတ္တိတွာ ပရိပတိ။ တတော ခေမာ ပုဗ္ဗဟေတုသမ္ပန္နတ္တာ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ အာပါထဂတေ ဧဝံ စိန္တေသိ – "ဧဝံဝိဓမ္ပိ နာမ သရီရံ ဝေရူပံ ဝိပတ္တိံ ပါပုဏာတိ, မယှမ္ပိ သရီရံ ဧဝံဂတိကမေဝ ဘဝိဿတီ"တိ။ အထဿာ ဧဝံ စိန္တိတက္ခဏေ သတ္ထာ ဣမံ ဓမ္မပဒေ ဂါထမာဟ –

"ယေ ရာဂရတ္တာနုပတန္တိ သောတံ၊
သယံကတံ မက္ကဋကောဝ ဇာလံ။
ဧတမ္ပိ ဆေတွာန ဝဇန္တိ ဓီရာ၊
အနပေက္ခိနော သဗ္ဗဒုက္ခံ ပဟာယာ"တိ။

သာ ဂါထာပရိယောသာနေ ဌိတပဒေ ဌိတာယေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ အဂါရမဇ္ဈေ ဝသန္တေန နာမ အရဟတ္တံ ပတ္တေန တံဒိဝသမေဝ ပရိနိဗ္ဗာယိတဗ္ဗံ ဝါ ပဗ္ဗဇိတဗ္ဗံ ဝါ ဟောတိ, သာ ပန အတ္တနော အာယုသင်္ခါရာနံ ပဝတ္တနဘာဝံ ဉတွာ "အတ္တနော ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနာပေဿာမီ"တိ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ရာဇနိဝေသနံ ဂန္တွာ ရာဇာနံ အနဘိဝါဒေတွာဝ အဋ္ဌာသိ။ ရာဇာ ဣင်္ဂိတေနေဝ အညာသိ – "အရိယဓမ္မံ ပတ္တာ ဘဝိဿတီ"တိ။ အထ နံ အာဟ – "ဒေဝိ ဂတာ နု ခော သတ္ထုဒဿနာယာ"တိ။ မဟာရာဇ, တုမှေဟိ ဒိဋ္ဌဒဿနံ ပရိတ္တံ, အဟံ ပန ဒသဗလံ သုဒိဋ္ဌမကာသိံ, ပဗ္ဗဇ္ဇံ မေ အနုဇာနာထာတိ ။ ရာဇာ "သာဓု, ဒေဝီ"တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ သုဝဏ္ဏသိဝိကာယ ဘိက္ခုနိဥပဿယံ ဥပနေတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ အထဿာ "ခေမာထေရီ နာမ ဂိဟိဘာဝေ ဌတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တာ"တိ မဟာပညာဘာဝေ ပါကဋော အဟောသိ။ ဣဒမေတ္ထ ဝတ္ထု။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ဘိက္ခုနိယော ပဋိပါဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ခေမာထေရိံ မဟာပညာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီဝတ္ထု

၂၃၇. တတိယေ **ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ**တိ နီလုပ္ပလဂဗ္ဘသဒိသေနေဝ ဝဏ္ဏေန သမန္နာဂတတ္တာ ဧဝံလဒ္ဓနာမာ ထေရီ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ အပရဘာဂေ မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ ဣဒ္ဓိမန္တီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တီ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ဗာရာဏသိနဂရေ ကိကိဿ ကာသိရညော ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ သတ္တန္နံ ဘဂိနီနံ အဗ္ဘန္တရာ ဟုတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ ဘိက္ခုသံဃဿ ပရိဝေဏံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။

တတော စဝိတွာ ပုန မနုဿလောကံ အာဂစ္ဆန္တီ ဧကသ္မိံ ဂါမေ သဟတ္ထာ ကမ္မံ ကတွာ ဇီဝနကဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တာ။ သာ ဧကဒိဝသံ ခေတ္တကုဋိံ ဂစ္ဆန္တီ အန္တရာမဂ္ဂေ ဧကသ္မိံ သရေ ပါတောဝ ပုပ္ဖိတံ ပဒုမပုပ္ဖံ ဒိသွာ တံ သရံ ဩရုယှ တဉ္စေဝ ပုပ္ဖံ လာဇပက္ခိပနတ္ထာယ ပဒုမိနိယာ ပတ္တဉ္စ ဂဟေတွာ ကေဒါရေ သာလိသီသာနိ ဆိန္ဒိတွာ ကုဋိကာယ နိသိန္နာ လာဇေ ဘဇ္ဇိတွာ ပဉ္စ လာဇသတာနိ ဂဏေသိ။ တသ္မိံ ခဏေ ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတေ နိရောဓသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတော ဧကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော အာဂန္တွာ တဿာ အဝိဒူရေ အဋ္ဌာသိ။ သာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ လာဇေဟိ သဒ္ဓိံ ပဒုမပုပ္ဖံ ဂဟေတွာ ကုဋိတော ဩရုယှ လာဇေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပတ္တေ ပက္ခိပိတွာ ပဒုမပုပ္ဖေန ပတ္တံ ပိဓာယ အဒါသိ။ အထဿာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ထောကံ ဂတေ ဧတဒဟောသိ – "ပဗ္ဗဇိတာ နာမ ပုပ္ဖေန အနတ္ထိကာ, အဟံ ပုပ္ဖံ ဂဟေတွာ ပိဠန္ဓိဿာမီ"တိ ဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဟတ္ထတော ပုပ္ဖံ ဂဟေတွာ ပုန စိန္တေသိ – "သစေ, အယျော, ပုပ္ဖေန အနတ္ထိကော အဘဝိဿ, ပတ္တမတ္ထကေ ဌပေတုံ န အဒဿ, အဒ္ဓါ အယျဿ အတ္ထော ဘဝိဿတီ"တိ ပုန ဂန္တွာ ပတ္တမတ္ထကေ ဌပေတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ခမာပေတွာ, "ဘန္တေ, ဣမေသံ မေ လာဇာနံ နိဿန္ဒေန လာဇဂဏနာယ ပုတ္တာ အဿု, ပဒုမပုပ္ဖဿ နိဿန္ဒေန နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ မေ ပဒေ ပဒေ ပဒုမပုပ္ဖံ ဥဋ္ဌဟတူ"တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော တဿာ ပဿန္တိယာဝ အာကာသေန ဂန္ဓမာဒနပဗ္ဗတံ ဂန္တွာ တံ ပဒုမံ နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနံ အက္ကမနသောပါနသမီပေ ပါဒပုဉ္ဆနံ ကတွာ ဌပေသိ။

သာပိ တဿ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန ဒေဝလောကေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, နိဗ္ဗတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ စဿာ ပဒေ ပဒေ မဟာပဒုမပုပ္ဖံ ဥဋ္ဌာသိ။ သာ တတော စဝိတွာ ပဗ္ဗတပါဒေ ဧကသ္မိံ ပဒုမဿရေ ပဒုမဂဗ္ဘေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တံ နိဿာယ ဧကော တာပသော ဝသတိ, သော ပါတောဝ မုခဓောဝနတ္ထာယ သရံ ဂန္တွာ တံ ပုပ္ဖံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “ဣဒံ ပုပ္ဖံ သေသေဟိ မဟန္တတရံ, သေသာနိ စ ပုပ္ဖိတာနိ, ဣဒံ မကုဠိတမေဝ, ဘဝိတဗ္ဗမေတ္ထ ကာရဏေနာ”တိ ဥဒကံ ဩတရိတွာ တံ ပုပ္ဖံ ဂဏှိ။ တံ တေန ဂဟိတမတ္တမေဝ ပုပ္ဖိတံ။ တာပသော အန္တောပဒုမဂဗ္ဘေ နိပန္နဒါရိကံ အဒ္ဒသ။ ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ စ ဓီတုသိနေဟံ လဘိတွာ ပဒုမေနေဝ သဒ္ဓိံ ပဏ္ဏသာလံ နေတွာ မဉ္စကေ နိပဇ္ဇာပေသိ။ အထဿာ ပုညာနုဘာဝေန အင်္ဂုဋ္ဌကေ ခီရံ နိဗ္ဗတ္တိ။ သော တသ္မိံ ပုပ္ဖေ မိလာတေ အညံ နဝပုပ္ဖံ အာဟရိတွာ တံ နိပဇ္ဇာပေသိ။ အထဿာ အာဓာဝနဝိဓာဝနေန ကီဠိတုံ သမတ္ထကာလတော ပဋ္ဌာယ ပဒဝါရေ ပဒဝါရေ ပဒုမပုပ္ဖံ ဥဋ္ဌာသိ, ကုင်္ကုမရာသိဿ ဝိယဿာ သရီရဝဏ္ဏော အဟောသိ။ သာ အပ္ပတ္တာ ဒေဝဝဏ္ဏံ, အတိက္ကန္တာ မာနုသဝဏ္ဏံ အဟောသိ။ သာ ပိတရိ ဖလာဖလတ္ထာယ ဂတေ ပဏ္ဏသာလာယံ ဩဟီယတိ။

အထေကဒိဝသံ တဿာ ဝယပ္ပတ္တကာလေ ပိတရိ ဖလာဖလတ္ထာယ ဂတေ ဧကော ဝနစရကော တံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “မနုဿာနံ နာမ ဧဝံဝိဓံ ရူပံ နတ္ထိ, ဝီမံသိဿာမိ န”န္တိ တာပသဿ အာဂမနံ ဥဒိက္ခန္တော နိသီဒိ။ သာ ပိတရိ အာဂစ္ဆန္တေ ပဋိပထံ ဂန္တွာ တဿ ဟတ္ထတော ကာဇကမဏ္ဍလုံ အဂ္ဂဟေသိ, အာဂန္တွာ နိသိန္နဿ စဿ အတ္တနာ ကရဏဝတ္တံ ဒဿေသိ။ တဒါ သော ဝနစရကော မနုဿဘာဝံ ဉတွာ တာပသံ အဘိဝါဒေတွာ နိသီဒိ။ တာပသော တံ ဝနစရကံ ဝနမူလဖလာဖလေဟိ စ ပါနီယေန စ နိမန္တေတွာ, “ဘော ပုရိသ, ဣမသ္မိံယေဝ ဌာနေ ဝသိဿသိ, ဥဒါဟု ဂမိဿသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ ဂမိဿာမိ, ဘန္တေ, ဣဓ ကိံ ကရိဿာမီတိ။ ဣဒံ တယာ ဒိဋ္ဌကာရဏံ ဧတ္တော ဂန္တွာ အကထေတုံ သက္ခိဿသီတိ။ သစေ, အယျော, န ဣစ္ဆတိ, ကိံ ကာရဏာ ကထေဿာမီတိ တာပသံ ဝန္ဒိတွာ ပုန အာဂမနကာလေ မဂ္ဂသဉ္ဇာနနတ္ထံ သာခာသညဉ္စ ရုက္ခသညဉ္စ ကရောန္တော ပက္ကာမိ။

သော ဗာရာဏသိံ ဂန္တွာ ရာဇာနံ အဒ္ဒသ, ရာဇာ “ကသ္မာ အာဂတောသီ”တိ ပုစ္ဆိ။ “အဟံ, ဒေဝ, တုမှာကံ ဝနစရကော ပဗ္ဗတပါဒေ အစ္ဆရိယံ ဣတ္ထိရတနံ ဒိသွာ အာဂတောမှီ”တိ သဗ္ဗံ ပဝတ္တိံ ကထေသိ။ သော တဿ ဝစနံ သုတွာ ဝေဂေန ပဗ္ဗတပါဒံ ဂန္တွာ အဝိဒူရေ ဌာနေ ခန္ဓာဝါရံ နိဝေသေတွာ ဝနစရကေန စေဝ အညေဟိ စ ပုရိသေဟိ သဒ္ဓိံ တာပသဿ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ နိသိန္နဝေလာယ တတ္ထ ဂန္တွာ အဘိဝါဒေတွာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ ရာဇာ တာပသဿ ပဗ္ဗဇိတပရိက္ခာရဘဏ္ဍံ ပါဒမူလေ ဌပေတွာ, “ဘန္တေ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ ကိံ ကရောမ, ဂစ္ဆာမာ”တိ အာဟ။ ဂစ္ဆ, မဟာရာဇာတိ။ အာမ, ဂစ္ဆာမိ, ဘန္တေ။ အယျဿ ပန သမီပေ ဝိသဘာဂပရိသာ အတ္ထီတိ အဿုမှ, အသာရုပ္ပာ သော ပဗ္ဗဇိတာနံ, မယာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတု, ဘန္တေတိ။ မနုဿာနံ စိတ္တံ နာမ ဒုတ္တောသယံ, ကထံ ဗဟူနံ မဇ္ဈေ ဝသိဿတီတိ ။ အမှာကံ ရုစိတကာလတော ပဋ္ဌာယ သေသာနံ ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ပဋိဇဂ္ဂိဿာမိ, ဘန္တေတိ။

သော ရညော ကထံ သုတွာ ဒဟရကာလေ ဂဟိတနာမဝသေနေဝ, “အမ္မ, ပဒုမဝတီ”တိ ဓီတရံ ပက္ကောသိ။ သာ ဧကဝစနေနေဝ ပဏ္ဏသာလတော နိက္ခမိတွာ ပိတရံ အဘိဝါဒေတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ ပိတာ အာဟ – “တွံ, အမ္မ, ဝယပ္ပတ္တာ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ ရညော ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယ ဝသိတုံ အယုတ္တာ, ရညာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆ, အမ္မာ”တိ။ သာ “သာဓု, တာတာ”တိ ပိတု ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ အဘိဝါဒေတွာ ပရောဒမာနာ အဋ္ဌာသိ။ ရာဇာ “ဣမိဿာ ပိတု စိတ္တံ ဂဏှာမီ”တိ တသ္မိံယေဝ ဌာနေ ကဟာပဏရာသိမှိ ဌပေတွာ အဘိသေကံ အကာသိ။ အထ နံ ဂဟေတွာ အတ္တနော နဂရံ အာနေတွာ အာဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ သေသဣတ္ထိယော အနောလောကေတွာ တာယ သဒ္ဓိံယေဝ ရမတိ။ တာ ဣတ္ထိယော ဣဿာပကတာ တံ ရညော အန္တရေ ပရိဘိန္ဒိတုကာမာ ဧဝမာဟံသု – “နာယံ, မဟာရာဇ, မနုဿဇာတိကာ, ကဟံ နာမ တုမှေဟိ မနုဿာနံ ဝိစရဏဋ္ဌာနေ ပဒုမာနိ ဥဋ္ဌဟန္တာနိ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနိ, အဒ္ဓာ အယံ ယက္ခိနီ, နီဟရထ နံ မဟာရာဇာ”တိ။ ရာဇာ တာသံ ကထံ သုတွာ တုဏှီ အဟောသိ။

အထဿ အပရေန သမယေန ပစ္စန္တော ကုပိတော။ သော “ဂရုဂဗ္ဘာ ပဒုမဝတီ”တိ တံ နဂရေ ဌပေတွာ ပစ္စန္တံ အဂမာသိ။ အထ တာ ဣတ္ထိယော တဿာ ဥပဋ္ဌာယိကာယ လဉ္ဇံ ဒတွာ “ဣမိဿာ ဒါရကံ ဇာတမတ္တမေဝ အပနေတွာ ဧကံ ဒါရုဃဋိကံ လောဟိတေန မက္ခေတွာ သန္တိကေ ဌပေဟီ”တိ အာဟံသု။ ပဒုမဝတိယာပိ နစိရဿေဝ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ မဟာပဒုမကုမာရော ဧကကောဝ ကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ အဝသေသာ ဧကူနပဉ္စသတာ ဒါရကာ

မဟာပဒုမကုမာရဿ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမိတွာ နိပန္နကာလေ သံသေဒဇာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ အထဿ “န တာတယံ သတိံ ပဋိလဘတီ”တိ ဉတွာ ဥပဋ္ဌာယိကာ ဧကံ အရုဃဋ္ဋိကံ လောဟိတေန မက္ခေတွာ သမီပေ ဌပေတွာ တာသံ ဣတ္ထီနံ သညံ အဒါသိ။ တာ ပဉ္စသတာပိ ဣတ္ထိယော ဧကေကာ ဧကေကံ အရုကံ ဂဟေတွာ စုန္ဒကာရကာနံ သန္တိကံ ပေသေတွာ ကရဏ္ဍကေ အာဟရာပေတွာ အတ္တနာ အတ္တနာ ဂဟိတအရုကေ တတ္ထ နိပဇ္ဇာပေတွာ ဗဟိ လဉ္ဆံ ကတွာ ဌပယိံသု။

ပဒုမဝတီပိ ခော သညံ လဘိတွာ တံ ဥပဋ္ဌာယိကံ “ကိံ ဝိဇာတမှိ, အမ္မာ”တိ ပုစ္ဆိ။ သာ တံ သန္တဇ္ဇေတွာ “ကုတော တွံ အရုကံ လဘိဿသီ”တိ ဝတွာ “အယံ တေ ကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တအရုကော”တိ လောဟိတမက္ခိတံ အရုဃဋ္ဋိကံ ပုရတော ဌပေသိ။ သာ တံ ဒိသွာ ဒောမနဿပ္ပတ္တာ “သီဃံ နံ ဖာလေတွာ အပနေဟိ, သစေ ကောစိ ပဿေယျ လဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဘဝေယျာ”တိ အာဟ။ သာ တဿာ ကထံ သုတွာ အတ္ထကာမာ ဝိယ အရုဃဋ္ဋိကံ ဖာလေတွာ ဥဒ္ဓနေ ပက္ခိပိ။

ရာဇာပိ ပစ္စန္တတော အာဂန္တွာ နက္ခတ္တံ ပဋိမာနေန္တော ဗဟိနဂရေ ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓိတွာ နိသီဒိ။ အထ တာ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော ရညော ပစ္စုဂ္ဂမနံ အာဂန္တွာ အာဟံသု – “တွံ, မဟာရာဇ, န အမှာကံ သဒ္ဒဟသိ, အမှေဟိ ဝုတ္တံ အကာရဏံ ဝိယ ဟောတိ။ တွံ မဟေသိယာ ဥပဋ္ဌာယိကံ ပက္ကောသာပေတွာ ပဋိပုစ္ဆ, အရုဃဋ္ဋိကံ တေ ဒေဝီ ဝိဇာတာ”တိ။ ရာဇာ တံ ကာရဏံ န ဥပပရိက္ခိတွာဝ “အမနုဿဇာတိကာ ဘဝိဿတီ”တိ တံ ဂေဟတော နိက္ကဍ္ဎိ။ တဿာ ရာဇဂေဟတော သဟ နိက္ခမနေနေဝ ပဒုမပုပ္ဖာနိ အန္တရဓာယိံသု, သရီရစ္ဆဝိပိ ဝိဝဏ္ဏာ အဟောသိ။ သာ ဧကိကာဝ အန္တရဝီထိယာ ပါယာသိ။ အထ နံ ဧကာ ဝယပ္ပတ္တာ မဟလ္လိကာ ဣတ္ထီ ဒိသွာ ဓီတုသိနေဟံ ဥပ္ပာဒေတွာ “ကဟံ ဂစ္ဆသိ အမ္မာ”တိ အာဟ။ အာဂန္တုကမှိ, ဝသနဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တီ ဝိစရာမီတိ။ ဣဓာဂစ္ဆ, အမ္မာတိ ဝသနဋ္ဌာနံ ဒတွာ ဘောဇနံ ပဋိယာဒေသိ။

တဿာ ဣမိနာဝ နိယာမေန တတ္ထ ဝသမာနာယ တာ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော ဧကစိတ္တာ ဟုတွာ ရာဇာနံ အာဟံသု – “မဟာရာဇ, တုမှေသု ယုဒ္ဓံ ဂတေသု အမှေဟိ ဂင်္ဂါဒေဝတာယ ‘အမှာကံ ဒေဝေ ဝိဇိတသင်္ဂါမေ အာဂတေ ဗလိကမ္မံ ကတွာ ဥဒကကီဠံ ကရိဿာမာ’တိ ပတ္ထိတံ အတ္ထိ, ဧတမတ္ထံ , ဒေဝ, ဇာနာပေမာ”တိ။ ရာဇာ တာသံ ဝစနေန တုဋ္ဌော ဂင်္ဂါယံ ဥဒကကီဠံ ကာတုံ အဂမာသိ။ တာပိ အတ္တနာ အတ္တနာ ဂဟိတံ ကရဏ္ဍကံ ပဋိစ္ဆန္နံ ကတွာ အာဒါယ နဒိံ ဂန္တွာ တေသံ ကရဏ္ဍကာနံ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ ပါရုပိတွာ ပါရုပိတွာ ဥဒကေ ပတိတွာ ကရဏ္ဍကေ ဝိဿဇ္ဇေသုံ။ တေပိ ခော ကရဏ္ဍကာ သဗ္ဗေ သဟ ဂန္တွာ ဟေဋ္ဌာသောတေ ပသာရိတဇာလမှိ လဂ္ဂိံသု။ တတော ဥဒကကီဠံ ကီဠိတွာ ရညော ဥတ္တိဏ္ဏကာလေ ဇာလံ ဥက္ခိပန္တာ တေ ကရဏ္ဍကေ ဒိသွာ ရညော သန္တိကံ အာနယိံသု။ ရာဇာ ကရဏ္ဍကေ ဒိသွာ “ကိံ, တာတာ, ကရဏ္ဍကေသူ”တိ အာဟ။ န ဇာနာမ, ဒေဝါတိ။ သော တေ ကရဏ္ဍကေ ဝိဝရာပေတွာ ဩလောကေန္တော ပဌမံ မဟာပဒုမကုမာရဿ ကရဏ္ဍကံ ဝိဝရာပေသိ။ တေသံ ပန သဗ္ဗေသမ္ပိ ကရဏ္ဍကေသု နိပဇ္ဇာပိတဒိဝသေယေဝ ပုညိဒ္ဓိယာ အင်္ဂုဋ္ဌတော ခီရံ နိဗ္ဗတ္တိ။ သက္ကော ဒေဝရာဇာ တဿ ရညော နိက္ကင်္ခဘာဝတ္ထံ အန္တောကရဏ္ဍကေ အက္ခရာနိ လိခာပေသိ “ဣမေ ကုမာရာ ပဒုမဝတိယာ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တာ ဗာရာဏသိရညော ပုတ္တာ, အထ နေ ပဒုမဝတိယာ သပတ္တိယော ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော ကရဏ္ဍကေသု ပက္ခိပိတွာ ဥဒကေ ခိပိံသု, ရာဇာ ဣမံ ကာရဏံ ဇာနာတူ”တိ။ ကရဏ္ဍကေ ဝိဝရိတမတ္တေ ရာဇာ အက္ခရာနိ ဝါစေတွာ ဒါရကေ ဒိသွာ မဟာပဒုမကုမာရံ ဥက္ခိပိတွာ “ဝေဂေန ရထေ ယောဇေထ, အဿေ ကပ္ပေထ, အဟံ အဇ္ဇ အန္တောနဂရံ ပဝိသိတွာ ဧကစ္စာနံ မာတုဂါမာနံ ပိယံ ကရိဿာမီ”တိ ပါသာဒံ အာရုယှ ဟတ္ထိဂီဝါယ သဟဿဘဏ္ဍိကံ ဌပေတွာ ဘေရိံ စရာပေသိ “ယော ပဒုမဝတိံ ပဿတိ, သော ဣမံ သဟဿံ ဂဏှာတူ”တိ။

တံ ကထံ သုတွာ ပဒုမဝတီ မာတုယာ သညံ အဒါသိ – “ဟတ္ထိဂီဝတော သဟဿံ ဂဏှ, အမ္မာ”တိ။ အဟံ ဧဝရူပံ ဂဏှိတုံ န ဝိသဟာမီတိ။ သာ ဒုတိယမ္ပိ တတိယမ္ပိ ဝုတ္တေ, “ကိံ ဝတွာ ဂဏှာမိ အမ္မာ”တိ အာဟ။ “မမ ဓီတာ, ပဒုမဝတိံ ဒေဝိံ ပဿတီ”တိ ဝတွာ ဂဏှာဟီတိ။ သာ “ယံ ဝါ တံ ဝါ ဟောတူ”တိ ဂန္တွာ သဟဿစင်္ကောဋကံ ဂဏှိ။ အထ နံ မနုဿာ ပုစ္ဆိံသု – “ပဒုမဝတိံ ဒေဝိံ ပဿသိ, အမ္မာ”တိ။ “အဟံ န ပဿာမိ, ဓီတာ ကိရ မေ ပဿတီ”တိ အာဟ။ တေ “ကဟံ ပန သာ, အမ္မာ”တိ ဝတွာ တာယ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ပဒုမဝတိံ သဉ္ဇာနိတွာ ပါဒေသု နိပတိံသု။ တသ္မိံ ကာလေ သာ “ပဒုမဝတီ ဒေဝီ အယ”န္တိ ဉတွာ “ဘာရိယံ ဝတ ဣတ္ထိယာ ကမ္မံ ကတံ, ယာ ဧဝံဝိဓဿ

ရညော မဟေသီ သမာနာ ဝေရူပေ ဌာနေ နိရာရက္ခာ ဝသီ”တိ အာဟ။ တေပိ ရာဇပုရိသာ ပဒုမဝတိယာ နိဝေသနံ သေတ သာဏိဟိ ပရိက္ခိပာပေတွာ ဒွာရေ အာရက္ခံ ဌပေတွာ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ သုဝဏ္ဏသိဝိကံ ပေသေသိ။ သာ “အဟံ ဧဝံ န ဂမိဿာမိ, မမ ဝသနဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ရာဇဂေဟံ ဧတ္ထန္တရေ ဝရပေါတ္ထကစိတ္တတ္ထရဏေ အတ္ထရာပေတွာ ဥပရိ သုဝဏ္ဏတာရကဝိစိတ္တံ စေလဝိတာနံ ဗန္ဓာပေတွာ ပသာဓနတ္ထာယ သဗ္ဗာလင်္ကာရေသု ပဟိတေသု ပဒသာဝ ဂမိဿာမိ, ဧဝံ မေ နာဂရာ သမ္ပတ္တိံ ပဿိဿန္တီ”တိ အာဟ။ ရာဇာ “ပဒုမဝတိယာ ယထာရုစိံ ကရောထာ”တိ အာဟ။ တတော ပဒုမဝတီ သဗ္ဗပသာဓနံ ပသာဓေတွာ “ရာဇဂေဟံ ဂမိဿာမီ”တိ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ အထဿာ အက္ကန္တအက္ကန္တဋ္ဌာနေ ဝရပေါတ္ထကစိတ္တတ္ထရဏာနိ ဘိန္ဒိတွာ ပဒုမပုပ္ဖာနိ ဥဋ္ဌဟိံသု။ သာ မဟာဇနဿ အတ္တနော သမ္ပတ္တိံ ဒဿေတွာ ရာဇနိဝေသနံ အာရုယှ သဗ္ဗေ စိတ္တတ္ထရဏေ တဿာ မဟာလ္လိကာယ ပေသာဝနိကမူလံ ကတွာ အဒါပေသိ။

ရာဇာပိ ခေါ တာ ပဉ္စသတာ ကုတ္ထိယော ပက္ကောသာပေတွာ “ကုမာယော တေ ဒေဝိ အသိယော ကတွာ ဒေမီ”တိ အာဟ။ သာဓု, မဟာရာဇ, တောသံ မယှံ ဒိန္နဘာဝံ သကလနဂရေ ဇာနာပေဟီတိ ။ ရာဇာ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေသိ – “ပဒုမဝတိယာ ဒူဟိကာ ပဉ္စသတာ ကုတ္ထိယော ဇေတိဿာ ဧဝ အသိယော ကတွာ ဒိန္နာ”တိ။ သာ “တာသံ သကလနဂရေန အသိဘာဝေ သလ္လက္ခိတော”တိ ဉတွာ “အဟံ မမ အသိယော ဘုဇိဿာ ကာတုံ လဘာမိ ဒေဝာ”တိ ရာဇာနံ ပုစ္ဆိ။ တဝ ကုစ္ဆာ ဒေဝီတိ။ ဧဝံ သန္တေ တမေဝ ဘေရိစာရိကံ ပက္ကောသာပေတွာ “ပဒုမဝတိဒေဝိယာ အတ္တနော အသိယော ကတွာ ဒိန္နာ ပဉ္စသတာ ကုတ္ထိယော သဗ္ဗာဝ ဘုဇိဿာ ကတာတိ ပုန ဘေရိံ စရာပေထာ”တိ အာဟ။ သာ တာသံ ဘုဇိဿဘာဝေ ကတေ ဇေကူနာနိ ပဉ္စသတပုတ္တာနိ တာသံယေဝ ဟတ္ထေ ပေါသနတ္ထာယ ဒတွာ သယံ မဟာပဒုမကုမာရံယေဝ ဂဏှိ။

အထ အပရဘာဂေ တေသံ ကုမာရာနံ ကီဠနဝယေ သမ္ပတ္တေ ရာဇာ ဥယျာနေ နာနာဝိဓံ ကီဠနဋ္ဌာနံ ကာရေသိ။ တေ အတ္တနော သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကကာလေ သဗ္ဗေဝ ဧကတော ဟုတွာ ဥယျာနေ ပဒုမသဉ္ဆန္နာယ မင်္ဂလပေါက္ခရဏိယာ ကီဠန္တာ နဝပဒုမာနိ ပုပ္ဖိတာနိ ပုရာဏပဒုမာနိ စ ဝဏ္ဋတော ပတန္တာနိ ဒိသွာ “ကုမဿ တာဝ အနုပါဒိန္နကဿ ဧဝရူပါ ဇရာ ဟာပုဏာတိ, ကိမင်္ဂ ပန အမှာကံ သရီရဿ။ ကုဒမ္ပိ ဟိ ဧဝံဂတိကမေဝ ဘဝိဿတီ”တိ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗေဝ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဥဋ္ဌာယုဋ္ဌာယ ပဒုမကဏ္ဏိကာသု ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိံသု။

အထ တေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂတာ ရာဇပုရိသာ ဗဟုဂတံ ဒိဝသံ ဉတွာ “အယျပုတ္တာ တုမှာကံ ဝေလံ ဇာနာထာ”တိ အာဟံသု။ တေ တုဏှီ အဟေသုံ။ တေ ပုရိသာ ဂန္တွာ ရညော အာရောစေသုံ – “ကုမာရာ ဒေဝ, ပဒုမကဏ္ဏိကာသု နိသိန္နာ, အမှေဟိ ကထေန္တေသုပိ ဝစီဘေဒံ န ကရောန္တီ”တိ။ ယထာရုစိယာ တေသံ နိသီဒိတုံ ဒေထာတိ။ တေ သဗ္ဗရတ္တိံ ဂဟိတာရက္ခာ ပဒုမကဏ္ဏိကာသု နိသိန္နနိယာမေနေဝ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေသုံ။ ပုရိသာ ပုနဒိဝသေ ဥပသင်္ကမိတွာ “ဒေဝါ ဝေလံ ဇာနာထာ”တိ အာဟံသု။ န မယံ ဒေဝါ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နာမ မယန္တိ။ အယျာ, တုမှေ ဟ ဘာရိယံ ကထံ ကထေထ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နာမ တုမှာဒိသာ န ဟောန္တိ, ဒွင်္ဂုလကေသမဿုဓရာ ကာယေ ပဋိမုက္ကအဋ္ဌပရိက္ခာရာ ဟောန္တီတိ။ တေ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန သီသံ ပရာမသိံသု။ တာဝဒေဝ ဂိဟိလိင်္ဂံ အန္တရဓာယိ, အဋ္ဌ ပရိက္ခာရာ ကာယေ ပဋိမုက္ကာဝ အဟေသုံ။ တတော ပဿန္တဿေဝ မဟာဇနဿ အာကာသေန နန္ဒမူလကပဗ္ဘာရံ အဂမံသု။

သာပိ ခေါ, ပဒုမဝတီ ဒေဝီ, “အဟံ ဗဟုပုတ္တာ ဟုတွာ နိပုတ္တာ ဇာတာ”တိ ဟဒယသောကံ ပတွာ တေနေဝ သောကေန ကာလံ ကတွာ ရာဇဂဟနဂရဒွါရဂါမကေ သဟတ္ထေန ကမ္မံ ကတွာ ဇီဝနကဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အပရဘာဂေ ကုလဃရံ ဂန္တွာ ဧကဒိဝသံ သာမိကဿ ခေတ္တံ ယာဂုံ ဟရမာနာ တေသံ အတ္တနော ပုတ္တာနံ အန္တရေ အဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တေ ဒိသွာ သီဃံ သီဃံ ဂန္တွာ သာမိကဿ အာရောစေသိ – “ပဿ, အယျ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ, ဧတေ နိမန္တေတွာ ဘောဇေဿာမာ”တိ။ သော အာဟ – “သမဏသကုဏာ နာမေတေ အညတ္ထာပိ ဧဝံ စရန္တိ, န ဧတေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ”တိ။ တေ တေသံ ကထေန္တာနံယေဝ အဝိဒူရေ ဌာနေ ဩတရိံသု။ သာ ကုတ္ထိ တံဒိဝသံ အတ္တနော ဘတ္တခဇ္ဇဘောဇနံ တေသံ ဒတွာ “သွေပိ အဋ္ဌ ဇနာ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှထာ”တိ အာဟ။ သာဓု, ဥပါသိကေ, တဝ သက္ကာရော ဧတ္တကောဝ ဟောတု, အာသနာနိ စ အဋ္ဌေဝ ဟောန္တု, အညေ

ပိ ဗဟူ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဒိသွာ တဝ စိတ္တံ ပသာဒေယျာသီတိ။ သော ပုနဒိဝသေ အဋ္ဌ အာသနာနိ ပညာပေတွာ အဋ္ဌန္နံ
သက္ကာရသမ္မာနံ ပဋိယာဒေတွာ နိသီဒိ။

နိမန္တိတပစ္စေကဗုဒ္ဓာ သေသာနံ သညံ အဒံသု – “မာရိသာ, အဇ္ဇ အညတ္ထ အဂန္တွာ သဗ္ဗေဝ တုမှာကံ မာ
တု သင်္ဂဟံ ကရောထာ”တိ။ တေ တေသံ ဝစနံ သုတွာ သဗ္ဗေဝ ဧကတော အာကာသေန အာဂန္တွာ မာတု-ဂေဟဒွါ
ရေ ပာတုရဟေသုံ။ သာပိ ပဌမံ လဒ္ဓသညာယ ဗဟူပိ ဒိသွာ န ကမ္ပိတ္ထ, သဗ္ဗေပိ တေ ဂေဟံ ပဝေသေတွာ အာသ
နေသု နိသီဒာပေသိ။ တေသု ပဋိပာဋိယာ နိသီဒန္တေသု နဝမော အညာနိ အဋ္ဌ အာသနာနိ မာပေတွာ သယံ ဓုရာသနေ နိသီ
ဒိ။ ယာဝ အာသနာနိ ဝဍ္ဎန္တိ, တာဝ ဂေဟံ ဝဍ္ဎတိ။ ဧဝံ တေသု သဗ္ဗေသုပိ နိသိန္နေသု သာ ဣတ္ထီ အဋ္ဌန္နံ ပစ္စေက
ဗုဒ္ဓာနံ ပဋိယာဒိတံ သက္ကာရံ ပဉ္စသတာနမ္ပိ ယာဝဒတ္ထံ ဒတွာ အဋ္ဌ နီလုပ္ပလဟတ္ထကေ အာဟရိတွာ နိမန္တိတပစ္
စေကဗုဒ္ဓာနံယေဝ ပာဒမူလေ ဌပေတွာ အာဟ – “မယှံ, ဘန္တေ, နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ သရီရဝဏ္ဏော ဣမေသံ နီ
လုပ္ပလာနံ အန္တောဂဗ္ဘဝဏ္ဏော ဝိယ ဟောတူ”တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ မာတု အနုမောဒနံ ကတွာ ဂန္ဓမာဒ
နံယေဝ အဂမံသု။

သာပိ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ တတော စုတာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ
သေဋ္ဌိကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, နီလုပ္ပလဂဗ္ဘသမာနဝဏ္ဏတာယ စဿာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာတွေဝ နာမံ အကံသု။ အထ
ဿာ ဝယပ္ပတ္တကာလေ သကလဇမ္ဗုဒီပရာဇာနော စ သေဋ္ဌိနော စ သေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ပဟိဏိံသု – “ဓီတရံ အမ္
ဟာကံ ဒေတူ”တိ ။ အပဟိဏန္တော နာမ နာဟောသိ။ တတော သေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – “အဟံ သဗ္ဗေသံ မနံ ဂဟေတုံ န သ
က္ခိဿာမိ, ဥပာယံ ပနေကံ ကရိဿာမီ”တိ ဓီတရံ ပက္ကောသာပေတွာ “ပဗ္ဗဇိတုံ အမ္မ သက္ခိဿသီ”တိ အာဟ။
တဿာ ပစ္ဆိမဘဝိကတ္တာ ပိတုဝစနံ သီသေ အာသိတ္တသတပာကတေလံ ဝိယ အဟောသိ, တသ္မာ ပိတရံ “ပဗ္ဗဇိဿာ
မိ, တာတာ”တိ အာဟ။ သော တဿာ သက္ကာရံ ကတွာ ဘိက္ခုနိဥပဿယံ နေတွာ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တဿာ အစိရပဗ္
ဗဇိတာယ ဧဝ ဥပောသထာဂါရေ ကာလဝါရော ပာပုဏိ။ သာ ဒီပံ ဇာလေတွာ ဥပောသထာဂါရံ သမ္မဇ္ဇိတွာ ဒီပသိခါယ
နိမိတ္တံ ဂဏှိတွာ ပုနပ္ပုနံ ဩလောကယမာနာ တေဇောကသိဏာရမ္မဏံ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တဒေဝ ပာဒကံ ကတွ
ာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ အရဟတ္တဖလေန သဒ္ဓိံယေဝ စ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနေ စိဏ္ဏဝသီ အဟောသိ။ သာ အပရဘာဂေ သ
တ္ထု ယမကပာဋိဟာရိယကရဏဒိဝသေ “အဟံ, ဘန္တေ, ပာဋိဟာရိယံ ကရိဿာမီ”တိ သီဟနာဒံ နဒိ။ သတ္ထာ ဣဒံ
ကာရဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ဇေတဝနဝိဟာရေ နိသိန္နော ပဋိပာဋိယာ ဘိက္ခုနိယော ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ဣမံ ထေ
ရိံ ဣဒ္ဓိမန္တီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ပဋာစာရာထေရီဝတ္ထု

၂၃၈. စတုတ္ထေ **ဝိနယဓရာနံ ယဒိဒံ ပဋာစာရာ**တိ ပဋာစာရာ ထေရီ ဝိနယဓရာနံ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ သာ ကိရ ပဒု
မုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ
ဧကံ ဘိက္ခုနိံ ဝိနယဓရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ယာဝဇီဝံ
ကုသလံ ကတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ကိကိဿ ကာသိရညော ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ
တွာ သတ္တန္နံ ဘဂိနီနံ အဗ္ဘန္တရာ ဟုတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပ
ရိဝေဏံ ကတွာ ပုန ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္
ထိယံ သေဋ္ဌိဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။

သာ အပရဘာဂေ ဝယပ္ပတ္တာ အတ္တနော ဂေဟေ ဧကေန ကမ္မကာရေန သဒ္ဓိံ သန္ထဝံ ကတွာ အပရဘာဂေ အတ္တ
နော သမာနဇာတိကံ ကုလံ ဂစ္ဆန္တီ ကတသန္ထဝဿ ပုရိသဿ သညံ အဒါသိ – “န တွံ သွေ ပဋ္ဌာယ မံ ပဋိဟာ
ရသတေနပိ ဒဋ္ဌုံ လဘိဿသိ, သစေ တေ ကမ္မံ အတ္ထိ, ဣဒါနိ မံ ဂဏှိတွာ ဂစ္ဆာဟီ”တိ။ သော “ဧဝံ ဟော
တူ”တိ အနုစ္ဆဝိကံ ဟတ္ထသာရံ ဂဟေတွာ တံ အာဒါယ နဂရတော တီဏိ စတ္တာရိ ယောဇနာနိ ပဋိက္ကမိတွာ ဧကေ
သ္မိံ ဂါမကေ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။

အထ အပရဘာဂေ တဿာ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသိ။ သာ ဂဗ္ဘေ ပရိပက္ကေ “ဣဓ အမှာကံ အနာထဋ္ဌာနံ, ကုလဂေဟံ ဂစ္ဆာမ သာမီ”တိ အာဟ။ သော “အဇ္ဇ ဂစ္ဆာမ, သွေ ဂစ္ဆာမာ”တိ ဂန္တုံ အသက္ကောန္တော ကာလံ ဝီတိနာမေသိ။ သာ တဿ ကာရဏံ ဉတွာ “နာယံ ဗာလော မံ နေဿတီ”တိ တသ္မိံ ဗဟိ ဂတေ “ဧကိကာဝ ကုလဂေဟံ ဂမိဿာမီ”တိ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ သော အာဂန္တွာ တံ ဂေဟေ အပဿန္တော ပဋိဝိဿကေ ပုစ္ဆိတွာ “ကုလဂေဟံ ဂတာ”တိ သုတွာ “မံ နိဿာယ ကုလဓီတာ အနာထာ ဇာတာ”တိ ပဒါနုပဒိကံ ဂန္တွာ သမ္ပာပုဏိ။ တဿာ အန္တရာမဂ္ဂေဝ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ တတော “ယဿတ္ထာယ မယံ ဂစ္ဆေယျာမ, သော အတ္ထော အန္တရာမဂ္ဂေဝ နိပ္ဖန္နော, ဣဒါနိ ဂန္တွာ ကိံ ကရိဿာမာ”တိ ပဋိနိဝတ္တိံသု။ ပုန တဿာ ကုစ္ဆိယံ ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌာသီတိ ပုရိမနယေနေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

အန္တရာမဂ္ဂေ ပနဿာ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနေ ဇာတမတ္တေယေဝ စတူသု ဒိသာသု မဟာမေဃော ဥဋ္ဌဟိ။ သာ တံ ပုရိသံ အာဟ – “သာမိ, အဝေလာယ စတူသု ဒိသာသု မေဃော ဥဋ္ဌိတော, အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ ကာတုံ ဃဋာဟီ”တိ။ သော “ဧဝံ ကရိဿာမီ”တိ ဒဏ္ဍကေဟိ ကုဋိကံ ကတွာ “ဆဒနတ္ထာယ တိဏံ အာဟရိဿာမီ”တိ ဧကသ္မိံ မဟာဝမ္မိကပါဒေ တိဏံ ဆိန္ဒတိ။ အထ နံ ဝမ္မိကေ နိပန္နော ကဏှသပ္ပော ပါဒေ ဍံသိ, သော တသ္မိံယေဝ ဌာနေ ပတိတော။ သာပိ “ဣဒါနိ အာဂမိဿတိ, ဣဒါနိ အာဂမိဿတီ”တိ သဗ္ဗရတ္တိံ ခေပေတွာ “အဒ္ဓါ မံ သော ‘အနာထာ ဧသာ’တိ မဂ္ဂေ ဆဍ္ဍေတွာ ဂတော ဘဝိဿတီ”တိ အာလောကေ သဉ္ဇာတေ ပဒါနုသာရေန ဩလောကေန္တီ ဝမ္မိကပါဒေ ပတိတံ ဒိသွာ “မံ နိဿာယ နဋ္ဌော ပုရိသော”တိ ပရိဒေဝိတွာ ဒဟရဒါရကံ ဟတ္ထေနာဒါယ မဟလ္လကံ အင်္ဂုလိယာ ဂါဟာပေတွာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တီ အန္တရာမဂ္ဂေ ဧကံ ဥတ္တာနနဒိံ ဒိသွာ “ဒွေပိ ဒါရကေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ အာဒါယ ဂန္တုံ န သက္ခိဿာမီ”တိ ဇေဋ္ဌကံ ဩရိမတီရေ ဌပေတွာ ဒဟရံ ပရတီရံ နေတွာ ပိလောတိကစုမ္ဗဋကေ နိပဇ္ဇာပေတွာ ပုန နိဝတ္တိတွာ “ဣတရံ ဂဟေတွာ ဂမိဿာမီ”တိ နဒိံ ဩတရိ။

အထဿာ နဒီမဇ္ဈံ ပတ္တကာလေ ဧကော သေနော “မံသပေသိ အယ”န္တိ သညာယ ဒါရကံ ဝိဇ္ဈိတုံ အာဂစ္ဆတိ။ သာ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ သေနံ ပလာပေသိ။ တဿာ တံ ဟတ္ထဝိကာရံ ဒိသွာ မဟလ္လကဒါရကော “မံ ပက္ကောသတီ”တိ သညာယ နဒိံ ဩတရိတွာ သောတေ ပတိတော ယထာသောတံ အဂမာသိ ။ သောပိ သေနော တဿာ အသမ္ပတ္တာယေဝ တံ ဒဟရဒါရကံ ဂဏှိတွာ အဂမာသိ။ သာ ဗလဝသောကာဘိဘူတာ အန္တရာမဂ္ဂေ ဣမံ ဝိလာပဂီတံ ဂါယန္တီ ဂစ္ဆတိ –

“ဥဘော ပုတ္တာ ကာလင်္ကတာ၊ ပန္ထေ မယှံ ပတီ မတော”တိ။

သာ ဧဝံ ဝိလပမာနာဝ သာဝတ္ထိံ ပတွာ ကုလသဘာဂံ ဂန္တွာပိ သောကဝသေနေဝ အတ္တနော ဂေဟံ ဝဝတ္ထပေတုံ အသက္ကောန္တီ “ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဧဝံဝိဓံ နာမ ကုလံ အတ္ထိ, ကတရံ တံ ဂေဟ”န္တိ ပဋိပုစ္ဆိ။ “ကိံ တေ တံ ကုလံ ပဋိပုစ္ဆိတွာ ကရိဿသိ? တေသံ ဝသနဂေဟံ ဝါတပ္ပဟာရေန ပတိတံ, တတ္ထေဝ တေ သဗ္ဗေပိ ဇီဝိတက္ခယံ ပတ္တာ, အထ နေ ခုဒ္ဒကမဟလ္လကေ ဧကစိတကသ္မိံယေဝ ဈာပေန္တိ, ပဿ သော ဓူမဝဋ္ဋိ ပညာယတီ”တိ။ သာ တံ ကထံ သုတွာဝ “ကိံ တုမှေ ဝဒထာ”တိ အတ္တနော နိဝတ္ထသာဋကံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တီ ဇာတနိယာမေနေဝ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ ကန္ဒမာနာ ဉာတီနံ စိတကဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တံ ဝိလာပဂီတံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ပရိဒေဝမာနာ –

“ဥဘော ပုတ္တာ ကာလင်္ကတာ၊ ပန္ထေ မယှံ ပတီ မတော။
မာတာ ပိတာ စ ဘာတာ စ၊ ဧကစိတကသ္မိံ ဍယှရေ”တိ။ –

အာဟ။ အညေန ဇနေန သာဋကံ ဒိန္နမ္ပိ ဖာလေတွာ ဖာလေတွာ ဆဍ္ဍေတိ။ အထ နံ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌဋ္ဌာနေ မဟာဇနော ပရိဝါရေတွာ စရတိ။ အထဿာ “အယံ ပဋာစာရံ ပဋိပရိဟရဏံ ဝိနာ စရတီ”တိ **ပဋာစာရာ**တွေဝ နာမံ အကံသု။ ယသ္မာ စဿာ သော နဂ္ဂဘာဝေန အလဇ္ဇိအာစာရော ပါကဋော အဟောသိ, တသ္မာ ပတိတော အာစာရော အဿာတိ ပဋာစာရာတွေဝ နာမံ အကံသု။

သာ ဧကဒိဝသံ သတ္ထရိ မဟာဇနဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ ဝိဟာရံ ပဝိသိတွာ ပရိသပရိယန္တေ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ မေတ္တာဖရဏေန ဖရိတွာ “သတိံ ပဋိလဘ, ဘဂိနိ, သတိံ ပဋိလဘ, ဘဂိနီ”တိ အာဟ။ တဿာ သတ္ထု ဝစနံ သုတွာ

တ ဗလဝဟိရောတ္တပ္ပံ အာဂတံ, သာ တတ္ထေဝ ဘူမိယံ နိသီဒိ။ အဝိဒူရေ ဌိတော ပုရိသော ဥတ္တရိသာဋကံ ခိပိတွာ အဒါသိ။ သာ တံ နိဝါသေတွာ ဓမ္မံ အဿောသိ။ သတ္ထာ တဿာ စရိယဝသေန ဣမာ ဓမ္မပဒေ ဂါထာ အာဟ –

“န သန္တိ ပုတ္တာ တာဏာယ၊ န ပိတာ နာပိ ဗန္ဓဝါ။
အန္တကေနာဓိပန္နဿ၊ နတ္ထိ ဉာတီသု တာဏတာ။

“ဧတမတ္ထဝသံ ဉတွာ၊ ပဏ္ဍိတော သီလသံဝုတော။
နိဗ္ဗာနဂမနံ မဂ္ဂံ၊ ခိပ္ပမေဝ ဝိသောဓယေ”တိ။ (ဓ. ပ. ၂၈၈-၂၈၉)။

သာ ဂါထာပရိယောသာနေ ယထာဌိတာဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ သတ္ထာ “တဿာ ဘိက္ခုနိဥပဿယံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇာ”တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သာ ပဗ္ဗဇိတွာ နစိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဂဏှိတွာ ဝိနယပိဋကေ စိဏ္ဏဝသီ အဟောသိ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ဘိက္ခုနိယော ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ပဋာစာရံ ဝိနယဓရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဓမ္မဒိန္နာထေရီဝတ္ထု

၂၃၉. ပဉ္စမေ **ဓမ္မကထိကာန**န္တိ ဓမ္မကထိကာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဓမ္မဒိန္နာ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ပရာယတ္တဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော အဂ္ဂသာဝကဿ သုဇာတတ္ထေရဿ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ခေမာထေရိယာ အဘိနီဟာရဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဖုဿဗုဒ္ဓကာလေ ပနေသာ သတ္တု ဝေမာတိကာနံ တိဏ္ဏံ ဘာတိကာနံ အနာဓိကာရေ ဌပိတကမ္မိကဿ ဂေဟေ ဝသမာနာ “ဧကံ ဒေဟီ”တိ ဝုတ္တာ ဒွေဝ အဒါသိ။ ဧဝံ သဗ္ဗံ အပရိဟာပေတွာ ဒွေဝနဝုတိကပ္ပေ အတိက္ကမ္မ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ကိကိဿ ကာသိရညော ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ သတ္တန္နံ ဘဂိနီနံ အဗ္ဘန္တရာ ဟုတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ဗြဟ္မစရိယံ စရိတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဝသနပရိဝေဏံ ကာရေတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တီ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ အပရဘာဂေ ဝိသာခသေဋ္ဌိနော ဂေဟံ ဂတာ။ ဝိသာခသေဋ္ဌိ နာမ ဗိမ္ဗိသာရဿ သဟာယကော ရညော သဒ္ဓိံ ဒသဗလဿ ပဌမဒဿနံ ဂန္တွာ ဓမ္မံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတော, အပရဘာဂေ အနာဂါမိဖလံ သစ္ဆာကာသိ။

သော တံဒိဝသံ ဃရံ ဂန္တွာ သောပါနမတ္ထကေ ဌိတာယ ဓမ္မဒိန္နာယ ဟတ္ထေ ပသာရိတေ ဟတ္ထံ အနာလမ္ဗိတွာဝ ပါသာဒံ အဘိရုဟိ။ ဘုဉ္ဇမာနောပိ “ဣမံ ဒေထ, ဣမံ ဟရထာ”တိ န ဗျာဟရိ။ ဓမ္မဒိန္နာ ကဋစ္ဆုံ ဂဟေတွာ ပရိဝိသမာနာ စိန္တေသိ – “အယံ မေ ဟတ္ထာလမ္ဗကံ ဒေန္တိယာပိ ဟတ္ထံ န အာလမ္ဗိ, ဘုဉ္ဇမာနောပိ ကိဉ္စိ န ကထေတိ, ကော နု ခေါ မယှံ ဒေါသော”တိ? အထ နံ ဘုတ္တာဝိံ “ကော နု ခေါ မေ, အယျ, ဒေါသော”တိ ပုစ္ဆိ။ ဓမ္မဒိန္နေ တုယှံ ဒေါသော နတ္ထိ, အဟံ ပန အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ သန္ထဝဝသေန တုမှာကံ သန္တိကေ နိသီဒိတုံ ဝါ ဌာတုံ ဝါ အာဟရာပေတွာ ခါဒိတုံ ဝါ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝါ အဘဗ္ဗော။ တွံ သစေ ဣစ္ဆသိ, ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဝသ။ နော စေ ဣစ္ဆသိ, ယတ္တကေန တေ ဓနေန အတ္ထော, တံ ဂဟေတွာ ကုလဃရံ ဂစ္ဆာဟီတိ။ အယျပုတ္တ, ဧဝံ သန္တေ အဟံ တုမှေဟိ ဆဍ္ဍိတခေဠံ ဝမိတဝမနံ သီသေန ဥက္ခိပိတွာ န စရိဿာမိ, မယှံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနာထာတိ။ ဝိသာခေါ “သာဓု, ဓမ္မဒိန္နေ”တိ ရညော အာရောစေတွာ ဓမ္မဒိန္နံ သုဝဏ္ဏသိဝိကာယ ဘိက္ခုနိဥပဿယံ ပဗ္ဗဇ္ဇတ္ထာယ ပေသေသိ။

သာ ပဗ္ဗဇိတွာ စိန္တေသိ – “အယံ တာဝ သေဋ္ဌိ ဃရမဇ္ဈေ ဌိတောဝ ဒုက္ခဿန္တံ အကာသိ, ပဗ္ဗဇ္ဇံ လဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ ပန မယာပိ ဒုက္ခဿန္တံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ သန္တိကံ ဂန္တွာ, “အယျေ, မယှံ အာကိဏ္ဏဋ္ဌာနေ စိတ္တံ န ရမတိ, ဂါမကာဝါသံ ဂစ္ဆာမီ”တိ အာဟ။ ထေရိယော တဿာ မဟာကုလာ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗဇိတဘာဝေန စိတ္တံ ဝါရေတုံ အသက္ကောန္တိယော တံ ဂဟေတွာ ဂါမကာဝါသံ အဂမံသု။ သာ အတီတေ မဒ္ဒိတသင်္ခါရတာယ နစိရဿေဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ အထဿာ ဧတဒဟောသိ – “မယှံ ကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တံ, ဣဓ ဝသိတွာ ကိံ ကရိဿာမိ, ရာဇဂဟမေဝ ဂစ္ဆာမိ, တတ္ထ မံ နိဿာယ ဗဟူ ဉာတိသင်္ဃာ ပုညာနိ ကရိဿန္တီ”တိ ထေရိယော ဂဟေတွာ နဂရမေဝ ပစ္စာဂတာ။

ဝိသာခော တသ္သာ အာဂတဘာဝံ ဥတွာ "သီဃံ အာဂတာ ဥက္ကဏ္ဌိတာ နု ခေါ ဘဝိဿတီ"တိ သာယန္ဟသမယေ တသ္သာ သန္တိကံ ဂန္တွာ အဘိတဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော "ဥက္ကဏ္ဌိတဘာဝံ ပုစ္ဆိတုံ အယုတ္တ"န္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာဒိဝသေန ပဉ္ဟေ ပုစ္ဆိ, ဓမ္မဒိန္နာ ခဂ္ဂေန ဥပ္ပလနာလံ ဆိန္ဒန္တီ ဝိယ ပုစ္ဆိတံ ပုစ္ဆိတံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဥပာသကော ဓမ္မဒိန္နာထေရိယာ ဉာဏဿ သူရဘာဝံ ဥတွာ အတ္တနော အဓိဂတဌာနေ ပဋိပုစ္ဆိယာ တီသု မဂ္ဂေသု သဗ္ဗာကာရေန ပဉ္ဟေ ပုစ္ဆိတွာ ဥဂ္ဂဟဝသေန အရဟတ္တမဂ္ဂေပိ ပုစ္ဆိ။ ဓမ္မဒိန္နာထေရီပိ ဥပာသကဿ ယာဝ အနာကမိဖလာဝ ဝိသယဘာဝံ ဥတွာ "ကြာအနိ အတ္တနော ဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ ဓာဝတီ"တိ တံ နိဝတ္တေန္တီ "အစ္စသရာ, အာဝုသော ဝိသာခ, ပဉ္ဟံ, နာသက္ခိ ပဉ္ဟာနံ ပရိယန္တံ ဂဟေတုံ, နိဗ္ဗာနောဂဓဉှိ , အာဝုသော ဝိသာခ, ဗြဟ္မစရိယံ နိဗ္ဗာနပရာယဏံ နိဗ္ဗာနပရိယောသာနံ။ အာကင်္ခမာနော စ တွံ, အာဝုသော ဝိသာခ, ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆေယျာသိ။ ယထာ စ တေ ဘဂဝါ ဗျာကရောတိ, တထာ နံ ဓာရေယျာသီ"တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၆) အာဟ။

ဝိသာခေါ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သဗ္ဗံ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနနယံ ကထေသိ။ သတ္ထာ တဿ ဝစနံ သုတွာ "မမ ဓီတာယ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေသု ခန္ဓေသု တဏှာ နတ္ထီ"တိ ဝတွာ ဓမ္မပဒေ ဣမံ ကထမာဟ –

> "ယဿ ပုရေ စ ပစ္ဆာ စ၊ မဇ္ဈေ စ နတ္ထိ ကိဉ္စနံ။
> အကိဉ္စနံ အနာဒါနံ၊ တမဟံ ဗြူမိ ဗြာဟ္မဏ"န္တိ။ (ဓ. ပ. ၄၂၁)။

တတော ဓမ္မဒိန္နာယ သာဓုကာရံ ဒတွာ ဝိသာခံ ဥပာသကံ ဧတဒဝေါစ – "ပဏ္ဍိတာ, ဝိသာခ, ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ, မဟာပညာ ဝိသာခ, ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနီ။ မံ စေပိ တွံ, ဝိသာခ, ဧတမတ္ထံ ပုစ္ဆေယျာသိ, အဟမ္ပိ တံ ဧဝမေဝ ဗျာကရေယျံ, ယထာ တံ ဓမ္မဒိန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ ဗျာကတံ, ဧသော စေဝေတဿ အတ္ထော, ဧဝဉ္စ နံ ဓာရေဟီ"တိ။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ပဋိပာဋိယာ ဘိက္ခုနိယော ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ဣမမေဝ စူဠဝေဒလ္လံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ထေရိံ ဣမသ္မိံ သာသနေ ဓမ္မကထိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

နန္ဒာထေရီဝတ္ထု

၂၄၀. ဆဋ္ဌေ **ဈာယီနံ ယဒိဒံ နန္ဒာ** တိ ဈာနာဘိရတာနံ, နန္ဒာ ထေရီ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ ဈာနာဘိရတာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ တတော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ အမှာကံ သတ္ထု နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ မဟာပဇာပတိဂေါတမိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, နန္ဒာတိဿာ နာမံ အကံသု။ ရူပနန္ဒာတိပိ ဝုစ္စတိ။ သာ အပရဘာဂေ ဥတ္တမရူပဘာဝေန ဇနပဒကလျာဏီ နာမ ဇာတာ။

သာ အမှာကံ ဒသဗလေ သဗ္ဗညုတံ ပတွာ အနုပုဗ္ဗေန ကပိလဝတ္ထုံ အာဂန္တွာ နန္ဒဉ္စ ရာဟုလဉ္စ ပဗ္ဗာဇေတွာ ပက္ကန္တေ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ ပရိနိဗ္ဗုတကာလေ "မဟာပဇာပတိဂေါတမီ စ ရာဟုလမာတာ စ နိက္ခမိတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတာ"တိ ဥတွာ "ဣမာသံ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ မယှံ ဣဓ ကိံ ကမ္မ"န္တိ မဟာပဇာပတိယာ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိ။ ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ "သတ္ထာ ရူပံ ဂရဟတီ"တိ သတ္ထု ဥပဋ္ဌာနံ န ဂစ္ဆတိ, ဩဝါဒဒိဝသေ သမ္ပတ္တေ အညံ ပေသေတွာ ဩဝါဒံ အာဟရာပေတိ။ သတ္ထာ တဿာ ရူပမဒမတ္တဘာဝံ ဥတွာ "အတ္တနော ဩဝါဒံ အတ္တနာဝ အာဂန္တွာ ဂဏှန္တု, န ဘိက္ခုနီဟိ အညာ ပေသေတဗ္ဗာ"တိ အာဟ။ တတော ရူပနန္ဒာ အညံ မဂ္ဂံ အပဿန္တီ အကာမာ ဩဝါဒံ အဂမာသိ။

သတ္ထာ တဿာ စရိတဝသေန ဣဒ္ဓိယာ ဧကံ ဣတ္ထိရူပံ နိမ္မိနိတွာ တာလဝဏ္ဋံ ဂဟေတွာ ဗီဇမာနံ ဝိယ အကာသိ။ ရူပနန္ဒာ တံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – "အဟံ အကာရဏေနေဝ ပမတ္တာ ဟုတွာ နာဂစ္ဆာမိ, ဧဝရူပာပိ ဣတ္ထိယော သတ္ထု သန္တိကေ ဝိဿတ္ထာ စရန္တိ။ မမ ရူပံ ဧတာသံ ရူပဿ ကလံ နာဂ္ဃတိ သောဠသိံ, အဇာနိတွာဝ ဧတ္တကံ ကာလံ န အာဂတမှီ"တိ တမေဝ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ဂဏှိတွာ ဩလောကေန္တီ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ တဿာ ပုဗ္ဗဟေတုသမ္ပန္နတာယ "အဋ္ဌီနံ နဂရံ ကတ"န္တိ (ဓ. ပ. ၁၅၀) ဓမ္မပဒေ ကထံ ဝတွာ –

“စရံ တ ယဒိ တ တိဋ္ဌံ၊ နိသိန္နော ဥဒ တ သယ”န္တိ။ (သု. နိ. ၁၉၅) –

သုတ္တံ အဘာသိ။ သာ တသ္မိံယေဝ ရူပေ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ ကြမသ္မိံ ဌာနေ ကြဒံ ဝတ္ထု ဟေဋ္ဌု
ဌာ ခေမာထေရိယာ ဝတ္ထုနာ သဒိသမေဝါတိ န ဝိတ္ထာရိတံ။ တတော ပဋ္ဌာယ, ရူပနန္ဒာ, စျာနာဘိရတာနံ အန္တရေ ဓုရပ္ပ
ပတ္တာ အဟောသိ။ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ပဋိပာဋိယာ ဘိက္ခုနိယော ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော နန္ဒာ
ထေရိံ စျာယီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သောဏာထေရီဝတ္ထု

၂၄၁. သတ္တမေ **အာရဒ္ဓဝီရိယာန** န္တိ ပဂ္ဂဟိတပရိပုဏ္ဏဝီရိယာနံ သောဏာ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ကိရ ပဒု
မုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတီနဂရေ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အပရဘာဂေ ဓမ္မံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခု
နိံ အာရဒ္ဓဝီရိယာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသ
ဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကြမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အပရဘာ
ဂေ ဃရာဝါသေ ဝုတ္ထာ ဗဟူ ပုတ္တဓီတရော လဘိတွာ သဗ္ဗေပိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဃရာဝါသေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ တေ တတော
ပဋ္ဌာယ “အယံ အမှာကံ ကိံ ကရိဿတီ”တိ တံ အတ္တနော သန္တိကံ အာဂတံ “မာတာ”တိ သညမ္ပိ န ကရိံသု။ ဗဟုပု
တ္တိကသောဏာ တေသံ အတ္တနိ အကရဝါဘာဝံ ဉတွာ “ဃရာဝါသေန ကိံ ကရိဿာမီ”တိ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ အထ နံ
ဘိက္ခုနိယော “အယံ ဝတ္တံ န ဇာနာတိ, အယုတ္တံ ကရောတီ”တိ ဒဏ္ဍကမ္မံ ကရောန္တိ။ ပုတ္တဓီတရော တံ ဒဏ္ဍကမ္
မံ အာဟရန္တိံ ဒိသွာ “အယံ ယာဝဇ္ဇဒိဝသာ သိက္ခာမတ္တမ္ပိ န ဇာနာတီ”တိ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌဋ္ဌာနေ ဥပ္ပဏ္ဍေသုံ။ သာ တေသံ
ဝစနံ သုတွာ ဥပ္ပန္နသံဝေဂါ “အတ္တနော ဂတိဝိသောဓနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ နိသိန္နဋ္ဌာနေပိ ဌိတဋ္ဌာနေပိ ဒွတ္တိံသာ
ကာရံ သဇ္ဈာယတိ။ သာ ယထေဝ ပုဗ္ဗေ ဗဟုပုတ္တိကသောဏာထေရီတိ ပညာယိတ္ထ, ဧဝံ ပစ္ဆာ အာရဒ္ဓဝီရိယသော
ဏာထေရီတိ ပာကဋာ ဇာတာ။

အထေကဒိဝသံ ဘိက္ခုနိယော ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တိယော “ဘိက္ခုနိသင်္ဃဿ ဥဒကံ တာပေယျာသိ, သောဏေ”တိ ဝ
တွာ အဂမံသု။ သာပိ ဥဒကတာပနတော ပုရေတရမေဝ အဂ္ဂိသာလာယ စင်္ကမိတွာ စင်္ကမိတွာ ဒွတ္တိံသာကာရံ သ
ဇ္ဈာယန္တီ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေသိ။ သတ္ထာ ဂန္ဓကုဋိယံ နိသိန္နောဝ ကြမံ ဩဘာသကထံ အဘာသိ –

> “ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဓမ္မမုတ္တမံ။
> ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဓမ္မမုတ္တမ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၁၅)။

သာ ကထာပရိယောသာနေ အရဟတ္တံ ပတွာ စိန္တေသိ – “အဟံ အရဟတ္တံ ပတ္တာ, အာဂန္တုကဇနော စ အနုပဓာ
ရေတွာဝ မယိ အဝညာယ ကိဉ္စိ ဝတွာ ဗဟုံ အပုညမ္ပိ ပသဝေယျ, တသ္မာ သံလက္ခဏကာရဏံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။
သာ ဥဒကဘာဇနံ ဥဒ္ဓနံ အာရောပေတွာ ဟေဋ္ဌာ အဂ္ဂိံ န အကာသိ။ ဘိက္ခုနိယော အာဂန္တွာ ဥဒ္ဓနံ ဩလောကေန္တိ
ယော အဂ္ဂိံ အဒိသွာ “ကြမံ မဟလ္လိကံ ‘ဘိက္ခုနိသင်္ဃဿ ဥဒကံ တာပေဟီ’တိ အဝေါစုမှ, အဇ္ဇာပိ ဥဒ္ဓနေ အဂ္ဂိ
မ္ပိ န ကရောတီ”တိ အာဟံသု။ အယျေ, ကိံ တုမှာကံ အဂ္ဂိနာ, ဥဏှောဒကေန နှာယိတုကာမာ ဘာဇနတော ဥဒကံ
ဂဟေတွာ နှာယထာတိ? တာပိ “ဘဝိဿတိ ဧတ္ထ ကာရဏ”န္တိ ဂန္တွာ ဥဒကေ ဟတ္ထံ ဩတာရေတွာ ဥဏှ
ဘာဝံ ဉတွာ ဧကေကုဋံ အာဟရိတွာ ဥဒကံ ဂဏှန္တိ, ဂဟိတဂဟိတဋ္ဌာနံ ပရိပူရတိ။ တဒါ သဗ္ဗာဝ တဿာ အရဟ
တ္တေ ဌိတဘာဝံ ဉတွာ ဒဟရတရာ တာဝ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဟဒေသု ပတိတွာ “မယံ, အယျေ, တွေကံ ကာလံ တုမှေ
ဟေ အနုပဓာရေတွာ ဝိဟေဌေတွာ ဝိဟေဌေတွာ ကထယိမှ, ခမထ နော”တိ ခမာပေသုံ။ ဝုဍ္ဍတရာပိ ဥက္ကုဋိကံ နိ
သီဒိတွာ “ခမ, အယျေ”တိ ခမာပေသုံ။ တတော ပဋ္ဌာယ “မဟလ္လကကာလေ ပဗ္ဗဇိတွာပိ အာရဒ္ဓဝီရိယဘာဝေန
နစိရဿေဝ အဂ္ဂဖလေ ပတိဋ္ဌိတာ”တိ ထေရိယာ ဂုဏော ပာကဋော အဟောသိ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသီ
ဒိတွာ ဘိက္ခုနိယော ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော သောဏာထေရိံ အာရဒ္ဓဝီရိယာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဗကုလာထေရီဝတ္ထု

၂၄၂. အဋ္ဌမေ **ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ ယဒိဒံ ဗကုလာ** တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ, ဗကုလာ ထေရီ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓါ ပဗ္ဗဇိတွာ နစိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ သာ တတော ပဋ္ဌာယ ဒိဗ္ဗစက္ခုမှိ စိဏ္ဏဝသီ အဟောသိ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ဘိက္ခုနိယော ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ဣမံ ထေရိံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ကုဏ္ဍလကေသာထေရီဝတ္ထု

၂၄၃. နဝမေ **ခိပ္ပာဘိညာန** န္တိ ခိပ္ပာဘိညာနံ ဘိက္ခုနီနံ, ဘဒ္ဒာ ကုဏ္ဍလကေသာ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ အယမ္ပိ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ ခိပ္ပာဘိညာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ကိကိဿ ကာသိရညော ဂေဟေ သတ္တန္နံ ဘဂိနီနံ အဗ္ဘန္တရာ ဟုတွာ ဝီသတိ ဝဿသဟဿာနိ ဒသ သီလာနိ သမာဒါယ ကောမာရိကဗြဟ္မစရိယံ စရန္တီ သင်္ဃဿ ဝသနပရိဝေဏံ ကာရေတွာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ သေဋ္ဌိကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ဘဒ္ဒာတိဿာ နာမံ အကံသု။

တံဒိဝသံယေဝ စ တသ္မိံ နဂရေ ပုရောဟိတပုတ္တော ဇာတော။ တဿ ဇာတဝေလာယ ရာဇနိဝေသနံ အာဒိံ ကတွာ သကလနဂရေ အာဝုဓာနိ ပဇ္ဇလိံသု။ ပုရောဟိတော ပာတောဝ ရာဇကုလံ ဂန္တွာ ရာဇာနံ သုခသေယျံ ပုစ္ဆိ။ ရာဇာ ''ကုတော မေ, အာစရိယ, သုခသေယျာ, အဇ္ဇ သဗ္ဗရတ္တိံ ရာဇနိဝေသနေ အာဝုဓာနိ ပဇ္ဇလိတာနိ ဒိသွာ ဘယပ္ပတ္တာ အဟုမှာ''တိ အာဟ။ မဟာရာဇ, တပ္ပစ္စယာ မာ စိန္တယိတ္ထ, န တုမှာကံယေဝ ဂေဟေ အာဝုဓာနိ ပဇ္ဇလိံသု, သကလနဂရေ ဧဝံ အဟောသီတိ။ ကိံ ကာရဏာ, အာစရိယာတိ? အမှာကံ ဂေဟေ စောရနက္ခတ္တေန အရကော ဇာတော, သော သကလနဂရဿ သတ္တု ဟုတွာ ဥပ္ပန္နော, တဿေတံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ တုမှာကံ ဥပဒ္ဒဝေါ နတ္ထိ, သစေ ပန ဣစ္ဆထ, ဟာရေမ နန္တိ။ အမှာကံ ပီဠာယ အသတိယာ ဟာရဏကမ္မံ နတ္ထီတိ။ ပုရောဟိတော ''မမ ပုတ္တော အတ္တနော နာမံ ဂဟေတွာဝ အာဂတော''တိ သတ္တုကောတေဝဿ နာမံ အကာသိ။ သေဋ္ဌိဂေဟေပိ ဘဒ္ဒာ ဝဍ္ဎတိ, ပုရောဟိတဂေဟေပိ သတ္တုကော ဝဍ္ဎတိ။ သော အတ္တနော အာဓာဝနဝိဓာဝနေန ကီဠိတုံ သမတ္ထကာလတော ပဋ္ဌာယ အတ္တနော ဝိစရဏဋ္ဌာနေ ယံ ယံ ပဿတိ, တံ တံ သဗ္ဗံ အာဟရိတွာ မာတာပိတူနံ ဂေဟံ ပူရေတိ။ ပိတာ နံ ကာရဏသဟဿမ္ပိ ဝတွာ တရေတုံ နာသက္ခိ။

အပရဘာဂေ ပနဿ ဝယပ္ပတ္တဿ သဗ္ဗာကာရေနာပိ တရေတုံ အသက္ကုဏေယျဘာဝံ ဉတွာ ဒွေ ဝ နီလသာဋကေ ဒတွာ သန္ဓိစ္ဆေဒနဥပကရဏာနိ သိင်္ဃာဋကယန္တာနိ ဟတ္ထေ ဒတွာ ''တဝံ ဣမိနာဝ ကမ္မေန ဇီဝဟီ''တိ နံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သော တံဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ သိင်္ဃာဋကယန္တံ ခိပိတွာ ကုလာနံ ပာသာဒေ အာရုယှ သန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ ပရကုလေသု နိက္ခိတ္တဘဏ္ဍံ အတ္တနာ ဌပိတံ ဝိယ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ။ သကလနဂရေ တေန အဝိလုတ္တဂေဟံ နာမ နာဟောသိ။ ဧကဒိဝသံ ရာဇာ ရထေန နဂရေ ဝိစရန္တော သာရထိံ ပုစ္ဆိ – ''ကိံ နု ခော ဣမသ္မိံ နဂရေ တသ္မိံ တသ္မိံ ဃရေ ဆိဒ္ဒမေဝ ပညာယတီ''တိ။ ဒေဝ ဣမသ္မိံ နဂရေ သတ္တုကော နာမ စောရော ဘိတ္တိံ ဆိန္ဒိတွာ ကုလာနံ သန္တကံ ဟရတီတိ။ ရာဇာ နဂရဂုတ္တိကံ ပက္ကောသာပေတွာ ''ဣမသ္မိံ ကိရ နဂရေ ဧဝရူပေါ နာမ စောရော အတ္ထိ, ကသ္မာ နံ န ဂဏှာသီ''တိ အာဟ။ မယံ, ဒေဝ, တံ စောရံ သဟောဍ္ဍံ ပဿိတုံ န သက္ကောမာတိ။ သစေ အဇ္ဇ နံ စောရံ ဂဏှာသိ, ဇီဝသိ။ သစေ န ဂဏှာသိ, ရာဇာဏံ တေ ကရိဿာမီတိ။ ဧဝံ ဒေဝါတိ နဂရဂုတ္တိကော သကလနဂရေ မနုဿေ စာရေတွာ တံ ဘိတ္တိံ ဆိန္ဒိတွာ ပရဘဏ္ဍံ အဝဟရန္တံ သဟောဍ္ဍမေဝ ဂဟေတွာ ရညော ဒဿေသိ။ ရာဇာ ''ဣမံ စောရံ ဒက္ခိဏဒွါရေန နီဟရိတွာ ဃာတေထာ''တိ အာဟ။ နဂရဂုတ္တိကော ရညော ပဋိဿုဏိတွာ တံ စောရံ စတုက္కေ စတုက္ကေ ပဟာရသဟဿေန တာဠေန္တော ကဟာပေတွာ ဒက္ခိဏဒွါရံ ဂစ္ဆတိ။

တသ္မိံ သမယေ အယံ ဘဒ္ဒါ နာမ သေဋ္ဌိဓီတာ မဟာဇနဿ ကောလာဟလသဒ္ဒေန သီဟပဉ္ဇရံ ဥဂ္ဃာဋေတွာ ဩလောကေန္တီ တံ သတ္တုကံ စောရံ တထာ နီယမာနံ ဒိသွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ဟဒယံ သန္ဓာရေန္တီ ဂန္တွာ သိရိသယနေ အဓောမုခါ နိပဇ္ဇိ ။ သာ စ တဿ ကုလဿ ဧကဓီတာ, တေနဿာ ဉာတကာ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ မုခဝိကာရံ သဟိတုံ န သက္ကောန္တိ။ အထ နံ မာတာ သယနေ နိပန္နံ ဒိသွာ “ကိံ ကရောသိ, အမ္မာ”တိ ပုစ္ဆိ။ ဧတံ ဝဇ္ဈံ ကတွာ နီယမာနံ စောရံ အဒ္ဒသ, အမ္မာတိ? အာမ, အမ္မာတိ။ ဧတံ လဘမာနာ ဇီဝိဿာမိ, အလဘမာနာယ မေ မရဏမေဝါတိ။ တေ တံ နာနပ္ပကာရေနပိ သညာပေတုံ အသက္ကောန္တာ “မရဏာ ဇီဝိတံ သေယျော”တိ သလ္လက္ခေသုံ။ အထဿာ ပိတာ နဂရဂုတ္တိကဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ သဟဿံ လဉ္ဇံ ဒတွာ “မယှံ ဓီတာ စောရေ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ, ယေန ကေနစိ ဥပါယေန ဣမံ မုဉ္စာ”တိ အာဟ။ သော “သာဓူ”တိ သေဋ္ဌိဿ ပဋိဿုဏိတွာ စောရံ ဂဟေတွာ ယာဝ သူရိယဿ အတ္ထင်္ဂမနာ ဣတော စိတော စ ပပဉ္စာပေတွာ သူရိယေ အတ္ထင်္ဂတေ စာရကတော ဧကံ မနုဿံ နီဟရာပေတွာ သတ္တုကဿ ဗန္ဓနံ မောစေတွာ သတ္တုကံ သေဋ္ဌိဂေဟံ ပေသေတွာ တေန ဗန္ဓနေန ဣတရံ ဗန္ဓိတွာ ဒက္ခိဏဒွါရေန နီဟရိတွာ ဃာတေသိ။ သေဋ္ဌိဒါသာပိ သတ္တုကံ ဂဟေတွာ သေဋ္ဌိနော နိဝေသနံ အာဂမံသု။ တံ ဒိသွာ သေဋ္ဌိ “ဓီတု မနံ ပူရေဿာမီ”တိ သတ္တုကံ ဂန္ဓောဒကေန နှာပေတွာ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတံ ကာရေတွာ ပါသာဒံ ပေသေသိ။ ဘဒ္ဒာပိ “ပရိပုဏ္ဏော မေ သင်္ကပ္ပော”တိ အနေကာလင်္ကာရေန အလင်္ကရိတွာ တံ ပရိစရတိ။

သတ္တုကော ကတိပါဟံ ဝီတိနာမေတွာ စိန္တေသိ – “ဣမိဿာ ပသာဓနဘဏ္ဍကံ မယှံ ဘဝိဿတိ, ကေနစိ ဥပါယေန ဣမံ အာဘရဏံ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ သမီပေ သုခေန နိသိန္နကာလေ ဘဒ္ဒံ အာဟ – “မယှံ ဧကံ ဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထီ”တိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ သဟဿလာဘံ လဘိတွာ ဝိယ တုဋ္ဌမာနသာ “ဝိဿတ္ထံ ဝဒေဟိ, အယျာ”တိ အာဟ။ တွံ စိန္တေသိ – “မံ နိဿာယ ဣမိနာ ဇီဝိတံ လဒ္ဓ”န္တိ, အဟံ ပန ဂဟိတမတ္တောဝ စောရပပါတပဗ္ဗတေ အဓိဝတ္ထာယ ဒေဝတာယ “သစာဟံ ဇီဝိတံ လဘိဿာမိ, ဗလိကမ္မံ တေ ဒဿာမီ”တိ အာယာစိံ။ တံ နိဿာယ မယာ ဇီဝိတံ လဒ္ဓံ , သီဃံ ဗလိကမ္မံ သဇ္ဇာပေဟီတိ။ ဘဒ္ဒာ, “အဟံ တဿ မနံ ပူရေဿာမီ”တိ ဗလိကမ္မံ သဇ္ဇာပေတွာ သဗ္ဗံ ပသာဓနံ ပသာဓေတွာ ဧကယာနေ အာရုယှ သာမိကေန သဒ္ဓိံ စောရပပါတပဗ္ဗတံ ဂန္တွာ “ပဗ္ဗတဒေဝတာယ ဗလိကမ္မံ ကရိဿာမီ”တိ အဘိရုဟိတုံ အာရဒ္ဓါ။ သတ္တုကော စိန္တေသိ – “သဗ္ဗေသု အဘိရုဟန္တေသု မမ ဣမိဿာ အာဘရဏံ ဂဟေတုံ န ဩကာသော ဘဝိဿတီ”တိ တမေဝ ဗလိဘာဇနံ ဂါဟာပေတွာ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိ။

သော ဘဒ္ဒာယ သဒ္ဓိံ ကထေန္တော ပိယကထံ န ကထေတိ။ သာ ဣင်္ဂိတေနေဝ တဿ အဓိပ္ပာယံ အညာသိ။ အထ နံ သော အာဟ – “ဘဒ္ဒေ, တဝ ဥတ္တရိသာဋကံ ဩမုဉ္စိတွာ ကာယာရုဠှံ တေ ပသာဓနံ ဘဏ္ဍိကံ ကရောဟီ”တိ။ သာမိ မယှံ ကော အပရာဓောတိ? ကိံ ပနာဟံ, ဗာလေ, ဗလိကမ္မတ္ထံ အာဂတောတိ သညံ ကရောသိ? အဟဉှိ ဣမိဿာ ဒေဝတာယ ယကနံ ဥဗ္ဗဋ္ဋေတွာ ဒဒေယျံ, ဗလိကမ္မာပဒေသေန ပန တဝ အာဘရဏံ ဂဟေတုကာမော ဟုတွာ အာဂတောမှီတိ။ ကဿ ပန, အယျ, ပသာဓနံ, ကဿ အဟန္တိ? မယံ ဧဝရူပံ န ဇာနာမ, အညံ တဝ သန္တကံ, အညံ မမ သန္တကန္တိ။ သာဓု, အယျ, ဧကံ ပန မေ အဓိပ္ပာယံ ပူရေထ, အလင်္ကတနိယာမေနေဝ မေ ပုရတော စ ပစ္ဆတော စ အာလိင်္ဂိတုံ ဒေထာတိ။ သော “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သာ တေန သမ္ပဋိစ္ဆိတဘာဝံ ဉတွာ ပုရတော အာလိင်္ဂိတွာ ပစ္ဆတော အာလိင်္ဂန္တီ ဝိယ ဟုတွာ ပဗ္ဗတပပါတေ ပါတေသိ။ သော ပတန္တော အာကာသေယေဝ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏော အဟောသိ။ တာယ ကတံ ဝိစိတ္တဘာဝံ ဒိသွာ ပဗ္ဗတေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ဂုဏကိတ္တနဝသေန ဣမာ ဂါထာ အာဟ –

“န သော သဗ္ဗေသု ဌာနေသု၊ ပုရိသော ဟောတိ ပဏ္ဍိတော။
ဣတ္ထီပိ ပဏ္ဍိတာ ဟောတိ၊ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစက္ခဏာ။

“န သော သဗ္ဗေသု ဌာနေသု၊ ပုရိသော ဟောတိ ပဏ္ဍိတော။
ဣတ္ထီပိ ပဏ္ဍိတာ ဟောတိ၊ မုဟုတ္တမပိ စိန္တယေ”တိ။ (အပ. ထေရီ ၂.၃.၃၁-၃၂)။

တတော ဘဒ္ဒာ စိန္တေသိ – “န သက္ကာ မယာ ဣမိနာ နိယာမေန ပုန ဂေဟံ ဂန္တုံ, ဣတောဝ ဂန္တွာ ဧကံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိဿာမီ”တိ, နိဂဏ္ဌာရာမံ ဂန္တွာ နိဂဏ္ဌေ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ အထ နံ တေ အာဟံသု – “ကေန နိယာမေန ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဟောတူ”တိ? ယံ တုမှာကံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဥတ္တမံ, တဒေဝ ကရောထာတိ။ တေ “သာဓူ”တိ တဿာ တာလဋ္ဌိနာ

ကေသေ လုဉ္စိတွာ ပဗ္ဗာဇေသုံ။ ကေသာ ပုန ဝဍ္ဎန္တာ ရာသိရာသိဝသေန ကုဏ္ဍလာဝတ္တာ ဟုတွာ ဝဍ္ဎိံသု။ သာ တေနေဝ ကာရဏေန ကုဏ္ဍလကေသာ နာမ ဇာတာ။ သာ အတ္တနော ပဗ္ဗဇိတဋ္ဌာနေ သဗ္ဗသိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ “ဧတေသံ ဣတော ဥတ္တရိ ဝိသေသော နတ္ထီ”တိ ဉတွာ ဂါမနိဂမရာဇဓာနိယော ဝိစရန္တီ ယတ္ထ ယတ္ထ ပဏ္ဍိတာ အတ္ထိ , တတ္ထ တတ္ထ ဂန္တွာ တေသံ ဇာနနသိပ္ပံ သဗ္ဗမေဝ ဥဂ္ဂဏှာတိ။ အထဿာ ဗဟူသု ဌာနေသု သိက္ခိတဘာဝေန ပဋိဝါဒံ ဒါတုံ သမတ္ထာ န ဟောန္တိ။ သာ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ကထေတုံ သမတ္ထံ အဒိသွာ ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ပဝိသတိ, တဿ ဒွါရေ ဝါလုကရာသိံ ကတွာ တတ္ထ ဇမ္ဗုသာခံ ဌပေတိ။ “ယော မမ ဝါဒံ အာရောပေတုံ သက္ကောတိ, သော ဣမံ သာခံ မဒ္ဒတူ”တိ သမီပေ ဌိတာနံ ဒါရကာနံ သညံ ဒေတိ။ တံ သတ္တာဟမ္ပိ မဒ္ဒန္တာ န ဟောန္တိ။ အထ နံ ဂဟေတွာ ပက္ကမတိ။

တသ္မိံ သမယေ အမှာကံ ဘဂဝါ လောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ သာဝတ္ထိံ ဥပနိဿာယ ဇေတဝနေ ဝိဟရတိ။ ကုဏ္ဍလကေသာပိ ခော အနုပုဗ္ဗေန သာဝတ္ထိံ ပတွာ အန္တောနဂရံ ပဝိသမာနာ ပေါရာဏကနိယာမေနေဝ ဝါလုကာရာသိမှိ သာခံ ဌပေတွာ ဒါရကာနံ သညံ ဒတွာ ပါဝိသိ။ တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မသေနာပတိ ဘိက္ခုသင်္ဃေ ပဝိဋ္ဌေ ဧကကောဝ နဂရံ ပဝိသန္တော ဝါလုကာထူပေ ဇမ္ဗုသာခံ ဒိသွာ “ကသ္မာ အယံ ဌပိတာ”တိ ပုစ္ဆိ။ ဒါရကာ တံ ကာရဏံ အပရိဟာပေတွာ ကထေသုံ။ ဧဝံ သန္တေ ဣမံ ဂဟေတွာ မဒ္ဒထ, ဒါရကာတိ။ တေသု ထေရဿ ဝစနံ သုတွာ ကေစိ မဒ္ဒိတုံ န ဝိသဟိံသု, ကေစိ တံခဏေယေဝ မဒ္ဒိတွာ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ အကံသု။ ကုဏ္ဍလကေသာ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ နိက္ခမန္တီ တံ သာခံ မဒ္ဒိတံ ဒိသွာ “ကဿေတံ ကမ္မ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ အထဿာ ဓမ္မသေနာပတိနာ ကာရာပိတဘာဝံ ကထယိံသု။ သာ “အတ္တနော ထာမံ အဇာနန္တော ဣမံ သာခံ မဒ္ဒာပေတုံ နော ဝိသဟိဿတိ, အဒ္ဓာ မဟန္တော ဧသော ဘဝိဿတိ ။ အဟမ္ပိ ပန ခုဒ္ဒိကာ ဘဝန္တီ န သောဘိဿာမိ, အန္တောဂါမမေဝ ပဝိသိတွာ ပရိသာယ သညံ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ စိန္တေတွာ တထာ အကာသိ။ အသီတိကုလသဟဿနိဝါသေ နဂရေ သဘာဂသဘာဂဝသေန သဗ္ဗေဝ သဉ္ဇာနိံသူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ထေရောပိ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ အထာယံ ကုဏ္ဍလကေသာ မဟာဇနပရိဝုတာ ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ဧကမန္တံ ဌတွာ, “ဘန္တေ, တုမှေဟိ သာခါ မဒ္ဒါပိတာ”တိ ပုစ္ဆိ။ အာမ, မယာ မဒ္ဒါပိတာတိ။ ဧဝံ သန္တေ တုမှေဟိ သဒ္ဓိံ အမှာကံ ဝါဒော ဟောတု, ဘန္တေတိ ။ ဟောတု, ဘဒ္ဒေတိ။ ကဿ ပုစ္ဆာ ဟောတု, ကဿ ဝိဿဇ္ဇနန္တိ? ပုစ္ဆာ နာမ အမှာကံ ပတ္တာ, တွံ ပန တုယှံ ဇာနနကံ ပုစ္ဆာတိ။ သာ ထေရေန ဒိန္နအနုမတိယာ သဗ္ဗမေဝ အတ္တနော ဇာနနကံ ဝါဒံ ပုစ္ဆိ, ထေရော သဗ္ဗံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ သာ သဗ္ဗံ ပုစ္ဆိတွာ တုဏှီ အဟောသိ။ အထ နံ ထေရော အာဟ – “တယာ ဗဟုံ ပုစ္ဆိတံ, မယမ္ပိ တေ ဧကံ ပဉှံ ပုစ္ဆာမာ”တိ။ ပုစ္ဆထ, ဘန္တေတိ။ ဧကံ နာမ ကိန္တိ? ကုဏ္ဍလကေသာ “န ဇာနာမိ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ တွံ ဧတ္တကမ္ပိ န ဇာနာသိ, အညံ ကိံ ဇာနိဿသီတိ? သာ ထေရဿ ပါဒေသု ပတိတွာ “တုမှာကံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ မမ သရဏဂမနကမ္မံ နတ္ထိ, သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော ဓုရဝိဟာရေ ဝသတိ, တံ သရဏံ ဂစ္ဆာဟီတိ။ သာ “ဧဝံ ကရိဿာမိ, ဘန္တေ”တိ သာယနှသမယေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနာဝေလာယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ တဿာ မဒ္ဒိတသင်္ခါရာယ စရိယာဝသေန ဓမ္မပဒေ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“သဟဿမပိ စေ ဂါထာ၊ အနတ္ထပဒသံဟိတာ။
ဧကံ ဂါထာပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသမ္မတီ”တိ။ (ဓ. ပ. ၁၀၁)။

သာ ဂါထာပရိယောသာနေ ယထာဌိတာဝ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ။ သတ္ထာ တဿာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သာ ဘိက္ခုနုပဿယံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိ။ အပရဘာဂေ စတုပရိသမဇ္ဈေ ကထာ ဥဒပါဒိ – “မဟန္တာ ဝတာယံ ဘဒ္ဒါ ကုဏ္ဍလကေသာ, ယာ စတုပ္ပဒိကဂါထာဝသာနေ အရဟတ္တံ ပတ္တာ”တိ။ သတ္ထာ တံ ကာရဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ထေရိံ ခိပ္ပာဘိညာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဘဒ္ဒါကာပိလာနီထေရီဝတ္ထု

၂၄၄. ဒသမေ **ပုဗ္ဗေနိဝါသ** န္တိ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓသန္တာနံ အနုဿရန္တီနံ ဘဒ္ဒါ ကာပိလာနီ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တီ သတ္ထာ ရဲ့ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ဗာရာဏသိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ အတ္တနော သာမိဘဂိနိယာ သဒ္ဓိံ ကလဟံ ကရောန္တီ တာယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပိဏ္ဍပါတေ ဒိန္နေ, "အယံ ဣမဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒတွာ အတ္တနော ဝသံ ဝတ္တေတီ"တိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဟတ္ထတော ပတ္တံ ဂဏှိတွာ ဘတ္တံ ဆဍ္ဍေတွာ ကလလဿ ပူရေတွာ အဒါသိ။ မဟာဇနော "ဗာလာ အယ"န္တိ ဂရဟိတွာ, "ယာယ တေ သဒ္ဓိံ ကလဟော ကတော, တဿာ ကိဉ္စိ န ကရောသိ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓော တေ ကိံ အပရဇ္ဈတီ"တိ အာဟ။ သာ တေသံ ဝစနေန လဇ္ဇမာယမာနာ ပုန ပတ္တံ ဂဟေတွာ ကလလံ ဟာရေတွာ ဓောဝိတွာ ဂန္ဓစုဏ္ဏေန ဥဗ္ဗဋ္ဋေတွာ စတုမဓုရဿ ပူရေတွာ ဥပရိ အာသိတ္တေန ပဒုမဂဗ္ဘဝဏ္ဏေန သပ္ပိနာ ဝိဇ္ဇောတမာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ "ယထာ အယံ ပိဏ္ဍပါတော ဩဘာသဇာတော, ဧဝံ ဩဘာသဇာတံ မေ သရီရံ ဟောတူ"တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသီတိ သဗ္ဗံ မဟာကဿပတ္ထေရဿ ဝတ္ထုမ္ဟိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မဟာကဿပတ္ထေရော ပန ဒက္ခိဏမဂ္ဂံ ဂဟေတွာ ဒသဗလဿ သန္တိကံ ဗဟုပုတ္တကနိဂြောဓမူလံ ဂတော, အယံ ဘဒ္ဒါ ကာပိလာနီ ဝါမမဂ္ဂံ ဂဏှိတွာ မာတုကမဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အနနုညာတဘာဝေန ပရိဗ္ဗာဇိကာရာမံ အဂမာသိ။ ယဒါ ပန မဟာပဇာပတိဂေါတမီ ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စ ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘိ, တဒါ သာ ထေရီ ထေရိယာ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စ ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘိတွာ အပရဘာဂေ ဝိပဿနာယ ကမ္မံ ကရောန္တီ အရဟတ္တံ ပတွာ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေ စိဏ္ဏဝသီ အဟောသိ။ အထ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ ဘိက္ခုနိယော ပဋိပါဋိယာ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ဣမံ ထေရိံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဘဒ္ဒာကစ္စာနာထေရီဝတ္ထု

၂၄၅. ဧကာဒသမေ **မဟာဘိညာပတ္တာန** န္တိ မဟတိယော အဘိညာယော ပတ္တာနံ, ဘဒ္ဒါ ကစ္စာနာ, နာမ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ ဧကဿ ဟိ ဗုဒ္ဓဿ စတ္တာရောဝ ဇနာ မဟာဘိညာ ဟောန္တိ, န အဝသေသသာဝကာ။ အဝသေသသာဝကာ ဟိ ကပ္ပသတသဟဿမေဝ အနုဿရိတုံ သက္ကောန္တိ, န တတော ပရံ။ မဟာဘိညာပတ္တာ ပန ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ အသင်္ချေယျံ အနုဿရန္တိ။ အမှာကမ္ပိ သတ္ထု သာသနေ ဒွေဝ အဂ္ဂသာဝကာ ဗာကုလတ္ထေရော ဘဒ္ဒါ ကစ္စာနာတိ ဣမေ စတ္တာရော တတ္တကံ အနုဿရိတုံ သက္ခိံသု။ တသ္မာ အယံ ထေရီ မဟာဘိညာပတ္တာနံ အဂ္ဂါ နာမ ဇာတာ။ ဘဒ္ဒါ ကစ္စာနာတိ တဿာ နာမံ။ ဘဒ္ဒကဉ္စနဿ ဟိ ဥတ္တမသုဝဏ္ဏဿ ဝိယ တဿာ သရီရဝဏ္ဏော အဟောသိ, သာ တသ္မာ ဘဒ္ဒကဉ္စနာတိ နာမံ လဘိ, သာ ပစ္ဆာ ကစ္စာနာတွေဝ သင်္ခံ ဂတာ။ ရာဟုလမာတာယေတံ အဓိဝစနံ။

သာ ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ မဟာဘိညာပတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သုပ္ပဗုဒ္ဓသက္ကဿ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ဘဒ္ဒါ ကစ္စာနာတိဿာ နာမံ အကံသု။

သာ ဝယပ္ပတ္တာ ဗောဓိသတ္တဿ ဂေဟံ အဂမာသိ။ သာ အပရဘာဂေ ရာဟုလကုမာရံ နာမ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တဿ ဇာတဒိဝသေယေဝ ဗောဓိသတ္တော နိက္ခမိတွာ ဗောဓိမဏ္ဍေ သဗ္ဗညုတံ ပတွာ လောကာနုဂ္ဂဟံ ကရောန္တော အနုပုဗ္ဗေန ကပိလဝတ္ထုံ အာဂမ္မ ဉာတီနံ သင်္ဂဟံ အကာသိ။ အပရဘာဂေ ပရိနိဗ္ဗုတေ သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇေ မဟာပဇာပတိဂေါတမီ ပဉ္စဟိ မာတုဂါမသတေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ ရာဟုလမာတာပိ ဇနပဒကလျာဏီပိ ထေရိယာ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိ။ သာ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဘဒ္ဒကစ္စာနတ္ထေရီတွေဝ ပါကဋာ အဟောသိ။ သာ အပရဘာဂေ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပတွာ အဘိညာသု စိဏ္ဏဝသီ အဟောသိ, ဧကပလ္လင်္ကေန နိသိန္နာ ဧကာဝဇ္ဇနေန ကပ္ပသတသဟဿာဓိကံ အသင်္ချေယျံ အနုဿရတိ။ တဿာ တသ္မိံ ဂုဏေ ပါကဋေ ဇာတေ သ

တ္တာ ဧတဒဂ္ဂေ နိက္ခိပိတွာ ဘိက္ခုနိယော ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ကမ္မံ ထေရိံ မဟာဘိညာပ္ပတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။

ကိသာဂေါတမီထေရီဝတ္ထု

၂၄၆. ဒုတိယဒသမေ **လူခစီဝရဓရာနန္တိ** တီဟိ လူခေဟိ သမန္နာဂတံ ပံသုကူလံ ဓာရေန္တီနံ, ကိသာဂေါတမီ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ ဂေါတမီတိ တဿာ နာမံ, ထောကံ ကိသဓာတုကတ္တာ ပန **ကိသာဂေါတမီ**တိ ဝုစ္စတိ။ အယမ္ပိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ လူခစီဝရဓရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ... နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တကာလေ ဧကံ ကုလံ အဂမာသိ။ တတ္ထ နံ ''ဒုဂ္ဂတကုလဿ ဓီတာ''တိ ပရိဘဝိံသု။

သာ အပရဘာဂေ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ, အထဿာ သမ္မာနမကံသု။ သော ပနဿာ အရကော အာဓာဝိတွာ ပရိဓာဝိတွာ ကီဠနဝယေ ဌိတော ကာလမကာသိ, တဿာ သောကော ဥဒပါဒိ။ သာ ''အဟံ ကမ္မသိ်ဝယေဝ ဂေဟေ ဟတလာဘသက္ကာရာ ဟုတွာ ပုတ္တဿ ဇာတကာလတော ပဋ္ဌာယ သက္ကာရံ ပါပုဏိံ, ကမ္မေ မယှံ ပုတ္တံ ဗဟိ ဆဍ္ဍေတုမ္ပိ တယမေယျု''န္တိ ပုတ္တံ အင်္ကေနာဒာယ ''ပုတ္တဿ မေ ဘေသဇ္ဇံ ဒေထာ''တိ ဂေဟဒွါရပဋိပါဋိယာ ဝိစရတိ။ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌဋ္ဌာနေ မနုဿာ ''ကတ္ထ တေ မတကဿ ဘေသဇ္ဇံ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ''န္တိ ဟတ္ထိံ ပဟရိတွာ ပရိဟာသံ ကရောန္တိ။ သာ တေသံ ကထာယ နေဝ သညတ္တိံ ဂစ္ဆတိ။ အထ နံ ဧကော ပဏ္ဍိတပုရိသော ဒိသွာ, ''အယံ ပုတ္တသောကေန စိတ္တဝိက္ခေပံ ပတ္တာ ဘဝိဿတိ, ဧတိဿာ ပန ဘေသဇ္ဇံ န အညော ဇာနိဿတိ, ဒသဗလောဝ ဇာနိဿတီ''တိ စိန္တေတွာ ဧဝမာဟ – ''အမ္မ, တဝ ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇံ အညော ဇာနန္တော နာမ နတ္ထိ, သဒေဝကေ ပန လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော ဒသဗလော ဓုရဝိဟာရေ ဝသတိ, တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပုစ္ဆာဟီ''တိ။ သာ ''သစ္စံ ပုရိသော ကထေတီ''တိ ပုတ္တမာဒာယ တထာဂတဿ ဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္နဝေလာယ ပရိသပရိယန္တေ ဌတွာ ''ပုတ္တဿ မေ ဘေသဇ္ဇံ ဒေထ ဘဂဝါ''တိ အာဟ။

သတ္ထာ တဿာ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ''ဘဒ္ဒကံ တေ ဂေါတမိ ကတံ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ ဣဓာဂစ္ဆန္တိယာ, ဂစ္ဆ နဂရံ ပဝိသိတွာ ကောဋိတော ပဋ္ဌာယ သကလနဂရံ စရိတွာ ယသ္မိံ ဂေဟေ ကောစိ မတပုဗ္ဗော နတ္ထိ, တတော သိဒ္ဓတ္ထကံ အာဟရာ''တိ အာဟ။ သာ ''သာဓု, ဘန္တေ''တိ တုဋ္ဌမာနသာ အန္တောနဂရံ ပဝိသိတွာ ပဌမဂေဟေယေဝ ''ဒသဗလော မမ ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ သိဒ္ဓတ္ထကံ အာဟရာပေတိ, သိဒ္ဓတ္ထကံ မေ ဒေထာ''တိ အာဟ။ ''ဟန္ဒ ဂေါတမီ''တိ နီဟရိတွာ အဒံသု။ အဟံ ဧဝံ ဂဟေတုံ န သက္ကောမိ, ကမ္မသိ်ံ ဂေဟေ ကောစိ မတပုဗ္ဗော နာမ နတ္ထီတိ? ကိံ ဝဒေသိ ဂေါတမိ, ကော ကမ္မ မတကေ ဂဏေတုံ သက္ကောတီတိ? ''တေန ဟိ အလံ နာဟံ ဂဏှိဿာမိ, ဒသဗလော မံ ယတ္ထ မတပုဗ္ဗော နတ္ထိ, တတော နံ ဂဏှာဟာပေတီ''တိ အာဟ။ သာ ကမိနာဝ နိယာမေန တတိယဃရံ ဂန္တွာ စိန္တေသိ – ''သကလနဂရေ အယမေဝ နိယာမော ဘဝိဿတိ, ကဒံ ဟိတာနုကမ္ပကေန ဗုဒ္ဓေန ဒိဋ္ဌံ ဘဝိဿတီ''တိ သံဝေဂံ လဘိတွာ တတောဝ ဗဟိ နိက္ခမိတွာ အာမကသုသာနံ ဂန္တွာ ပုတ္တံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ, ''ပုတ္တက, အဟံ ကမ္မံ မရဏံ တဝေဝ ဥပ္ပန္နန္တိ စိန္တေသိံ, န ပနေတံ တဝေဝ, မဟာဇနသာဓာရဏော ဧသ ဓမ္မော''တိ ဝတွာ ပုတ္တံ အာမကသုသာနေ ဆဍ္ဍေတွာ ကမ္မံ ကထမာဟ –

''န ကာမဓမ္မော နော နိဂမဿ ဓမ္မော,
န စာပိယံ ဧကကုလဿ ဓမ္မော။
သဗ္ဗဿ လောကဿ သဒေဝကဿ,
ဧသောဝ ဓမ္မော ယဒိဒံ အနိစ္စတာ''တိ။ (အပ. ထေရီ ၂.၃.၈၂)။

ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''လဒ္ဓော တေ, ဂေါတမိ, သိဒ္ဓတ္ထကော''တိ အာဟ။ နိဋ္ဌိတံ, ဘန္တေ, သိဒ္ဓတ္ထကေန ကမ္မံ, ပတိဋ္ဌံ ပန မေ ဒေထာတိ အာဟ။ အထဿာ သတ္ထာ ဓမ္မပဒေ ကမ္မံ ကထမာဟ –

“တံ ပုတ္တပသုသမ္မတ္တံ၊ ဗျာသတ္တမနသံ နရံ။
သုတ္တံ ဂါမံ မဟောဃောဝ၊ မစ္စု အာဒါယ ဂစ္ဆတီ”တိ။ (ဓ. ပ. ၂၈၇)။

သာ ကထာပရိယောသာနေ ယထာဌိတာဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ယာစိ, သတ္ထာ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အနုဇာနိ။ သာ တိက္ခတ္တုံ သတ္ထာရံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ဝန္ဒိတွာ ဘိက္ခုနိဥပဿယံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇ္ဇဉ္စ ဥပသမ္ပဒဉ္စ လဘိတွာ နစိရဿေဝ ယောနိသောမနသိကာရေ ကမ္မံ ကရောန္တီ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေသိ။ အထဿာ သတ္ထာ ဣမံ ဩဘာသဂါထမာဟ –

“ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ အမတံ ပဒံ။
ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော အမတံ ပဒ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၁၁၄)။

သာ ကထာပရိယောသာနေ အရဟတ္တံ ပတ္တာ ပရိက္ခာရဝလဉ္ဇေ ပရမုက္ကဋ္ဌာ ဟုတွာ တီဟိ လူခေဟိ သမန္နာဂတံ စီဝရံ ဟရုပိတွာ ဝိစရိ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ဘိက္ခုနိယော ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ဣမံ ထေရိံ လူခစီဝရဓရာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သိင်္ဂါလကမာတာထေရီဝတ္ထု

၂၄၇. တေရသမေ **သဒ္ဓါဓိမုတ္တာန**န္တိ သဒ္ဓါလက္ခဏေ အဘိနိဝိဋ္ဌာနံ, သိင်္ဂါလကမာတာ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဃရေ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဘိက္ခုနိံ သဒ္ဓါဓိမုတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တာ သမာနဇာတိကံ ကုလံ ဂန္တွာ ဧကံ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ, တဿ သိင်္ဂါလကကုမာရောတိ နာမံ အကံသု။ သာပိ တေနေဝ ကာရဏေန သိင်္ဂါလကမာတာ နာမ ဇာတာ။ သာ ဧကဒိဝသံ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဋိလဒ္ဓသဒ္ဓါ သတ္ထိကံ ဂန္တွာ ပဗ္ဗဇိ။ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ပဋိလဘိ။ သာ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဒသဗလဿ သရီရသမ္ပတ္တိံ ဩလောကယမာနာဝ တိဋ္ဌတိ။ သတ္ထာ တဿာ သဒ္ဓါလက္ခဏေ အဘိနိဝိဋ္ဌဘာဝံ ဉတွာ သပ္ပာယံ ကတွာ ပသာဒနီယမေဝ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သာပိ ထေရီ သဒ္ဓါလက္ခဏမေဝ ဓုရံ ကတွာ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ။ အထ နံ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ ဘိက္ခုနိယော ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော ဣမံ ထေရိံ သဒ္ဓါဓိမုတ္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ပဉ္စမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

တေရသသုတ္တပဋိမဏ္ဍိတာယ ထေရိပာဠိယာ ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. ဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

(၁၄) ၆. ဆဋ္ဌဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

တပုဿဘလ္လိကဝတ္ထု

၂၄၈. ဥပါသကပါဠိယာ ပဌမေ **ပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တာန**န္တိ သဗ္ဗပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တာနံ တပုဿော စ ဘလ္လိကော စာတိ ဣမေ ဒွေ ဝါဏိဇာ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ ဣမေ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တာ သတ္ထာရံ ဒွေ ဥပါသကေ ပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထယိံသု။ တေ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တဿ သဗ္ဗညုတညာဏပတ္တိတော ပုရေတရမေဝ အသိတဉ္ဇနနဂရေ ကုဋုမ္ဗိယဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ဇေဋ္ဌဘာတိကော တပုဿော နာမ အဟောသိ, ကနိဋ္ဌော ဘလ္လိကော နာမ။

တေ အပရေန သမယေန ဃရာတသံ ဝသန္တာ ကာလေန ကာလံ ပဥ္စ သကဋ္ဋသတာနိ ယောဇာပေတ္ွတ တဏိဇကမ္မံ က
ရောန္တာ စရန္တိ။ တသ္မိံ သမယေ အမ္ွဟာကံ ဗောဓိသတ္တော သဗ္ဗညုတံ ပတ္ွတ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝိဟရိ
တ္ွတ အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ ရာဇာယတနမူလေ နိသီဒိ။ တသ္မိံ သမယေ တေ တဏိဇာ ပဥ္စမတ္တေဟိ သကဋ္ဋသတေဟိ တံ
ဌာနံ အနုပ္ပတ္တာ အဟေသုံ။ တေသံ အနန္တရေ အတ္တဘာဝေ မာတာ တသ္မိံ ပဒေသေ ဒေဝတာ ဟုတ္ွတ နိဗ္ဗတ္တိ။ သာ စိန္ွ
တေသိ – ''ဣအနိ ဗုဒ္ဓာနံ အာဟာရော လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ။ န ဟိ သက္ကာ ဣတော ပရံ နိရာဟာရေဟိ ယာပေတုံ။ ဣမေ စ မေ ပု
တ္တာ ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဂစ္ဆန္တိ, တေဟိ အဇ္ဇ ဗုဒ္ဓာနံ ပိဏ္ဍပာတံ အာပေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ပဥ္စသု သကဋ္ဋသတေသု ယုတ္တ
ကောဏာနံ ဂမနုပစ္ဆေဒံ အကာသိ။ တေ ''ကိံ နာမေတ''န္တိ နာနာဝိဓာနိ နိမိတ္တာနိ ဩလောကေန္တိ။ အထ တေသံ ကိလ
မနဘာဝံ ဉတ္ွတ ဧကေသ္သ ပုရိသသ္သ သရီရေ အဓိမုစ္စိတ္ွတ ''ကိံ ကာရဏာ ကိလမထ? တုမ္ွဟာကံ အညော ယက္ခာဝဋ္ဋ
ဋ္ဋော တ ဘူတာဝဋ္ဋော တ နာကဝဋ္ဋော တ နတ္ထိ, အဟံ ပန တေ အတီတတ္တဘာဝေ မာတာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဘုမ္မဒေဝတာ
ဟုတ္ွတ နိဗ္ဗတ္တာ။ ဧသ ဒသဗလော ရာဇာယတနမူလေ နိသိန္နော, တသ္သ ပဌမံ ပိဏ္ဍပာတံ ဒေထာ''တိ။

တေ တသ္သာ ကထံ သုတ္ွတ တုဋ္ဌမာနသာ ဟုတ္ွတ မန္ထဥ္စ မဓုပိဏ္ဍိကဥ္စ သုဝဏ္ဏထာလကေန အာဒာယ သတ္ထု
သန္တိကံ ဂန္တ္ွတ ''ဣမံ ဘောဇနံ ပဋိဂ္ဂဏ္ဍ္ွဟထ, ဘန္တေ''တိ အာဟံသု။ သတ္ထာ အတီတဗုဒ္ဓာနံ အာစိဏ္ဏံ ဩလော
ကေသိ, အထသ္သ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော သေလမယေ ပတ္တေ ဉပနာမေသုံ။ သတ္ထာ ''တေသံ မဟပ္ဖလံ ဟော
တူ''တိ စတ္တာရောပိ ပတ္တေ ''ဧကော ပတ္တော ဟောတူ''တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ တေ တဏိဇာ တထာဂတသ္ွ
သ ပတ္တေ မန္ထဥ္စ မဓုပိဏ္ဍိကဥ္စ ပတိဋ္ဌပေတ္ွတ ပရိဘုတ္တကာလေ ဉဒကံ ဒတ္ွတ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ သ
တ္ထာရံ အဘိတဒေတ္ွတ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ အထ နေသံ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ဒ္ွေပိ ဇနာ
ဒ္ွေဝတစိကေ သရဏေ ပတိဋ္ဌာယ သတ္ထာရံ အဘိတဒေတ္ွတ အတ္တနော နဂရံ ဂန္တု႑ကာမာ , ''ဘန္တေ, အမ္ွဟာကံ ပရိစ
ရဏစေတိယံ ဒေထာ''တိ ဝဒိံသု။ သတ္ထာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန သီသံ ပရာမသိတ္ွတ ဒ္ွဝိန္နမ္ပိ ဇနာနံ အဋ္ဌ ကေသဓာ
တုယော အဒာသိ။ တေ ဉဘောပိ ဇနာ ကေသဓာတုယော သုဝဏ္ဏသမုဂ္ဂေသု ဌပေတ္ွတ အတ္တနော နဂရံ နေတ္ွတ အသိတဥ္ဇ
နနဂရဒ္ွတရေ ဇိဝကေသဓာတုယာ စေတိယံ ပတိဋ္ဌာပေသုံ။ ဉပေါသထဒိဝသေ စေတိယတော နီလသ္မိယော နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ။
ဇေမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ သတ္ထာ ပန အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ နိသီဒိတ္ွတ ဉပာသကေ ပဋိပဋ္ဋိယာ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္ွ
တော ဣမေ ဒ္ွေ ဇနေ ပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

အနာထပိဏ္ဍိကသေဋ္ဌိဝတ္ထု

၂၄၉. ဒုတိယေ **အယကာန**န္တိ အနာဘိရတာနံ သုဒတ္တော, ဂဟပတိ, အနာထပိဏ္ဍိကော အဂ္ဂေတိ ဒသ္သေတိ။
သော ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဉ
ပာသကံ အယကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသ္ွတ အဓိကာရကမ္မံ ကတ္ွတ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ကပ္ပသ
တသဟသ္သံ ဒေဝမနုသ္သေသု သံသရိတ္ွတ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ သုမနသေဋ္ဌိသ္သ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, သု
ဒတ္တောတိသ္သ နာမံ အကံသု။

သော အပရဘာဂေ ဃရာတသေ ပတိဋ္ဌိတော အယကော အနပတိ ဟုတ္ွတ တေနေဝ ဂုဏေန ပတ္ထဋ္ဌနာမဓေယ္ွ
ယော အနာထပိဏ္ဍိကော နာမ အဟောသိ။ သော ပဥ္စဟိ သကဋ္ဋသတေဟိ ဘဏ္ဍံ အာဒာယ ရာဇဂဟေ အတ္တနော ပိယသ
ဟာယကသ္သ သေဋ္ဌိနော ဂေဟံ ဂန္တ္ွတ တတ္ထ ဗုဒ္ဓသ္သ ဘဂဝတော ဉပ္ပန္နဘာဝံ သုတ္ွတ ဗလဝပစ္စူသကာလေ ဒေ
ဝတာနုဘာဝေန ဝိဝဋ္ဋေန ဒ္ွတရေန သတ္ထာရံ ဉပသင်္ကမိတ္ွတ ဓမ္မံ သုတ္ွတ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ ဒုတိယဒိဝ
သေ စ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခသ္သ ဘိက္ခုသင်္ဃသ္သ မဟာအနံ ဒတ္ွတ သာဝတ္ထိံ အာဂမနတ္ထာယ သတ္ထု ပဋိညံ ဂဟေတ္ွတ အန္ွ
တရာမဂ္ဂေ ပဥ္စစတ္တာလီသယောဇနမဂ္ဂေ သတသဟသ္သံ သတသဟသ္သံ ဒတ္ွတ ယောဇနိကဝိဟာရေ ကာရေတ္ွတ
ဇေတဝနံ ကောဋိသန္ထာရေန သန္ထရိတ္ွတ အဋ္ဌာရသဟိ ကောဋီဟိ ကိဏိတ္ွတ အဋ္ဌာရသဟိ ကောဋီဟိ ဝိဟာရံ ကာရေ
တ္ွတ ဝိဟာရေ နိဋ္ဌိတေ စတုန္နံ ပရိသာနံ ပုရေဘတ္တပစ္ဆာဘတ္တေသု ယဒိစ္ဆကံ အနံ ဒဒန္တော အဋ္ဌာရသဟိ ကော
ဋီဟိ ဝိဟာရမဟံ နိဋ္ဌာပေသိ။ ဝိဟာရမဟော နဝဟိ မာသေဟိ နိဋ္ဌာနံ အဂမာသိ , ''ပဥ္စဟီ''တိ အပရေ။ တေမာသေ ပန သ
ဗ္ဗာစရိယာနံ ဝိတအော နတ္ထိ။

ဧဝံ စတုပဏ္ဏာသကောဋ္ဌိမန္တံ ဝိသ္သဇ္ဇေတွာ နိစ္စကာလံ ဂေဟေ ဧဝရူပံ အန္နံ ပဝတ္တေသိ။ ဒေဝသိကံ ပဉ္စ သလာကဘတ္တသတာနိ ဟောန္တိ, ပဉ္စ ပက္ခိကဘတ္တသတာနိ, ပဉ္စ သလာကယာဂုသတာနိ, ပဉ္စ ပက္ခိကယာဂုသတာနိ, ပဉ္စ ဓုရဘတ္တသတာနိ, ပဉ္စ အာဂန္တုကဘတ္တသတာနိ, ပဉ္စ ဂမိကဘတ္တသတာနိ, ပဉ္စ ဂိလာနဘတ္တသတာနိ, ပဉ္စ ဂိလာနုပဋ္ဌာကဘတ္တသတာနိ, ပဉ္စ အာသနသတာနိ ဂေဟေ နိစ္စပညတ္တာနေဝ ဟောန္တိ။ အထ နံ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ဥပာသကေ ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော အယကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

စိတ္တဂဟပတိဝတ္ထု

၂၅၀. တတိယေ **ဓမ္မကထိကာနန္တိ** ဓမ္မကထိကာနံ ဥပာသကာနံ စိတ္တော, ဂဟပတိ, အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သော ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော အပရဘာဂေ ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသကံ ဓမ္မကထိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ မိဂလုဒ္ဒကဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော အပရဘာဂေ အရညေ ကမ္မံ ကာတုံ သမတ္ထကာလေ ဧကဒိဝသံ ဒေဝေ ဝဿန္တေ မိဂမာရဏတ္ထာယ သတ္တိံ အာဒာယ အရညံ ဂန္တွာ မိဂရူပာနိ ဩလောကေန္တော ဧကသ္မိံ အကတပဗ္ဘာရေ သသီသံ ပံသုကူလံ ပာရုပိတွာ ပာသာဏဖလကေ နိသိန္နံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ "ဧကော အယျော သမဏဓမ္မံ ကရောန္တော နိသိန္နော ဘဝိဿတီ"တိ သညံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဝေဂေန ဃရံ ဂန္တွာ ဧကသ္မိံ ဥဒ္ဓနေ ဟိယျော အာဘတမံသံ, ဧကသ္မိံ ဘတ္တံ ပစာပေတွာ ပိဏ္ဍာစာရိကေ ဒွေ ဘိက္ခူ ဒိသွာ တေသံ ပတ္တံ အာဒာယ ပညတ္တာသနေ နိသီဒါပေတွာ ဘိက္ခံ သမာဒပေတွာ, "အယျေ, ပရိဝိသထာ"တိ အညေ အာဏာပေတွာ တံ ဘတ္တံ ကုဋ္ဋေ ပက္ခိပိတွာ ပဏ္ဏေန မုခံ ဗန္ဓိတွာ ကုဋံ အာဒာယ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ နာနာဝိဓာနိ ပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတွာ ပတ္တပုဋေနေ ဂဟေတွာ ထေရဿ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ကုဋံ ဩတာရေတွာ ဧကမန္တေ ဌပေတွာ "မယှံ, ဘန္တေ, သင်္ဂဟံ ကရောထာ"တိ ဝတွာ ထေရဿ ပတ္တံ အာဒာယ ဘတ္တဿ ပူရေတွာ ထေရဿ ဟတ္ထေ ပတိဋ္ဌပေတွာ တေဟိ မိဿကပုပ္ဖေဟိ ထေရံ ပူဇေတွာ ဧကမန္တေ ဌိတော "ယထာ ယံ ရသပိဏ္ဍပာတေန သဒ္ဓိံ ပုပ္ဖပူဇာ စိတ္တံ ပရိတောသေတိ, ဧဝံ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ မေ ပဏ္ဏာကာရသဟဿာနိ စေဝ အာဂစ္ဆန္တု ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမဝဿဉ္စ ဝဿတူ"တိ အာဟ။

ထေရော တဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ဒွတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခိတွာ အဒာသိ။ သော ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ, နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ ဇဏ္ဏုမတ္တေန ဩဓိနာ ဒိဗ္ဗပုပ္ဖဝဿံ ဝဿိ, သဉ္စ အညာဟိ ဒေဝတာဟိ အဓိကတရေန ရူပေန သမန္နာဂတော အဟောသိ။ သော ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ မဂဓရဋ္ဌေ မစ္ဆိကာသဏ္ဍနဂရေ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, ဇာတကာလေဝဿ သကလနဂရေ ဇဏ္ဏုမတ္တေန ဩဓိနာ ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမဝဿံ ဝဿိ။ အထဿ မာတာပိတရော "အမှာကံ ပုတ္တော အတ္တနာဝ အတ္တနော နာမံ ဂဟေတွာ အာဂတော, ဇာတဒိဝသေဝဿ သကလနဂရံ ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ ပုပ္ဖေဟိ ဝိစိတ္တံ ဇာတ"န္တိ **စိတ္တကုမာရောတိ** နာမံ အကံသု။

သော အပရဘာဂေ ဃရာဝါသေ ပတိဋ္ဌိတော ပိတု အစ္စယေန တသ္မိံ နဂရေ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ပာပုဏိ။ တသ္မိံ သမယေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယတ္ထေရာနံ အဗ္ဘန္တရော မဟာနာမတ္ထေရော နာမ မစ္ဆိကာသဏ္ဍနဂရံ အဂမာသိ။ စိတ္တော ဂဟပတိ တဿ ဣရိယာပထေ ပသီဒိတွာ ပတ္တံ အာဒာယ ဂေဟံ အာနေတွာ ပိဏ္ဍပာတေန ပတိမာနေတွာ ကတဘတ္တကိစ္စံ အမ္ဗာဋကာရာမံ နာမ ဥယျာနံ နေတွာ တတ္ထဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ကာရေတွာ နိဗဒ္ဓံ အတ္တနော ဂေဟေ ပိဏ္ဍပာတံ ဂဟေတွာ ဝသနတ္ထာယ ပဋိညံ ဂဏှိ။ ထေရောပိ တဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သဠာယတနဝိဘတ္တိမေဝ ဒေသေသိ။ စိတ္တော ဂဟပတိ ပုရိမဘဝေ မဒ္ဒိတသင်္ခာရတာယ နစိရဿေဝ အနာဂာမိဖလံ သမ္ပာပုဏိ။ အထေကဒိဝသံ ဣသိဒတ္တတ္ထေရော တတ္ထ ဂန္တွာ ဝိဟရန္တော သေဋ္ဌိဿ နိဝေသနေ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ အာယသ္မတာ ထေရေန ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ အသက္ကောန္တေန အဇ္ဈိဋ္ဌော ဥပာသကဿ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တေန ပုဋ္ဌော ဂိဟိသဟာယကဘာဝေ ဉာတေ "န ဣဒါနိ ဣဓ ဝတ္တဗ္ဗ"န္တိ ယထာသုခံ ပက္ကာမိ။ ပုနေကဒိဝသံ, သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ, မဟာနာမတ္ထေရံ ဣဒ္ဓိပာဋိဟာရိယကရဏတ္ထံ ယာစိ ။ သောပိ တဿ တေဇောသမာပတ္တိပာဋိဟာရိယံ ဒဿေတွာ "ဣဒါနိ ဣဓ ဝသိတုံ န ယုတ္တ"န္တိ ယထာသုခံ ပက္ကာမိ။

အထေကဒိဝသံ ဒွေ ဝ အဂ္ဂသာဝကာ ဘိက္ခုသဟဿပရိဝါရာ အမ္ဗာဋ္ဌကာရာမံ အဂမံသု။ သေဋ္ဌိ ဂဟပတိ, တေသံ မဟာသက္ကာရံ သဇ္ဇေသိ။ သုဓမ္မတ္ထေရောပိ တံ အသဟမာနော သေဋ္ဌိံ တိလသင်္ဂုလိကာတဒေန ခုံသေတွာ တေန ပ ဏာမိတော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဩဝါဒံ လဘိတွာ ဒသဗလဿ ဩဝါဒေ ဌိတော စိတ္တံ ဂဟပတိံ ခမာပေတွာ တတ္ထေဝ အမ္ဗာဋ္ဌကာရာမေ ဝိဟရန္တော ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏိ။ တဒါ ဥပာသကော စိန္တေသိ – "အဟံ ဒသဗလံ အဒိသွာဝ စိရံ ဝီတိနာမေသိံ, သတ္ထု သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တေန ပန အယုတ္တံ တုစ္ဆဟတ္ထေန ဂန္တုံ"န္တိ ပဉ္စဟိ သကဋသတေဟိ တေလမဓုဖာဏိတာဒီနိ အာဒါယ "ယေ ဒသဗလံ ပဿိတုကာမာ, တေ မယာ သဒ္ဓိံ အာဂစ္ဆန္တူ"တိ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေတွာ ဒွီဟိ ပုရိသသဟဿေဟိ ပရိဝုတော သတ္ထာရံ ပဿိတုံ ပက္ကာမိ။ တိံသယောဇနေ မဂ္ဂေ ဒေဝတာ ပဏ္ဏာကာရံ ဥပဋ္ဌပေသုံ။ သော သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန သတ္ထာရံ ဝန္ဒိ, တသ္မိံ ခဏေ အာကာသာ ပဉ္စဝဏ္ဏာနံ ပုပ္ဖာနံ ဝဿံ ဝဿိ။

သတ္ထာ တဿ အဍ္ဎမာသမတ္တံ ဝသန္တဿ သင်္ဃာယတနဝိဘတ္တိမေဝ ကထေသိ။ တဿ အဍ္ဎမာသမတ္တံ ဒသဗလဿ အနံ ဒေန္တဿာပိ သကဋေဝသနတော နိတာနိ တဏ္ဍုလတေလမဓုဖာဏိတာဒီနိ န ခီယိံသု။ ရာဇဂဟတသိကေဟိ ပ ဟိတပဏ္ဏာကာရေဟေဝ အလံ အဟောသိ။ သော သတ္ထာရံ ပဿိတွာ အတ္တနော နဂရံ ဂစ္ဆန္တော သကဋေဟိ အာဘတံ သဗ္ဗံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဒါသိ။ သကဋေသု တုစ္ဆေသု ဇာတမတ္တေသွေဝ ဒေဝတာ သတ္တ ရတနာနိ ပူရယိံသု။ မဟာ ဇနန္တရေ ကထာ ဥဒပါဒိ "ယာဝ သက္ကာရသမ္မာနပ္ပတ္တော ဝတာယံ စိတ္တော ဂဟပတီ"တိ။ တံ သုတွာ သတ္ထာ ဓမ္မပဒေ ဣမံ ကထမာဟ –

"သဒ္ဓေါ သီလေန သမ္ပန္နော၊ ယသော ဘောဂသမပ္ပိတော။
ယံ ယံ ပဒေသံ ဘဇတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ ပူဇိတော"တိ။ (ဓ. ပ. ၃၀၃)။

သော တတော ပဋ္ဌာယ အရိယသာဝကာနံယေဝ ဥပာသကာနံ ပဉ္စဟိ သတေဟိ ပရိဝုတော ဝိစရတိ။ အထ နံ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဥပာသကေ ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တော စိတ္တသံယုတ္တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ဓမ္မကထိကာနံ အ ဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဟတ္ထကအာဠဝကဝတ္ထု

၂၅၁. စတုတ္ထေ **စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟီ**တိ စတုဗ္ဗိဓေန သင်္ဂဟဝတ္ထုနာ ပရိသံ သင်္ဂဏှန္တာနံ ဟတ္ထကော အာဠဝကော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဃရေ နိဗ္ဗတ္တော အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ သမန္နာဂတံ ဧကံ ဥပာသကံ ဌာနန္တရေ ဌပေန္တံ ဒိ သွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣ မသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ အာဠဝိရဋ္ဌေ အာဠဝိနဂရေ အာဠဝကဿ ရညော ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, သွေဝ ဘတ္တစာဋိယာ သ ဒ္ဓိံ အာဠဝကဿ ပေသေတဗ္ဗော အဟောသိ။

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – ဧကဒိဝသံ ကိရ အာဠဝကော ရာဇာ မိဂဝတ္တာယ အရညံ ဂန္တွာ ဧကံ မိဂံ အနုဗန္ဓိတွာ တ ဃာတေတွာ ဆိန္ဒိတွာ ဓနုကောဋိယံ လဂေတွာ နိဝတ္တေတွာ အာဂစ္ဆန္တော တတာတပေန ကိလန္တကာယော ဧကံ သန္ဒစ္ဆာယံ နိဂြောဓရုက္ခမူလံ ပဝိသိတွာ နိသီဒိ။ အထ နံ မုဟုတ္တံ ဒရထံ ဝိနောဒေတွာ နိက္ခမန္တံ ရုက္ခေ အဓိ ဝတ္ထာ ဒေဝတာ "တိဋ္ဌ တိဋ္ဌ, ဘက္ခောသိ မေ"တိ ဟတ္ထေ ဂဏှိ။ သော ဒဋ္ဌုံ ဂဟိတတ္တာ အညံ ဥပါယံ အပဿ န္တော "ဒေဝသိကံ တေ ဧကေကပုရိသေန သဒ္ဓိံ စာဋိဘတ္တံ ပေသေဿာမီ"တိ ဝတွာ နဂရံ ဂတော။ တတော ပဋ္ဌာ ယ ဗန္ဓနာဂါရတော ဧကေကမနုဿေန သဒ္ဓိံ စာဋိဘတ္တံ ပေသေသိ။ ဧတေနေဝ နိယာမေန ဗန္ဓနာဂါရေ မနုဿေသု ခီဏေသု "မဟလ္လကမနုဿေသု ဂယှမာနေသု ရဋ္ဌခေါဘော ဟောတီ"တိ တေ အဂ္ဂဟေတွာ ဒဟရကုမာရေ ဂဏှာ ပေတုံ အာရဘိံသု။ တတော ပဋ္ဌာယ နဂရေ အာရက္ခမာတရော စ ဂဗ္ဘိနိယော စ အညံ ရဋ္ဌံ ဂစ္ဆန္တိ။

တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝေလောကေန္တော အာဠဝကကုမာရဿ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂဖ လာနံ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ "အယံ ကုမာရော ကပ္ပသတသဟဿံ ပတ္ထိတပတ္ထနော ဒေဝလောကာ စဝိတွာ အာဠဝ ကရညော ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော, အညံ ကုမာရံ အလဘန္တာ သွေဝ ကုမာရံ စာဋိဘတ္တေန သဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆိဿန္

တီ''တိ စိန္တေတွာ သာယန္ဟသမယေ အညာတကဝေသေန အာဠဝကဿ ယက္ခဿ ဘဝနဒွါရံ ဂန္တွာ တဿ ဒွေါရိကံ ဂဒြဘံ နာမ ယက္ခံ ဘဝနံ ပဝိသနတ္ထာယ ယာစိ။ သော အာဟ – ''ဘဂဝါ တုမှေဟိ ပဝိသထ, မယှံ ပန အာဠဝကဿ အနာရောစနံ နာမ အယုတ္တ''န္တိ။ သော ဟိမဝန္တေ ယက္ခသမာဂမံ ဂတဿ အာဠဝကဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။ သတ္ထာပိ တံ ဘဝနံ ပဝိသိတွာ အာဠဝကဿ နိသီဒနပလ္လင်္ကေ နိသီဒိ။

တသ္မိံ သမယေ သာတာဂိရဟေမဝတာ အာဠဝကဿ ဘဝနမတ္ထကေန ယက္ခသမာဂမံ ဂစ္ဆန္တာ အတ္တနော ဂမနေ အသမ္ပဇ္ဇမာနေ ''ကိံ နု ခေါ ကာရဏ''န္တိ အာဝဇ္ဇေန္တာ သတ္ထာရံ အာဠဝကဿ ဘဝနေ နိသိန္နံ ဒိသွာ တတ္ထ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ယက္ခသမာဂမံ ဂန္တွာ အာဠဝကဿ တုဋ္ဌိံ ပဝေဒယိံသု – ''လာဘာ တေ, အာဝုသော အာဠဝက, ယဿ တေ သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော ဘဝနေ နိသိန္နော, ဂန္တွာ သတ္ထု သန္တိကေ ဓမ္မံ သုဏာဟီ''တိ။ သော တေသံ ကထံ သုတွာ စိန္တေသိ – ''ဣမေ ကေဿ မုဏ္ဍကသမဏဿ မမ ပလ္လင်္ကေ နိသိန္နဘာဝံ ကထေန္တီ''တိ အနတ္တမနော ကောဓာဘိဘူတော ဟုတွာ ''အဇ္ဇ မယှံ ဧတေန သမဏေန သဒ္ဓိံ သင်္ဂါမော ဘဝိဿတိ, တတ္ထ မေ သဟာယာ နာမ ဟောထ''တိ ဒက္ခိဏဟဒံ ဥက္ခိပိတွာ သဒ္ဓိံ ယောဇနမတ္တံ ပဗ္ဗတကူဋံ့ အက္ကမိ, တံ ဘိဇ္ဇိတွာ ဒ္ဝိဓာ အဟောသိ။ ဣတော ပဋ္ဌာယ အာဠဝကယုဒ္ဓံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ အာဠဝကော ပန သဗ္ဗရတ္တိံ တထာဂတေန သဒ္ဓိံ နာနပ္ပကာရေန ယုဇ္ဈန္တောပိ ကိဉ္စိ ကာတုံ အသက္ကောန္တော သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဋ္ဌ ပဉှေ ပုစ္ဆိ, သတ္ထာ ဝိဿဇ္ဇေသိ ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ ကထေတုကာမေန အာဠဝကသုတ္တဝဏ္ဏနာ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၄၆) ဩလောကေတဗ္ဗာ။

ပုနဒိဝသေ ဥဋ္ဌိတေ အရုဏေ စာဋိဘတ္တာဟရဏဝေလာယ သကလနဂရေ ဂဟေတဗ္ဗယုတ္တံ အရကံ အဒိသွာ ရညော အာရောစေသုံ။ ရာဇာ အာဟ – ''ဂဏှိတုံ အယုတ္တဋ္ဌာနေ ပန အတ္ထိ, တာတာ''တိ။ အာမ, ဒေဝ, အဇ္ဇ ရာဇကုလေ ပုတ္တော ဇာတောတိ။ ဂစ္ဆထ, တာတာ, မယံ ဇီဝန္တာ ပုတ္တံ လဘိဿာမ, စာဋိဘတ္တေန နံ ပေသေထာတိ။ တေ ဒေဝိယာ ဝိက္ကန္ဒမာနာယ အရကံ ဂဟေတွာ စာဋိဘတ္တေန သဒ္ဓိံ အာဠဝကဿ ဘဝနဒွါရံ ဂန္တွာ ''ဟန္ဒ, အယျ, တဝ ဘာဂံ ပဋိစ္ဆာဟီ''တိ အာဟံသု။ အာဠဝကော တေသံ ကထံ သုတွာ အရိယသာဝကတ္တာ လဇ္ဇမာနော အဓောမုခော နိသီဒိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – ''ဣဒါနိ တေ, အာဠဝက, လဇ္ဇနကိစ္စံ နတ္ထိ, အရကံ ဂဟေတွာ မမ ဟတ္ထေ ဌပေဟီ''တိ။ တေ ရာဇပုရိသာ အာဠဝကကုမာရံ အာဠဝကဿ ဟတ္ထေ ဌပေသုံ, အာဠဝကော တံ အာဒါယ ဒသဗလဿ ဟတ္ထေ ဌပေသိ, သတ္ထာ ပဋိဂ္ဂဏှိတွာ ပုန အာဠဝကဿ ဟတ္ထေ ဌပေသိ, အာဠဝကော တံ ဂဟေတွာ ရာဇပုရိသာနံ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ ဣတိဿ ဟတ္ထတော ဟတ္ထံ ဂတတ္တာ ''ဟတ္ထကော အာဠဝကော''တွေဝ နာမံ အကံသု။

အထ နံ တေ ရာဇပုရိသာ တုဋ္ဌမာနသာ အာဒါယ ရညော သန္တိကံ အဂမံသု။ ရာဇာ တံ ဒိသွာ ''အဇ္ဇ စာဋိဘတ္တံ န သမ္ပဋိစ္ဆတီ''တိ သညံ ကတွာ ''ကသ္မာ, တာတာ, ဧဝမေဝ အာဂတတ္ထာ''တိ အာဟ။ ဒေဝ, ရာဇကုလဿ တုဋ္ဌိ စ ဝဍ္ဎိ စ, သတ္ထာ အာဠဝကဿ ဘဝနေ နိသီဒိတွာ အာဠဝကံ ဒမေတွာ ဥပာသကတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ကုမာရံ အမ္ဟာကံ အပေသီတိ။ သတ္ထာပိ အာဠဝကံ ပတ္တစီဝရံ ကဟာပေတွာ အာဠဝိနဂရာဘိမုခေါ ဟယာသိ။ သော နဂရံ ဥပသင်္ကမန္တော လဇ္ဇိတွာတဝ ဩသက္ကတိ။ သတ္ထာ နံ ဩလောကေတွာ ''လဇ္ဇသိ, အာဠဝကာ''တိ ပုစ္ဆိ။ အာမ, ဘန္တေ, နဂရတသိနော မံ နိဿာယ မာတိမရဏံ ပိတိမရဏံ ပုတ္တအရမရဏဥ္စ ဟပုဏိံသု။ တေ မံ ပဿိတွာ ဒဏ္ဍေဟိပိ လေဍ္ဍူဟိပိ ပဟရိဿန္တိ။ တသ္မာ ဩသက္ကာမိ, ဘန္တေတိ။ ''အာဠဝက, နတ္ထိ တေ မယာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တဿ ဘယံ, ဝိဿတ္ထော ဧဟီ''တိ ဝတွာ နဂရဿ အဝိဒူရေ ဌာနေ ဝနသဏ္ဍေ အဋ္ဌာသိ။ အာဠဝကရာဇာပိ နာဂရေ ဂဟေတွာ သတ္ထု ပစ္စုဂ္ဂမနံ ဂတော။ သတ္ထာ သမ္ပတ္တပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, ဒေသနာဝသာနေ စတုရာသီတိ ဟဏှ သဟဿာနိ အမတပာနံ ပိဝိံသု။ တေ အာဠဝကဿ တတ္ထေဝ ဝသနဋ္ဌာနံ ကတွာ အနုသံဝစ္ဆရံ ဗလိကမ္မံ ပဋ္ဌပေသုံ။

အာဠဝကောပိ နာဂရေ ဓမ္မိကာယ ရက္ခာယ သင်္ဂဏှိ။ သောပိ အာဠဝကကုမာရော ဝုဍ္ဍိပ္ပတ္တော သတ္ထု ဓမ္မ ဒေသနံ သုတွာ တီဏိ မဂ္ဂဖလာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ သော သဗ္ဗကာလံ အရိယသာဝကဥပာသကာနံ ပဉ္စဟိ သတေဟိ ပရိဝုတော စရတိ။ အထေကဒိဝသံ တေဟိ ဥပာသကေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ သုဝိနီတံ ပရိသံ ဒိသွာ ''မဟတီ တေ, အာဠဝက, ပရိသာ, ကထံ တံ သင်္ဂဏှာသီ''တိ အာဟ။ ဘဂဝါ အနေနေ တုဿန္တံ အ

နေန သင်္ဂဏှာမိ, ပိယဝစနေန တုဿန္တံ ပိယဝစနေန သင်္ဂဏှာမိ, ဥပ္ပန္နေသု ကိစ္စေသု တေသံ နိတ္ထရဏေန တုဿန္တံ ဥပ္ပန္နကိစ္စနိတ္ထရဏေန သင်္ဂဏှာမိ, သမာနတ္တတာယ တုဿန္တံ သမာနတ္တတာယ သင်္ဂဏှာမီ''တိ။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ ဥပါသကေ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ဟတ္ထကံ အာဠဝကံ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ပရိသံ သင်္ဂဏှန္တာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

မဟာနာမသက္ကဝတ္ထု

၂၅၂. ပဉ္စမေ **ပဏီတဒါယကာနန္တိ** ပဏီတရသဒါယကာနံ မဟာနာမော သက္ကော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သော ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပါသကံ ပဏီတရသဒါယကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ကပိလဝတ္ထုပုရေ သက္ယရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တော ဒသဗလဿ ပဌမဒဿနေယေဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။

အထေကသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ ဝေရဉ္ဇာယံ ဝဿာဝါသံ ဝသိတွာ အနုပုဗ္ဗေန ကပိလဝတ္ထုပုရံ ဂန္တွာ နိဂြောဓာရာမေ ပဋိဝသတိ။ မဟာနာမော ''သတ္ထာ အာဂတော''တိ သုတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နော သတ္ထာရံ ဧဝမာဟ – ''ဘဂဝါ သုတမေတံ 'ဘိက္ခုသင်္ဃော ကိရ ဝေရဉ္ဇာယံ ဘိက္ခာစာရေန ကိလမတီ'တိ, မမ စတုမာသံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ပဋိဇဂ္ဂနေ ပဋိညံ ဒေထ, အဟံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သရီရေ ဩဇံ ပဝေသေဿာမီ''တိ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။ သော သတ္ထု အဓိဝါသနံ ဝိဒိတွာ ပုနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပဏီတရသဘောဇနစတုမဓုရာဒီဟိ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ ပုန စတုမာသံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌ မာသေ ပူရေတွာ ပုန စတုမာသံ ပဋိညံ ဂဟေတွာ သကလသံဝစ္ဆရံ ပဋိဇဂ္ဂိ။ သတ္ထာ တတော ပရံ ပဋိညံ နာဒာသိ။ မဟာနာမော ပန တတော ပဋ္ဌာယ အပရာပရံ သမ္ပတ္တဘိက္ခုသင်္ဃဿ တေနေဝ နိယာမေန သက္ကာရံ ကရောတိ။ တဿ သော ဂုဏော သကလဇမ္ဗုဒီပေ ပါကဋော ဇာတော။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ သတ္ထာ ပန အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ မဟာနာမံ သက္ကံ ပဏီတဒါယကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဥဂ္ဂဂဟပတိဝတ္ထု

၂၅၃. ဆဋ္ဌေ **မနာပဒါယကာနန္တိ** မနာပံ စိတ္တရုစိတဘောဇနံ ဒါယကာနံ ဥဂ္ဂေါ ဂဟပတိ, ဝေသာလိကော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သော ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပါသကံ မနာပဒါယကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဝေသာလိယံ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ တဿ ဇာတကာလေ နာမံ အနိယာမိတံ။ အပရဘာဂေ ပနဿ အတ္တဘာဝေါပိ ဥဂ္ဂတော အဟောသိ သမိဒ္ဓော, အလင်္ကတတောရဏံ ဝိယ ဥဿိတစိတ္တပဋော ဝိယ စ အတိဝိရောစိတ္ထ။ ဂုဏာပိဿ ဥဂ္ဂတာ အဟေသုံ။ သော ဣမေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဥဂ္ဂတတ္တာ **ဥဂ္ဂသေဋ္ဌိ** တွေဝ သင်္ခံ ဂတော။ သော ပနာယံ ဒသဗလဿ ပဌမဒဿနေယေဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ အပရဘာဂေ တီဏိပိ မဂ္ဂဖလာနိ သစ္ဆာကာသိ။ သော အတ္တနော မဟလ္လကကာလေ ရဟောဂတော နိသီဒိတွာ စိန္တေသိ – ''ယံ ယံ မယှံ ပိယံ မနာပံ, တံ တဒေဝ ဒသဗလဿ ဒဿာမိ, ဣဒံ မေ သတ္ထု သမ္မုခါပိ သုတံ 'မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပ'''န္တိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – ''အပိ နု ခေါ မေ စိတ္တံ ဇာနိတွာ သတ္ထာပိ နိဝေသနဒွါရံ အာဂစ္ဆေယျာ''တိ။

သတ္ထာပိ ခေါ တဿ စိတ္တံ ဉတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော နိဝေသနဒွါရေယေဝ ပါတုရဟောသိ။ သော ''သတ္ထာ အာဂတော''တိ သုတွာ အတိဝိယ ဥဠာရပါမောဇ္ဇော ဒသဗလဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ သတ္ထု ပတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ဃရံ ပဝေသေတွာ ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနေ သတ္ထာရံ, အဝသေသာသနေသု ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒါပေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နာနဂ္ဂရသေဟိ ပရိဝိသိတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဧကမန္တံ နိသီဒိတွာ ဧဝမာဟ – ''သမ္မုခါ မေတံ, ဘန္တေ, ဘဂဝတော သုတံ သမ္မုခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ 'မနာပဒါယီ လဘတေ မနာပ'''န္တိ။ ယံ ယံ, ဘန္တေ, မယှံ မနာပံ, တံ တံ မယာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒိန္နမေဝါ''တိ သတ္ထာရံ ဉာနာ

ပေတွာ တတော ပဌာယ ယံ ယံ တသ္မ မနာပံ, တံ တံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒေတိ။ တံ ပန သဗ္ဗံ ပဌကနိ ဟာတေ ဥဂ္ဂသုတ္တေ ဝိတ္ထာရတော အာဂမိဿတိ။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော တံ ဥပာသကံ မနာပဒာယကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဥဂ္ဂတဂဟပတိဝတ္ထု

၂၅၄. သတ္တမေ **သင်္ဃုပဋ္ဌာကာန** န္တိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဥပဋ္ဌာကာနံ ဟတ္ထိဂါမကော ဥဂ္ဂတော ဂဟပတိ, အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သောပိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသကံ သင်္ဃုပဋ္ဌာကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဟတ္ထိဂါမေ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, တဿ ဥဂ္ဂတကုမာရောတိ နာမံ အကံသု။

သော အပရဘာဂေ ဃရာဝါသေ ပတိဋ္ဌိတော ပိတု အစ္စယေန သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ဟာပုဏိ။ တေန သမယေန သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော စာရိကံ စရန္တော ဟတ္ထိဂါမံ ပတွာ နာဂဝနုယျာနေ ဝိဟရတိ။ တဒါ အယံ ဥဂ္ဂတသေဋ္ဌိ သတ္တာဟံ ဟနမဒမတ္တော ဟုတွာ နာဋကေဟိ ပရိဝုတော နာဂဝနုယျာနံ ဂန္တွာ ပရိစာရယမာနော ဒသဗလံ ဒိသွာ ဗလဝဟိရောတ္တပ္ပံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေသိ။ အထဿ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမန္တဿ သဗ္ဗော သုရာမဒော အဗ္ဗုတ္တံ အဂမာသိ။ သော သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ အထဿ သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ တီဏိ မဂ္ဂဖလာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ တတော ပဋ္ဌာယ နာဋကာနိ "တုမှေဟ ယထာသုခံ ဂစ္ဆထာ"တိ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အနာဘိရတော ဟုတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အနမေဝ ဒေတိ။ ဒေဝတာ ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ အာဂန္တွာ သေဋ္ဌိဿ အာရောစေန္တိ – "ဂဟပတိ, အသုကော ဘိက္ခု တေဝိဇ္ဇော, အသုကော ဘိက္ခု ဆဠဘိညော, အသုကော သီလဝါ, အသုကော ဒုဿီလော"တိ။ သော တာသံ ဝစနံ သုတွာပိ ဂုဏံ တာဝ ယထာဘူတတော ဇာနာတိ, ဒေယျဓမ္မံ ပန သမစိတ္တောနေဝ ဒေတိ။ သတ္ထု သန္တိကေ နိသီဒိတွာပိ တမေဝ ဂုဏံ ကထေတိ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ တံ ဂဟပတိံ သင်္ဃုပဋ္ဌာကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သူရမ္ဗဋ္ဌဝတ္ထု

၂၅၅. အဋ္ဌမေ **အဝေစ္စပ္ပသန္နာန** န္တိ အဝိဂစ္ဆနသဘာဝေန အစလေန ပသာဒေန သမန္နာဂတာနံ သူရမ္ဗဋ္ဌော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသကံ အဝေစ္စပ္ပသန္နာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ သာဝတ္ထိယံ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, သူရမ္ဗဋ္ဌောတိဿ နာမံ အကံသု။

သော အပရဘာဂေ ဝယပ္ပတ္တော ဃရာဝါသေ ပတိဋ္ဌာယ အညတိတ္ထိယာနံ ဥပဋ္ဌာကော ဟုတွာ စရတိ။ အထ သတ္ထာ ပစ္စူသသမယေ လောကံ ဝေလောကေန္တော တဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဟေတုံ ဒိသွာ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ နိဝေသနဒွါရံ အဂမာသိ။ သော ဒသဗလံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – "သမဏော ဂေါတမော မဟာကုလေ ဇာတော, လောကေ စ အဘိညာတော, တေနဿ သန္တိကံ အဂမနံ နာမ န ယုတ္တ"န္တိ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဟတ္ထေသု ဝန္ဒိတွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဃရံ ပဝေသေတွာ မဟာရဟေ ပလ္လင်္ကေ နိသီဒာပေတွာ ဘိက္ခံ ဒတွာ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ တဿ စရိတဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိ။ သတ္ထာပိ တံ ဒမေတွာ ဝိဟာရမေဝ ဂတော။

တတော မာရော စိန္တေသိ – "အယံ သူရမ္ဗဋ္ဌော နာမ အမှာကံ သန္တကော, သတ္ထာ ပနဿ အဇ္ဇ ဂေဟံ ဂတော, ကိံ နု ခေါ သတ္ထု ဓမ္မံ သုတွာ မဂ္ဂဖလတုဘာဝံ အကရိတ္ထာတိ ယာဝဿ မမ ဝိသယာ အတိက္ကန္တဘာဝံ ဝါ အနတိက္ကန္တဘာဝံ ဝါ ဇာနာမီ"တိ အတ္တနော ကာမရူပိတာယ ဒသဗလဿ သရိက္ခကံ ရူပံ မာပေတွာ စီဝရဂ္ဂဟဏမ္ပိ ပတ္တဂ္ဂဟဏမ္ပိ ဗုဒ္ဓာကပ္ပေနေဝ ကတွာ ဒွါရကောဋ္ဌကသမီပေ ဌတွာ ဟိရဏ္ဏ ... သူရမ္ဗဋ္ဌဿ ဂေဟဒွါရေ အဋ္ဌာသိ။ သူရမ္ဗဋ္ဌောပိ "ပုန ဒသဗလော အာဂတော"တိ သုတွာ "ဗုဒ္ဓာနံ အနိယျာနိကဂမနံ နာမ နတ္ထိ, ကေန နု ခေါ ကာရ

ဉာဏေန အာဂတော''တိ ဝေဂေန ''ဒသဗလော''တိ သညာယ တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ အဘိတဒေတွာ ဧကမန္တံ ဌိတော, ''ဘန္တေ, တုမှေဟ ဣဒါနေဝ ဣမဿ္မိံ ဂေဟေ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဂတာ, ကိံ နု ခေါ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ပုန အာဂတတ္ထာ''တိ အာဟ။ ''သူရမ္ဗဋ္ဌ မယာ ဓမ္မံ ကထေန္တေန ဧကံ အနုပဓာရေတွာ ကထိတံ။ မယာ ဟိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ 'သဗ္ဗေဝ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ အနတ္တာ'တိ ကထိတာ, န ပနေတေ သဗ္ဗေဝ ဧဝရူပာ။ ဧကစ္စေ ဟိ ခန္ဓာ နိစ္စာ ဓုဝါ သဿတာ အတ္ထီ''တိ အာဟ။

တတော သူရမ္ဗဋ္ဌော စိန္တေသိ – ''အယံ ကထာ အတိဝိယ ဘာရိယာ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ အနုပဓာရေတွာ ကထနံ နာမ နတ္ထိ, ဒသဗလဿ မာရော ကိရ ပဋိပက္ခော, အဒ္ဓါ အယံ မာရော ဘဝိဿတီ''တိ စိန္တေတွာ – ''မာရောသိ တွံ''န္တိ အာဟ။ အရိယသာဝကေန ကထိတကထာ တဿ ဖရသုပ္ပဟာရော ဝိယ အဟောသိ, တသ္မာ သကဘာဝေန ဌာတုံ အသက္ကောန္တော ''အာမ, သူရမ္ဗဋ္ဌ, အဟံ မာရော''တိ အာဟ။ ''တာဒိသာနံ မာရာနံ သတမ္ပိ သဟဿမ္ပိ အာဂန္တွာ မမ သဒ္ဓံ စာလေတုံ န သက္ကောတိ, မဟာဂေါတမော ဒသဗလော မယှံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော 'သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ'တိ ဗောဓေတွာ ဒေသေသိ, မာ မေ ဃရဒွါရေ တိဋ္ဌာ''တိ အစ္ဆရံ ပဟရိ။ မာရော တဿ ဝစနံ သုတွာ ပဋိဝတ္တိတုံ ကထေတုံ အသက္ကောန္တော တတ္ထေဝ အန္တရဓာယိ။ သူရမ္ဗဋ္ဌောပိ သာယနှသမယေ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ မာရေန ကတကိရိယံ ကထေတွာ, ''ဘန္တေ, ဧဝံ မာရော မမ သဒ္ဓံ စာလေတုံ တယမိတ္ထာ''တိ အာဟ။ သတ္ထာ ဧတဒေဝ ကာရဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ဣမဿ္မိံ သာသနေ သူရမ္ဗဋ္ဌံ အဝေစ္စပ္ပသန္နာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဇီဝကဝတ္ထု

၂၅၆. နဝမေ **ပုဂ္ဂလပ္ပသန္နာန** န္တိ ပုဂ္ဂလိယပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတာနံ ဥပာသကာနံ ဇီဝကော ကောမာရဘစ္စော အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သော ဟိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော ။ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသကံ ပုဂ္ဂလပ္ပသန္နာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမဿ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ အဘယရာဇကုမာရံ ပဋိစ္စ သာလဝတိယာ နာမ ရူပူပဇီဝိနိယာ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တော။ ရူပူပဇီဝိနိယော စ နာမ ဝိဇာတကာလေ သစေ ပုတ္တော ဟောတိ, ဆဍ္ဍေန္တိ။ သစေ ဓီတာ, ပဋိဇဂ္ဂန္တိ။ ဣတိ သာ တံ အရကံ ကတ္တရသုပ္ပကေန သင်္ကာရကူဋေ ဆဍ္ဍာပေသိ။ အထ နံ အဘယော ရာဇကုမာရော ရာဇုပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တော တံ ဒိသွာ ''ကိံ, ဘဏေ, ဧတံ ကာကေဟိ သမ္ပရိကိဏ္ဏ''န္တိ မနုဿေ ပေသေတွာ ''အရကော ဒေဝ''တိ။ ဇီဝတိ, ဘဏေတိ, ''ဇီဝတိ, ဒေဝ''တိ သုတွာ အတ္တနော အန္တေပုရေ ပောသာပေသိ။ တဿ ဇီဝတီတိ ကထိတတ္တာ ဇီဝကောတိ နာမံ အကံသု, ကုမာရေန ပောသာပိတောတိ ကောမာရဘစ္စောတိ နာမံ အကံသု။

သော အတ္တနော သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကကာလေ တက္ကသိလံ ဂန္တွာ ဝေဇ္ဇသိပ္ပံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ ဗိမ္ဗိသာရရညော သန္တိကာ သက္ကာရံ လဘိတွာ စဏ္ဍပဇ္ဇောတဿ ရညော ရောဂံ ဖာသုကံ အကာသိ။ သော တဿ ပဉ္စ တဏှာဠိကသဋ္ဋသတာနိ သောဠသ ကဟာပဏသဟဿာနိ ဒုဿသဟဿပရိတရံ အနဂ္ဃံ သိဝေယျကံ ဒုဿယုဂဠံ ပေသေသိ။ တသ္မိံ သမယေ သတ္ထာ ရာဇဂဟံ ဥပနိဿာယ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရတိ။ ဇီဝကော သတ္ထု ဥဿန္နဓာတုကေ ကာယေ ဝိရေစနံ ဒတွာ ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တော ''စတ္တာရော ပစ္စယာ မမ သန္တကာဝ ဟောန္တူ''တိ သတ္ထာရံ အတ္တနော ဝိဟာရေ ဝသာပေတွာ သတ္ထု ဘေသဇ္ဇံ ကတွာ တံ ဒုဿယုဂံ ဥပနေတွာ ''ဣဒံ, ဘန္တေ, တုမှေဟ ယေဝ ပရိဘောဂံ ကရောထာ''တိ ဝတွာ တေန သဒ္ဓိံ လဒ္ဓံ ဒုဿသဟဿံ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အဒါသိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရေန ပန ဇီဝကဝတ္ထု ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၃၂၆ အာဒယော) အာဂတမေဝ။ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဧတဝနေ ဝိဟရန္တော ဇီဝကံ ကောမာရဘစ္စံ ပုဂ္ဂလပ္ပသန္နာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

နကုလပိတုဂဟပတိဝတ္ထု

၂၅၇. ဒသမေ **ဝိဿာသကာန** န္တိ ဝိဿာသိကကထံ ကထေန္တာနံ ဥပာသကာနံ အန္တရေ, နကုလပိတာ ဂဟပတိ, အဂ္ဂေါတိ ဒဿေတိ။ သော ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တော သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တော သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသကံ ဝိဿာသကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ

ပတ္တေသိ။ သော ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဘဂ္ဂရဋ္ဌေ သုသုမာရဂိရိနဂရေ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သတ္ထာပိ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော စာရိကံ စရမာနော တံ နဂရံ ပတွာ ဘေသကဠာဝနေ ဝိဟရတိ။ အထာယံ, နကုလပိတာ ဂဟပတိ, သုသုမာရဂိရိတသီဟိ သဒ္ဓိံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဉ္စမဒဿနေနေဝ သော စ ဘရိယာ စဿ ဒသဗလံ "အယံ အမှာကံ ပုတ္တော"တိ သညံ ပစ္စုပေတွာ ဥဘောပိ သတ္ထု ပာဒေသု နိပတိတွာ, "တာတ, တ္ဝံ တ္တေကံ ကာလံ အမှေဟ ဆဍ္ဍေတွာ ကဟံ ဝိစရသီ"တိ အာဟံသု။ အယံ ကိရ, နကုလပိတာ ဂဟပတိ, ပုဗ္ဗေ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ဒသဗလဿ ပိတာ အဟောသိ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ စူဠပိတာ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မဟာပိတာ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မာတုလော, နကုလမာတာပိ ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မာတာ အဟောသိ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ စူဠမာတာ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ မဟာမာတာ, ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ပိတုစ္ဆာ။ ဣတိ ဒီဃရတ္တံ အနုဂတသိနေဟတ္တာ ဒသဗလံ ဒိသွာဝ "ပုတ္တော"တိ သညံ ကတွာ သဏ္ဌာတုံ နာသက္ခိံသု။ သတ္ထာ ယာဝ တေသံ စိတ္တံ သညတ္တိံ န ဂစ္ဆတိ, တာဝ "အပေထာ"တိ နာဝတေစ။ အထ နေသံ ယထာမနေနေဝ သတိံ ပဋိလဘိတွာ မဇ္ဈတ္တဘူတာနံ အာသယံ ဉတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဥဘောပိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

သတ္ထာ အပရဘာဂေ တေသံ မဟလ္လကကာလေ ပုန တံ နဂရံ အဂမာသိ။ တေ "သတ္ထာ အာဂတော"တိ သုတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ သုတတနာယ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ အတ္တနော နိဝေသနေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နာနဂ္ဂရသေဟိ ပရိဝိသိတွာ သတ္ထာရံ ကတဘတ္တကိစ္စံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ခေါ နကုလပိတာ ဂဟပတိ, ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစ – "ယတော မေ, ဘန္တေ, နကုလမာတာ ဂဟပတာနီ, ဒဟရဿေဝ ဒဟရာ အာနီတာ, နာဘိဇာနာမိ နကုလမာတရံ ဂဟပတာနိံ မနသာပိ အတိစရိတာ, ကုတော ပန ကာယေန။ ဣစ္ဆေယျာမ မယံ, ဘန္တေ, ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတု"န္တိ။ နကုလမာတာပိ ခေါ, ဂဟပတာနီ, ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစ – "ယတော အဟံ, ဘန္တေ, နကုလပိတုနော ဂဟပတိဿ ဒဟရဿေဝ ဒဟရာ အာနီတာ, နာဘိဇာနာမိ နကုလပိတရံ ဂဟပတိံ မနသာပိ အတိစရိတာ, ကုတော ပန ကာယေန။ ဣစ္ဆေယျာမ မယံ, ဘန္တေ, ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတု"န္တိ။ အထ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ ဥပာသကေ ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ဣမံ ဣမေသံ ဒ္ဝိန္နံ နမ္ပိ ကထံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ နကုလပိတရံ ဂဟပတိံ ဝိဿာသကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဆဋ္ဌဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

ဒသသုတ္တပဋိမဏ္ဍိတာယ ဥပာသကပာဠိယာ ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. ဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

(၁၄) ၇. သတ္တမဧတဒဂ္ဂဝဂ္ဂေါ

သုဇာတာဝတ္ထု

၂၅၈. ဥပာသိကာပာဠိယာ ပဌမေ **ပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တီနံ** န္တိ သဗ္ဗပဌမံ သရဏေသု ပတိဋ္ဌိတာနံ ဥပာသိကာနံ, သုဇာတာ နာမ, သေနိယဓီတာ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ သာပိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသိကံ ပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ အမှာကံ သတ္ထု နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ ဥရုဝေလာယံ သေနာနိဂမေ သေနိယကုဋုမ္ဗိကဿ ဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝယပ္ပတ္တာ ဧကသ္မိံ နိဂြောဓမူလေ ပတ္ထနံ အကာသိ – "သစေ သမဇာတိကံ ကုလဃရံ ဂန္တွာ ပဌမဂဗ္ဘေ ပုတ္တံ လဘိဿာမိ, အနုသံဝစ္ဆရံ ဗလိကမ္မံ ကရိဿာမီ"တိ။ တဿာ သာ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈိ။

သာ မဟာသတ္တဿ ဒုက္ကရကာရိကံ ကရောန္တဿ ဆဋ္ဌေ ဝဿေ ပရိပုဏ္ဏေ ဝိသာခပုဏ္ဏမဒိဝသေ "ဟတောဝ ဗလိကမ္မံ ကရိဿာမီ"တိ ရတ္တိယာ ပစ္စူသသမယံ ပစ္စုဋ္ဌာယ ဓေနုယော ဒုဟာပေသိ။ ဝစ္ဆကာ ဓေနူနံ ထနမူလံ န အာဂမံသု, ထနမူလေ နဝဘာဇနမှိ ဥပနီတမတ္တေ အတ္တနောဝ ဓမ္မတာယ ခီရဓာရာ ပတိံသု။ တံ အစ္ဆရိယံ ဒိ

သုတ, သုဇာတာ, သဟတ္ထေနေဝ ခီရံ ဂဏှိတွာ နဝဘာဇနေ ပက္ခိပိတွာ သဟတ္ထေနေဝ အဂ္ဂိံ ကတွာ ပစိတုံ အာရဘိ။ တသ္မိံ ပာယာသေ ပစ္စမာနေ မဟန္တမဟန္တာ ဗုဗ္ဗုဠာ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဒက္ခိဏာဝဋ္ဋာ ဟုတွာ သဉ္စရန္တိ, ဧကေ ဖုသိတမ္ပိ ဗဟိ န နိဂ္ဂစ္ဆတိ။ မဟာဗ္ရဟ္မာ ဆတ္တံ ဓာရေသိ, စတ္တာရော လောကပါလာ ခဂ္ဂဟတ္ထာ အာရက္ခံ ဂဏှိံသု, သက္ကော အလာတာနိ သမာနေန္တော အဂ္ဂိံ ဇာလေသိ။ ဒေဝတာ စတူသု ဒီပေသု ဩဇံ သံဟရိတွာ တတ္ထ ပက္ခိပိံသု။ သုဇာတာ, ဧကဒိဝသေယေဝ ဣမာနိ အစ္ဆရိယာနိ ဒိသွာ ပုဏ္ဏာအသိံ အာမန္တေသိ – ''အမ္မ, ပုဏ္ဏေ အဇ္ဇ အမှာကံ ဒေဝတာ အတိဝိယ ပသန္နာ, မယာ ဧတ္တကံ ကာလံ ဧဝရူပံ အစ္ဆရိယံ နာမ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ , ဝေဂေန ဂန္တွာ ဒေဝဋ္ဌာနံ ပဋိဇဂ္ဂါဟီ''တိ။ သာ ''သာဓု, အယျေ''တိ တဿာ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တုရိတတုရိတာ ရုက္ခမူလံ အဂမာသိ။

ဗောဓိသတ္တောပိ ခော ဘိက္ခာစာရကာလံ အာဂမယမာနော ပာတောဝ ဂန္တွာ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ ရုက္ခမူလံ သောဓနတ္ထာယ ဂတာ ပုဏ္ဏာ အာဂန္တွာ သုဇာတာယ အာရောစေသိ – ''ဒေဝတာ ရုက္ခမူလေ နိသိန္နာ''တိ။ သုဇာတာ, ''သစေ ဇေ သစ္စံ ဘဏသိ, အအသိံ ကရောမီ''တိ ဝတွာ သဗ္ဗပသာဓနံ ပသာဓေတွာ သတသဟဿဂ္ဃနကေ သုဝဏ္ဏထာလေ ပာယာသံ ဝဍ္ဎေတွာ အပရာယ သုဝဏ္ဏပာတိယာ ပိဒဟိတွာ သေတဝတ္ထေန သမ္ပလိဝေဌေတွာ သမန္တာ ဂန္ဓဒါမမာလာအမာနိ ဩလမ္ဗေတွာ ဥက္ခိပိတွာ ဂန္တွာ မဟာပုရိသံ ဒိသွာ ဗလဝပီတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ ဩဏတောဏတာ ဂန္တွာ သီသတော ထာလံ ဩတာရေတွာ ဝိဝရိတွာ သဟေဝ ပာတိယာ ပာယာသံ မဟာပုရိသဿ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ ဝန္ဒိတွာ ''ယထာ မယှံ မနောရထော နိပ္ဖန္နော, ဧဝံ တုမှာကမ္ပိ နိပ္ဖဇ္ဇတူ''တိ ဝတွာ ပက္ကာမိ။ ဗောဓိသတ္တော နေရဉ္ဇရာယ နဒိယာ တီရံ ဂန္တွာ သုဝဏ္ဏထာလံ တီရေ ဌပေတွာ နှာယိတွာ ပစ္စုတ္တရိတွာ ဧကူနပဏ္ဏာသ ပိဏ္ဍေ ကရောန္တော ပာယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ သုဝဏ္ဏပာတိံ နဒိယာ သမ္ပဋိစ္ဆတွာ အနုက္ကမေန ဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယှ ဟ သဗ္ဗညုတံ ပတွာ သတ္တသတ္တာဟံ ဗောဓိမဏ္ဍေ အတိက္ကမိတွာ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ပဝတ္တိတဝရဓမ္မစက္ကော သုဇာတာယ ပုတ္တဿ ယသအာရကဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ဂန္တွာ အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။

ယသောပိ ကုလပုတ္တော ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ ဝိဝဋံ ဣတ္ထာကရံ ဒိသွာ သဉ္ဇာတသံဝေဂေ ''ဥပဒ္ဒုတံ ဝတ, ဘော, ဥပသဋ္ဌံ ဝတ, ဘော''တိ ဝတွာ နိဝေသနတော နိက္ခမိတွာဝ ဗဟိနဂရေ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ တီဏိ မဂ္ဂဖလာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ အထဿ ပိတာ ပဒာနုပဒိကံ ဂန္တွာ ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ယသဿ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိ။ သတ္ထာ ယသံ ကုလပုတ္တံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သော သေဋ္ဌိဂဟပတိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ, ယသော အရဟတ္တဖလံ ပာပုဏိ။ တံ ဘဂဝါ ''ဧဟိ ဘိက္ခု''တိ အာဟ, တာဝဒေဝဿ ဂိဟိလိင်္ဂံ အန္တရဓာယိ, ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရော အဟောသိ။ ပိတာပိဿ သတ္ထာရံ နိမန္တေသိ။ သတ္ထာ ယသံ ကုလပုတ္တံ ပစ္ဆာသမဏံ ကတွာ တဿ ဃရံ ဂန္တွာ ကတဘတ္တကိစ္စော ဓမ္မံ ဒေသေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ယသဿ မာတာ, သုဇာတာ, ပုရာဏဒုတိယိကာ စ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ တံဒိဝသံ အယံ, သုဇာတာ, တေတစိကသရဏေ ပတိဋ္ဌာသိ သဒ္ဓိံ သုဏိသာယ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပော , ဝိတ္ထာရတော ပနေတံ ဝတ္ထု ခန္ဓကေ (မဟာဝ. ၂၅-၂၈) အာဂတမေဝ ။ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ပဋိပာဋိယာ ဥပာသိကာယော ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ဣမံ ဥပာသိကံ ပဌမံ သရဏံ ဂစ္ဆန္တီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဝိသာခါဝတ္ထု

၂၅၉. ဒုတိယေ **အယိကာန**န္တိ အနာဘိရတာနံ ဥပာသိကာနံ, ဝိသာခါ မိဂါရမာတာ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသိကံ အယိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ကိကိဿ ကာသိရညော ဂေဟေ သတ္တန္နံ ဘဂိနီနံ သဗ္ဗကနိဋ္ဌာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ တအာ ကိရ –

> ''သမဏီ သမဏဂုတ္တာ စ၊ ဘိက္ခုနီ ဘိက္ခုအယိကာ။
> ဓမ္မာ စေဝ သုဓမ္မာ စ၊ သင်္ဃအသီ စ သတ္တမာ''တိ။

ဣမာ သတ္တ ဘဂိနိယော အဟေသုံ။ တာ ဧတရဟိ –

“ခေမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ ပဋာစာရာ စ ဂေါတမီ။
ဓမ္မဒိန္နာ မဟာမာယာ၊ ဝိသာခါ စေဝ သတ္တမီ”တိ။ –

ဧဝံနာမာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တာ။ တတ္ရာယံ သင်္ဃအာသိ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ အင်္ဂရဋ္ဌေ ဘဒ္ဒိယနဂရေ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိပုတ္တဿ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော အဂ္ဂမဟေသိယာ သုမနဒေဝိယာ နာမ ကုစ္ဆိသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တိ, **ဝိသာခါ**တိဿာ နာမံ အကံသု။ တဿာ သတ္တဝဿိကကာလေ ဒသဗလော သေလဗြာဟ္မဏဿ စ အညေသဉ္စ ဗောဓနေယျဗန္ဓဝါနံ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝါရော စာရိကံ စရမာနော တသ္မိံ ရဋ္ဌေ တံ နဂရံ ပါပုဏိ။

တသ္မိဉ္စ သမယေ မေဏ္ဍကော ဂဟပတိ တသ္မိံ နဂရေ ပဉ္စန္နံ မဟာပုညာနံ ဇေဋ္ဌကော ဟုတွာ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ကာရေသိ။ **ပဉ္စ မဟာပုညာ** နာမ မေဏ္ဍကော သေဋ္ဌိ, စန္ဒပဒုမာ နာမ တဿေဝ အဂ္ဂမဟေသီ, တဿ စ ပုတ္တော ဓနဉ္စယော နာမ, တဿ ဘရိယာ သုမနဒေဝီ နာမ, မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိဿ ဒါသော ပုဏ္ဏော နာမာတိ။ န ကေဝလဉ္စ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိယေဝ, ဗိမ္ဗိသာရမဟာရာဇဿ ပန အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနေ **ပဉ္စ အမိတဘောဂါ** နာမ အဟေသုံ ဇောတိကော ဇဋိလော မေဏ္ဍကော ပုဏ္ဏော ကာကဝလိယောတိ။ တေသု အယံ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိ ဒသဗလဿ အတ္တနော နဂရံ သမ္ပတ္တဘာဝံ သုတွာ ပုတ္တဿ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော ဓီတရံ ဝိသာခါဒါရိကံ ပက္ကောသိတွာ ဧဝမာဟ – “အမ္မ, တုယှမ္ပိ မင်္ဂလံ အမှာကမ္ပိ မင်္ဂလံ, တဝ ပရိဝါရိကာဟိ ပဉ္စဒါရိကာသတေဟိ သဒ္ဓိံ ပဉ္စ ရထသတာနိ အာရုယှ ပဉ္စဟိ ဒါသိသတေဟိ ပရိဝုတာ ဒသဗလဿ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရောဟီ”တိ။ သာ ပိတာမဟဿ ဝစနံ သုတွာ တထာ အကာသိ။ ကာရဏာကာရဏေသု ပန ကုသလတ္တာ ယာဝတိကာ ယာနဿ ဘူမိ, ယာနေန ဂန္တွာ ယာနာ ပစ္စောရောဟိတွာ ပတ္တိကာဝ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထဿာ စရိတဝသေန သတ္ထာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ပဉ္စဟိ ဒါရိကာသတေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိပိ ခေါ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ။ အထ သတ္ထာ တဿပိ စရိတဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သော ဒေသနာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သတ္ထာရံ သွာတနာယ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ အတ္တနော နိဝေသနေ ပဏီတေန ခါဒနီယေန ဘောဇနီယေန ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပရိဝိသိတွာ ဧတေနုပါယေန အဍ္ဎမာသံ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ သတ္ထာ ဘဒ္ဒိယနဂရေ ယထာဘိရန္တံ ဝိဟရိတွာ ပက္ကာမိ။

ဣတော ပရံ အညံ ကထာမဂ္ဂံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဝိသာခါယ ဥပ္ပတ္တိကထာဝ ကထေတဗ္ဗာ။ သာဝတ္ထိယဉှိ ကောသလရာဇာ ဗိမ္ဗိသာရဿ သန္တိကံ ပေသေသိ – “မမ အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနေ အမိတဘောဂဝိန္ဒနကုလံ နာမ နတ္ထိ, အမှာကံ အမိတဘောဂဝိန္ဒနကုလံ ပေသေတူ”တိ။ ရာဇာ အမစ္စေဟိ သဒ္ဓိံ မန္တေသိ။ အမစ္စာ “မဟာကုလံ ပေသေတုံ န သက္ကာ, ဧကံ ပန သေဋ္ဌိပုတ္တံ ပေသေဿာမာ”တိ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိနော ပုတ္တံ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိံ အာယာစိံသု။ ရာဇာ တေသံ ဝစနံ သုတွာ တံ ပေသေသိ။ အထ နံ ကောသလရာဇာ သာဝတ္ထိတော သတ္တယောဇနမတ္ထကေ သာကေတနဂရေ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ ဒတွာ ဌပေသိ။

သာဝတ္ထိယဉ္စ မိဂါရသေဋ္ဌိနော ပုတ္တော ပုဏ္ဏဝဍ္ဎနကုမာရော နာမ ဝယပ္ပတ္တော အဟောသိ။ အထဿ ပိတာ “ပုတ္တော မေ ဝယပ္ပတ္တော, ဃရာတသေနဿ အာဗန္ဓနသမယော”တိ ဉတွာ “အမှာကံ သမာနဇာတိကေ ကုလေ ဒါရိကံ ပရိယေသထာ”တိ ကာရဏာကာရဏကုသလေ ပုရိသေ ပေသေသိ။ တေ သာဝတ္ထိယံ အတ္တနော ရုစိတံ ဒါရိကံ အဒိသွာ သာကေတံ အဂမံသု။ တံဒိဝသဉ္စ ဝိသာခါ, အတ္တနော သမာနဝယေဟိ ပဉ္စဟိ ကုမာရိကာသတေဟိ ပရိဝုတာ နက္ခတ္တကီဠနတ္ထာယ ဧကံ မဟာကမံ အဂမာသိ ။ တေပိ ပုရိသာ အန္တောနဂရေ စရိတွာ အတ္တနော ရုစိတံ ဒါရိကံ အဒိသွာ ဗဟိနဂရဒွါရေ အဋ္ဌံသု။ တသ္မိံ သမယေ ဒေဝေါ ဝဿိတုံ အာရဘိ။ အထ တာ ဝိသာခါယ သဒ္ဓိံ နိက္ခန္တာ ဒါရိကာ ဒေဝေန တေမနဘယေန ဝေဂေန သာလံ ပဝိသိံသု။ တေ ပုရိသာ တာသမ္ပိ အန္တရေ ယထာရုစိတံ ဒါရိကံ န ပဿိံသု။ တာသံ ပန သဗ္ဗပစ္ဆတော, ဝိသာခါ, ဒေဝံ ဝဿန္တမ္ပိ အဂဏေတွာ အတုရိတဂမနေန တေမယမာနာဝ သာလံ ပါဝိသိ။ တေ ပုရိသာ တံ ဒိသွာ စိန္တယိံသု – “ရူပဝတီ တာဝ ကညာ တေပရမာ ဘဝေယျ, ရူပံ ပနေတံ ဧကစ္စာယ ကာရိတပတ္တံ ဝိယ ဟောတိ, ကထံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ကထေန္တာ ဇာနိဿာမ မဓုရဝစနာ တ နော တ”တိ။ တတော နံ အာဟံ

သု – “အတိဝိယ ပရိဏတဝယာ ဣတ္ထီ ဝိယ ယာသိ, အမ္မာ”တိ။ ကိံ ဒိသွာ ကထေထ, တာတာတိ? အညာ တယာ သဒ္ဓိံ ကီဠနကုမာရိယော တေမနဘယေန ဝေဂေန အာဂန္တွာ သာလံ ပဝိဋ္ဌာ, တွံ ပန မဟလ္လိကာ ဝိယ ပဒဝါရံ အတိက္ကမ္မ နာဂစ္ဆသိ, သာဋကဿ တေမနဘာဝမ္ပိ န ဂဏေသိ။ သစေ တံ ဟတ္ထီ ဝါ အဿော ဝါ အနုဗန္ဓေယျ, ကိံ ဧဝမေဝံ ကရေယျာသီတိ? တာတာ, သာဋကာ နာမ န ဒုလ္လဘာ, သုလဘာ မယှံ ကုလေ သာဋကာ။ ဝယပ္ပတ္တာ မာတုဂါမာ ပန ပဏိယဘဏ္ဍသဒိသာ, ဟတ္ထေ ဝါ ပါဒေ ဝါ ဘဂ္ဂေ အင်္ဂဝိကလံ မာတုဂါမံ ဇိဂုစ္ဆန္တာ နိဋ္ဌုဘိတွာ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ သဏိကံ အာဂတာမှီတိ။

တေ စိန္တယိံသု – “ဣမာယ သဒိသာ ဣမသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ ဣတ္ထီ နာမ နတ္ထိ, ယာဒိသာ ရူပေန, ကထာယပိ တာဒိသာဝ။ ကာရဏာကာရဏံ ဉတွာ ကထေတီ”တိ တဿာ ဥပရိ မာလာဂုဠံ ခိပိံသု။ အထ, ဝိသာခါ, စိန္တေသိ – “အဟံ ပုဗ္ဗေ အပရိဂ္ဂဟိတာ, ဣဒါနိ ပန ပရိဂ္ဂဟိတာမှီ”တိ ဝိနီတေနာကာရေန ဘူမိယံ နိသီဒိ။ အထ နံ တတ္ထေဝ သာဏိယာ ပရိက္ခိပိံသု။ သာ ပဋိစ္ဆန္နဘာဝံ ဉတွာ အသိဂါဟပရိဝုတာ ဂေဟံ အဂမာသိ။ တေပိ မိဂါရသေဋ္ဌိနော ပုရိသာ တာယ သဒ္ဓိံ ယေဝ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ အဂမံသု။ “ကတရဂါမဝါသိနော, တာတာ, တုမှေ”တိ ပုစ္ဆိတာ “သာဝတ္ထိနဂရေ မိဂါရသေဋ္ဌိနော ပုရိသမှာ”တိ ဝတွာ “မယံ အမှာကံ သေဋ္ဌိနာ တုမှာကံ ဂေဟေ ဝယပ္ပတ္တာ ဒါရိကာ အတ္ထီတိ သုတွာ ပေသိတာ”တိ။ သာဓု, တာတာ, တုမှာကံ သေဋ္ဌိ ကိဉ္စာပိ ဘောဂေန အမှေဟိ အသဒိသော, ဇာတိယာ ပန သဒိသော။ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နော နာမ ဒုလ္လဘော ဂစ္ဆထ တုမှေ သေဋ္ဌိဿ အမှေဟိ သမ္ပဋိစ္ဆိတဘာဝံ အာရောစေထာတိ။

တေ တဿ ဝစနံ သုတွာ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ မိဂါရသေဋ္ဌိဿ တုဋ္ဌိံ ဝဍ္ဎိံ စ ပဝေဒေတွာ “လဒ္ဓါ နော သာမိ သာကေတေ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိဿ ဂေဟေ ဒါရိကာ”တိ အာဟံသု။ တံ သုတွာ မိဂါရသေဋ္ဌိ “မဟာကုလဂေဟေ ကိရ နော ဒါရိကာ လဒ္ဓါ”တိ တုဋ္ဌမာနသော ဟုတွာ တာဝဒေဝ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိဿ သာသနံ ပဟိဏိ “ဣဒါနေဝ ဒါရိကံ အာနယိဿာမ, ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကရောန္တူ”တိ။ သောပိဿ ပဋိသာသနံ ပေသေသိ – “နယိဒံ အမှာကံ ဘာရိယံ, သေဋ္ဌိ ပန အတ္တနော ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကရောတူ”တိ။ သော ကောသလရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ အာရောစေသိ – “ဒေဝ, ဧကော မေ မင်္ဂလကိရိယာ အတ္ထိ, ဒါသဿ တေ ပုဏ္ဏဝဍ္ဎနဿ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော ဓီတရံ ဝိသာခံ နာမ ဒါရိကံ အာနေဿာမိ, သာကေတဂမနံ မေ အနုဇာနာထာ”တိ။ သာဓု, မဟာသေဋ္ဌိ, ကိံ ပန အမှေဟိပိ အာဂန္တဗ္ဗန္တိ? ဒေဝ တုမှာဒိသာနံ ဂမနံ လဒ္ဓုံ သက္ကာတိ? ရာဇာ မဟာကုလဿ သင်္ဂဟံ ကာတုကာမော “ဟောတု သေဋ္ဌိ, အာဂမိဿာမီ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ မိဂါရသေဋ္ဌိနာ သဒ္ဓိံ သာကေတနဂရံ အဂမာသိ။ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ “မိဂါရသေဋ္ဌိ ကိရ ကောသလရာဇာနံ ဂဟေတွာ အာဂတော”တိ သုတွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ရာဇာနံ ဂဟေတွာ အတ္တနော နိဝေသနံ အဂမာသိ။ တာဝဒေဝ ရညော စ ရာဇဗလဿ စ မိဂါရသေဋ္ဌိနော စ ဝသနဋ္ဌာနံ စေဝ မာလာဂန္ဓဝတ္ထာဒီနိ စ သဗ္ဗာနိ ပဋိယာဒေသိ။ “ဣဒံ ဣမဿ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣဒံ ဣမဿာ”တိ သဗ္ဗံ အတ္တနာဝ ဇာနာတိ။ တေ တေ ဇနာ စိန္တယိံသု – “သေဋ္ဌိ အမှာကမေဝ သက္ကာရံ ကရောတီ”တိ။

အထေကဒိဝသံ ရာဇာ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိဿ သာသနံ ပဟိဏိ “န သက္ကာ သေဋ္ဌိနာ စိရကာလံ အမှာကံ ဘရဏပေါသနံ ကာတုံ, ဒါရိကာယ ဂမနကာလံ ဇာနာတူ”တိ။ သောပိ ရညော သာသနံ ပေသေသိ – “ဣဒါနိ ဝဿကာလော အာဂတော, န သက္ကာ စာတုမာသံ ဝိစရိတုံ, တုမှာကံ ဗလကာယဿ ယံ ယံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, သဗ္ဗံ တံ မမ ဘာရော။ ကေဝလံ ဒေဝေါ မယာ ပေသိတကာလေ ဂစ္ဆတူ”တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သာကေတနဂရံ နိစ္စနက္ခတ္တကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ဧဝံ တယော မာသာ အတိက္ကန္တာ။ ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော ပန ဓီတာယ မဟာလတာပသာဓနံ န တာဝ နိဋ္ဌံ ဂစ္ဆတိ။ အထဿ ကမ္မန္တာဓိဋ္ဌာယကာ အာဂန္တွာ အာရောစယိံသု – “သေသံ အသန္တံ နာမ နတ္ထိ, ဗလကာယဿ ပန ဘတ္တပစနဒါရူနိ နပ္ပဟောန္တီ”တိ။ “ဂစ္ဆထ, တာတာ, ဟတ္ထိသာလာ အဿသာလာ ဝိယောဇေတွာ ဘတ္တံ ပစထာ”တိ။ ဧဝံ ပစန္တာနမ္ပိ အဍ္ဎမာသော အတိက္ကန္တော။ တတော ပုန အာရောစယိံသု – “ဒါရူနိ သာမိ နပ္ပဟောန္တီ”တိ။ “တာတာ, ဣမသ္မိံ ကာလေ ဒါရူနိ လဒ္ဓုံ န သက္ကာ, ဒုဿကောဋ္ဌာဂါရံ ပန ဝိဝရိတွာ ထူလသာဋကေ ဂဟေတွာ ဝဋ္ဋိယော ကတွာ တေလစာဋိယံ တေမေတွာ ဘတ္တံ ပစထာ”တိ။ ဣမိနာ နိယာမေန ပစန္တာနံ စတ္တာရော မာသာ ပူရယိံသု။

တတော ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ ဓီတုယာ မဟာလတာပသာဓနဿ နိဋ္ဌိတဘာဝံ ဉတွာ “သွေဝ အရိကံ ပေသေဿာမီ”တိ ဓီတရံ သမီပေ နိသီဒာပေတွာ “အမ္မ ပတိကုလေ ဝသန္တိယာ နာမ ဣမဉ္စိမဉ္စ အာစာရံ သိက္ခိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဩဝဒံ အဒါသိ။ အယံ မိဂါရသေဋ္ဌိ အနန္တရဂဗ္ဘေ နိသိန္နော ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိနော ဩဝဒံ အဿောသိ။ သောပိ သေဋ္ဌိ ဓီတရံ ဧဝံ ဩဝဒိ –

> “အမ္မ သသုရကုလေ ဝသန္တိယာ နာမ အန္တောအဂ္ဂိ ဗဟိ န နီဟရိတဗ္ဗော, ဗဟိအဂ္ဂိ အန္တော န ပဝေသေတဗ္ဗော, ဒဒန္တဿေဝ ဒါတဗ္ဗံ, အဒဒန္တဿ န ဒါတဗ္ဗံ, ဒဒန္တဿပိ အဒဒန္တဿပိ ဒါတဗ္ဗံ, သုခံ နိသီဒိတဗ္ဗံ, သုခံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, သုခံ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, အဂ္ဂိ ပရိစရိတဗ္ဗော, အန္တောဒေဝတာ နမဿိတဗ္ဗာ”တိ။

ဣမံ ဒသဝိဓံ ဩဝါဒံ ဒတွာ ပုနဒိဝသေ သဗ္ဗာ သေနိယော သန္နိပါတေတွာ ရာဇသေနာယ မဇ္ဈေ အဋ္ဌ ကုဋုမ္ဗိကေ ပါဋိဘောဂေ ဂဟေတွာ “သစေ မေ ဂတဋ္ဌာနေ ဓီတု ဒောသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တုမှေဟိ သောဓေတဗ္ဗော”တိ ဝတွာ နဝကောဋိအဂ္ဃနကေန မဟာလတာပသာဓနေန ဓီတရံ ပသာဓေတွာ နှာနစုဏ္ဏမူလံ စတုပဏ္ဏာသသကဋသတံ ဓနံ ဒတွာ ဓီတာယ သဒ္ဓိံ နိဗဒ္ဓံ ဂမနစာရိနိယော ပဉ္စသတာ ဒါသိယော ပဉ္စ အာဇညရထသတာနိ သဗ္ဗူပကာရဉ္စ သတံ သတံ ဒတွာ ကောသလရာဇာနဉ္စ မိဂါရသေဋ္ဌိဉ္စ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဓီတု ဂမနဝေလာယံ ဝဇာဓိဋ္ဌာယကေ ပုရိသေ ပက္ကောသာပေတွာ, “တာတာ, မမ ဓီတာယ ဂတဋ္ဌာနေ ခီရဟာနတ္ထံ ဓေနူဟိ, ယာနယောဇနတ္ထံ ဥသဘေဟိ စ အတ္ထော ဟောတိ, တသ္မာ မမ ဓီတု ဂမနမဂ္ဂေ ဝဇဒွါရံ ဝိဝရိတွာ ပုထုလတော အဋ္ဌ ဥသဘာနိ ဂေါဂဏေန ပူရေတွာ တိဂါဝုတမတ္တကေ အသုကာ နာမ ကန္ဒရာ အတ္ထိ, အဂ္ဂဂေါယူထေ တံ ဌာနံ ပတ္တေ ဘေရိသညာယ ဝဇဒွါရံ ပိဒဟေယျာထာ”တိ။ တေ “သာဓူ”တိ သေဋ္ဌိဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တထာ အကံသု ။ ဝဇဒွါရေ ဝိဝဋ္ဋေ ဥဋ္ဌာရုဋ္ဌာရာယေဝ ကပိယော နိက္ခမိံသု။ ဒွါရေ ပိဒဟိတေ ပန ဝိသာခါယ ပုညဗလေန ဗလဝဂါဝေါ စ ဒမ္မဂါဝေါ စ ဗဟိ လင်္ဃိတွာ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိံသု။ အထ, ဝိသာခါ, သာဝတ္ထိနဂရဒွါရံ ပတ္တကာလေ စိန္တေသိ – “ပဋိစ္ဆန္နယာနသ္မိံ နု ခေါ နိသီဒိတွာ ပဝိသာမိ, ဥဒါဟု ရထေ ဌတွာ”တိ။ အထဿာ ဧတဒဟောသိ – “ပဋိစ္ဆန္နယာနေန မေ ပဝိသန္တိယာ မဟာလတာပသာဓနဿ ဝိသေသော န ပညာယိဿတီ”တိ။ သာ သကလနဂရဿ အတ္တာနံ ဒဿေန္တီ ရထေ ဌတွာ နဂရံ ပါဝိသိ။ သာဝတ္ထိဝါသိနော ဝိသာခါယ သမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ “ဧသာ ကိရ, ဝိသာခါ, နာမ ဧဝရူပါ, အယဉ္စ သမ္ပတ္တိ ဧတိဿာဝ အနုစ္ဆဝိကာ”တိ အာဟံသု။ ဣတိ သာ မဟာသမ္ပတ္တိယာ မိဂါရသေဋ္ဌိနော ဂေဟံ ပါဝိသိ။ အာဂတဒိဝသေ စဿာ သကလနဂရဝါသိနော “အမှာကံ, ဓနဉ္စယသေဋ္ဌိ, အတ္တနော နဂရံ သမ္ပတ္တာနံ မဟာသက္ကာရံ အကာသီ”တိ ယထာဗလံ ပဏ္ဏာကာရံ ပဟိဏိံသု။ ဝိသာခါ, ပဟိတပဟိတံ ပဏ္ဏာကာရံ တသ္မိံယေဝ နဂရေ အညမညေသု ကုလေသု သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ဒါပေသိ။ အထဿာ ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ ဧကိဿာ အာဇညဝဠဝါယ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသိ။ သာ ဒါသီဟိ ဒဏ္ဍဒီပိကာ ဂါဟာပေတွာ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝဠဝံ ဥဏှောဒကေန နှာပေတွာ တေလေန မက္ခာပေတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ အဂမာသိ။

မိဂါရသေဋ္ဌိပိ သတ္တာဟံ ပုတ္တဿ အာဝါဟသက္ကာရံ ကရောန္တော ဓုရဝိဟာရေ ဝသန္တမ္ပိ တထာဂတံ အမနသိကတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ သကလနိဝေသနံ ပူရေန္တော နဂ္ဂသမဏကေ နိသီဒာပေတွာ “အာဂစ္ဆတု မေ ဓီတာ, အရဟန္တေ ဝန္ဒတူ”တိ ဝိသာခါယ သာသနံ ပဟိဏိ။ သာ “အရဟန္တာ”တိ ဝစနံ သုတွာ သောတာပန္နာ အရိယသာဝိကာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဟုတွာ တေသံ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တေ ဩလောကေတွာ “န ဧဝရူပါ နာမ အရဟန္တာ ဟောန္တိ, ဟိရောတ္တပ္ပဝိရဟိတာနံ နာမ သန္တိကံ ကသ္မာ မံ သသုရော ပက္ကောသာပေတီ”တိ “ဓိ, ဓီ”တိ ဂရဟိတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနမေဝ ဂတာ။ နဂ္ဂသမဏာ တံ ဒိသွာ သဗ္ဗေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ သေဋ္ဌိံ ဂရဟိံသု – “ကိံ တွံ, ဂဟပတိ, အညံ နာလတ္ထ, သမဏဿ ဂေါတမဿ သာဝိကံ မဟာကာဠကဏ္ဏိံ ကသ္မာ ဣမံ ဂေဟံ ပဝေသေသိ, ဝေဂေန နံ ဣမသ္မာ ဂေဟာ နီဟရာပေဟီ”တိ။ တတော သေဋ္ဌိ “န သက္ကာ မယာ ဣမေသံ ဝစနေန ဣမံ ဂေဟာ နီဟရိတုံ, မဟာကုလဿ ဓီတာ အယ”န္တိ စိန္တေတွာ – “အာစရိယာ ဒဟရာ နာမ ဇာနိတွာ ဝါ အဇာနိတွာ ဝါ ကရေယျုံ, တုမှေ တုဏှီ ဟောထာ”တိ နဂ္ဂေ ဥယျောဇေတွာ မဟာပလ္လင်္ကေ နိသီဒိတွာ သုဝဏ္ဏကဋစ္ဆုံ ဂဟေတွာ ဝိသာခါယ ပရိဝိသိယမာနော သုဝဏ္ဏပါတိယံ အပ္ပောဒကမဓုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိ။

တသ္မိံ သမယေ ဧကော ပိဏ္ဍစာရိကော ထေရော ပိဏ္ဍာယ စရန္တော သေဋ္ဌိဿ ဃရဒွါရံ ပါပုဏိ။ ဝိသာခါ, တံ ဒိသွာ “သသုရဿ အာစိက္ခိတုံ န ယုတ္တ”န္တိ ယထာ သော ထေရံ ပဿတိ, ဧဝံ အပဂန္တွာ အဋ္ဌာသိ။ သော ပန ဗာလော ထေရံ ဒိသွာပိ အပဿန္တော ဝိယ ဟုတွာ အဓောမုခေါ ပါယာသမေဝ ဘုဉ္ဇတိ။ ဝိသာခါ, “ထေရံ ဒိသွာပိ မေ သသုရော သညံ န ကရောတီ”တိ ဉတွာ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ “အတိစ္ဆထ, ဘန္တေ, မယှံ သသုရော ပုရာဏံ ခါဒတီ”တိ အာဟ။ သော နိဂဏ္ဌေဟိ ကထိတကာလေ အဓိဝါသေသိ, “ပုရာဏံ ခါဒတီ”တိ ဝုတ္တက္ခဏေယေဝ ပန ဟတ္ထံ အပနေတွာ “ဣမံ ပါယာသံ ဣတော ဟရထ, ဧတဉ္စ ဣမသ္မာ ဂေဟာ နီဟရထ။ အယဉှိ မံ ဧဝရူပေ မင်္ဂလဂေဟေ အသုစိခါဒကံ နာမ ကရောတီ”တိ အာဟ။ တသ္မိံ ခေါ ပန နိဝေသနေ သဗ္ဗေပိ ဒါသကမ္မကရာ ဝိသာခါယ သန္တကာဝ, ကော နံ ဟတ္ထေ ဝါ ပါဒေ ဝါ ဂဏှိဿတိ, မုခေန ကထေတုံ သမတ္ထောပိ နာမ နတ္ထိ။ တတော, ဝိသာခါ, သသုရဿ ကထံ သုတွာ အာဟ – “တာတ, န ဧတ္တကေန ဝစနေန မယံ နိက္ခမာမ, နာဟံ တုမှေဟိ ဥဒကတိတ္ထတော ကုမ္ဘဒါသိကာ ဝိယ အာနီတာ။ ဓရမာနကမာတာပိတူနံ ဓီတရော နာမ န ဧတ္တကေနေဝ နိက္ခမန္တိ, ဧတေနေဝ မေ ကာရဏေန ပိတာ ဣဓာဂမနဒိဝသေ အဋ္ဌ ကုဋုမ္ဗိကေ ပက္ကောသာပေတွာ ‘သစေ မေ ဓီတရံ ဥပါဒါယ ဒေါသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သောဓေယျာထာ’တိ ဝတွာ တေသံ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ တေ ပက္ကောသာပေတွာ မယှံ ဒေါသာဒေါသံ သောဓာပေထာ”တိ။

တတော သေဋ္ဌိ “ကလျာဏံ သော ကထေတီ”တိ အဋ္ဌ ကုဋုမ္ဗိကေ ပက္ကောသာပေတွာ “အယံ ဒါရိကာ သတ္တမေ ဒိဝသေ အပရိပုဏ္ဏေယေဝ မင်္ဂလဂေဟေ နိသိန္နံ မံ ‘အသုစိခါဒကော’တိ ဝဒတီ”တိ အာဟ။ ဧဝံ ကိရ, အမ္မာတိ? “တာတာ, မယှံ သသုရော အသုစိံ ခါဒိတုကာမော ဘဝိဿတိ, အဟံ ပန ဧဝံ ကတွာ န ကထေမိ။ ဧကသ္မိံ ပန ပိဏ္ဍပါတိကတ္ထေရေ ဃရဒွါရေ ဌိတေ အယံ အပ္ပောဒကမဓုပါယာသံ ဘုဉ္ဇန္တော န တံ မနသိ ကရောတိ, အဟံ ဣမိနာ ကာရဏေန ‘အတိစ္ဆထ, ဘန္တေ, မယှံ သသုရော ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ပုညံ န ကရောတိ, ပုရာဏပုညံ ခါဒတီ’တိ ဧတ္တကံ ကထယိန္တိ အာဟ။ အယျ, ဣဓ ဒေါသော နတ္ထိ, အမှာကံ ဓီတာ ကာရဏံ ကထေတိ, တွံ ကသ္မာ ကုဇ္ဈသီတိ? အယျာ, ဧသ တာဝ ဒေါသော မာ ဟောတု, အယံ ပန အာဂတဒိဝသေယေဝ မမ ပုတ္တေ သညံ အကတွာ အတ္တနော ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ အဂမာသီတိ။ ဧဝံ ကိရ, အမ္မာတိ? တာတာ, နာဟံ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆာမိ, ဣမသ္မိံ ပန ဂေဟေ အာဇာနီယဝဠဝါယ ဝိဇာတာယ သညမ္ပိ အကတွာ နိသီဒနံ နာမ အယုတ္တန္တိ ဒဏ္ဍဒီပိကာ ဂဟာပေတွာ ဒါသီဟိ ပရိဝုတာ တတ္ထ ဂန္တွာ ဝဠဝါယ ဝိဇာတပရိဟာရံ ကာရာပေသိန္တိ။ အယျ, အမှာကံ ဓီတာ တဝ ဂေဟေ ဒါသီဟိပိ အကတ္တဗ္ဗကမ္မံ အကာသိ, တွံ ဧတ္ထ ကိံ ဒေါသံ ပဿသီတိ?

အယျာ, ဧသ တာဝ ဂုဏော ဟောတု, ဣမိဿာ ပန ပိတာ ဣဓာဂမနဒိဝသေ ဩဝါဒံ ဒေန္တော **“အန္တောအဂ္ဂိ ဗဟိ န နီဟရိတဗ္ဗော”**တိ အာဟ, ကိံ ပန သက္ကာ အမှေဟိ ဥဘတော ပဋိဝိဿကဂေဟာနံ အဂ္ဂိံ အဒတွာ ဝသိတုန္တိ? ဧဝံ ကိရ, အမ္မာတိ? တာတာ, န မယှံ ပိတာ ဧတံ အဂ္ဂိံ ဥပါဒါယ ကထေသိ, ယာ ပန အန္တောနိဝေသနေ သဿုအာဒီနံ ရဟဿကထာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သာ ဒါသိဒါသာနံ န ကထေတဗ္ဗာ။ ဧဝရူပါ ဟိ ကထာ ဝဍ္ဎမာနာ ကလဟာယ သံဝတ္တတီတိ, ဣဒံ သန္ဓာယ မယှံ ပိတာ ကထေသိ, တာတာတိ။

အယျာ, ဧတံ တာဝ ဧဝံ ဟောတု, ဣမိဿာ ပိတာ **“ဗာဟိရတော အဂ္ဂိ န အန္တော ပဝေသေတဗ္ဗော”** တိ အာဟ, ကိံ သက္ကာ အမှေဟိ အန္တောအဂ္ဂိမှိ နိဗ္ဗုတေ ဗာဟိရတော အဂ္ဂိံ အနာဟရိတုန္တိ? ဧဝံ ကိရ, အမ္မာတိ? တာတာ, မယှံ ပိတာ ဧတံ အဂ္ဂိံ သန္ဓာယ န ကထေသိ, ယံ ပန ဒေါသံ ဒါသကမ္မကာရေဟိ ကထိတံ ဟောတိ, တံ အန္တောမာနုသကာနံ န ကထေတဗ္ဗံ။ပေ.။။

ယမ္ပိ တေန **“ယေ ဒဒန္တိ, တေသံယေဝ ဒါတဗ္ဗ”** န္တိ ဝုတ္တံ, တံ “ယာစိတကံ ဥပကရဏံ ဂဟေတွာ ယေ ပဋိဒဒန္တိ, တေသံယေဝ ဒါတဗ္ဗ”န္တိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“ယေ န ဒဒန္တီ” တိ ဣဒမ္ပိ ယာစိတကံ ဥပကရဏံ ဂဟေတွာ ယေ န ပဋိဒဒန္တိ, တေသံ န ဒါတဗ္ဗန္တိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“ဒဒန္တဿပိ အဒဒန္တဿပိ အတဗ္ဗ” တ္တိ , ဣဒံ ပန ဒုဂ္ဂတေသု ဉာတိမိတ္တေသု သမ္ပတ္တေသု ပဋိအတုံ သက္ကောန္တု တ မာ တ, အတုမေဝ ဝဋ္ဋတီတိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“သုခံ နိသီဒိတဗ္ဗ” တ္တိ ဣဒမ္ပိ သဿုသသုရေ ဒိသွာတ ဥဋ္ဌာတဗ္ဗဋ္ဌာနေ နိသီဒိတုံ န ဝဋ္ဋတီတိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“သုခံ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ” တ္တိ ဣဒံ ပန သဿုသသုရသာမိကေဟိ ပုရေတရံ အဘုဉ္ဇိတွာတ တေ ပရိဝိသိတွာတ သဗ္ဗေဟိ လဒ္ဓာလဒ္ဓံ ဉတွာတ ပစ္ဆာ သယံ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“သုခံ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗ” တ္တိ ဣဒမ္ပိ သဿုသသုရသာမိကေဟိ ပုရေတရမေဝ သယနံ အာရုယှဟ န နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, တေသံ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တကံ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ ကတွာတ ပစ္ဆာ သယံ နိပဇ္ဇိတုံ ယုတ္တန္တိ ဣဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

“အဂ္ဂိ ပရိစရိတဗ္ဗော” တိ ဣဒံ ပန သဿုမ္ပိ သသုရမ္ပိ သာမိကမ္ပိ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ ဝိယ ဥရဂရာဇာနံ ဝိယ စ ကတွာတ ပဿိတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဣဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ။

ဧတေ တာဝ ဓေတ္တကာ ဂုဏာ ဟောန္တု, ဣမိဿာ ပန ပိတာ **အန္တောဒေဝတာ နမဿာပေတိ,** ဣမဿ ကော အတ္ထောတိ? ဧဝံ ကိရ, အမ္မာတိ? အာမ, တာတာ, ဧတမ္ပိ ဟိ မေ ပိတရာ ဣဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – “အာဝေဏိကဃရာ တသံ ဝသနကာလတော ပဋ္ဌာယ အတ္တနော ဃရဒွာတရံ သမ္ပတ္တပဗ္ဗဇိတံ ဒိသွာတ ယံ ဃရေ ခာဒနီယံ ဘောဇနီယံ အတ္ထိ, တတော ပဗ္ဗဇိတာနံ ဒတွာတဝ ခာဒိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ အထ နံ တေ အာဟံသု – “တုယှဟံ ပန မဟာသေဋ္ဌိ ပဗ္ဗဇိတေ ဒိသွာတ အအာနမေဝ ရုစ္စတိ မညေတိ။ သော အညံ ပဋိဝစနံ အပဿန္တော အဓောမုခော နိသီဒိ”။

အထ နံ ကုဋုမ္ဗိကာ “ကိံ သေဋ္ဌိ အညောပိ အမှဟာကံ ဓီတု အေသော အတ္ထိ”တိ ပုစ္ဆိံသု။ နတ္ထိ , အယျာတိ။ ကသ္မာ ပန နံ နိဒ္ဒောသံ အကာရဏာ ဂေဟတော နီဟရာပေသီတိ? တသ္မိံ ခဏေ, ဝိသာခာ, အာဟ – “ပဌမံ တာဝ မယှဟံ မမ သသုရဿ ဝစနေန ဂမနံ န ယုတ္တံ, မယှဟံ ပန အာဂမနဒိဝသေ မမ အေသာအေသံ သောဓနတ္ထာယ မမ ပိတာ တုမှဟာကံ ဟတ္ထေ ဌပေတွာတ အအာသိ, ဣဒါနိ မယှဟံ ဂန္တုံ သုခ”န္တိ အသိအသေ “ယာနာဒီနိ သဇ္ဇာနိ ကရောထာ”တိ အာဏာပေသိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ တေ ကုဋုမ္ဗိကေ ဂဟေတွာတ, “အမ္မ, မယာ အဇာနိတွာတ ကထိတံ, ခမာဟိ မယှဟ”န္တိ အာဟ။ “တာတာ, တုမှဟာကံ ခမိတဗ္ဗံ တာဝ ခမာမိ, အဟံ ပန ဗုဒ္ဓသာသနေ အဝေစ္စပ္ပသန္နဿ ကုလဿ ဓီတာ, န မယံ ဝိနာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ဝတ္တာမ။ သစေ မမ ရုစိယာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပဋိဇဂ္ဂိတုံ လဘာမိ, ဝသိဿာမီ”တိ။ “အမ္မ, တွာဝံ ယထာရုစိယာ တဝ သမဏေ ပဋိဇဂ္ဂဟီ”တိ။

တတော, ဝိသာခာ, ဒသဗလံ နိမန္တာပေတွာတ ပုနဒိဝသေ နိဝေသနံ ပူရေန္တီ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒာပေသိ။ နဂ္ဂပရိဝါရာပိ သတ္ထု မိဂါရသေဋ္ဌိနော ဂေဟံ ဂတဘာဝံ သုတွာတ တတ္ထ ဂန္တွာတ ဂေဟံ ပရိဝါရေတွာတ နိသီဒိံသု။ ဝိသာခာ, ဒက္ခိဏောဒကံ ဒတွာတ “သဗ္ဗော သက္ကာရော ပဋိယာဒိတော, သသုရော မေ အာဂန္တွာတ ဒသဗလံ ပရိဝိသတူ”တိ သာသနံ ပေသေသိ။ သော နိဂဏ္ဌာနံ ဝစနံ သုတွာတ “မမ ဓီတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ပရိဝိသတူ”တိ အာဟ။ ဝိသာခာ, နာနဂ္ဂရသေဟိ ဒသဗလံ ပရိဝိသိတွာတ နိဋ္ဌိတေ ဘတ္တကိစ္စေ ပုန သာသနံ ပဟိဏိ – “သသုရော မေ အာဂန္တွာတ ဒသဗလဿ ဓမ္မကထံ သုဏာတူ”တိ။ အထ နံ “ဣဒါနိ အဂမနံ နာမ အတိဝိယ အကာရဏာ”န္တိ ဓမ္မကထံ သောတုကမျတာယ ဂစ္ဆန္တံ နဂ္ဂသမဏာ အာဟံသု – “သမဏဿ ဂေါတမဿ ဓမ္မံ သုဏန္တော ဗဟိသာဏိယံ နိသီဒိတွာတ သုဏာဟီ”တိ။ ပုရေတရ မေဝ စ ဂန္တွာတ သာဏိယာ ပရိက္ခိပိံသု။ မိဂါရသေဋ္ဌိ ဂန္တွာတ ဗဟိသာဏိယံ နိသီဒိ။ တထာဂတော “တွာဝံ ဗဟိသာဏိယံ တ နိသီဒ, ပရကုဋ္ဋေ တ ပရသေလေ တ ပရစက္ကဝါဠေ တ နိသီဒ။ အဟံ ဗုဒ္ဓော နာမ သက္ကောမိ တံ မမ သဒ္ဒံ သာဝေတု”န္တိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏဖလံ အမ္ဗရုက္ခံ ခန္ဓေ ဂဟေတွာတ စာလေန္တော ဝိယ ဓမ္မကထံ ကထေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ သေဋ္ဌိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သာဏိံ ဉက္ခိပိတွာတ သတ္ထု ပာဒေ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာတ သတ္ထု သန္တိကေယေဝ စ “တွာဝံ, အမ္မ, အဇ္ဇ အာဒိံ ကတွာတ မမ မာတာ”တိ ဝိသာခံ အတ္တနော မာတုဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ, ဝိသာခာ **မိဂါရမာတာ,** နာမ ဇာတာ။

သာ ဧကဒိဝသံ နက္ခတ္တသမယေ ဝတ္တန္တေ “အန္တောနဂရေ ဂုဏော နတ္ထိ”တိ အသီဟိ ပရိဝုတာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သောတုံ ဂစ္ဆန္တီ “ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကံ ဥဒ္ဒတဝေသေန ဂန္တုံ အယုတ္တ”န္တိ မဟာလတာပသာဓနံ ဩမုဉ္စိတွာ အသီယာ ဟတ္ထေ ဒတွာ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ အဘိတဒေတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ, သတ္ထာ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ သာ ဓမ္မဒေသနာပရိယောသာနေ ဒသဗလံ ဝန္ဒိတွာ နဂရာဘိမုခာ ဟာယာသိ။ သာပိ အသီ အတ္တနာ ဂဟိတပသာဓနေသု ဌပိတဌာနံ အသလ္လက္ခေတွာ ဂစ္ဆန္တီ ပသာဓနတ္ထာယ ပဋိနိဝတ္တိ။ အထ နံ, ဝိသာခာ, “ကဟံ ပန တေ တံ ဌပိတ”န္တိ ပဋိပုစ္ဆိ။ ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ, အယ္ယေတိ။ ဟောတု ဧဝံ ဂန္တွာ အာဟရ, ဂန္ဓကုဋိပရိဝေဏေ ဌပိတကာလတော ပဋ္ဌာယ အာဟရာပနံ နာမ အမ္ဟာကံ အယုတ္တံ။ တသ္မာ တံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဒဏ္ဍကမ္မံ ကရိဿာမ။ တတ္ထ ပန ဌပိတေ အယ္ယာနံ ပလိဗောဓော ဟောတီတိ။

ပုနဒိဝသေ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဝိသာခာယ နိဝေသနဒွါရံ သမ္ပာပုဏိ။ နိဝေသနေ စ နိဗဒ္ဓပညတ္တာနိ အာသနာနိ ။ ဝိသာခာ, သတ္ထု ပတ္တံ ဂဏှိတွာ သတ္ထာရံ ဂေဟံ ပဝေသေတွာ ပညတ္တာသနေသုယေဝ နိသီဒါပေတွာ ကတဘတ္တကိစ္စေ သတ္ထရိ တံ ပသာဓနံ အာဟရိတွာ သတ္ထု ဟဒမူလေ နိက္ခိပိတွာ “ဣဒံ, ဘန္တေ, တုမှဟာကံ ဒမ္မိ”တိ အာဟ။ သတ္ထာ “အလင်္ကာရော နာမ ပဗ္ဗဇိတာနံ န ဝဋ္ဋတီ”တိ ပဋိက္ခိပိ။ ဇာနာမိ, ဘန္တေ, အဟံ ပန က္ကမံ အဂ္ဃာပေတွာ ဓနံ ဂဟေတွာ တုမှာကံ ဝသနဂန္ဓကုဋိံ ကာရေဿာမီတိ။ တအာ သတ္ထာ အဓိဝာသေသိ။ သာပိ တံ အဂ္ဃာပေတွာ နဝကောဋိဓနံ ဂဟေတွာ ဂန္ဓသဟဿပဋိမဏ္ဍိတေ ပုဗ္ဗာရာမဝိဟာရေ တထာဂတဿ ဝသနဂန္ဓကုဋိံ ကာရေသိ။ ဝိသာခာယ ပန နိဝေသနံ ပုဗ္ဗဏှသမယေ ကာသာဝပဇ္ဇောတံ က္လသိတတပဋိတတမေဝ ဟောတိ အနာထပိဏ္ဍိကဿ ဂေဟံ ဝိယ။ တဿာပိ ဂေဟေ သဗ္ဗဘတ္တာနိ ပဋိယတ္တာနေဝ အဟေသုံ။ သာ ပုဗ္ဗဏှသမယေ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာမိသသင်္ဂဟံ ကတွာ ပစ္ဆာဘတ္တေ ဘေသဇ္ဇာနိ စေဝ အဋ္ဌဝိဓပာနာနိ စ ဂဏှာပေတွာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒတွာ ပစ္ဆာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ အာဂစ္ဆတိ။ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဥပာသိကာယော ပဋိပာဋိယာ ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ဝိသာခံ မိဂါရမာတရံ အာယိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ခုဇ္ဇုတ္တရာ-သာမာဝတီဝတ္ထု

၂၆၀-၂၆၁. တတိယစတုတ္ထေသု **ဗဟုဿုတာနံ ယဒိဒံ, ခုဇ္ဇုတ္တရာ, မေတ္တာဝိဟာရီနံ ယဒိဒံ, သာမာဝတီ** တိ ဗဟုဿုတာနံ ဥပာသိကာနံ ခုဇ္ဇုတ္တရာ, မေတ္တာဝိဟာရီနံ သာမာဝတီ အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ တာ ကိရ ဒွေပိ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိတွာ အပရဘာဂေ “သတ္ထု ဓမ္မကထံ သောဿာမာ”တိ ဝိဟာရံ အဂမံသု။ တတ္ထ, ခုဇ္ဇုတ္တရာ, သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသိကံ ဗဟုဿုတာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာမာဝတီပိ ဧကံ ဥပာသိကံ မေတ္တာဝိဟာရီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ တာသံ ဒွိန္နမ္ပိ ယာဝဇီဝံ ကုသလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဒေဝမနုဿေသု သံသရန္တီနံယေဝ ကပ္ပသတသဟဿံ အတိက္ကန္တံ။

အထ အမှာကံ သတ္ထု နိဗ္ဗတ္တိတော ပုရေတရမေဝ အလ္လကပ္ပရဋ္ဌေ အဟိတတကရောဂေ နာမ ဥဒပာဒိ။ ဧကေကသ္မိံ ဂေဟေ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဒသပိ ဝီသမ္ပိ တိံသမ္ပိ ဇနာ မရန္တိ, တိရောရဋ္ဌံ ဂတာ ပန ဇီဝိတံ လဘန္တိ။ တံ ဥတွာ ဧကော ပုရိသော အတ္တနော ပုတ္တဒါရံ အာဒာယ “အညံ ရဋ္ဌံ ဂမိဿာမီ”တိ တတော နိက္ခမိ။ အထဿ ဃရေ ဂဟိတပာထေယျံ အန္တရာမဂ္ဂေ ကန္တာရေ အနုတ္တိဏ္ဏေယေဝ ပရိက္ခယံ အဂမာသိ။ တေသံ သရီရဗလံ ပရိဟာယိ, သကိံ မာတာ ပုတ္တံ ဥက္ခိပတိ, သကိံ ပိတာ။ အထဿ ပိတာ စိန္တေသိ – “အမှာကံ သရီရဗလံ ပရိဟီနံ, ပုတ္တံ ဥက္ခိပိတွာ ဂစ္ဆန္တာ ကန္တာရံ နိတ္ထရိတုံ န သက္ခိဿာမာ”တိ။ သော တဿ မာတရံ အဇာနာပေတွာဝ ဥဒကကိစ္စစေန ဩဟီနော ဝိယ ပုတ္တံ မဂ္ဂေ နိသီဒါပေတွာ ဧကကောဝ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ “အထဿ ဘရိယာ အာဂမနံ ဩလောကယမာနာ ဌိတာ ဟတ္ထေ ပုတ္တံ အဒိသွာ ဝိရဝမာနာ ဂန္တွာ ကဟံ မေ သာမိ ပုတ္တော”တိ အာဟ။ ကော တေ ပုတ္တေန အတ္ထော? ဇီဝမာနာ ပုတ္တံ လဘိဿာမာတိ။ သာ “အတိသာဟသိကော ဝတာယံ ပုရိသော”တိ ဝတွာ “ဂစ္ဆ တွံ, နာဟံ တာဒိသေန သဒ္ဓိံ ဂမိဿာမီ”တိ အာဟ။ သော “အနုပဓာရေတွာ မေ ဘဒ္ဒေ ကတံ, ခမေတံ မယှ”န္တိ ဝတွာ ပုတ္တံ အာဒာယာဂတော။

တေ တံ ကန္တာရံ သမတိက္ကမိတွာ သာယံ ဧကံ ကေဟလကကုလံ သမ္ပာပုဏိံသု။ တံ ဒိဝသဉ္စ ကေဟလကကုလ တသိနော နိရုဒကပါယာသံ ပစိံသု။ တေ တေ ဒိသွာ “ဣမေ အတိဝိယ ဆာတကာ”တိ ပါယာသသ္သ မဟာဘာဇနံ ပူရေတွာ ဥဠုင်္ကပူရံ သပ္ပိံ အာသိဉ္စိတွာ အဒံသု။ တေသု တံ ပါယာသံ ဘုဉ္ဇန္တေသု သာ ဣတ္ထီ ပမာဏေနေဝ ဘုဉ္ဇိ, ပုရိသော ပန ပမာဏာတိက္ကန္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဇီရာပေတုံ အသက္ကောန္တော ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ ကာလမကာသိ။ သော ကာလံ ကရောန္တော တေသု သာလယဘာဝေန ကေဟလကာနံ ဂေဟေ သုနခိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ သုနခီ နစိရသ္သေဝ ဝိဇာတာ။ ကေဟလကော တံ ကုက္ကုရံ သသ္သိရိကံ ဒိသွာ ပိဏ္ဍေန ပလောဘေတွာ အတ္တနိ ဥပ္ပန္နသိနေဟံ ဂဟေတွာ သဒ္ဓိမေဝ စရတိ။

အထေကဒိဝသံ ဧကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ကေဟလကသ္သ ဃရဒွာရံ သမ္ပတ္တော။ သောပိ တံ ဒိသွာ ဘိက္ခံ ဒတွာ အတ္တာနံ နိသ္သာယ ဝသနတ္ထာယ ပဋိညံ ဂဏှိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ကေဟလကကုလသ္သ အဝိဒူရေ ဌာနေ ဧကသ္မိံ ဝနသဏ္ဍေ ဝါသံ ဥပဂတော။ ကေဟလကော တသ္သ သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တော တံ ကုက္ကုရံ ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆတိ, အန္တရာမဂ္ဂေ စ ဝါဠမိဂဋ္ဌာနေ ဝါဠမိဂါနံ ပလာယနတ္ထံ ရုက္ခေ ဝါ ပါသာဏေ ဝါ ပဟာရံ ဒေတိ, သောပိ ကုက္ကုရော တသ္သ ကရဏာဝိဓာနံ ဝဝတ္ထပေတိ။ အထေကဒိဝသံ သော ကေဟလကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓသ္သ သန္တိကေ နိသီဒိတွာ, “ဘန္တေ, အမှာကံ သဗ္ဗကာလံ အာဂမနံ နာမ န ဟောတိ။ အယံ ပန ကုက္ကုရော ဆေကော, ဣမသ္သ အာဂတသညာယ အမှာကံ ဂေဟဒွာရံ အာဂစ္ဆေယျာထာ”တိ အာဟ။ သော ဧကဒိဝသံ “ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဂဏှိတွာ ဧဟီ”တိ ကုက္ကုရံ ပေသေသိ။ ကုက္ကုရော တသ္သ ဝစနံ သုတွာ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ဂန္တွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသ္သ ပါဒမူလေ ဥရေန နိပဇ္ဇိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော “အယံ မမ သန္တိကံ အာဂတော”တိ ဉတွာ ပတ္တစီဝရံ အာဒာယ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ သော တသ္သ ဝီမံသနတ္ထာယ ဥက္ကမိတွာ အညံ မဂ္ဂံ ဂဏှိ, ကုက္ကုရော ပုရတော ဌတွာ ကေဟလကမဂ္ဂံ ပဋိပန္နကာလေ အပသက္ကိ။ ယသ္မိံ စ ယသ္မိံ စ ဌာနေ ဝါဠမိဂါနံ ပလာယနတ္ထံ ကေဟလကော ရုက္ခံ ဝါ ပါသာဏံ ဝါ ပဟရိ, တံ တံ ဌာနံ ပတွာ ကုက္ကုရော မဟာဝိရဝံ ဝိရဝိ။ တသ္သ သဒ္ဒေန ဝါဠမိဂါ ပလာယန္တိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓောပိ ဘတ္တကိစ္စဝေလာယ မဟန္တံ သိနိဒ္ဓပိဏ္ဍံ တသ္သ ဒေတိ။ သောပိ ပိဏ္ဍလာဘေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဥတ္တရိတရံ သိနေဟံ ကရောတိ။

ကေဟလကော တေမာသံ ဝုတ္ထသ္သ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသ္သ တိစီဝရပ္ပဟောနကံ သာဋကံ ဒတွာ, “ဘန္တေ, သစေ တေ ရုစ္စတိ, ဣဓေဝ ဝသထ။ နော စေ ရုစ္စတိ, ယထာသုခံ ဂစ္ဆထာ”တိ အာဟ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဂမနာကာရံ ဒသ္သေတိ။ သော ကေဟလကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ အနုဂန္တွာ နိဝတ္တတိ။ ကုက္ကုရော ပစ္စေကဗုဒ္ဓသ္သ အညတ္ထ ဂမနဘာဝံ ဉတွာ အတိသိနေဟေန ဥပ္ပန္နဗလဝသောကော ဟဒယဖာလနံ ပတွာ ကာလံ ကတွာ တာဝတိံသပုရေ နိဗ္ဗတ္တိ။ အထသ္သ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ ဂမနကာလေ ဥစ္စာသဒ္ဒံ ကတွာ ဝါဠမိဂါနံ ပလာပိတဘာဝေန ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ ကထေန္တသ္သ သဒ္ဒော သကလဒေဝပုရံ ဆာဒေတွာ အဋ္ဌာသိ။ သော တေနေဝ နာမဓေယျံ လဘိတွာ **ဃောသကဒေဝပုတ္တော** နာမ ဇာတော။ အထသ္သ တသ္မိံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တသ္သ မနုသ္သပထေ ကောသမ္ဗိနဂရေ ဥဒေနော နာမ ရာဇာ ရဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇိ။ တသ္သ ဝတ္ထု မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသကေ ဗောဓိရာဇကုမာရသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၂၄ အာဒယော) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တသ္မိံ ပန ရဇ္ဇံ ကာရယမာနေ ဃောသကဒေဝပုတ္တော စဝိတွာ ကောသမ္ဗိယံ ဧကိသ္သာ ရူပူပဇီဝိနိယာ ကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ သာ ဒသမာသစ္စယေန ဝိဇာယိတွာ ပုတ္တဘာဝံ ဉတွာ သင်္ကာရကူဋေ ဆဍ္ဍာပေသိ။ တသ္မိံ ခဏေ ကောသမ္ဗိသေဋ္ဌိနော ကမ္မန္တိကော ပါတောဝ သေဋ္ဌိဃရံ ဂစ္ဆန္တော “ကိံ နု ခော ဣမံ ကာကေဟိ သမ္ပရိကိဏ္ဏ”န္တိ ဂန္တွာ ဒါရကံ ဒိသွာ “မဟာပုညော ဧသ ဒါရကော ဘဝိသ္သတီ”တိ ဧကသ္သ ပုရိသသ္သ ဟတ္ထေ ဂေဟံ ပေသေတွာ သေဋ္ဌိဃရံ အဂမာသိ။ သေဋ္ဌိပိ ရာဇုပဋ္ဌာနဝေလာယ ရာဇကုလံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ပုရောဟိတံ ဒိသွာ “အဇ္ဇ ကိံ နက္ခတ္တ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ သော တတ္ထေဝ ဌိတော ဂဏေတွာ “အသုကံ နာမ နက္ခတ္တံ, အဇ္ဇ ဣမိနာ နက္ခတ္တေန ဇာတဒါရကော ဣမသ္မိံ နဂရေ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ လဘိသ္သတီ”တိ အာဟ။ သော တသ္သ ကထံ သုတွာ ဝေဂေန ဃရံ ပေသေသိ – “ဣမသ္သ ပုရောဟိတသ္သ ဒွေ ကထာ နာမ နတ္ထိ, ဃရဏီ စ မေ ဂရုဂဗ္ဘာ, ဇာနာထ တာဝ နံ ဝိဇာတာ ဝါ နော ဝါ”တိ။ တေ ဂန္တွာ ဇာနိတွာ, “အယျ, န တာဝ ဝိဇာတာ”တိ အာဟံသု။ တေန ဟိ ဂစ္ဆထ, ဣမသ္မိံ နဂရေ အဇ္ဇ ဇာတဒါရကံ ပရိယေသထာတိ။ တေ ပရိယေသန္တာ တသ္သ သေဋ္ဌိနော ကမ္မန္တိကသ္သ ဂေဟေ တံ ဒါရကံ ဒိသွာ သေဋ္ဌိနော အာရောစယိံသု။ တေန ဟိ ဂစ္ဆထ ဘဏေ, တံ ကမ္မန္တိကံ ပက္ကောသထာတိ။ တေ တံ ပက္

ကောသိံသု။ အထ နံ သေဋ္ဌိ ''ဂေဟေ ကိရ တေ အရကော အတ္ထီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ''အာမ, အယျာ''တိ။ ''တံ အရကံ အမှာကံ ဒေဟီ''တိ။ ''န ဒေမိ, အယျာ''တိ။ ''ဟန္ဒ သဟဿံ ဂဏှိတွာ ဒေဟီ''တိ။ သော ''အယံ ဗီဝေယျ တ မရေယျ တ, ဒုဇ္ဇာနမိဒ''န္တိ သဟဿံ ဂဏှိတွာ အဒါသိ။

တတော သေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – ''သစေ မေ ဘရိယာ ဓီတရံ ဝိဇာယိဿတိ, ဣမမေဝ ပုတ္တံ ကရိဿာမိ။ သစေ ပုတ္တံ ဝိဇာယိဿတိ, မာရေဿာမီ''တိ။ စိန္တေတွာ ဂေဟေ ပောသေသိ။ အထဿ ဘရိယာ ကတိပာဟစ္စယေန ပုတ္တံ ဝိဇာယိ။ တတော သေဋ္ဌိ ''ဧဝံ တံ ကတေ မဒ္ဒိတွာ မာရေဿန္တီ''တိ စိန္တေတွာ ''ဣမံ အရကံ ဝဇဒွတရေ နိပဇ္ဇာပေထာ''တိ အာဟ။ တံ တတ္ထ နိပဇ္ဇာပေသုံ။ အထ နံ ယူထပတိ ဥသဘော ပဌမံ နိက္ခမန္တော ဒိသွာ ''ဧဝံ တံ အညေ န မဒ္ဒိဿန္တီ''တိ စတုန္နံ ပါဒါနံ အန္တရေ ကတွာ အဋ္ဌာသိ။ အထ နံ ဂေါပါလကာ ဒိသွာ ''မဟာပုညော ဧသ အရကော ဘဝိဿတိ , ယဿ တိရစ္ဆာနဂတာပိ ဂုဏံ ဇာနန္တိ, ပဋိဇဂ္ဂိဿာမ န''န္တိ အတ္တနော ဂေဟံ နယိံသု။

သောပိ သေဋ္ဌိ တဿ မတဘာဝံ အနုဝိဇ္ဇန္တော ''ဂေါပါလကေဟိ နီတော''တိ သုတွာ ပုန သဟဿံ ဒတွာ အာဏာပေတွာ အာမကသုသာနေ ဆဍ္ဍာပေသိ။ တသ္မိံ စ ကာလေ သေဋ္ဌိဿ ဃရေ အဇပါလကော သုသာနံ နိဿာယ အဇိကာ စာရေတိ။ အထေကာ ဓေနု အဇိကာ အရကဿ ပုညေန မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မ ဂန္တွာ အရကဿ ခီရံ ဒတွာ ဂတာ။ တတော နိဝတ္တမာနာပိ တထေဝ ဂန္တွာ ခီရမဒါသိ။ အဇပါလကော စိန္တေသိ – ''အယံ အဇိကာ ပါတောပိ ဣမသ္မာ ဌာနာ ဩက္ကမိတွာ ဂတာ, ကိံ နု ခော ဧတ''န္တိ ဂန္တွာ ဩလောကေန္တော တံ အရကံ ဒိသွာ ''မဟာပုညော ဧသ အရကော, တိရစ္ဆာနဂတာပိဿ ဂုဏံ ဇာနန္တိ, ပဋိဇဂ္ဂိဿာမိ န''န္တိ ဂဟေတွာ ဂေဟံ ဂတော။

ပုနဒိဝသေ သေဋ္ဌိ ''မတော နု ခော အရကော, န မတော''တိ ဩလောကာပေန္တော အဇပါလကေန ဂဟိတဘာဝံ ဉတွာ သဟဿံ ဒတွာ အာဏာပေတွာ ''သွေဝ ဣမံ နဂရံ ဧကော သတ္ထတဟပုတ္တော ပဝိသိဿတိ, ဣမံ အရကံ နေတွာ စက္ကမဂ္ဂေ ဌပေထ, ဧဝံ တံ သကဋစက္ကံ ဆိန္ဒိတ္ဘာ ဂမိဿတီ''တိ အာဟ။ တံ တတ္ထ နိက္ခိတ္တံ သတ္ထတဟပုတ္တဿ ပုရိမသကဋေ ဂေဏာ ဒိသွာ စတ္တာရော ပါဒေ ထမ္ဘေ ဝိယ ဩတာရေတွာ အဋ္ဌံသု။ သတ္ထတဟော ''ကိံ နု ခော ဧတ''န္တိ တေသံ ဌိတကာရဏံ ဩလောကေန္တော အရကံ ဒိသွာ ''မဟာပုညော အရကော, ပဋိဇဂ္ဂိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဂဏှိတွာ အဂမာသိ။

သေဋ္ဌိပိ တဿ စက္ကပထေ မတဘာဝံ တ အမတဘာဝံ တ ဩလောကာပေန္တော သတ္ထတဟေန ဂဟိတဘာဝံ ဉတွာ တဿပိ သဟဿံ ဒတွာ အာဏာပေတွာ နဂရတော အဝိဒူရေ ဌာနေ ပပါတေ ပါတာပေသိ။ သော တတ္ထ ပပတန္တော နဠကာရာနံ ကမ္မကရဏဋ္ဌာနေ ဧကသာလာယ ပတိတော။ သာ တဿ ပုညာနုဘာဝေန သတဝိဟတကပ္ပာသပိစုသမ္ဖဿသဒိသာ အဟောသိ။ အထ နံ နဠကာရဇေဋ္ဌကော ''ပုညတ ဧသ အရကော, ပဋိဇဂ္ဂိတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဂဏှိတွာ ဂေဟံ ဂတော။ သေဋ္ဌိ အရကဿ ပပါတတော ပတိတဋ္ဌာနေ မတဘာဝံ တ အမတဘာဝံ တ ပရိယေသာပေန္တော နဠကာရဇေဋ္ဌကေန ဂဟိတဘာဝံ ဉတွာ တဿပိ သဟဿံ ဒတွာ အာဏာပေသိ။

အပရဘာဂေ သေဋ္ဌိဿ သကပုတ္တောပိ သောပိ ဥဘော ဝယပ္ပတ္တာ အဟေသုံ။ သေဋ္ဌိ ပုန ဃောသကအရကဿ မာရဏုပါယံ စိန္တေန္တော အတ္တနော ကုမ္ဘကာရဿ ဂေဟံ ဂန္တွာ ''အမှော မယှံ ဂေဟေ ဧဝရူပော ဧကော အဝဇာတအရကော အတ္ထိ, တံ အရကံ ယံကိဉ္စိ ကတွာ မာရေတုံ ဝဋ္ဋတိ ရဟဿေနာ''တိ အာဟ။ သော ဥဘောပိ ကဏ္ဏေ ပိဒဟိတွာ ''ဧဝရူပံ နာမ ဘာရိယံ ကထံ ကထေတုံ န ဝဋ္ဋတီ''တိ အာဟ။ တတော သေဋ္ဌိ ''အယံ မုဓာ န ကရိဿတီ''တိ စိန္တေတွာ – ''ဟန္ဒ, ဘော, သဟဿံ ဂဏှိတွာ ဧတံ ကမ္မံ နိပ္ဖာဒေဟီ''တိ အာဟ။ လဉ္ဇံ နာမ အဘိန္နံ ဘိန္ဒတိ, တသ္မာ သော သဟဿံ လဘိတွာ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ''အဟံ, အယျ, အသုကဒိဝသေ နာမ အာတပံ အာလိမ္ပေဿာမိ, တဒါ တံ အရကံ အသုကဝေလာယ နာမ ပေသေဟီ''တိ အာဟ။ သေဋ္ဌိပိ ခေါ တဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တတော ပဋ္ဌာယ ဒိဝသေ ဂဏေန္တော ကုမ္ဘကာရေန ဝုတ္တဒိဝသဿ သမ္ပတ္တဘာဝံ ဉတွာ ဃောသကကုမာရံ ပက္ကောသာပေတွာ ''အမှာကံ, တာတ, အသုကဒိဝသေ နာမ ဗဟူဟိ ဘာဇနေဟိ အတ္ထော, တွံ အမှာကံ ကုမ္ဘကာရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ 'ပိတရာ ကိရ မေ တုမှာကံ ဧကံ ကထိတံ အတ္ထိ, တံ အဇ္ဇ နိပ္ဖာဒေဟီ'တိ ဝဒေဟီ''တိ အာဟ။ သော ''သာဓူ''တိ တဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ နိက္ခမိ။

အထ နံ အန္တရာမဂ္ဂေ သေဋ္ဌိဿ သကပုတ္တော ဂုဠကီဠံ ကီဠန္တော ဒိသွာ ဝေဂေန ဂန္တွာ “အဟံ ဘာတိက အရကေဟိ သဒ္ဓိံ ကီဠန္တော ဧတ္တကံ နာမ ဇိတော, တံ မေ ပဋိဇိနိတွာ ဒေဟီ”တိ အာဟ။ သော “မယှံ ဣဒါနိ ဩကာသော နတ္ထိ, ပိတာ မံ အစ္စာယိကကမ္မေန ကုမ္ဘကာရဿ သန္တိကံ ပဟိဏီ”တိ အာဟ။ ဣတရော “အဟံ ဘာတိက တတ္ထ ဂမိဿာမိ, တွံ ဣမေဟိ သဒ္ဓိံ ကီဠိတွာ မယှံ လက္ခံ ပစ္စာဟရိတွာ ဒေဟီ”တိ အာဟ။ “တေန ဟိ ဂစ္ဆာ”တိ အတ္တနော ကထိတသာသနံ တဿ ကထေတွာ အရကေဟိ သဒ္ဓိံ ကီဠိ။ သောပိ ကုမာရော ကုမ္ဘကာရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ တံ သာသနံ အာရောစေသိ။ သော “သာဓု, တာတ, နိဋ္ဌာပေဿာမီ”တိ တံ ကုမာရံ ဂဗ္ဘံ ပဝေသေတွာ တိဏှာယ တသိယာ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒိတွာ စာဋိယံ ပက္ခိပိတွာ စာဋိမုခံ ပိဒဟိတွာ ဘာဇနန္တရေ ဌပေတွာ အာတပံ အာလိမ္ပေသိ။ ဃောသကကုမာရော ဗဟူ ဇိနိတွာ ကနိဋ္ဌဿ အာဂမနံ ဩလောကေန္တော နိသီဒိ။ သော တံ စိရာယမာနံ ဉတွာ “ကိံ နု ခေါ စိရာယတီ”တိ ကုမ္ဘကာရဂေဟသဘာဂံ ဂန္တွာ ကတ္ထစိ အဒိသွာ “ဂေဟံ ဂတော ဘဝိဿတီ”တိ နိဝတ္တိတွာ ဂေဟံ အဂမာသိ။

သေဋ္ဌိ နံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ “ကိံ နု ခေါ ကာရဏံ ဘဝိဿတိ, မယာ ဧသ မာရဏတ္ထာယ ကုမ္ဘကာရဿ သန္တိကံ ပဟိတော, သော အနိ ပုန ဣဓေဝါဂစ္ဆတီ”တိ အာဂစ္ဆန္တံယေဝ နံ “ကိံ, တာတ, ကုမ္ဘကာရဿ သန္တိကံ န ဂတောသီ”တိ အာဟ။ “အာမ, တာတ, န ဂတောမှီ”တိ။ “ကသ္မာ, တာတာ”တိ? သော အတ္တနော နိဝတ္တနကာရဏဉ္စ ကနိဋ္ဌဘာတိကဿ တတ္ထ ဂတကာရဏဉ္စ အာရောစေသိ။ သေဋ္ဌိ တဿ ဝစနဿ သုတကာလတော ပဋ္ဌာယ မဟာပထဝိယာ အဇ္ဈောတ္ထဋော ဝိယ ဟုတွာ “ကိံ နာမေတံ တွံ ဝဒသီ”တိ ဝိပ္ပလပန္တော ဝေဂေန ကုမ္ဘကာရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ အညေသံ သန္တိကေ အကထနီယဘာဝေန “ပေက္ခ, ဘော, ပေက္ခ, ဘော”တိ အာဟ။ “ကိံ ပေက္ခာပေသိ တွံ”? နိဋ္ဌိတံ တေ ကမ္မန္တိ။ သော တတောဝ နိဝတ္တိတွာ ဂေဟံ အဂမာသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ စဿ စေတသိကရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။

သော တသ္မိံ ကာလေ တေန သဒ္ဓိံ အဘုဉ္ဇိတွာ အာသံ ဘိန္ဒိတွာ “ယေန ကေနစိ ဥပါယေန မမ ပုတ္တဿ သတ္တုနော အန္တရမေဝ ပဿိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဧကံ ပဏ္ဏံ လိခိတွာ ဃောသကကုမာရံ ပက္ကောသိတွာ “တွံ ဣမံ ပဏ္ဏံ အာဒာယ အသုကကမ္မေ နာမ အမှာကံ ကမ္မန္တိကော အတ္ထိ, တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ဣမံ ပဏ္ဏံ ဒတွာ ‘ဣမသ္မိံ ကိရ ပဏ္ဏေ သာသနံ သီဃံ ကရောဟီ’တိ ဝဒ။ အန္တရာမဂ္ဂေ အမှာကံ သဟာယကော ကာမကသေဋ္ဌိ နာမ ဧကော သေဋ္ဌိ အတ္ထိ, တဿ ဃရံ ဂန္တွာ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဂစ္ဆေယျာသီ”တိ စ မုခသာသနံ အဒါသိ။ သော သေဋ္ဌိံ ဝန္ဒိတွာ ပဏ္ဏံ ဂဟေတွာ နိက္ခန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ကာမကသေဋ္ဌိဿ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တဿ ဂေဟံ ပုစ္ဆိတွာ တံ ဗဟိဒွါရကောဋ္ဌကေ နိသီဒိတွာ မဿုပရိကမ္မံ ကရောန္တံ ဝန္ဒိတွာ အဋ္ဌာသိ။ “ကုတော အာဂစ္ဆသိ, တာတာ”တိ စ ဝုတ္တေ “ကောသမ္ဗိသေဋ္ဌိနော ပုတ္တောမှိ, တာတာ”တိ အာဟ။ သော “အမှာကံ သဟာယသေဋ္ဌိနော ပုတ္တော”တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော အဟောသိ။

တသ္မိံ စ ခဏေ တဿ သေဋ္ဌိနော ဓီတာယ ဧကာ ဒာသီ သေဋ္ဌိဓီတု ပုပ္ဖာနိ အာဟရိတုံ ဂစ္ဆတိ။ အထ နံ သေဋ္ဌိ အာဟ – “တွံ, အမ္မ, ဧတံ ကမ္မံ ဌပေတွာ ဃောသကကုမာရဿ ပါဒေ ဓောဝိတွာ သယနံ အတ္ထရိတွာ ဒေဟီ”တိ။ သာ တထာ ကတွာ အာပဏံ ဂန္တွာ သေဋ္ဌိဓီတု ပုပ္ဖာနိ အာဟရိ။ သေဋ္ဌိဓီတာ တံ ဒိသွာ “တွံ အဇ္ဇ စိရံ ဗဟိ ပပဉ္စေသီ”တိ တဿာ ကုဇ္ဈိတွာ “ကိံ တေ ဧတ္တကံ ကာလံ ဧတ္ထ ကတ”န္တိ အာဟ။ “မာ ကထေသိ, အယျေ, မယာ ဧဝရူပေါ နဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော, တုယှံ ကိရ ပိတု သဟာယကသေဋ္ဌိနော ပုတ္တော ဧကော, န သက္ကာ တဿ ရူပသမ္ပတ္တိံ ကထေတုံ။ သေဋ္ဌိ မံ ပုပ္ဖာနံ အတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တိံ ‘တဿ ကုမာရဿ ပါဒေ ဓောဝိတွာ သယနံ အတ္ထရိတွာ ဒေဟီ’တိ အာဟ, တေနာဟံ ဗဟိ စိရံ ပပဉ္စေသိ”န္တိ။ သာပိ ခေါ သေဋ္ဌိဓီတာ တဿ ကုမာရဿ စတုတ္ထေ အတ္တဘာဝေ ဃရသာမိနီ အဟောသိ, တသ္မာ တဿာ ဝစနဿ သုတကာလတော ပဋ္ဌာယ နေဝ အတ္တနော ဌိတဘာဝံ , န နိသိန္နဘာဝံ အညာသိ။ သာ တမေဝ အာသိံ ဂဟေတွာ တဿ နိပန္နဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ တံ နိဒ္ဒါယမာနံ ဩလောကေတွာ ဒုဿန္တေ ပဏ္ဏံ ဒိသွာ “ကိံ နု ခေါ ဧတံ ပဏ္ဏ”န္တိ ကုမာရံ အနုဋ္ဌာပေတွာဝ ပဏ္ဏံ ဂဟေတွာ တစေတွာ “အယံ အတ္တနော မရဏပဏ္ဏံ သယမေဝ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆတီ”တိ တံ ပဏ္ဏံ ဖာလေတွာ တသ္မိံ အပ္ပဗုဒ္ဓေယေဝ “မယာ တဝ သန္တိကံ ပုတ္တော ပေသိတော, သဟာယကဿ မေ ကာမကသေဋ္ဌိဿ ဝယပ္ပတ္တာ ဓီတာ အတ္ထိ, တွံ သီဃံ အမှာကံ အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနေ ဥပ္ပာဒံ ခနံ ဂဏှိတွာ သဗ္ဗသတေန မမ ပုတ္တဿ ကာမကသေဋ္ဌိနော ဓီတရံ ဂဟေတွာ မင်္ဂလံ ကရောဟိ။ မင်္ဂလေ စ နိဋ္ဌိတေ ‘ဣမိနာ မေ ဝိဓာနေန ကတ’န္တိ မယှံ သာသနံ ပေသေဟိ။

အဟံ တဝ က္ကဓ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိဿာမီ”တိ ပဏ္ဏံ လိခိတွာ တမေဝ လဉ္ဆနံ ဒတွာ ပဌမံ ဗဒ္ဓနိယာမေနေဝ ဒုဿန္တေ ဗန္ဓိ။

သောပိ ခော ကုမာရော တံဒိဝသံ တတ္ထ ဝသိတွာ ပုနဒိဝသေ သေဋ္ဌိ အာပုစ္ဆိတွာ ကမ္မန္တိကဿ ကမံ ဂန္တွာ ပဏ္ဏံ အအာသိ ။ ကမ္မန္တိကော ပဏ္ဏံ ဝါစေတွာ ကမိကေ သန္နိပာတေတွာ “တုမှေ မံ န ဇာနာထ, မမ သာမိ အတ္တနော ဇေဋ္ဌပုတ္တဿ သဗ္ဗသတေန အရိကံ အာနေတုံ မယှံ သန္တိကံ ပေသေသိ, ဝေဂေန က္ကမဿ ဌာနေ ဉပဟာဒံ သမ္ပိဏ္ဍေထာ”တိ သဗ္ဗံ မင်္ဂလသက္ကာရံ သဇ္ဇေတွာ ကမကသေဋ္ဌိဿ သာသနံ ပေသေတွာ သမ္ပဋိစ္ဆာပေတွာ သဗ္ဗသတေန မင်္ဂလကိရိယံ နိဋ္ဌာပေတွာ ကောသမ္ဗိသေဋ္ဌိဿ ပဏ္ဏံ ပဟိဏိ “မယာ တုမှေဟိ ပဟိတပဏ္ဏေ သာသနံ သုတွာ က္ကဒ္ဒိဒ္ဒ ကတ”န္တိ။

သေဋ္ဌိ တံ သာသနံ သုတွာ အဂ္ဂိဒဍ္ဎော ဝိယ “က္ကအနိ နဋ္ဌောမှီ”တိ စိန္တနဝသေန လောဟိတပက္ခန္ဒိကရောဂံ ပတွာ “ယေန ကေနစိ တံ ဉပာယေန ပက္ကောသိတွာ မမ သန္တကဿ အဿာမိကံ ကရိဿာမီ”တိ “မင်္ဂလသ နိဋ္ဌိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ကသ္မာ မယှံ ပုတ္တော ဗဟိ ဟောတိ, သီဃံ အာဂစ္ဆတူ”တိ သာသနံ ပေသေသိ။ သာသနံ သုတွာ ကုမာရေ ဂန္တုံ အာရဒ္ဓေ သေဋ္ဌိဓီတာ စိန္တေသိ – “အယံ ဗာလော မံ နိဿာယ က္ကမံ သမ္ပတ္တိံ အလတ္ထ ထတ္တိ န ဇာနာတိ, ယံကိဉ္စိ ကတွာ က္ကမဿ ဂမနပဋိဗာဟနူပာယော ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ တတော နံ အာဟ – “ကုမာရ, မာ အတိဝေဂေန ဂစ္ဆာဟိ, ကုလကမံ ဂစ္ဆန္တေန နာမ အတ္တနော ပရိဝစ္ဆံ ကတွာ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။

ကောသမ္ဗကသေဋ္ဌိပိ တဿ စိရာယနဘာဝံ ဉတွာ ပုန သာသနံ ပဟိဏိ “ကသ္မာ မေ ပုတ္တော စိရာယတိ, အဟံ လောဟိတပက္ခန္ဒိကရောဂံ ပတ္တော, ဇီဝန္တမေဝ မံ အာဂန္တွာ ဒဋ္ဌုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။ တသ္မိံ ကာလေ သေဋ္ဌိဓီတာ တဿ အာရောစေသိ – “န ဧသော တဝ ပိတာ, တွံ ပန ‘ပိတာ’တိ သညံ ကရောသိ ။ သေ တဝ မာရဏတ္ထာယ ကမ္မန္တိကဿ ပဏ္ဏံ ပဟိဏိ, အဟံ တံ ပဏ္ဏံ အပနေတွာ အညံ သာသနံ လိခိတွာ တဝ ဧတံ သမ္ပတ္တိံ ဉပ္ပာဒယိံ။ သေ တံ ‘အပုတ္တံ ကရိဿာမီ’တိ ပက္ကောသတိ, ဧတဿ ကာလကိရိယံ အာဂမေဟီ”တိ။ အထဿ ရေမာနကဿေဝ ကာလကတဘာဝံ သုတွာ ကောသမ္ဗိနဂရံ အဂမာသိ။ သေဋ္ဌိဓီတာပိ တဿ ဗဟိယေဝ သညံ အအာသိ “တွံ ပဝိသန္တော သကလဂေဟေ တဝ အာရက္ခံ ဌပေန္တော ပဝိသာဟီ”တိ။ သယမ္ပိ သေဋ္ဌိပုတ္တေန သဒ္ဓိမေဝ ပဝိသိတွာ ဉဘော ဟတ္ထေ ဉက္ခိပိတွာ ရောဒန္တီ ဝိယ ဟုတွာ အန္ဓကာရဋ္ဌာနေ နိပန္နကဿ သေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ သီသေနေဝ ဟဒယံ ပဟရိ။ သော ဒုဗ္ဗလတာယ တေနေဝ ပဟာရေန ကာလမကာသိ။

ကုမာရောပိ ပိတု သရီရကိစ္စံ ကတွာ “တုမှေ မဟာသေဋ္ဌိဿ မံ သကပုတ္တောတိ ဝဒထာ”တိ ဟာဒမူလိကာနံ လဉ္စံ အအာသိ။ တတော သတ္တမေ ဒိဝသေ ရာဇာ “သေဋ္ဌိဋ္ဌာနာရဟံ ဧကံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ “သေဋ္ဌိဿ သပုတ္တကနိ ပုတ္တကဘာဝံ ဇာနာထာ”တိ ပေသေသိ။ သေဋ္ဌိဟာဒမူလိကာ ရညော သေဋ္ဌိဿ သပုတ္တဘာဝံ ကထယိံသု။ ရာဇာ “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တဿ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ အအာသိ။ သော ဃောသကသေဋ္ဌိ နာမ ဇာတော။ အထ နံ ဘရိယာ အာဟ – “အယျပုတ္တ, တွံပိ အဝဇာတော, အဟမ္ပိ ဒုဂ္ဂတကုလေ နိဗ္ဗတ္တာ။ ပုဗ္ဗေ ကတကုသလဝသေန ပန ဧဝ ရူပံ သမ္ပတ္တိံ အလဘိမှာ, အဝုနာပိ ကုသလံ ကရိဿာမာ”တိ။ သော “သာဓု ဘဒ္ဒေ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဒေဝသိကံ သဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အနံ ပဋ္ဌပေသိ။

တသ္မိံ သမယေ တာသံ ဒွိန္နံ ဇနာနံ ခုဇ္ဇုတ္တရာ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ ဃောသကသေဋ္ဌိဿ ဂေဟေ ဓာတိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ။ သာ ဇာတကာလေ ခုဇ္ဇာ အဟောသိတိ ခုဇ္ဇုတ္တရာတေဝဿာ နာမံ အကံသု။ သာ မာဝတီပိ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ ဘဒ္ဒဝတိယရဋ္ဌေ ဘဒ္ဒိယနဂရေ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိဿ ဂေဟေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, သာမာတိဿာ နာမံ အကံသု။ အပရဘာဂေ တသ္မိံ နဂရေ ဆာတကဘယံ ဉပ္ပဇ္ဇိ, မနုဿာ ဆာတကဘယဘီတာ ယေန တ တေန တ ဂစ္ဆန္တိ။ တအာ အယံ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိ ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ မန္တေသိ – “ဘဒ္ဒေ က္ကမသ္မိံ ဆာတကဘယဿ အန္တော န ပညာယတိ, ကောသမ္ဗိနဂရေ အမှာကံ သဟာယကဿ ဃောသကသေဋ္ဌိဿ သန္တိကံ ဂစ္ဆာမ, န သော အမှေ ဒိသွာ ပမဇ္ဇိဿတီ”တိ။ တဿ ကိရ သော သေဋ္ဌိ အဒိဋ္ဌသဟာယကော အဟောသိ, တသ္မာ ဧဝမာဟ။ သော သေသဇနံ နိဝတ္တာပေတွာ ဘရိယဉ္စ ဓီတရဉ္စ ဂဏှိတွာ ကောသမ္ဗိနဂရဿ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။

တေ တယောပိ အန္တရာမဂ္ဂေ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝန္တာ အနုပုဗ္ဗေန ကောသမ္ဗိံ ပတွာ ကောယ သာလာယ နိတသံ အကံသု။

ဃောသကသေဋ္ဌိပိ ခော အတ္တနော ဃရဒွာရေ ကပဏဒ္ဓိကဝနိဗ္ဗကယာစကာနံ မဟာဒာနံ အပေသိ။ အထာယံ ဘဒ္ဒဝတိယသေဋ္ဌိ စိန္တေသိ – ''န သက္ကာ အမှေဟိ ကြိမိနာဝ ကပဏဝေသေန သဟာယကဿ အတ္တာနံ ဒဿေတုံ, သရီရေ ဟာကတိကေ ဇာတေ သုနိဝတ္ထာ သုပာရုတာ သေဋ္ဌိံ ပဿိဿာမာ''တိ။ တေ ဥဘောပိ ဓီတရံ ဃောသကသေဋ္ဌိဿ အနဂ္ဂံ ပဟိဏိံသု။ သာ အတ္တနော ဘတ္တံ အာဟရဏတ္ထာယ ဘာဇနံ ဂဟေတွာ အနဂ္ဂံ ဂန္တွာ ဧကေသိ သြ ကာသေ လဇ္ဇမာနရူပာ အဋ္ဌာသိ။ တံ ဒိသွာ အနကမ္မိကော စိန္တေသိ – ''သေသဇနာ သမ္မုခသမ္မုခဋ္ဌာနေ ဧကဝဋ္ဋာ မစ္ဆဝိလောပေ ဝိယ မဟာသဒ္ဒံ ကတွာ ဂဏှိတွာ ဂစ္ဆန္တိ, အယံ ပန အရိကာ ကုလဓီတာ ဘဝိဿတိ, ဥပဓိသမ္ပ အာပိဿာ အတ္ထီ''တိ။

တတော နံ အာဟ – ''တွံ, အမ္မ, ကသ္မာ သေသဇနော ဝိယ ဂဏှိတွာ န ဂစ္ဆသီ''တိ? တာတ, ဝေရူပံ သမ္မာခ ဋ္ဌာနံ ကိန္တိ ကတွာ ပဝိသာမီတိ။ အမ္မ, ကတိ ပန ဇနာ တုမှေဟာတိ? တယော ဇနာ, တာတာတိ။ သော တယော ဘတ္တပိ ဏ္ဍေ အအသိ။ သာ တံ ဘတ္တံ မာတာပိတူနံ အအသိ, ပိတာ ဒီဃရတ္တံ ဆာတကတ္တာ အတိရေကံ ဘုဉ္ဇိတွာ ကာလ မကာသိ။ သာ ပုနဒိဝသေ ဂန္တွာ ဒွေဝယေဝ ဘတ္တပိဏ္ဍေ ဂဏှိ။ တံဒိဝသံ သေဋ္ဌိဘရိယာ ဘတ္တေန စ ကိလန္တတာယ သေဋ္ဌိနော စ မရဏသောကေန ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ ကာလမကာသိ။ သာ ပုနဒိဝသေ သေဋ္ဌိဓီတာ ဧကမေဝ ဘတ္တပိဏ္ဍံ ဂဏှိ။ အနကမ္မိကော တဿာ ကိရိယံ ဥပဓာရေတွာ, ''အမ္မ, တယာ ပဌမဒိဝသေ တယော ပိဏ္ဍာ ဂဟိတာ, ပုနဒိဝသေ ဒွေ, အဇ္ဇ ဧကမေဝ ဂဏှာသိ။ ကိံ နု ခော ကာရဏ''န္တိ ပုစ္ဆိ။ သာ တံ ကာရဏံ ကထေသိ။ ကတရ ကမတသိနော ပန, အမ္မ, တုမှေဟာတိ။ သာ တမ္ပိ ကာရဏံ နိပ္ပဒေသတော ကထေသိ။ ''အမ္မ, ဧဝံ သန္တေ တွံ အမှာက ကံ သေဋ္ဌိဓီတာ နာမ အဟောသိ, မယှံဟဉ္စ အညာ အရိကာ နတ္ထိ, တွံ ကြတော ပဋ္ဌာယ မမ ဓီတာ, အမ္မာ''တိ တံ ဓီတရံ ကတွာ ဂဏှိ။

သာ ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ အနဂ္ဂေ မဟာသဒ္ဒံ သုတွာ ''ကသ္မာ အယံ, တာတ, ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒော''တိ အာဟ။ အမ္မ, မဟာဇနဿ အန္တရေ နာမ အပ္ပသဒ္ဒံ ကာတုံ န သက္ကာတိ။ အဟမေတ္ထ ဥပာယံ ဇာနာမိ, တာတာတိ။ ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, အမ္မာတိ? သမန္တာ ဝတိံ ကတွာ ဒွေ ဒွါရာနိ ယောဇေတွာ အန္တော ဘာဇနာနိ ဌပေတွာ ဧကေန ဒွါရေန ပဝိသိတွာ ဘတ္တံ ဂဏှိတွာ ဧကေန ဒွါရေန နိက္ခမနံ ကရောထ, တာတာတိ။ သာဓု, အမ္မာတိ ပုနဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ တထာ ကာရေသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ အနဂ္ဂံ ပဒုမဿရံ ဝိယ သန္နိသိန္နသဒ္ဒံ အဟောသိ။

တတော ဃောသကသေဋ္ဌိ ပုဗ္ဗေ အနဂ္ဂသိံ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒံ သုတွာ တဒါ တံ အသုဏန္တော အနကမ္မိကံ ပက္ကောသာပေတွာ ပုစ္ဆိ – ''တွံ အဇ္ဇ အနံ န အပေသီ''တိ။ ဒိန္နံ , အယျာတိ။ အထ ကသ္မာ ပုဗ္ဗေ ဝိယ အနဂ္ဂေ သဒ္ဒော န သုယျတီတိ? အာမ, အယျ, ဧကာ မေ ဓီတာ အတ္ထိ, အဟံ တာယ ကထိတဥပါယေ ဌတွာ အနဂ္ဂံ နိဿဒ္ဒမကာသိန္တိ။ တဝ ဓီတာ နာမ နတ္ထိ, ကုတော တေ ဓီတာ လဒ္ဓါတိ? သော ဝဍ္ဎေတုံ အသက္ကုဏေယျဘာဝေန သေဋ္ဌိဿ သဗ္ဗံ ဓီတု အာဂမနဝိဓာနံ ကထေသိ။ ကသ္မာ ပန ဘော တွံ ဝေရူပံ ဘာရိယံ ကမ္မမကာသိ? တွံ ဧတ္တကံ အဒ္ဓါနံ မမ ဓီတရံ အတ္တနော သန္တိကေ ဝသမာနံ နာရောစေသိ , ဝေဂေန တံ အမှာကံ ဂေဟံ အာဏာပေဟီတိ။ သော တဿာ ဝစနံ သုတွာ အကာမကော အာဏာပေသိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သေဋ္ဌိ တံ ဓီတုဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ''ဓီတု သက္ကာရံ ကရော မီ''တိ အတ္တနော သမာနဇာတိကေဟိ ကုလေဟိ ဓီတု သမာနဝယာနိ ပဉ္စ ကုမာရိကသတာနိ တဿာ ပရိတရမကာသိ။

အထေကဒိဝသံ ဥဒေနော ရာဇာ နဂရေ အနုသဉ္စရန္တော တံ သာမာဝတိံ တာဟိ ကုမာရီဟိ ပရိတရိတံ ကီဠမာနံ ဒိသွာ တ ''ကဿာယံ အရိကာ''တိ ပုစ္ဆိတွာ ''ဃောသကသေဋ္ဌိဿ ဓီတာ''တိ သုတွာ သဿာမိကအဿာမိကဘာဝံ ပုစ္ဆိ။ တတော အဿာမိကဘာဝေ ကထိတေ ''ဂစ္ဆထ သေဋ္ဌိနော ကထေထ 'တုမှာကံ ဓီတရံ ရာဇာ ဣစ္ဆ တီ'''တိ။ တံ သုတွာ သေဋ္ဌိ ''အမှာကံ အညာ အရိကာ နတ္ထိ, ဧကဓီတိကံ သပတ္တိတသေ အတုံ န သက္ကောမာ''တိ။ ရာဇာ တံ ကထံ သုတွာ သေဋ္ဌိံ စ သေဋ္ဌိဘရိယဉ္စ ဗဟိ ကတွာ သကလဂေဟံ လဉ္ဆာပေသိ။ သာမာဝတီ ဗဟိ ကီဠိတွာ တ အာဂစ္ဆန္တီ မာတာပိတရော ဗဟိ နိသိန္နေ ဒိသွာ ''အမ္မတာတာ, ကသ္မာ ဣဓ နိသိန္နတ္ထာ''တိ? တေ တံ ကာ ရဏံ ကထယိံသု။ အမ္မတာတာ, ကသ္မာ တုမှေဟ ဣမံ ပဋိဝစနံ န ဇာနာထ ''မမ ဓီတာ သပတ္တိတသေ ဝသန္တိ ဧကိကာ

ဝသိတုံ န သက္ခိဿတိ, သစဿာ ပရိဝါရာ ပဉ္စသတာ ကုမာရိယော ဝသာပေထ, ဧဝံ ဝသိဿတီ”တိ။ ဣဒါနိ ဧဝံ ကထာပေထ, တာတာတိ။ “သာဓု, အမ္မ, မယံ တဝ စိတ္တံ န ဇာနိမှာ”တိ ဝတွာ တေ တထာ ကထယိံသု။ ရာဇာ ဥတ္တရိတရံ ပသီဒိတွာ “သဟဿမ္ပိ ဟောတု, သဗ္ဗာ အာနေထာ”တိ အာဟ။ အထ နံ ဘဒ္ဒကေန နက္ခတ္တမုဟုတ္တကေန ပဉ္စမာတုဂါမသတပရိဝါရံ ရာဇဂေဟံ နယိံသု။ ရာဇာ တာ ပဉ္စသတာပိ တဿာယေဝ ပရိဝါရံ ကတွာ အဘိသေကံ ကတွာ ဝိသုံ ဧကသ္မိံ ပါသာဒေ ဝသာပေသိ။

တေန စ သမယေန ကောသမ္ဗိယံ ဃောသကသေဋ္ဌိ ကုက္ကုဋသေဋ္ဌိ ပါဝါရိကသေဋ္ဌီတိ တယော ဇနာ အညမညံ သဟာယကာ ဟောန္တိ။ တေ တယောပိ ဇနာ ပဉ္စသတေ တာပသေ ပဋိဇဂ္ဂန္တိ။ တာပသာပိ စတ္တာရော မာသေ တေသံ သန္တိကေ ဝသိတွာ အဋ္ဌ မာသေ ဟိမဝန္တေ ဝသန္တိ။ အထေကဒိဝသံ တေ တာပသာ ဟိမဝန္တတော အာဂစ္ဆန္တာ မဟာကန္တာရေ တသိတာ ကိလန္တာ ဧကံ မဟန္တံ ဝဋရုက္ခံ ပတွာ တတ္ထ အဓိဝတ္ထာယ ဒေဝတာယ သန္တိကာ သင်္ဂဟံ ပစ္စာသီသန္တာ နိသီဒိံသု။ ဒေဝတာ သဗ္ဗာလင်္ကာရဝိဘူသိတံ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ တေသံ ပါနီယပါနကာဒီနိ ဒတွာ ကိလမထံ ပဋိဝိနောဒေသိ။ တေ ဒေဝတာယ အာနုဘာဝေန ဝိမှိတာ ပုစ္ဆိံသု – “ကိံ နု ခော ဒေဝတေ ကမ္မံ ကတွာ တယာ အယံ သမ္ပတ္တိ လဒ္ဓါ”တိ? ဒေဝတာ အာဟ – လောကေ ဗုဒ္ဓေါ နာမ ဘဂဝါ ဥပ္ပန္နော, သော ဧတရဟိ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ တံ ဥပဋ္ဌာတိ။ သော ဥပေါသထဒိဝသေသု အတ္တနော ဘတကာနံ ပကတိဘတ္တဝေတနမေဝ ဒတွာ ဥပေါသထံ ကာရာပေသိ။ အထာဟံ ဧကဒိဝသံ မဇ္ဈန္ဟိကေ ပါတရာသတ္ထာယ အာဂတော ကဉ္စိ ဘတကံ ကမ္မံ အကရောန္တံ ဒိသွာ “အဇ္ဇ မနုဿာ ကသ္မာ ကမ္မံ န ကရောန္တီ”တိ ပုစ္ဆိံ။ တဿ မေ တမတ္ထံ အာရောစေသုံ။ အထာဟံ ဧတဒဝေါစံ – “ဣဒါနိ ဥပဍ္ဎဒိဝသော ဂတော, သက္ကာ နု ခော ဥပဍ္ဎုပေါသထံ ကာတု”န္တိ။ တတော သေဋ္ဌိဿ ပဋိဝေဒေတွာ “သက္ကာ ကာတု”န္တိ အာဟ။ သွာဟံ ဥပဍ္ဎဒိဝသံ ဥပေါသထံ သမာဒိယိတွာ တဒဟေဝ ကာလံ ကတွာ ဣမံ သမ္ပတ္တိံ ပဋိလဘိန္တိ။

အထ တေ တာပသာ “ဗုဒ္ဓေါ ကိရ ဥပ္ပန္နော”တိ သဉ္ဇာတပီတိပါမောဇ္ဇာ တတော သာဝတ္ထိံ ဂန္တုကာမာ ဟုတွာပိ “ဗဟူပကာရာ နော ဥပဋ္ဌာကသေဋ္ဌိနော, တေသမ္ပိ ဣမမတ္ထံ အာရောစေဿာမာ”တိ ကောသမ္ဗိံ ဂန္တွာ သေဋ္ဌီဟိ ကတသက္ကာရဗဟုမာနာ “တဒဟေဝ မယံ ဂစ္ဆာမာ”တိ အာဟံသု။ “ကိံ, ဘန္တေ, တုရိတတ္ထ, နနု တုမှေ ပုဗ္ဗေ စတ္တာရော ပဉ္စ မာသေ ဝသိတွာ ဂစ္ဆထာ”တိ ဝုတ္တာ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသုံ။ “တေန ဟိ, ဘန္တေ, သဟေဝ ဂစ္ဆာမာ”တိ စ ဝုတ္တေ – “ဂစ္ဆာမ မယံ, တုမှေ သဏိကံ အာဂစ္ဆထာ”တိ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။

တေပိ သေဋ္ဌိနော ပဉ္စ ပဉ္စသတပဉ္စသတသကဋပရိဝါရာ သာဝတ္ထိံ ဂန္တွာ ဇေတဝနတော အဝိဒူရေ ဌာနေ ခန္ဓာဝါရံ ဗန္ဓိတွာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။ သတ္ထာ တေသံ စရိယာဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ တယောပိ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ သွာတနာယ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာ တေနေဝ နိယာမေန အဇ္ဇတနာယ သွာတနာယာတိ နိမန္တေတွာ အဍ္ဎမာသံ ခန္ဓာဝါရဘတ္တံ နာမ ဒတွာ သတ္ထာရံ အတ္တနော နဂရံ အာဂမနတ္ထာယ ယာစိံသု။ သတ္ထာ “သုညာဂါရေ တထာဂတာ အဘိရမန္တီ”တိ ကထေသိ။ တေ “အညာတံ, ဘန္တေ”တိ ဝတွာ “တုမှေဟိ အမှေဟိ ပဟိတသာသနေန အာဂစ္ဆေယျာထာ”တိ ဝတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ တိက္ခတ္တုံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ အတ္တနော နဂရမေဝ အာဂန္တွာ တယောပိ ဇနာ သကေ သကေ ဥယျာနေ ဝိဟာရေ ကာရာပေသုံ။ ဃောသကသေဋ္ဌိနာ ကာရိတော ဃောသိတာရာမော နာမ ဇာတော, ကုက္ကုဋသေဋ္ဌိနာ ကာရိတော ကုက္ကုဋာရာမော နာမ ဇာတော, ပါဝါရိကသေဋ္ဌိနာ ကာရိတံ ပါဝါရိကမ္ဗဝနံ နာမ ဇာတံ။ တေ ဝိဟာရေ ကာရာပေတွာ သတ္ထု ဒူတံ ပဟိဏိံသု – “သတ္ထာ အမှာကံ သင်္ဂဟံ ကာတုံ ဣမံ နဂရံ အာဂစ္ဆတူ”တိ။ သတ္ထာ “ကောသမ္ဗိံ ဂမိဿာမီ”တိ မဟာဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝါရော စာရိကံ နိက္ခမန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏဿ အရဟတ္တူပနိဿယံ ဒိသွာ ဂမနံ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ ကုရုရဋ္ဌေ ကမ္မာသဒမ္မံ နာမ နိဂမံ အဂမာသိ။

တသ္မိံ သမယေ မာဂဏ္ဍိယော သဗ္ဗရတ္တိံ ဗဟိဂါမေ အဂ္ဂိံ ဇုဟိတွာ ပါတောဝ အန္တောဂါမံ ပဝိသတိ။ သတ္ထာပိ ပုနဒိဝသေ အန္တောဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသန္တော ပဋိပထေ မာဂဏ္ဍိယဗြာဟ္မဏဿ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။ သော ဒသဗလံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “အဟံ ဧတ္တကံ ကာလံ မမ ဓီတု ရူပသမ္ပတ္တိယာ သဒိသံ အရကံ ပရိယေသန္တော စရာမိ, ရူပ

သမ္ပတ္တိယာ စ သတိပိ ဝေရူပံ ဂဟိတပဗ္ဗဇ္ဇမေဝ ပတ္ထေသိ။ အယံ ခော ပန ပဗ္ဗဇိတော အဘိရူပေ ဒသ္သနီယော မမ ဓီ တုယောဝ အနုစ္ဆဝိကော''တိ ဝေဂေန ဂေဟံ အဂမာသိ။ တသ္သ ကိရ ဗြာဟ္မဏသ္သ ပုဗ္ဗေ ကော ပဗ္ဗဇိတဝံသော အ တ္ထိ, တေနသ္သ ပဗ္ဗဇိတမေဝ ဒိသွာ စိတ္တံ နမတိ။ သော ဗြာဟ္မဏိံ အာမန္တေသိ – ''ဘဒ္ဒေ မယာ ဝေရူပေ ပဗ္ဗ ဇိတော နာမ နဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဗြဟ္မဝဏ္ဏော မမ ဓီတုယောဝ အနုစ္ဆဝိကော, သီဃံ မေ ဓီတရံ အလင်္ကရော ဟီ''တိ။ ဗြာဟ္မဏိယာ ဓီတရံ အလင်္ကရောန္တိယာဝ သတ္ထာ အတ္တနော ဌိတဋ္ဌာနေ ပဒစေတိယာနိ ဒဿေတွာ အန္တ ေတာနဂရံ ပာဝိသိ။

အထ ဗြာဟ္မဏော ဗြာဟ္မဏိယာ သဒ္ဓိံ ဓီတရံ ဂဟေတွာ တံ ဌာနံ အာဂစ္ဆန္တော အန္တောကမံ ပဝိဋ္ဌကာလေ အာဂတတ္တာ က္လတော စိတော စ ဩလောကေန္တော ဒသဗလံ အဒိသွာ ဗြာဟ္မဏိံ ပရိဘာသတိ – ''တဝ ကာရဏာ ဘဒ္ ဒကံ နာမ နတ္ထိ, တယိ ပပဥ္စံ ကရောန္တိယာဝ သော ပဗ္ဗဇိတော နိက္ခမိတွာ ဂတော''တိ။ ဗြာဟ္မဏ, ဂတော တာဝ ဟောတု, ကတရဒိသာဘာဂေန ဂတောတိ? က္လမိနာ ဒိသာဘာဂေနာတိ သတ္ထု ဂတဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တော ပဒစေတိ ယာနိ ဒိသွာ ''ဘဒ္ဒေ က္လမာနိ တသ္သ ပုရိသသ္သ ပဒာနိ, က္လတော ဂတော ဘဝိသ္သတီ''တိ အာဟ။ အထ, ဗြာဟ္မဏီ, သတ္ထု ပဒစေတိယံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – ''ဗာလော ဝတာယံ ဗြာဟ္မဏော အတ္တနော ဂန္ထမတ္တသ္သာပိ အတ္ထံ န ဇာ နာတီ''တိ တေန သဒ္ဓိံ ပရိဟာသံ ကရောန္တီ အာဟ – ''ယာဝ ဗာလော စာသိ, ဗြာဟ္မဏ, ဝေရူပသ္သ နာမ ပုရိသသ္သ ဓီ တရံ ဒဿာမီတိ ဝဒသိ။ ရာဂေန ဟိ ရတ္တသ္သ ဒောသေန ဒုဋ္ဌသ္သ မောဟေန မူဠ္ဟသ္သ ပုရိသသ္သ ပဒံ နာမ ဝေရူပံ န ဟောတိ။ လောကေ ပန ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒသ္သ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓသ္သ ဧတံ ပဒံ'' ပသ္သ, ဗြာဟ္မဏ –

''ရတ္တသ္သ ဟိ ဥက္ကုဋိကံ ပဒံ ဘဝေ၊
ဒုဋ္ဌသ္သ ဟောတိ အဝကဍ္ဎိတံ ပဒံ။
မူဠ္ဟသ္သ ဟောတိ သဟသာနုပီဠိတံ၊
ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒသ္သ က္လဒမီဒိသံ ပဒ''န္တိ။

သော ဗြာဟ္မဏိယာ ဧတ္တကံ ကထေန္တိယာပိ အသုတွာ ''တွံ နာမ စဏ္ဍာ မုခရာ''တိ အာဟ။ ဧတေသံ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ အညမညံ ဝိဝဒံ ကရောန္တာနံယေဝ သတ္ထာ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ သဒ္ဓိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ကတဘတ္တကိစ္စော ဗြာဟ္မ ဏသ္သ ဒဿနူပစာရေနေဝ နိက္ခမိ။ ဗြာဟ္မဏော သတ္ထာရံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ ဗြာဟ္မဏိံ အပသာဒေ တွာ ''အယံ သော ပုရိသော''တိ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဒသဗလဿ ပုရတော ဌတွာ ''ဘော ပဗ္ဗဇိတ, အဟံ ပာတောဝ ပဋ္ဌာ ယ တံ ပရိယေသန္တော စရာမိ, က္လမသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ မမ ဓီတာယ သမာနရူပေ က္လတ္ထိ နာမ နတ္ထိ, ပုရိသောပိ တယာ သဒ္ဓိံ သမာနရူပေ နာမ နတ္ထိ, မမ ဓီတရံ တုယှံ ပောသနတ္ထာယ ဒမ္မိ, ဂဏှာဟိ န''န္တိ အာဟ။ အထ နံ သတ္ထာ ''အဟံ, ဗြာဟ္မဏ, ကာမဂုဏသံနိဿယော ဥတ္တမရူပဓရာ နာနာဝဏ္ဏံ ကထံ ကထေန္တိယော မမ ပလောဘနတ္ထမေဝ အာဂန္တွာ တ သန္တိကေ ဌိတာ ဒေဝဓီတာပိ န က္လစ္ဆိံ, ကိမင်္ဂ ပန က္လမံ ဂဏှိဿာမီ''တိ ဝတွာ က္လမံ ကထမာဟ –

''ဒိသွာန တဏှံ အရတိံ ရဂဉ္စ၊
နာဟောသိ ဆန္ဒော အပိ မေထုနသ္မိံ။
ကိံမေဝိဒံ မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ၊
ပါဒါပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န က္လစ္ဆေ''တိ။ (သု. နိ. ၈၄၁)။

မာဂဏ္ဍိယာ စိန္တေသိ – ''အနတ္ထိကေန နာမ 'အလ'န္တိ ဝတ္တုမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ အယံ ပန မမ သရီရံ မုတ္တကရီသပုဏ္ ဏံ နာမ ကတွာ 'ပါဒါပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န က္လစ္ဆေ'တိ အဝေစ, ဧကံ က္လသ္သရိယဋ္ဌာနံ လဘန္တီ အန္တရမေဝသ္သ ပ ဿိဿာမီ''တိ အာဃာတံ ဗန္ဓိ။ သတ္ထာ တံ အမနသိကတွာ စရိယဝသေန ဗြာဟ္မဏသ္သ ဓမ္မဒေသနံ အာရဘိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ဥဘောပိ ဇာယမ္ပတိကာ အနာဂါမိဖလေ ပတိဋ္ဌာယ ''က္လဒါနိ အမှာကံ ဃရာဝါသေန အတ္ ထော နတ္ထီ''တိ ဓီတရံ မာဂဏ္ဍိယံ စူဠပိတရံ သမ္ပဋိစ္ဆာပေတွာ ဥဘောပိ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။ အထ ရာဇာ ဥဒေနော စူဠမာဂဏ္ဍိယေန သဒ္ဓိံ ဧတဟာရံ ကတွာ မာဂဏ္ဍိယအရိကံ ရာဇာနုဘာဝေန ဂေဟံ အာနေတွာ အဘိ သေကံ ကတွာ တသ္သာ ပဉ္စမာတုကမသတပရိတရာယ ဝသနဋ္ဌာနံ ဝိသုံ ပာသာဒံ အဒါသိ။

သတ္ထာပိ ခော အနုပုဗ္ဗေန စာရိကံ စရမာနော ကောသမ္ဗိနဂရံ သမ္ပာပုဏိ။ သေဋ္ဌိနော သတ္ထု အာဂမနံ သုတွာ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသိန္နာ ဘဂဝန္တံ ဧတဒဝေစုံ – “ဣမေ, ဘန္တေ, တယော ဝိဟာရာ တုမှေ ဥဒ္ဒိဿ ကတာ, ပဋိဂ္ဂဏှထ, ဘန္တေ, ဝိဟာရေ စာတုဒ္ဒိသဿ သင်္ဃဿ သင်္ဂဟတ္ထာယာ”တိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ ဘဂဝါ ဝိဟာရေ။ တေပိ သေဋ္ဌိနော သတ္ထာရံ သွာဂတနာယ နိမန္တေတွာ အဘိတ္ထဒေတွာ ဃရံ အဂမံသု။

မာဂဏ္ဍိယာပိ ခော သတ္ထု အာဂတဘာဝံ သုတွာ ဆိန္နဘိန္နကေ ဓုတ္တေ ပက္ကောသာပေတွာ တေသံ လဉ္ဇံ ဒတွာ “တုမှေ သမဏံ ဂေါတမံ ဣမိနာ ဣမိနာ စ နိယာမေန အက္ကောသထာ”တိ ဝတွာ ဥယျောဇေသိ။ တေ သတ္ထု အန္တောနဂရံ ပဝိသနဝေလာယ သပရိဝါရံ သတ္ထာရံ နာနာဝိဓေဟိ အက္ကောသေဟိ အက္ကောသိံသု။ အာယသ္မာ အာနန္ဒော သတ္ထာရံ အာဟ – “ဘန္တေ, ဧဝရူပေ အက္ကောသန္တာနေ န ဝသိဿာမ, အညံ နဂရံ ဂစ္ဆာမာ”တိ။ သတ္ထာ, “အာနန္ဒ, တထာဂတာ နာမ အဋ္ဌဟိ လောကဓမ္မေဟိ န ကမ္ပန္တိ, အယမ္ပိ သဒ္ဒော သတ္တာဟံ နာတိက္ကမိဿတိ, အက္ကောသကာနံယေဝ ဥပရိ ပတိဿတိ, တွံ မာ ဝိတက္ကယိတ္ထာ”တိ။ တေပိ တယော နဂရသေဋ္ဌိနော မဟာသက္ကာရေန ဘဂဝန္တံ ပဝေသေတွာ မဟာဒါနံ အဒံသု။ တေသံ အပရာပရံ ဒါနံ ဒဒန္တာနံယေဝ မာသော အတိက္ကမိ, အထ နေသံ ဧတဒဟောသိ – “ဗုဒ္ဓါ နာမ သဗ္ဗလောကံ အနုကမ္ပမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, အညေသမ္ပိ ဩကာသံ ဒဿာမာ”တိ။ တတော တေ ကောသမ္ဗိနဂရဝါသိနောပိ ဇနဿ ဩကာသံ အကံသု။ တတော ပဋ္ဌာယ နာဂရာပိ ဝီထိသဘာဂေန ဂဏသဘာဂေန မဟာဒါနံ ဒေန္တိ။

အထေကဒိဝသံ သတ္ထာ ဘိက္ခုသံဃပရိဝုတော မာလာကာရဇေဋ္ဌကဿ ဂေဟေ နိသီဒိ။ တသ္မိံ ခဏေ သာမာဝတိယာ ဥပဋ္ဌာယိကာ ခုဇ္ဇုတ္တရာ အဋ္ဌ ကဟာပဏေ အာဒါယ မာလတ္ထာယ တံ ဂေဟံ အဂမာသိ။ မာလာကာရဇေဋ္ဌကော တံ ဒိသွာ, “အမ္မ ဥတ္တရေ, အဇ္ဇ တုယှံ ပုပ္ဖါနိ အဒါတုံ ခဏော နတ္ထိ, အဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသံဃံ ပရိဝိသာမိ။ တွမ္ပိ ပရိဝေသနာယ သဟာယိကာ ဟောဟိ, ဧဝံ ဣတော ပရေသံ ဝေယျာဝစ္စကရဏတော မုစ္စိဿသီ”တိ အာဟ။ တတော ခုဇ္ဇုတ္တရာ အတ္တနာ လဒ္ဓံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဗုဒ္ဓါနံ ဘတ္တဂ္ဂေ ဝေယျာဝစ္စံ အကာသိ။ သာ သတ္ထာရာ ဥပနိသိန္နကထာဝသေန ကထိတံ ဓမ္မံ သဗ္ဗမေဝ ဥဂ္ဂဏှိ။ အနုမောဒနံ ပန သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။

သာ အညေသု ဒိဝသေသု စတ္တာရောဝ ကဟာပဏေ ဒတွာ ပုပ္ဖါနိ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတိ, တသ္မိံ ပန ဒိဝသေ ဒိဋ္ဌသစ္စဘာဝေန ပရသန္တကေ စိတ္တံ အနုပ္ပါဒေတွာ သဗ္ဗေဝ အဋ္ဌ ကဟာပဏေ ဒတွာ ပစ္ဆိံ ပူရေတွာ ပုပ္ဖါနိ အာဒါယ သာမာဝတိယာ သန္တိကံ အဂမာသိ။ အထ နံ သာ ပုစ္ဆိ – “အမ္မ ဥတ္တရေ, တွံ အညေသု ဒိဝသေသု န ဗဟူနိ ပုပ္ဖါနိ အာဟရသိ, အဇ္ဇ ပန ဗဟုကာနိ, ကိံ နော ရာဇာ ဥတ္တရိတရံ ပသန္နော”တိ? သာ မုသာဝါဒေ အဘဗ္ဗတာယ အတီတေ အတ္တနာ ကတံ အနိဂူဟိတွာ သဗ္ဗံ ကထေသိ။ “အထ ကသ္မာ အဇ္ဇ ဗဟူနိ ပုပ္ဖါနိ အာဟရသီ”တိ ဝုတ္တာ စ ဧဝမာဟ – “အဟံ အဇ္ဇ ဒသဗလဿ ဓမ္မံ သုတွာ အမတံ သစ္ဆာကာသိံ, တသ္မာ တုမှေ န ဝဉ္စေမီ”တိ။ တံ သုတွာ, “အမ္မ ဥတ္တရေ, တယာ လဒ္ဓံ အမတဓမ္မံ အမှာကမ္ပိ ဒေဟီ”တိ သဗ္ဗာဝ ဟတ္ထံ ပသာရယိံသု။ အယျေ, ဧဝံ အဒါတုံ န သက္ကာ, အဟံ ပန သတ္ထာရာ ကထိတနိယာမေန တုမှာကံ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ, တုမှေ အတ္တနော ဟေတုမှိ သတိ တံ ဓမ္မံ လဘိဿထာတိ။ တေန ဟိ, အမ္မ ဥတ္တရေ, ကထေဟီတိ။ “ဧဝံ ကထေတုံ န သက္ကာ, မယှံ ဥစ္စံ အာသနံ ပညာပေတွာ တုမှေ နီစာသနေသု နိသီဒထာ”တိ အာဟ။ တာ ပဉ္စသတာပိ ဣတ္ထိယော ခုဇ္ဇုတ္တရာယ ဥစ္စာသနံ ဒတွာ သယံ နီစာသနာနိ ဂဟေတွာ နိသီဒိံသု။ ခုဇ္ဇုတ္တရာပိ သေက္ခပဋိသမ္ဘိဒါသု ဌတွာ တာသံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ သာမာဝတိံ ဇေဋ္ဌိကံ ကတွာ သဗ္ဗာဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ တတော ပဋ္ဌာယ ခုဇ္ဇုတ္တရံ ဝေယျာဝစ္စကရဏတော အပနေတွာ “တွံ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ အာဟရိတွာ အမှေ သာဝေဟီ”တိ အာဟံသု။ ခုဇ္ဇုတ္တရာပိ တတော ပဋ္ဌာယ တထာ အကာသိ။

ကသ္မာ ပနေသာ ဒါသီ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တာတိ? သာ ကိရ ကဿပဒသဗလဿ သာသနေ ဧကာယ သာမဏေရိယာ အတ္တနော ဝေယျာဝစ္စံ ကာရေသိ။ တေန ကမ္မေန ပဉ္စ ဇာတိသတာနိ ပရေသံ ဒါသီယေဝ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ကသ္မာ ပန ခုဇ္ဇာ အဟောသီတိ? အနုပ္ပန္နေ ကိရ ဗုဒ္ဓေ အယံ ဗာရာဏသိရညော ဂေဟေ ဝသန္တီ ဧကံ ရာဇကုလူပကံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ခုဇ္ဇဓာတုကံ ဒိသွာ အတ္တနာ သဟဝသိနီနံ မာတုကာမာနံ ပုရတော ပရိဟာသံ ကရောန္တီ ခုဇ္ဇာကာရေန ဝိစရိ။ တသ္မာ ခုဇ္ဇာ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ကိံ ပန ကတွာ သာ ပညဝန္တီ ဇာတာတိ? အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ အယံ ဗာရာဏသိရညော ဂေ

ဟေ ဝသန္တိ အဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ရာဇဂေဟတော ဥဏှာဟဟယာသသ္သ ပူရိတေ ပတ္တေ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တေ ဒိသွာ တ ''ဧတ္တေ ဌပေတွာ ဂစ္ဆထ, ဘန္တေ''တိ အဋ္ဌ သုဝဏ္ဏကဋ္ဋကေ ဩမုဉ္စိတွာ အအာသိ။ တသ္သ ကမ္မသ္သ နိသ္သန္ဒေန ပညဝတ္တိ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။

အထ ခေ တာ သာမာဝတိယာ ပရိတရာ ပဉ္စသတာ က္လတ္တိယော ပဋ္ဌိဝိဒ္ဓသတ္တာပိ သမာနာ ရညော အသ္သဒ္ဓဘာဝေန ကာလေန ကာလံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဗုဒ္ဓဒသ္သနံ န လဘန္တိ။ တသ္မာ ဒသဗလေ အန္တရဝီထိံ ပဋ္ဌိပန္နေ တတဟ နေသု နပ္ပဟောန္တေသု အတ္တနော အတ္တနော ဂဗ္ဘေသု ဆိဒ္ဒံ ကတွာ တေဟိ ဩလောကေန္တိ။ အထေကဒိဝသံ မာဂဏ္ဍိယာ အတ္တနော ဟသာဒတလတော နိက္ခမိတွာ စင်္ကမမာနာ တာသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဂဗ္ဘစ္ဆိဒ္ဒံ ဒိသွာ ''ကိမိဒ''န္တိ ပုစ္ဆိ။ တာဟိ တသ္သာ သတ္ထရိ ဗဒ္ဓာဃာတတံ အဇာနန္တီဟိ – ''သတ္ထာ က္လမံ နဂရံ အာဂတော, မယံ ဧတ္တေ ဌတွာ သတ္ထာရံ ပသ္သာမ စေဝ ပူဇေမ စာ''တိ ဝုတ္တေ ''က္လအနိသ္သ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိသ္သာမိ, က္လမာပိ တသ္သ ဥပဋ္ဌာယိကာ, က္လမာသမ္ပိ ကတ္တဗ္ဗံ ဇာနိသ္သာမီ''တိ စိန္တေတွာ ဂန္တွာ ရညာ သဒ္ဓိံ ရဟောဂတကာလေ, ''မဟာရာဇ, သာမာဝတိမိသ္သကာနံ ဗဟိဒ္ဓာ ပတ္ထနာ အတ္ထိ, ကတိပာဟေနေဝ တေ ဇီဝိတံ မာရေဿန္တိ, သာမာဝတီ, သပရိတရာ တုမ္ဟေဟသု သိနေဟံ တ ပေမံ တ န ကရောတိ, သမဏံ ပန ကေတမံ အန္တရဝီထိယာ ဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ တတဟနေသု အပ္ပဟောန္တေသု တာနိ ခဏ္ဍိတွာ ပိ ဩကာသံ ကတွာ ဩလောကေန္တီ''တိ အာဟ။ ရာဇာ ''န တာ ဧဝရူပံ ကရိသ္သန္တီ''တိ န သဒ္ဒဟတိ။ ပုန ဝုတ္တေပိ န သဒ္ဒဟတိယေဝ။ အထ နံ တိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တေပိ အသ္သဒ္ဒဟန္တံ ''သစေ မေ ဝစနံ န သဒ္ဒဟသိ, တာသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ဥပဓာရေဟိ, မဟာရာဇာ''တိ အာဟ။ ရာဇာ ဂန္တွာ ဂဗ္ဘေသု ဆိဒ္ဒံ ဒိသွာ တ ''က္လဒံ ကိ''န္တိ ပုစ္ဆိတွာ တသ္မိံ အတ္ထေ အာရောစိတေ တာသံ အက္ကုဇ္ဈိတွာ ကိဉ္စိ အဝတွာ ဆိဒ္ဒာနိ ပိဒဟာ ပေသိ။ ရာဇာ တတော ပဋ္ဌာယ တာသံ ဟသာဒေ ဥဒ္ဓစ္ဆိဒ္ဒကဇာလတတဟနာနိ ကာရေသိ။

သာ တေန ကာရဏေန ရာဇာနံ ကောပေတုံ အသက္ကောန္တီ, ''ဒေဝ, တောသံ တုမ္ဟေဟသု ပေမံ အတ္ထိ တ နတ္ထိ တ တိ ဇာနိသ္သာမ, အဋ္ဌ ကုက္ကုဋ္ဋေ ပေသေတွာ တုမ္ဟာကံ အတ္ထာယ ပစာပေထာ''တိ အာဟ။ ရာဇာ တသ္သာ ဝစနံ သုတွာ ''က္လမေ ပစိတွာ ပေသေတူ''တိ သာမာဝတိယာ အဋ္ဌ ကုက္ကုဋ္ဋေ ပဟိဏိ။ သောတာပန္နာ အရိယသာဝိကာ ဇီဝမာနေ ကုက္ကုဋ္ဋေ ကိံ ပစိသ္သတိ, အလန္တိ ဝတွာ ပန ဟတ္တေနပိ ဖုသိတုံ န က္လစ္ဆိ။ မာဂဏ္ဍိယာ ''ဟောတု, မဟာရာဇ, ဧတေယေဝ စ ကုက္ကုဋ္ဋေ သမဏသ္သ ကေတမသ္သ ပစနတ္ထာယ ပေသေဟီ''တိ။ ရာဇာ တထာ အကာသိ။ မာဂဏ္ဍိယာ အန္တရာမဂ္ဂေယေဝ ကုက္ကုဋ္ဋေ မာရာပေတွာ ''က္လမေ ကုက္ကုဋ္ဋေ ပစာပေတွာ သမဏသ္သ ကေတမသ္သ ဒေတူ''တိ ပဟိဏိ။ သာ တေသံ မတဘာဝေန ဒသဗလဉ္စ ဥဒ္ဒိသ္သ ပဟိတဘာဝေန ပစိတွာ ဒသဗလသ္သ ပေသေသိ။ မာဂဏ္ဍိယာ ''ပသ္သ, မဟာရာဇာ''တိ ဝတွာ ဧတ္တကေနပိ ရာဇာနံ ကောပေတုံ နာသက္ခိ။

အယံ ပန ဥဒေနော တာသု ဧကေကိသ္သာ ဝသနဋ္ဌာနေ သတ္တ သတ္တ ဒိဝသာနိ ဝသိ။ အထာယံ မာဂဏ္ဍိယာ ဧကံ ကဏှ ဟသပ္ပဟောတကံ ဝေဠုပဗ္ဗေ ပက္ခိပာပေတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ ရညော စ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဂစ္ဆန္တသ္သ ဟတ္ထိကန္တဝီဏံ အာဒာယယေဝ ဂမနံ အာစိဏ္ဏံ, မာဂဏ္ဍိယာ ရညော အတ္တနော သန္တိကံ အာဂမနကာလေ တံ သပ္ပဟောတကံ အန္တောဝီဏာယ ပက္ခိပိတွာ ဆိဒ္ဒံ ပိဒဟာပေသိ။ အထ နံ သာမာဝတိယာ သန္တိကံ ဂမနကာလေ, ''မဟာရာဇ, သာမာဝတီ နာမ သမဏသ္သ ကေတမသ္သ ပက္ခာ, တုမ္ဟေ န ဂဏေတိ။ ယံ ကိဉ္စိ ကတွာ တုမ္ဟာကံ အေသမေဝ စိန္တေတိ, အပ္ပမတ္တာ ဟောထာ''တိ အာဟ။ ရာဇာ သာမာဝတိယာ ဝသနဋ္ဌာနေ သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေတွာ ပုန သတ္တာဟေ မာဂဏ္ဍိယာယ နိဝေသနံ အဂမာသိ။ သာ တသ္မိံ အာဂစ္ဆန္တေယေဝ ''ကစ္စိ တေ, မဟာရာဇ, သာမာဝတီ ဩတာရံ န ဂဝေသတီ''တိ ကထေန္တီ ဝိယ ရညော ဟတ္ထတော ဝီဏံ ဂဟေတွာ စာလေတွာ ''ကိံ နု ခေ, မဟာရာဇ, ဧတ္ထ အဗ္ဘန္တရေ ဝိစရတီ''တိ ဝတွာ သပ္ပသ္သ နိက္ခမနောကာသံ ကတွာ ''အဗ္ဘုမ္မေ အန္တော သပ္ပော''တိ ဝီဏံ ဆဍ္ဍေတွာ ပလာယိ။ တသ္မိံ ကာလေ ရာဇာ ပဒိတ္တံ ဝေဏုဝနံ ဝိယ ပက္ခိတ္တလောဏံ ဥဒ္ဓနံ ဝိယ စ အေသေန တဋ္ဌတ ဋ္ဌာယန္တော ''ဝေဂေန သပရိတရံ သာမာဝတိံ ပက္ကောသထာ''တိ အာဟ။ ရာဇပုရိသာ ဂန္တွာ ပက္ကောသိံသု။

သာ ရညော ကုဒ္ဓဘာဝံ ဥတွာ သေသမာတုကမာနံ သညမအာသိ။ ''ရာဇာ တုမ္ဟေ ဃာတေတုကာမော ပက္ကောသတိ, အဇ္ဇ ဒိဝသံ ဩဒိသ္သကေန မေတ္တာဖရဏေန ရာဇာနံ ဖရထာ''တိ အာဟ။ ရာဇာ တာ က္လတ္တိယော ပက္ကောသာပေတွာ သဗ္ဗာဝ ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ ဌပေတွာ မဟာဓနုံ အာဒာယ ဝိသပီတကဏ္ဍံ သန္နယှိတွာ ဓနုံ ပူရေတွာ အဋ္ဌာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ သဗ္ဗာဝ တာ သာမာဝတိပ္ပမုခာ က္လတ္တိယော ဩဓိသော မေတ္တံ ဖရိံသု။ ရာဇာ ကဏ္ဍံ နေဝ ခိပိတုံ န အပနေတုံ

သက္ကောတိ, ဂတ္တေဟိ သေအာ မုစ္စန္တိ, သရီရံ ဝေခတိ, မုခတော ခေဠော ပတတိ, ဂဟေတဗ္ဗဂဟဏံ န ပဿတိ။ အထ နံ သာမာဝတီ "ကိံ, မဟာရာဇ, ကိလမသီ"တိ အာဟ။ အာမ, ဒေဝိ, ကိလမာမိ, အဝဿယော မေ ဟောဟီတိ။ သာဓု, မဟာရာဇ, ကဏ္ဍံ မဟာပထဝိမုခံ ကရောဟီတိ။ ရာဇာ တထာ အကာသိ။ သာ "ရညော ဟတ္ထတော ကဏ္ဍံ မုစ္စတူ"တိ အဓိဋ္ဌာသိ။ တသ္မိံ ခဏေ ကဏ္ဍံ မုစ္စိ။ ရာဇာ တံခဏံယေဝ ဥဒကေ နိမုဇ္ဇိတွာ အာဂမ္မ အလ္လကေသော အလ္လဝတ္ထော သာမာဝတိယာ ပါဒေသု ပတိတွာ "ခမ, ဒေဝိ, မယှံ, ဘေဒကာနံ မေ ဝစနေန အနုပဓာရေတွာ ဧတံ ကတ"န္တိ အာဟ။ ခမာမိ, ဒေဝါတိ။ "သာဓု, ဒေဝိ, ဧဝံ တယာ မယှံ ခမိတံ နာမ ဟောတိ။ ဣတော ပဋ္ဌာယ တုမှာကံ ယထာရုစိယာ ဒသဗလဿ အဒံ ဒေထ, ပစ္ဆာဘတ္တံ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဓမ္မကထံ သုဏာထ, အဇ္ဇ တော ပဋ္ဌာယ ပရိဟာရံ ဒမ္မီတိ။ တေန ဟိ, ဒေဝ, အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ ဧကံ ဘိက္ခုံ ယာစိတွာ အာနေထ, ယော နော ဓမ္မံ ဝါစေဿတီတိ။ ရာဇာ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ယာစန္တော အာနန္ဒတ္ထေရံ လဘိ။ တတော ပဋ္ဌာယ တာ ပဉ္စသတာ ဣတ္ထိယော ထေရံ ပက္ကောသာပေတွာ သက္ကာရသမ္မာနံ ကတွာ ကတဘတ္တကိစ္စဿ ထေရဿ သန္တိကေ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ။

တာ ဧကဒိဝသံ ထေရဿ အနုမောဒနာယ ပသန္နာ ထေရဿ ပဉ္စ ဥတ္တရာသင်္ဂသတာနိ အဒံသု။ ထေရော ကိရ ပုဗ္ဗေ တုန္နတယကာလေ ဧကဿ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဧကာယ သူစိယာ သဒ္ဓိံ ဟတ္ထတလမတ္တံ စောဠခဏ္ဍံ အဒာသိ။ သော သူစိယာ ဖလေန ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ မဟာပညော အဟောသိ, စောဠခဏ္ဍဿ ဖလေန ဣမိနာဝ နိယာမေန ပဉ္စသတက္ခတ္တုံ ဒုဿာနိ ပဋိလဘိ။

တတော မာဂဏ္ဍိယာ အညံ ကာတဗ္ဗံ အပဿန္တီ "ဥယျာနံ ဂစ္ဆာမ, မဟာရာဇာ"တိ အာဟ။ သာဓု, ဒေဝီတိ။ သာ ရညော သမ္ပဋိစ္ဆိတဘာဝံ ဥတွာ စူဠပိတရံ ပက္ကောသာပေတွာ အာဟ – "အမှာကံ ဥယျာနံ ဂတကာလေ သာမာဝတိယာ ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သာမာဝတိံ သပရိဝါရံ အန္တောကရိတွာ 'ရညော အာဏာ'တိ ဝတွာ ဒွါရံ ပိဒဟိတွာ ပလာလေန ပလိဝေဌေတွာ ဂေဟေ အဂ္ဂိံ ဒေထာ"တိ။ မာဂဏ္ဍိယော တဿာ ဝစနံ သုတွာ တထာ အကာသိ။ တသ္မိံ ဒိဝသေ သဗ္ဗာပိ တာ ဣတ္ထိယော ပုဗ္ဗေ ကတဿ ဥပပီဠကကမ္မဿာနုဘာဝေန သမာပတ္တိံ အပ္ပေတုံ နာသက္ခိံသု, ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဘုသမုဋ္ဌိ ဝိယ ဈာယိံသု။ တာသံ အာရက္ခပုရိသာ ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ, "ဒေဝ, ဣဒံ နာမ ကရိံသူ"တိ အာစိက္ခိံသု။

ရာဇာ "ကေန ကတ"န္တိ ပရိယေသန္တော မာဂဏ္ဍိယာယ ကာရိတဘာဝံ ဥတွာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ "ဘဒ္ဒေ, ဘဒ္ဒကံ တယာ ကမ္မံ ကတံ မယာ ကာတဗ္ဗံ ကရောန္တိယာ, "ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယ မယှံ ဝဓာယ ပရိသက္ကမာနာ ဃာတိတာ, ပသန္နောသ္မိ, တုယှံ သမ္ပတ္တိံ ဒဿာမီတိ တဝ ဉာတကေ ပက္ကောသာပေဟီ"တိ အာဟ။ သာ ရညော ကထံ သုတွာ အညာတကေပိ ဉာတကေ ကတွာ ပက္ကောသာပေသိ။ ရာဇာ သဗ္ဗေသံ သန္နိပတိတဘာဝံ ဥတွာ ရာဇင်္ဂဏေ ဂလပ္ပမာဏေသု အာဝါဋေသု နိခနိတွာ ဥပရိ ဌိတာနိ သီသာနိ ဘိန္ဒာပေန္တော မဟန္တေဟိ အယနင်္ဂလေဟိ ကသာပေသိ။ မာဂဏ္ဍိယမ္ပိ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ဆိန္ဒာပေတွာ ပူဝပစနကဋာဟေ ပစာပေသိ။

ကိံ ပန သာမာဝတိယာ သပရိဝါရာယ အဂ္ဂိနာ ဈာပနကမ္မန္တိ? သာ ကိရ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တေဟေဝ ပဉ္စဟိ မာတုကာမသတေဟိ သဒ္ဓိံ ဂင်္ဂါယံ ကီဠိတွာ ဗဟိတိတ္ထေ ဌိတာ သီတေ ဇာတေ အဝိဒူရဋ္ဌာနေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပဏ္ဏသာလံ ဒိသွာ အန္တော အသောဓေတွာဝ ဗဟိ အဂ္ဂိံ ဒတွာ ဝိသိဗ္ဗေသုံ။ အန္တောပဏ္ဏသာလာယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော နိရောဓသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ နိသိန္နော။ တာ ဇာလာသု ပစ္ဆိန္နာသု ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ "ကိံ အမှေဟိ ကတံ, အယံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ရညော ကုလူပကော, ဣမံ ဒိသွာ ရာဇာ အမှာကံ ကုဇ္ဈိဿတိ, ဣဒါနိ နံ သုဈာပိတံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ အညာနိပိ ဒါရူနိ ပက္ခိပိတွာ အဂ္ဂိံ အဒံသု။ ပုန ဇာလာယ ပစ္ဆိန္နာယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ တာသံ ပဿန္တီနံယေဝ စီဝရာနိ ပပ္ဖောဋေတွာ ဝေဟာသံ ဥပ္ပတိတွာ ဂတော။ တေန ကမ္မေန နိရယေ ပစ္စိတွာ ပက္ကာဝသေသေန ဣမံ ဗျသနံ ပာပုဏိံသု။ စတုပရိသမဇ္ဈေ ပန ကထာ ဥဒပါဒိ – "ဗဟုဿုတာ ဝတ ခုဇ္ဇုတ္တရာ, မာတုကာမအတ္တဘာဝေ ဌတွာ ပဉ္စန္နံ မာတုကာမသတာနံ ဓမ္မံ ကထေတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ သာမာဝတီပိ ရညာ အတ္တနော အပ္ပိတံ ကဏ္ဍံ မေတ္တာဖရဏေန ဖရိတွာ ပဋိဗာဟီ"တိ တဿာပိ မဟာဇနော ဂုဏံ ကထေသိ။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အထ သတ္ထာ အပရဘာဂေ ဇေတဝနေ နိသိန္နော တဒေဝ ကာရဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ ခုဇ္ဇုတ္တရံ ဗဟုဿုတာနံ, သာမာဝတိံ မေတ္တာဝိဟာရီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဥတ္တရာနန္ဒမာတာဝတ္ထု

၂၆၂. ပဉ္စမေ **ဈာယီနန္တိ** ဈာနာဘိရတာနံ ဥပာသိကာနံ, ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသိကံ ဈာနာဘိရတာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ သုမနသေဋ္ဌိံ နိဿာယ ဝသန္တဿ ပုဏ္ဏသီဟဿ နာမ ဘရိယာယ ကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှိ, ဥတ္တရာတိဿာ နာမံ အကံသု။

အထေကသ္မိံ နက္ခတ္တမဟဒိဝသေ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိ ပုဏ္ဏံ ပက္ကောသာပေတွာ အာဟ – "တာတ ပုဏ္ဏ, နက္ခတ္တံ တ ဥပောသထော တ ဒုဂ္ဂတဿ ကိံ ကရိဿတိ, ဧဝံ သန္တေပိ ဝဒေဟိ 'ကိံ နက္ခတ္တပရိဗ္ဗယံ ဂဟေတွာ နက္ခတ္တံ ကီဠိဿသိ, ဗလဝကောဏော စ ဖာလဉ္စ နင်္ဂလဉ္စ ဂဟေတွာ ကသိဿသီ'"တိ။ "မမ ဘရိယာယ သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ ဇာနိဿာမိ, အယျာ"တိ တံ ကထံ ဘရိယာယ အာရောစေသိ။ "သေဋ္ဌိ နာမ အယျော ဣဿရော, တဿ တယာ သဒ္ဓိံ ကထေန္တဿ ကထာ သောဘတိ, တွံ ပန အတ္တနော ကသိကမ္မံ မာ ဝိဿဇ္ဇေသီ"တိ အာဟ။ သော တဿာ ဝစနံ သုတွာ ကသိဘဏ္ဍံ အာဒာယ ကသိတုံ ဂတော။

တံဒိဝသဉ္စ သာရိပုတ္တတ္ထေရော နိရောဓသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ "ကဿ အဇ္ဇ မယာ သင်္ဂဟံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ အာဝဇ္ဇေန္တော ဣမဿ ပုဏ္ဏဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ပတ္တစီဝရမာဒာယ ပုဏ္ဏဿ ကသနဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တော အဝိဒူရေ အတ္တာနံ ဒဿေသိ။ ပုဏ္ဏော ထေရံ ဒိသွာ ကသိံ ဌပေတွာ ထေရဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိ။ ထေရော တံ ဩလောကေတွာ ဥဒကသဘာဂံ ပုစ္ဆိ။ တဿ ဧတဒဟောသိ – "အယျော မုခံ ဓောဝိတုကာမော ဘဝိဿတီ"တိ။ တတော ဝေဂေန ဂန္တွာ ဒန္တကဋ္ဌံ အာဟရိတွာ ကပ္ပိယံ ကတွာ ထေရဿ အဒာသိ။ ထေရေ ဒန္တကဋ္ဌံ ခါဒန္တေ ပတ္တေန သဒ္ဓိံ ဓမ္မကရဏံ နီဟရိတွာ ဥဒကဿ ပူရေတွာ အာဟရိ။ ထေရော မုခံ ဓောဝိတွာ ဘိက္ခာစာရမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ ပုဏ္ဏော စိန္တေသိ – "ထေရော အညေသု ဒိဝသေသု ဣမံ မဂ္ဂံ န ပဋိပဇ္ဇတိ, အဇ္ဇ ပန မယှံ သင်္ဂဟတ္ထာယ ပဋိပန္နော ဘဝိဿတိ။ အဟော ဝတ မေ ဘရိယာ မမတ္ထာယ အာဟရဏကံ အာဟာရံ ထေရဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌပေယျာ"တိ။

အထဿ ဘရိယာ "အဇ္ဇ နက္ခတ္တဒိဝသော"တိ ပာတောဝ အတ္တနော လဘနကနိယာမေန ခါဒနီယဘောဇနီယံ သံဝိဓာယ ဂဟေတွာ သာမိကဿ ကသနဋ္ဌာနံ အာဂစ္ဆန္တီ အန္တရာမဂ္ဂေ ထေရံ ဒိသွာ စိန္တေသိ – "အညေသု ဒိဝသေသု မယှံ ထေရံ ဒိသွာ ဒေယျဓမ္မော န ဟောတိ, ဒေယျဓမ္မေ သန္တေပိ မမ အယျံ န ပဿာမိ, အဇ္ဇ ပန ဒွိန္နမ္ပိ သမ္မုခီဘာဝေါ ဇာတော။ မမ သာမိကဿ ပုန သမ္ပာဒေတွာ အာဟရိဿာမိ, ဣမံ တာဝ အာဟာရံ ထေရဿ ဒဿာမီ"တိ တီဟိ စေတနာဟိ သမ္ပယုတ္တံ ကတွာ တံ ဘောဇနံ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌပေတွာ "ဧဝံဝိဓာ ဒုဂ္ဂတဇီဝိတာ မုစ္စာမီ"တိ အာဟ။ ထေရောပိ "တဝ အဇ္ဈာသယော ပူရတူ"တိ တဿာနုမောဒနံ ကတွာ တတော နိဝတ္တိတွာ ဝိဟာရံ အဂမာသိ။

သာပိ ပုန အတ္တနော ဂေဟံ ဂန္တွာ သာမိကဿ အာဟာရံ သမ္ပာဒေတွာ အာဒာယ ကသနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သာမိကဿ ကုဇ္ဈနဘာဝတော ဘီတာ "သာမိ, အဇ္ဇ ဧကဒိဝသံ တဝ မနံ သန္ဓာရေဟီ"တိ အာဟ။ ကိံ ကာရဏာတိ? အဟံ အဇ္ဇ တာဝ အာဟာရံ အာဟရန္တီ အန္တရာမဂ္ဂေ ထေရံ ဒိသွာ တဝ ဘာဂဘတ္တံ ထေရဿ ပတ္တေ ပတိဋ္ဌပေတွာ ပုန ဂေဟံ ဂန္တွာ အာဟာရံ ပစိတွာ အာဒာယ အာဂတာမှီတိ။ မနာပံ တေ, ဘဒ္ဒေ, ကတံ, မယာပိ ပာတောဝ ထေရဿ ဒန္တကဋ္ဌဉ္စ မုခေါဒကဉ္စ ဒိန္နံ။ အဇ္ဇ အမှာကံ သုပ္ပဘာတံ, သဗ္ဗမ္ပိ ထေရဿ အမှာကံ သန္တကမေဝ ဇာတန္တိ ဒွိန္နမ္ပိ ဇနာနံ ဧကသဒိသမေဝ စိတ္တံ အဟောသိ။ အထ ပုဏ္ဏော အာဟာရကိစ္စံ ကတွာ ဘရိယာယ ဦရုမှိ သီသံ ကတွာ မုဟုတ္တံ နိပဇ္ဇိ။ အထဿ နိဒ္ဒာ ဩက္ကမိ။ သော ထောကံ နိဒ္ဒာယိတွာ ပဗုဒ္ဓော ကသိတဋ္ဌာနံ ဩလောကေသိ, ဩလောကိတောလောကိတဋ္ဌာနံ မဟာကောသာတကိပုပ္ဖေဟိ သမ္ပရိကိဏ္ဏံ ဝိယ အဟောသိ။ သော ဘရိယံ အာဟ – "ဘဒ္ဒေ, ကိန္နာမေတံ အဇ္ဇ ဣဒံ ကသိတဋ္ဌာနံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဟုတွာ ခါယတီ"တိ။ အယျ , အဇ္ဇ တေ သကလဒိဝသံ ကိလန္တတာယ အက္ခီနိ မညေ ဘမန္တီတိ။ ဘဒ္ဒေ, မယှံ အဿဒ္ဓဟန္တီ သယံ ဩလောကေဟီတိ။ တသ္မိံ ကာလေ သာ ဩလောကေတွာ သဘာဝံ အယျ, ကထေသိ, ဧဝမေတံ ဘဝိဿတီတိ။

ပုဏ္ဏော ဥဋ္ဌာယ ဧကံ ကဋ္ဌံ ဂဟေတွာ နင်္ဂလသီသေ ပဟရိ, ဂုဠပိဏ္ဍော ဝိယ နင်္ဂလသီသေ အလ္လီယိတွာ အဋ္ဌာသိ။ သော ဘရိယံ ပက္ကောသိတွာ အာဟ – “ဘဒ္ဒေ, အညေသံ ဝပိတဗီဇံ နာမ တီဟိ ဝါ စတူဟိ ဝါ မာသေဟိ ဖလံ ဒေတိ, အမှာကံ ပန အယျဿ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ အန္တရေ ရောပိတေန သဒ္ဓာဗီဇေန အဇ္ဇေဝ အဝဿံ ဖလံ ဒိန္နံ။ ဣမသ္မိံ ကရီသမတ္တေ ပဒေသေ အာမလကမတ္တောပိ ပံသုပိဏ္ဍော အသုဝဏ္ဏော နာမ နတ္ထီ”တိ။ ဣဒါနိ ကိံ ကရိဿာမ, အယျာတိ? “ဘဒ္ဒေ, ဣမံ ဧတ္တကံ သုဝဏ္ဏံ ဆာဒေတွာ ခါဒိတုံ နာမ န သက္ကာ”တိ ဘရိယံ တသ္မိံ ဌာနေ ဌပေတွာ ဘတ္တဿ ပူရေတွာ အာဘတံ ပါတိံ သုဝဏ္ဏဿ ပူရေတွာ ဂန္တွာ ရညော အာရောစာပေသိ – “ဧကော မနုဿော သုဝဏ္ဏပါတိံ ဂဟေတွာ ဌိတော”တိ။ ရာဇာ တံ ပက္ကောသာပေတွာ “ကဟံ တေ, တာတ, လဒ္ဓ”န္တိ ပုစ္ဆိ။ “ဒေဝ, မယှံ ဧကံ ကသိတဋ္ဌာနံ သဗ္ဗံ သုဝဏ္ဏမေဝ ဇာတံ, ပဟိဏိတွာ အာဟရာပေထာ”တိ အာဟ။ တွံ ကိံနာမောသီတိ? ပုဏ္ဏော နာမ အဟံ, ဒေဝါတိ။ ဂစ္ဆထ, ဘဏေ, သကဋာနိ ယောဇေတွာ ပုဏ္ဏဿ ကသိတဋ္ဌာနတော သုဝဏ္ဏမာဟရထာတိ။

သကဋေဟိ သဒ္ဓိံ ဂတရာဇပုရိသာ “ရညော ပုည”န္တိ ဝတွာ သုဝဏ္ဏပိဏ္ဍေ ဂဏှန္တိ, ဂဟိတဂဟိတမ္ပိ ကသိတလေဍ္ဍုယေဝ ဟောတိ။ တေ ဂန္တွာ ရညော အာရောစေသုံ။ တေန ဟိ ဘဏေ ဂန္တွာ “ပုဏ္ဏဿ ပုည”န္တိ ဝတွာ ဂဏှထာတိ။ ဂဟိတဂဟိတံ သုဝဏ္ဏမေဝ ဟောတိ။ တေ သဗ္ဗမ္ပိ တံ သုဝဏ္ဏံ အာဟရိတွာ ရာဇင်္ဂဏေ ရာသိံ အကံသု။ ရာသိ ဥဗ္ဗေဓေန တာလပ္ပမာဏော အဟောသိ။ ရာဇာ ဝါဏိဇေ ပက္ကောသာပေတွာ “ကဿ ဂေဟေ ဧတ္တကံ သုဝဏ္ဏံ အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိ။ နတ္ထိ, ဒေဝ, ကဿစီတိ။ ဧတ္တကဿ ပန ဓနဿ သာမိနော ကိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ? ဓနသေဋ္ဌိံ နာမ နံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဒေဝါတိ? တေန ဟိ ပုဏ္ဏံ ဣမသ္မိံ နဂရေ ဓနသေဋ္ဌိံ နာမ ကရောထာတိ သဗ္ဗံ တံ သုဝဏ္ဏံ တဿေဝ ဒတွာ တံဒိဝသံယေဝဿ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနံ အဒါသိ။ သော သေဋ္ဌိ မင်္ဂလံ ကရောန္တော သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ သတ္တမေ ဒိဝသေ ဒသဗလဿ ဘတ္တာနုမောဒနာယ ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိပိ ဘရိယာပိ ဓီတာပိ သဗ္ဗေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

အပရဘာဂေ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိ “ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိနော ဝယပ္ပတ္တာ ဒါရိကာ အတ္ထီ”တိ သုတွာ အတ္တနော ပုတ္တဿ ကာရဏာ တဿ ဂေဟံ ပေသေသိ။ သော တဿ သာသနံ သုတွာ “နာဟံ ဓီတရံ ဒဿာမီ”တိ ပဋိသာသနံ ပေသေသိ။ သုမနသေဋ္ဌိပိ ပုန ပေသေသိ – “တွံ မမ ဂေဟံ နိဿာယ ဝသိတွာ ဣဒါနိ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဣဿရော ဟုတွာ မယှံ ဒါရိကံ န ဒေသီ”တိ။ တတော ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိ အာဟ – “ဣမံ တာဝ တုမှာကံ သေဋ္ဌိ သဘာဝမေဝ ကထေသိ, ပုရိသော နာမ သဗ္ဗကာလေ ဓနံ ဝိစာရေတီတိ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗော။ အဟဉှိ ဣဒါနိ တာဒိသေ ပုရိသေ ဒါသေ ကတွာ ဂဟေတုံ သက္ကောမိ, တုမှံ ပန ဇာတိံ ဝါ ဂေါတ္တံ ဝါ န ကောပေမိ။ အပိစ ခေါ မမ ဓီတာ သောတာပန္နာ အရိယသာဝိကာ ဒေဝသိကံ ကဟာပဏဂ္ဃနကေဟိ ပုပ္ဖေဟိ ပူဇံ ကရောတိ, တမဟံ တုမှာဒိသဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဿ ဂေဟံ န ပေသေဿာမီ”တိ။ ဧဝံ ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိဿ ပဋိဗာဟကဘာဝံ ဉတွာ ရာဇဂဟသေဋ္ဌိ ပုန သာသနံ ပေသေသိ – “ပောရာဏကံ ဝိဿာသံ မာ ဘိန္ဒတု, အဟံ မယှံ သုဏိသာယ ဒေဝသိကံ ဒွိန္နံ ကဟာပဏာနံ အဂ္ဃနကာနိ ပုပ္ဖာနိ သဇ္ဇာပေဿာမီ”တိ။ သော “သာဓူ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဓီတရံ တဿ ဃရံ ပေသေသိ။

အထေကဒိဝသံ သာ ပုဏ္ဏသေဋ္ဌိနော ဓီတာ ဥတ္တရာ အတ္တနော သာမိကံ ဧဝမာဟ – “အဟံ အတ္တနော ကုလဂေဟေ မာသဿ အဋ္ဌ ဒိဝသာနိ နိဗဒ္ဓံ ဥပေါသထကမ္မံ ကရောမိ, ဣဒါနိပိ တုမှေသု သမ္ပဋိစ္ဆန္တေသု ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌဟေယျ”န္တိ။ သော “န သက္ကာ”တိ တံ န သမ္ပဋိစ္ဆိ။ သာ တံ သညာပေတုံ အသက္ကောန္တီ တုဏှီ အဟောသိ။ ပုန အန္တောဝဿေ “ဥပေါသထိကာ ဘဝိဿာမီ”တိ တထာပိ ဩကာသံ ကာရေန္တီ နေဝ အလတ္ထ။ သာ အန္တောဝဿေ အဍ္ဎတိယေသု မာသေသု အတိက္ကန္တေသု အဍ္ဎမာသေ အဝသိဋ္ဌေ မာတာပိတူနံ သာသနံ ပေသေသိ – “အဟံ တုမှေဟိ စာရကေ ပက္ခိတ္တာ ဧတ္တကေ အဒ္ဓါနေ ဧကဒိဝသမ္ပိ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌာတုံ န လဘာမိ, ပဉ္စဒသ မေ ကဟာပဏသဟဿာနိ ပေသေထာ”တိ။ တေ ဓီတု သာသနံ သုတွာ “ကိံကာရဏာ”တိ အပုစ္ဆိတွာဝ ပဟိဏိံသု။ ဥတ္တရာ တေ ကဟာပဏေ ဂဏှိတွာ တသ္မိံ နဂရေ သိရိမာ နာမ ဂဏိကာ အတ္ထိ, တံ ပက္ကောသာပေတွာ “အမ္မ သိရိမေ, အဟံ ဣမံ အဍ္ဎမာသံ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌဟိဿာမိ, တွံ ဣမာနိ ပဉ္စဒသ ကဟာပဏသဟဿာနိ ဂဟေတွာ ဣမံ အဍ္ဎမာသံ သေဋ္ဌိပုတ္တံ ပရိစရာဟီ”တိ။ သာ “သာဓု, အယျေ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ တတော ပဋ္ဌာယ သေဋ္ဌိပုတ္တော “အဟံ သိရိမာယ သဒ္ဓိံ မောဒိဿာမီ”တိ ဥတ္တရာယ အဍ္ဎမာသံ ဥပေါသထကမ္မံ သမ္ပဋိစ္ဆိ။

သာ တေန သမ္ပဋိစ္ဆိတဘာဝံ ဉတွာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပါတောဝ ဒါသိဂဏပရိဝုတာ သတ္ထု သဟတ္ထာ ခာဒနီယဘောဇနီယံ သံဝိဒဟိတွာ သတ္ထရိ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ဝိဟာရံ ဂတေ ဥပေါသထင်္ဂါနိ အဓိဋ္ဌာယ ပါသာဒဝရံ အာရုယှ အတ္တနော သီလာနိ အာဝဇ္ဇမာနာ နိသီဒတိ။ ဧဝံ အဍ္ဎမာသံ ဝီတိနာမေတွာ ဥပေါသထံ ဝိသ္သဇ္ဇနဒိဝသေ ပါတောဝ ယာဂုခဇ္ဇကာဒီနိ သံဝိဒဟန္တီ ဝိစရတိ။ တသ္မိံ သမယေ သေဋ္ဌိပုတ္တော သိရိမာယ သဒ္ဓိံ ဥပရိပါသာဒဝရဂတော ဇာလဝါတပါနံ ဝိဝရိတွာ အန္တရဝတ္ထုံ ဩလောကေန္တော အဋ္ဌာသိ။ ဥတ္တရာ, ဝါတပါနစ္ဆိဒ္ဒေန ဥဒ္ဓံ ဩလောကေသိ။ သေဋ္ဌိပုတ္တော ဥတ္တရံ ဩလောကေတွာ “နေရယိကဇာတိကာ ဝတာယံ ဧဝံဝိဓံ နာမ သမ္ပတ္တိံ ပဟာယ ဥက္ခလိကမသိမက္ခိတာ ဟုတွာ နိက္ကာရဏာ ဒါသီနံ အန္တရေ ဝိစရတီ”တိ သိတံ အကာသိ။ ဥတ္တရာ, တသ္သ ပမာဒဘာဝံ ဉတွာ “အယံ ဗာလော နာမ အတ္တနော သမ္ပတ္တိ သဗ္ဗကာလံ ထာဝရာတိ သညီ ဘဝိသ္သတီ”တိ သယမ္ပိ သိတံ အကာသိ။ တတော သိရိမာ “အယံ စေဋိကာ မယိ ဌိတာယ ဧဝံ မမ သာမိကေန သဒ္ဓိံ သိတံ ကရောတီ”တိ ကုပိတာ ဝေဂေန ဩတရိ။ ဥတ္တရာ, တသ္သာ အာဂမနာကာရေနေဝ “အယံ ဗာလာ အဍ္ဎမာသမတ္တံ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဝသိတွာ မယှမေဝေတံ ဂေဟန္တိ သညီ ဇာတာ”တိ ဉတွာ တင်္ခဏညေဝ မေတ္တာဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ အဋ္ဌာသိ။ သိရိမာပိ ဒါသီနံ အန္တရေန အာဂန္တွာ ဥဠုင်္ကံ ဂဟေတွာ ပူဝပစနဋ္ဌာနေ ပက္ကုထိတတေလသ္သ ပူရေတွာ ဥတ္တရာယ မတ္ထကေ အာသိဉ္စိ, မေတ္တာဈာနသ္သ ဝိပ္ဖာရေန ဥတ္တရာယ မတ္ထကေ အာသိတ္တံ ပက္ကုထိတတေလံ ပဒုမပတ္တေ အာသိတ္တဥဒကံ ဝိယ ဝိနိဝတ္တိတွာ ဂတံ။

တသ္မိံ ခဏေ သိရိမာယ သမီပေ ဌိတာ ဒါသိယော တံ ဩလောကေတွာ, “ဘော ဇေ, တွံ အမှာကံ အယျာယ ဟတ္ထတော မူလံ ဂဟေတွာ အာဂတာ ဣမသ္မိံ ဂေဟေ ဝသမာနာ အမှာကံ အယျာယ သဒိသာ ဘဝိတုံ ဝါယမသီ”တိ သမ္မုခဋ္ဌာနေ တံ ပရိဘာသိံသု။ တသ္မိံ ခဏေ သိရိမာ အတ္တနော အာဂန္တုကဘာဝံ အညာသိ။ သာ တတောဝ ဂန္တွာ ဥတ္တရာယ ပါဒေသု ပတိတွာ, “အယျေ, အနုပဓာရေတွာ မေ ကတံ, ခမထ မယှ”န္တိ အာဟ။ အမ္မ သိရိမေ, နာဟံ တဝ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ခမိသ္သာမိ, အဟံ သပိတိကာ ဓီတာ, ဒသဗလေ ခမန္တေယေဝ ခမိသ္သာမီတိ။

သတ္ထာပိ ခေါ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော အာဂန္တွာ ဥတ္တရာယ နိဝေသနေ ပညတ္တာသနေ နိသီဒိ။ သိရိမာ ဂန္တွာ သတ္ထု ပါဒေသု ပတိတွာ, “ဘန္တေ, မယာ အယျာယ ဥတ္တရာယ အန္တရေ ဒေါသော ကတော, တုမှေသု ခမန္တေသု ခမိသ္သာမီတိ ဝဒတိ, ခမထ မယှံ ဘဂဝါ”တိ။ ခမာမိ တေ သိရိမေတိ။ သာ တသ္မိံ ကာလေ ဂန္တွာ ဥတ္တရံ ခမာပေသိ။ တံဒိဝသဉ္စ သိရိမာ ဒသဗလသ္သ ဘတ္တာနုမောဒနံ သုတွာ –

“အက္ကောဓေန ဇိနေ ကောဓံ၊ အသာဓုံ သာဓုနာ ဇိနေ။
ဇိနေ ကဒရိယံ ဒါနေန၊ သစ္စေနာလိကဝါဒိန”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၂၂၃) –

ကထာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌိတာ ဒသဗလံ နိမန္တေတွာ ပုနဒိဝသေ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ ဥပါသိကာယော ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ဥတ္တရံ နန္ဒမာတရံ ဈာယီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သုပ္ပဝါသာဝတ္ထု

၂၆၃. ဆဋ္ဌေ **ပဏီတဒါယိကာန**န္တိ ပဏီတရသဒါယိကာနံ ဥပါသိကာနံ, သုပ္ပဝါသာ ကောလိယဓီတာ, အဂ္ဂါတိ ဒသ္သေတိ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပါသိကံ ပဏီတဒါယိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟသ္သံ ဒေဝမနုသ္သေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ ကောလိယနဂရေ ခတ္တိယကုလေ နိဗ္ဗတ္တိ, သုပ္ပဝါသာတိသ္သာ နာမံ အကံသု။ သာ ဝယပ္ပတ္တာ ဧကသ္သ သက္ယကုမာရသ္သ ဂေဟံ ဂတာ, ပဌမဒသ္သနေယေဝ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။ သာ အပရဘာဂေ သီဝလိံ နာမ ဒါရကံ ဝိဇာယိ။ တသ္သ ဝတ္ထု ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတမေဝ။

သာ ဧကသ္မိံ သမယေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခသ္သ ဘိက္ခုသင်္ဃသ္သ နာနဂ္ဂရသပဏီတဘောဇနံ အဒါသိ။ သတ္ထာ ကတဘတ္တကိစ္စော အနုမောဒနံ ကရောန္တော သုပ္ပဝါသာယ ဣမံ ဓမ္မံ ဒေသေသိ “ဘောဇနံ သုပ္ပဝါသေ ဒေန္တီ အရိယသာဝိ

ကာ ပဋိဂ္ဂဟကာနံ ပဥ္စ ဌာနာနိ ဒေတိ။ အာယုံ ဒေတိ, ဝဏ္ဏံ ဒေတိ, သုခံ ဒေတိ, ဗလံ ဒေတိ, ပဋိဘာနံ ဒေတိ။ အာယုံ ခော ပန ဒတွာ အာယုဿ ဘာဂိနီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ။ပေ.။ ပဋိဘာနံ ဒတွာ ပဋိဘာနဿ ဘာဂိနီ ဟောတိ ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုသဿ ဝါ''တိ။ ဝေမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အထ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ ဥပာသိကာယော ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော သုပ္ပဝါသံ ကောလိယဓီတရံ ပဏီတဒာယိကာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

သုပ္ပိယာဝတ္ထု

၂၆၄. သတ္တမေ **ဂိလာနုပဋ္ဌာကီန** န္တိ ဂိလာနုပဋ္ဌာကီနံ ဥပာသိကာနံ, သုပ္ပိယာ ဥပာသိကာ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ အယံ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တာ အပရဘာဂေ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသိကံ ဂိလာနုပဋ္ဌာကီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ဗာရာဏသိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, သုပ္ပိယာတိဿာ နာမံ အကံသု။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဗာရာဏသိံ အဂမာသိ။ သာ တထာဂတဿ ပဌမဒဿနေယေဝ ဓမ္မံ သုတွာ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။

အထေကဒိဝသံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဝိဟာရံ ဂတာ။ ဝိဟာရစာရိကံ စရမာနာ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဂိလာနံ ဒိသွာ အဘိဝါဒေတွာ ပဋိသန္ထာရံ ကတွာ ''အယျဿ ကိံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ပုစ္ဆိ။ ရသံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ဥပာသိကေတိ။ ''ဟောတု, ဘန္တေ, အဟံ ပဟိဏိဿာမီ''တိ ထေရံ အဘိဝါဒေတွာ အန္တောနဂရံ ဂန္တွာ ပုနဒိဝသေ ပဝတ္တမံသတ္ထာယ အာသိံ အန္တရာပဏံ ပေသေသိ။ သာ သကလနဂရေ ပဝတ္တမံသံ အလဘိတွာ အလဒ္ဓဘာဝံ ကထေသိ။ ဥပာသိကာ စိန္တေသိ – ''အဟံ အယျဿ ရသံ ပဟိဏိဿာမီတိ ဝတွာ သစေ န ပေသေဿာမိ , အယျော အညတောပိ အလဘန္တော ကိလမိဿတိ, ယံကိဉ္စိ ကတွာ ပေသေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ ဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ ဦရုမံသံ ဆိန္ဒိတွာ ဒာသိယာ အဒာသိ ''ဣဒံ မံသံ ဂဟေတွာ သမ္ဘာရေဟိ ယောဇေတွာ ရသံ ကတွာ ဝိဟာရံ နေတွာ အယျဿ ဒေဟိ။ သော စေ မံ ပုစ္ဆတိ, ဂိလာနာတိ ဝဒေဟီ''တိ။ သာ တထာ အကာသိ။

သတ္ထာ တံ ကာရဏံ ဉတွာ ပုနဒိဝသေ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ ဘိက္ခုသင်္ဃပရိဝုတော ဥပာသိကာယ ဂေဟံ အဂမာသိ။ သာ တထာဂတဿ အာဂတဘာဝံ သုတွာ သာမိကံ အာမန္တေသိ – ''အယျပုတ္တ, အဟံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တုံ န သက္ကောမိ, ဂစ္ဆ တွံ သတ္ထာရံ အန္တောဂေဟံ ပဝေသေတွာ နိသီဒာပေဟီ''တိ။ သော တထာ အကာသိ။ သတ္ထာ ''ကဟံ သုပ္ပိယာ''တိ ပုစ္ဆိ။ ဂိလာနာ, ဘန္တေတိ။ ပက္ကောသထ, နန္တိ။ အထ ဧာ ဂန္တွာ ''သတ္ထာ တံ ပက္ကောသတီ''တိ အာဟံသု။ သာ စိန္တေသိ – ''သဗ္ဗလောကဿ ဟိတာနုကမ္ပကော သတ္ထာ န ကာရဏံ အဒိသွာ ပက္ကောသာပေဿတီ''တိ သဟသာ မဟုဋ္ဌာသိ။ အထဿာ ဗုဒ္ဓာနုဘာဝေန တံခဏံယေဝ ဝဏော ရုဟိတွာ သုစ္ဆဝိ အဟောသိ သေသဋ္ဌာနတော အတိရေကတရံ ဝိပ္ပသန္နဝဏ္ဏော။ တသ္မိံ ခဏေ ဥပာသိကာ သိတံ ကတွာ ဒသဗလံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။ သတ္ထာ ''ဣမိဿာ ဥပာသိကာယ ကိံ အဖာသုက''န္တိ ပုစ္ဆိ။ သာ အတ္တနာ ကတကာရဏံ သဗ္ဗံ ကထေသိ။ သတ္ထာ ကတဘတ္တကိစ္စော ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပါတာပေတွာ တံ ဘိက္ခုံ အနေကပရိယာယေန ဝိဂရဟိတွာ သိက္ခာပဒံ (မဟာဝ. ၂၈ဝ) ပညပေသိ။ ဝေမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ နိသိန္နော ဥပာသိကာယော ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော သုပ္ပိယံ ဥပာသိကံ ဂိလာနုပဋ္ဌာကီနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ကာတိယာနီဝတ္ထု

၂၆၅. အဋ္ဌမေ **အဝေစ္စပ္ပသန္နာန** န္တိ အဓိဂတေန အစလပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတာနံ ဥပာသိကာနံ, ကာတိယာနီ, အဂ္ဂါတိ ဒဿေတိ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသိကံ အဝေစ္စပ္ပသန္နာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ကုရရဃရနဂရေ နိဗ္ဗတ္တိ, ကာတိယာနီတိဿာ နာမံ အကံသု။

သာ အပရဘာဂေ ဝယပ္ပတ္တာ ကုရရဃရိကာယ, ကာဠိယာ သဟာယိကာ, ဒဠှမိတ္တာ အဟောသိ။ ယဒာ ပန ကုဋိကဏ္ဏသောဏတ္ထေရော “ဒသဗလဿ ကထိတနိယာမေန မယှမ္ပိ ဓမ္မံ ကထေဟီ”တိ မာတရာ ယာစိတော ရတ္တိဘာဂေ အန္တောနဂရေ အလင်္ကတဓမ္မာသနေ နိသီဒိတွာ မာတရံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ ဓမ္မဒေသနံ အာရဘိ, တဒာ အယံ ကာတိယာနီ ဥပာသိကာ ကာဠိယာ သဒ္ဓိံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ ဓမ္မံ သုဏန္တီ အဋ္ဌာသိ။ တသ္မိံ သမယေ ပဉ္စမတ္တာနိ စောရသတာနိ အန္တောနဂရေ ဒိတ ကတသညာယ ကောဋ္ဋိတော ပဋ္ဌာယ ဥမ္မင်္ဂံ ခနိတွာ ဣမိဿာ ကာတိယာနိယာ ဃရံ သမ္ပာပုဏိံသု။ တေသံ စောရဇေဋ္ဌကော တေဟိ သဒ္ဓိံ အပဝိသိတွာ “ကိံ နု ခော အယံ ပရိသာ သန္နိပတိတာ”တိ ဝီမံသနတ္ထာယ သောဏတ္ထေရဿ ဓမ္မကထနဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ပရိသပရိယန္တေ တိဋ္ဌမာနော ဣမိဿာ ကာတိယာနိယာ ပိဋ္ဌိပဿေ အဋ္ဌာသိ။

တသ္မိံ သမယေ, ကာတိယာနီ, အာသိံ အာမန္တေသိ – “ဂစ္ဆ ဇေ, ဂေဟံ ပဝိသိတွာ ဒီပတေလံ အာဟရ, မယံ ဒီပေ ဇာလေတွာ ဓမ္မံ သောဿာမာ”တိ။ သာ ဃရံ ဂန္တွာ ဥမ္မင်္ဂေ စောရေ ဒိသွာ ဒီပတေလံ အဂဏှိတွာဝ အာဂန္တွာ အတ္တနော အယျာယ အာရောစေသိ – “အယျေ, ဂေဟေ စောရာ ဥမ္မင်္ဂံ ခနန္တီ”တိ။ တံ သုတွာ စောရဇေဋ္ဌကော စိန္တေသိ – “သစာယံ ဣမိဿာ ကထံ ဂဏှိတွာ ဂေဟံ ဂမိဿတိ , ဇင်္ဃာဝ နံ အသိနာ ဒွေဝဓာ ဆိန္ဒိဿာမိ။ သစေ ပန ဂဟိတနိမိတ္တေနေဝ ဓမ္မံ သုဏိဿတိ, စောရေဟိ ဂဟိတဘဏ္ဍကမ္ပိ ပုန ဒာပေဿာမီ”တိ။ ကာတိယာနီပိ ခော အာသိယာ ကထံ သုတွာ, “အမ္မ, မာ သဒ္ဒံ ကရိ, စောရာ နာမ ဟရန္တာ အတ္တနာ ဒိဋ္ဌမေဝ ဟရိဿန္တိ, အဟံ ပန အဇ္ဇ ဒုလ္လဘဿဝနံ သုဏာမိ, မာ ဓမ္မဿ အန္တရာယံ ကရောဟီ”တိ အာဟ။ စောရဇေဋ္ဌကော တဿာ ဝစနံ သုတွာ စိန္တေသိ – “ဣမိနာ အဇ္ဈာသယေန ဌိတာယ နာမ ဂေဟေ ဘဏ္ဍံ ဟရန္တေဟိ အမှေဟိ မဟာပထဝီ ပဝိသိတဗ္ဗာ ဘဝေယျာ”တိ။ သော တာဝဒေဝ ဂန္တွာ စောရေဟိ ဂဟိတဘဏ္ဍံ ဆဍ္ဍာပေတွာ စောရေဟိ သဒ္ဓိံ အာဂန္တွာ ဓမ္မံ သုဏန္တော ပရိသပရိယန္တေ အဋ္ဌာသိ။ ကာတိယာနီပိ ဥပာသိကာ ထေရဿ ဒေသနာပရိယောသာနေ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ။

အထ အရုဏေ ဥဂ္ဂတေ စောရဇေဋ္ဌကော ဂန္တွာ ဥပာသိကာယ ပာဒေသု ပတိတွာ, “အယျေ, သဗ္ဗေသံယေဝ နော ခမာဟီ”တိ အာဟ။ ကိံ ပန တုမှေဟိ မယှံ ကတန္တိ? သော သဗ္ဗံ အတ္တနာ ကတဒောသံ အာရောစေသိ။ တေန ဟိ, တာတာ, ခမာမိ တုမှာကန္တိ။ အယျေ, အမှာကံ ဧဝံ ခမိတံ နာမ န ဟောတိ, တုမှာကံ ပန ပုတ္တတ္ထေရဿ သန္တိကေ သဗ္ဗေသံယေဝ နော ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဒာပေဟီတိ။ သာ သဗ္ဗေပိ တေ ဂဟေတွာ ကုဋိကဏ္ဏသောဏတ္ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တေပိ ခော စောရာ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတာ သဗ္ဗေဝ အရဟတ္တံ ပာပုဏိံသု။ ဧဝမေတံ ဝတ္ထု သမုဋ္ဌိတံ။ အပရဘာဂေ သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ဥပာသိကာယော ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ကာတိယာနိံ ဥပာသိကံ အဝေစ္စပ္ပသန္နာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

နကုလမာတာဝတ္ထု

၂၆၆. နဝမေ **ဝိဿာသိကာန**န္တိ ဝိဿာသကထံ ကထေန္တီနံ ဥပာသိကာနံ, နကုလမာတာ ဂဟပတာနီ, အဂ္ဂာတိ ဒဿေတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဥပာသကပာဠိယံ ဝုတ္တမေဝ။ ကေဝလံ ဣဓ နကုလမာတရံ ဓုရံ ကတွာ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ကာဠီကုရရဃရိကာဝတ္ထု

၂၆၇. ဒသမေ **အနုဿဝပ္ပသန္နာန**န္တိ အနုဿဝေနေဝ ဥပ္ပန္နေန ပသာဒေန သမန္နာဂတာနံ ဥပာသိကာနံ အန္တရေ, ကာဠီ ဥပာသိကာ, ကုရရဃရိကာ အဂ္ဂာတိ ဒဿေတိ။ သာ ကိရ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓကာလေ ဟံသဝတိယံ ကုရရဃရနဂရေ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုဏန္တီ သတ္ထာရံ ဧကံ ဥပာသိကံ အနုဿဝပ္ပသန္နာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေန္တံ ဒိသွာ အဓိကာရကမ္မံ ကတွာ တံ ဌာနန္တရံ ပတ္ထေသိ။ သာ ကပ္ပသတသဟဿံ ဒေဝမနုဿေသု သံသရိတွာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေ ရာဇဂဟနဂရေ ကုလဂေဟေ နိဗ္ဗတ္တိ, ကာဠီတိဿာ နာမံ အကံသု။

သာ ဝယပ္ပတ္တာ ကုရရဃရနဂရေ ကုလဂေဟံ ဂတာ။ အထဿာ သံဝာသေန ဂဗ္ဘော ပတိဋ္ဌဟိ။ သာ ပရိပုဏ္ဏဂဗ္ဘာ “ပရေသံ ဂေဟေ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ နာမ အပ္ပတိရူပ”န္တိ အတ္တနော ကုလနဂရမေဝ အာဂန္တွာ ရတ္တိဘာဂသမနန္တရေ

အတ္တနော ပါသာဒဿ ဥပရိ အာကာသေ ဌိတာနံ သာတာဂိရဟေမဝတာနံ ရတနတ္တယဿ ဝဏ္ဏံ ကထေန္တာနံ ကထံ သုတွာ အနုဿဝိကပ္ပသာဒံ ဥပ္ပာဒေတွာ သတ္ထု အဒဿနေနေဝ သောတာပတ္တိဖလေ ပတိဋ္ဌာသိ, အပရဘာဂေ ပနဿာ ဂဗ္ဘဝုဋ္ဌာနံ အဟောသီတိ သဗ္ဗံ ဝတ္ထု ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ အပရဘာဂေ ပန သတ္ထာ ဇေတဝနေ ဘိက္ခုသင်္ဃမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ဥပါသိကာယော ဌာနန္တရေသု ဌပေန္တော ဣမံ ဥပါသိကံ အနုဿဝပ္ပသန္နာနံ အဂ္ဂဋ္ဌာနေ ဌပေသီတိ။

ဒသသုတ္တပရိမာဏာယ ဥပါသိကာပါဠိယာ ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဧတ္တာဝတာ စ မနောရထပူရဏိယာ

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ

သဗ္ဗာပိ ဧတဒဂ္ဂပါဠိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅. အဋ္ဌာနပာဠိ

(၁၅) ၁. အဋ္ဌာနပာဠိ-ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၆၈. အဋ္ဌာနပာဠိယံ **အဋ္ဌာန** န္တိ ဟေတုပဋိက္ခေပော။ **အနဝကာသော**တိ ပစ္စယပဋိက္ခေပော။ ဥဘယေနာပိ ကာရဏမေဝ ပဋိက္ခိပတိ။ ကာရဏဉှိ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယ အတ္တနော ဖလဿ ဌာနန္တိ စ အဝကာသောတိ စ ဝုစ္စတိ။ **ယ**န္တိ ယေန ကာရဏေန။ **ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော**တိ မဂ္ဂဒိဋ္ဌိယာ သမ္ပန္နော သောတာပန္နော အရိယသာဝကော။ တဿ ဟိ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ဣတိပိ, ဒဿနသမ္ပန္နော ဣတိပိ, အာဂတော ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ ဣတိပိ, ပဿတိ ဣမံ သဒ္ဓမ္မံ ဣတိပိ, သေက္ခေန ဉာဏေန သမန္နာဂတော ဣတိပိ, သေက္ခာယ ဝိဇ္ဇာယ သမန္နာဂတော ဣတိပိ, ဓမ္မသောတသမာပန္နော ဣတိပိ, အရိယော နိဗ္ဗေဓိကပညော ဣတိပိ, အမတဒ္ဝါရံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌတိ ဣတိပီတိ ဗဟူနိ နာမာနိ ဟောန္တိ။ **ကဉ္စိ သင်္ခါရ**န္တိ စတုဘူမကေသု သင်္ခတသင်္ခါရေသု ကဉ္စိ ဧကံ သင်္ခါရမ္ပိ။ **နိစ္စတော ဥပဂစ္ဆေယျာ**တိ နိစ္စောတိ ဂဏှေယျ။ **နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ**တိ ဧတံ ကာရဏံ နတ္ထိ န ဥပလဗ္ဘတိ။ **ယံ ပုထုဇ္ဇနော**တိ ယေန ကာရဏေန ပုထုဇ္ဇနော။ **ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတီ**တိ ဧတံ ကာရဏံ အတ္ထိ။ သဿတဒိဋ္ဌိယာ ဟိ သော တေဘူမကေသု သင်္ခတသင်္ခါရေသု ကဉ္စိ သင်္ခါရံ နိစ္စတော ဂဏှေယျာတိ အတ္ထော။ စတုတ္ထဘူမကသင်္ခါရာ ပန တေဇုဿဒတ္တာ ဒိဝသံသန္တတ္တော အယောဂုဠော ဝိယ မက္ခိကာနံ, ဒိဋ္ဌိယာ ဝါ အညေသံ ဝါ အကုသလာနံ အာရမ္မဏံ န ဟောန္တိ။ ဣမိနာ နယေန **ကဉ္စိ သင်္ခါရံ သုခတော**တိအာဒီသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၆၉. **သုခတော ဥပဂစ္ဆေယျာ**တိ "ဧကန္တသုခီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရမ္မရဏာ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၇၆, ၇၉; မ. နိ. ၃.၂၁, ၂၂) ဧဝံ အတ္တဒိဋ္ဌိဝသေန သုခတော ဂါဟံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တေန ပန အရိယသာဝကော ပရိဠာဟာဘိဘူတော ပရိဠာဟဝူပသမတ္ထံ မတ္တဟတ္ထိပရိတ္တာသိတော ဝိယ စောက္ခဗြာဟ္မဏော ဂူထံ ကဉ္စိ သင်္ခါရံ သုခတော ဥပဂစ္ဆတိ။

၂၇၀. အတ္တဝါရေ ကသိဏာဒိပဏ္ဏတ္တိသင်္ဂဟတ္ထံ "သင်္ခါရ"န္တိ အဝတွာ **ကဉ္စိ ဓမ္မ**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓာပိ အရိယသာဝကဿ စတုဘူမကဝသေန ပရိစ္ဆေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော, ပုထုဇ္ဇနဿ တေဘူမကဝသေန ။ သဗ္ဗဝါရေသု ဝါ အရိယသာဝကဿာပိ တေဘူမကဝသေနေဝ ပရိစ္ဆေဒော ဝဋ္ဋတိ။ ယံ ယံ ဟိ ပုထုဇ္ဇနော ဂဏှာတိ, တတော တတော အရိယသာဝကော ဂါဟံ ဝိနိဝေဋ္ဌေတိ။ ပုထုဇ္ဇနော ဟိ ယံ ယံ နိစ္စံ သုခံ အတ္တာတိ ဂဏှာတိ, တံ တံ အရိယသာဝကော အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာတိ ဂဏှန္တော တံ ဂါဟံ ဝိနိဝေဋ္ဌေတိ။ ဣတိ ဣမသ္မိံ သုတ္တတ္တယေ ပုထုဇ္ဇနဂ္ဂါဟဝိနိဝေဋ္ဌနံ နာမ ကထိတံ။

၂၇၁. **မာတရ**န္တိအာဒီသု ဇနိကာဝ မာတာ, ဇနကော ပိတာ, မနုဿဘူတော ခီဏာသဝေါ အရဟာတိ အဓိပ္ပေတော။ ကိံ ပန အရိယသာဝကော အညံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာတိ? ဧတမ္ပိ အဋ္ဌာနံ။ သစေပိ ဘဝန္တရဂတံ အရိယသာဝကံ အတ္တနော အရိယသာဝကဘာဝံ အဇာနန္တမ္ပိ ကောစိ ဧဝံ ဝဒေယျ "ဣမံ ကုန္ထကိပိလ္လိကံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘေ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇာဟီ"တိ, နေဝ သော တံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ။ အထာပိ နံ ဧဝံ ဝဒေယျုံ "သစေ ဣမံ န ဃာတေဿသိ, သီသံ တေ ဆိန္ဒိဿာမာ"တိ။ သီသမေဝဿ ဆိန္ဒေယျုံ, န စ သော တံ ဃာတေယျ။ ပုထုဇ္ဇနဘာဝဿ ပန မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံ အရိယသာဝကဿ စ ဗလဒီပနတ္ထမေတံ ဝုတ္တံ။ အယဉှေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – သာဝဇ္ဇော ပုထုဇ္ဇနဘာဝေါ, ယတြ ဟိ နာမ ပုထုဇ္ဇနော မာတုဃာတာဒီနိပိ အာနန္တရိယာနိ ကရိဿတိ။ မဟာဗလော စ အရိယသာဝကော, ယော ဧတာနိ ကမ္မာနိ န ကရောတီတိ။

၂၇၄. **ပဒုဋ္ဌစိတ္တော**တိ ဝဓကစိတ္တေန ပဒုဋ္ဌစိတ္တော။ **လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယျာ**တိ ဇီဝမာနကသရီရေ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာယ ပိဝနမတ္တမ္ပိ လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယျ။

၂၇၅. **သင်္ဃံ ဘိန္ဒေယျာ**တိ သမာနသံဝါသကံ သမာနသီမာယ ဌိတံ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ သင်္ဃံ ဘိန္ဒေယျ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "ပဉ္စဟုပါလိ , အာကာရေဟိ သင်္ဃော ဘိဇ္ဇတိ – ကမ္မေန, ဥဒ္ဒေသေန, ဝေါဟရန္တော, အနုဿာဝနေန, သလာကဂ္ဂါဟေနာ"တိ (ပရိ. ၄၅၈)။

တတ္ထ **ကမ္မေနာ** တိ အပလောကနာဒီသု စတူသု ကမ္မေသု အညတရေန ကမ္မေန။ **ဥဒ္ဒေသေနာ** တိ ပဉ္စသု ပာတိမောက္ခုဒ္ဒေသေသု အညတရေန ဥဒ္ဒေသေန။ **တေပာရန္တော** တိ ကထယန္တော, တာပိ တာပိ ဥပ္ပတ္တိံပိ **အဓမ္မံ ဓမ္မော**တိအာဒီနိ အဋ္ဌာရသ ဘေဒကရဝတ္ထူနိ ဒီပေန္တော။ **အနုဿာဝနေနာ** တိ ''နနု တုမှေ ဇာနာထ မယှံ ဥစ္စာကုလာ ပဗ္ဗဇိတဘာဝံ ဗဟုဿုတဘာဝဉ္စ, မာဒိသော နာမ ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ သတ္ထု သာသနံ ဂဏှေယျာတိ စိတ္တမ္ပိ ဥပ္ပာဒေတုံ န တုမှာကံ ယုတ္တံ, ကိံ မယှံ အဝီစိ နီလုပ္ပလဝနံ ဝိယ သီတလာ, ကိံ အပါယတော န ဘာယာမီ''တိ အာဒိနာ နယေန ကဏ္ဏမူလေ ဝစီဘေဒံ ကတွာ အနုဿာဝနေန ။ **သလာကဂ္ဂါဟေနာ** တိ ဧဝံ အနုဿာဝေတွာ တေသံ စိတ္တံ ဥပတ္ထမ္ဘေတွာ အနိဝတ္တိဓမ္မေ ကတွာ ''ဂဏှထ ဣမံ သလာက''န္တိ သလာကဂ္ဂါဟေန။

ဧတ္ထ စ ကမ္မမေဝ ဥဒ္ဒေသော ဝါ ပမာဏံ, ဝောဟာရာနုဿာဝနသလာကဂ္ဂါဟာ ပန ပုဗ္ဗဘာဂါ။ အဋ္ဌာရသဝတ္ထုဒီပနဝသေန ဟိ ဝောဟရန္တေန တတ္ထ ရုစိဇနနတ္ထံ အနုဿာဝေတွာ သလာကာယ ဂါဟိတာယပိ အဘိန္နာဝ ဟောတိ သင်္ဃော။ ယဒါ ပန ဧဝံ စတ္တာရော ဝါ အတိရေကာ ဝါ သလာကံ ဂဏှေတွာ အာဝေဏိကံ ကမ္မံ ဝါ ဥဒ္ဒေသံ ဝါ ကရောန္တိ, တဒါ သင်္ဃော ဘိန္နော နာမ ဟောတိ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော သင်္ဃံ ဘိန္ဒေယျာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ဧတ္တာဝတာ မာတုဃာတာဒီနိ ပဉ္စ အာနန္တရိယကမ္မာနိ ဒဿိတာနိ ဟောန္တိ, ယာနိ ပုထုဇ္ဇနော ကရောတိ, န အရိယသာဝကော။ တေသံ အာဝိဘာဝတ္ထံ –

''ကမ္မတော ဒွါရတော စေဝ, ကပ္ပဋ္ဌိတိယတော တထာ။
ပာကသာဓာရဏာဒီဟိ, ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော''။

တတ္ထ **ကမ္မတော** တာဝ – ဧတ္ထ ဟိ မနုဿဘူတဿေဝ မနုဿဘူတံ မာတရံ ဝါ ပိတရံ ဝါ အပိ ပရိဝတ္တလိင်္ဂံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေန္တဿ ကမ္မံ အာနန္တရိယံ ဟောတိ, တဿ ဝိပါကံ ပဋိဗာဟိဿာမီတိ သကလစက္ကဝါဠံ မဟာစေတိယပ္ပမာဏေဟိပိ ကဉ္စနထူပေဟိ ပူရေတွာပိ သကလစက္ကဝါဠံ ပူရေတွာ နိသိန္နဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သင်္ဃာဋိကဏ္ဏံ အမုဉ္စန္တော ဝိစရိတွာပိ ကာယဿ ဘေဒါ နိရယမေဝ ဥပပဇ္ဇတိ။ ယော ပန သယံ မနုဿော တိရစ္ဆာနဘူတံ မာတရံ ဝါ ပိတရံ ဝါ, သယံ ဝါ တိရစ္ဆာနဘူတော မနုဿဘူတံ, တိရစ္ဆာနဘူတောယေဝ ဝါ တိရစ္ဆာနဘူတံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတိ, တဿ ကမ္မံ အာနန္တရိယံ န ဟောတိ, ဘာရိယံ ပန ဟောတိ, အာနန္တရိယံ အာဟစ္စေဝ တိဋ္ဌတိ။ မနုဿဇာတိကာနံဝ ပန ဝသေန အယံ ပဉှော ကထိတော။

တတ္ထ ဧဠကစတုက္ကံ, သင်္ဂါမစတုက္ကံ, စောရစတုက္ကဉ္စ ကထေတဗ္ဗံ။ ဧဠကံ မာရေဿာမီတိ အဘိသန္ဓိနာပိ ဟိ ဧဠကဋ္ဌာနေ ဌိတံ မနုဿော မနုဿဘူတံ မာတရံ ဝါ ပိတရံ ဝါ မာရေန္တော အာနန္တရိယံ ဖုသတိ။ ဧဠကာဘိသန္ဓိနာ မာတာပိတိအဘိသန္ဓိနာ ဝါ ဧဠကံ မာရေန္တော အာနန္တရိယံ န ဖုသတိ, မာတာပိတိအဘိသန္ဓိနာ မာတာပိတရော မာရေန္တော ဖုသတေဝ။ ဧသ နယော ဣတရသ္မိမ္ပိ စတုက္ကဒွယေ။ ယထာ စ မာတာပိတူသု, ဧဝံ အရဟန္တေပိ ဧတာနိ စတုက္ကာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ ။ မနုဿအရဟန္တမေဝ စ မာရေတွာ အာနန္တရိယံ ဖုသတိ, န ယက္ခဘူတံ။ ကမ္မံ ပန ဘာရိယံ, အာနန္တရိယသဒိသမေဝ။ မနုဿအရဟန္တဿ စ ပုထုဇ္ဇနကာလေယေဝ သတ္ထပ္ပဟာရေ ဝါ ဝိသေ ဝါ ဒိန္နေပိ ယဒိ သော အရဟတ္တံ ပတွာ တေနေဝ မရတိ, အရဟန္တဃာတကော ဟောတိယေဝ။ ယံ ပန ပုထုဇ္ဇနကာလေ ဒိန္နံ ဒါနံ အရဟတ္တံ ပတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ, ပုထုဇ္ဇနဿေဝ တံ ဒိန္နံ ဟောတိ။ သေသအရိယပုဂ္ဂလေ မာရေန္တဿ အာနန္တရိယံ နတ္ထိ, ကမ္မံ ပန ဘာရိယံ, အာနန္တရိယသဒိသမေဝ။

လောဟိတုပ္ပာဒေ တထာဂတဿ အဘေဇ္ဇကာယတာယ ပရူပက္ကမေန စမ္မစ္ဆေဒံ ကတွာ လောဟိတပဂ္ဃရဏံ နာမ နတ္ထိ, သရီရဿ ပန အန္တောယေဝ ဧကသ္မိံ ဌာနေ လောဟိတံ သမောသရတိ။ ဒေဝဒတ္တေန ပဝိဒ္ဓသိလတော ဘိဇ္ဇိတွာ ဂတာ သကလိကာပိ တထာဂတဿ ပါဒန္တံ ပဟရိ, ဖရသုနာ ပဟဋော ဝိယ ပါဒော အန္တောလောဟိတောယေဝ အဟောသိ။ တထာ ကရောန္တဿ အာနန္တရိယံ ဟောတိ။ ဇီဝကော ပန တထာဂတဿ ရုစိယာ သတ္ထကေန စမ္မံ ဆိန္ဒိတွာ တမှာ ဌာနာ ဒုဋ္ဌလောဟိတံ နီဟရိတွာ ဖာသုကမကာသိ။ တထာ ကရောန္တဿ ပုညကမ္မမေဝ ဟောတိ။

အထ ယေ ပရိနိဗ္ဗုတေ တထာဂတေ စေတိယံ ဘိန္ဒန္တိ, ဗောဓိံ ဆိန္ဒန္တိ, ဓာတုမှိ ဥပက္ကမန္တိ, တေသံ ကိံ ဟောတီတိ? ဘာရိယံ ကမ္မံ ဟောတိ, အာနန္တရိယသဒိသံ။ သဓာတုကံ ပန ထူပံ ဝါ ပဋိမံ ဝါ ဗာဓယမာနံ ဗောဓိသာခံ ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သစေပိ တတ္ထ နိလီနာ သကုဏာ စေတိယေ ဝစ္စံ ပါတေန္တိ, ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ ပရိဘောဂစေတိယတော ဟိ သရီရစေတိယံ မဟန္တတရံ။ စေတိယဝတ္ထုံ ဘိန္ဒိတွာ ဂစ္ဆန္တံ ဗောဓိမူလမ္ပိ ဆိန္ဒိတွာ ဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ယာ ပန ဗောဓိသာခာ ဗောဓိဃရံ ဗာဓတိ, တံ ဂေဟရက္ခဏတ္ထံ ဆိန္ဒိတုံ န လဘတိ။ ဗောဓိအတ္ထဉှိ ဂေဟံ, န ဂေဟတ္ထာယ ဗောဓိ။ အာသနဃရေပိ ဧသေဝ နယော။ ယသ္မိံ ပန အာသနဃရေ ဓာတု နိဟိတာ ဟောတိ, တဿ ရက္ခဏတ္ထာယ ဗောဓိသာခံ ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဗောဓိဇဂ္ဂနတ္ထံ ဩဇာဟရဏသာခံ ဝါ ပူတိသာခံ ဝါ ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ, သရီရပဋိဇဂ္ဂနေ ဝိယ ပုညမ္ပိ ဟောတိ။

သင်္ဃဘေဒေ ပိ သီမဋ္ဌကဿေဝ အသန္နိပတိတေ ဝိသုံ ပရိသံ ဂဟေတွာ ကတဝေါဟာရာနုဿာဝနသလာကဂ္ဂါဟဿ ကမ္မံ ဝါ ကရောန္တဿ ဥဒ္ဒေသံ ဝါ ဥဒ္ဒိသန္တဿ ဘေဒော စ ဟောတိ အာနန္တရိယကမ္မဉ္စ။ သမဂ္ဂသညာယ ပန ဝဋ္ဋတီတိ သညာယ ဝါ ကရောန္တဿ ဘေဒောဝ ဟောတိ, န အာနန္တရိယကမ္မံ။ တထာ နဝတော ဦနပရိသာယ။ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန နဝန္နံ ဇနာနံ ယော သင်္ဃံ ဘိန္ဒတိ, တဿ အာနန္တရိယကမ္မံ ဟောတိ။ တဿ အနုဝတ္တကာနံ အဓမ္မဝါဒီနံ မဟာသာဝဇ္ဇကမ္မံ , ဓမ္မဝါဒိနော ပန အနဝဇ္ဇာ။ တတ္ထ နဝန္နမေဝ သင်္ဃဘေဒေ ဣဒံ သုတ္တံ – “ဧကတော, ဥပါလိ, စတ္တာရော ဟောန္တိ, ဧကတော စတ္တာရော, နဝမော အနုဿာဝေတိ, သလာကံ ဂါဟေတိ ‘အယံ ဓမ္မော အယံ ဝိနယော ဣဒံ သတ္ထု သာသနံ, ဣမံ ဂဏှထ, ဣမံ ရောစေထာ’တိ။ ဧဝံ ခေါ, ဥပါလိ, သင်္ဃရာဇိ စေဝ ဟောတိ သင်္ဃဘေဒော စ။ နဝန္နံ ဝါ , ဥပါလိ, အတိရေကနဝန္နံ ဝါ သင်္ဃရာဇိ စေဝ ဟောတိ သင်္ဃဘေဒော စာ”တိ (စူဠဝ. ၃၅၁)။ ဧတေသု စ ပန ပဉ္စသု သင်္ဃဘေဒော ဝစီကမ္မံ, သေသာနိ ကာယကမ္မာနီတိ ဧဝံ ကမ္မတော ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

ဒွါရတောတိ သဗ္ဗာနေဝ စေတာနိ ကာယဒွါရတောပိ ဝစီဒွါရတောပိ သမုဋ္ဌဟန္တိ။ ပုရိမာနိ ပနေတ္ထ စတ္တာရိ အာဏတ္တိကဝိဇ္ဇာမယပယောဂဝသေန ဝစီဒွါရတော သမုဋ္ဌဟိတွာပိ ကာယဒွါရမေဝ ပူရေန္တိ, သင်္ဃဘေဒော ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ဘေဒံ ကရောန္တဿ ကာယဒွါရတော သမုဋ္ဌဟိတွာပိ ဝစီဒွါရမေဝ ပူရေတီတိ ဧဝမေတ္ထ ဒွါရတောပိ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

ကပ္ပဋ္ဌိတိယတော တိ သင်္ဃဘေဒောယေဝ စေတ္ထ ကပ္ပဋ္ဌိတိယော။ သဏ္ဌဟန္တေ ဟိ ကပ္ပေ ဝါ ကပ္ပဝေမဇ္ဈေ ဝါ သင်္ဃဘေဒံ ကတွာ ကပ္ပဝိနာသေယေဝ မုစ္စတိ။ သစေပိ ဟိ ‘သွေ ကပ္ပော ဝိနဿိဿတီ”တိ အဇ္ဇ သင်္ဃဘေဒံ ကရောတိ, သွေဝ မုစ္စတိ, ဧကဒိဝသမေဝ နိရယေ ပစ္စတိ။ ဧဝံ ကရဏံ ပန နတ္ထိ။ သေသာနိ စတ္တာရိ ကမ္မာနိ အာနန္တရိယာနေဝ ဟောန္တိ, န ကပ္ပဋ္ဌိတိယာနီတိ ဧဝမေတ္ထ ကပ္ပဋ္ဌိတိယတောပိ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

ပါကတောတိ ယေန စ ပဉ္စပေတာနိ ကမ္မာနိ ကတာနိ ဟောန္တိ, တဿ သင်္ဃဘေဒောယေဝ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိပစ္စတိ, သေသာနိ “အဟောသိကမ္မံ နာဟောသိ ကမ္မဝိပါကော”တိ ဧဝမာဒီသု သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။ သင်္ဃဘေဒာဘာဝေ လောဟိတုပ္ပါဒော, တဒဘာဝေ အရဟန္တဃာတော, တဒဘာဝေ သစေ ပိတာ သီလဝါ ဟောတိ, မာတာ ဒုဿီလာ, နော ဝါ တထာ သီလဝတီ, ပိတုဃာတော ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိပစ္စတိ။ သစေ မာတာ သီလဝတီ, မာတုဃာတော။ ဒွီသုပိ သီလေန ဝါ ဒုဿီလေန ဝါ သမာနေသု မာတုဃာတောဝ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိပစ္စတိ ။ မာတာ ဟိ ဒုက္ကရကာရိနီ ဗဟူပကာရာ စ ပုတ္တာနန္တိ။ ဧဝမေတ္ထ ပါကတောပိ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

သာဓာရဏာဒီဟီတိ ပုရိမာနိ စတ္တာရိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ သာဓာရဏာနိ။ သင်္ဃဘေဒော ပန “န ခေါ, ဥပါလိ ဘိက္ခုနီ, သင်္ဃံ ဘိန္ဒတိ, န သိက္ခမာနာ, န သာမဏေရော, န သာမဏေရီ , န ဥပါသကော, န ဥပါသိကာ သင်္ဃံ ဘိန္ဒတိ။ ဘိက္ခု ခေါ, ဥပါလိ, ပကတတ္တော သမာနသံဝါသကော သမာနသီမာယံ ဌိတော သင်္ဃံ ဘိန္ဒတီ”တိ (စူဠဝ. ၃၅၁) ဝစနတော ဝုတ္တပ္ပကာရဿ ဘိက္ခုနောဝ ဟောတိ, န အညဿ, တသ္မာ အသာဓာရဏော။ အာဒိသဒ္ဒေန သဗ္ဗေပေတေ ဒုက္ခဝေဒနာယ သဟဂတာ ဒေါသမောဟသမ္ပယုတ္တာ စာတိ ဧဝမေတ္ထ သာဓာရဏာဒီဟိပိ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

၂၇၆. **အညံ သတ္ထာရ** န္တိ "အယံ မေ သတ္ထာ သတ္ထု ကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထော"တိ ဘဝန္တရေပိ အညံ တိတ္ထကရံ 'အယံ မေ သတ္ထာ"တိ ဧဝံ ဂဏှေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

၂၇၇. **ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ** တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ။ တီဏိ ဟိ ခေတ္တာနိ ဇာတိခေတ္တံ, အာဏာခေတ္တံ ဝိသယခေတ္တန္တိ။ တတ္ထ **ဇာတိခေတ္တံ** နာမ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု။ သာ ဟိ တထာဂတဿ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ဩက္ကမနကာလေ နိက္ခမနကာလေ သမ္ဗောဓိကာလေ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ အာယုသင်္ခါရဩဿဇ္ဇနေ ပရိနိဗ္ဗာနေ စ ကမ္ပတိ။ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠံ ပန **အာဏာခေတ္တံ** နာမ။ အာဋာနာဋိယပရိတ္တမောရပရိတ္တဓဇဂ္ဂပရိတ္တရတနပရိတ္တာဒီနဉ္ဟိ ဧတ္ထ အာဏာ ပဝတ္တတိ။ **ဝိသယခေတ္တဿ** ပန ပရိမာဏံ နတ္ထိ။ ဗုဒ္ဓါနဉ္ဟိ "ယာဝတကံ ဉာဏံ တာဝတကံ ဉေယျံ, ယာဝတကံ ဉေယျံ တာဝတကံ ဉာဏံ, ဉာဏပရိယန္တိကံ ဉေယျံ, ဉေယျပရိယန္တိကံ ဉာဏ"န္တိ (မဟာနိ. ၆၉; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသော ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဝစနတော အဝိသယော နာမ နတ္ထိ။

ဣမေသု ပန တီသု ခေတ္တေသု ဌပေတွာ ဣမံ စက္ကဝါဠံ အညသ္မိံ စက္ကဝါဠေ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ သုတ္တံ နတ္ထိ, န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ပန အတ္ထိ။ **တီဏိ** ဟိ **ပိဋကာနိ** – ဝိနယပိဋကံ, သုတ္တန္တပိဋကံ, အဘိဓမ္မပိဋကံ။ **တိဿော သင်္ဂီတိယော** – မဟာကဿပတ္ထေရဿ သင်္ဂီတိ, ယသတ္ထေရဿ သင်္ဂီတိ, မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရဿ သင်္ဂီတိ။ ဣမာ တိဿော သင်္ဂီတိယော အာရုဠ္ဟေ တေပိဋကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ဣမံ စက္ကဝါဠံ မုဉ္စိတွာ အညတ္ထ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ သုတ္တံ နတ္ထိ, န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ပန အတ္ထိ။

အပုဗ္ဗံ အစရိမ န္တိ အပုရေ အပစ္ဆာ, ဧကတော န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ပုရေ ဝါ ပစ္ဆာ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ "ဗောဓိံ အပ္ပတွာ န ဥဋ္ဌဟိဿာမီ"တိ နိသိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ, တာဝ ပုဗ္ဗေတိ န ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဗောဓိသတ္တဿ ဟိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠကမ္ပနေနေဝ ခေတ္တပရိဂ္ဂဟော ကတော, အညဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ နိဝါရိတာဝ ဟောတိ။ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သာသပမတ္တာပိ ဓာတု တိဋ္ဌတိ, တာဝ ပစ္ဆာတိ န ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဓာတူသု ဟိ ဌိတာသု ဗုဒ္ဓါ ဌိတာဝ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဧတ္ထန္တရေ အညဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ နိဝါရိတာဝ ဟောတိ။ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနေ ပန ဇာတေ အညဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ န နိဝါရိတာ။

ကသ္မာ ပန အပုဗ္ဗံ အစရိမံ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ? အနစ္ဆရိယတ္တာ။ ဗုဒ္ဓါ ဟိ အစ္ဆရိယမနုဿာ။ ယထာဟ – "ဧကပုဂ္ဂလော, ဘိက္ခဝေ, လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အစ္ဆရိယမနုဿော။ ကတမော ဧကပုဂ္ဂလော? တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ"တိ (အ. နိ. ၁.၁၇၂)။ ယဒိ စ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ စတ္တာရော ဝါ ပဉ္စ ဝါ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, အနစ္ဆရိယာ ဘဝေယျုံ။ ဧကသ္မိဉ္ဟိ ဝိဟာရေ ဒွိန္နံ စေတိယာနမ္ပိ လာဘသက္ကာရော ဥဠာရာ န ဟောန္တိ, ဘိက္ခူပိ ဗဟုတာယ အနစ္ဆရိယာ ဇာတာ, ဧဝံ ဗုဒ္ဓါပိ ဘဝေယျုံ။ တသ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

ဒေသနာယ စ ဝိသေသာဘာဝတော။ ယဉ္ဟိ သတိပဋ္ဌာနာဒိကံ ဓမ္မံ ဧကော ဒေသေတိ, အညေန ဥပ္ပဇ္ဇိတွာပိ သောဝ ဓမ္မော ဒေသေတဗ္ဗော သိယာ။ တတော အနစ္ဆရိယော သိယာ။ ဧကသ္မိံ ပန ဓမ္မံ ဒေသေန္တေ ဒေသနာပိ အစ္ဆရိယာဝ ဟောတိ။

ဝိဝါဒဘာဝတော စ။ ဗဟူသု စ ဗုဒ္ဓေသု ဥပ္ပန္နေသု ဗဟူနံ အာစရိယာနံ အန္တေဝါသိကာ ဝိယ "အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ ပာသာဒိကော, အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ မဓုရဿရော လာဘီ ပုညဝါ"တိ ဝိဝဒေယျုံ, တသ္မာပိ ဧဝံ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

အပိစေတံ ကာရဏံ မိလိန္ဒရညာ ပုဋ္ဌေန နာဂသေနတ္ထေရေန ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ ဝုတ္တဉ္ဟိ တတ္ထ (မိ. ပ. ၅.၁.၁) –

> "ဘန္တေ, နာဂသေန, ဘာသိတမ္ပိ ဟေတံ ဘဂဝတာ – 'အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွေ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ'တိ။ ဒေသေန္တာ စ, ဘန္တေ နာဂသေန, သဗ္ဗေပိ တထာဂတာ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ ဒေသေန္တိ

တိ, ကထယမာနာ စ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ကထေန္တိ, သိက္ခာပေန္တာ စ တီသု သိက္ခာသု သိက္ခာပေန္တိ, အနုသာသမာနာ စ အပ္ပမာဒပဋိပတ္တိယံ အနုသာသန္တိ။ ယဒိ, ဘန္တေ နာဂသေန, သဗ္ဗေသမ္ပိ တထာဂတာနံ ဧကော ဥဒ္ဒေသော ဧကော ကထာ ဧကော သိက္ခာ ဧကော အနုသိဋ္ဌိ, ကေန ကာရဏေန ဒွေ တထာဂတာ ဧကက္ခဏေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧကေနပိ တာဝ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေန အယံ လောကော ဩဘာသဇာတော, ယဒိ ဒုတိယောပိ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝေယျ, ဒွိန္နံ ပဘာယ အယံ လောကော ဘိယျောသောမတ္တာယ ဩဘာသဇာတော ဘဝေယျ။ ဩဝဒမာနာ စ ဒွေ တထာဂတာ သုခံ ဩဝဒေယျုံ, အနုသာသမာနာ စ သုခံ အနုသာသေယျုံ။ တတ္ထ မေ ကာရဏံ ဒေသေဟိ, ယထာဟံ နိဿံသယော ဘဝေယျန္တိ''။

''အယံ, မဟာရာဇ, ဒသသဟဿီ လောကဓာတု ဧကဗုဒ္ဓဓာရဏီ, ဧကဿေဝ တထာဂတဿ ဂုဏံ ဓာရေတိ။ ယဒိ ဒုတိယော ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, နာယံ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု ဓာရေယျ, စလေယျ ကမ္ပေယျ နမေယျ ဩနမေယျ ဝိနမေယျ ဝိကိရေယျ ဝိဓမေယျ ဝိဒ္ဓံသေယျ, န ဌာနမုပဂစ္ဆေယျ။

''ယထာ, မဟာရာဇ, နာဝါ ဧကပုရိသသန္ဓာရဏီ ဘဝေယျ။ ဧကသ္မိံ ပုရိသေ အဘိရူဠှေ သာ နာဝါ သမုပါဒိကာ ဘဝေယျ။ အထ ဒုတိယော ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ တာဒိသော အာယုနာ ဝဏ္ဏေန ဝယေန ပမာဏေန ကိသထူလေန သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂေန, သော တံ နာဝံ အဘိရုဟေယျ။ အပိ နု သာ, မဟာရာဇ, နာဝါ ဒွိန္နမ္ပိ ဓာရေယျာတိ? န ဟိ, ဘန္တေ, စလေယျ ကမ္ပေယျ နမေယျ ဩနမေယျ ဝိနမေယျ ဝိကိရေယျ ဝိဓမေယျ ဝိဒ္ဓံသေယျ, န ဌာနမုပဂစ္ဆေယျ, ဩသီဒေယျ ဥဒကေတိ။ ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, အယံ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု ဧကဗုဒ္ဓဓာရဏီ, ဧကဿေဝ တထာဂတဿ ဂုဏံ ဓာရေတိ, ယဒိ ဒုတိယော ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, နာယံ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု ဓာရေယျ, စလေယျ။ပေ။ န ဌာနမုပဂစ္ဆေယျ။

''ယထာ ဝါ ပန, မဟာရာဇ, ပုရိသော ယာဝဒတ္ထံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇေယျ ဆာဒေန္တံ ယာဝ ကဏ္ဌမဘိပူရယိတွာ။ သော ဓာတော ပီဏိတော ပရိပုဏ္ဏော နိရန္တရော တန္ဒိကတော အနောနမိတဒဏ္ဍဇာတော ပုနဒေဝ တတ္တကံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇေယျ။ အပိ နု ခော သော, မဟာရာဇ, ပုရိသော သုခိတော ဘဝေယျာတိ? န ဟိ, ဘန္တေ, သကိံဘုတ္တောဝ မရေယျာတိ။ ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, အယံ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု ဧကဗုဒ္ဓဓာရဏီ။ပေ။ န ဌာနမုပဂစ္ဆေယျာတိ။

''ကိံ နု ခော, ဘန္တေ နာဂသေန, အတိဓမ္မဘာရေန ပထဝီ စလတီတိ? ဣဓ, မဟာရာဇ, ဒွေ သကဋာ ရတနပရိပူရိတာ ဘဝေယျုံ ယာဝ မုခသမာ။ ဧကသ္မာ သကဋတော ရတနံ ဂဟေတွာ ဧကသ္မိံ သကဋေ အာကိရေယျုံ, အပိ နု တံ, မဟာရာဇ, သကဋံ ဒွိန္နမ္ပိ သကဋာနံ ရတနံ ဓာရေယျာတိ? န ဟိ, ဘန္တေ, နာဘိပိ တဿ ဖလေယျ, အရာပိ တဿ ဘိဇ္ဇေယျုံ, နေမိပိ တဿ ဩပတေယျုံ, အက္ခောပိ တဿ ဘိဇ္ဇေယျာတိ။ ကိံ နု ခော, မဟာရာဇ, အတိရတနဘာရေန သကဋံ ဘိဇ္ဇတီတိ ? အာမ, ဘန္တေတိ။ ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, အတိဓမ္မဘာရေန ပထဝီ စလတီတိ။

''အပိ စ, မဟာရာဇ, ဣမံ ကာရဏံ ဗုဒ္ဓဗလပရိဒီပနာယ ဩသာရိတံ။ အညမ္ပိ တတ္ထ အဘိရူပံ ကာရဏံ သုဏောဟိ, ယေန ကာရဏေန ဒွေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဧကက္ခဏေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ယဒိ, မဟာရာဇ, ဒွေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေသံ ပရိသာယ ဝိဝါဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, 'တုမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ, အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ'တိ ဥဘတောပက္ခဇာတာ ဘဝေယျုံ။ ယထာ, မဟာရာဇ, ဒွိန္နံ ဗလဝါမစ္စာနံ ပရိသာယ ဝိဝါဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, 'တုမှာကံ အမစ္စော အမှာကံ အမစ္စော'တိ ဥဘတောပက္ခဇာတာ ဟောန္တိ။ ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, ယဒိ ဒွေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, ပရိသာယ ဝိဝါဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, 'တုမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ, အမှာကံ ဗုဒ္ဓေါ'တိ ဥဘတောပက္ခဇာတာ ဘဝေယျုံ။ ဣဒံ ပဌမံ ကာရဏံ သုဏောဟိ, ယေန ကာရဏေန ဒွေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဧကက္ခဏေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

''အပရမ္ပိ, မဟာရာဇ, ဥတ္တရိံ ကာရဏံ သုဏောဟိ, ယေန ကာရဏေန ဒွေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဧကက္ခဏေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ယဒိ, မဟာရာဇ, ဒွေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, အဂ္ဂေါ ဗုဒ္ဓေါတိ ယံ ဝစနံ, တံ မိစ္ဆာ ဘဝေယျ။ ဇေဋ္ဌော ဗုဒ္ဓေါတိ။ပေ။ သေဋ္ဌော ဗုဒ္ဓေါတိ။ ဝိသိဋ္ဌော ဗုဒ္ဓေါတိ, ဥတ္တမော ဗုဒ္ဓေါတိ, ပဝရော ဗုဒ္ဓေါတိ, အသမော ဗုဒ္ဓေါတိ, အသမသမော ဗုဒ္ဓေါတိ, အပ္ပဋိသမော ဗုဒ္ဓေါတိ, အပ္ပဋိဘာဂေါ ဗုဒ္ဓေါတိ, အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော ဗုဒ္ဓေါတိ ယံ ဝစနံ, တံ မိစ္ဆာ

ဘဝေယျ။ က္လမ္ပိ ခော တ္ဝံ, မဟာရာဇ, ကာရဏံ အတ္ထတော သမ္ပဋိစ္ဆ, ယေန ကာရဏေန ဒွေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ ကေ က္ခဏေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

“အပိစ, မဟာရာဇ, ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ သဘာဝပကတိကာ ဧသာ, ယံ ဧကောယေဝ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ က သ္မာ? ကာရဏမဟန္တတ္တာ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဂုဏာနံ။ အညမ္ပိ, မဟာရာဇ, ယံ မဟန္တံ ဟောတိ, တံ ဧကံယေဝ ဟောတိ။ ပထဝီ, မဟာရာဇ, မဟန္တီ, သာ ဧကာယေဝ။ သာဂရော မဟန္တော, သော ဧကောယေဝ။ သိနေရု ဂိရိရာဇ မဟန္တော, သော ဧကောယေဝ။ အာကာသော မဟန္တော, သော ဧကောယေဝ ။ သက္ကော မဟန္တော, သော ဧကောယေဝ။ ဗြဟ္မာ မဟန္တော, သော ဧကောယေဝ။ တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ မဟန္တော, သော ဧကောယေဝ။ ယတ္ထ တေ ဥပ္ ပဇ္ဇန္တိ, တတ္ထ အညေသံ ဩကာသော န ဟောတိ။ တသ္မာ တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဧကောယေဝ လော ကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ သုကထိတော, ဘန္တေ နာဂသေန, ပဥှော ဩပမ္မေဟိ ကာရဏေဟီ”တိ။

ဧကိဿာ လောကဓာတုယာတိ ဧကသ္မိံ စက္ကဝါဠေ။ ဟေဋ္ဌာ က္လမိနာဝ ပဒေန ဒသ စက္ကဝါဠသဟဿာနိ ဂဟိ တာနိ, တာနိပိ ဧကစက္ကဝါဠေနေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋန္တိ။ ဗုဒ္ဓါ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ က္လမသ္မိံယေဝ စက္ကဝါဠေ ဥပ္ပဇ္ဇန္ တိ, ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနေ ပန ဝါရိတေ က္လတော အညေသု စက္ကဝါဠေသု န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝါရိတမေဝ ဟောတိ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၅. အဋ္ဌာနပာဠိ

(၁၅) ၂. အဋ္ဌာနပာဠိ-ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၇၈. **အပုဗ္ဗံ အစရိမန္တိ** ဧတ္ထ စက္ကရတနပာတုဘာဝတော ပုဗ္ဗေ ပုဗ္ဗံ, တဿေဝ အန္တရဓာနတော ပစ္ဆာ စရိမံ။ တတ္ထ ဒွိဓာ စက္ကရတနဿ အန္တရဓာနံ ဟောတိ စက္ကဝတ္တိနော ကာလကိရိယာယ ဝါ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝါ။ အန္တရဓာယမာနဉ္စ ပန တံ ကာလကိရိယတော ဝါ ပဗ္ဗဇ္ဇတော ဝါ သတ္တမေ ဒိဝသေ အန္တရဓာယတိ, တတော ပရံ စက္ ကဝတ္တိနော ပာတုဘာဝေါ အဝါရိတော။

ကသ္မာ ပန ဧကစက္ကဝါဠေ ဒွေ စက္ကဝတ္တိနော န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ? ဝိဝါဒုပစ္ဆေဒတော, အစ္ဆရိယဘာဝ တော, စက္ကရတနဿ မဟာနုဘာဝတော စ။ ဒွီသု ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေသု “အမှာကံ ရာဇာ မဟန္တော, အမှာကံ ရာဇာ မဟန္တော”တိ ဝိဝါဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, “ဧကသ္မိံ ဒီပေ စက္ကဝတ္တီ, ဧကသ္မိံ ဒီပေ စက္ကဝတ္တီ”တိ စ အနစ္ ဆရိယော ဘဝေယျ။ ယော စာယံ စက္ကရတနဿ ဒွိသဟဿဒီပပရိဝါရေသု စတူသု မဟာဒီပေသု က္လဿရိယာနုပ္ ပဒါနသမတ္ထော မဟာနုဘာဝေါ, သောပိ ပရိဟာယေထ။ က္လတိ ဝိဝါဒုပစ္ဆေဒတော အစ္ဆရိယဘာဝတော စက္ကရတန ဿ မဟာနုဘာဝတော စ န ဧကစက္ကဝါဠေ ဒွေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၂၇၉. **ယံ က္လတ္ထီ အရဟံ အဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ** တိ ဧတ္ထ တိဋ္ဌတု တာဝ သဗ္ဗညုဂုဏေ နိဗ္ဗတ္တေတ္ဝာ လောကနိတ္ထရဏသမတ္ထော ဗုဒ္ဓဘာဝေါ, ပဏိဓာနမတ္တမ္ပိ က္လတ္ထိယာ န သမ္ပဇ္ဇတိ။

“မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္ထာရဒဿနံ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ၊ အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။
အဋ္ဌ ဓမ္မသမောဓာနာ၊ အဘိနီဟာရော သမိဇ္ဈတီ”တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၉) –

က္လမာနိ ဟိ ပဏိဓာနသမ္ပတ္တိကာရဏာနိ။ က္လတိ ပဏိဓာနမ္ပိ သမ္ပာဒေတုံ အသမတ္ထာယ က္လတ္ထိယာ ကုတော ဗုဒ္ဓဘာဝေ တိ။ “အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ က္လတ္ထီ အရဟံ အဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တိ ဝုတ္တံ ။ သဗ္ဗာကာရပ ရိပူရော ပုညုဿယော သဗ္ဗာကာရပရိပူရမေဝ အတ္တဘာဝံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ ပုရိသောဝ အရဟံ ဟောတိ သမ္မာသမ္ ဗုဒ္ဓေါ, န က္လတ္ထီ။

၂၈၀. ရာဇာ အဿ စက္ကဝတ္တီ တိအာဒီသုပိ ယသ္မာ ကတ္တိယာ ကောသောဟိတဝတ္ထုဂုယှဟတာဒီနံ အဘာ ဝေန လက္ခဏာနိ န ပရိပူရန္တိ, ကတ္တိရတနာဘာဝေန သတ္တရတနသမင်္ဂိတာ န သမ္ဘဝတိ, သဗ္ဗမနုဿေဟိ စ အဓိ ကော အတ္တဘာဝေ န ဟောတိ။ တသ္မာ ''အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော ယံ ကတ္တိ ရာဇာ အဿ စက္က ဝတ္တီ''တိ ဝုတ္တံ။

၂၈၁. ယသ္မာ စ သက္ကတ္တာဒီနိ တီဏိ ဌာနာနိ ဥတ္တမာနိ, ကတ္တိလိင်္ဂဉ္စ ဟီနံ, တသ္မာ စဿာ သက္ကတ္တာဒီနိပိ ပဋိသိဒ္ဓါနိ။

နနု စ ယထာ ကတ္တိလိင်္ဂံ, ဧဝံ ပုရိသလိင်္ဂမ္ပိ ဗြဟ္မလောကေ နတ္ထိ။ တသ္မာ ''ယံ ပုရိသော ဗြဟ္မတ္တံ ကာရေ ယျ, ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတီ''တိပိ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ။ နော န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? ဣဓ ပုရိသဿ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တန တော။ ဗြဟ္မတ္တန္တိ ဟိ မဟာဗြဟ္မတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ ကတ္တိ စ ဣဓ ဈာနံ ဘာဝေတွာ ကာလံ ကတွာ ဗြဟ္မပာ ရိသဇ္ဇာနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ, န မဟာဗြဟ္မာနံ။ ပုရိသော ပန တတ္ထ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗော။ သမာနေပိ စေ တ္ထ ဥဘယလိင်္ဂာဘာဝေ ပုရိသသဏ္ဌာနာဝ ဗြဟ္မာနော, န ကတ္တိသဏ္ဌာနာ။ တသ္မာ သုဝုတ္တမေဝေတံ။

၂၈၄. ကာယဒုစ္စရိတဿ တိအာဒီသု ယထာ နိမ္ဗဗီဇကောသာတကိဗီဇာဒီနိ မဓုရံ ဖလံ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, အသာ တံ အမဓုရမေဝ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, ဧဝံ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ မဓုရံ ဝိပာကံ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, အမဓုရမေဝ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။ ယထာ စ ဥစ္ဆုဗီဇသာလိဗီဇာဒီနိ မဓုရံ သာဒုရသမေဝ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, န အသာတံ ကဋုကံ။ ဧဝံ ကာယသုစရိတာဒီနိ မ ဓုရမေဝ ဝိပာကံ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, န အမဓုရံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

''ယာဒိသံ ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။
ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပာပကာရီ စ ပာပက''န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၅၆)။

တသ္မာ ''အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ကာယဒုစ္စရိတဿ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၂၉၀-၂၉၅. ကာယဒုစ္စရိတသမင်္ဂီ တိအာဒီသု **သမင်္ဂီ** တိ ပဉ္စဝိဓာ သမင်္ဂိတာ – အာယူဟနသမင်္ဂိတာ, စေတနာသမ င်္ဂိတာ, ကမ္မသမင်္ဂိတာ, ဝိပာကသမင်္ဂိတာ, ဥပဋ္ဌာနသမင်္ဂိတာတိ။ တတ္ထ ကုသလာကုသလကမ္မာယူဟနက္ခဏေ **အာယူဟနသမင်္ဂိတာ** တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ **စေတနာသမင်္ဂိတာ** ။ ယာဝ ပန သတ္တာ အရဟတ္တံ န ပာပုဏန္တိ, တာဝ သဗ္ဗ ဗေပိ သတ္တာ ပုဗ္ဗေ ဥပစိတစေတနာယ သမင်္ဂိတာယ စေတနာသမင်္ဂိနောတိ ဝုစ္စန္တိ။ သော စေတနာသမင်္ဂိတာ။ ယာဝ အရဟတ္တံ န ပာပုဏန္တိ, တာဝ သဗ္ဗေပိ သတ္တာ ပုဗ္ဗေ ဥပစိတံ ဝိပာကာရဟံ ကမ္မံ သန္ဓာယ ''ကမ္မသမင်္ဂိ နော''တိ ဝုစ္စန္တိ။ သော **ကမ္မသမင်္ဂိတာ။ ဝိပာကသမင်္ဂိတာ** ဝိပာကက္ခဏေယေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယာဝ ပန သတ္တာ အရဟတ္တံ န ပာပုဏန္တိ, တာဝ တေသံ တတော တတော စဝိတွာ နိရယေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ အဂ္ဂိဇာလာလောဟကုမ္ဘိ အာဒီဟိ ဥပဋ္ဌာနာကာရေဟိ နိရယော, ဂဗ္ဘသေယျကတ္တံ အာပဇ္ဇမာနာနံ မာတုကုစ္ဆိ, ဒေဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ကပ္ပ ရုက္ခဝိမာနာဒီဟိ ဥပဋ္ဌာနာကာရေဟိ ဒေဝလောကောတိ ဧဝံ ဥပပတ္တိနိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဣတိ နေသံ ဣမိနာ ဥပပတ္တိနိ မိတ္တဥပဋ္ဌာနေန အပရိမုတ္တတာ **ဥပဋ္ဌာနသမင်္ဂိတာ** နာမ။ သာ စလတိ, သေသာ နိစ္စလာ။ နိရယေ ဟိ ဥပဋ္ဌိတေပိ ဒေဝ လောကော ဥပဋ္ဌာတိ, ဒေဝလောကေ ဥပဋ္ဌိတေပိ နိရယော ဥပဋ္ဌာတိ, မနုဿလောကေ ဥပဋ္ဌိတေပိ တိရစ္ဆာနယောနိ ဥပဋ္ဌာတိ, တိရစ္ဆာနယောနိယာ စ ဥပဋ္ဌိတာယပိ မနုဿလောကော ဥပဋ္ဌာတိယေဝ။

တတြိဒံ ဝတ္ထု – သောဏဂိရိပါဒေ ကိရ အစေလဝိဟာရေ သောဏတ္ထေရော နာမ ဓော ဓမ္မကထိကော။ တဿ ပိတာ သုနခဝါဇိကော နာမ အဟောသိ, ထေရော တံ ပဋိဗာဟန္တောပိ သံဝရေ ဌပေတုံ အသက္ကောန္တော ''မာ နဿိ ဝ ရာကော''တိ မဟလ္လကကာလေ အကာမကံ နံ ပဗ္ဗာဇေသိ။ တဿ ဂိလာနသေယျာယ နိပန္နဿ နိရယော ဥပဋ္ဌာ သိ။ သောဏဂိရိပါဒတော မဟန္တာ သုနခါ အာဂန္တွာ ခါဒိတုကာမာ ဝိယ သမ္ပရိဝါရေသုံ။ သော မဟာဘယဘီတော ''ဝါရေဟိ, တာတ သောဏ, ဝါရေဟိ, တာတ သောဏာ''တိ အာဟ။ ကိံ မဟာထေရာတိ? န ပဿသိ, တာတာတိ တံ ပဝ တ္တိံ အာစိက္ခိ။ သောဏတ္ထေရော ''ကထဉှိ နာမ မာဒိသဿ ပိတာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ , ပတိဋ္ဌာဿ ဘဝိ ဿာမီ''တိ သာမဏေရေဟိ နာနာပုပ္ဖာနိ အာဟရာပေတွာ စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏေသု တလသန္ထရဏပူဇံ အာ သနပူဇဉ္စ ကာရေတွာ ပိတရံ မဉ္စကေန စေတိယင်္ဂဏံ ဟရိတွာ မဉ္စေ နိသီဒါပေတွာ ''အယံ, မဟာထေရ, ပူဇာ တုမှ

ဟာကံ အတ္တာယ ကတာ, ‘အယံ မေ ဘဂဝတ ဒုဂ္ဂတပဏ္ဏာကာရော’တိ ဝတွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ စိတ္တံ ပသာဒေ ဟီ’’တိ အာဟ။ သာ မဟာထေရော ပူဇံ ဒိသွာ တထာ ကရောန္တော စိတ္တံ ပသာဒေသိ။ တာဝဒေဝဿ ဒေဝလောကော ဥပဋ္ဌာသိ။ နန္ဒနဝန-စိတ္တလတာဝန-မိဿကဝန-ဖာရုသကဝန-ဝိမာနာနိ စေဝ ဒေဝနာဋကာနိ စ ပရိဝါရေတွာ ဌိတာနိ ဝိယ အဟေသုံ။ သော ‘‘အပေထ, သောဏ, အပေထ, သောဏာ’’တိ ထေရံ အာဟ။ ကိမိဒံ, မဟာထေရာတိ? ဧတော တေ မာ တရော အာဂစ္ဆန္တီတိ။ ထေရော ‘‘သဂ္ဂေ ဥပဋ္ဌိတော မဟာထေရဿာ’’တိ စိန္တေသိ။ ဧဝံ ဥပဋ္ဌာနသမင်္ဂိတာ စလ တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတာသု သမင်္ဂိတာသု ဣဓ အာယူဟနစေတနာကမ္မ-သမင်္ဂိတာဝသေန ‘‘ကာယဒုစ္စရိတသမင်္ဂီ’’တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ဧကေ အာစရိယာ ‘‘ယသ္မိံ ခဏေ ကမ္မံ အာယူဟတိ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ တဿ သဂ္ဂေ တရိတော’’တိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန ‘‘အာယူဟိတကမ္မံ နာမ ဝိပာကတရံ လဘန္တမ္ပိ အတ္ထိ အလဘန္တမ္ပိ။ တတ္ထ ယအာ ကမ္မံ ဝိပာ ကတရံ လဘတိ, တသ္မိံယေဝ ကာလေ တဿ သဂ္ဂေ တရိတော’’တိ ဝဒန္တိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ ာတိ။

အဋ္ဌာနပာဠိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၆. ဧကဓမ္မပါဠိ

(၁၆) ၁. ဧကဓမ္မပါဠိ-ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၉၆. ဧကဓမ္မပါဠိယံ **ဧကဓမ္မော** တိ ဧကသဘာဝေါ။ **ဧကန္တနိဗ္ဗိဒါယာ** တိ ဧကန္တေန ဝဋ္ဋေ နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ ဥက္ကဏ္ဌနတ္ထာယ။ **ဝိရာဂါယာ**တိ ဝဋ္ဋေ ဝိရဇ္ဇနတ္ထာယ, ရာဂါဒီနံ ဝါ ကိလေသာနံ ဝိရဇ္ဇနာယ ဝိဂမာယ။ **နိရောဓာယာ**တိ ရာဂါဒီနံ နိရောဓာယ အပ္ပဝတ္တိကရဏတ္ထာယ, ဝဋ္ဋဿေဝ ဝါ နိရုဇ္ဈနတ္ထာယ။ **ဥပသမာယာ**တိ ကိလေသဝူပသမနတ္ထာယ, **အဘိညာယာ**တိ အနိစ္စာဒိဝသေန လက္ခဏတ္တယံ အာရောပေတွာ အဘိဇာနနတ္ထာယ။ **သမ္ဗောဓာယာ**တိ စတုန္နံ သစ္စာနံ ဗုဇ္ဈနတ္ထာယ, "ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏ"န္တိ (မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသော ၁၂၁) ဧဝံ ဝုတ္တဿ ဝါ စတုမဂ္ဂဉာဏဿ ပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထာယ။ **နိဗ္ဗာနာယာ** တိ အပ္ပစ္စယနိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကရဏတ္ထာယ။

ဣတိ ဘဂဝါ ဣမေဟိ သတ္တဟိ ပဒေဟိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနဿ ဝဏ္ဏံ ကထေသိ။ ကသ္မာ? မဟာဇနဿ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ ဝိသကဏ္ဋကဝါဏိဇော ဝိယ အတ္တနော ပဏိယံ။ ဝိသကဏ္ဋကဝါဏိဇော နာမ ဂုဠဝါဏိဇော ဝုစ္စတိ။ သော ကိရ ဂုဠဖာဏိတခဏ္ဍသက္ခရာဒီနိ သကဋေနာဒါယ ပစ္စန္တဂါမံ ဂန္တွာ "ဝိသကဏ္ဋကံ ဂဏှထ, ဝိသကဏ္ဋကံ ဂဏှထာ"တိ ဥဂ္ဃောသေသိ။ တံ သုတွာ ဂါမိကာ "ဝိသံ နာမ ကက္ခဠံ ဃောရံ။ ယော နံ ခါဒတိ, သော မရတိ။ ကဏ္ဋကမ္ပိ ဝိဇ္ဈိတွာ မာရေတိ, ဥဘောပေတေ ကက္ခဠာ။ ကော ဧတ္ထ အာနိသံသော"တိ ဂေဟဒွါရာနိ ထကေသုံ, ဒါရကေ စ ပလာပေသုံ။ တံ ဒိသွာ ဝါဏိဇော 'အဝေါဟာရကုသလာ ဣမေ ဂါမိကာ, ဟန္ဒ နေ ဥပါယေန ဂါဟာပေမီ'တိ "အတိမဓုရံ ဂဏှထ, အတိသာဒုံ ဂဏှထ, ဂုဠံ ဖာဏိတံ သက္ခရံ သမဂ္ဃံ လဗ္ဘတိ, ကူဋမာသကကူဋကဟာပဏာဒီဟိ တပိ လဗ္ဘတီ"တိ ဥဂ္ဃောသေသိ။ တံ သုတွာ ဂါမိကာ တုဋ္ဌပဟဋ္ဌာ ဝဂ္ဂဝဂ္ဂါ ဂန္တွာ ဗဟုမ္ပိ မူလံ ဒတွာ အဂ္ဂဟေသုံ။

တတ္ထ ဝိသကဏ္ဋကဝါဏိဇဿ "ဝိသကဏ္ဋကံ ဂဏှထာ"တိ ဥဂ္ဃောသနံ ဝိယ ဘဂဝတော ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနကထနံ, ဝိသကဏ္ဋကေ ဝဏ္ဏံ ကထေတွာ တဿ ဂဟဏတ္ထာယ မဟာဇနဿ ဥဿာဟကရဏံ ဝိယ ဣမေဟိ သတ္တဟိ ပဒေဟိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနဿ ဝဏ္ဏဘဏနေန တဿ မဟာဇနဿ ဥဿာဟကရဏံ။

ကတမော ဧကဓမ္မော တိ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ **ဗုဒ္ဓါနုဿတီ** တိ ဗုဒ္ဓံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ, ဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တံ ပနေတံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထဉ္စေဝ ဝိပဿနတ္ထဉ္စ။ ကထံ? ယဒါ ဟိ အသုဘာရမ္မဏေသု အညတရံ ဘာဝေန္တဿ ဘိက္ခုနော စိတ္တုပ္ပါဒေါ ဥပဟညတိ ဥက္ကဏ္ဌတိ နိရဿာဒေါ ဟောတိ, ဝီထိံ နပ္ပဋိပဇ္ဇတိ, ကူဋဂေါဏော ဝိယ ဣတော စိတော စ ဝိဓာဝတိ။ တသ္မိံ ခဏေ ဧသ မူလကမ္မဋ္ဌာနံ ပဟာယ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ"တိအာဒိနာ နယေန တထာဂတဿ လောကိယလောကုတ္တရဂုဏေ အနုဿရတိ။ တဿေဝံ ဗုဒ္ဓံ အနုဿရန္တဿ စိတ္တုပ္ပါဒေါ ပသီဒတိ, ဝိနီဝရဏော ဟောတိ ။ သော တံ စိတ္တံ ဧဝံ ဒမေတွာ ပုန မူလကမ္မဋ္ဌာနံယေဝ မနသိ ကရောတိ။ ကထံ? ယထာ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော ကူဋာဂါရကဏ္ဏိကတ္ထာယ မဟာရုက္ခံ ဆိန္ဒန္တော သာခါပလာသစ္ဆေဒနမတ္တေနေဝ ဖရသုဓာရာယ ဝိပန္နာယ မဟာရုက္ခံ ဆိန္ဒိတုံ အသက္ကောန္တောပိ ဓုရနိက္ခေပံ အကတွာဝ ကမ္မာရသာလံ ဂန္တွာ တိခိဏံ ဖရသုံ ကာရာပေတွာ ပုန တံ ဆိန္ဒေယျ။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သော ဧဝံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဝသေန စိတ္တံ ပရိဒမေတွာ ပုန မူလကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရောန္တော အသုဘာရမ္မဏံ ပဌမဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဈာနင်္ဂါနိ သမ္မသိတွာ အရိယဘူမိံ ဩက္ကမတိ။ ဧဝံ တာဝ စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထံ ဟောတိ။

ယဒါ ပနေသ ဗုဒ္ဓါနုဿတိံ အနုဿရိတွာ "ကော အယံ ဣတိပိ သော ဘဂဝါတိအာဒိနာ နယေန အနုဿရိ, ဣတ္ထီ နု ခေါ ပုရိသော နု ခေါ ဒေဝမနုဿမာရဗြဟ္မာနံ အညတရော နု ခေါ"တိ ပရိဂ္ဂဏှန္တော "န အညော ကောစိ, သတိသမ္ပယုတ္တံ ပန စိတ္တမေဝ အနုဿရီ"တိ ဒိသွာ "တံ ခေါ ပနေတံ စိတ္တံ ခန္ဓတော ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဟောတိ, တေန သမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော, တေန သမ္ပယုတ္တာ သညာ သညာက္ခန္ဓော, သဟဇာတာ ဖဿာဒယော သင်္ခါရက္ခန္ဓောတိ ဣမေ စတ္တာရော အရူပက္ခန္ဓာ ဟောန္တီ"တိ အရူပဉ္စ ဝဝတ္ထပေတွာ တဿ နိဿယံ

ပရိယေသန္တော ဟဒယဝတ္ထုံ ဒိသ္ဝာ တသ္မိ နိဿယာနိ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ, တာနိ ဥပာဒါယ ပဝတ္တာနိ သေသ ဥပါဒါရူပာနိ စ ပရိဂ္ဂဟေတွာ "သဗ္ဗမ္ပေတံ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော"တိ ဝဝတ္ထပေတွာ "ကြဒ္ဓ ရူပံ ပုရိမဥ္စ အရူပ"န္တိ သင်္ခေပတော ရူပါရူပံ, ပဘေဒတော ပဉ္စက္ခန္ဓေ ပုန "သင်္ခေပတော ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စ"န္တိ ဒုက္ခသစ္စံ ဝဝတ္ထပေတွာ "တဿ ပဘာဝိကာ တဏှာ သမုဒယသစ္စံ, တဿာ နိရောဓော နိရောဓသစ္စံ, နိရောဓပဋိပဒါ မဂ္ဂသစ္စ"န္တိ ဧဝံ ပုဗ္ဗဘာဂေ စတ္တာရိ စ သစ္စာနိ ဝဝတ္ထပေတွာ ပဋိပာဋိယာ အရိယဘူမိံ ဩက္ကမတိ။ တဒါသ ကမ္မံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိပဿနတ္ထံ နာမ ဟောတိ။ **အယံ ခော**တိအာဒိ အပ္ပနာတရော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၉၇. **ဓမ္မာနုဿတိ** အာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပနေတ္ထ ဝစနတ္ထော – ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဓမ္မာနုဿတိ,** သွာက္ခာတတာဒိဓမ္မဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သင်္ဃံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **သင်္ဃာနုဿတိ,** သုပ္ပဋိပန္နတာဒိသင်္ဃဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သီလံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **သီလာနုဿတိ,** အခဏ္ဍတာဒိသီလဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ စာဂံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **စာဂါနုဿတိ,** မုတ္တစာဂတာဒိစာဂဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဒေဝတာ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဒေဝတာနုဿတိ,** ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အတ္တနော သဒ္ဓါဒိဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ အာနာပာနေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ သတိ **အာနာပါနဿတိ,** အဿာသပဿာသနိမိတ္တာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ မရဏံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ သတိ **မရဏဿတိ,** ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒါရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ကေသာဒိဘေဒံ ရူပကာယံ ဂတာ, ကာယေ ဝါ ဂတာတိ ကာယဂတာ, ကာယဂတာ စ သာ သတိ စာတိ ကာယဂတာသတီတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ရဿံ အကတွာ **ကာယဂတာသတီ**တိ ဝုတ္တာ။ ကေသာဒိကာယကောဋ္ဌာသနိမိတ္တာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဥပသမံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဥပသမာနုဿတိ,** သဗ္ဗဒုက္ခူပသမာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဒုဝိဓော ဟိ ဥပသမော အစ္စန္တူပသမော စ ခယူပသမော စ။ တတ္ထ **အစ္စန္တူပသမော** နာမ နိဗ္ဗာနံ, **ခယူပသမော** နာမ မဂ္ဂေါ။ ဧဝမေတံ ဒုဝိဓမ္ပိ ဥပသမံ အနုဿရန္တဿ ဥပ္ပန္နာ သတိ ဥပသမာနုဿတီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ ဣတိ ဣမေသု ဒသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု အာနာပါနဿတိ မရဏဿတိ ကာယဂတာသတီတိ ဣမာနိ တီဏိ ဝိပဿနတ္ထာနေဝ ဟောန္တိ, သေသာနိ သတ္တ စိတ္တသမ္ပဟံသနတ္ထာနိပိ ဟောန္တီတိ။

ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၆. ဧကဓမ္မပါဠိ

(၁၆) ၂. ဧကဓမ္မပါဠိ-ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၉၈. ဒုတိယေ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ** တိ ဒွာသဋ္ဌိဝိဓာယပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဿာ** တိ တာယ ဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတဿ။

၂၉၉. **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** တိ ပဉ္စဝိဓာယပိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိကဿာ** တိ တာယ ဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတဿ။

၃၀၂. **အယောနိသော မနသိကာရော**တိ အနုပါယမနသိကာရော။

၃၀၃. **ယောနိသော မနသိကာရော**တိ ဥပါယမနသိကာရော။ တတ္ထ အယောနိသော မနသိကရောတော ပုဗ္ဗေ အနုပ္ပန္နာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နာ ပန ယာဝ နိယာမောက္ကမနာ ပဝဍ္ဎတိ။ နိယာမေ ဩက္ကန္တေ ဝဍ္ဎိတာ နာမ ဟောတိ။ ယောနိသော မနသိကရောတော ပုဗ္ဗေ အနုပ္ပန္နာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နာ ပန ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ပဝဍ္ဎတိ။ အရဟတ္တဖလေ ပတ္တေ ဝဍ္ဎိတာ နာမ ဟောတိ။

၃၀၄. **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ, ဘိက္ခဝေ, သမန္နာဂတာ သတ္တာ** တိ ဧတ္ထ ဧကစ္စာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သဂ္ဂါဝရဏာ စေဝ ဟောတိ မဂ္ဂါဝရဏာ စ, ဧကစ္စာ မဂ္ဂါဝရဏာဝ, န သဂ္ဂါဝရဏာ, ဧကစ္စာ နေဝ သဂ္ဂါဝရဏာ န မဂ္ဂါဝရဏာ။ တတ္ထ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ, အကိရိယဒိဋ္ဌိ, နတ္ထိကဒိဋ္ဌီတိ အယံ တိဝိဓာ သဂ္ဂါဝရဏာ စေဝ ဟောတိ မဂ္ဂါဝရဏာ စ။ ဒသဝတ္ထုကာ အန္တဂ္ဂ

ကဟိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂါဝရဏာဝ ဟောတိ န သဂ္ဂါဝရဏာ။ ဝီသတိဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ နေဝ သဂ္ဂါဝရဏာ န မဂ္ဂါဝရဏာ။ က္ကဒံ ပန ဝိစာနံ ပဋိက္ခိပိတွာ က္ကမသ္မိံ သုတ္တေ “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ, ဘိက္ခဝေ, သမန္နာဂတာ”တိ ဝစနတော အန္တမသော ဝီသတိဝတ္ထုကံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိံ ဥပာဒာယ ဒိဋ္ဌိ နာမ သဂ္ဂံ ဥပနေတုံ သမတ္ထာ နာမ နတ္ထိ, ဧကန္တံ နိရယသ္မိံယေဝ နိမုဇ္ဇာပေတီတိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ မုဂ္ဂမာသပ္ပမာဏာပိ ပာသာဏသက္ခရာ ဥဒကေ ပက္ခိတ္တာ ဥပ္ပိလဝမာနာ နာမ နတ္ထိ, ဧကန္တံ ဟေဋ္ဌာဝ ပဝိသတိ, ဧဝမေဝံ အန္တမသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိပိ သဂ္ဂံ ဥပနေတုံ သမတ္ထာ နာမ နတ္ထိ, ဧကန္တံ အပာယေသုယေဝ နိမုဇ္ဇာပေတီတိ။

၃၀၅. **သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတာ** တိ ဧတ္ထ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိ, ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ, ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ, မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ, ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌီတိ ပဉ္စဝိဓာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ တတ္ထ ကမ္မဿကတသမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္ပတ္တိဘဝံ အာကဍ္ဎတိ, ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရူပာရူပဘဝေ ပဋိသန္ဓိံ ဒေတိ, မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝဋ္ဋံ ဝိဒ္ဓံသေတိ, ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘဝံ ပဋိဗာဟတိ။ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ကိံ ကရောတီတိ? သာပိ ပဋိသန္ဓိံ နာကဍ္ဎတိ။ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော ပနာဟ “သစေ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘာဝိတာ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အရဟတ္တံ ဟာပေတုံ သက္ကောတိ, က္ကစ္စေတံ ကုသလံ။ သစေ န သက္ကောတိ, သတ္တ ဘဝေ ဒေတိ, အာဝုသော”တိ။ ဧဝမယံ လောကိယလောကုတ္တရာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကထိတာ။ က္ကမသ္မိံ ပနတ္ထေ လောကိကာ ဘဝနိပ္ဖာဒိကာဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၃၀၆. **ယဥ္စေဝ ကာယကမ္မံ ယထာဒိဋ္ဌိ သမတ္တံ သမာဒိန္န** န္တိ ဧတ္ထ **ယထာဒိဋ္ဌီ** တိ ယာ ယာ ဒိဋ္ဌိ, တဿာ တဿာ အနုရူပံ။ **သမတ္တ** န္တိ ပရိပုဏ္ဏံ။ **သမာဒိန္န** န္တိ ဂဟိတံ။ တဒေတံ ယထာဒိဋ္ဌိယံ ဌိတကာယကမ္မံ, ဒိဋ္ဌိသဟဇာတံ ကာယကမ္မံ, ဒိဋ္ဌာနုလောမိကံ ကာယကမ္မန္တိ တိဝိဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ “ပာဏံ ဟနတော အဒိန္နံ အာဒိယတော မိစ္ဆာစာရံ စရတော နတ္ထိ တတောနိဒါနံ ပာပံ, နတ္ထိ ပါပဿ အာဂမော”တိ ယံ ဧဝံလဒ္ဓိကဿ သတော ပါဏာတိပာတ-အဒိန္နာဒါန-မိစ္ဆာစာရသင်္ခာတံ ကာယကမ္မံ, က္ကဒံ **ယထာဒိဋ္ဌိယံ ဌိတကာယကမ္မံ** နာမ။ “ပာဏံ ဟနတော အဒိန္နံ အာဒိယတော မိစ္ဆာစာရံ စရတော နတ္ထိ တတောနိဒါနံ ပါပံ, နတ္ထိ ပါပဿ အာဂမော”တိ က္ကမာယ ပန လဒ္ဓိယာ က္ကမိနာ ဒဿနေန သဟဇာတံ ကာယကမ္မံ **ဒိဋ္ဌိသဟဇာတံ ကာယကမ္မံ** နာမ။ တဒေဝ ပန သမတ္တံ သမာဒိန္နံ ဂဟိတံ ပရာမဋ္ဌံ **ဒိဋ္ဌာနုလောမိကံ ကာယကမ္မံ** နာမ။ ဝစီကမ္မာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယထာ ပနေတ္ထ “ပာဏံ ဟနတော အဒိန္နံ အာဒိယတော မိစ္ဆာစာရံ စရတော နတ္ထိ တတောနိဒါနံ ပါပ”န္တိ ယောဇနာ ကတာ, ဧဝံ ဝစီကမ္မမနောကမ္မေသု “မုသာ ဘဏတော, ပိသုဏံ ကထေန္တဿ, ဖရုသံ ကထေန္တဿ, သမ္ဖံ ပလပန္တဿ, အဘိဇ္ဈာလုနော, ဗျာပန္နစိတ္တဿ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဿ စ သတော နတ္ထိ တတောနိဒါနံ ပါပ”န္တိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

ယာ စ စေတနာတိအာဒီသု ဒိဋ္ဌိသဟဇာတာဝ စေတနာ **စေတနာ** နာမ, ဒိဋ္ဌိသဟဇာတာဝ ပတ္ထနာ **ပတ္ထနာ** နာမ, စေတနာပတ္ထနာနံ ဝသေန စိတ္တဋ္ဌပနာ **ပဏိဓိ** နာမ, တေဟိ ပန စေတနာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တာ ဖဿာဒယော **သင်္ခါရာ** နာမ။ **ဒိဋ္ဌိ ဟိဿ, ဘိက္ခဝေ, ပါပိကာ** တိ ယသ္မာ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဒိဋ္ဌိ ပါပိကာ လာမိကာ။ **နိက္ခိတ္တ** န္တိ ရောပိတံ။ **ဥပါဒိယတီ**တိ ဂဏှာတိ။ **ကဋုကတ္တာယာ**တိ က္ကဒံ ပုရိမဿေဝ ဝေဝစနံ။

“ဝဏ္ဏဂန္ဓရသူပေတော၊ အမ္ဗောယံ အဟုဝါ ပုရေ။
တမေဝ ပူဇံ လဘမာနော၊ ကေနမ္ဗော ကဋုကပ္ဖလော။

“ပုစိမန္ဒပရိဝါရော၊ အမ္ဗော တေ ဒဓိဝါဟန။
မူလံ မူလေန သံသဋ္ဌံ၊ သာခါ သာခါ နိသေဝရေ။
အသာတသန္နိဝါသေန၊ တေနမ္ဗော ကဋုကပ္ဖလော”တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၇၁-၇၂) –

အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိယ ဟိ က္ကဓာပိ ကဋုကန္တိ တိတ္တကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အသာတတ္တာယာ** တိ အမဓုရတ္တာယ။

က္ကမသ္မိံ ပန ဗီဇူပမသုတ္တေ “ဒိဋ္ဌီတိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဂဟိတာ”တိ ပောရာဏကတ္ထေရာ အာဟံသု။ တံ ပန ပဋိက္ခိပိတွာ “သဗ္ဗာနိပိ ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဂဟိတာနီ”တိ ဝုတ္တံ။ အနန္တရသုတ္တေ “ပါဏာတိပါတာ ဝိရမန္တဿ, အဒိန္နာဒါနာ ဝိရမန္တဿ, မိစ္ဆာစာရာ ဝိရမန္တဿ နတ္ထိ တတောနိဒါနံ ပုည”န္တိအာဒိနာ နယေန ယထာဒိဋ္ဌိယံ ဌိတကာယ

ကမ္မာဒီနိ ယောဇေတဗ္ဗာ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဣဓ ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိသဟဇာတာ စိတ္တုပ္ပာဒာဝ ပတ္တနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပနေတ္ထ လောကိယလောကုတ္တရာ ကထိတာ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၆. ကေဓမ္မဟဋ္ဌိ

(၁၆) ၃. ကေဓမ္မဟဋ္ဌိ-တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၀၈. တတိယဿ ပဌမေ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကောတိ** အယာထာဝဒိဋ္ဌိကော။ **ဝိပရီတဒဿနော** တိ တာယေဝ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဝိပရီတဒဿနော။ **သဒ္ဓမ္မာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ** တိ ဒသကုသလကမ္မပထဓမ္မတော ဝုဋ္ဌာပေတွာ။ **အသဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာပေတီ** တိ ဒသအကုသလကမ္မပထသင်္ခာတေ အသဒ္ဓမ္မေ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ **ဧကပုဂ္ဂလော** တိ စေတ္ထ ဆဟိ သတ္ထာရေဟိ သဒ္ဓိံ ဒေဝဒတ္တော စ အညေ စ ဧဝရူပါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၃၀၉. ဒုတိယေ **သမ္မာဒိဋ္ဌိကော** တိ ယာထာဝဒိဋ္ဌိကော။ **အဝိပရီတဒဿနော** တိ တာယေဝ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ အဝိပရီတဒဿနော။ **အသဒ္ဓမ္မာ** တိ ဒသအကုသလကမ္မပထတော။ **သဒ္ဓမ္မေ** တိ ဒသကုသလကမ္မပထသင်္ခာတေ သဒ္ဓမ္မေ။ **ဧကပုဂ္ဂလော** တိ စေတ္ထ အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တောတိ ဧဝမာဒယော လဗ္ဘန္တိ, ဥပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ဗုဒ္ဓော စေဝ ဗုဒ္ဓသာဝကာ စ။

၃၁၀. တတိယေ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာနီ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပရမာ ဧတေသန္တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာနိ။ ပဉ္စ ဟိ အာနန္တရိယကမ္မာနိ မဟာသာဝဇ္ဇာနိ နာမ, တေဟိပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယေဝ မဟာသာဝဇ္ဇတရာတိ အဓိပ္ပာယော။ ကသ္မာ? တေသဉှိ ပရိစ္ဆေဒော အတ္ထိ။ စတ္တာရိ ဟိ အာနန္တရိယကမ္မာနိ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တာပေန္တီတိ ဝုတ္တာနိ ။ သင်္ဃဘေဒကမ္မမ္ပိ နိရယေ ကပ္ပဋ္ဌိတိကမေဝ ဟောတိ။ ဧဝမေတေသံ ပရိစ္ဆေဒော အတ္ထိ, ကောဋိ ပညာယတိ။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ပန ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ။ သာ ဟိ ဝဋ္ဋဿ မူလံ, တာယ သမန္နာဂတဿ ဘဝတော ဝုဋ္ဌာနံ နတ္ထိ။ ယေ တဿ သောတဗ္ဗံ မညန္တိ, တေပိ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ တာယ စ သမန္နာဂတဿ နေဝ သဂ္ဂေ အတ္ထိ န မဂ္ဂေ။ ကပ္ပဝိနာသေ မဟာဇနေ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တေပိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော တတ္ထ အနိဗ္ဗတ္တိတွာ ပိဋ္ဌိစက္ကဝါဠေ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ကိံ ပန ပိဋ္ဌိစက္ကဝါဠံ န ဈာယတီတိ? ဈာယတိ, တသ္မိံ ဈာယမာနေပိ ဧသ အာကာသေ ဧကသ္မိံ ဩကာသေ ပစ္စတိယေဝါတိ ဝဒန္တိ။

၃၁၁. စတုတ္ထေ **မက္ခလီ** တိ "မာ ခလီ"တိ ဝစနံ ဥပာဒာယ ဧဝံလဒ္ဓနာမော တိတ္ထကရော။ **နဒီမုခေ**တိ ဒွိန္နံ နဒီနံ သမာဂတဋ္ဌာနေ။ ဒေသနာမတ္တမေဝေတံ, ဒွိန္နံ ကန္ဒရာနံ, ဒွိန္နံ ဥဒကာနံ, သမုဒ္ဒဿ စ, လောဏိယာ စ, သမုဒ္ဒဿ စ နဒိယာ စာတိ ဧတေသမ္ပိ ယဿ ကဿစိ သမာဂတဋ္ဌာနံ, အညမ္ပိ တထာရူပံ ဥဒကံ။ **ခိပန္တိ** ကုမိနံ။ **ဥဍ္ဍေယျာ** တိ ဩဍ္ဍေယျ။ မနုဿာ ဟိ နဠေဟိ တ ဥစ္ဆူဟိ တ ဝေဠူဟိ တ ပလာသန္တိသလာကာယ တ ဓေံ ဒွေ တယော တ ကုမ္ဘေ ဂဏ္ဍဟနပ္ပမာဏကုမိနံ ကတွာ မုခဝဋ္ဋိယာ ယောတ္တေန ဗန္ဓိတွာ နဒီမုခံ နေတွာ ဒွီသု ပဿေသု ခာဏုကေ ကောဋ္ဋေတွာ ယောတ္တေဟိ တတ္ထ ဗန္ဓန္တိ, တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ တသ္မိဉှိ ပဝိဋ္ဌဿ ခုဒ္ဒကဿ မစ္ဆဿာပိ မောက္ခော နတ္ထိ။ **အနယာယာ**တိ အဝမိုယာ။ **ဗျသနာယာ** တိ ဝိနာသာယ။ **မက္ခလိ မောဃပုရိသော** တိ အယံ မက္ခလိ ကေသာလော တုစ္ဆပုရိသော။ **မနုဿခိပ္ပံ မညေ လောကေ ဥပ္ပန္နော** တိ မဟာဇနဿ သဂ္ဂမောက္ခဂမနမဂ္ဂေ တတ္ထ ဂမနနိတရဏတ္ထံ မနုဿကုမိနံ ဝိယ လောကေ ဥပ္ပန္နော။

၃၁၂. ပဉ္စမာဒီသု **ဒုရက္ခာတေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မဝိနယေ** တိ ဒုရက္ခာတဓမ္မဝိနယော နာမ ဗာဟိရကသာသနံ။ တတ္ထ ဟိ သတ္ထာပိ အသဗ္ဗညူ ဟောတိ, ဓမ္မောပိ ဒုရက္ခာတော, ဂဏောပိ ဒုပ္ပဋိပန္နော။ **ယော စ သမာဒပေတီ**တိ ယော အာစရိယပုဂ္ဂလော သမာဒပေတိ။ **ယဉ္စ သမာဒပေတီ** တိ ယံ အန္တေဝါသိကံ သမာဒပေတိ။ **ယော စ သမာဒပိတော တထတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇတီ**တိ ယော အန္တေဝါသိကော အာစရိယေန သမာဒပိတော တဿ ဝစနံ ကရောန္တော တထာဘာဝါယ ပဋိပဇ္ဇတိ။ **ဗဟုံ အပုညံ ပသဝန္တိ** တိ သမာဒပကော ဟိ ဟဏာတိဟတာဒီသု ဇင်္ဃသတံ သမာဒပေန္တော တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ အကုသလေန သမကမေဝ အကုသလံ ဟပုဏာတိ။ တေနာဟ – "သဗ္ဗေ တေ ဗဟုံ အပုညံ ပသဝန္တီ"တိ။

၃၁၃. သွတကၠာတေ တိ သုငြ္ အကၠာတေ သုဒေသိတေ။ ဝေရူပေ ဟိ ဓမ္မဝိနယေ သတ္ထာ စ သဗ္ဗညူ ဟောတိ, ဓမ္မော စ သွတကၠာတော, ဂဏော စ သုပ္ပဋိပန္နော။ **သဗ္ဗေ တေ ဗဟုံ ပုညံ ပသဝန္တီ** တိ သမာဒပကော ဟိ ဘိက္ခု ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌေ ဒိသွာ ယာဂုဘတ္တာဒီနိ သမာဒပေန္တော သဗ္ဗေသမ္ပိ အာယကာနံ ကုသလေန သမကံ ကုသလံ ဟာပုဏာတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဗဟုံ ပုညံ ပသဝန္တီ''တိ။

၃၁၄. အာယကေန မတ္တာ ဇာနိတဗ္ဗာ တိ အာယကပုဂ္ဂလေန ပမာဏံ ဇာနိတဗ္ဗံ, ပမာဏေန အာတဗ္ဗံ, ပူရေတွာ အတိရေကံ န အာတဗ္ဗံ။ န အာတဗ္ဗန္တိ ဟိ အဝတွာ ပမာဏဝသေန ထောကံ အာတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ? ပူရေတွာ အတိရေကေ ဒိန္နေပိ ဟိ အတိရေကာ မနုဿသမ္ပတ္တိ တ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိ တ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိ တ နတ္ထိ။ **နော ပဋိဂ္ဂါဟကေနာ** တိ ပဋိဂ္ဂါဟကဿ ပန မတ္တံ ဇာနိတွာ ပဋိဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နာမ နတ္ထိ။ ကသ္မာ? တဿ ဟိ မတ္တံ ဉတွာ ပူရေတဗ္ဗာ မတ္တာပဋိဂ္ဂဟဏမူလိကာ အပ္ပိစ္ဆပဋိပဒာ နာမ နတ္ထိ။ ယတ္တကံ ပန လဘတိ, တတ္တကံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အတိရေကဂ္ဂဟဏမူလံ ဟိဿ ပုတ္တအာရာဘာရဏံ ဘဝိဿတိ။

၃၁၅. ပဋိဂ္ဂါဟကေန မတ္တာ ဇာနိတဗ္ဗာ တိ ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂလေန ပမာဏံ ဇာနိတဗ္ဗံ။ ကထံ? တေန ဟိ အာယကဿ ဝသော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဒေယျဓမ္မဿ ဝသော ဝေဒိတဗ္ဗော, အတ္တနော ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယဒိ ဟိ ဒေယျဓမ္မော ဗဟု ဟောတိ, အာယကော အပ္ပံ အာတုကာမော, အာယကဿ ဝသေန အပ္ပံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ ဒေယျဓမ္မော အပ္ပော, အာယကော ဗဟုံ အာတုကာမော, ဒေယျဓမ္မဿ ဝသေန အပ္ပံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ ဒေယျဓမ္မောပိ ဗဟု, အာယကောပိ ဗဟုံ အာတုကာမော, အတ္တနော ထာမံ ဉတွာ ပမာဏေနေဝ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ မတ္တံ ဉတွာ ပဋိဂ္ဂဏှန္တော ဟိ အပ္ပိစ္ဆပဋိပဒံ ပူရေတိ။ အနုပ္ပန္နဿ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နော လာဘော ထာဝရော ဟောတိ။ အပ္ပသန္နာ ပသီဒန္တိ, ပသန္နာပိ ဘိယျော ပသာဒမာပဇ္ဇန္တိ, မဟာဇနဿ စက္ခုဘူတော ဟောတိ, သာသနံ စိရဋ္ဌိတိကံ ကရောတိ။

တတြိမာနိ ဝတ္ထူနိ – ရောဟဏဇနပဒေ ကိရ ကုဋိမ္ဗိယဝိဟာရေ ဧကော ဒဟရော ဒုဗ္ဘိက္ခသမယေ တသ္မိံ ကမေ ဧကေဿ ကမ္မကာရဿ ဂေဟေ ဘုဉ္ဇနတ္ထာယ ကဋ္ဌစ္ဆုဘတ္တံ ဂဟေတွာ ဂမနတ္ထာယ စ ကဋ္ဌစ္ဆုဘတ္တမေဝ လဘတိ။ သော ဧကဒိဝသံ တသ္မိံ ဂေဟေ ဧကံ အာဂန္တုကံ ဒိသွာ ဧကမေဝ ကဋ္ဌစ္ဆုဘတ္တံ ဂဏှိ။ အထဿ ''ဧကေန ကာရဏေနာ''တိ ဝုတ္တေ တမတ္ထံ ဝတွာ သော ကုလပုတ္တော ပသီဒိတွာ ''အမ္ဟာကံ ကုလူပကဘဒန္တော ဝေရူပေ နာမာ''တိ ရာဇဒွာရေ မိတ္တာမစ္စာနံ ကထေသိ။ တေ သဗ္ဗေပိ တဿ အပ္ပိစ္ဆဂုဏေ ပသန္နာ ဧကဒိဝသေနေဝ သဋ္ဌိ ခုရဘတ္တာနိ ဌပေသုံ။ ဧဝံ **အပ္ပိစ္ဆော အနုပ္ပန္နလာဘံ ဥပ္ပာဒေတိ** ။

သဒ္ဓါတိဿမဟာရာဇာပိ စူဠုပဋ္ဌာကံ တိဿာမစ္စံ ဝီမံသိတွာ တေန ဧကံ တိတ္တိရံ ပစာပေတွာ အာဟရာပေသိ။ အထ ပရိဘောဂသမယေ ''အဂ္ဂံ ဒတွာ ပရိဘုဉ္ဇိဿာမီ''တိ အဋ္ဌကသာလပရိဝေဏေ မဟာထေရဿ ဘဏ္ဍာဂ္ဂကဟာသာမဏေရဿ တိတ္တိရမံသံ ဒေန္တော တသ္မိံ ထောကံယေဝ ပဋိဂ္ဂဏှန္တေ တဿ အပ္ပိစ္ဆဂုဏေ ပသီဒိတွာ ''ပသန္နောသ္မိ, တာတ, အဋ္ဌ တေ ခုရဘတ္တာနိ ဒေမီ''တိ အာဟ။ မဟာရာဇ, ဥပဇ္ဈာယဿ ဒေမီတိ။ အပရာနိပိ အဋ္ဌ ဒေမီတိ။ တာနိ အမ္ဟာကံ အာစရိယဿ ဒေမီတိ။ အပရာနိပိ အဋ္ဌ ဒမ္မီတိ။ တာနိ သမာနုပဇ္ဈာယာနံ ဒမ္မီတိ။ အပရာနိပိ အဋ္ဌ ဒမ္မီတိ။ တာနိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒမ္မီတိ။ အပရာနိပိ အဋ္ဌ ဒမ္မီတိ။ သာမဏေရော အဓိဝာသေသိ။ ဧဝမဿ **ဥပ္ပန္နော လာဘော ထာဝရော ဟောတိ။**

အပ္ပသန္နာ ပသီဒန္တီ တိ ဧတ္ထပိ – ဒီဃဘာဏကာဘယတ္ထေရော ကိရ ဒ္ဝေ ဘာတိကတ္ထေရော ပဉ္စ ပဉ္စ ဘတ္တသရကာနိ ဒတွာ သန္တပ္ပေတုံ နာသက္ခိ။ အထေကဒိဝသံ ''သမဏာ ကိရ နာမ အပ္ပိစ္ဆာ''တိ ကထံ သုတွာ ဝီမံသနတ္ထာယ ဘတ္တံ ကဟာပေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဘတ္တကိစ္စကရဏဝေလာယ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ တိံသမတ္တေ ဘိက္ခူ ဘောဇန သာလာယံ ဘုဉ္ဇန္တေ ဒိသွာ ဧကံ ဘတ္တသရကံ ဂဟေတွာ သင်္ဃတ္ထေရဿ သန္တိကံ အဂမာသိ။ ထေရော အင်္ဂုလိံ စာလေတွာ ထောကမေဝ အဂ္ဂဟေသိ။ ဧတေနေဝ နိယာမေန ဧကံ ဘတ္တသရကံ သဗ္ဗေသံ သမ္ပာပုဏိ။ တတော ဗြာဟ္မဏော ''သစ္စောယေဝ ဧတေသံ သမဏာနံ ဂုဏော''တိ အပ္ပိစ္ဆတာယ ပသန္နော သဟဿံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ တသ္မိံယေဝ ဝိဟာရေ စေတိယံ ကာရေသိ။ ဧဝံ အပ္ပသန္နာ ပသီဒန္တိ။

ပသန္နာ ဘိယ္ယော ပသီဒန္တီ တိ တေ္တ ဝတ္တုနာ ကိစ္စံ နတ္ထိ။ ပသန္နာနဥ္ဟိ အပ္ပိစ္ဆံ ဒိသွာ ပသာဒေ ဘိယ္ယော ဝဍ္ဎတိယေဝ။

မဇ္ဈန္တိကတိဿတ္ထေရသဒိသေ ပန အပ္ပိစ္ဆေ ဒိသွာ မဟာဇနော အပ္ပိစ္ဆော ဘဝိတုံ မညတီတိ အပ္ပိစ္ဆော **မဟာဇနဿ စက္ခုဘူတော** နာမ ဟောတိ။

“အပ္ပိစ္ဆတာ, ဘိက္ခဝေ, သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တတီ”တိ (အ. နိ. ၁.၁၁၆-၁၂၉) ဝစနတော ပန အပ္ပိစ္ဆော **သာသနံ စိရဋ္ဌိတိကံ ကရောတိ** နာမ။

နော အာယကေနာတိ သုတ္တန္တာတော ဓမ္မဝိနယေ ပန အာယကဿ ပမာဏံ ဥတ္တမ အာတဗ္ဗကိစ္စံ နာမ နတ္ထိ။ ယတ္တကော ဒေယ္ယဓမ္မော အတ္ထိ, တတ္တကံ အဝတ္ထရိတ္ဝာ အတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အဝတ္ထရိတွာ ဒိန္နကာရဏာ ဟိ သေ မနုဿ သသမ္ပတ္တိံ, ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ, နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိဥ္စ အဝတ္ထရိတွာ ဥတ္တရုတ္တရိ ပဏီတပဏီတမေဝ လဘတိ။

၃၁၆. ယော အာရဒ္ဓဝီရိယော, သော ဒုက္ခံ ဝိဟရတီ တိ ပဌမာတပတပပ္ပနမရုပ္ပဟာတပတနာဒိစ္စာနုပရိဝတ္တန-ဥက္ကုဋ္ဌိကပ္ပဓာနာဒီနိ အနုယုဥ္ဇန္တော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ , တသ္မေဝ ဗာဟိရသမယေ သမာဒိန္နဿ တပစရဏဿ ဝိပာကေန နိရယေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ သမ္ပရာယေပိ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ။

၃၁၇. ယော ကုသီတော, သော ဒုက္ခံ ဝိဟရတီ တိ အယမ္ပိ ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စေဝ သမ္ပရာယေ စ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ။ ကထံ? ယဿ ဟိ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ယောနိသော မနသိကာရော နတ္ထိ, ဗုဒ္ဓဝစနံ န ဥဂ္ဂဏှာတိ, အာစရိယုပဇ္ဈာယဝတ္တံ န ကရောတိ, စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏဝတ္တံ န ကရောတိ။ ဇနဿ ပန သဒ္ဓါဒေယ္ယံ အပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေန ပရိဘုဥ္ဇိတွာ ဒိဝသံ သေယျသုခံ ပဿသုခံ အနုယုဥ္ဇိတွာ ပဗုဒ္ဓကာလေ တယော ဝိတက္ကေ ဝိတက္ကေတိ။ သော ကတိပါဟေနေဝ ဘိက္ခုဘာဝ စဝတိ? ဧဝံ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ စ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ။ ပဗ္ဗဇိတွာ ပန သမဏဓမ္မဿ သမ္မာ အကတတ္တာ စ –

“ကုသော ယထာ ဒုဂ္ဂဟိတော၊ ဟတ္ထမေဝါနုကန္တတိ။
သာမညံ ဒုပ္ပရာမဋ္ဌံ၊ နိရယာယုပကဍ္ဎတီ”တိ။ (ဓ. ပ. ၃၁၁) –

အဟာယသိမ်ယေဝ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှာတိ။ ဧဝံ သမ္ပရာယေပိ ဒုက္ခံ ဝိဟရတိ။

၃၁၈. ယော ကုသီတော, သော သုခံ ဝိဟရတီတိ ကာလေန ကာလံ ဝုတ္တပ္ပကာရေ တပစရဏေ ကိဥ္စိ ကိဥ္စိ တပစရဏံ ကတွာ ကာလေန ကာလံ ဩဒာတဝတ္ထဝသနော မာလာဂန္ဓဝိလေပနဓရော မဓုရဘောဇနံ ဘုဥ္ဇန္တော မုဒုကာသု သေယျာသု သယန္တော ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စေဝ သုခံ ဝိဟရတိ သမ္ပရာယေ စ။ သော ဟိ တဿ တပစရဏဿ ကဋ္ဌပ္ပတ္တံ အဂ္ဂဟိတတ္တာ နာတိဗဟုံ နိရယေ ဒုက္ခံ အနုဘဝတိ။ တသ္မာ သမ္ပရာယေ သုခံ ဝိဟရတိ နာမ။

၃၁၉. ယော အာရဒ္ဓဝီရိယော, သော သုခံ ဝိဟရတီ တိ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဟိ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဝတ္တေသု ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှာတိ, ယောနိသော မနသိကာရေ ကမ္မံ ကရောတိ။ အထဿ ဝတ္တပူရဏဥ္စေဝ ဥဂ္ဂဟိတဗုဒ္ဓဝစနဥ္စ သမဏဓမ္မကိရိယဥ္စ အာဝဇ္ဇေန္တဿ စိတ္တံ ပသီဒတိ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သုခံ ဝိဟရတိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ပန အရဟတ္တံ ဟာပုဏိတုံ အသက္ကောန္တော နိဗ္ဗတ္တဘဝေ ခိပ္ပာဘိညော ဟောတီတိ သမ္ပရာယေပိ သုခံ ဝိဟရတိ နာမ။

၃၂၀. သေယ္ယထာပိ , ဘိက္ခဝေ, အပ္ပမတ္တကောပိ ဂူထော ဒုဂ္ဂန္ဓော ဟောတီ တိ ဣဒံ သုတ္တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ ဝုတ္တံ။ ကတရအဋ္ဌုပ္ပတ္တိယန္တိ? နဝကနိပါတေ (အ. နိ. ၉.၁၂) သတ္တုပ္ပာဒသုတ္တ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ။ တထာဂတော ဟိ တံ အတ္ထံ ကထေန္တော – “နဝ ပုဂ္ဂလာ နိရယတော မုတ္တာ, တိရစ္ဆာနယောနိတော မုတ္တာ, ပေတ္တိဝိသယတော မုတ္တာ”တိ ကထေသိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – “သစေ ခေါ ပန မေ ပုတ္တာ ဣမံ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ခီဏနိရယမှာ ခီဏတိရစ္ဆာနယောနိကာ ခီဏပေတ္တိဝိသယာ ခီဏာပါယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတာတိ မညမာနာ ဥပရိမဂ္ဂဖလတ္ထာ

ယ တယမိတုံ န မညေယျုံ, တေသံ သံဝေဂံ ဇနေဿာမီ”တိ သံဝေဂဇနနတ္ထံ “သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ”တိ ဣမံ သုတ္တမာရဘိ။ တတ္ထ **အပ္ပမတ္တကောတိ** ထောကမတ္တကော ပရိတ္တပ္ပမာဏော, အန္တမသော ကုသဂ္ဂေနပိ ဂဟေတဗ္ဗတ ဥပသိင်္ဃိယမာနော ဒုဂ္ဂန္ဓောဝ ဟောတိ။ **အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ဘဝံ န ဝဏ္ဏေမိ** တိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကာလံ ဘဝေ ပဋိသန္ဓိံ န ဝဏ္ဏယာမိ။ ဣဒါနိဿ ဥပမံ ဒဿေန္တော အာဟ – **အန္တမသော အစ္ဆရာသင်္ဃာတမတ္တမ္ပီ** တိ။ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန ဒွေဝ အင်္ဂုလိယော ဃဋေတော ကတ္ဗတ ပဟရဏမတ္တမ္ပိ ကာလန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၆. ဧကဓမ္မပါဠိ

(၁၆) ၄. ဧကဓမ္မပါဠိ-စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၂၂. စတုတ္ထဝဂ္ဂဿ ပဌမေ **ဇမ္ဗုဒီပေ** တိ ဇမ္ဗုယာ ပညာတော ပာကဋော ဒီပေါတိ ဇမ္ဗုဒီပေါ။ ဣမဿ ကိရ ဒီပဿ သညာဏဘူတာ ယောဇနသတုဗ္ဗေဓာ ပဏ္ဏာသယောဇနသာခါ ပန္နရသယောဇနာဝဋ္ဋက္ခန္ဓာ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတေ ဇာတာ ကပ္ပဋ္ဌာယိနီ မဟာဇမ္ဗု နာမ အတ္ထိ, တာယ အယံ ဒီပေါ ဇမ္ဗုဒီပေါတိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ စ ဣမသ္မိံ ဒီပေ ဇမ္ဗုရုက္ခော ကပ္ပဋ္ဌာယီ, တထာ အပရဂေါယာနေ ကဒမ္ဗရုက္ခော, ဥတ္တရကုရူသု ကပ္ပရုက္ခော, ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ သိရီသရုက္ခော, အသုရာနံ စိတ္တပါဋလိရုက္ခော, သုပဏ္ဏာနံ သိမ္ဗလိရုက္ခော , ဒေဝါနံ ပါရိစ္ဆတ္တကောတိ ဣမေပိ ကပ္ပဋ္ဌာယိနောဝ။

“ပါဋလီ သိမ္ဗလီ ဇမ္ဗူ ဒေဝါနံ ပါရိစ္ဆတ္တကော။
ကဒမ္ဗော ကပ္ပရုက္ခော စ၊ သိရီသော ဘဝတိ သတ္တမော”တိ။

အာရာမရာမဏေယျက န္တိ ပုပ္ဖာရာမဖလာရာမာနံ ရာမဏေယျကံ ဝေဠုဝန-ဇီဝကမ္ဗဝန-ဇေတဝနပုဗ္ဗာရာမသဒိသံ။ တံ ဣမသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေ အပ္ပမတ္တကံ ပရိတ္တကံ, န ဗဟုကန္တိ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ **ဝနရာမဏေယျက**န္တိ နာဂဝနသာလဝနစမ္ပကဝနာဒိသဒိသံ ဝင်္ကပဗ္ဗတဟိမဝန္တပဗ္ဗတပဒေသာဒီသု အရညဝနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဘူမိရာမဏေယျက** န္တိ ဇေတဝနဝိဟာရမဂဓက္ခေတ္တာဒိသဒိသံ သမံ ဘူမိဋ္ဌာနံ။ **ပေါက္ခရဏီရာမဏေယျက**န္တိ ဇေတဝနပေါက္ခရဏီဂဂ္ဂရာပေါက္ခရဏီသဒိသာနံ ဝဋ္ဋစတုရဿဒီဃဝင်္ကာဒိသဏ္ဌာနာနံ ပေါက္ခရဏီနံ သန္နိဝေသနဋ္ဌာနံ။ **ဥက္ကူလဝိက္ကူလ** န္တိ ဥက္ကူလဉ္စ ဝိက္ကူလဉ္စ။ တတ္ထ ဥက္ကူလံ ဥန္နတဋ္ဌာနံ, ဝိက္ကူလံ နိန္နဋ္ဌာနံ။ **နဒီဝိဒုဂ္ဂ**န္တိ နဒီနံ ဘိန္နဋ္ဌာနံ တံ ဒုဂ္ဂမတ္တာ နဒီဝိဒုဂ္ဂန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ခါဏုကဏ္ဋကဋ္ဌာန** န္တိ တတ္ထဇာတကာနဉ္စေဝ အာဟရိယမာနာနဉ္စ ခါဏုကဏ္ဋကာဒီနံ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ။ **ပဗ္ဗတဝိသမ** န္တိ ဂိရိဝိသမံ။ **ယေ ဩဒကာ**တိ ယေ စ ဥဒကေ ဇာယန္တိ, တေယေဝ ဗဟုတရာ။ ဣတော ကိရ သုဝဏ္ဏဘူမိ သတ္တမတ္တာနိ ယောဇနသတာနိ ဟောတိ, ဧကေန ဝါတေန ဂစ္ဆန္တီ နာဝါ သတ္တဟိ အဟောရတ္တေဟိ ဂစ္ဆတိ။ အထေကသ္မိံ သမယေ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တီ နာဝါ သတ္တာဟမ္ပိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋမစ္ဆပိဋ္ဌေနေဝ ဂတာ။ ဧဝံ ဩဒကာနံ သတ္တာနံ ဗဟုဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ ထလဋ္ဌာနဿ ပရိတ္တဘာဝေနပိ ဥဒကဿ စ ဗဟုဘာဝေနာပိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ မဟာတဠာကေ ဧကောဝ ဥပ္ပလဂစ္ဆော အဿ, တဿ စတ္တာရိ စ ပဏ္ဏာနိ, မဇ္ဈေ စ ဧကံ ဥပ္ပလမကုလံ အဿ။ ဧဝမေဝံ စတ္တာရိ ပဏ္ဏာနိ ဝိယ စတ္တာရော ဒီပါ, မဇ္ဈေ ဥပ္ပလမကုလံ ဝိယ သိနေရုပဗ္ဗတော, သေသံ ဥဒကံ ဝိယ ဥဒကပရိက္ခိတ္တော ဩကာသော။ တဿ မဟန္တဘာဝေ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ပါကဋော ဟောတိ။ တေသဉှိ အာကာသေန ဂစ္ဆန္တာနံ စတ္တာရော မဟာဒီပါ စတ္တာရိ ပဏ္ဏာနိ ဝိယ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, သိနေရုပဗ္ဗတော မဇ္ဈေ ဥပ္ပလမကုလံ ဝိယ, သေသံ ဥဒကံ ဝိယ ဥဒကပရိက္ခိတ္တော ဩကာသော။ ဧဝံ မဟန္တေ ဥဒကေ ဇာတတ္တာ ဩဒကာဝ ဗဟုတရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၃၂၃. ဒုတိယာဒီသု **အညတြ မနုဿေဟီ** တိ ဣဓ စတ္တာရော အပါယာ အညတြ မနုဿေဟီတိ အဓိပ္ပေတာ။

မဇ္ဈိမေသု ဇနပဒေသူ တိ “ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ဂဇင်္ဂလံ နာမ နိဂမော, တဿ ပရေန မဟာသာလာ, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ပုရတ္ထိမဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ သလ္လဝတီ နာမ နဒီ, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ သေတကဏ္ဏိကံ နာမ နိဂမော, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ ထူဏံ နာမ ဗြာဟ္မဏဂါမော, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ။ ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ဥသီရဒ္ဓဇော နာမ ပဗ္ဗတော, တတော ပရာ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ, ဩရတော မဇ္ဈေ”တိ (မဟာဝ. ၂၅၉) ဧဝံ ပရိစ္ဆိန္နေ ဇနပဒေတိ အတ္ထော။ အယဉှိ ဇနပဒော မုဒိင်္ဂသဏ္ဌာနော ဥဇုကေန ကတ္ထစိ အသီတိယောဇနော ဟောတိ, ကတ္ထစိ ယောဇနသတိကော, ကတ္ထစိ ဒ္ဝိယောဇနသတိကော, မဇ္ဈေန ပန တိယောဇနသတိကော, ပရိယန္တပရိက္ခေပေန နဝမတ္တယောဇနသတိကော ဟောတိ။ ဧတ္တကေ ဌာနေ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓာ မဟာသာဝကာ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာကာ ဗုဒ္ဓသာဝကာ ဗုဒ္ဓမာတာ ဗုဒ္ဓပိတာ စက္ကဝတ္တီ ရာဇာတိ ဣမေ သတ္တာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ အပိစ ဥပာဒါယုပာဒါယာပိ မဇ္ဈိမပဒေသော လဗ္ဘတိ။ သကလောပိ ဟိ ဇမ္ဗုဒီပေ မဇ္ဈိမပဒေသော နာမ, သေသဒီပါ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ။ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ အနုရာဓပုရံ မဇ္ဈိမပဒေသော နာမ, သေသော ပစ္စန္တောတိ ဧဝံ နယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၂၄. **ပညဝန္တော အဇဠာ အနေဠမူဂါ**တိ ဧတ္ထ ကမ္မဿကတပညာ, ဈာနပညာ ဝိပဿနာပညာ, မဂ္ဂပညာ, ဖလပညာတိ ဣမာဟိ သမန္နာဂတာ ပညဝန္တော နာမ, အမူဠ္ဟာ အဇဠာ နာမ။ ယေသံ ဧဠာ မုခတော န ဂလတိ, တေ အနေဠမူဂါ နာမ, အနေဠမုခါ နိဒ္ဒောသမုခါတိ အတ္ထော။ **ပဋိဗလာ**တိ သမတ္ထာ, ကာယဗလေန စေဝ ဉာဏဗလေန စ သမန္နာဂတာ။ **အတ္ထမညာတုန္တိ** အတ္ထာနတ္ထံ ကာရဏာကာရဏံ ဇာနိတုံ။ **ဒုပ္ပညာ** တိ အပ္ပညာ နိပ္ပညာ။ **ဇဠာ**တိ မန္ဒာ မောမူဟာ။

၃၂၅. **အရိယေန ပညာစက္ခုနာ**တိ သဟဝိပဿနေန မဂ္ဂေန။ **အဝိဇ္ဇာဂတာ**တိ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရေန သမန္နာဂတာ။

၃၂၆. **ယေ လဘန္တိ တထာဂတံ ဒဿနာယာ** တိ ယေ တထာဂတဿ ဂုဏေ ဇာနိတွာ တထာဂတံ စက္ခုဝိညာဏေန ပဿိတုံ လဘန္တိ။

၃၂၇. **တထာဂတပ္ပဝေဒိတ** န္တိ တထာဂတေန ပဝေဒိတံ ပကာသေတွာ ကထိတံ။ **သဝနာယာ**တိ သောတဝိညာဏေန သောတုံ။

၃၂၈. **ဓာရေန္တီ** တိ န ပမုဿန္တိ။

၃၂၉. **ဓာတာနံ ဓမ္မာနံ အတ္ထံ ဥပပရိက္ခန္တီ** တိ ပဂုဏာယ ဟဒ္ဒယာ အတ္ထာနတ္ထံ ဥပပရိက္ခန္တိ။

၃၃၀. **အတ္ထမညာယ ဓမ္မမညာယာ** တိ အဋ္ဌကထဉ္စ ပါဠိဉ္စ ဇာနိတွာ။ **ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇန္တီ** တိ အနုလောမပဋိပဒံ ပူရေန္တိ။

၃၃၁. **သံဝေဇနီယေသု ဌာနေသူ**တိ သံဝေဂဇနကေသု ကာရဏေသု။ **သံဝိဇ္ဇန္တီ** တိ သံဝေဂံ အာပဇ္ဇန္တိ။

၃၃၂. **ယောနိသော ပဒဟန္တီ** တိ ဥပာယေန ပဓာနဝီရိယံ ကရောန္တိ။

၃၃၃. **ဝဝဿဂ္ဂါရမ္မဏ** န္တိ ဝဝဿဂ္ဂေါ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ, တံ အာရမ္မဏံ ကရိတွာတိ အတ္ထော။ **လဘန္တိ သမာဓိ** န္တိ မဂ္ဂသမာဓိဉ္စ ဖလသမာဓိဉ္စ ပဋိလဘန္တိ။

၃၃၄. **အန္နဂ္ဂရသဂ္ဂာန** န္တိ ဥတ္တမန္နာနဉ္စ ဥတ္တမရသာနဉ္စ။ **ဥဉ္ဆေန ကပာလာဘတေန ယာပေန္တီ** တိ ဥဉ္ဆာစာရေန ဝနမူလဖလာဖလေန စ ကပာလေန အာဘတဘတ္တေန စ ယာပေန္တိ။ ဧတ္ထ စ ယော ကဿစိ ဒေဝ ခါဒနီယဿ ဘောဇနီယဿ အတ္ထာယ စိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ တံခဏံယေဝ န တံ လဘတိ, အယံ အန္နဂ္ဂရသဂ္ဂာနံ န လာဘီ နာမ။ ယဿပိ တံခဏံယေဝ လဘိတွာ ဩလောကေန္တဿ ဝဏ္ဏဂန္ဓရသာ အမနာပါ ဟောန္တိ, အယမ္ပိ အန္နဂ္ဂရသဂ္ဂာနံ န လာဘီ နာမ။ ယဿ ပန ဝဏ္ဏဂန္ဓရသာ ပဋိလဘန္တိ, မနာပါ ဟောန္တိ, အယံ အန္နဂ္ဂရသဂ္ဂာနံ လာဘီ နာမ။

သော ဥတ္တမကောဋ္ဌိယာ စက္ကဝတ္တိ ရာဇာ, ဟေဋ္ဌိမကောဋ္ဌိယာ ဓမ္မာသောကော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဋ္ဌေပတော ဟိ ယသ္မ
သ ဘတ္တသ္သ ကေဟတိ သတသဟဿံ အဂ္ဃတိ, ကြဒံ အန္နဂ္ဂရသဂ္ဂံ နာမ။ ယံ ပန ဘိက္ခုသင္ဃံ ပိဏ္ဍာယ စရန္တံ
ဒိသ္မတ မနုဿာ ဥတ္တမပဏီတံ ဘတ္တံ ဒေန္တိ, ကြဒံ ကိံ နာမာတိ? ကြဒံ ဥဋ္ဌေန ကပာလာဘတေန ယာပေန္တေ ဥပာအ
ယ အန္နဂ္ဂရသဂ္ဂံ နာမ ဝုစ္စတီတိ။

၃၃၅. အတ္ထရသဿာ တိအာဒီသု အတ္ထရသော နာမ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ, ဓမ္မရသော နာမ စတ္တာရော မဂ္ဂ
က, ဝိမုတ္တိရသော နာမ အမတနိဗ္ဗာနံ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

ဇမ္ဗုဒီပပေယျာလော နိဋ္ဌိတော။

၁၇. ပသာဒကရဓမ္မဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၆၆. အဒ္ဓမိဒ န္တိအာဒီသု **အဒ္ဓ** န္တိ ဧကံသာဓိဝစနမေတံ, အဒ္ဓာ ဣဒံ လာဘာနံ, ဧကံသော ဧသ လာဘာနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယဒိဒံ အာရညိကတ္တ** န္တိ ယော ဧသ အာရညိကဘာဝေါ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အာရညိကဘာဝေ နာမ လာဘာနံ ဧကံသော အဝဿဘာဝိတာ န သက္ကာ အာရညိကေန လာဘံ န လဘိတုန္တိ။ အာရညိကော ဟိ ဘိက္ခု ''အတ္တနော အရညတာသဿ အနုစ္ဆဝိကံ ကရိဿာမီ''တိ ဟပကံ နာမ န ကရောတိ, အထဿ ''အာရညိကော အယံ ဘိက္ခူ''တိ သဉ္ဇာတကရတေ မဟာဇနော စတုပစ္စယေန ပူဇံ ကရောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''အဒ္ဓမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, လာဘာနံ ယဒိဒံ အာရညိကတ္တ''န္တိ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ ပန **ဗာဟုသစ္စ** န္တိ ဗဟုဿုတဘာဝေါ။ **ထာဝရေယျ** န္တိ စိရပဗ္ဗဇိတတ္တာ ထာဝရပ္ပတ္တဘာဝေါ။ **အာကပ္ပသမ္ပဒာ** တိ စီဝရဂ္ဂဟဏာဒိနော အာကပ္ပဿ သမ္ပတ္တိ။ **ပရိတရသမ္ပဒာ**တိ သုစိပရိတရတာ။ **ကောလပုတ္တီ** တိ ကုလပုတ္တဘာဝေါ။ **ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာ** တိ သမ္ပန္နရူပတာ။ **ကလျာဏဝါက္ကရဏတာ**တိ ဝစနကိရိယာယ မဓုရဘာဝေါ။ **အပ္ပာဗာဓတာ** တိ အာရောဂျသမ္ပတ္တိ။ အရောဂေါ ဟိ ဘိက္ခု အတ္တနော သရီရကလျာဏတာယ ဝိပဿနာဓုရေ စ ဂန္ထဓုရေ စ ပရိပူရကာရီ ဟောတိ, တေနဿ လာဘော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။

သောဠသ ပသာဒကရဓမ္မာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၈. အပရအစ္ဆရာသင်္ဃာတဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၈၂. အစ္ဆရာသင်္ဃာတမတ္တမ္ပိ တိ ဧကဒမ္ပိ သုတ္တံ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌကထာယံ (အ. နိ. ၇.၇၂) ဝုတ္တံ။ အပ္ပနာပ္ပတ္တာယ ဟိ မေတ္တာယ ဝိပာကေ ကထာယေဝ နတ္ထိ။ တဿာယေဝ အဠ္ဌုပ္ပတ္တိယာ အယံ ဒေသနာ အာရဒ္ဓာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ **ပဌမန္တိ** “ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ပဌမံ, ဣဒံ ပဌမံ သမာပဇ္ဇတီတိ ပဌမ”န္တိ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၅၆၈) ဝုတ္တတ္တမေဝ။ **ဈာနန္တိ** ဈာနံ နာမ ဒုဝိဓံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဉ္စ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဉ္စာတိ။ တတ္ထ **အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ** နာမ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ တာ ဟိ ပထဝီကသိဏာဒိနော အာရမ္မဏဿ ဥပနိဇ္ဈာနတော အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စန္တိ။ **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန** န္တိ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ။ ဝိပဿနာ ဟိ အနိစ္စာဒိဝသေန သင်္ခါရလက္ခဏဿ ဥပနိဇ္ဈာနတော လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ နာမ, ဝိပဿနာယ ပန လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနကိစ္စံ မဂ္ဂေန သိဇ္ဈတီတိ မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ, ဖလံ သုညတအနိမိတ္တအပ္ပဏိဟိတ-လက္ခဏဿ နိဗ္ဗာနဿေဝ ဥပနိဇ္ဈာနတော လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ဣမသ္မိံ ပန အတ္ထေ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ အဓိပ္ပေတံ။ **ကော ပန တအေ ယေ နံ ဗဟုလီကရောန္တီ**တိ ယေ နံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဗဟုလီ ကရောန္တိ, ပုနပ္ပုနံ ကရောန္တိ, တေသု ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ သေသမေတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၈၃. ဒုတိယန္တိအာဒီသုပိ “ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ဒုတိယ”န္တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၇၉) နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၈၆-၃၈၇. မေတ္တ န္တိ သဗ္ဗသတ္တေသု ဟိတဖရဏံ။ **စေတောဝိမုတ္တိန္တိ** စိတ္တဝိမုတ္တိံ။ ဣဓ အပ္ပနာပ္ပတ္တာဝ မေတ္တာ အဓိပ္ပေတာ။ **ကရုဏာဒီသု**ပိ ဧသေဝ နယော။ ဣမေ ပန စတ္တာရော ဗြဟ္မဝိဟာရာ ဝဋ္ဋံ ဟောန္တိ, ဝဋ္ဋပာဒာ ဟောန္တိ, ဝိပဿနာပာဒာ ဟောန္တိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာ ဟောန္တိ, အဘိညာပာဒာ ဝါ နိရောဓပာဒာ ဝါ ဟောန္တိ။ လောကုတ္တရာ ပန န ဟောန္တိ။ ကသ္မာ? သတ္တာရမ္မဏတ္တာတိ။

၃၉၀. ကာယေ ကာယာနုပဿီ တိ အာနာပာနပဗ္ဗံ, ဣရိယာပထပဗ္ဗံ, စတုသမ္ပဇညပဗ္ဗံ, ပဋိကူလမနသိကာရပဗ္ဗံ, ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗံ, နဝသိဝထိကာပဗ္ဗာနိ, အဇ္ဈတ္တပရိကမ္မဝသေန စတ္တာရိ နီလာဒိကသိဏာနီတိ ဣမသ္မိံ အဋ္ဌာရသဝိဓေ ကာယေ တမေဝ ကာယံ ပညာယ အနုပဿန္တော။ **ဝိဟရတီ**တိ ဣရိယတိ ဝတ္တတိ။ ဣမိနာ ဣမဿ အဋ္ဌာရသဝိဓေန ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဘာဝကဿ ဘိက္ခုနော ဣရိယာပထော ကထိတော ဟောတိ။ **အာတာပီ**တိ တသ္မိံယေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရဿ သတိပဋ္ဌာနဿ ဘာဝနကဝီရိယေန ဝီရိယဝါ။ **သမ္ပဇာနော** တိ အဋ္ဌာရသဝိဓေန ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဿ ပရိဂ္ဂဟိကပညာယ သမ္မာ ပဇာနန္တော။ **သတိမာ**တိ အဋ္ဌာရသဝိဓေန ကာယာနုပဿနာပရိဂ္ဂဟိကာယ သတိယာ သမန္နာဂတော။ **ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒောမနဿ** န္တိ တသ္မိံယေဝ ကာယသင်္ခါတေ လောကေ ပဉ္စကာမဂုဏိကတဏှာဉ္စ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တဒောမနဿဉ္စ ဝိနေတွာ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဝသေန သုဒ္ဓရူပသမ္မသနမေဝ ကထိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿီ တိ သုခါဒိဘေဒာသု ဝေဒနာသု “သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒိယမာနော သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒိယာမီတိ ပဇာနာတိ။ ဒုက္ခံ, အဒုက္ခမသုခံ, သာမိသံ ဝါ သုခံ, နိရာမိသံ ဝါ သုခံ, သာမိသံ ဝါ ဒုက္ခံ, နိရာမိသံ ဝါ ဒုက္ခံ, သာမိသံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ, နိရာမိသံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝေဒနံ ဝေဒိယမာနော နိရာမိသံ အဒုက္ခမသုခံ ဝေဒနံ ဝေဒိယာမီတိ ပဇာနာတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၀; ဝိဘ. ၃၆၃; မ. နိ. ၁.၁၁၃) ဧဝံ ဝုတ္တံ နဝဝိဓံ ဝေဒနံ အနုပဿန္တော။ **အာတာပီ**တိအာဒိနာ ပနေတ္ထ နဝဝိဓေန ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဿ ဘာဝနာပရိဂ္ဂဟိကာနံ ဝီရိယပညာသတီနံ ဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **လောကေ**ာတိ စေတ္ထ ဝေဒနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

စိတ္တဓမ္မေသု ပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ ပန **စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿီ** တိ “သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ သရာဂံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၁; ဝိဘ. ၃၆၅; မ. နိ. ၁.၁၁၄) ဧဝံ ဝိတ္ထာရိတေ သောဠသပ္ပဘေဒေ စိတ္တေ တမေဝ စိတ္တံ ပရိဂ္ဂဟိကာယ အနုပဿနာယ အနုပဿန္တောတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ** တိ “ပဉ္စ နီဝရဏာနိ, ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ, ဆ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၂-၄၀၃; ဝိဘ. ၃၆၇-၃၇၃; မ. နိ. ၁.၁၁၅-၁၃၆) ဧဝံ ကောဋ္ဌာသဝသေန ပဉ္စဓာ ဝုတ္တေသု ဓမ္မေသု ဓမ္မပရိဂ္ဂဟိကာယ အနုပဿနာယ

တေ ဓမ္မေ အနုပဿန္တောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ပန ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနေ စ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနေ စ သုဒ္ဓအရူပသမ္မသနမေဝ ကထိတံ, ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနေ ရူပာရူပသမ္မသနံ။ ဣတိ ဣမာနိ စတ္တာရိပိ သတိပဋ္ဌာနာနိ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာနေဝ ကထိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၃၉၄. အနုပ္ပန္နာန န္တိ အနိဗ္ဗတ္တာနံ။ **ပာပကာန**န္တိ လာမကာနံ။ **အကုသလာနံ ဓမ္မာန** န္တိ အကောသလ္လသမ္ဘူတာနံ လောဘာဒိဓမ္မာနံ။ **အနုပ္ပာဒာယာ** တိ အနိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ။ **ဆန္ဒံ ဇနေတီ** တိ ကတ္တုကမျတာကုသလစ္ဆန္ဒံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **ဝါယမတီ**တိ ပယောဂံ ပရက္ကမံ ကရောတိ။ **ဝီရိယံ အာရဘတီ**တိ ကာယိကစေတသိကဝီရိယံ ကရောတိ။ **စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတီ** တိ တေနေဝ သဟဇာတဝီရိယေန စိတ္တံ ဥက္ခိပတိ။ **ပဒဟတီ**တိ ပဓာနဝီရိယံ ကရောတိ။

ဥပ္ပန္နာန န္တိ ဇာတာနံ နိဗ္ဗတ္တာနံ။ **ကုသလာနံ ဓမ္မာန** န္တိ ကောသလ္လသမ္ဘူတာနံ အလောဘာဒိဓမ္မာနံ။ **ဌိတိယာ**တိ ဌိတတ္ထံ။ **အသမ္မောသာယာ** တိ အနဿနတ္ထံ။ **ဘိယျောဘာဝာယ** တိ ပုနပ္ပုနဘာဝာယ။ **ဝေပုလ္လာယာ** တိ ဝိပုလဘာဝာယ။ **ဘာဝနာယာ**တိ ဝမိုယာ။ **ပရိပူရိယာ**တိ ပရိပူရဏတ္ထာယ။ အယံ တာဝ စတုန္နံ သမ္မပ္ပဓာနာနံ ဧကပဒိကော အတ္ထုဒ္ဒါရော။

အယံ ပန သမ္မပ္ပဓာနကထာ နာမ ဒုဝိဓာ လောကိယာ လောကုတ္တရာ စ။ တတ္ထ လောကိယာ သဗ္ဗပုဗ္ဗဘာဂေ ဟောတိ, သာ ကဿပသံယုတ္တပရိယာယေန လောကိယမဂ္ဂက္ခဏေယေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှိ တတ္ထ –

> ''စတ္တာရောမေ, အာဝုသော, သမ္မပ္ပဓာနာ။ ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု 'အနုပ္ပန္နာ မေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အနတ္ထာယ သံဝတ္တေယျု'န္တိ အာတပ္ပံ ကရောတိ, 'ဥပ္ပန္နာ မေ ပာပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အပ္ပဟီယမာနာ အနတ္ထာယ သံဝတ္တေယျု'န္တိ အာတပ္ပံ ကရောတိ, 'အနုပ္ပန္နာ မေ ကုသလာ ဓမ္မာ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာ အနတ္ထာယ သံဝတ္တေယျု'န္တိ အာတပ္ပံ ကရောတိ, 'ဥပ္ပန္နာ မေ ကုသလာ ဓမ္မာ နိရုဇ္ဈမာနာ အနတ္ထာယ သံဝတ္တေယျု'န္တိ အာတပ္ပံ ကရောတီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၅)။

တတ္ထ စ **ပာပကာ အကုသလာ**တိ လောဘာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အနုပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ** တိ သမထဝိပဿနာ စေဝ မဂ္ဂေါ စ။ **ဥပ္ပန္နာ ကုသလာ** နာမ သမထဝိပဿနာဝ။ မဂ္ဂေါ ပန သကိံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈမာနော အနတ္ထာယ သံဝတ္တနကော နာမ နတ္ထိ။ သော ဟိ ဖလဿ ပစ္စယံ ဒတွာဝ နိရုဇ္ဈတိ ။ ပုရိမသ္မိမ္ပိ ဝါ သမထဝိပဿနာဝ ဂဟေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ, တံ ပန န ယုတ္တံ။ ဧဝံ လောကိယာ သမ္မပ္ပဓာနကထာ သဗ္ဗပုဗ္ဗဘာဂေ ကဿပသံယုတ္တပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ပနေတံ ဧကမေဝ ဝီရိယံ စတုကိစ္စသာဓနဝသေန စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။

တတ္ထ **အနုပ္ပန္နာနံ ပာပကာန** န္တိ ဧတ္ထ ''အနုပ္ပန္နော စေဝ ကာမစ္ဆန္ဒော''တိအာဒီသု ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဥပ္ပန္နာနံ ပာပကာန** န္တိ ဧတ္ထ စတုဗ္ဗိဓံ ဥပ္ပန္နံ ဝတ္တမာနုပ္ပန္နံ, ဘုတွာဝိဂတုပ္ပန္နံ, ဩကာသကတုပ္ပန္နံ, ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နန္တိ။ တတ္ထ ယေ ကိလေသာ ဝိဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပာဒာဒိသမင်္ဂိနော, ဣဒံ **ဝတ္တမာနုပ္ပန္နံ** နာမ။ ကမ္မေ ပန ဇဝိတေ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝိတွာ နိရုဒ္ဓဝိပါကော ဘုတွာ ဝိဂတံ နာမ, ကမ္မံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓံ ဘုတွာ ဝိဂတံ နာမ။ တဒုဘယမ္ပိ **ဘုတွာဝိဂတုပ္ပန္န** န္တိ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ ကုသလာကုသလကမ္မံ အညကမ္မဿ ဝိပါကံ ပဋိဗာဟိတွာ အတ္တနော ဝိပါကဿ ဩကာသံ ကရောတိ, ဧဝံ ကတေ ဩကာသေ ဝိပါကော ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဩကာသကရဏတော ပဋ္ဌာယ ဥပ္ပန္နောတိ ဝုစ္စတိ, ဣဒံ **ဩကာသကတုပ္ပန္နံ** နာမ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပန ဝိပဿနာယ ဘူမိ နာမ, တေ အတီတာဒိဘေဒာ ဟောန္တိ။ တေသု အနုသယိတကိလေသာ ပန အတီတာ ဝါ အနာဂတာ ဝါ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝါတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ အတီတက္ခန္ဓေသု အနုသယိတာပိ ဟိ အပ္ပဟီနာဝ ဟောန္တိ, အနာဂတက္ခန္ဓေသု အနုသယိတာပိ အပ္ပဟီနာဝ ဟောန္တိ, ပစ္စုပ္ပန္နက္ခန္ဓေသု အနုသယိတာပိ အပ္ပဟီနာဝ ဟောန္တိ, ဣဒံ **ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နံ** နာမ။ တေနာဟု ပောရာဏာ – ''တာသု တာသု ဘူမိသု အသမုဂ္ဃာတဂတာ ကိလေသာ ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နာတိ သင်္ချံ ဂစ္ဆန္တီ''တိ။

အပရမ္ပိ စတုဗ္ဗိဓံ ဥပ္ပန္နံ သမုဒာစာရုပ္ပန္နံ, အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္နံ, အဝိက္ခမ္ဘိတုပ္ပန္နံ, အသမူဟတုပ္ပန္နန္တိ။ တတ္ထ သမ္ပတိ ဝတ္တမာနံယေဝ **သမုဒာစာရုပ္ပန္နံ** နာမ။ သကိံ စက္ခူနိ ဥမ္မီလေတွာ အာရမ္မဏေ နိမိတ္တေ ဂဟိတေ အနုဿရိတာနုဿရိတက္ခဏေ ကိလေသာ နုပ္ပဇ္ဇိဿန္တီတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ကသ္မာ? အာရမ္မဏ

ဿ အဓိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ ယထာ ကိံ? ယထာ ခီရရုက္ခဿ ကုဌာရိယာ အာဟတာဟတဌာနေ ခီရံ န နိက္ခမိဿတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ, ဧဝံ။ ဣဒံ **အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္နံ** နာမ။ သမာပတ္တိယာ အဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသာ ပန ဣမသ္မိံ နာမ ဌာနေန ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တီတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ကသ္မာ? အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ။ ယထာ ကိံ? ယထာ ခီရရုက္ခံ ကုဌာရိယာ အာဟနေယျုံ, ဣမသ္မိံ နာမ ဌာနေ ခီရံ န နိက္ခမေယျာတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ, ဧဝံ။ ဣဒံ **အဝိက္ခမ္ဘိတုပ္ပန္နံ** နာမ။ မဂ္ဂေန အသမုဂ္ဃာတိတကိလေသာ ပန ဘဝဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တဿာပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ပုရိမနယေနေဝ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ ဣဒံ **အသမုဂ္ဃာတိတုပ္ပန္နံ** နာမ။

ဣမေသု ဥပ္ပန္နေသု ဝတ္တမာနုပ္ပန္နံ, ဘုတွာဝိဂတုပ္ပန္နံ, ဩကာသကတုပ္ပန္နံ, သမုဒာစာရုပ္ပန္နန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ ဥပ္ပန္နံ န မဂ္ဂဝဇ္ဈံ, ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နံ, အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတုပ္ပန္နံ, အဝိက္ခမ္ဘိတုပ္ပန္နံ, အသမုဂ္ဃာတိတုပ္ပန္နန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ မဂ္ဂဝဇ္ဈံ။ မဂ္ဂေါ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဧတေ ကိလေသေ ပဇဟတိ။ သော ယေ ကိလေသေ ပဇဟတိ, တေ အတီတာ ဝါ အနာဂတာ ဝါ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝါတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"ဟဉ္စိ အတီတေ ကိလေသေ ပဇဟတိ? တေန ဟိ ခီဏံယေဝ ခေပေတိ, နိရုဒ္ဓံ နိရောဓေတိ, အတ္ထင်္ဂတံ အတ္ထင်္ဂမေတိ, အတီတံ ယံ နတ္ထိ, တံ ပဇဟတိ။ ဟဉ္စိ အနာဂတေ ကိလေသေ ပဇဟတိ? တေန ဟိ အဇာတံ ပဇဟတိ, အနိဗ္ဗတ္တံ အနုပ္ပန္နံ အပါတုဘူတံ ပဇဟတိ, အနာဂတံ ယံ နတ္ထိ, တံ ပဇဟတိ။ ဟဉ္စိ ပစ္စုပ္ပန္နေ ကိလေသေ ပဇဟတိ? တေန ဟိ ရတ္တော ရာဂံ ပဇဟတိ, ဒုဋ္ဌော ဒောသံ, မူဠှော မောဟံ, ဝိနိဗဒ္ဓေါ မာနံ, ပရာမဋ္ဌော ဒိဋ္ဌိံ, အနိဋ္ဌင်္ဂတော ဝိစိကိစ္ဆံ, ထာမဂတော အနုသယံ ပဇဟတိ, ကဏှသုက္ကာ ဓမ္မာ ယုဂနဒ္ဓါ ဝတ္တန္တိ, သံကိလေသိယာ မဂ္ဂဘာဝနာ ဟောတီတိ။ပေ။ တေန ဟိ နတ္ထိ မဂ္ဂဘာဝနာ, နတ္ထိ ဖလသစ္ဆိကိရိယာ, နတ္ထိ ကိလေသပ္ပဟာနံ, နတ္ထိ ဓမ္မာဘိသမယောတိ။ အတ္ထိ မဂ္ဂဘာဝနာ။ပေ။ အတ္ထိ ဓမ္မာဘိသမယောတိ။ ယထာ ကထံ ဝိယ? သေယျထာပိ တရုဏော ရုက္ခော။ပေ။ အပါတုဘူတာယေဝ န ပါတုဘဝန္တီ"တိ (ပဋိ. မ. ၃.၂၁)။

ဣတိ ဟဉ္စိယံ အဇာတဖလရုက္ခော အာဂတော, ဇာတဖလရုက္ခော ပန ဒီပေတဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ သဖလော တရုဏအမ္ဗရုက္ခော, တဿ ဖလာနိ မနုဿာ ပရိဘုဉ္ဇေယျုံ, သေသာနိ ပါတေတွာ ပစ္ဆိယော ပူရေယျုံ, အထညော ပုရိသော တံ ဖရသုနာ ဆိန္ဒေယျ။ တေနဿ နေဝ အတီတာနိ ဖလာနိ နာသိတာနိ ဟောန္တိ, န အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနိ စ နာသိတာနိ။ အတီတာနိ ဟိ မနုဿေဟိ ပရိဘုတ္တာနိ, အနာဂတာနိ အနိဗ္ဗတ္တာနိ, န သက္ကာ နာသေတုံ။ ယသ္မိံ ပန သမယေ သော ဆိန္နော, တဒါ ဖလာနိယေဝ နတ္ထီတိ ပစ္စုပ္ပန္နာနိပိ အနာသိတာနိ။ သစေ ပန ရုက္ခော အစ္ဆိန္နော အဿ, အထဿ ပထဝီရသဉ္စ အာပေါရသဉ္စ အာဂမ္မ ယာနိ ဖလာနိ နိဗ္ဗတ္တေယျုံ, တာနိ နာသိတာနိ ဟောန္တိ။ တာနိ ဟိ အဇာတာနေဝ န ဇာယန္တိ, အနိဗ္ဗတ္တာနေဝ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ, အပါတုဘူတာနေဝ န ပါတုဘဝန္တိ။ ဧဝမေဝ မဂ္ဂေါ နာပိ အတီတာဒိဘေဒေ ကိလေသေ ပဇဟတိ, နာပိ န ပဇဟတိ။ ယေသဉှိ ကိလေသာနံ မဂ္ဂေန ခန္ဓေသု အပရိညာတေသု ဥပ္ပတ္တိ သိယာ, မဂ္ဂေန ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ခန္ဓာနံ ပရိညာတတ္တာ တေ ကိလေသာ အဇာတာဝ န ဇာယန္တိ, အနိဗ္ဗတ္တာဝ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ, အပါတုဘူတာဝ န ပါတုဘဝန္တိ။ တရုဏပုတ္တာယ ဣတ္ထိယာ ပုန အဝိဇာယနတ္ထံ ဗျာဓိတာနံ ရောဂဝူပသမနတ္ထံ ပီတဘေသဇ္ဇေဟိ စာပိ အယမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ ဧဝံ မဂ္ဂေါ ယေ ကိလေသေ ပဇဟတိ, တေ အတီတာ ဝါ အနာဂတာ ဝါ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဝါတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ န စ မဂ္ဂေါ ကိလေသေ န ပဇဟတိ။ ယေ ပန မဂ္ဂေါ ကိလေသေ ပဇဟတိ, တေ သန္ဓာယ "ဥပ္ပန္နာနံ ပဟာနာယ"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

န ကေဝလဉ္စ မဂ္ဂေါ ကိလေသေယေဝ ပဇဟတိ, ကိလေသာနံ ပန အပ္ပဟီနတ္တာ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ, တေပိ ပဇဟတိယေဝ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ – "သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ နိရောဓေန သတ္တ ဘဝေ ဌပေတွာ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ, ဧတ္ထေတေ နိရုဇ္ဈန္တီ"တိ (စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသော ၆) ဝိတ္ထာရော။ ဣတိ မဂ္ဂေါ ဥပါဒိန္နတော အနုပါဒိန္နတော စ ဝုဋ္ဌာတိ။ ဘဝဝသေန ပန သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ အပါယဘဝတော ဝုဋ္ဌာတိ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ သုဂတိဘဝေကဒေသတော, အနာဂါမိမဂ္ဂေါ သုဂတိကာမဘဝတော, အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ရူပါရူပဘဝတော ဝုဋ္ဌာတိ။ သဗ္ဗဘဝေဟိ ဝုဋ္ဌာတိယေဝါတိပိ ဝဒန္တိ။

အထ မဂ္ဂက္ခဏေ ကထံ အနုပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပာဒာယ ဘာဝနာ ဟောတိ, ကထံ တ ဥပ္ပန္နာနံ ဋ္ဌိတိယာတိ? မဂ္ဂပ္ပဝတ္တိ ယာ ဧဝ။ မဂ္ဂော ဟိ ပဝတ္တမာနော ပုဗ္ဗေ အနုပ္ပန္နပုဗ္ဗတ္တာ အနုပ္ပန္နော နာမ ဝုစ္စတိ။ အနာဂတပုဗ္ဗညှိ ဌာနံ ဂန္တွာ အနနုဘူတပုဗ္ဗံ ဝ အာရမ္မဏံ အနုဘဝိတွာ ဝတ္တာရော ဘဝန္တိ; "အနာဂတဋ္ဌာနံ အာဂတမှာ, အနနုဘူတံ အာရမ္မဏံ အနုဘဝါမာ"တိ။ ယာ စဿ ပဝတ္တိ, အယမေဝ ဌိတိ နာမာတိ "ဌိတိယာ ဘာဝေတီ"တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝမေတဿ ဘိက္ခုနော ဣဒံ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ဝီရိယံ "အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒာယာ"တိအာဒီနိ စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။ အယံ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ သမ္မပ္ပဓာနကထာ။ ဣမသ္မိံ ပန သုတ္တေ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာနေဝ သမ္မပ္ပဓာနာနိ ကထိတာနိ။

၃၉၈-၄၀၁. ဣဒ္ဓိပါဒေသု ဆန္ဒံ နိဿာယ ပဝတ္တော သမာဓိ **ဆန္ဒသမာဓိ,** ပဓာနဘူတာ သင်္ခါရာ **ပဓာနသင်္ခါရာ။ သမန္နာဂတန္တိ** တေဟိ ဓမ္မေဟိ ဥပေတံ။ ဣဒ္ဓိယာ ပါဒံ, ဣဒ္ဓိဘူတံ ဝါ ပါဒန္တိ **ဣဒ္ဓိပါဒံ** ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၄၃၁ အာဒယော) အာဂတော ဧဝ။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၈၂) ပနဿ အတ္ထော ဒီပိတော။ တတ္ရာယံ ဘိက္ခု ယအာ ဆန္ဒာဒီသု ဧကံ ဓုရံ နိဿာယ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏာတိ , တအဿ ပုဗ္ဗဘိဒ္ဓိဟအော ပုဗ္ဗဘာဂေ လောကိယော, အပရဘာဂေ လောကုတ္တရော။ ဧဝံ သေသာပီတိ။ ဣမသ္မိံပိ သုတ္တေ လောကိယလောကုတ္တရာဝ ဣဒ္ဓိပါဒာ ကထိတာ။

၄၀၂-၄၀၆. **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဘာဝေတီ** တိအာဒီသု သဒ္ဓါဝ အတ္တနော သဒ္ဓါဓုရေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကရောတီတိ **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ ဝီရိယိန္ဒြိယာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဘာဝေတီ**တိ ဧတ္ထ ပန အာဒိကမ္မိကော ယောဂါဝစရော တီဟိ ကာရဏေဟိ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝိသောဓေန္တော သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ နာမ။ ဝီရိယိန္ဒြိယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> "အဿဒ္ဓေ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, သဒ္ဓေ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, ပသာဒနီယေ သုတ္တန္တေ ပစ္စဝေက္ခတော ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ** ဝိသုဇ္ဈတိ။
>
> "ကုသီတေ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, အာရဒ္ဓဝီရိယေ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, သမ္မပ္ပဓာနေ ပစ္စဝေက္ခတော ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ **ဝီရိယိန္ဒြိယံ** ဝိသုဇ္ဈတိ။
>
> "မုဋ္ဌဿတီ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, ဥပဋ္ဌိတဿတီ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, သတိပဋ္ဌာနေ ပစ္စဝေက္ခတော ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ **သတိန္ဒြိယံ** ဝိသုဇ္ဈတိ။
>
> "အသမာဟိတေ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, သမာဟိတေ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, ဈာနဝိမောက္ခေ ပစ္စဝေက္ခတော ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ **သမာဓိန္ဒြိယံ** ဝိသုဇ္ဈတိ။
>
> "ဒုပ္ပညေ ပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇယတော, ပညဝန္တေ ပုဂ္ဂလေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော, ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယံ ပစ္စဝေက္ခတော ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟိ **ပညိန္ဒြိယံ** ဝိသုဇ္ဈတီ"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၈၄-၁၈၅)။

ဧတ္ထ စ **ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယံ ပစ္စဝေက္ခတော** တိ သဏှသုခုမံ ခန္ဓန္တရံ, အာယတနန္တရံ, ဓာတန္တရံ, ဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂန္တရံ, မဂ္ဂန္တရံ, ဖလန္တရဉ္စ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာတိ အတ္ထော။ ဣမေသညှိ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ ကာရဏာနံ ဝသေန အကတာဘိနိဝေသော အာဒိကမ္မိကော ယောဂါဝစရော သဒ္ဓါဓုရာဒီသု အဘိနိဝေသံ ပဋ္ဌပေတွာ ဘာဝေန္တော အဝသာနေ ဝိဝဋ္ဋေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ဣမာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဘာဝေတိ နာမ, အရဟတ္တဖလေ ပတ္တေ ဘာဝိတိန္ဒြိယော နာမ ဟောတီတိ။ ဧဝံ ဣမာနိပိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ လောကိယလောကုတ္တရာနေဝ ကထိတာနီတိ။

သဒ္ဓါဗလာဒီသု သဒ္ဓါယေဝ အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဗလန္တိ **သဒ္ဓါဗလံ။ ဝီရိယဗလာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ ဟိ သဒ္ဓါ အဿဒ္ဓိယေ န ကမ္ပတိ, ဝီရိယံ ကောသဇ္ဇေ န ကမ္ပတိ, သတိ မုဋ္ဌဿစ္စေ န ကမ္ပတိ, သမာဓိ ဥဒ္ဓစ္စေ န ကမ္ပတိ, ပညာ အဝိဇ္ဇာယ န ကမ္ပတီတိ သဗ္ဗာနိပိ အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဗလာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဘာဝနာနယော ပနေတ္ထ ဣန္ဒြိယဘာဝနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ ဣမာနိ လောကိယလောကုတ္တရာနေဝ ကထိတာနီတိ။

၄၁၈. သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂ ဘာဝေတီ တိ ဧတ္ထ အယံ အာဒိကမ္မိကာနံ ကုလပုတ္တာနံ ဝသေန သဒ္ဓိံ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ ဘာဝနာနယော။ တတ္ထ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂန္တိအာဒီနာ နယေန ဝုတ္တာနံ သတ္တန္နံ အာဒိပဒာနံ တာဝ အယမတ္ထဝဏ္ဏနာ – သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ တာဝ သရဏဋ္ဌေန သတိ, သာ ပနေသာ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ, အပိလာပနလက္ခဏာ တ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ – ''ယထာ, မဟာရာဇ , ရညော ဘဏ္ဍာဂါရိကော ရညော သာပတေယ္ယံ အပိလာပေတိ 'ဧတ္တကံ, မဟာရာဇ, ဟိရညံ, ဧတ္တကံ သုဝဏ္ဏံ, ဧတ္တကံ သာပတေယျ'န္တိ၊ ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, သတိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ကုသလာကုသလသာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဟီနပ္ပဏီတကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ အပိလာပေတိ ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၁၃) ဝိတ္ထာရော။ အပိလာပနရသာ, ကိစ္စဝသေနေဝ ဟိဿာ ဧတံ လက္ခဏံ ထေရေန ဝုတ္တံ။ အသမ္မောသရသာ တ, ဂောစရာဘိမုခီဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သတိ ဧဝ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ **သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ** ။

တတ္ထ ဗောဓိယာ, ဗောဓိဿ တ အင်္ဂေါတိ **ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ** ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယာ ဟိ အယံ ဓမ္မသာမဂ္ဂီယာယ လောကိယလောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟနကာမသုခအတ္တကိလမထာနုယောဂဥစ္ဆေဒသဿတာဘိနိဝေသာဒီနံ အနေကေသံ ဥပဒ္ဒဝါနံ ပဋိပက္ခဘူတာယ သတိဓမ္မဝိစယဝီရိယပီတိပဿဒ္ဓိသမာဓိဥပေက္ခာသင်္ခါတာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ အရိယသာဝကော ဗုဇ္ဈတီတိ ကတွာ ဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ, **ဗုဇ္ဈတီ** တိ ကိလေသသန္တာနနိဒ္ဒာယ ဥဋ္ဌဟတိ, စတ္တာရိ တ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, နိဗ္ဗာနမေဝ တ သစ္ဆိကရောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယထာဟ – ''သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ဘာဝေတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော''တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၈; ဒီ. နိ. ၃.၁၄၃)။ တဿာ ဓမ္မသာမဂ္ဂိသင်္ခါတာယ ဗောဓိယာ အင်္ဂေါတိပိ **ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ** ဈာနင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါဒယော ဝိယ ။ ယော ပေသ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဧတာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ ဗုဇ္ဈတီတိ ကတွာ အရိယသာဝကော ဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ, တဿ အင်္ဂေါတိပိ **ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ** သေနင်္ဂရထင်္ဂါဒယော ဝိယ။ တေနာဟု အဋ္ဌကထာစရိယာ – ''ဗုဇ္ဈနကဿ ပုဂ္ဂလဿ အင်္ဂါတိ တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ''တိ။

အပိစ ''ဗောဇ္ဈင်္ဂါတိ ကေနဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ? ဗောဓာယ သံဝတ္တန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, ဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အနုဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, ပဋိဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, သမ္ဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ''တိ ဣမိနာ ပဋိသမ္ဘိဒါနယေနာပိ (ပဋိ. မ. ၂.၁၇) ဗောဇ္ဈင်္ဂတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပသတ္ထော သုန္ဒရော စ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, သတိ ဧဝ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ **သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ,** တံ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ။

ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂ န္တိအာဒီသုပိ စတုသစ္စဓမ္မေ ဝိစိနတီတိ **ဓမ္မဝိစယော**။ သော ပဝိစယလက္ခဏော, ဩဘာသနရသော, အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဝီရဘာဝတော, ဝိဓိနာ ဤရယိတဗ္ဗတော စ **ဝီရိယံ**။ တံ ပဂ္ဂဟလက္ခဏံ, ဥပထမ္ဘနရသံ , အနောသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ပီဏယတီတိ **ပီတိ**။ သာ ဖရဏလက္ခဏာ, တုဋ္ဌိလက္ခဏာ တ, ကာယစိတ္တာနံ ပီဏနရသာ, နေသံယေဝ ဩဒဂ္ယပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တဒရထပ္ပဿမ္ဘနတော **ပဿဒ္ဓိ** ။ သာ ဥပသမလက္ခဏာ, ကာယစိတ္တဒရထမဒ္ဒနရသာ, ကာယစိတ္တာနံ အပရိပ္ဖန္ဒသီတိဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သမာဓာနတော **သမာဓိ**။ သော အဝိက္ခေပလက္ခဏော, အဝိသာရလက္ခဏော တ, စိတ္တစေတသိကာနံ သမ္ပိဏ္ဍနရသော, စိတ္တဋ္ဌိတိပစ္စုပဋ္ဌာနော။ အဇ္ဈုပေက္ခနတော **ဥပေက္ခာ**။ သာ ပဋိသင်္ခာနလက္ခဏာ, သမတဟိတလက္ခဏာ တ, ဦနာဓိကနိဝါရဏရသာ, ပက္ခပါတုပစ္ဆေဒနရသာ တ, မဇ္ဈတ္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဘာဝေတီ**တိ ဗျူဟေတိ ဝဍ္ဎေတိ, ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။

တတ္ထ စတ္တာရော ဓမ္မာ **သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ သတိသမ္ပဇညံ မုဋ္ဌဿတိပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ ဥပဋ္ဌိတဿတိပုဂ္ဂလသေဝနတာ တဒဓိမုတ္တတာတိ။ အဘိက္ကန္တာဒီသု ဟိ သတ္တသု ဌာနေသု သတိသမ္ပဇညေန, ဘတ္တနိက္ခိတ္တကာကသဒိသေ မုဋ္ဌဿတိပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇနေန, တိဿဒတ္တတ္ထေရအဘယတ္ထေရာဒိသဒိသေ ဥပဋ္ဌိတဿတိပုဂ္ဂလေ သေဝနေန, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု သတိသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တတာယ စ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အာဒိကမ္မိကော ကုလပုတ္တော ဣမေဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ သမုဋ္ဌာပေတွာ တဒေဝ ဓုရံ ကတွာ အဘိနိဝေသံ ပဋ္ဌပေတွာ အနုက္ကမေန အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ နာမ, ဖလေ ပတ္တေ ဘာဝိတော နာမ ဟောတိ။

သတ္တ ဓမ္မာ **ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ ပရိပုစ္ဆကတာ, ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ, ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာ, ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ, ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယပစ္စဝေက္ခဏာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။ တတ္ထ **ပရိပုစ္ဆကတာ** တိ ခန္ဓဓာတုအာယတနဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဈာနသမထဝိပဿနာနံ အတ္ထသန္နိဿိတပရိပုစ္ဆာဗဟုလတာ။

ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာတိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနံ ဝတ္ထူနံ ဝိသဒဘာဝကရဏံ။ ယဒါ ဟိဿ ကေသနခလောမာ ဒီဃာ ဟောန္တိ, သရီရံ ဝါ ဥပ္ပန္နဒောသဉ္စေဝ သေဒမလမက္ခိတဉ္စ , တဒါ အဇ္ဈတ္တိကံ ဝတ္ထု အဝိသဒံ ဟောတိ အပရိသုဒ္ဓံ။ ယဒါ ပန စီဝရံ ဇိဏ္ဏံ ကိလိဋ္ဌံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဝါ ဟောတိ, သေနာသနံ ဝါ ဥက္လာပံ, တဒါ ဗာဟိရံ ဝတ္ထု အဝိသဒံ ဟောတိ အပရိသုဒ္ဓံ။ တသ္မာ ကေသာဒိစ္ဆေဒနေန ဥဒ္ဓံဝိရေစနအဓောဝိရေစနာဒီဟိ သရီရသလ္လဟုကဘာဝကရဏေန ဥစ္ဆာဒနနှာပနေန စ အဇ္ဈတ္တိကဝတ္ထု ဝိသဒံ ကာတဗ္ဗံ။ သူစိကမ္မဓောဝနရဇနပရိဘဏ္ဍကရဏာဒီဟိ ဗာဟိရဝတ္ထု ဝိသဒံ ကာတဗ္ဗံ။ ဧတသ္မိဉှိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေ ဝတ္ထုမှိ အဝိသဒေ ဥပ္ပန္နေသု စိတ္တစေတသိကေသု ဉာဏမ္ပိ အဝိသဒံ ဟောတိ အပရိသုဒ္ဓံ အပရိသုဒ္ဓါနိ ဒီပကပလ္လဝဋ္ဋိတေလာဒီနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နဒီပသိခါယ ဩဘာသော ဝိယ။ ဝိသဒေ ပန အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေ ဝတ္ထုမှိ ဥပ္ပန္နေသု စိတ္တစေတသိကေသု ဉာဏမ္ပိ ဝိသဒံ ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓါနိ ဒီပကပလ္လဝဋ္ဋိတေလာဒီနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နဒီပသိခါယ ဩဘာသော ဝိယ။ တေန ဝုတ္တံ – "ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တတီ"တိ။

ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာ နာမ သဒ္ဓါဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ သမဘာဝကရဏံ။ သစေ ဟိဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ, ဣတရာနိ မန္ဒာနိ, တတော ဝီရိယိန္ဒြိယံ ပဂ္ဂဟကိစ္စံ, သတိန္ဒြိယံ ဥပဋ္ဌာနကိစ္စံ, သမာဓိန္ဒြိယံ အဝိက္ခေပကိစ္စံ, ပညိန္ဒြိယံ ဒဿနကိစ္စံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ တသ္မာ တံ ဓမ္မသဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန ဝါ, ယထာ ဝါ မနသိကရောတော ဗလဝံ ဇာတံ, တထာ အမနသိကာရေန ဟာပေတဗ္ဗံ။ **ဝက္ကလိတ္ထေရဝတ္ထု** စေတ္ထ နိဒဿနံ။ သစေ ပန ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ, အထ နေဝ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမောက္ခကိစ္စံ ကာတုံ သက္ကောတိ, န ဣတရာနိ ဣတရကိစ္စဘေဒံ။ တသ္မာ တံ ပဿဒ္ဓာဒိဘာဝနာယ ဟာပေတဗ္ဗံ။ တတြာပိ **သောဏတ္ထေရဿ ဝတ္ထု** ဒဿေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သေသေသုပိ ဧကဿ ဗလဝဘာဝေ သတိ ဣတရေသံ အတ္တနော ကိစ္စေသု အသမတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝိသေသတော ပနေတ္ထ သဒ္ဓါပညာနံ သမာဓိဝီရိယာနဉ္စ သမတံ ပသံသန္တိ။ ဗလဝသဒ္ဓော ဟိ မန္ဒပညော မုဓပ္ပသန္နော ဟောတိ, အဝတ္ထုသ္မိံ ပသီဒတိ။ ဗလဝပညော မန္ဒသဒ္ဓော ကေရာဋိကပက္ခံ ဘဇတိ , ဘေသဇ္ဇသမုဋ္ဌိတော ဝိယ ရောဂေါ အတေကိစ္ဆော ဟောတိ။ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေနေဝ ကုသလံ ဟောတီတိ အတိဓာဝိတွာ ဒါနာဒီနိ အကရောန္တော နိရယေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဘိန္နံ သမတာယ ဝတ္ထုသ္မိံယေဝ ပသီဒတိ။ ဗလဝသမာဓိံ ပန မန္ဒဝီရိယံ သမာဓိဿ ကောသဇ္ဇပက္ခတ္တာ ကောသဇ္ဇံ အဘိဘဝတိ။ ဗလဝဝီရိယံ မန္ဒသမာဓိံ ဝီရိယဿ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခတ္တာ ဥဒ္ဓစ္စံ အဘိဘဝတိ။ သမာဓိ ပန ဝီရိယေန သံယောဇိတော ကောသဇ္ဇေ ပတိတုံ န လဘတိ, ဝီရိယံ သမာဓိနာ သံယောဇိတံ ဥဒ္ဓစ္စေ ပတိတုံ န လဘတိ။ တသ္မာ တံ ဥဘယံ သမံ ကာတဗ္ဗံ။ ဥဘယသမတာယ ဟိ အပ္ပနာ ဟောတိ။

အပိစ သမာဓိကမ္မိကဿ ဗလဝတီပိ သဒ္ဓါ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝဉှိ သဒ္ဒဟန္တော ဩကပ္ပေန္တော အပ္ပနံ ပါပုဏိဿတိ။ သမာဓိပညာသု ပန သမာဓိကမ္မိကဿ ဧကဂ္ဂတာ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝဉှိ သော အပ္ပနံ ပါပုဏာတိ။ ဝိပဿနာကမ္မိကဿ ပညာ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝဉှိ သော လက္ခဏပဋိဝေဓံ ပါပုဏာတိ။ ဥဘိန္နံ ပန သမတာယပိ အပ္ပနာ ဟောတိယေဝ။ သတိ ပန သဗ္ဗတ္ထ ဗလဝတီ ဝဋ္ဋတိ။ သတိ ဟိ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခိကာနံ သဒ္ဓါဝီရိယပညာနံ ဝသေန ဥဒ္ဓစ္စပါတတော ကောသဇ္ဇပက္ခိကေန စ သမာဓိနာ ကောသဇ္ဇပါတတော ရက္ခတိ။ တသ္မာ သာ လောဏဓူပနံ ဝိယ သဗ္ဗဗျဉ္ဇနေသု, သဗ္ဗကမ္မိကော အမစ္စော ဝိယ စ သဗ္ဗရာဇကိစ္စေသု, သဗ္ဗတ္ထ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ – "သတိ စ ပန သဗ္ဗတ္ထိကာ ဝုတ္တာ (သံ. နိ. ၅.၂၃၄) ဘဂဝတာ။ ကိံ ကာရဏာ? စိတ္တဉှိ သတိပဋိသရဏံ, အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ စ သတိ, န ဝိနာ သတိယာ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟော ဟောတီ"တိ။

ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ နာမ ခန္ဓာဒိဘေဒေသု အနောဂါဠ္ဟပညာနံ ဒုမ္မေဓပုဂ္ဂလာနံ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇနံ။ **ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ** နာမ သမပညာသလက္ခဏပရိဂ္ဂါဟိကာယ ဥဒယဗ္ဗယပညာယ သမန္နာဂတပုဂ္ဂလသေဝနာ။ **ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယပစ္စဝေက္ခဏာ** နာမ ဂမ္ဘီရေသု ခန္ဓာဒီသု ပဝတ္တာယ ဂမ္ဘီရပညာယ ပဘေဒပစ္စဝေက္ခဏာ။ **တဒဓိမုတ္တ**

တာ နာမ ဉာနနိသဇ္ဇာဒီသု ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တတာ။ တသ္မာ အာဒိကမ္မိကော ကုလပုတ္တော ဣမေဟိ သတ္တဟိ ကာရဏေဟိ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ သမုဋ္ဌာပေတ္ဝာ တဒေဝ ခုရံ ကတ္ဝာ အဘိနိဝေသံ ပဋ္ဌပေတ္ဝာ အနုက္ကမေန အရဟတ္တံ ဂဏ္ဟာတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ နာမ, ဖလေ ပတ္တော ဘာဝိတော နာမ ဟောတိ။

ဧကာဒသ ဓမ္မာ **ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ – အပါယဘယပစ္စဝေက္ခဏတာ, အာနိသံသဒဿာဝိတာ , ဂမနဝီထိပစ္စဝေက္ခဏတာ, ပိဏ္ဍပါတာပစာယနတာ, ဒါယဇ္ဇမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏတာ, သတ္ထုမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏတာ, ဇာတိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏတာ , သဗြဟ္မစာရိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏတာ, ကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, အာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလသေဝနတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။

တတ္ထ "နိရယေသု ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏတော ပဋ္ဌာယ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝနကာလေပိ, တိရစ္ဆာနယောနိယံ ဇာလက္ခိပကုမိနာဒီဟိ ဂဟိတကာလေပိ, ပါဇနကဏ္ဋကာဒိပ္ပဟာရတုန္နဿ ပန သကဋဝဟနာဒိကာလေပိ, ပေတ္တိဝိသယေ အနေကာနိပိ ဝဿသဟဿာနိ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရမ္ပိ ခုပ္ပိပါသာဟိ အာတုရီဘူတကာလေပိ, ကာလကဉ္ဇိကအသုရေသု သဋ္ဌိဟတ္ထအသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏေန အဋ္ဌိစမ္မမတ္တေနေဝ အတ္တဘာဝေန ဝါတာတပါဒိဒုက္ခာနုဘဝနကာလေပိ န သက္ကာ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဥပ္ပာဒေတုံ။ အယမေဝ တေ ဘိက္ခု ကာလော"တိ ဧဝံ **အပါယဘယံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ** ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

"န သက္ကာ ကုသီတေန နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာ လဒ္ဓုံ, အာရဒ္ဓဝီရိယေနေဝ သက္ကာ, အယမာနိသံသော ဝီရိယဿာ"တိ ဧဝံ **အာနိသံသဒဿာဝိနောပိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ "သဗ္ဗဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓမဟာသာဝကေဟိ ဂတမဂ္ဂေါဝ ဂန္တဗ္ဗော, သော စ န သက္ကာ ကုသီတေန ဂန္တု"န္တိ ဧဝံ **ဂမနဝီထိံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

"ယေ တံ ပိဏ္ဍပါတာဒီဟိ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ဣမေ တေ မနုဿာ နေဝ ဉာတကာ, န ဒါသကမ္မကရာ, နာပိ တံ နိဿာယ ဇီဝိဿာမာတိ တေ ပဏီတာနိ ပိဏ္ဍပါတာဒီနိ ဒေန္တိ။ အထ ခော အတ္တနော ကာရာနံ မဟပ္ဖလတံ ပစ္စာသီသမာနာ ဒေန္တိ။ သတ္ထာရာပိ 'အယံ ဣမေ ပစ္စယေ ပရိဘုဉ္ဇိတ္ဝာ ကာယဒဠှီဗဟုလော သုခံ ဝိဟရိဿတီ'တိ န ဧဝံ သမ္ပဿတာ တုယှံ ပစ္စယာ အနုညာတာ, အထ ခော 'အယံ ဣမေ ပရိဘုဉ္ဇမာနော သမဏဓမ္မံ ကတ္ဝာ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုစ္စိဿတီ'တိ တေ ပစ္စယာ အနုညာတာ။ သော အနိ ဒါနိ တ္ဝံ ကုသီတော ဝိဟရန္တော န တံ ပိဏ္ဍပါတံ အပစာယိဿသိ။ အာရဒ္ဓဝီရိယဿေဝ ဟိ ပိဏ္ဍာပစာယနံ နာမ ဟောတီ"တိ ဧဝံ **ပိဏ္ဍပါတာပစာယနံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ မဟာမိတ္တတ္ထေရဿ ဝိယ ပိဏ္ဍပါတိယတိဿတ္ထေရဿ ဝိယ စ။

မဟာမိတ္တတ္ထေရော ကိရ ကဿကလေဏေ နာမ ပဋိဝသတိ။ တဿ စ ဂေါစရဂါမေ ဧကာ မဟာဉပါသိကာ ထေရံ ပုတ္တံ ကတ္ဝာ ပဋိဇဂ္ဂတိ။ သာ ဧကဒိဝသံ အရညံ ဂစ္ဆန္တီ ဓီတရံ အာဟ – "အမ္မ , အသုကသ္မိံ ဌာနေ ပုရာဏတဏ္ဍုလာ, အသုကသ္မိံ ခီရံ, အသုကသ္မိံ သပ္ပိ, အသုကသ္မိံ ဖာဏိတံ, တဝ ဘာတိကဿ အယျမိတ္တဿ အာဂတကာလေ ဘတ္တံ ပစိတ္ဝာ ခီရသပ္ပိဖာဏိတေဟိ သဒ္ဓိံ ဒေဟိ, ဒတ္ဝာ တ္ဝဉ္စ ဘုဉ္ဇေယျာသိ။ အဟံ ပန ဟိယျော ပက္ကံ ပါရိဝာသိကဘတ္တံ ကဉ္ဇိယေန ဘုတ္တမှီ"တိ။ ဒိဝါ ကိံ ဘုဉ္ဇိဿသိ, အမ္မာတိ? သာကပဏ္ဏံ ပက္ခိပိတ္ဝာ ကဏတဏ္ဍုလေဟိ အမ္ဗိလယာဂုံ ပစိတ္ဝာ ဌပေဟိ, အမ္မာတိ။

ထေရော စီဝရံ ပါရုပိတ္ဝာ ပတ္တံ နီဟရန္တောဝ တံ သဒ္ဒံ သုတ္ဝာ အတ္တာနံ ဩဝဒိ – "မဟာဉပါသိကာ ကိရ ကဉ္ဇိယေန ပါရိဝာသိကဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိ, ဒိဝါပိ ကဏပဏ္ဏမ္ဗိလယာဂုံ ဘုဉ္ဇိဿတိ, တုယှံ အတ္ထာယ ပန ပုရာဏတဏ္ဍုလာဒီနိ အာစိက္ခတိ။ တံ နိဿာယ ခော ပနေသာ နေဝ ခေတ္တံ န ဝတ္ထုံ န ဘတ္တံ န ဝတ္ထံ ပစ္စာသီသတိ, တိဿော ပန သမ္ပတ္တိယော ပတ္ထယမာနာ ဒေတိ။ တ္ဝံ ဧတိဿာ တာ သမ္ပတ္တိယော အတုံ သက္ခိဿသိ, န သက္ခိဿသီတိ, အယံ ခော ပန ပိဏ္ဍပါတော တယာ သရာဂေန သဒေါသေန သမောဟေန န သက္ကာ ဂဏှိတု"န္တိ ပတ္တံ ထဝိကာယ ပက္ခိပိတ္ဝာ ဂဏ္ဌိကံ မုဉ္စိတ္ဝာ နိဝတ္တိတ္ဝာ ကဿကလေဏမေဝ ဂန္တ္ဝာ ပတ္တံ ဟေဋ္ဌာမဉ္စေ, စီဝရဉ္စ စီဝရဝံသေ ဌပေတ္ဝာ, "အရဟတ္တံ အပါပုဏိတ္ဝာ န နိက္ခမိဿာမီ"တိ ဝီရိယံ အဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ နိသီဒိ။ ဒီဃရတ္တံ အပ္ပမ

တ္တော ဟုတွာ နိဝုတ္ထဘိက္ခု ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ ပုရေဘတ္တမေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ ဝိကသမာနမိဝ ပဒုမံ မဟာခီဏာသဝေါ သိတံ ကရောန္တော နိက္ခမိ။ လေဏဒွါရေ ရုက္ခမှိ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ –

“နမော တေ ပုရိသာဇည၊ နမော တေ ပုရိသုတ္တမ။
ယဿ တေ အာသဝါ ခီဏာ၊ ဒက္ခိဏေယျောသိ မာရိသာ”တိ။ –

ဥဒါနံ ဥဒါနေတွာ, “ဘန္တေ, ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌာနံ တုမှာဒိသာနံ အရဟန္တာနံ ဘိက္ခံ ဒတွာ မဟလ္လကိတ္ထိယော ဒုက္ခာ မုစ္စိဿန္တီ”တိ အာဟ။ ထေရော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ ကာလံ ဩလောကေန္တော “ပါတောယေဝါ”တိ ဉတွာ ပတ္တစီဝရံ အာဒါယ ဂါမံ ပါဝိသိ။

ဒါရိကာပိ ဘတ္တံ သမ္ပာဒေတွာ “ကဒါနိ မေ ဘာတာ အာဂမိဿတိ, ကဒါနိ မေ ဘာတာ အာဂမိဿတီ”တိ ဒွါရံ ဩလောကယမာနာ နိသီဒိ။ သာ ထေရေ ဃရဒွါရံ သမ္ပတ္တေ ပတ္တံ ဂဟေတွာ သပ္ပိဖာဏိတယောဇိတဿ ခီရပိဏ္ဍပါတဿ ပူရေတွာ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ ထေရော “သုခံ ဟောတူ”တိ အနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ သာပိ တံ ဩလောကယမာနာဝ အဋ္ဌာသိ။ ထေရဿ ဟိ တဒါ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓေါ ဆဝိဝဏ္ဏော အဟောသိ, ဝိပ္ပသန္နာနိ ဣန္ဒြိယာနိ, မုခံ ဗန္ဓနာ ပမုတ္တတာလပက္ကံ ဝိယ အတိဝိယ ဝိရောစိတ္ထ။

မဟာဥပါသိကာ အရညတော အာဂန္တွာ “ကိံ, အမ္မ, ဘာတိကော တေ အာဂတော”တိ ပုစ္ဆိ။ သာ သဗ္ဗံ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေသိ။ ဥပါသိကာ “အဇ္ဇ မေ ပုတ္တဿ ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ မတ္ထကံ ပတ္တ”န္တိ ဉတွာ “အဘိရမတိ တေ, အမ္မ, ဘာတာ ဗုဒ္ဓသာသနေ, န ဥက္ကဏ္ဌတီ”တိ အာဟ။

ပိဏ္ဍပါတိကတိဿတ္ထေရဝတ္ထု ပုန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – မဟာဂါမေ ကိရ ဧကော ဒလိဒ္ဒပုရိသော ဒါရုဝိက္ကယေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိ။ သော တေနေဝ ကာရဏေန နာမံ လဘိတွာ ဒါရုဘဏ္ဍကမဟာတိဿော နာမ ဇာတော။ သော ဧကဒိဝသံ အတ္တနော ဘရိယံ အာဟ – “ကိံ အမှာကံ ဇီဝိတံ နာမ, သတ္ထာရာ ဒလိဒ္ဒဇနဿ မဟပ္ဖလဘာဝေါ ကထိတော, မယဉ္စ နိဗဒ္ဓံ ဒါတုံ န သက္ကောမ, ပက္ခိကဘတ္တမတ္တံ ဒတွာ ပုန ဥပ္ပန္နံ သလာကဘတ္တမ္ပိ ဒဿာမာ”တိ။ သာ “သာဓု သာမီ”တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ပုနဒိဝသေ ယထာလာဘေန ပက္ခိကဘတ္တံ အဒါသိ။ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ပစ္စယေဟိ နိပ္ပရိဿယကာလော ဟောတိ, ဒဟရသာမဏေရာ ပဏီတဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိတွာ “အယံ လူခါဟာရော”တိ တေသံ ပက္ခိကဘတ္တံ ဂဟိတမတ္တကမေဝ ကတွာ တေသံ ပဿန္တာနံယေဝ ဆဍ္ဍေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။

သာ ကတ္ထစိ တံ ဒိသွာ သာမိကဿ ကထေသိ, “မယာ ဒိန္နံ ဆဍ္ဍေန္တီ”တိ န ပန ဝိပ္ပဋိသာရိနီ အဟောသိ။ တဿာ သာမိကော အာဟ – “မယံ ဒုဂ္ဂတဘာဝေန အယျာနံ သုခေန ပရိဘုဉ္ဇာပေတုံ နာသက္ခိမှာ။ ကိံ နု ခေါ ကတွာ အယျာနံ မနံ ဂဟေတုံ သက္ခိဿာမာ”တိ? အထဿ ဘရိယာ အာဟ – “ကိံ ဝဒေသိ, သာမိ, သပုတ္တကာ ဒုဂ္ဂတာ နာမ နတ္ထီတိ အယံ တေ ဓီတာ, ဣမံ ဧကသ္မိံ ကုလေ ဌပေတွာ ဒွါဒသ ကဟာပဏေ ဂဏှိတွာ ဧကံ ခီရဓေနုံ အာဟရ, အယျာနံ ခီရသလာကဘတ္တံ ဒဿာမ, ဧဝံ တေသံ စိတ္တံ ဂဏှိတုံ သက္ခိဿာမာ”တိ။ သော သာဓူတိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ တထာ အကာသိ။ တေသံ ပုညေန သာ ဓေနု သာယံ တီဏိ မာဏိကာနိ, ပါတော တီဏိ မာဏိကာနိ ခီရံ ဒေတိ။ သာယံ လဒ္ဓံ ဒဓိံ ကတွာ ပုနဒိဝသေ ပါတော ဂဟိတနဝနီတေန သပ္ပိံ ကတွာ သသပ္ပိပရိသေကံ ခီရသလာကဘတ္တံ ဒေန္တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ တဿ ဂေဟေ သလာကဘတ္တံ ပုညဝန္တာဝ လဘန္တိ။

သော ဧကဒိဝသံ ဘရိယံ အာဟ – “မယံ ဓီတု အတ္ထိတာယ လဇ္ဇိတဗ္ဗတော စ မုတ္တာ, ဂေဟေ စ နော ဘတ္တံ အယျာနံ ပရိဘောဂရဟံ ဇာတံ။ တွံ ယာဝ အဟံ အာဂစ္ဆာမိ, တာဝ ဣမသ္မိံ ကလျာဏဝတ္တေ မာ ပမဇ္ဇိ။ အဟံ ကိဉ္စိဒေဝ ကတွာ ဓီတရံ မောစေဿာမီ”တိ။ သော ဧကံ ပဒေသံ ဂန္တွာ ဥစ္ဆုယန္တကမ္မံ ကတွာ ဆဟိ မာသေဟိ ဒွါဒသ ကဟာပဏေ လဘိတွာ “အလံ ဧတ္တကံ မမ ဓီတု မောစနတ္ထာယာ”တိ တေ ကဟာပဏေ ဒုဿန္တေ ဗန္ဓိတွာ “ဂေဟံ ဂမိဿာမီ”တိ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။

တသ္မိံ သမယေ အမ္ဗရိယမဟာဝိဟာရဝါသီ ပိဏ္ဍပါတိယတိဿတ္ထေရော “တိဿမဟာဝိဟာရံ ဂန္တွာ စေတိယံ ဝန္ဒိဿာမီ”တိ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနတော မဟာဂါမံ ဂစ္ဆန္တော တမေဝ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ သော ဥပါသကော ထေ

ရံ ဒူရတောဝ ဒိသွာ “ကေကောဝ အဂန္တွာ က္လမိနာ အယျေန သဒ္ဓိံ ကော် ဓမ္မကထံ သုဏန္တော ဂမိဿာမိ။ သီလဝန္တော ဟိ သဗ္ဗကာလံ ဒုလ္လဘာ”တိ ဝေဂေန ထေရံ သမ္ပာပုဏိတွာ အဘိတဒေတွာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော ဝေလာယ ဥပကဍ္ဍာယ စိန္တေသိ – “မယှံ ဟတ္ထေ ပုဋ္ဌကဘတ္တံ နတ္ထိ, အယျဿ စ ဘိက္ခာကာလော သမ္ပတ္တော, အယဥ္စ မေ ပရိဗ္ဗယော ဟတ္ထေ အတ္ထိ, ကော် ကမဒ္ဒတရံ ပတ္တကာလေ အယျဿ ပိဏ္ဍပါတံ ဒဿာမိ”တိ။

တဿေဝံ စိတ္တေ ဥပ္ပန္နမတ္တေယေဝ ဧကော ပုဋ္ဌကဘတ္တံ ဂဟေတွာ တံ ဌာနံ သမ္ပတ္တော။ ဥပာသကော တံ ဒိသွာ, “ဘန္တေ, ထောကံ အာဂမေထာ”တိ ဝတွာ တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာဟ – “ကဟာပဏံ တေ, ဘော ပုရိသ, ဒမ္မိ, တံ မေ ပုဋ္ဌကဘတ္တံ ဒေဟီ”တိ။ သော စိန္တေသိ – “က္လမံ ဘတ္တံ က္လမသိမ္ပိ ကာလေ မာသကမ္ပိ န အဂ္ဃတိ, အယဥ္စ မယှံ ဧကေတရေနေဝ ကဟာပဏံ ဒေတိ, ဘဝိဿတေတ္ထ ကာရဏ”န္တိ စိန္တေတွာ “နာဟံ ကဟာပဏေန ဒေမိ”တိ အာဟ။ ဧဝံ သန္တေ ဒွေဝ ဂဏှာဟ, တီဏိ ဂဏှာဟာတိ က္လမိနာ နိယာမေန သဗ္ဗေပိ တေ ကဟာပဏေ အာတုကာမော ဇာတော။ က္လတရော “အညေပိဿ အတ္ထီ”တိ သညာယ “န ဒေမိ”စ္စေဝ အာဟ။ အထ နံ သော အာဟ – “သစေ မေ, ဘော, အညေပိ အဿု, တေပိ ဒဒေယျံ။ န ခော ပနာဟံ အတ္တနော အတ္ထာယ ဂဏှာမိ, တေသိမ္ပိ မေ ရုက္ခမူလေ ဧကော အယျော နိသီအပိတော, တုယှမ္ပိ ကုသလံ ဘဝိဿတိ, ဒေဟိ မေ ဘတ္တ”န္တိ။ တေန ဟိ, ဘော, ဂဏှဟ, အာဟရ တေ ကဟာပဏေတိ ကဟာပဏေ ဂဟေတွာ ပုဋ္ဌကဘတ္တံ အဒာသိ။ ဥပာသကော ဘတ္တံ ဂဟေတွာ ဟတ္ထေ ဓောဝိတွာ ထေရံ ဥပသင်္ကမိတွာ “ပတ္တံ နီဟရထ, ဘန္တေ”တိ အာဟ။ ထေရော ပတ္တံ နီဟရိတွာ ဥပမုဘတ္တေ ဒိန္နေ ပတ္တံ ပိဒဟိ။ ဥပာသကော အာဟ – “အယံ, ဘန္တေ, ဧကေဿဝ ပဋိဝိသော, န သက္ကာ မယာ က္လတော ဘုဥ္ဇိတုံ။ တုမှာကံယေဝ မေ အတ္ထာယ က္လမံ ပရိယေသိတွာ လဒ္ဓံ, ဂဏှဟထ နံ မံ အနုကမ္ပံ ဥပာဒါယာ”တိ။ ထေရော “အတ္ထိ တွေ ကာရဏ”န္တိ ဂဟေတွာ သဗ္ဗံ ပရိဘုဥ္ဇိ။ ဥပာသကော ဓမကရဏေန ဟနီယံ ပရိဿာဝေတွာ အဒာသိ။ တတော နိဋ္ဌိတဘတ္တကိစ္စေ ထေရေ ဥဘောပိ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိံသု။

ထေရော ဥပာသကံ ပုစ္ဆိ – “ကေန ကာရဏေန တွံ န ဘုဥ္ဇသီ”တိ။ သော အတ္တနော ဂမနာဂမနဝိဓာနံ သဗ္ဗံ ကထေသိ။ ထေရော တံ သုတွာ သံဝေဂပ္ပတ္တော စိန္တေသိ – “ဒုက္ကရံ ဥပာသကေန ကတံ, မယာ ပန ဧဝရူပံ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဥ္ဇိတွာ ဧတဿ ကတညုနာ ဘဝိတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗာယသေနာသနံ လဘိတွာ တတ္ထေဝ ဆဝိမံသလောဟိတေသု သုက္ခန္တေသုပိ နိသိန္နပလ္လင်္ကေနေဝ အရဟတ္တံ အပ္ပတွာ န ဥဋ္ဌဟိဿာမိ”တိ။ သော တိဿမဟာဝိဟာရံ ဂန္တွာ အာဂန္တုကဝတ္တံ ကတွာ အတ္တနော ပတ္တသေနာသနံ ပဝိသိတွာ ပစ္စတ္ထရဏံ အတ္ထရိတွာ တတ္ထ နိသိန္နော အတ္တနော မူလကမ္မဋ္ဌာနမေဝ ဂဏှိ။ သော တာယ ရတ္တိယာ ဩဘာသမတ္တမ္ပိ နိဗ္ဗတ္တေတုံ နာသက္ခိ။ ပုနဒိဝသတော ပဌာယ ဘိက္ခာစာရပလိဗောဓံ ဆိန္ဒိတွာ တဒေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနုလောမပဋိလောမံ ဝိပဿိ။ ဧတေနုပာယေန ဝိပဿန္တော သတ္တမေ အရုဏေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတွာ စိန္တေသိ – “အတိဝိယ မေ ကိလန္တံ သရီရံ, ကိံ နု ခော မေ ဇီဝိတံ စိရံ ပဝတ္တိဿတိ, န ပဝတ္တိဿတီ”တိ။ အထဿ အပ္ပဝတ္တနဘာဝံ ဒိသွာ သေနာသနံ ပဋိသာမေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ ဝိဟာရမဇ္ဈံ ဂန္တွာ ဘေရိံ ပဟရာပေတွာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သန္နိပါတေသိ။

သင်္ဃတ္ထေရော “ကေန ဘိက္ခုနာ သဿော သန္နိပါတိတော”တိ ပုစ္ဆိ။ မယာ, ဘန္တေတိ။ ကိမတ္ထံ သပ္ပုရိသာတိ။ ဘန္တေ, အညံ ကမ္မံ နတ္ထိ, ယေသံ ပန မဂ္ဂေ ဝါ ဖလေ ဝါ ကင်္ခာ အတ္ထိ, တေ မံ ပုစ္ဆန္တူတိ။ သပ္ပုရိသ တာဒိသာ နာမ ဘိက္ခူ အသန္တံ ဂုဏံ န ကထေန္တိ, အမှာကံ တွေ ကင်္ခာ နတ္ထိ။ ကိံ ပန တေ သံဝေဂကာရဏံ အဟောသိ, ကိံ ပစ္စယံ ကတွာ အရဟတ္တံ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဘန္တေ, က္လမသိမ္ပိ မဟာကမေ ဝလ္လိယဝီထိယံ အရုဘဏ္ဍကမဟာတိဿော နာမ ဥပာသကော အတ္တနော ခီတရံ ဗဟိ ဌပေတွာ ဒွါဒသ ကဟာပဏေ ဂဏှိတွာ တေဟိ ကော် ခီရဓေနုံ ဂဟေတွာ သင်္ဃဿ ခီရဘတ္တသလာကံ ပဋ္ဌပေသိ, သော “ခီတရံ မောစေဿာမိ”တိ ဆ မာသေ ယန္တသာလာယ ဘတိံ ကတွာ ဒွါဒသ ကဟာပဏေ လဘိတွာ “ခီတရံ မောစေဿာမိ”တိ အတ္တနော ဂေဟံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ မံ ဒိသွာ ဘိက္ခာစာရဝေလာယ သဗ္ဗေပိ တေ ကဟာပဏေ ဒတွာ ပုဋ္ဌကဘတ္တံ ဂဏှိတွာ သဗ္ဗံ မယှံ အဒာသိ။ အဟံ တံ ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဥ္ဇိတွာ က္လဓာဂန္တွာ သဗ္ဗာယသေနာသနံ လဘိတွာ “ပိဏ္ဍပါတပစ္စယနုကမ္ပံ ကရိဿာမိ”တိ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေသိံ, ဘန္တေတိ။ တံ ဌာနံ သမ္ပတ္တာ စတဿောပိ ပရိသာ ထေရဿ သာဓုကာရံ အဒံသု။ သကဘာဝေန သဏ္ဌာတုံ သမတ္ထော နာမ နာဟောသိ။ ထေရော သင်္ဃမဇ္ဈေ နိသီဒိတွာ ကထေန္တော ကထေန္တောဝ “မယှံ ကူဋ္ဌာကရံ အရုဘဏ္ဍကမဟာတိဿဿ ဟတ္ထေန ဖုဋ္ဌကာလေယေဝ စလတူ”တိ အဓိဋ္ဌာယ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ။

ကာကဝဏ္ဏတိဿမဟာရာဇာ “ကော ကိရ ထေရော ပရိနိဗ္ဗုတော”တိ သုတ္ဝာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ သက္ကာရသမ္မာနံ ကတွာ ကူဋာဂါရံ သဇ္ဇေတွာ ထေရံ တတ္ထ အာရောပေတွာ “ကာလအနိ စိတကဋ္ဌာနံ ဂမိဿာမာ”တိ ဥက္ခိပန္တော စာလေတုံ နာသက္ခိ။ ရာဇာ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ပုစ္ဆိ – “အတ္ထိ, ဘန္တေ, ထေရေန ကိဉ္စိ ကထိတ”န္တိ။ ဘိက္ခူ ထေရေန ကထိတဝိဓာနံ အာစိက္ခိံသု။ ရာဇာ တံ ဥပာသကံ ပက္ကောသာပေတွာ “တယာ ကတော သတ္တဒိဝသမတ္တကေ ကဿစိ မဂ္ဂပဋိပန္နဿ ဘိက္ခုနော ပုဗ္ဗကဘတ္တံ ဒိန္န”န္တိ ပုစ္ဆိ။ အာမ, ဒေဝါတိ။ ကေန တေ နိယာမေန ဒိန္နန္တိ? သော တံ ကာရဏံ သဗ္ဗံ အာရောစေသိ။ အထ နံ ရာဇာ ထေရဿ ကူဋာဂာရဋ္ဌာနံ ပေသေသိ – “ဂစ္ဆ တံ ထေရံ သဉ္ဇာန, သော တ အညော တ”တိ။ သော ဂန္တွာ သာဏိံ ဥက္ခိပိတွာ ထေရဿ မုခံ ဒိသွာ သဉ္ဇာနိတွာ ဒ္ဝီဟိ ဟတ္ထေဟိ ဟဒယံ သန္ဓာရေန္တော ရညော သန္တိကံ ဂန္တွာ, “ဒေဝ, မယှံ အယျော”တိ အာဟ။ အထဿ ရာဇာ မဟာပသာခနံ အပေသိ။ တံ ပသာဓေတွာ အာဂတံ “ဂစ္ဆ ဘာတိက မဟာတိဿ မယှံ, အယျာတိ ဝတွာ ကူဋာဂါရံ ဥက္ခိပာ”တိ အာဟ။ ဥပါသကော “သာဓု, ဒေဝ”တိ ဂန္တွာ ထေရဿ ဟာဒေ ဝန္ဒိတွာ ဥဘောဟိ ဟတ္ထေဟိ ဥက္ခိပိတွာ အတ္တနော မတ္ထကေ အကာသိ။ တသ္မိံယေဝ ခဏေ ကူဋာဂါရံ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ စိတကမတ္ထကေ ပတိဋ္ဌာသိ။ တသ္မိံ ကာလေ စိတကဿ စတူဟိပိ ကဏ္ဏေဟိ သယမေဝ အဂ္ဂိဇာလာ ဥဋ္ဌဟိံသူတိ။

“မဟန္တံ ခော ပနေတံ သတ္ထု အာယဇ္ဇံ, ယဒိဒံ သတ္တ အရိယဓနာနိ နာမ, တံ န သက္ကာ ကုသီတေန ဂဟေတုံ။ ယထာ ဟိ ဝိပ္ပဋိပန္နံ ပုတ္တံ မာတာပိတရော ‘အယံ အမှာကံ အပုတ္တော’တိ ပရိဗာဟိရံ ကရောန္တိ, သော တေသံ အစ္စယေန အာယဇ္ဇံ န လဘတိ, ဧဝံ ကုသီတောပိ ဣဒံ အရိယဓနအာယဇ္ဇံ န လဘတိ, အာရဒ္ဓဝီရိယောဝ လဘတီ”တိ **အာယဇ္ဇမဟတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတောပိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

“မဟာ ခော ပန တေ သတ္ထာ။ သတ္ထုနော ဟိ တေ မာတုကုစ္ဆိမှိ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှဏကာလေပိ, အဘိနိက္ခမနေပိ, အဘိသမ္ဗောဓိယမ္ပိ, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနယမကပာဋိဟာရိယဒေဝေါရောဟနအာယုသင်္ခါရဝောဿဇ္ဇနေသုပိ, ပရိနိဗ္ဗာနကာလေပိ ဒသသဟဿိလောကဓာတု ကမ္ပိတ္ထ။ ယုတ္တံ နု တေ ဧဝရူပဿ သတ္ထုနော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ကုသီတေန ဘဝိတု”န္တိ ဧဝံ **သတ္ထုမဟတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတောပိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

“ဇာတိယာပိ တွံ ဣဒါနိ န လာမကဇာတိကော, အသမ္ဘိန္နာယ မဟာသမ္မတပဝေဏိယာ အာဂတဩက္ကာကရာဇဝံသေ ဇာတောသိ, သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇဿ စ မဟာမာယာဒေဝိယာ စ နတ္တာ, ရာဟုလဘဒ္ဒဿ ကနိဋ္ဌော, တယာ နာမ ဧဝရူပေန ဇိနပုတ္တေန ဟုတွာ န ယုတ္တံ ကုသီတေန ဝိဟရိတု”န္တိ ဧဝံ **ဇာတိမဟတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတောပိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

“သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ စေဝ အသီတိ မဟာသာဝကာ စ ဝီရိယေနေဝ လောကုတ္တရဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိံသု, တွံ ဧတေသံ သဗြဟ္မစာရီနံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇသိ, န ပဋိပဇ္ဇသီ”တိ ဧဝံ **သဗြဟ္မစာရိမဟတ္တံ ပစ္စဝေက္ခတောပိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ကုစ္ဆိံ ပူရေတွာ ဌိတအဇဂရသဒိသေ ဝိဿဋ္ဌကာယိကစေတသိကဝီရိယေ ကုသီတပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇေန္တဿာပိ, အာရဒ္ဓဝီရိယေ ပဟိတတ္တေ ပုဂ္ဂလေ သေဝန္တဿာပိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု ဝီရိယုပ္ပာဒနတ္ထံ နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရစိတ္တဿာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အာဒိကမ္မိကော ကုလပုတ္တော ဣမေဟိ ကောဒသဟိ ကာရဏေဟိ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ သမုဋ္ဌာပေတွာ တဒေဝ ခုရံ ကတွာ အဘိနိဝေသံ ပဋ္ဌပေတွာ အနုက္ကမေန အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ နာမ, ဖလေ ပတ္တေ ဘာဝိတော နာမ ဟောတိ။

ကောဒသ ဓမ္မာ **ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ – ဗုဒ္ဓာနုဿတိ, ဓမ္မသင်္ဃသီလ^ စာဂဒေဝတာနုဿတိ ဥပသမာနုဿတိ, လူခပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလသေဝနတာ, ပသာဒနီယသုတ္တန္တပစ္စဝေက္ခဏတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။

ဗုဒ္ဓဂုဏေ အနုဿရန္တဿာပိ ဟိ ယာဝ ဥပစာရာ သကလသရီရံ ဖရမာနော ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဓမ္မသင်္ဃဂုဏေ အနုဿရန္တဿာပိ, ဒီဃရတ္တံ အခဏ္ဍံ ကတွာ ရက္ခိတံ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ, ဂိဟိနော ဒသသီလံ ပဉ္စသီလံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ, ဒုဗ္ဘိက္ခဘယာဒီသု ပဏီတဘောဇနံ သဗြဟ္မစာရီနံ ဒတွာ “ဧဝံနာမ အဒမှာ”တိ စာဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ, ဂိဟိနောပိ ဧဝရူပေ ကာလေ သီလဝန္တာနံ ဒိန္နအာနံ ပစ္စဝေက္ခ

တဿာပိ, ယေဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နာဂတာ ဒေဝတ္တံ ပတ္တာ, တထာရူပာနံ ဂုဏာနံ အတ္တနိ အတ္ထိတံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ, သမာပတ္တိယာ ဝိက္ခမ္ဘိတာ ကိလေသာ သဋ္ဌိပိ သတ္တတိပိ ဝဿာနိ န သမုဒာစရန္တီတိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ, စေတိယဒဿနဗောဓိဒဿနထေရဒဿနေသု အသက္ကစ္စကိရိယာယ သံသူစိတလူခဘာဝေ ဗုဒ္ဓါဒီသု ပသာဒသိနေဟာဘာဝေန ဂဒြဘပိဋ္ဌေ ရဇသဒိသေ လူခပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇေန္တဿာပိ, ဗုဒ္ဓါဒီသု ပသာဒဗဟုလေ မုဒုစိတ္တေ သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလေ သေဝန္တဿာပိ, ရတနတ္တယဂုဏပရိဒီပကေ ပသာဒနီယသုတ္တန္တေ ပစ္စဝေက္ခန္တဿာပိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု ပီတိဥပ္ပာဒနတ္ထံ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တဿာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အာဒိကမ္မိကော ကုလပုတ္တော ဣမေဟိ ဧကာဒသဟိ ကာရဏေဟိ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ သမုဋ္ဌာပေတွာ တဒေဝ ဓုရံ ကတွာ အဘိနိဝေသံ ပဋ္ဌပေတွာ အနုက္ကမေန အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ နာမ, ဖလေ ပတ္တေ ဘာဝိတော နာမ ဟောတိ။

သတ္တ ဓမ္မာ **ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဥပ္ပာဒါယ သံဝတ္တန္တိ – ပဏီတဘောဇနသေဝနတာ, ဥတုသုခသေဝနတာ, ဣရိယာပထသုခသေဝနတာ, မဇ္ဈတ္တပယောဂတာ, သာရဒ္ဓကာယပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, ပဿဒ္ဓကာယပုဂ္ဂလသေဝနတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။

ပဏီတဉှိ သိနိဒ္ဓံ သပ္ပာယဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တဿာပိ, သီတုဏှေသု စ ဥတူသု ဌာနာဒီသု စ ဣရိယာပထေသု သပ္ပာယဥတုဉ္စ ဣရိယာပထဉ္စ သေဝန္တဿာပိ ပဿဒ္ဓိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယော ပန မဟာပုရိသဇာတိကော သဗ္ဗဥတုဣရိယာပထက္ခမော ဟောတိ, န တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ယဿ သဘာဂဝိသဘာဂတာ အတ္ထိ, တဿေဝ ဝိသဘာဂေ ဥတုဣရိယာပထေ ဝဇ္ဇေတွာ သဘာဂေ သေဝန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မဇ္ဈတ္တပယောဂေါ ဝုစ္စတိ အတ္တနော စ ပရဿ စ ကမ္မဿကတပစ္စဝေက္ခဏာ။ ဣမိနာ မဇ္ဈတ္တပယောဂေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယော လေဍ္ဍုဒဏ္ဍာဒီဟိ ပရံ ဝိဟေဌယမာနော ဝိစရတိ, ဧဝရူပံ သာရဒ္ဓကာယံ ပုဂ္ဂလံ ပရိဝဇ္ဇေန္တဿာပိ, သံယတပါဒပါဏိံ ပဿဒ္ဓကာယံ ပုဂ္ဂလံ သေဝန္တဿာပိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု ပဿဒ္ဓိဥပ္ပာဒနတ္ထာယ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တဿာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အာဒိကမ္မိကော ကုလပုတ္တော ဣမေဟိ သတ္တဟိ ကာရဏေဟိ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ သမုဋ္ဌာပေတွာ တဒေဝ ဓုရံ ကတွာ အဘိနိဝေသံ ပဋ္ဌပေတွာ အနုက္ကမေန အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂါ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ နာမ, ဖလေ ပတ္တေ ဘာဝိတော နာမ ဟောတိ။

ဧကာဒသ ဓမ္မာ **သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဥပ္ပာဒါယ သံဝတ္တန္တိ – ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယတာ, ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနတာ, နိမိတ္တကုသလတာ, သမယေ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဏှနတာ, သမယေ စိတ္တဿ နိဂ္ဂဏှနတာ, သမယေ သမ္ပဟံသနတာ, သမယေ အဇ္ဈုပေက္ခနတာ, အသမာဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, သမာဟိတပုဂ္ဂလသေဝနတာ, ဈာနဝိမောက္ခပစ္စဝေက္ခဏတာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။ တတ္ထ **ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယတာ** စ **ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနတာ** စ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နိမိတ္တကုသလတာ နာမ ကသိဏနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟကုသလတာ။ **သမယေ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဏှနတာ**တိ ယသ္မိံ သမယေ အတိသိထိလဝီရိယတာဒီဟိ လီနံ စိတ္တံ ဟောတိ, တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မဝိစယဝီရိယပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနေန တဿ ပဂ္ဂဏှနံ။ **သမယေ စိတ္တဿ နိဂ္ဂဏှနတာ**တိ ယသ္မိံ သမယေ အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယတာဒီဟိ ဥဒ္ဓတံ စိတ္တံ ဟောတိ, တသ္မိံ သမယေ ပဿဒ္ဓိသမာဓိဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနေန တဿ နိဂ္ဂဏှနံ။ **သမယေ သမ္ပဟံသနတာ**တိ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပညာပယောဂမန္ဒတာယ ဝါ ဥပသမသုခါနဓိဂမေန ဝါ နိရဿာဒံ ဟောတိ, တသ္မိံ သမယေ အဋ္ဌသံဝေဂဝတ္ထုပစ္စဝေက္ခဏေန သံဝေဇေတိ။ **အဋ္ဌ သံဝေဂဝတ္ထူနိ** နာမ – ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏာနိ စတ္တာရိ, အပါယဒုက္ခံ ပဉ္စမံ, အတီတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ, အနာဂတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ, ပစ္စုပ္ပန္နေ အာဟာရပရိယေဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခန္တိ။ ရတနတ္တယဂုဏာနုဿရဏေန စ ပသာဒံ ဇနေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ “သမယေ သမ္ပဟံသနတာ”တိ။

သမယေ အဇ္ဈုပေက္ခနတာ နာမ ယသ္မိံ သမယေ သမ္မာပဋိပတ္တိံ အာဂမ္မ အလီနံ အနုဒ္ဓတံ အနိရဿာဒံ အာရမ္မဏေ သမပ္ပဝတ္တံ သမထဝီထိပဋိပန္နံ စိတ္တံ ဟောတိ, တဒါဿ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု န ဗျာပါရံ အာပဇ္ဇတိ သာရထိ ဝိယ သမပ္ပဝတ္တေသု အဿေသု။ အယံ ဝုစ္စတိ “သမယေ အဇ္ဈုပေက္ခနတာ”တိ။ **အသမာဟိတပုဂ္ဂ**

ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ နာမ ဥပစာရံ တ အပ္ပနံ တ အပ္ပတ္တာနံ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာနံ ပုဂ္ဂလာနံ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇနံ။ **သမာဟိတ ပုဂ္ဂလသေဝနတာ** နာမ ဥပစာရေန တ အပ္ပနာယ တ သမာဟိတစိတ္တာနံ သေဝနာ ဘဇနာ ပယိရုပာသနာ။ **တဒဓိမုတ္တတာ** နာမ ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု သမာဓိဥပ္ပာဒနတ္ထံယေဝ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တတာ။ ဧဝဉှိ ပဋိပဇ္ဇတော သေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ အာဒိကမ္မိကော ကုလပုတ္တော ဣမေဟိ ကောဒသဟိ ကာရဏေဟိ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ သမုဋ္ဌာပေတ္ဝာ တ ဒေဝ ဓုရံ ကတ္ဝာ အဘိနိဝေသံ ပဋ္ဌပေတ္ဝာ အနုက္ကမေန အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂာ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ နာမ, ဖလေ ပတ္တေ ဘာဝိတော နာမ ဟောတိ။

ပဥ္စ ဓမ္မာ **ဥပေခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ** ဥပ္ပာဒာယ သံဝတ္တန္တိ – သတ္တမဇ္ဈတ္တတာ, သင်္ခါရမဇ္ဈတ္တတာ, သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ, သတ္တသင်္ခါရမဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂလသေဝနတာ တဒဓိမုတ္တတာတိ။ တတ္ထ ဒွ ဝိဟာကာရေဟိ **သတ္တမဇ္ဈတ္တတံ** သမုဋ္ဌာပေတိ "တွံ အတ္တနော ကမ္မေန အာဂန္တွာ အတ္တနော ကမ္မေန ဂမိဿ သိ, ဧသောပိ အတ္တနော ကမ္မေန အာဂန္တွာ အတ္တနော ကမ္မေန ဂမိဿတိ, တွံ ကံ ကေလာယသီ"တိ ဧဝံ ကမ္မဿ ကတပစ္စဝေက္ခဏေန စ, "ပရမတ္ထတော သတ္တောယေဝ နတ္ထိ, သော တွံ ကံ ကေလာယသီ"တိ ဧဝံ နိဿတ္တပစ္စဝေက္ခဏေန စာတိ။ ဒွီဟေတကာရေဟိ **သင်္ခါရမဇ္ဈတ္တတံ** သမုဋ္ဌာပေတိ "ဣဒံ စီဝရံ အနုပုဗ္ဗေန ဝဏ္ဏဝိကာရဉ္စေဝ ဇိဏ္ဏဘာဝဉ္စ ဥပဂန္တွာ ဟာဒပုဉ္ဆနစောဠကံ ဟုတွာ ယဋ္ဌိကောဋိယာ ဆဍ္ဍနီယံ ဘဝိဿတိ, သစေ ပနဿ သာမိ ကော ဘဝေယျ, နာဿ ဧဝံ ဝိနဿိတုံ ဒဒေယျာ"တိ ဧဝံ အဿာမိကဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန စ, "အနဒ္ဓနိယံ ဣဒံ တာဝကာလိက"န္တိ ဧဝံ တာဝကာလိကဘာဝပစ္စဝေက္ခဏေန စာတိ။ ယထာ စ စီဝရေ, ဧဝံ ပတ္တာဒီသုပိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ တိ ဧတ္ထ ယော ပုဂ္ဂလော ဂိဟီ တ အတ္တနော ပုတ္တဓီတာဒိကေ, ပ ဗ္ဗဇိတော တ အတ္တနော အန္တေဝာသိကသမာနုပဇ္ဈာယကာဒိကေ မမာယတိ, သဟတ္ထေနေဝ နေသံ ကေသစ္ဆေဒနသူစိ ကမ္မစီဝရဓောဝနရဇနပတ္တပစနာဒီနိ ကရောတိ, မုဟုတ္တမ္ပိ အပဿန္တော "အသုကော သာမဏေရော ကုဟိံ, အသု ကော ဒဟရော ကုဟိ"န္တိ ဘန္တမိဂော ဝိယ ဣတော စိတော စ ဩလောကေတိ, အညေန ကေသစ္ဆေဒနာဒီနံ အတ္ထာယ "မုဟုတ္တံ တာဝ အသုကံ ပေသေထာ"တိ ယာစိယမာနောပိ "အမှေပိ တံ အတ္တနော ကမ္မံ န ကာရေမ, တုမှေဟ နံ ဂ ဟေတွာ ကိလမိဿထာ"တိ န ဒေတိ, အယံ **သတ္တကေလာယနော** နာမ။ ယော ပန စီဝရပတ္တထာလကကတ္တရယဋ္ဌိ အာဒီနိ မမာယတိ, အညဿ ဟတ္ထေန ပရာမသိတုမ္ပိ န ဒေတိ, တာဝကာလိကံ ယာစိတော "မယမ္ပိ ဣမံ ဓနာယန္တာ န ပရိဘုဉ္ဇာမ, တုမှာကံ ကိံ ဒဿာမာ"တိ ဝဒတိ, အယံ **သင်္ခါရကေလာယနော** နာမ။

ယော ပန တေသု ဒွီသုပိ ဝတ္ထူသု မဇ္ဈတ္တော ဥဒာသိနော, အယံ **သတ္တသင်္ခါရမဇ္ဈတ္တော** နာမ။ ဣတိ အယံ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော ဧဝရူပံ သတ္တသင်္ခါရကေလာယနပုဂ္ဂလံ အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေန္တဿာပိ, သတ္တသင်္ခါရမဇ္ဈ တ္တပုဂ္ဂလံ သေဝန္တဿာပိ, ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု တဒုပ္ပာဒနတ္ထံ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တဿာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ မာ အာဒိကမ္မိကော ကုလပုတ္တော ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ သမုဋ္ဌာပေတွာ တဒေဝ ဓုရံ ကတွာ အဘိနိဝေသံ ပဋ္ဌပေတွာ အနုက္ကမေန အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ။ သော ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂာ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ နာမ, ဖလေ ပတ္တေ ဘာဝိတော နာမ ဟောတိ။ ဣတိ ဣမေပိ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ လောကိယလောကု တ္တရမိဿကာဝ ကထိတာ။

၄၁၉. သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဘာဝေတီ တိ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿ အာဒိဘူတံ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဗျူဟေတိ ဝဍ္ဎေတိ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တ္ထေ ပန သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** ။ သမ္မာအဘိနိရောပနလက္ခဏော **သမ္မာသင်္ကပ္ပော** ။ သမ္မာပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ **သမ္မာဝါစာ** ။ သမ္မာသမုဋ္ဌာပနလက္ခဏော **သမ္မာကမ္မန္တော** ။ သမ္မာဝေါဒါပနလက္ခဏော **သမ္မာအာဇီဝေါ**။ သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော **သမ္မာဝါယာမော** ။ သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ **သမ္မာသတိ**။ သမ္မာသမာဓာနလက္ခ ဏော **သမ္မာသမာဓိ**။

တေသု ဧကေကဿ တီဏိ တီဏိ ကိစ္စာနိ ဟောန္တိ။ သေယျထိဒံ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ တာဝ အညေဟိပိ အတ္တနော ပစ္စနီ ကကိလေသေဟိ သဒ္ဓိံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ ပဇဟတိ, နိရောဓံ အာရမ္မဏံ ကရောတိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ ပဿတိ တပ္ပဋိစ္ဆာ ဒကမောဟဝိဓမနဝသေန အသမ္မောဟတော။ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယောပိ တထေဝ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒီနိ စ ပဇဟန္တိ, နိရောဓ

ဥ္စ အာရမ္မဏံ ကရောန္တိ။ ဝိသေသတော ပနေတ္ထ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သဟဇာတဓမ္မေ သမ္မာ အဘိနိရောပေတိ, သမ္မာတစာ သမ္မာ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာ သမုဋ္ဌာပေတိ, သမ္မာအာဇီဝေ သမ္မာ ဝေါဒါပေတိ, သမ္မာတယာမော သမ္မာ ပဂ္ဂဏှာတိ, သမ္မာသတိ သမ္မာ ဥပဋ္ဌာတိ, သမ္မာသမာဓိ သမ္မာ ပဒဟတိ။

အပိ စေသာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာက္ခဏာ နာနာရမ္မဏာ ဟောတိ, မဂ္ဂကာလေ ဧကက္ခဏာ ဧကာရမ္မဏာ။ ကိစ္စတော ပန ဒုက္ခေ ဉာဏန္တိအာဒီနိ စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယောပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနက္ခဏာ နာနာရမ္မဏာ ဟောန္တိ, မဂ္ဂကာလေ ဧကက္ခဏာ ဧကာရမ္မဏာ။ တေသု သမ္မာသင်္ကပ္ပော ကိစ္စတော နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပော အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပော အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပောတိ တီဏိ နာမာနိ လဘတိ။ သမ္မာတစာဒယော တယော ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပိ, မဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဝိရတိယောဝ။ သမ္မာတယာမော သမ္မာသတီတိ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ ကိစ္စတော သမ္မပ္ပဓာနသတိပဋ္ဌာနဝသေန စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။ သမ္မာသမာဓိ ပန ပုဗ္ဗဘာဂေပိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ သမ္မာသမာဓိယေဝ။

ဣတိ ဣမေသု အဋ္ဌသု ဓမ္မေသု ဘဂဝတာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ ပဋိပန္နဿ ယောဂိနော ဗဟုကာရတ္တာ ပဌမံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒေသိတာ။ အယဉှိ ''ပညာပဇ္ဇောတော ပညာသတ္ထ''န္တိ (ဓ. သ. ၁၆, ၂၀, ၂၉, ၃၄) စ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ ဧတာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိပဿနာဉာဏသင်္ခါတာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ ကိလေသစောရေ ဃာတေန္တော ခေမေန ယောဂါဝစရော နိဗ္ဗာနံ ပာပုဏာတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ ပဋိပန္နဿ ယောဂိနော ဗဟုကာရတ္တာ ပဌမံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒေသိတာ''တိ။

သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပန တဿာ ဗဟုကာရော, တသ္မာ တဒနန္တရံ ဝုတ္တော။ ယထာ ဟိ ဟေရညိကော ဟတ္ထေန ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ စက္ခုနာ ကဟာပဏံ ဩလောကေန္တော 'အယံ ကူဋော, အယံ ဆေကော''တိ ဇာနာတိ , ဧဝံ ယောဂါဝစရောပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိတက္ကေန ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ ဝိပဿနာပညာယ ဩလောကယမာနော ''ကာမေ ဓမ္မာ ကာမာဝစရာ, ဣမေ ဓမ္မာ ရူပာဝစရာဒယော''တိ ဇာနာတိ။ ယထာ ဝါ ပန ပုရိသေန ကောဋိယံ ဂဟေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ဒိန္နံ မဟာရုက္ခံ တစ္ဆကော တစ္ဆေတွာ ကမ္မေ ဥပနေတိ, ဧဝံ ဝိတက္ကေန ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ ဒိန္နဓမ္မေ ယောဂါဝစရော ပညာယ ''ဣမေ ဓမ္မာ ကာမာဝစရာ, ဣမေ ဓမ္မာ ရူပာဝစရာ''တိအာဒိနာ နယေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ကမ္မေ ဥပနေတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပန တဿာ ဗဟုကာရော, တသ္မာ တဒနန္တရံ ဝုတ္တော''တိ။

သွာယံ ယထာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ, ဧဝံ သမ္မာတစာယပိ ဥပကာရကော။ ယထာဟ – ''ပုဗ္ဗေ ခော, ဂဟပတိ, ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာရေတွာ ပစ္ဆာ ဝါစံ ဘိန္ဒတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၃)။ တသ္မာ တဒနန္တရံ သမ္မာတစာ ဝုတ္တာ။

ယသ္မာ ပန ''ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ကရိဿာမာ''တိ ပဌမံ တစာယ သံဝိဒဟိတွာ လောကေ ကမ္မန္တေ ပယောဇေန္တိ, တသ္မာ တစာ ကာယကမ္မဿ ဥပကာရိကာတိ သမ္မာတစာယ အနန္တရံ သမ္မာကမ္မန္တော ဝုတ္တော။

စတုဗ္ဗိဓံ ပန ဝစီဒုစ္စရိတံ, တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ ပဟာယ ဥဘယသုစရိတံ ပူရေန္တဿေဝ ယသ္မာ အာဇီဝဋ္ဌမက သီလံ ပူရေတိ, န ဣတရဿ။ တသ္မာ တဒုဘယာနန္တရံ သမ္မာအာဇီဝေ ဝုတ္တော။

ဧဝံ သုဒ္ဓာဇီဝေန ''ပရိသုဒ္ဓော မေ အာဇီဝေ''တိ တွောဝတာ ပရိတောသံ ကတွာ သုတ္တပ္ပမတ္တေန ဝိဟရိတုံ န ယုတ္တံ, အထ ခော သဗ္ဗဣရိယာပထေသု ဣဒံ ဝီရိယမာရဘိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ တဒနန္တရံ သမ္မာတယာမော ဝုတ္တော။

တတော အာရဒ္ဓဝီရိယေနာပိ ကာယာဒီသု စတူသု ဝတ္ထူသု သတိ သူပဋ္ဌိတာ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿနတ္ထံ တဒနန္တရံ သမ္မာသတိ ဒေသိတာ။

ယသ္မာ ပန ဧဝံ သူပဋ္ဌိတာ သတိ သမာဓိဿ ဥပကာရာနုပကာရာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသိတွာ ပဟောတိ ဧကတ္တာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမာဓာတုံ, တသ္မာ သမ္မာသတိယာ အနန္တရံ သမ္မာသမာဓိ ဒေသိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ အ

ယမ္ပိ အင္ဂုဂ္ဂိကော မဂ္ဂေ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကောဝ ကထိတော။

၄၂၇. **အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ** တိအာဒီသု အဇ္ဈတ္တရူပေ ပရိကမ္မဝသေန အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ နာမ ဟောတိ။ အဇ္ဈတ္တဉှိ နီလပရိကမ္မံ ကရောန္တော ကေသေ ဝါ ပိတ္တေ ဝါ အက္ခိတာရကာယ ဝါ ကရောတိ, ပီတပရိကမ္မံ ကရောန္တော မေဒေ ဝါ ဆဝိယာ ဝါ ဟတ္ထပါဒတလေသု ဝါ အက္ခီနံ ပီတကဋ္ဌာနေ ဝါ ကရောတိ, လောဟိတပရိကမ္မံ ကရောန္တော မံသေ ဝါ လောဟိတေ ဝါ ဇိဝှာယ ဝါ အက္ခီနံ ရတ္တဋ္ဌာနေ ဝါ ကရောတိ, ဩဒါတပရိကမ္မံ ကရောန္တော အဋ္ဌိမှိ ဝါ ဒန္တေ ဝါ နခေ ဝါ အက္ခီနံ သေတဋ္ဌာနေ ဝါ ကရောတိ။ တံ ပန သုနီလံ သုပီတံ သုလောဟိတကံ သုဩဒါတကံ န ဟောတိ, အဝိသုဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။

ဧကော ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ တိ ယဿေဝံ ပရိကမ္မံ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, နိမိတ္တံ ပန ဗဟိဒ္ဓါ။ သော ဧဝံ အဇ္ဈတ္တံ ပရိကမ္မဿ ဗဟိဒ္ဓါ စ အပ္ပနာယ ဝသေန "အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ပရိတ္တာနီ** တိ အဝဍ္ဎိတာနိ။ **သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ** တိ သုဝဏ္ဏာနိ ဝါ ဟောန္တု ဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ ဝါ, ပရိတ္တဝသေနေဝ ဣဒံ အဘိဘာယတနံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တာနိ အဘိဘုယျာ** တိ ယထာ နာမ သမ္ပန္နဂဟဏိကော ကဋစ္ဆုမတ္တံ ဘတ္တံ လဘိတွာ "ကိံ ဧတ္ထ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ အတ္ထီ"တိ သင်္ကဍ္ဍိတွာ ဧကကဗဠမေဝ ကရောတိ, ဧဝမေဝ ဉာဏုတ္တရိကော ပုဂ္ဂလော ဝိသဒဉာဏော "ကိံ ဧတ္ထ ပရိတ္တကေ အာရမ္မဏေ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ အတ္ထိ, နာယံ မမ ဘာရော"တိ တာနိ ရူပါနိ အဘိဘဝိတွာ သမာပဇ္ဇတိ, သဟ နိမိတ္တုပ္ပါဒေနေဝေတ္ထ အပ္ပနံ ပါပေတီတိ အတ္ထော။ **ဇာနာမိ ပဿာမီ** တိ ဣမိနာ ပနဿ အာဘောဂေါ ကထိတော။ သော စ ခေါ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတဿ, န အန္တောသမာပတ္တိယံ။ **ဧဝံသညီ ဟောတီ**တိ အာဘောဂသညာယပိ ဈာနသညာယပိ ဧဝံသညီ ဟောတိ။ အဘိဘဝသညာ ဟိဿ အန္တောသမာပတ္တိယမ္ပိ အတ္ထိ, အာဘောဂသညာ ပန သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတဿေဝ။

အပ္ပမာဏာနီတိ ဝဍ္ဍိတပ္ပမာဏာနိ, မဟန္တာနီတိ အတ္ထော။ **အဘိဘုယျာ** တိ ဧတ္ထ ပန ယထာ မဟဂ္ဃသော ပုရိသော ဧကံ ဘတ္တဝဍ္ဍိတကံ လဘိတွာ "အညမ္ပိ ဟောတု, ကိံ ဧတံ မယှံ ကရိဿတီ"တိ တံ န မဟန္တတော ပဿတိ, ဧဝမေဝ ဉာဏုတ္တရော ပုဂ္ဂလော ဝိသဒဉာဏော "ကိံ ဧတ္ထ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ , နယိဒံ အပ္ပမာဏံ, န မယှံ စိတ္တေကဂ္ဂတာကရဏေ ဘာရော အတ္ထီ"တိ တာနိ အဘိဘဝိတွာ သမာပဇ္ဇတိ, သဟ နိမိတ္တုပ္ပါဒေနေဝေတ္ထ အပ္ပနံ ပါပေတီတိ အတ္ထော။

အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ တိ အလာဘိတာယ ဝါ အနတ္ထိကတာယ ဝါ အဇ္ဈတ္တရူပေ ပရိကမ္မသညာဝိရဟိတော။

ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတီ တိ ယဿ ပရိကမ္မမ္ပိ နိမိတ္တမ္ပိ ဗဟိဒ္ဓါဝ ဥပ္ပန္နံ, သော ဧဝံ ဗဟိဒ္ဓါ ပရိကမ္မဿ စေဝ အပ္ပနာယ စ ဝသေန "အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဧကောဝ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတီ"တိ ဝုစ္စတိ။ သေသမေတ္ထ စတုတ္ထအဘိဘာယတနေ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဣမေသု ပန စတူသု ပရိတ္တံ ဝိတက္ကစရိတဝသေန အာဂတံ, အပ္ပမာဏံ မောဟစရိတဝသေန, သုဝဏ္ဏံ ဒေါသစရိတဝသေန, ဒုဗ္ဗဏ္ဏံ ရာဂစရိတဝသေန ။ ဧတေသဉှိ ဧတာနိ သပ္ပာယာနိ, သာ စ နေသံ သပ္ပာယတာ ဝိတ္ထာရတော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ စရိယနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တာ။

ပဉ္စမအဘိဘာယတနာဒီသု **နီလာနီ**တိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေန ဝုတ္တံ။ **နီလဝဏ္ဏာနီ** တိ ဝဏ္ဏဝသေန။ **နီလနိဒဿနာနီ**တိ နိဒဿနဝသေန, အပညာယမာနဝိဝရာနိ အသမ္ဘိန္နဝဏ္ဏာနိ ဧကနီလာနေဝ ဟုတွာ ဒိဿန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နီလနိဘာသာနီ**တိ ဣဒံ ပန ဩဘာသဝသေန ဝုတ္တံ, နီလောဘာသာနိ နီလပ္ပဘာယုတ္တာနီတိ အတ္ထော။ ဧတေန နေသံ သုဝိသုဒ္ဓတံ ဒဿေတိ။ ဝိသုဒ္ဓဝဏ္ဏဝသေနေဝ ဟိ ဣမာနိ စတ္တာရိ အဘိဘာယတနာနိ ဝုတ္တာနိ။ "နီလကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော နီလသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ ပုပ္ဖသ္မိံ ဝါ ဝတ္ထသ္မိံ ဝါ ဝဏ္ဏဓာတုယာ ဝါ"တိအာဒိကံ ပနေတ္ထ ကသိဏကရဏဉ္စ ပရိကမ္မဉ္စ အပ္ပနာဝိဓာနဉ္စ သဗ္ဗံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တမေဝ။ ဣမာနိ ပန အဋ္ဌ အဘိဘာယတနာနိ ဈာနာနိ ဝဋ္ဋာနိပိ ဟောန္တိ ဝဋ္ဋပါဒကာနိပိ ဝိပဿနာပါဒကာနိပိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနိပိ အဘိညာပါဒကာနိပိ နိရောဓပါဒကာနိပိ, လောကိယာနေဝ ပန န လောကုတ္တရာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၄၃၅. **ရူပီ ရူပါနိ ပဿတီ** တိ ဧတ္ထ အဇ္ဈတ္တံ ကေသာဒီသု နီလကသိဏာဒီသု နီလကသိဏာဒိဝသေန ဥပ္ပါဒိတံ ရူပဇ္ဈာနံ ရူပံ, တံ အဿ အတ္ထီတိ ရူပီ။ **ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတီ** တိ ဗဟိဒ္ဓါပိ နီလကသိဏာဒီနိ ရူပါနိ ဈာနစက္ခုနာ ပ

သ္သတိ။ ဣမိနာ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာဝတ္ထုကေသု ကသိဏေသု ဥပ္ပာဒိတဇ္ဈာနဿ ပုဂ္ဂလဿ စတ္တာရိပိ ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနိ ဒဿိတာနိ ။ **အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ** တိ အဇ္ဈတ္တံ န ရူပသညီ, အတ္တနော ကေသာဒီသု အနုပ္ပာဒိတရူပါဝစရဇ္ဈာနောတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ ဗဟိဒ္ဓါပရိကမ္မံ ကတွာ ဗဟိဒ္ဓါဝ ဥပ္ပာဒိတဇ္ဈာနဿ ပုဂ္ဂလဿ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ ဒဿိတာနိ။

သုဘန္တေ့ဝ အဓိမုတ္တော ဟောတီ တိ ဣမိနာ သုဝိသုဒ္ဓေသု နီလာဒီသု ဝဏ္ဏကသိဏေသု ဈာနာနိ ဒဿိတာနိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အန္တောအပ္ပနာယံ သုဘန္တိ အာဘောဂေါ နတ္ထိ, ယော ပန ဝိသုဒ္ဓံ သုဘံ ကသိဏာရမ္မဏံ ကတွာ ဝိဟရတိ, သော ယသ္မာ ''သုဘန္တိ အဓိမုတ္တော ဟောတီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဧဝံ ဒေသနာ ကတာ။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ ပန ''ကထံ သုဘန္တေ့ဝ အဓိမုတ္တော ဟောတီတိ ဝိမောက္ခော – ဣဓ ဘိက္ခု မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ပေ။ မေတ္တာယ ဘာဝိတတ္တာ သတ္တာ အပ္ပဋိကူလာ ဟောန္တိ။ ကရုဏာသဟဂတေန။ပေ။ မုဒိတာသဟဂတေန။ပေ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ။ပေ။ ဥပေက္ခာယ ဘာဝိတတ္တာ သတ္တာ အပ္ပဋိကူလာ ဟောန္တိ။ ဧဝံ သုဘန္တေ့ဝ အဓိမုတ္တော ဟောတီတိ ဝိမောက္ခော''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၁၂) ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗသော ရူပသညာနန္တိ**အာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝုတ္တမေဝ။

၄၄၃. **ပထဝီကသိဏံ ဘာဝေတီ**တိ ဧတ္ထ ပန သကလဋ္ဌေန ကသိဏံ, ပထဝီ ဧဝ ကသိဏံ **ပထဝီကသိဏံ**။ ပရိကမ္မပထဝီယာပိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တဿာပိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဿာပိ တံ နိမိတ္တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နဇ္ဈာနဿာပိ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဣဓ ပန ပထဝီကသိဏာရမ္မဏံ ဈာနံ အဓိပ္ပေတံ။ တံ ဟေသ ဘာဝေတိ။ **အာပောကသိဏာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဣမာနိ ပန ကသိဏာနိ ဘာဝေန္တေန သီလာနိ သောဓေတွာ ပရိသုဒ္ဓသီလေ ပတိဋ္ဌိတေန ယွတဿ ဒသသု ပလိဗောဓေသု ပလိဗောဓော အတ္ထိ, တံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနဒါယကံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော စရိယာနုကူလဝသေန ယံ ယဿ သပ္ပာယံ, တံ တေန ဂဟေတွာ ကသိဏဘာဝနာယ အနနုရူပံ ဝိဟာရံ ပဟာယ အနုရူပေ ဝိဟရန္တေန ခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒံ ကတွာ သဗ္ဗံ ဘာဝနာဝိဓာနံ အပရိဟာပေန္တေန ဘာဝေတဗ္ဗာနိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၈ အာဒယော) ဝုတ္တော။ ကေဝလဉှိ တတ္ထ ဝိညာဏကသိဏံ နာဂတံ, တံ အတ္ထတော အာကာသကသိဏေ ပဝတ္တဝိညာဏံ။ တဉ္စ ခော အာရမ္မဏဝသေန ဝုတ္တံ, န သမာပတ္တိဝသေန။ တဉှိ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဧသ ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ္တိံ ဘာဝေန္တော ဝိညာဏကသိဏံ ဘာဝေတီတိ ဝုစ္စတိ။ ဣမာနိပိ ဒသ ကသိဏာနိ ဝဋ္ဋာနိပိ ဟောန္တိ ဝဋ္ဋပာဒကာနိပိ ဝိပဿနာပာဒကာနိ ပိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထာနိပိ အဘိညာပာဒကာနိပိ နိရောဓပာဒကာနိပိ, လောကိယာနေဝ ပန န လောကုတ္တရာနီတိ။

၄၅၃. **အသုဘသညံ ဘာဝေတီ**တိ အသုဘသညာ ဝုစ္စတိ ဥဒ္ဓုမာတကာဒီသု ဒသသု အာရမ္မဏေသု ဥပ္ပန္နာ ပဌမဇ္ဈာနသဟဂတာ သညာ, တံ ဘာဝေတိ ဗြူဟေတိ ဝဍ္ဎေတိ, အနုပ္ပန္နံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နံ အနုရက္ခတီတိ အတ္ထော။ ဒသန္နံ ပန အသုဘာနံ ဘာဝနာနယော သဗ္ဗော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၀၂ အာဒယော) ဝိတ္ထာရိတောယေဝ ။ **မရဏသညံ ဘာဝေတီ**တိ သမ္မုတိမရဏံ, ခဏိကမရဏံ, သမုစ္ဆေဒမရဏန္တိ တိဝိဓမ္ပိ မရဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ, အနုပ္ပန္နံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နံ အနုရက္ခတီတိ အတ္ထော။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တလက္ခဏာ တ မရဏဿတိ ယေဝ ဣဓ မရဏသညာတိ ဝုတ္တာ, တံ ဘာဝေတိ ဥပ္ပာဒေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ အတ္ထော။ ဘာဝနာနယော ပနဿာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၆၇ အာဒယော) ဝိတ္ထာရိတောယေဝ။ **အာဟာရေ ပဋိကူလသညံ ဘာဝေတီ**တိ အသိတပီတာဒိဘေဒေ ကဗဠီကာရေ အာဟာရေ ဂမနပဋိကူလာဒီနိ နဝ ပဋိကူလာနိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ, ဥပ္ပာဒေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ အတ္ထော။ တဿာပိ ဘာဝနာနယော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝိတ္ထာရိတောယေဝ။ **သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတိသညံ ဘာဝေတီ**တိ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ တေဓာတုကေ လောကေ အနဘိရတိသညံ ဥက္ကဏ္ဌိတသညံ ဘာဝေတီတိ အတ္ထော။ **အနိစ္စသညံ ဘာဝေတီ**တိ ပဉ္စန္နံ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယညထတ္တပရိစ္ဆိတ္တံ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အနိစ္စန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ။ **အနိစ္စေ ဒုက္ခသညံ ဘာဝေတီ** တိ အနိစ္စေ ခန္ဓပဉ္စကေ ပဋိပီဠနသင်္ခါတဒုက္ခလက္ခဏပရိစ္ဆိတ္တံ ဒုက္ခန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ။ **ဒုက္ခေ အနတ္တသညံ ဘာဝေတီ** တိ ပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခေ ခန္ဓပဉ္စကေ အဝသဝတ္တနာကာရသင်္ခါတအနတ္တလက္ခဏပရိစ္ဆိတ္တံ အနတ္တာတိ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ။ **ပဟာနသညံ ဘာဝေတီ**တိ ပဉ္စဝိဓံ ပဟာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ။ **ဝိရာဂသညံ ဘာဝေတီ**တိ ပဉ္စဝိဓမေဝ ဝိရာဂံ အာရမ္မဏံ က

တ္တ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ။ **နိရောဓသညံ ဘာဝေတီ**တိ သင်္ခါရနိရောဓံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညံ ဘာဝေတိ။ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနကသညန္တိပိ ဝဒန္တိ။ ဧတ္ထ စ သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညာ, အနိစ္စသညာ, အနိစ္စေ ဒုက္ခသညာတိ ဣမာဟိ တီဟိ သညာဟိ ဗလဝဝိပဿနာ ကထိတာ။ ပုန အနိစ္စသညံ ဘာဝေတီတိအာဒိကာဟိ ဒသဟိ သညာဟိ ဝိပဿနာသမာရမ္ဘော ကထိတော။

၄၇၃. ဗုဒ္ဓါနုဿတိ န္တိအာဒီနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။

၄၈၃. ပဌမဇ္ဈာနသဟဂတ န္တိ ပဌမဇ္ဈာနေန သဒ္ဓိံ ဂတံ ပဝတ္တံ, ပဌမဇ္ဈာနသမ္ပယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဘာဝေတီ**တိ ပဌမဇ္ဈာနသဟဂတံ ကတွာ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ ဗြူဟေတိ ဝဍ္ဎေတိ။ သေသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။

အပရအစ္ဆရာသင်္ဃာတဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁၉. ကာယဂတာသတိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၅၆၃. စေတသာ ဖုဋ္ဌောတိ ဧတ္ထ ဒုဝိဓံ ဖရဏံ အာပောဖရဏဉ္စ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖရဏဉ္စ။ တတ္ထ အာပောကသိဏံ သမာ
ပဇ္ဇိတွာ အာပေန ဖရဏံ အာပောဖရဏံ နာမ။ ဧဝံ ဖုဋ္ဌေပိ မဟာသမုဒ္ဒေ သဗ္ဗာ သမုဒ္ဒင်္ဂမာ ကုန္နဒိယော အန္တောဂဓာ
ဝ ဟောန္တိ။ အာလောကံ ပန ဝမေတွာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သကလသမုဒ္ဒဒဿနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖရဏံ နာမ။ ဧဝံ ဖုဋ္ဌေပိ မဟာသမု
ဒ္ဒေ သဗ္ဗာ မဟာသမုဒ္ဒင်္ဂမာ ကုန္နဒိယော အန္တောဂဓာဝ ဟောန္တိ။ **အန္တောဂဓာ တဿာ**တိ တဿ ဘိက္ခုနော
ဘာဝနာယ အဗ္ဘန္တရဂတာဝ ဟောန္တိ။ **ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ**တိ ဧတ္ထ သမ္ပယောဂဝသေန ဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တီတိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ,
ဝိဇ္ဇာဘာဂေ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ ဝတ္တန္တီတိပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ။ တတ္ထ ဝိပဿနာဉာဏံ မနောမယိဒ္ဓိ ဆ အဘိညာတိ အ
ဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ, ပုရိမေန အတ္ထေန တာဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ။ ပစ္ဆိမေန အတ္ထေန တာသု ယာ ကာစိ ဧကာ
ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ, သေသာ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာတိ ဧဝံ ဝိဇ္ဇာပိ ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာတေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၅၆၄. မဟတော သံဝေဂါယာတိ မဟန္တဿ သံဝေဂဿ အတ္ထာယ။ ဥပရိပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ
စ မဟာသံဝေဂေါ နာမ ဝိပဿနာ, မဟာအတ္ထော နာမ စတ္တာရော မဂ္ဂါ, မဟာယောဂက္ခေမော နာမ စတ္တာရိ
သာမညဖလာနိ။ အထ ဝါ မဟာသံဝေဂေါ နာမ သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂေါ, မဟာအတ္ထော နာမ စတ္တာရိ သာမညဖ
လာနိ, မဟာယောဂက္ခေမော နာမ နိဗ္ဗာနံ။ **သတိသမ္ပဇညာယာ**တိ သတိယာ စ ဉာဏဿ စ အတ္ထာယ။ **ဉာဏဒဿန
ပဋိလာဘာယာ**တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာယ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယာ**တိ ဣမသ္မိံယေဝ ပစ္စက္ခေ အတ္တဘာဝေ သုခဝိဟာရတ္
ထာယ။ **ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယာ**တိ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တီနံ ဖလဿ ပစ္စဝေက္ခဏကရဏတ္ထာယ။ ဧတ္ထ စ ဝိဇ္ဇာတိ မ
ဂ္ဂပညာ, ဝိမုတ္တီတိ တံသမ္ပယုတ္တာ သေသဓမ္မာ။ တေသံ ဖလံ နာမ အရဟတ္တဖလံ, တဿ သစ္ဆိကိရိယာယာတိ
အတ္ထော။

၅၇၁. ကာယောပိ ပဿမ္ဘတီတိ နာမကာယောပိ ကရဇကာယောပိ ပဿမ္ဘတိ, ဝူပသန္တဒရထော ဟောတိ။ **ဝိ
တက္ကဝိစာရာပီ**တိ ဧတေ ဓမ္မာ ဒုတိယဇ္ဈာနေန ဝူပသမန္တိ နာမ, ဣဓ ပန ဩဠာရိကဝူပသမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ကေ
ဝလာ**တိ သကလာ, သဗ္ဗေ နိရဝသေသာတိ အတ္ထော။ **ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ**တိ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသိယာ, တေ ဟေဋ္ဌာ ဝိဘဇိတွာ
ဒဿိတာဝ။

၅၇၄. အဝိဇ္ဇာ ပဟီယတီတိ အဋ္ဌသု ဌာနေသု ဝဋ္ဋမူလကံ ဗဟလန္ဓကာရံ မဟာတမံ အညာဏံ ပဟီယတိ။ **ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပ
ဇ္ဇတီ**တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **အသ္မိမာနော ပဟီယတီ**တိ အသ္မီတိ နဝဝိဓော မာနော ပဟီယတိ။ **အနုသယာ**
တိ သတ္တ အနုသယာ။ **သံယောဇနာနီ**တိ ဒသ သံယောဇနာနိ။

၅၇၅. ပညာပဘေဒါယာတိ ပညာယ ပဘေဒဂမနတ္ထံ။ **အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနာယာ**တိ အပစ္စယပရိနိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိ
ကိရိယတ္ထာယ။

၅၇၆. အနေကဓာတုပဋိဝေဓော ဟောတီတိ အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ လက္ခဏပဋိဝေဓော ဟောတိ။ **နာနာဓာတုပဋိဝေ
ဓော ဟောတီ**တိ တာသံယေဝ အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ နာနာဘာဝေန လက္ခဏပဋိဝေဓော ဟောတိ။ **အနေကဓာတုပဋိသမ္ဘိ
ဒါ ဟောတီ**တိ ဣမိနာ ဓာတုပဘေဒဉာဏံ ကထိတံ။ ဓာတုပဘေဒဉာဏံ နာမ “ဣမာယ ဓာတုယာ ဥဿန္နာယ ဣဒံ နာမ
ဟောတီ”တိ ဇာနနပညာ။ တံ ပနေတံ ဓာတုပဘေဒဉာဏံ န သဗ္ဗေသံ ဟောတိ, ဗုဒ္ဓါနမေဝ နိပ္ပဒေသံ ဟောတိ။ တံ သမ္မာသမ္
ဗုဒ္ဓေန သဗ္ဗသော န ကထိတံ။ ကသ္မာ? တသ္မိံ ကထိတေ အတ္ထော နတ္ထီတိ။

၅၈၄. ပညာပဋိလာဘာယာတိအာဒီနိ သောဠသ ပဒါနိ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ “သပ္ပုရိသသံသေဝေါ, သဒ္ဓမ္မဿဝနံ,
ယောနိသောမနသိကာရော, ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ
ပညာပဋိလာဘာယ သံဝတ္တန္တိ ။ပေ။ နိဗ္ဗေဓိကပညတာယ သံဝတ္တန္တီ”တိ ဧဝံ မာတိကံ ဌပေတွာ ဝိတ္ထာရိတာနေ
ဝ။ ဝုတ္တဉ္စေဟေတံ (ပဋိ. မ. ၃.၄) –

ပညာပဋိလာဘာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ‘‘ကတမော ပညာပဋိလာဘော? စတုန္နံ မဂ္ဂဉာဏာနံ, စတုန္နံ ဖလဉာဏာနံ, စတုန္နံ ပဋိသမ္ဘိဒာဉာဏာနံ, ဆန္နံ အဘိညာဉာဏာနံ, တေသတ္တတီနံ ဉာဏာနံ, သတ္တသတ္တတီနံ ဉာဏာနံ လာဘော ပဋိလာဘော ပတ္တိ သမ္ပတ္တိ ဖဿနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဥပသမ္ပဒာ, ပညာပဋိလာဘာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ ပညာပဋိလာဘော။

ပညာဝုဒ္ဓိယာ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ‘‘ကတမာ ပညာဝုဒ္ဓိ? သတ္တန္နဉ္စ သေက္ခာနံ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကဿ စ ပညာ ဝဍ္ဎတိ, အရဟတော ပညာ ဝဍ္ဎိတဝဍ္ဎနာ, ပညာဝုဒ္ဓိယာ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ ပညာဝုဒ္ဓိ။

ပညာဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ‘‘ကတမံ ပညာဝေပုလ္လံ? သတ္တန္နဉ္စ သေက္ခာနံ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကဿ စ ပညာ ဝေပုလ္လံ ဂစ္ဆတိ, အရဟတော ပညာ ဝေပုလ္လံ ဂတာ, ပညာဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တန္တီတိ ဣဒံ ပညာဝေပုလ္လံ။

မဟာပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ‘‘ကတမာ မဟာပညာ? မဟန္တေ အတ္ထေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ, မဟန္တေ ဓမ္မေ။ပေ.။ မဟန္တာ နိရုတ္တိယော, မဟန္တာနိ ပဋိဘာနာနိ, မဟန္တေ သီလက္ခန္ဓေ, မဟန္တေ သမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေ, မဟန္တာနိ ဌာနာဋ္ဌာနာနိ, မဟန္တာ ဝိဟာရသမာပတ္တိယော, မဟန္တာနိ အရိယသစ္စာနိ, မဟန္တေ သတိပဋ္ဌာနေ, သမ္မပ္ပဓာနေ, ဣဒ္ဓိပာဒေ, မဟန္တာနိ ဣန္ဒြိယာနိ, မဟန္တာနိ ဗလာနိ, မဟန္တေ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ, မဟန္တေ အရိယမဂ္ဂေ, မဟန္တာနိ သာမညဖလာနိ, မဟာအဘိညာယော , မဟန္တံ ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ, မဟာပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ မဟာပညာ။

ပုထုပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ‘‘ကတမာ ပုထုပညာ? ပုထု နာနာခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ပုထုပညာ။ ပုထု နာနာဓာတူသု, ပုထု နာနာအာယတနေသု, ပုထု နာနာပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေသု, ပုထု နာနာသုညတမနုပလဗ္ဘေသု, ပုထု နာနာအတ္ထေသု, ဓမ္မေသု, နိရုတ္တီသု, ပဋိဘာနေသု, ပုထု နာနာသီလက္ခန္ဓေသု, သမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေသု, ပုထု နာနာဌာနာဋ္ဌာနေသု, ပုထု နာနာဝိဟာရသမာပတ္တီသု, ပုထု နာနာအရိယသစ္စေသု, ပုထု နာနာသတိပဋ္ဌာနေသု, သမ္မပ္ပဓာနေသု, ဣဒ္ဓိပာဒေသု, ဣန္ဒြိယေသု, ဗလေသု, ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု, ပုထု နာနာအရိယမဂ္ဂေသု, ပုထု နာနာသာမညဖလေသု, ပုထု နာနာအဘိညာသု ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ပုထုပညာ။ ပုထု နာနာဇနသာဓာရဏေ ဓမ္မေ သမတိက္ကမ္မ ပရမတ္ထေ နိဗ္ဗာနေ ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ပုထုပညာ။ ပုထုပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ ပုထုပညာ။

ဝိပုလပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ‘‘ကတမာ ဝိပုလပညာ? ဝိပုလေ အတ္ထေ ပရိဂဏှာတီတိ ဝိပုလပညာ။ပေ.။ ဝိပုလံ ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ ပရိဂဏှာတီတိ ဝိပုလပညာ, ဝိပုလပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ ဝိပုလပညာ။

ဂမ္ဘီရပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ‘‘ကတမာ ဂမ္ဘီရပညာ? ဂမ္ဘီရေသု ခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ဂမ္ဘီရပညာ။ ပုထုပညာသဒိသော ဝိတ္ထာရော။ ဂမ္ဘီရေ ပရမတ္ထေ နိဗ္ဗာနေ ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ဂမ္ဘီရပညာ, ဂမ္ဘီရပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ ဂမ္ဘီရပညာ။

အသာမန္တပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ‘‘ကတမာ အသာမန္တပညာ? ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထဝဝတ္ထာနတော အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ အဓိဂတာ ဟောတိ သစ္ဆိကတာ ဖဿိတာ ပညာယ။ ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိဘာနဝဝတ္ထာနတော ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ အဓိဂတာ ဟောတိ သစ္ဆိကတာ ဖဿိတာ ပညာယ, တဿ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ နိရုတ္တိယာ စ ပဋိဘာနေ စ န အညော ကောစိ သက္ကောတိ အဘိသမ္ဘဝိတုံ, အနဘိသမ္ဘဝနီယော စ သော အညေဟီတိ အသာမန္တပညော။

ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကဿ ပညာ အဋ္ဌမကဿ ပညာယ ဒူရေ ဝိဒူရေ သုဝိဒူရေ န သန္တိကေ န သာမန္တာ, ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကံ ဥပာဒာယ အဋ္ဌမကော အသာမန္တပညော။ အဋ္ဌမကဿ ပညာ သောတာပန္နဿ ပညာယ ဒူရေ။ပေ.။ အဋ္ဌမကံ ဥပာဒာယ သောတာပန္နော အသာမန္တပညော။ သောတာပန္နဿ ပညာ သကဒါဂါမိဿ ပညာယ။ သကဒါဂါမိဿ ပညာ အနာဂါမိဿ ပညာယ။ အနာဂါမိဿ ပညာ အရဟတော ပညာယ။ အရဟတော ပညာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ပညာယ ဒူရေ ဝိဒူရေ သုဝိဒူရေ န သန္တိကေ န သာမန္တာ, အရဟန္တံ ဥပာဒာယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ အသာမန္တပညော။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဉ္စ သဒေဝကဉ္စ လောကံ ဥပာဒာယ တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ အဂ္ဂေါ အသာမန္တပညော။

ပညာပဘေဒကုသလော ပဘိန္နဉာဏော။ပေ။ တေ ပဥ္စဟံ အဘိသင္ခရိတ္ဂတ အဘိသင္ခရိတ္ဂတ တထာဂတံ ဥပသင်္က မိတ္ဂတ ပုစ္ဆန္တိ ဂူဠ္ဟာနိ စ ပဋိစ္ဆန္နာနိ စ, ကထိတာ ဝိသဇ္ဇိတာ စ တေ ပဉ္ဟာ ဘဂဝတာ ဟောန္တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရဏာ, ဥပက္ခိတ္တကာ စ တေ ဘဂဝတာ သမ္ပဇ္ဇန္တိ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ တတ္ထ အတိရောစတိ ယဒိဒံ ပညာယာတိ အဂ္ဂေါ အသာမန္တပညော, အသာမန္တပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ အသာမန္တပညာ။

ဘူရိပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ''ကတမာ ဘူရိပညာ? ရာဂံ အဘိဘုယျတီတိ ဘူရိပညာ, အဘိဘဝိတာတိ ဘူရိ ပညာ။ ဒောသံ, မောဟံ, ကောဓံ, ဥပနာဟံ, မက္ခံ, ပဠာသံ, ဣဿံ, မစ္ဆရိယံ, မာယံ, သာဌေယျံ, ထမ္ဘံ, သာရမ္ဘံ, မာနံ, အတိမာနံ, မဒံ, ပမာဒံ, သဗ္ဗေ ကိလေသေ, သဗ္ဗေ ဒုစ္စရိတေ, သဗ္ဗေ အဘိသင္ခါရေ, သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မေ အဘိဘုယျတီတိ ဘူရိပညာ, အဘိဘဝိတာတိ ဘူရိပညာ ။ ရာဂေါ အရိ, တံ အရိံ မဒ္ဒနိပညာတိ ဘူရိပညာ, ဒောသော, မော ဟော။ပေ။ သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မာ အရိ, တံ အရိံ မဒ္ဒနိပညာတိ ဘူရိပညာ။ ဘူရိ ဝုစ္စတိ ပထဝီ, တာယ ပထဝိသမာယ ဝိ တ္ထတာယ ဝိပုလာယ ပညာယ သမန္နာဂတောတိ ဘူရိပညော။ အပိစ ပညာယ ဧတံ အဓိဝစနံ ဘူရိ မေဓာ ပရိဏာယိကာတိ, ဘူရိပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ ဘူရိပညာ။

ပညာဗာဟုလ္လာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ''ကတမံ ပညာဗာဟုလ္လံ? ဣဓေကစ္စော ပညာဂရုကော ဟောတိ ပညာစရိ တော ပညာသယော ပညာဓိမုတ္တော ပညာဓဇော ပညာကေတု ပညာဓိပတေယျော ဝိစယဗဟုလော ပဝိစယဗဟုလော ဩ က္ခာယနဗဟုလော သမောက္ခာယနဗဟုလော သမ္ပေက္ခာယနဓမ္မော ဝိဘူတဝိဟာရီ တစ္စရိတော တဂ္ဂရုကော တဗ္ဗ ဟုလော တန္နိန္နော တပ္ပောဏော တပ္ပဗ္ဘာရော တဒဓိမုတ္တော တဒါဓိပတေယျော, ယထာ ဂဏဂရုကော ဝုစ္စတိ ဂ ဏဗာဟုလိကောတိ, စီဝရဂရုကော ပတ္တဂရုကော သေနာသနဂရုကော ဝုစ္စတိ သေနာသနဗာဟုလိကောတိ, ဧဝမေဝံ ဣ ဓေကစ္စော ပညာဂရုကော ဟောတိ ပညာစရိတော။ပေ။ တဒါဓိပတေယျော, ပညာဗာဟုလ္လာယ သံဝတ္တန္တီတိ ဣဒံ ပညာဗာဟုလ္လံ။

သီဃပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ''ကတမာ သီဃပညာ? သီဃံ သီဃံ သီလာနိ ပရိပူရေတီတိ သီဃပညာ။ သီဃံ သီ ဃံ ဣန္ဒြိယသံဝရံ, ဘောဇနေ မတ္တညုတံ, ဇာဂရိယာနုယောဂံ, သီလက္ခန္ဓံ, သမာဓိ-ပညာ-ဝိမုတ္တိ-ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခ န္ဓံ ပရိပူရေတီတိ သီဃပညာ။ သီဃံ သီဃံ ဌာနာဋ္ဌာနာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ ဝိဟာရသမာပတ္တိယော ပရိပူရေတိ။ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေတိ။ သမ္မပ္ပဓာနေ ဣဒ္ဓိပါဒေ ဣန္ဒြိယာနိ ဗလာနိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေ တီတိ သီဃပညာ။ သီဃံ သီဃံ သာမညဖလာနိ သစ္ဆိကရောတီတိ သီဃပညာ။ သီဃံ သီဃံ အဘိညာယော ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ သီဃပညာ။ သီဃံ သီဃံ ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတီတိ သီဃပညာ, သီဃပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ သီဃ ပညာ။

လဟုပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ''ကတမာ လဟုပညာ? လဟုံ လဟုံ သီလာနိ ပရိပူရေတီတိ လဟုပညာ။ပေ။ လဟု ပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ လဟုပညာ။

ဟာသပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ''ကတမာ ဟာသပညာ? ဣဓေကစ္စော ဝေဒဗဟုလော တုဋ္ဌိဗဟုလော ဟာသဗ ဟုလော ပါမောဇ္ဇဗဟုလော သီလာနိ ပရိပူရေတီတိ ဟာသပညာ။ပေ။ ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတီတိ ဟာသပညာ, ဟာသပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ ဟာသပညာ။

ဇဝနပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ''ကတမာ ဇဝနပညာ? ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ , ယာ ကာစိ ဝေဒနာ, ယာ ကာစိ သညာ, ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ, ယံကိဉ္စိ ဝိညာဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟီနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ, သဗ္ဗံ ဝိညာဏံ အနိစ္စတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝန ပညာ, ဒုက္ခတော, အနတ္တတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ စက္ခုံ။ပေ။ ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စတော, ဒုက္ခတော, အနတ္တတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန, အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာတိ တုလယိတွာ တီရယိတွာ ဝိဘာဝယိတွာ ဝိဘူတံ ကတွာ ရူပနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇ ဝတီတိ ဇဝနပညာ။ပေ။ ဇရာမရဏနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ရူပံ။ပေ။ ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စု

ပ္ပန္နံ ခယဓမ္မံ ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓဓမ္မန္တိ တုလယိတ္ဝာ တီရယိတ္ဝာ ဝိဘာဝယိတ္ဝာ ဝိဘူတံ ကတ္ဝာ ဇရာ မရဏနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ, ဇဝနပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ ဇဝနပညာ။

တိက္ခပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ''ကတမာ တိက္ခပညာ? ခိပ္ပံ ကိလေသေ ဆိန္ဒတီတိ တိက္ခပညာ။ ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ, ဗျာပာဒဝိတက္ကံ, ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ နာဓိဝါသေတိ ပဇဟ တိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတီတိ တိက္ခပညာ။ ဥပ္ပန္နံ ရာဂံ, ဒောသံ, မောဟံ။ပေ.။ သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိ ကမ္မေ နာဓိဝါသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတီတိ တိက္ခပညာ။ ဧကသ္မိံ အာသနေ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂေ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါယော ဆ အဘိညာယော အဓိဂတာ ဟောန္တိ သစ္ဆိကတာ ဖဿိတာ ပညာယာတိ တိက္ခပညာ, တိက္ခပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ တိက္ခပညာ။

နိဗ္ဗေဓိကပညတာယ သံဝတ္တန္တီ တိ။ ''ကတမာ နိဗ္ဗေဓိကပညာ? ဣဓေကစ္စော သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဗ္ဗေဂဗဟု လော ဟောတိ ဥတ္တာသဗဟုလော ဥက္ကဏ္ဌနဗဟုလော အရတိဗဟုလော အနဘိရတိဗဟုလော ဗဟိမုခေါ န ရမတိ သဗ္ဗ သင်္ခါရေသု, အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗံ အပ္ပဒါလိတပုဗ္ဗံ လောဘက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗိဇ္ဈတိ ပဒါလေတီတိ နိဗ္ဗေဓိကပညာ, အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ ဗံ အပ္ပဒါလိတပုဗ္ဗံ ဒောသက္ခန္ဓံ, မောဟက္ခန္ဓံ, ကောဓံ, ဥပနာဟံ။ပေ.။ သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မေ နိဗ္ဗိဇ္ဈတိ ပဒါလေ တီတိ နိဗ္ဗေဓိကပညာ, နိဗ္ဗေဓိကပညတာယ သံဝတ္တန္တီတိ အယံ နိဗ္ဗေဓိကပညာ''။

ဇဝံ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေနေဝေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေဝလဉ္ဟိ တတ္ထ ဗဟုဝစနံ, ဣဓ ဧကဝစနန္တိ အယမေဝ ဝိသေသော။ သေသံ တာဒိသမေဝါတိ။ ဣမာ စ ပန သောဠသ မဟာပညာ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာဝ ကထိတာ။

ကာယဂတာသတိဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၂၀. အမတဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၆၀၀-၆၁၁. **အမတံ တေ, ဘိက္ခဝေ, န ပရိဘုဉ္ဇန္တီ**တိ မရဏဝိရဟိတံ နိဗ္ဗာနံ န ပရိဘုဉ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ နနု စ နိဗ္ဗာနံ လောကုတ္တရံ, ကာယဂတာသတိ လောကိယာ, ကထံ တံ ပရိဘုဉ္ဇန္တာ အမတံ ပရိဘုဉ္ဇန္တီတိ? တံ ဘာဝေတွာ အဓိဂန္တဗ္ဗတော။ ကာယဂတဉှိ သတိံ ဘာဝေန္တော အမတမဓိဂစ္ဆတိ, အဘာဝေန္တော နာဓိဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဧတေနုပါယေန သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပိ စေတ္ထ **ဝိရဒ္ဓ**န္တိ ဝိရာဓိတံ နာဓိဂတံ။ **အာရဒ္ဓ**န္တိ ပရိပုဏ္ဏံ။ **ပမာဒိံသူ**တိ ပမဇ္ဇိံသု။ **ပမုဋ္ဌ**န္တိ သမ္မုဋ္ဌံ ဝိဿရိတံ နဋ္ဌံ တ။ **အာသေဝိတ**န္တိ အာဒိတော သေဝိတံ။ **ဘာဝိတ**န္တိ ဝဍ္ဎိတံ။ **ဗဟုလီကတ**န္တိ ပုနပ္ပုနံ ကတံ။ **အနဘိညာတ**န္တိ ဉာတအဘိညာယ အဇာနိတံ။ **အပရိညာတ**န္တိ ဉာတပရိညာဝသေနေဝ အပရိညာတံ။ **အသစ္ဆိကတ**န္တိ အပစ္စက္ခကတံ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

အမတဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

မနောရထပူရဏိယာ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ-အဋ္ဌကထာယ သဟဿသုတ္တန္တပရိမာဏဿ

ဧကကနိပါတဿ သံဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။